CORNELL
UNIVERSITY
LIBRARY

CORNELL
UNIVERSITY
LIBRARY

XVIII

L.L. 1275. 8°.

IO. BODINI ANDEGAVENSIS

DE MAGORVM DAEMONOMANIA, SEV DETESTANDO Lamiarum ac Magorum cum Satana commercio, LIBRI IV.

Recens recogniti, & multis in locis à mendis repurgati.

Accessit
Eiusdem Opinionum Ioan. Vieri confutatio, non minùs docta quàm pia.

FRANCOFVRTI
Ex Officina Typographica Nicolai Bassæi.

M D. x C.

Witchcraft
BF
1520
B66
1590

B591091
246

CLARISSIMO VIRO ET DOMINO CONSVLtissimo, *D. Christophoro Thullensi, Equiti, Domino Cœliano primo Præsidi Parisiensis Parlamenti, & Consiliario in priuato consilio Regis.*

QVòd tibi, clarissime vir, hoc munus exhibeo, non ideò facio, vt mea erga te obligatione solutus sim, sed potiùs vt hoc documento testatum faciam quantum in summa illa Iustitiæ schola, cuius tu caput es, & in qua optimã meæ ætatis consumpsi partem, didicerim: vbi melius quàm vsquam alibi vera legum iurisque peritia & iustus decisionũ, quas omnes à seculo Doctores tradiderunt, vsus videtur, auditur, atque cognoscitur ex principum qui in Europa sunt oratorum concertationibus, summorum Iurecons. collationibus, sententiisque optimorum iudicum: quibus planè modis germana iustitiæ species velut meridia-

na luce aperitur, cum voluptate coru
& vtilitate incredibili, qui ita diſcũt na
rare doctè, ſapienter expendere, & ſubl
mes quęſtiones iuris in ſingulis cauſis a
gutè ſoluere cùm in hoc aut in illo fo
tum in toto conſeſſu Iudicum & cauſidi
corum illius Parlamenti, omnium qu
Sol in omnibus orbis terrarum imperi
& Rebuspubl. viderit illuſtriſſimi. Nam
in eo demum vera prudentia (quam o
ptimè ducem lucemque humanæ vit
appellaueris) perdiſcitur, quum digit
commonſtrantur & oculis tanquam i
excelſo theatro ſpectandæ proponunt
actiones abſtruſiſſimę, πραξινοπλίαι, artes
hominum vel aſtutiſſimorum, quas nu
la hominis vita (vt fuerit longiſſima o
mnesq; terras peragrauerit) fuiſſet com
pertura. Et quamquam in elegante ill
Iuſtitiæ templo ſpectatiſſimus eſt ſple
dor atque amplitudo ſingularum ipſi
partium, refulget tamen in capite ipſi
maximè: vt quod alios ad tantum hon
ris faſtigium prouectos ſuperauerit lit
ratura humanæ ſcientia, infinita memo

ria hiſtoriarum omnium, & diligẽtia ad iudicandas partium lites incredibili, quę certiſſima ſingulorum Iuriſprudẽtiæ capitum peritia cõiunctæ ſunt. Hæc autem non eò dico, vir clariſſime, vt decantem laudes tuas, cùm iam in alio argumento verſer: Etſi lex ait Præſidem prouinciæ non grauatè ſuas laudes audire oportere, & plurimum quoq; intereſt Reipubl. vt veræ illuſtrium virorum laudes paſſim exarentur incidanturque ad horum exemplum, illorum incitamentum, & imitationem omnium: cùm alioqui eorum honor qui virtutem colunt minimè flagitet vt ad illuſtrationem ſui laudibus extollatur. Atq; hoc quidẽ ipſum de te fuiſſem facturus, cùm quia me honoris leges religioque obſtringunt propter ſingularia tua in me beneficia (officia enim cur dixerim? quæ apud te non ſum promeritus) tũ quia bonos omneis qui literas humaniores colunt ſingulari ſtudio ſemper proſequutus es. Sed hoc in alium locum reiicio, & dignius argumẽtum. Mihi ſatis eſt in præſentia, ſi munuſ-

sculum hoc tibi obtulero: quod si grato animo acceperis, confido si quis adhuc mihi restabit maleuolus, eum maiore saltem vsurum cautione atque prudentia quàm ille nuper vsus est (nomen reticeo vt honori ipsius consulam) qui libellum suum contra libros de Republica à me in lucem editos dicauit Regi. Nam simulatque animaduertit Rex hominis calumnias, in vincula rapi iussit, decretum subscripsit manu sua, & pœna capitali indicta cauit ne venum darentur libri. Euasit tamen hac lege vt honorem quem sublaturum putabat redderet: qui homo si iudicio magis valuisset, par supplicium fuisset meritus, ac olim de pari munere à Ptolemæo Philadelpho Aegypti Rege Zoilus reportauit. Equidem spero neminem cõtra hoc opus scripturum esse, nisi qui Magus sit patronus causæ suæ: quem ego si percepero, verbum illud DVBITO, quod in permultis huius regni partibus magna voce aduersus homines Magicarum artium suspectos sine alia contumeliæ formula procul ex-

cla-

clamari solet ad amolienda ipsorum carmina & maleficia, illud inquam verbum in eum hominem adhibebo. Laoduno, xx. Decembris, M.D. LXXIX.

Tuus humillimus studiosissimusq;
seruus I. Bodinus.

IOHANNIS BODINI

IN LIBROS DE MA-GORVM DAEMONO-MANIA

PRAEFATIO.

IVDICIVM contra Magam mulierem latum, ad quod vocatus fueram pridie Calend. Maias 1578. mihi occasionem scribendi præbuit, vt argumentum de Magis, quod omnibus summè admirabile, nõ paucis incredibile videtur, illustrarẽ. Istius Magæ nomen erat Ioanna Haruilleria Vcrberia ad Compendienses nata, necis multis hominibus pecoribusq; oblatæ accusata: quod maleficium etsi primò negabat pertinacissimè, post sermones tamen subinde commutatos animo nutantis indices, sine quæstione & equuleo confessa est. Agnouit quoque se diabolo (qui specie hominis atri apparebat staturam humanam excedentis atrisq; vestibus induti) inde à duodecimo suæ ætatis anno fuisse oblatam

à matre

à matre dicẽte se cum primùm nata esset filia, eam illi quem nominabat diabolum spopondisse: illum promisisse optima fidè curaturum esse se & beaturum filiam: ipsam ex illo tempore Deo renuntiasse, operamq; diabolo addixisse, rem cum illo iam tum habuisse, & exinde ad ætatem vsque illam qua capta fuerat (erat autem fermè quinquagenaria) in eo consortio perrexisse. Addidit præterea diabolum se cùm ipsa annuèret illicò sistere eodem amictu & specie qua primùm se exhibuerat, ocreatum, instructum calcaribus, accinctum gladio, equo præforibus exspectante, quem equum nemo præter ipsam animaduerteret: eumq; interdum itarem cum ipsa habuisse, vt maritus ipsi ad latus cubans nihil perciperet. Quamuis autem ex communi sermone omnium pro infami Saga haberetur, rusticiq; ægrè impediri possent, ne ipsam tradendam igni manibus Iudicum adimerent (grauiter enim metuebant ne mulier ista effugeret) Antequàm tamen ad ferendam capitis sententiam veniretur, Consilio placuit in natalem illius pagum Verberium mitti & in vicos alios in quibus habitauerat, vt de illius vita ampliùs cognosceretur

tur. Itaque compertum est illam ex eodem crimine ante annos triginta virgis fuisse caesam & matrem igni damnatam ex Arresto Curiae Parlamenti sententiam Iudicis Sanlisiani cõfirmante: nomen suum sedemque tegendis facinoribus mutare solitam, vbique tamen magicarum sortium euictam esse. Quapropter videns illa se teneri maleficij, dari veniam sibi postulauit, & rerum gestarum se finxit paenitere, licet maleficia quamplurima à se perpetrata quae antè confessa fuerat, pernegaret. In postremi tamen homicidij quod commiserat cõfessione perstitit, se pulueres quosdam à diabolo praeparatos in eum locum iniecisse, quà transiturus fuerat is qui filiam ipsius pulsauerat: alterum verò quem nõ oderat illac transeuntem acerbo dolore per totum corpus illicò affectum esse: Cùm autem vicini omnes qui in illum sortium coniectarum locum ingressum viderant, hominem animaduerterent tam repente cum morbo conflictari, eos inclamasse fuisse magicas sortes ab ea immissas: ideoque sanitatem eius spopondisse, & durante morbo languentem hominem curauisse. Adhaec confessa est se die Mercurij antequàm prehende-

retur

retur orauisse diabolum, vt decumbenti homini restitueret valetudinem, quo renuente & negante posse fieri, se cum diabolo expostulasse quòd semper ipsam falleret, atque mandauisse ne se ampliùs inuiseret: respondisse diabolum se deinceps non esse venturum, &. biduo pòst hominem exstinctum esse: itaque se confestim in aream illam vbi comprehensa est abdidisse. Qui consilio aderant, dignam quidem morte esse iudicabant omnes: sed quidam natura mitior & procliuior ad misericordiam satis arbitrabatur fore si vitam finiret laqueo: alij verò cùm detestabilia maleficæ istius crimina, tum supplicia æquè diuinis ac humanis legibus institutæ expendentes, vniuersamq; totius Christiani orbis consuetudinem iam olim in florentissimo hoc regno obseruatam, censuerũt damnari & viuam igne cremari oportere: quæ sententia lata & sine prouocatione pridie Calend. Maias effecta est, instante D. Claudio Dosco Regis apud Ribemontium procuratore. Pronuntiata condemnatione, eadem confessa est se à diabolo in Magarum cœtus exportatam esse, postquàm certis pinguibus ab eo traditis delibuta esset, & tanta leuitate tam

procul

procul agitatam vt defessa planè & quasi con-
fecta ex labore esset : in illis cœtibus perma-
gnam hominum turbam vidisse, atrum homi-
nem in excelso positum, trigenarium ferme,
quem vocabant Belzebub, adorantium, dein-
de verò inter se coeuntium : hoc facto Princi-
pem concionem apud ipsos habere vt fidem in
ipsum habeant, se vlturum inimicos omneis
ipsorum, & ipsos denique beaturum. Rogata
an non daretur pecunia, respondit nõ dari: &
opilionem quemdam imbricariumque tecto-
rem Genlisianum magicæ artis incusauit con-
fessaq; resipuit à peccatis suis & veniam à Deo
postulauit. Nobis autem placuit librum hunc
componere, quem Dæmonomaniam Mago-
rum inscripsimus à furore manico, quo diabo-
los miseri prosequuntur, vt omneis qui ipsum
viderint commonefaciat, & quasi digito spe-
ctandum ante oculos monstret, nulla esse cri-
mina quorum tam horrẽda sit constitutio, que
tam graues pœnas mereantur, aut quæ ad hæc
proximè videantur accedere : præterea vt iis
respõdeam qui modis omnibus in illud incum-
bunt vt libris palàm tueantur magos, adeò vt
Satanas eos inspirasse promulgandis tam bel-

lis li-

lis libris & in suam nassam videatur perduxisse. Talis fuit Petrus de Apono medicus, qui persuadere volebat nullos esse spiritus, cùm tamen posteà fuerit comprobatum eum fuisse Magorum omnium quos habebat Italia facilè principem. Sed ne cui mirũ videatur quod dico, homines existere à Satana subornatos, qui scribant, propalent, doceãtq; id omne quod de Magis prædicatur fabulosum esse, memorabile exemplum afferam, quod Petrus Mamorius in libello de Lamiis, de M. Guilhelmo Linensi Doctore Theologiæ annotauit accusato Magicarum artium condemnatoque duodecimo die Decembris 1453. Hic ergo cùm resipiscentia tandem afficeretur, confessus est se per noctem cum Magis aliis persæpe deportatum esse, vt diabolum adoraret modò humana specie, modò hircina conspicuum, & religioni toti renuntiasse. Quinetiam penes ipsum instrumentum obligationis contractæ cum Satana fuit deprehensum, quo sponsiones reciprocæ continebantur: inter alias autem hæc, Doctorem obligatum esse vt publicè concionetur quicquid de Magis prædicetur fabulam esse, non posse fieri, nullam fidem sermonibus

istis

istis haberi oportere: atq; his concionibus au-
gebatur mirum in modũ Magorum numer
& se confirmabat, dum ab illis persequẽdis ce
sarent Iudices. Hinc certè apparet Satana è
omnibus ordinibus & cõditione qualibet sua
esse fideles administros: quemadmodum Car-
dinalis Beno, Platinaque scripserunt compla-
res esse Papas, Cæsares, & alios Principes vi-
ros, qui se à Magis inescari passi sunt, tan-
demque miserrimè à Satana deturbari: &
Toleti quoque (vbi Magorum schola habeba-
tur olim) nunquam existimasset quisquam eos
homines eiusdẽ criminis affines esse, qui effu
ridebãt si quãdo quæstio de Magis habere ur,
totius coronæ risum suis vrbanis dictis sali-
busq; cõmouebant, constanter affirmabant fa-
bulas esse, ἀδύνατα, itaq; frangebãt & mitiga-
bant Iudicum animos vt Magi omnes euade-
rent: prout nuper Alciatus fecit, Inquisitori
offensus facto, quòd in Pedemontana regione
Magos amplius centum comburi curauisset.
Queritur Bartholomæus Fayus quæstionum
Curialiũ Præses in suis operibus, quod conni-
uentes multi Iudices non fuerint ausi Ma
igni addicere, vt Parlamentũ omnibus secu

& alia

& alię gẽtes quælibet factitarũt, id causã maximis calamitatib. quas Deus immisit attulisse. D. verò Auẽtonius Consil. in Parlam. Pictonum præses deinde factus (cui in Pictonicis honorib. succeßit Saluertus) Magos 4. viuos Pictauij cremari iußit an. 1564. neglecta ipsorũ prouocatione, affirmãs indignè factũ quòd aliquot Magi antè ad prouocationẽ ipsorum fuißet absoluti, qui ex eo tẽpore totã regionem cõtaminauerint, populumq; seditionib. mouẽdis excitatũ inflamauerint: Etsi multa homicidia carminibus suis sortibusq; cõmißa fatebantur, ideoq; iudicatũ in ipsis (vt lege dãnatũ) iubebat fieri nihil obstante appellatione, quia plus est, ait lex, occidere veneno quàm gladio. Ac Magorũ quidẽ impunitas quæ fuit illis temporibus, admirabile ipsis in regno hoc attulit incremẽtũ, quò omni ex parte cõfluxerũt, Italiaq; maximè: inter quos Neapolitanus quidã exißit Cõseruator dictus, Magorũ princeps, & rebus gestis plus satis celebratus. Ex eo verò tempore ita perrexerũt, vt Cenomannus ille Magus Triscalanus, cùm iudicio capitali in ipsum lato veniã hac lege impetraßet si indicaret cõscios, dixit in hoc regno supra centũ millia

l. 1. C. de maleficiis.

millia Magorum esse, idque fortasse falso, impietatem suam tanta comitatus frequen eleuaret. Quocunque modo res habeat, n mediocrem numerum indicauit: sed huic re bene prouisum est vt pleriq; omnes euaser licet confiterentur execranda scelera qui Cœlum ipsum inficitur, & quibus exacerba Deus summisit terribiles persequutiones, pr
Leuit. 20. ut Lege comminatus fuerat se eos populos ex terminaturum qui Magis vitam permitte rent. Quamobrem Augustinus in libris de ci uitate Dei testatur omnes sectas, quæcunq tãdem fuerint, supplicia in Magos decreu Epicureos solùm excipio, quos Plutarchus libro de Oraculorum defectu, & Origen contra Celsum Epicureum scribens refelleri eosq; sequuti Academici, Iamblichus, Porph rius, Proclus, familiæ Epicureorum fund menta euerterunt. Etsi iam satis Aristotel Metaphysicis suis principiis ea conuelle necessaria, concludens argumentatione re dem cœlos esse quot sunt intelligentiæ mou dis cœlis, aut intelligentes spiritus: has au intelligentias à corporibus separatas esse: A gelosq; ita moueri in cœlesti motu, vt ani

bom

hominis in humano motu. Ex quibus verbis demonstratur planè quæstionem de Angelis dæmonibusq; Physicè tractari non posse, eosq; non mediocriter falli qui negant posse id nunquam fieri quòd est natura ἀδύνατον. Nam tactus, motus, & locus (si Physicè egeris) corporis solùm conueniunt, idq; in corpore: verumtamen ex rei veritate (quæ sibi semper & vbiq; constat) de tactu quoque, motu, & loco fatendum est eos spiritibus æquè ac corporibus conuenire: quod Aristoteles de Angelis aut intelligentiis cælos mouentibus in Metaphysicis demõstrauit. Quamquam Plutarch. & Apuleius testes sunt Aristotelem scripsisse quod nusquam in libris qui ad manus nostras peruenerunt offenderis (amplius enim dimidia parte desyderatur de scriptis illius) mirari Pythagoricos si qui homo inter mortales exstet qui nunquam Dæmonem cognouerit. Idemq; Aristoteles Thasium quẽdam à se visum narrat, cui indesinẽter spiritus specie humana adhærebat, quam nemo alius quàm ipse cerneret: hoc autem Magorum omnium commune est. Et nuper etiam Franciscus Picus Mirandulanus Princeps à se visos fuisse scribit Magos

Arist. lib. 4 & 6. φυσικῆς ἀκροασ.

Metaphys. lib 8.

Plutarch. lib. de Dæmon. Socratis.

Apul. lib. de Dæm. Socrat.

libro περὶ θαυμασίων ἀκουσμάτων.

Sacerdotes duos, quib. duo Hyphialtæ muli-
bri specie comites aderant, eosq; amplius qua-
draginta annis ad muliebre consortium sacc-
bis istis abusos esse: prout antè confessi su-
quàm traderentur igni, & nos suo loco oste-
demus. Ibidẽ quoq; scribit Aristoteles Aeoli-
insularum vnam admirabilibus tympanoru-
cymbalorumq; sonis & cachinnationibus per-
sonare nemine cõparente: quod etiam non ra-
in locis cõpluribus ad Septentrionẽ fieri nar-
rauit Olaus, & in Atlante monte Plinium So-
linusq; testantur. Hi autem sunt Magorũce-
tus & saltationes cum spiritibus impuris ord-
nariæ, vt quæstionibus innumeris fuit confir-
matum. Eodem libro ait Aristoteles Tene-
Thessalia fuisse Sagam, quæ conceptis verb-
circulisq; ductis basiliscum incantabat: quae ef-
ficacitas nõ à natura est, vt suo loco demõstra-
bimus, sed à vi & facultate spirituum: qui spi-
ritus (Aquinas inquit) non possent facere a-
ctiones insolentes illas quæ cernũtur oculis, ni-
si in loco essent vbi suas actiones exhibent. Ab-
surdum enim profectò fuerit, si Angelis monẽ-
tibus Cœlos à quibus separati sunt tactum loca-
motũq; tribueris, quod Peripatetici omnes, A-

cademi-

rademici, & Stoicum Hebræis & Arabibus statuerunt: spiritibus verò per elementa fusis easdem proprietates ademeris. Hæc autem eò pertinent, vt non ijsolùm informẽtur qui credunt vnum esse Deum, & plures intelligẽtias (quæ duo ab Aristotele demonstrata vniuersa Scriptura sacra confirmauit) sed vt aliorum quoque barda & torpentia ingenia reuincantur. Etsi non est propterea singularum actionum quas Dæmonũ intellectus parit reddẽda ratio, quod nemo homo præstare potest: nam quisquis rationem omnium rerum explicare posset, is Deo qui nouit omnia, foret persimilis. Quemadmodum autem Deus ita vt est à nemine cognosci aut comprehendi potest, nisi idem qui sic cognoscit & cõprehendit sic Deus: quia non potest is qui essentia, potestate, amplitudine, æternitate, sapientia, & bonitate infinitus est ab alio cõprehẽdi quàm qui fuerit infinitus, infinitũ autẽ nihil est nisi vnus Deus: ita etiã cõfiteamur necesse est Deum solum posse rationes rerum omnium exponere. Infinitate enim scientiæ opus est, quæ neque in hominibus, neque in angelis, neque in re vlla creata potest subsistere. Ideoque Aristoteles lib. 6. Physic. & 8. Metaphysic.

Methaphysicorum primo de spiritibus ag
intelligentibus fatetur eam esse humanæ me
tis imbecillitatem vt cognoscere nequeat ver
tatem, eoq; pacto καθόλου cernit ignorantia
omnium, nec videt κὺ μέρει suam, cùm eodem
bro dicat vbi non est ratio ibi non esse inue
gandam rationem. Hæc illius verba, quæ P
lib. 4. 6. & 7. Metaphysic. nius libro 37. naturalis historiæ capite quar
imitatur dicens, Non vlla in parte ratio, s
voluntas naturæ quærenda. Indignum ver
sermonem philosopho, eorum quæ viden
causas si ignorabuntur negari potius, quàm
gnorationem humanam profiteri. Atqui la
nunquam maior Deo tribuitur quàm si pr
priam ignorationem fateamur: contrà ve
iniuriam Deo facimus nisi tenuitatem inge
nostri agnoscimus. Quamobrem post omn
sermones à Iobo & amicis vltro citroq; ha
tos, factaque Dei in disceptationem reuoca
cùm veritatem sibi videretur attigisse, De
visione apparens effari cæpit in hanc senten
tiam. Quis ille ignarus homo est qui sermon
bus suis inanibus obscurat opera excelsi? tu
de cælorum altitudine agens, magnitudine,
motu admirabili, de vi astrorum, de Cæli

terra

terram legibus, de terra aquis innitente, de aquis in medio mundo pendentibus, aliisq; miraculis quæ ante omnium oculos versantur, scientiam humanam docet ignorantia abundare. Multi scientiæ primas tribuunt Aristoteli, quẽ certè multa nouisse constat, sed ne millesimam quidem partem rerum naturalium tenuisse. Etenim Hebræi omnes philosophi & Academici ostenderũt eum nihil vidisse τὰ τοῖς νοητοῖς, & naturalium quoque pulcherrimas non paucas ignorasse. Verbi gratia, ne Cælorum quidem cognouit numerũ in Scriptura decem aulæis tabernaculi (quo figurabatur mundus) adumbratũ, & his verbis expressum, Cæli sunt opera digitorum tuorũ: vt tam deni Cæli quàm digiti intelligerentur (alibi enim Scriptura semper opera manuum Dei nominauit) quod omnes Philos. & Mathematici nesciuerũt donec à Ioan. Realmontano fuit demonstratum. Imò ne Planetarum quidem ordinem didicit Aristoteles, aut vnicum astrorum motum, qui Venerem Mercuriumq; supra Solem collocauit, cõtra quàm à Ptolemæo pòst fuit ostensum. Sed ne adres altas semper contendamus, aut ex Aristotele veritatem Dæmonum eaꝝ ve-

R. Maymoni l. 2. More nebocim.

rerum quæ naturam ſuperant ſciſcitemur, l
nam rerum naturalium partem videmus
fuiſſe incognitam, vt maris ſalſuginem, qu
Mirãdulanus Princeps (qui Phœnix ſui te
poris dicebatur) ſoli Dei prouidentiæ tribu
Origo tamen fontium quam ſtatuit Ariſto
les magis eſt abſona, cùm dicit ex putrefacto
terræ ſpecubus meatibuſq; aere progigni fo
tes: maximæ enim & inexhauſtæ ſcaturigin
fontes, & perennes riui ſunt, nec totus aer co
ruptus qui in mundo eſt centum annorum ſpa
tio eam aquam generaret quæ vel vnico d
profunditur. Hebræi verò Philoſophi ac t
primis Solomo docuerunt, vt venas huma
corporis ab hepate, ſic aquas orbis noſtri à m
ri proficiſci. Quinetiam ſæpenumero in na
ra rerum effecta cernuntur præter omnem r
tionem naturæ conſequentia: vt à niue (q
aqua glaciata eſt) terram calefieri ſemente
que contra iniuriam gelu conſeruari, à pr
na (vt eſt frigidiſſima) torreri ſegetes, &
duri tanquam in furno pampinos: quamobr
Ioan. Picus in poſition. *Feſtus pruinam à perurendo arbitratur d*
ctam, neque ſcriptura ſancta inter admirabi
Dei opera hanc quoque reticet Pſalmo 14

Qui dat niuem, inquit, sicut lanam, & pruinam sicut cinerem spargit: quem locum Buchananus sic interpretatur.

Qui niuibus celsos operit ceu vellere montes,
Densas pruinas cineris instar disiicit. Et Beza,

Qui couure les monts & la plaine
De neige blanche comme laine,
Et qui vient la bruine espandre
Tout aussi menu comme cendre.

Hi verò insigne illud miraculum non attigerunt: bona autem pars lanarum nigra est, & pruinæ cum cineribus nulla interuenit similitudo. Quamobrem non incommodè hoc pacto verteris.

Qui niuibus campos refouet ceu veste iacentes,
Torret pruina, ardente vt foco, pampinos.

De iride quoque Albertus Aristotelis errorem demonstrauit negantis de nocte conspici. hoc enim planè falsum est, ac proinde rationem Aristotelis vt alienam à ratione atq; veritate concidere: cùm eodem argumento foret necessarium vt nubes omnes vnius coloris essent. Taceo mille naturæ miracula, quorũ obscuræ sunt adhuc & ignotæ causæ: quæ Cardinalem Cusanum virũ suis tẽporibus insignem, & ante hunc Cardinalem Bessarionem adduxerunt

lib. 1. sententi. q. 3.

Plut. lib. περὶ τῆς ἐν τῷ τιμαίῳ ψυχογονίας. Gale. lib. de placit. Hippoc.

Plut. in Placitis philos. Plato in Timæo. Philopon. lib. 14. cõtra Proclum. Lucret & Plut in placit.

xerũt, vt Aristotelis doctrinam velut varian & ambiguam & incertam perstringerent. I ter alios verò Cardinalis de Alliaco defend rationibusq; certis confirmauit, nullam exst re in Aristotele demonstrationẽ necessaria præter eam quæ demõstrauit vnicũ esse Deu & alias perpaucas quas idem annotat. Aeter nitatis verò mundi demonstratio, quam Phi losophorum primus & solus Aristoteles tueb tur, plena est ignorãtiæ: quod Plutarchus, Ga lenus, Stoici, & Academici docuerunt, & ip Epicurei ludificati sunt: Ex Hebræis quoq

lib. 2. more hannebocim.

Rabbi Maymon, (qui ob præstantiam doctri næ aquila magna vocabatur) doctissimè ostẽ dit Aristotelis demonstrationem οὐ τοῖς ἀδυν τοις reponendam esse, itemq; Philoponus libri quatuordecim quos Græcè de eodem argum to scripsit contra Proclum Academicum plan

li. 2. dist. 1. q. 3.

dignos qui donẽtur sermone vernaculo: Aqu nas denique demonstrationem illam accipien

lib. de methodo historiarum. cap. 6.

posse argumentis aliis docuit, quæ in præsenti vt annotata alibi præteribimus. Quid ver quòd ipse Aristoteles sicubi offendit locum v de se ipse nequiuit expedire, tam belle agit Oe dipodem, vt nemo ipsius mentẽ diuinare possit

Demen

Demonstrant illud caput primum Physicæ & liber de anima, vbi Scotus inter argutos philosophos locum non postremum obtinens rationes contrarias Aristotelis & pugnantes inter se annotauit: & quibus alij corruptionem animæ tentarũt eruere, vt Aristotelis ipsius tempore Dicæarchus, Atticus Epicureus, Aphrodiseus, Simon Portius & Pomponatius: alij verò vt Theophrastus, Themistius, Philoponus, Simplicius, Thomas, & ipsi quoque Arabes, & Mirandulanus princeps immortalitatem eius confirmarunt. Auerroes enim ex iisdem locis vnitatem humani intellectus nõ dubitauit asserere. Quibus ex rebus statuimus elegantia naturæ arcana ab Aristotele nõ fuisse visa: quod veteres quoque obseruauerũt post signum Aristotelis fingentes mulierẽ velatam facie cui nomen est Physis, id est, natura: atque hoc pacto innuerunt dignitatem naturæ fuisse tectam Aristoteli, & vestem solùm externam quodammodo fuisse ab eo visam. Atque hanc ob causam præcipitem se in mare, vt Procopius, dedisse dicitur, cùm non potuisset inuestigare causam cur reciproco fluxu Hellespontifretum mearet per diem remearetque septies. lib. 4.

Quòd si præstantissimi naturæ thesauri nobi
sunt abditi, ecqui tãdem eas res quæ supra na
turam sunt & in intellectu positæ pertinge
mus? Ideoq; Heraclitus primus, Plutarch
teste, & post eũ Theophrastus dixit res mun
pulcherrimas ab arrogantia hominum igno
rari: dum nihil statuunt credere nisi humana
mens orationem illius perceperit: quo in genere admirabilia Spirituum impurorum Ma
gorumq; facta, quæ humani ingenij aciem &
naturales causas transcendunt, meritò nu
meranda sunt. Verùm quemadmodum stultus
& excors, neq; iniuria dicendus est is qui Cal
miam Magnetémve negauerit impressione su
Boream versus gnomonem obuertere, qui
ignorat causam: aut qui fateri noluerit à tor
pedine retib. inclusa manus primum, dein bra
chia, tum ipsum piscatorum corpus totum ob
torpere, quia nescit causam: ita etiam stulti de
mentesque habendi sunt qui vtut admirabilia
Magorum facta spirituumq; videant, nihilo
mino credendum putant, siue quia eorum cau
sas mente non possunt comprehẽdere, siue quia
sunt naturæ lege ἀδύνατα. Nam ipse Aristot.
raptus admiratione multarum rerum ignotarum

in Ethic. Nicom.

causa

causis oborientium, ait quisquis id quod videt in dubium reuocauerit hũc nihil melius quàm cæteri faciant allaturum. Videmus autem Orpheum, qui anteceſsit Chriſtum quaſi mille ducentis annis, deinde Homerum autores è Gentibus antiquiſsimos artes magicas, necromanticas, & carmina quæ hodie in vſu ſunt literarum monumentis tradidiſſe. Videmus in lege Dei quæ amplius ducentis annis antè promulgata eſt quàm Orpheus viueret, Pharaonis Magos opera Dei effinxiſſe: Euocatos ſpiritus à Saga illa Saulis & ſermonem cum eis habitum legimus: Exſtant interdicta Legis à Deo data, ne qui diuinos, magos, pythonas conſulat: vbi recenſentur omnia magiæ diuinationumq; genera, propter quæ Amorrhæos & Chananæos à ſe fuiſſe exterminatos è terra declarat Deus, & propter quæ Iehu Reginam Ieſabelam præcipitem ex arce datam canibus expoſuit deuorandam. Supplicia quoque in Magos lege xij. tabularum inſtituta exſtant, quas tabulas Legati Romanorum de Græcis legibus deprompſerant: quin acerbiſsima omnium quæ leguntur in conſtitutionibus Cæſarum aduerſus Magos decerni legimus, vbi

Exod. 6. & 7. 1. Sam. 28.

Leuit. 20. & 21. Deut. 18. Ierem. 17. 19. & 50. Nahum. 3. 2. Reg. 9. & 2. Paral. 33. Eſai. 3. 4. 8. & 47. Num. 23. 2. Reg. 23.

hoſtes

hostes naturæ, inimici humani generis, & ma-
lefici, propter grauissima ipsorum crimina ap-
pellantur: quibus adde horrendas imprecatio-
nes expressas legibus, quales imprecationes
nusquam in legibus, nisi contra Magos inueneris, Quos feralis pestis, ait Lex, absumat. Ex-
stant Græcæ, Latinæ, priscæ, nouæ, omnium re-
gionum populorumq; historiæ, in quib. describ-
buntur res gestæ à Magis, effectaq; eadem va-
riis in locis, excessus animi, & Magorum cor-
pora cum animis in longinquas terras à spiri-
tibus impuris deportata paulóq; momento eo-
dem à spiritibus iisdem reportata: quod Magi
omnes fatentur vno ore, vt German. Italorum,
Gallorum, aliorumq; populorum testantur li-
bri. Nouimus quid scriptum reliquerint Plu-
tarchus de Aristæo Proconnesio & Cleomede
Astypalæo, Herodotus de atheo quodam philo-
sopho, Plinius de Hermotimo Clazomenio,
Philostratus de Apollonio Tyanæo, & Ro-
manæ omnes historiæ de Romulo, qui ante ocu-
los totius exercitus in aera sublatus est: quod
item Matisconensi cuidam Comiti in Chroni-
cis nostris legimus accidisse. Præterea ex va-
riis quæstionibus habitis & illud compertum
est

soto ti. de malef. C. l. 3. de malefic. C. l. neminē. de malefi. C.

Plutarch. in Romulo.

Hugo Floriacensis.

est multos cùm imitati fuissent Magos momẽto ad centesimum aut ducentesimum milliare à domo sua abfuisse, aspectis Magorum conuentibus Dei opem & auxilium imploraſſe, conuentum nefariorum spirituũ Magorumq; statim euanuisse, illos qui soli relicti erant magnis itineribus domum reuertisse. Denique ad manum, ante oculos sunt quæstiones de Magis in Germania, Gall. Italia, Hispanianiaq; habitæ & scriptis consignatæ: nec dies vllus præterit, quin testimonia innumera & repetitiones eorum, collationes, cõuictiones & cõfessiones exscriptas videamus, in quibus ad mortem vsque perstiterunt damnati, quorum pars maxima aut imperitissimorum hominum aut vetularum fuit, qui neque Plutarchum, Herodotum, Philostratum, aliorúmve populorum leges nouerant, neque cum Germaniæ aut Italiæ Magis communicauerant, vt ipsis tam belle inter se de rebus singulis conueniret. Nesciebant Augustinum lib. 15. de ciuitate Dei dicere non esse dubitandum, & impudentiæ videri, si quis negauerit Dæmonas & impuros spiritus coire cum hominibus, quos ideo Græci Ephialtas & Hyphialtas, Latini incubos, succubos, & Sylua-

Sprangerus in Malleo. Paulus Grillãdus.

Syluanos, Galli Dusios (ait Augustinus) nu-
cupant hos virili specie, illos muliebri. Ac-
hoc quidem congressu constans est Sagarum
mniũ cõfessio, eum nõ dormiendo sed vigilan-
fieri: quo argumento ostenditur non esse illa
Medicorum τίφην aut nocturnã suppressionem
quam agnoscunt illi dormientibus solùm ac-
cidere: tum etiam hoc altero quòd nõ possetre
eadem Succubis atque incubis accidere. Ne-
minus dignum admiratione est, quod omnium
quoque Magarum communis docet consensio
malignos spiritus cùm se forma humana exhi-
bent, plurimùm atros esse aut proceriores alios
aut exiliores, vt nanos: quod Georgius Agri-
lib. de spiritibus sub terraneis. *cola non mediocri eruditione vir scriptis demõ-*
strauit. Nostri autem Magi non viderant il-
lud quod Valerius Maximus libro 1 de Cassio
Parmẽsi tradit, procerum hominem & atrum
valde ei se obtulisse, qui rogatus se πάνυ μακρὸν
Plinius secund. in epist. *esse responderit: neque similiter Magæ histo-*
rias Plinij iunioris in epistolis, Plutarchi, Flo-
ri, Appiani, & Taciti legerant de Curtio Rus-
fo Africæ Proconsule, de Dione & Bruto, qui-
bus vigilantibus visiones eadẽ oblatæ sunt: aut
historiam illã memorabilem Athenodori philo-

sophi

sopbi, cui vigilanti consimile visum obuenit maligni spiritus humana specie, procera, nigra, catenis vincta, qui in ædibus propter allatas à maligno spiritu molestias, iamdiu desertis indicauit locum vbi prostrata erãt cæsorum quinq; corpora: aut quod apud Suetonium post cædem Caligulæ, quod apud Plutarchum post cædem Damonis & Remi legimus accidisse, post quorum cædem horrentia & inhospita loca effecta sunt per eos spiritus quos Latini à Remo Remures, & mutatione vnius liquidæ Lemures appellabant. Initio autem diximus Ioannam Haruilleriam confessem esse humana semper specie, procera, & atra diabolum à se conspectum. Historiam hîc placet apponere, quæ anno 1578. quarto Nonas Februarias gestaest. Catharina Darea agricolæ cuiusdam vxor Coparis in Suessionensi agro habitantis, ab Hunautio Coparariũ Præfecto interrogata cur puellis duab. quarum altera ipsius, altera vicinæ filia erat, caput abscidisset, respõdit à se diabolũ humana specie visum altum atrumq; valde, qui oblata viri falcula ad hoc facinus ipsam incitauerit. Hæc iudicio Compendiis lato morte affecta est. Denique perpetuam historiarum

In Caligula in vita Cimonis.

riarum quæ apud varios populos variis ſec
acciderunt conuenientiam & ſimilitudin
cum rebus Magarum geſtis & confeßioni
earum ſuo loco demonſtrabimus. Non eſt i
tur, nõ eſt pertinaciter cum veritate pugna
dum, ſi tot effecta quorum obſcura cauſa
videntur apertiſſimè. Nam vbi humana me
cauſam rei, id eſt, τὸ διότι nequit pertingi
tum certè iudicium oportet inhiberi, & in
quod fit, id eſt, εἰ τῷ ὅτι ἐστὶ conſiſtere. Itaq
maximus ille Plato & agnomine diuinus a
pellatus, de Sagarum actionibus (quas ſtud
sè perquiſiuerat & diligenter expenderat)
quens vndecimo libro de legibus rem affirm
difficilem eſſe cognitu, & quam ſi noueris d
ficilius alteri perſuaſeris: Rident plerique,
quit, ſi quando cereis ſigillis vti dicuntur M
gi ad ſepulchra & compita, ſub ianuas app
nendis, aut carminibus, incantamentis, at
ligaturis res admirabiles efficere. Ac Ma
quidem noſtræ Græciam non viderunt, Pla
nem non legerunt, vt imagines cereas facer
per quas adiectis ſuis coniurationibus ope S
tanæ homines occidant, quod infinitis iudic
(vt dicturi ſumus) fuit cõfirmatum, inprim

lib. 12. de legib.

erò Magarum Alenconiarum quæ inimico-
ām ſuorum quærebant necem. Itaq; Enguer-
andi Marignij iudicium maximè conſtitu-
um eſt de coniuratis imaginibus cereis qui-
us accuſabatur Regis exitium procuraſſe: &
uper etiam Magus Sacerdos Anglus Curio
ici Iſtinctonij (qui vicus Londino abeſt fer-
nè quingentos paſſus) deprehẽſus eſt cum tri-
us cereis imaginibus (vt vocant) coniuratis,
uibus Reginam Angliæ & duos alios Regi-
proximos è medio tolleret: ſed dũ hæc quæ-
lio ad nos ex Anglia perferretur, amplius e-
at de ea cognoſcendum. Quamuis autem iſta-
um rerum cauſam Plato ignorauerit, eas ta-
nen pro certis & indubitatis habuit, & in le-
ibus ſuæ Reipublicæ pœnas capitales conſti-
uit in Magos qui iſtis artibus homines peco-
á ve ſuſtuliſſẽt, quod homicidium ab aliis quæ
ine Magia committuntur optimè diſtinxit:
ariterq; Hebræus Philo in libro περὶ τῶν ἀναι-
ρουμένων οὐ κελεύει νόμων. Imperiti homines fieri
on poſſe iudicant: Athei & quicunque fouent
υσλογίαν ſcientiæ nolunt id quod vident con-
teri, quia ignorant cauſam, ne quid neſcire
ideantur: Magi ludificantur duabus cauſis,

tum vt seipsos eximant suspicione istius m
ficij, tum vt hoc pacto regnum Satanæ fi
liant: stulti & curiosi facere volũt pericu
(quemadmodum Comi in Italia nuper, t
Syluestri Priera, cùm officialis & Inqui
fidei turbam Magarum in vinculis detin
non possent fidem habere admirabilitati
quas illæ narrabant, ipsis placuit experi
se vni Magæ ducendos permittere: itaqu
ducti cùm seorsim in locum aliquem starẽt,
quidem abominandas prospectarunt, fi
dari diabolo, saltari, coiri, sed tandem dia
lus qui eos à se non videri finxerat tam
nuè verberauit eos vt post dies quindecim
rerentur) alij renuntiarunt Deo, seque p
culi faciundi gratia Satanæ deuouerunt,
illis perinde euenit ac illis bestiis quæ spe
cam leonis ingressæ non reuertebantur.
cunque verò ducuntur reuerentia Dei, c
tis Magorum historiis, miraculis Dei q
toto orbe sunt exploratis, lectaque dilige
lege & sacra Scriptura, eò adduci non pos
vt res istas in dubium vocent quæ hum
menti videntur incredibiles: sed ita stat
si res naturales plurimæ sunt incredib

non

nonnulla ἀνεπάλληλα, multo magis potentiam actionesque spirituum intelligentium captum animi nostri excedere. Videmus autem res multas quæ à natura sunt admirabiles frequenter & de more fieri, puta terram & mare à mercatoribus nostris circumdari, pedibus sursum versus decurri equis pegaseis (quod Lactantius & Augustinus riserunt negantes esse Antipodas, rem tam certam & ita clarè demonstratã vt est lux meridiana Solis) & similia. Et ij quoque ipsi qui fieri non posse contendunt vt impius ille Spiritus exportet hominem ad centũ aut ducenta milliaria, nõ animaduertunt cœlorum cœlestiumq; corporum (vt sint maxima) conuersationẽ fieri horis viginti quatuor, id est, si milliari bis millenos passus tribueris, tam breui spatio 24579140. milliaria decurrere. Quòd si dixerint quotidie videri ista, & sensibus standum esse, fateantur ergo pariter credi actiones spirituũ quæ præter ordinem naturæ fiunt oportere, si ne ipsius quidem naturæ miracula quæ in oculis quotidie versantur possamus comprehendere, maximè cùm inter Philosophos non satis conueniat, in quo κριτήριον τῆς ἀληθείας veritatis index

sit positum. Nam Dogmatici regulam dij
candi verum à falso in quinque sensibus c
stituunt ad rationem singula perferentib
Plato & Democritus repudiant sensus, &
lam iudicem veritatis ponunt intelligentia
Theophrastus sensibus & rationi interm
fecit communem sensum, quem τὸ συναγω
minabat: animaduertentes autem Sceptici
bil ad rationalem animam peruenire, qui
lud antè sensus perciperent, & nos à nos
sensibus decipi, nihil sciri posse contenderu
Aiebant enim si Aristoteleum illud axio
ex Platone verum est, animam intelligen
similem esse tabellæ albæ imponendis figu
accommodæ, & nihil inesse animæ quod
fuerit priùs in sensibus, fieri non posse vt sc
mus quicquam. Sensum enim omnium pot
Ptolemæus in Almageſt. lib. 5. *tissimum & argutissimum esse visum, ocu*
autem falsos testes esse, qui (vt bonus Hera
tus inquit) Solem centies sexagesies sexies a
pliorem terra sic nobis exhibent vt si vm
duúmve pedum esset, qui in aqua res lõgè m
iores quàm sint, & baculos tortos qui recti
videntur aspicere: Cæteros verò sensus pla
in iuuenibus senibusq, vt vegeti sint, varia

uic enim calidum videri quod illi frigidum,
r (quod omnes vidẽt) eumdem hominem va-
o tempore de iisdem rebus cùm admouentur
nsui variè iudicare. Primus hanc viam ape-
uit Socrates, se dicens hoc vnum scire quòd
ihil sciret: cuius secta deinde aucta est per Ar-
esilam principem Academiæ, quem Aristo,
Pyrrhus, Herilus sequuti sunt, & Cardinalis
usanus memoria nostra in libris quos fecit de
octa ignorantia. Quemadmodum autem pri-
illi se honoris causa Dogmaticos, id est, Do-
ores, sic etiam postremi Scepticos siue Ephe-
icos tanquam dubitatores sese nuncupabant.
Etsi hos tamen pudebat confiteri se nihil scire,
uod fatebatur Socrates: fatendo enim se opti-
è scire quòd nihil scirent, nos posse aliquid sci-
e pariter fatebantur. Itaque roganti scirent
e calidum esse ignem aut clarum Solem, re-
pondebant cogitari de hac re oportere, vt So-
rates respondebat se vtrum homo bestiáve
sset ignorare: & Polyænus Mathematicorũ
ua ætate princeps auditis super hoc argumen-
o Epicuri sophismatis, Geometriam totã fal-
am esse confessus est: cùm tamen hæc pro ve-
ssima omnium habeatur & minimè sensibus

innitente, quos Aristot. fundamenta esse
in Analy- tic. poster. lib 4. 6. 7. Metaphy. tuit scientiarum omnium, & quibus ita st
dum esse dicit vt ex collectis rebus singul
bus catholica axiomata componantur ad
sequendas scientias & eam quæ inuestig
veritatem. Quòd si sensibus solùm stari op
teret, falsa esset regula Aristotelis (omn
nim homines etiam Lyncei agnoscent amp
rem esse Solem, & res in aqua mersas bre
res quàm videntur, neque baculum in a
fractum, vt omnibus videtur, esse) falsa
Platonis & Democriti sententia indicium
ritatis intelligẽtiæ soli vindicantiũ: neq
cæcus de coloribus potest, neq; surdus de cã
tibus iudicare. Amplectenda igitur no
opinio Theophrasti inter sensus & int
tiam velut interpretem adhibẽtis commu
sensum, & ad rationem tanquam ad Ly
lapidem quicquid videmus, audimus, g
mus, & odoramur perferendum. Quoniam
rò plurimæ res exstant quarum excelsa co
tutio à nobis ægrè comprehẽdi potest & à
ciſsimis qui ad eas percipiendas fuerint id
hic verò perito cuique in scientia ipsius
zet haberi fidem. Itaque etiamsi omnibus
tissi

ßimum videretur Solem & Lunam æquales
ſſe, prout in ſpeciem videtur cùm vnus in oc-
ſu, alter in ortu ſitus eſt, peritis tamen hu-
us ſcientiæ fides habebitur, qui Solem demon- l 7. de ſtat.
ſtrant centies ſexagies ſexies terra maiorem hom. ff. l.
ſſe & amplius octauis tribus, eumdemq; ma- 2. de ſuis
orem Lunam ſexies millies quingẽties quadra- & leg. ff.
ies quinquies, prætereaq; octauis ſeptem: qua Auth de
ratione lureconſſ. in reb. medicis accipiunt Me- reſt. fidei-
dicorum placita, neque ſecus definiendum pu- com. & ea
tant. At non ſunt profectò Magorum arcana quæ parit
tam tecta, quin à tribus annorum millibus per xi. menſe. l.
totum orbem terrarum innotuerint. Primùm Aediles.
lex Dei ἀψευδὴς ea declarauit expreßitq; mi- aiunt, de
nutatim, qua perditionem interminantur po- edil. edi. ff.
pulis qui Magos non caſtigauerint. Hîc ergo l. 1. de ven-
ſiſtendus gradus eſt, non de iis quæ neſcimus tre inſp. ff.
cum Deo contendendum. Deinde Græci, Ro- Leuit. 20.
mani, aliiq; populi antequàm de lege Dei audi-
uiſſent quicquam, Magos conſimiliter & fa-
cta eorum abominati ſunt, eosq; ſupplicio vlti-
mo (vt ſuo loco dicemus) affecerunt. De- lib. 13. de
nique, ait Auguſtinus, quotquot in mundo ciuit. Dei.
fuerunt ſectæ, pœnas in Magos decreuerunt.
Quòd ſi ad conſequendam veritatem periti

requiruntur, an peritiores ipsis Magis inuri ri possunt? qui inde à ter mille annis actio suas, sacrificia, saltationes, nocturnas exp tationes, homicidia, carmina, ligaturas & tes magicas indicarunt, confessi sunt, ad m tem vsque confirmarunt. Praetereà quotq in Italia, Germania, & Gallia cremati su eorum concors est vbique confessio omniu testimoniis. Si igitur legis Dei communis co sensio, humanarum legum, populorũ omniu iudiciorum, conuictionum, confessionum, r petitionum, collationum, excutionum, si co munis sapientũ conuenientia non est satis; q amplior, obsecro, probatio desiderabitur? D monstraturus Aristoteles ignem esse calidu ita est, inquit: Nam sic Indi, Galli, Scythe Mauri agnoscunt. Argumentis quae in cõtr riam sententiam adducũtur speramus nos r responsuros, posteà vt singuli acquiescant: i tereà verò sapientes istos dubitandi auto omittemus, quibus incertum est sitne Sol c rus, glacies frigida, calidus ignis, & qui ro tibus teneántne suum ipsorum nomen respo dent cogitari de eo oportere. Certè impiet ferè eiusdem est reuocare in dubium, possint

Ma

Magi esse, & sine Deus dubitare: nam qui vnum, idem etiam alterum confirmauit Lege. Omnium autem errorum cumulus ex eo processit, quòd multi qui facultates Spirituum & Magorum facta pernegabant, putauerunt Physicè de rebus metaphysicis quæ supra naturam sunt disputandum esse. Hoc verò planè absurdum est. Nam scientiæ cuilibet sua principia & velut fundamenta sunt, alia ab aliis diuersissima. Statuit Physicus atomos esse corpora quæ nequeas diuidere, hoc erroribus prauissimis deputat Mathematicus, docens & demonstrans quodcunque minimum corpus in orbe terrarum exstiterit, id posse in infinita corpora diuidi: demonstrat Physicus nihil infinitum esse, Metaphysicus primam causam statuit infinitam: Physicus præteritum ac futurum tempus numero motuum disterminat, Metaphysicus æternitatem spectat carentem numero tempore & motu: Physicus demõstrat in nulla mundi parte exstare quicquam quod non sit corpus, non posse motum nisi corporib. accidere, sola se corpora inter se contingere, Metaphysicus Spiritus & Angelos esse mouentes Cœlos & Cœlorũ motu sentientes motum Lib. 2. Physic.

lib. 4. & 6. φυσικῶν ἀκροάσεως. tum κατὰ συμβεβηκὸς, vt cõfitetur Aristot. pr inde illos spiritus vbiq; eodẽ tempore mini subsistere, sed ibi necessariò esse vbi appar ipsorum actio: Physicus demõstrat natural formam nõ esse ante subiectũ aut extra mat riã, & corruptione omnino intercidere: hac

lib. 8. τῶν μετὰ φυσικά. lib. formis enũtiat, Metaphysicus verò form suas disparatas permanere sine corruptione

Libro 12. lib. 2. de generat. animal. mutatione vlla: eoq; amplius idẽ autor & M taphysicis ait formam hominis h. e. intell extrinsecus aduenire (θύραθεν ἐπεισιέναι) ait permanere post corruptionem corporis. Pr tereà Physici omnes principiũ illud retinẽt stantiss. nõ inesse formas duas in vno subiect depelli semper alterã ab altera, neq; vnquã vno corpore in alterũ commigrare: Dæmon autẽ contrà malignosq; spir. quos Peripatet formas separatas nuncupãt, euidentissimũ se insinuare in hominũ pecorumq; corpora, corporibus effari, siue os hominis clausum lingua ad laryngas vsq; proiecta habeatur, que variis linguis & ipsi dæmoniaco incog tis, & (quod amplius est) modò ventre m pudẽdis eloqui, quamobrẽ eos veteres &

προμήθεις, ἐγγαστριμάντεις & εὐρυκλέας appellabit. Sicui autẽ cum Academicis placebit statuere dæmonibus sua esse corpora, tum admirabilius sane futurum est & magis à principiis naturæ alienum, quæ corpus vnum in alterum penetrare negant: cum illud tamen fuerit ab omni antiquitate visum, & in cõpluribus hominibus quos dæmones infestãt sæpe videatur. Ideoque ait Aristoteles non placuisse priscis vt Physica disputatio commisceretur scientiæ Metaphysicæ, sed Mathematicas disciplinas interposuisse, vt eo pacto indicarẽt, non esse ex rationibus Physicis de Magis & de actionibus quibus cũ Dæmonibus spiritibusq; malignis cõmunicant faciendum iudiciũ. Nostrum autem hoc argumentum (quod alioqui ex se difficile atque obscurum est) vt fiat euidẽtius, totum opus in quatuor partes diuisimus. Primo libro de natura spirituum agimus, de eorum cum hominibus consociatione, de modis tum diuinis tum etiam humanis ad res occultas cognoscendas. Secundo Magorum artes & modos illicitos quàm breuissimè fieri potuit attigimus, idque tam sobriè vt nemo vllam ex eo occasionem abutendi inuenturus sit, atque

atque in hunc finem vt singulis pedicæ reti
monstrarentur à quibus cauendum est, &
Iudicibus leuamen afferretur quibus non
cat ista excutere, quamuis ad iudicia bene
renda desiderent informari. Tertio modos
citos & illicitos exponimus anteuertendis
amoliendis sortibus occupatos. Quarto a
mus de forma quæstionis habendæ & con
tuendi iudicij aduersus Magos, & de prob
tionibus necessariis vt pœnæ legib. in eos sa
citæ decernantur. Adieci deniq; Ioannis V
ri confutationem, & solutionem argumen
rum quæ in hanc causam afferri possent, s
mones meos regulis conformans & axiom
priscorum Theologorum atque determinati
ni quã facultas Theologiæ fecit Parisiis x
Septembris M.CCC.XCVIII. Qua-
propter nos illam disertis verbis
hic apponi curauimus.

DETE

DETERMINATIO. PARISIIS FACTA PER ALMAM FACULTATEM Theologicam. An. Domini M. CCCXCVIII. super quibusdam superstitionibus nouiter exortis.

VNiuersis ortodoxæ fidei zelatoribus Cancellarius ecclesię Parisiensis & facultas Theologię in alma vniuersitate Parisien. matre nostra cum integro diuini cultus honore spem habere in domino: ac in vanitates & insanias falsas non respicere. Ex antiquis latebris emergens nouiter errorum fœda colluuio recogitare commonuit: quòd plerumque veritas catholica apud studiosos in sacris literis apertissima est: quæ cęteros latet, nimirum cũ hoc proprium habeat omnis ars, manifestam esse exercitatis in ea, sic vt ex eis cõsurgat illa maxima, Cuilibet in sua arte perito credendum est. Hinc est orationum illud, quod Hieronymus ad Paulinum scribens assumit

mit, Quod meditorum est, promittu
medici: tractent fabrilia fabri. Accedit
hæc in sacris literis aliud speciale, qu
nec experientia & sensu constant vt a
artes, nec possunt ab oculis circumuo
tis nube vitiorum facilè deprehendi. E
cæcauit enim eos malitia eorum. Ait
quidem Apostolus quòd propter aua
tiam multi errauerunt à fide: propte
non irrationabiliter idolorum seruit
ab eodem nominatur: alij propter ing
titudinem, qui cũ cognouissent Deu
non sicut Deum glorificauerunt in
mnem idololatriæ impietatem (sic
idem commemorat) corruerunt. P
ro Salomonem ad idola, Didonem
magicas artes pertraxit dira cupido.
lios postremò misera timiditas tota
crastino pendens in obseruationes
perstitiosissimas impiasq; depulit: que
admodum apud Lucanum de filio Po
peij Magni, & apud historicos de plurim
notum est. Ita fit vt recedens peccato
Deo declinet in vanitates & insanias
sas, & ad eum qui pater est mendacij

dem impudenter palamque apostando se conuertat. Sic Saul à Domino derelictus Phytonissam cui prius aduersabatur cõsuluit, sic Ochozias Deo Israel spreto misit ad consulendum Deum Acharon. Sic denique eos omnes qui fide vel opere absque Deo vero sunt, vt à Deo fallo ludificentur necesse est. Hanc igitur nefariam pestiferam mortiferamque insaniarũ falsarum cum suis hęresibus abominationem plus solito nostra ætate cernẽtes inualuisse, ne forsan Christiani. regnum quod olim monstro caruit & Deo protegente carebit inficere valeat tam horrendæ impietatis & pernicioſissimæ cõtagionis monstrũ: Cupientes totis conatib. obuiare, memores insuper nostræ professionis: proq; legis zelo succẽſi paucos ad hac rẽ articulos dãnationis cauterio (ne deinceps fallãt incogniti) notare decreuimus: rememorantes inter cętera innumera dictũ illud sapiẽtissimi doctoris Augustini de superstitiosis obseruationib. Quod q talib. credũt aut ad eorũ domũ eũtes aut suis domib. introducũt aut

inter-

interrogant, sciant se fidem Christianã & baptismum præuaricasse, & paganum & apostatam, id est, retro abeũtem & D inimicum & iram Dei grauiter incur se, nisi Ecclesiastica pœnitentia emen tus Deo reconcilietur. Hæc ille. Neq tamen intentio nostra est in aliquo rogare quibuscunque licitis & veris t ditionibus scientiis & artibus, sed insan errores atque sacrilegos insipientium ferales ritus pro quanto fidem orthod xam & religionem Christi lædunt, cõ minant, & inficiunt, radicitus quant fas nobis est extirpare satagimus: & h norem suum sincerum relinquere ve tati.

EST autem primus articulus qu per artes magicas & maleficia & uocationes nefarias quærere familiari tes & amicitias & auxilia dęmonum n sit idololatria. Error. Quoniam dæm aduersarius pertinax & implacabilis D & hominis iudicatur: nec est honoris domini çuiuscunque diuini verè seu p

ticip

ticipatiuè vel aptitudinaliter ſuſceptiuus vt aliæ creaturæ rationales non damnatæ: nec in ſigno ad placitum inſtituto, vt ſunt imagines & tẽpla, Deus in ipſis adoratur.

Secundus articulus, quòd dare, vel offerre, vel promittere dæmonibus qualemcunq; rem vt adimpleant deſiderium hominis, aut in honorem eorum aliquid oſculari vel portare non ſit idololatria. Error.

Tertius, quod inire pactum cum dæmonibus tacitum vel expreſſum non ſit idololatria vel ſpecies idololatriæ vel apoſtaſiæ. Error. Et intendimus eſſe pactum implicitum in omni obſeruatione ſuperſtitioſa: cuius effectus non debet à Deo vel natura rationabiliter expectari.

Quartus, quod conari per artes magicas dæmonas in lapidibus, annulis, ſpeculis aut imaginibus nomine eorum cõſecratis, vel potius execratis includere, cogere & arctare vel eas velle viuificare, non ſit idololatria. Error.

Quintus, quod licitum eſt vti magicis

artibus, vel alijs quibuſcunque ſuperſ
tionibus à Deo & Eccleſia prohibitis p
quocunque bono fine. Error: quia
cundum Apoſtolum non ſunt facien
mala vt bona eueniant.

Sextus, quod licitum ſit aut etia
permittendum maleficia maleficijs
pellere. Error.

Septimus, quod aliquis cum aliqu
poſſit diſpenſare in quocunque caſu,
talibus licitè vtatur. Error.

Octauus, quod artes magicæ & ſim
les ſuperſtitiones & earum obſeruatio
nes ſint ab Eccleſia irrationabiliter pro
hibitæ. Error.

Nonus, quod Deus per artes magic
& maleficia inducatur compellere da
mones ſuis inuocationib. obedire. Erro

Decimus, quod thurificationes & ſuf
fumigationes quæ fiunt in talium art
um & maleficiorum exercitio ſint a
honorem Dei & ei placeant. Error
blaſphemia, quoniam Deus aliàs no
puniret vel prohiberet.

Vndecimus, quod talibus & taliter vt
no

non est sacrificare seu immolare dæmonibus, & ex consequenti damnabiliter idololatrare. Error.

Duodecimus, quod verba sancta & orationes quædam deuotæ & ieiunia & balneationes & continentia corporalis in pueris & alijs, & missarum celebratio, & alia opera de genere bonorum quæ fiunt pro exercendo huiusmodi artes, excusent eas à malo & non potiùs accusent. Error: nam per talia sacræ res immoipse Deus in Eucharistia dæmonibus tentatur immolari, & hæc procurat dæmon, vel quia vult in hoc honorari similis altissimo, vel ad fraudes suas occultãdas, vel vt simplices illaqueet facilius & damnabilius perdat.

Decimustertius, quod sancti prophetę & alij sancti per tales artes habuerũt suas prophetias & miracula fecerunt aut dæmones expulerunt. Error & blasphemia.

Decimusquartus, quod Deus per se immediate vel per bonos angelos talia maleficia sanctis hominibus reuelauerit. Error & blasphemia.

Decimusquintus, quod possibile e per tales artes cogere liberum homi arbitrium ad voluntatem seu desider um alterius. Error & hoc conari facer est impium & nepharium.

Decimussextus, quod ideo artes pra fatæ bonæ sunt & à Deo, & quod eas licet obseruare: quia per eas quandoq; vel sæ pe euenit sicut vtentes eis quærunt ve prædicunt, quia bonum quandoq; pro uenit ex eis. Error.

Decimusseptimus, quod per tales ar tes dęmones veraciter coguntur & com pelluntur, & non potius ita se cogi fin gunt ad seducendos homines. Error.

Decimusoctauus, quod per tales arte & ritus impios, per sortilegia, per carmi na & inuocationes dæmonum, per quas dam insultationes & alia maleficia nul lus vnquam effectus ministerio dæmo num subsequatur. Error. Nam talia quã doq; permittit Deus contingere: patuit in magis Pharaonis & alibi pluries: vel quia vtentes, seu consulentes propter malam fidem & alia peccata nephanda

dati

dati sunt in reprobum sensum, & dementur sic illudi.

Decimusnonus, quod boni Angeli includantur in lapidibus & consecrent imagines vel vestimenta aut alia faciant quæ in istis artib. continentur. Error, & blasphemia.

Vicesimus, quod sanguis vpupæ vel hœdi vel alterius animalis, vel pergamenum virgineum vel corium leonis & similia, habeant efficaciam ad cogendos vel repellendos dęmones ministerio huiusmodi artium. Error.

Vicesimusprimus, quod imagines de ære plumbo vel auro, de cera alba vel rubea vel alia materia baptizatæ exorcizatæ & consecratæ seu potius execratæ secundum prædictas artes & sub certis diebus habent virtutes mirabiles, quæ in libris talium artium recitantur. Error in fide & philosophia naturali, & astronomia vera.

Vicesimussecundus, quod vti talibus & fidem dare non sit idololatria & infidelitas. Error.

Vicesimustertius, quod aliqui dæm
nes boni sunt, alij omnia scientes, a
nec saluati nec damnati. Error.

Vicesimusquartus, quod suffumig
tiones quæ fiunt in eiusmodi operati
nibus conuertuntur in spiritus, aut qu
sint debitæ eis. Error.

Vicesimusquintus, quod vnus d
mon sit rex Orientis & præsertim s
merito, & alius Occidentis, alius Septe
trionis, alius meridiei. Error.

Vicesimussextus, quod intelligent
motrix cœli influit in animam ration
lem sicut corpus cœli influit in corp
humanum. Error.

Vicesimusseptimus, quod cogitatio
nes nostræ intellectuales & volition
nostræ interiores immediatè causant
à cœlo, & quod per aliquam traditi
nem magicam tales possint sciri, & quo
per illam de eis certitudinaliter iudica
sit licitum. Error.

Vicesimusoctauus articulus, quod p
quascunque artes magicas possimus d
ueni

uenire ad visionem diuinæ essentiæ vel sanctorum spirituum. Error.

Acta sunt hæc & post maturam crebramque inter nos & deputatos nostros examinationem, concluſa in nostra congregatione generali Parisijs apud S. Maturinum de mane super hoc specialiter celebrata. Anno domini M. CCCXCVIII. die 19. mensis Septembris. in cuius rei testimonium sigillum dictæ facultatis præsentibus literis duximus apponendum.

Originale huius determinationis est sigillatum magno sigillo facultatis Theologicæ Parisiis.

INDEX CAPITVM

Libro primo.

CAP. I. *Magi definitio.*
CAP. II. *De spirituum cum hominib. consociatione.*
CAP. III. *De bonorum spirituum malorumq; differentia.*
CAP. IV. *De prophetia alijsq; diuinis modis ad rerum occultas cognoscendas.*
CAP. V. *De naturalibus & humanis modis ad res occultas cognoscendas.*
CAP. VI. *De modis illicitis ad perueniendum eò quò intenditur.*
CAP. VII. *De teratoscopia, aruspicina, orneomantia, hieroscopia, alijsq; similibus.*

Libro secundo.

CAP. I. *De Magia vniuersè, & generib. ipsius.*
CAP. II. *De tacitis malignorum spirituum inuocationibus.*
CAP. III. *De expressis malignorum spirituum inuocationibus.*
CAP. IV. *De ijs qui expressa conuentione Deo renuntiant, & vtrum corpore à dæmonibus exportentur.*

De Magorum ecstasi & raptu, & de ordinariis ipsorum frequentationibus cum dæmonibus. CAP. V.

De Lyncanthropia, & possintne homines à spiritibus in bestias commutari. CAP. VI.

An Magi cum dæmonibus copulentur. CAP. VII.

Possintne Magi morbos, sterilitatem, grandines, tempestates immittere, & homines bestiásve morte afficere. Cap. VIII.

Libro Tertio.

De modis licitis ad carmina & magicas artes præuertendas. CAP. I.

An possint Magi valentium incolumitatem confirmare, & curare affectos. CAP. II.

An Magis suis artibus conciliare possint gratiam procerum, formam, voluptates, honores, diuitias, scientiam & fertilitatem afferre. CAP. III.

An bis plus quàm illis Magi nocere possint. CAP. IIII.

De modis illicitis ad carmina maleficiáq; præuertenda, & curandos morbos. CAP. V.

De iis qui obsidentur, coguntur à malignis spiritibus & quibus modis propulsentur. CAP. VI.

Libro quarto.

De Magorum inquisitione. CAP. I.

De

CAP. II. *De probationibus ad euincendum M*
crimen neceſſariis.
CAP. III. *De voluntaria & coacta Magorum co*
ſione.
CAP. IV. *De præſumptionibus aduerſus Magos.*
CAP. V. *De ſupplicijs quæ merentur Magi.*

DAEMONOMANIAE MAGORVM

Liber primus.

Magi definitio. CAPVT I.

MAGVS est, qui sciens prudens diabolicis modis ad aliquid conatur peruenire. Hanc definitionem ponimus vt necessariam, non ad huius operis solùm intelligentiam, verumetiam ad iudicia quæ contra Magos ferenda sunt. Est autem ab omnib. adhuc prætermissa, qui de Magis instituerunt scribere: quamuis huic fundamento tractationem totam oporteat incumbere. Nunc ergo definitionem nostram minutatim exponamus. Primùm vocibus illis, *Sciens prudens*, vsus sum: quia non videntur (ait lex) vllo pacto consentire, qui errant. AEgrotus itaque medicinam diabolicam

l. nihil est sensui, de reg. iur. ff.

l. si stupru, de adulte. ff. l. aut facta, de pœnis, ff.

bolicam à Mago, quem virum bo
putabat, sibi ministratam bona fi
mens, non est magus: iustam enim
sam habet ignorantiæ. Sin autem
cauerit Magus, aut malignos spiritu
ràm inuocauerit, vt nonnunquam
dit: ratio diuersa est. Hoc autem ex
pli gratia solùm apponimus, suo
ampliùs explicaturi. Iam quinam
sint diabolici, opus est cognoscere.
bolus Græcè calumniatorem signifi
quia semper explorat bonorum fact
Scriptura ostendit, & coram Deo a
tit calumnijs. Modi verò diabolici
superstitiones & impietates quas exc
tauit, & seruos suos docuit, ad perd
dum humanum genus. Quamobrem
lum Hebræi Satanam, id est, aduersari
nominarunt. quod Salomo innuebat
dicens Deum creasse hominem ad i
ginem suam, qui immortalis esset: in
dià autem Satanæ mortem in mund
ingressam esse, & narratur complur
Scripturæ locis. Statuit enim his ver
Salomo, non solùm existere eum qui

Sapient. 3. Eccles. 17. Genes. 3. Iob. 1.

uersetu

ſetur humano generi, ſed à principio
atum eſſe: vt in libro Iobi dicitur. Iob. 4.
m hac autem Scriptura ſacra omni-
etiam Academicis, Peripateticis,
icis, & Arabibus, optimè conuenit,
ritus exiſtere: adeò vt quiſquis hoc in
bium vocauerit (quod athei Epicuri
iunt) is principia totius Metaphyſicæ
gauerit, & ſubſtantiam Dei, ab ipſo A-
otele demonſtratam, corporumq́; Libris Phyſic. & Metaphyſic.
leſtium motus ſpiritib. & intelligen-
attributos. vox enim Spiritus, de An-
is Dæmonibusq́; enũciatur. Et quam-
Platoni, Plutarcho, Porphyrio, Iam-
cho, Plotinoq́; placeat, dæmonas bo-
os & malos eſſe: Chriſtianis tamen ap- Aug. tract. 42. in Ioan. & libr. 8. de ciuitat. Dei, c. 22. & lib. de vera reli. ca. 13. & lib. contra Manich. cap. 33. & lib. 1. contra Pelagium.
llatio Dæmonum, de ſpiritibus malis
biq; accipitur, & Sorbonæ quoq; deter-
inatio, confecta 19. Septembris, 1398.
ntentiæ veterum Doctorum confor-
ata, eos pro hæreticis damnat, qui Dæ-
onas bonos eſſe docent: vt contrà An-
licorum ſpirituum nomine ſemper
elliguntur boni. quæ quidem reſolu-
eſt optima, & præcidendæ eorum ex-

cuſa-

cusationi & impietati apprimè nec
ria, qui specie bonorum Dęmonum
dubitant inuocare diabolos, atq; a
sere. De origine Dæmonum, vix int
as quod possis affirmare. itaq; sic d
in Timæo Plato: περὶ δὲ τῶν δαιμόνων
καὶ γνῶναι τὴν γένεσιν, μεῖζον ἢ κατ' ἡμᾶς, π
τοῖς εἰρηκόσιν ἐμπροσθεν. i. de Dæmonibu
tem dicere, & eorũ nosse originem
ius est quàm vt à nobis præstari possi
des verò ijs est adhibenda, quæ à ve
bus dicta sunt. Priscorum verò pat
sententiam amplecti licet, qui spi
gratia præditos, exortésq; peccati, à
creatos esse docuerunt: quorum ali
lentes in Deum insurgere, dati fue
præcipites. Huic sententiæ accom
dant Draconis casum, pertrahenti
cum ingentem stellarum numerum
Apoc. 12. Apocalypsi: Dæmonúmque princip
cum subditis suis intelligunt. Ethnici
rò ad Gigantomachiam olim ret
runt: atque in eam sententiam Ph
cydes Draconem *Ophionæum*, caput
bellium Angelorum, Trismegistus

Poim

imandro, & Empedocles, Dæmonas
lo delapſos ἐγκοσμιτᾶς appellarunt.
oc ſentit Auguſt. lib. viij. cap. xxij. de
uit. Dei: idemq; propter antiquita-
m, autoritatemq; eorum qui ita ſenſe-
nt, à Chriſtianis receptum eſt. Verum-
men illis videtur Deus ab initio mun-
magnum illum Satanam, quem Scri-
ura Behemoth & Leuiathan vocat, Iob. 40. &
eauiſſe, ait enim Scriptura: Is prima 41.
rum origine à Deo conditus eſt. at-
e vt eum confirment fuiſſe à gratia
creatione alienum, adducitur Eſaiæ Eſaiæ 54.
cus, in quo ſic effatur Deus: Feci &
rmaui Satanam, vt perdat, vaſtet ac
eſtruat. (Itaque non rarò appellatur
ſmodæus, à verbo שמד quod ſignifi-
at profligare) & Deus populo Hebræo-
um narrans, ſe in toto AEgyptiorum re-
no de omnibus tam hominum quàm
mentorum primogenitis vltionem
mpturum eſſe: Non ſinam, inquit, de- Exod. 12.
ſtructorem intrare domos veſtras. Or-
heus ipſe dæmonem magnum appellat
torem, atque (vt erat Magorum prin-
ceps)

ceps) ei decantat hymnum. Simi
Psal. 74. hæc Psaltæ verba adducuntur, Magn
illum Leuiathanem, quem formas
Exod. 9. triumphares de ipso: & illa in Exodo
ci te, ô Pharao, vt demonstrem me
potentiam in te. quæ præter nudum
storiæ sensum, de Satana accipiuntur
Ezech. 29. ista in Ezechiele: Ecce me inimicum
um, Pharao magne, Leuiathan, Dr
iacens in medio fluuiorum, qui dix
Meus est fluuius, & ego feci me, &c.
ficiam te escam volucribus cœli. Qui
in locis interpretes consenserunt, L
athane, Pharaone, & Behemoth, sign
cari magnum humani generis in
cum, regno AEgypti, carnem cupid
temq;: & fluuio, torrentem naturæ
xæ, continenter in corruptionem de
bentis: quæ corruptio destructori p
pria, Creatori verò omnium Deo ad
sa est. vt enim ad creationem & gen
tionem Creatore patre & genitore o
est, ita etiam corruptore ad succedent
elemētaris huius mundi corruption
opus esse. eadem quoq; ratione Prou

bion

iorum Salomonis xxx. capite dici alle-
oricè, coruos torrentis effodere oculos
lius qui deridet patrem, & contemnit
octrinam matris. his enim verbis dia-
olos elementaris huius torrentis intel-
gi, qui nigri plurimùm apparent vt cor-
i, & rationis lumen in eis extinguunt,
ui contemnunt naturæ legem, & ludi-
cantur Deum. Quinetiam Hebræi af-
rmant, perituram Satanam, adductis
cis ex Ezechiele xxi. & Esaia xxvij. v-
i Deus dicitur certo die Leuiathanem
agnum occisurus, magnum serpētem
ortuosum qui est in mari: intelligentes
aris nomine, materiam hanc fluxam
elementarem, quam Plato & Aristo-
les, originem mali indagantes, subie-
tum esse statuerūt malorum omnium,
quā Salomo in allegorijs parabolisq;
ocauit mulierem, dicens nullam mali-
am accedere ad malitiam mulieris: &
ulo pòst (quod amplius est) meretri-
em quæ viros omneis admittit, vt ma-
ria formas. Atque hæc R. Maymonis
terpretatio. Præterea dicunt, eos ho-

Lib. I. More nebocim.

E mines

mines qui se cultu Dei in hoc mundo
nitùs addixerint, fore vt Angelos De
Marci 13. runt, inquit Scriptura, sicut Angeli
ediuersò autem qui Deo renũtiauer
& se in cultum Satanæ dederint, eos
pessuros, seruituros vt diabolos & ca
fices iusticiæ Dei, ac perituros tandẽ
enim adducunt Zachariæ locum: A
ram, ait Dominus, spiritum immũ
de terra) hæc deniq; electorum Ange
rum signa, reproborumq; diabolor
se, quòd illi vitam, hi mortem æter
consequentur, cùm tormenta suis sc
ribus digna pertulerint, idq; eo temp
quod singulis fuerat destinatum arc
consilio Dei. Hæc ergo summatim
bræorum quorundam Theologorum
Lib. περὶ ἀκλελοιπότων χρηστηρίων. pinio, qua prisci quoq; autores Græci
buti sunt. Nam Plutarchus causas e
nens, cur oracula desiuerint (quod C
ro iamdiu ante ætatem suam scribit c
Lib. de diuinatione. tigisse) hac inter cæteras vtitur, quòd
Lib. περὶ συλλογίων φιλοσοφίας. Dæmonum circumscripta sit, & illis
ficientibus defecerint oracula. Porp
rius quoq; hos versus citat ex Apolli

οἰοί μοι τρίποδες γοναχήσετε· οἴχετ' ἀπόλλων,
οἴχετ', ἐπεὶ φλογόεν με βιήσεται ἠπύον φῶς.

Id est.

Vae mihi, tripodes lugete, perijt Apollo,
Perijt, quoniam ardens mihi vim infert
cæleste lumen.

Eusebius item Ecclesiasticus historiographus memorabilem narrat historiã, Lib. 5. cap. 21. & 9. προπαρασκευῆς εὐαγγελικῆς
d Tyberium Cæsarem fuisse perlatam, quæ apud Plutarchũ etiam legitur: Mulos cùm Echinadas insulas præternauigarent, audiuisse in aere vocem sæpius clamantem, Thamus (hoc autem fuit ubernatoris in naui nomen) & huic edicentem, vt cùm Palodes appulisset, magnum Pana mortuum esse indicaret. Hoc facto, repentè magnos gemitus eiulatusq; per Palodes, nemine comparente, exauditos esse. Augustinus autem, Aquinas, Hebræorumque Theologorum plurimi, Latinorumq; crediderunt ex Dæmonum cum mulieribus consortio (quod in Scriptura aiunt exprimi, & Genes. 6. magi semper confessi sunt) diabolicos homines generari, quos Hebræi appel-

lant Roschoth, id est capita, & diab
esse putant humana specie : simili
Magos & Magas, qui liberos suos ab
ortu addicunt Satanæ, & detestan
parentum imitantur vitam, natura
bolorum esse. Ac propterea Deus
mam hanc impietatem abominatus
Leuit.20. crandæ maledictioni deuouit eos,
Moleco semen offerebant, minat
ipsos è terra eradicaturum, vt Chan
os qui vsi fuerant illis, eradicauerat.
Sapient.3. rum semen ait Salomo esse à Deo
dictum. Hi enim persæpe liberos suo
abolo sacrificauerant, viuos crem
rant, mactauerantq; : vt maga Med
cit, ad vlciscendam filiam Creontis
Corinthi, Iasoni suo amatori nupt
Siue ergo Dæmones de gratia illa
derint in qua creati fuerant, & immo
les sint (prout nos quidem statuim
ue propagatione (vt Hebræi volũt)
tiplicati sint, & Deus Satanam mal
fecerit, vt destruente ac perdente illo
neratio in corruptionem succedẽs
tinuetur in hoc elementari mundo:

t propterea ferendum æquis animis,
accipiendum istud, esse iniquitatem
Deo: neque illud quod Manes Per-
Manich. autor, affirmabat, duo prin-
pia inter se potestate & origine æqualia
onenda esse, vnum boni, & mali alte-
m: quod tamen à se dicebat poni, vt
bsurdum istud declinaret, si fateamur
tanam naturà malignum à Deo crea-
m esse, malum igitur à Deo prouenis-
sin autem perfectum, non potuisse igi-
r peccare, & in scelestam deprauatám-
ue naturam degenerare. Hæc enim hæ-
sis supra omnes quæ vnquam extite-
nt, abominanda est, eámque deseruit
. Augustinus hoc argumẽto, quòd ma-
m nihil sit aliud quàm priuatio boni:
m tamen in ratione ista non possint
li conquiescere, quibus æquè vitia ac
rtutes sunt habitus, & æquè actionib.
spositionibusq; comparantur. Omnia
rò Manichæorum argumenta, velut
ccisa radice, corruunt, si obseruabitur
od Dionysius ait libro de diuinis no-
inibus, in mundo nihil non bonum

esse. nihil fieri quod non sit bonum per se aut relatione: vt optimè Magi sententiarum tradit. Quemadmod enim plantas fecit Deus his venena illis salutareis: & serpentes quoque ac viperæ (quas Manichæi à diabolo atas iudicabant) componendæ the cæ, pharmaco omnium præstantissi sanandæque elephantiasi, & immed bilibus morbis sunt vtiles: ita etian actionibus illis dicendum est, quæ p malæ sunt, per relationem bonæ. V gratia: Prædo cùm viatorem occ prædæ causa indignum commisit nus atque capitale: fortasse verò n uerit parricidam à se interfectum fu aut hominem Deo charum ex calam tibus istius vitæ liberatum: vt in libr pientiæ ostendit Salomo: itaque D quidem ipso vsum esse administro, s rò propter idem factum, vt prædo perueſtigari, prehendi, pœnas luere tissimo iudicio Dei, ac postremò g am Deo tribuere. Iubebat quidem rao, mares Hebræorum vt nascebar

occ

cidi: veruntamen Deus in Scriptura
citur induraſſe ipſum, rebellémque ſi-
effeciſſe, vt illuſtraretur potentia Dei,
alioqui tanquam ſepulta latebat, &
edicaretur in vniuerſa terra. Quam-
rem docet Salomo, improbum non
rò efferri atque educari, ſolùm vt ſer-
at gloriæ Dei, in die vindictæ. quic-
uid enim hic geritur, tandem opor-
t cedere in Dei gloriam. Atque hac
uidem in re innoteſcit maximè iuſti-
Dei, & ſapientia ex turpiſſimis ho-
inibus laudem ſuam, & ex crudeliſ-
mis ſceleratorum factis, dum exequi-
r vltiones ſuas, gloriam eruentis. An
go faciendum eſt malum, vt ex eo e-
eniat bonum? Hoc argumento Pau-
us ad Romanos in eadem cauſa vti-
r: deinde verò ſubijcit, damnatio-
em eorum iuſtam eſſe qui ſic loquun-
r. & ſermonem concludens, ab admi-
bili Dei ſapientia exclamat: O altitu- Rom. 11.
o diuitiarum ſapientiæ & ſcientiæ Dei,
uàm incomprehenſibilia ſunt iudicia
us? Lutetiæ nuper vir quidam nobilis

per falsos testes, nec infirmatos, eu
hominem quem nunquam viderat,
cidisse, vbi animaduertit se Aresto C
condemnatum, & mox ad necem
endum esse, patrem à se veneno s
tum confessus est. cuius rei testes
quàm plurimi. Infinita sunt exemp
manum, & omnibus cognita: sed
sufficit breuiter indicasse, non de
quemquam Deo, velut iniusto, illu
tio vertere, quòd Satanam creauer
perdendum, aut Angelos siuerit co
dere. perinde enim illud fore, ac si
emissaria, cloacas, latrinas, & alia s
um conceptacula, in elegantissimo
uis palatio necessaria criminetur.
cunque autem laborat, vt calumnij
imputet malum quod inest mund
proculdubio horribiliori maledic
deuouebitur, quàm illa Chanaanis
rit, cuius pater Cham ludificatus fu
pudenda Noë parentis sui, quæ fratr
sius auersa facie contexerunt. Atque
quidem causa est, cur post narratio
creati mundi, elegantia, amplitudi

erfectione admirabili, dicat Scriptura
ncta, Deum vidisse quicquid fecerat
ulchrum esse, bonúmq; valde. Etenim
oaca mundi, est minutissima hæc ele-
mentaris mundi particula vbi versamur,
uam Proclus Academicus non digna- ἐν τοῖς λέ
ur particulam mundi, sed appendicem γοις τοῦτο
ut apoteleſma appellare. & mare ipsum κόσμε.
erráque (si cum cœlo comparaueris) ni-
il est nisi punctum quod sensú vix per-
eperis: vt à Ptolemæo optimè demon-
tratur. Verumtamen in hac cloaca, fœ-
orem & malum istius mundi continen-
e, elegantia Dei opera & admirabilia ex-
ant. Sicut autem Deus, qui solus natura
ua bonus est, neque errare potest, neque
rem vllam à natura non bonam com-
mittere: sic etiam diaboli, si naturà ma-
ligni sunt, nequeunt rem vllam facere
quæ ex se bona sit: sin autem non sunt à
natura mali, possunt benefacere, vt An-
geli possunt errando & offendendo ma-
lefacere. Dicitur enim Sol immundus in Iob. 4.
conspectu Dei, & iniquitatem in suis An-
gelis Deus inuenire. & alibi Angelus ad

Genes. 19. Lotum: Si peccauerimus, non condo-
bit iniquitatem noſtram. Veteres po-
vno conſenſu docent, Angelos par-
ad cœlorum motum cœleſtiúmque
minum, & agitationem naturæ fuiſſe
ſtitutos, partim ad imperiorũ & rer-
publicarum conſeruationem, (hos P-
lus & Porphyrius κοσμάγους vocant) &
hominum moderationẽ, partim vt
um ſingulariter colant & celebrent:
omnes ſimul in gloriam & laudation
Dei certum eſt conſpirare. De malig
verò ſpiritibus, hi quoque gloriæ
inſeruiunt, tanquam ſupremæ il
iuſtitiæ adminiſtri & carnifices, nihil
ficientes, niſi iuſta permiſſione illi
Quamuis enim maligni ſpiritus qu
quam non faciant boni, niſi per ac
dens, & vt maius aliquod malum ex
conſequatur, vt ſi ægrotum curent, ſ
religioni obſtringendum: tamen c
to certius eſt, nunquam paſſurum fui
Deum, vt malum vllum committatu
niſi hoc conſilio fieret, vt in maius a
quod bonum redundaret: vt Augu

us docuit sanctissimè. Hic autem de-
nitionem Dæmonum, quæ apud Apu-
ium extat, Magorum sui temporis faci-
principem, definitionem igitur istam
quutus est: *Dæmones sunt genere anima-
, ingenio rationabilia, animo passiua, cor-
ore aerea, tẽpore æterna.* vbi vox, *Æterna,*
ro perpetua aut diuturna sumitur: sicut
n Scripturis persæpe. nam Deus vnus æ-
ernus est, principio carens. & nunquam
ortiturus finem: siue (vt Esaias loquitur)
uit ante omnia, & post omnia futur⁹ est.
Quòd autẽ Dæmonas esse tradit corpore
ereos, id verò spirituum (qui puræ intel-
igentiæ sunt) naturæ aduersatur. sed Dę-
monas non esse puras intelligentias, pla-
cet Academicis. Hebręus Philo in locum
Numerorum, Diuisit Deus de spiritu qui
erat super Mosen, in electos septuaginta-
duos: ita esse scribit, vt est in lumine. Po-
iùs fuerim dicturus, è substantia quinta
existere, vt de cœlo dicitur: ad declinan-
dum illud ἄτοπον, de corruptione spiritu-
um, quod consequuturum est, si elemẽ-
ares dicantur esse. hanc enim vnicam

ob cau-

ob cauſam defendit Cicero, non ei
los ex elementis conſtitutos. Apule
ſintne Dæmones boni an mali, diſſi
lat. quanquam apud veteres illud o
nuit, alios ex eis bonos eſſe, alios ma
& indifferrenteis alios. Inter Chriſtia
Pſellus, inter Academicos Plotinus
Iamblichus inter AEgyptios, ponunt
differentias, omneisq; in vniuerſum
monas ſex locis collocant, in cœlo
ſumma aeris regione, in regione me
in aquis, in terra, & ſub terra. Nos aut
definitioni Theologorum inſiſtem
omnes Dæmonas malignos eſſe. Eni
uerò ferri non poteſt, vt conſtitutio
indifferens in natura intelligente ſtatu
tur: cum ipſi quoque veteres, duo iſta
lùm epitheta Dæmonum vſurpaueri
εὐδαίμων, & κακοδαίμων. His ita conſtitu
de origine, natura, & qualitate Dæm
num vel diabolorum, via ad primu
noſtræ definitionis caput munita eſt:
diabolorum actiones cognoſcamus,
diabolicos modos, quibus ad labefacta
dum homines abutuntur. Huic aute

piti neceſſe eſt ſocietatem & fœdus
m Dæmonibus anteire. Videamus er-
o póſſintne vnquam fieri, vt hæc inea-
r conſociatio.

De ſpirituum cum hominibus conſociatione. CAP. II.

NVlla rerum poteſt eſſe ſocietas atq;
coniunctio, niſi ſimilium, aut qui-
us aliqua inter ipſas eſt conuenientia.
pes ſocietatem inter ſe ineunt, propter
ſarum inter ſe ſimilitudinem, vt ex ſo-
ietate mutua vtilitatem capiant: for-
nicæ quoque, & ſi qua ſunt in animali-
us ad ſocietatem apta. Lupis autem
um ouibus (quibus impreſſit Deus
πάθειαν quandam, & ἀσπόνδους inimici-
ias ac capitales indidit) proiectis ad o-
mne ſcelus cum ſanctis hominibus ſoci-
etas non poteſt conſiſtere, neque Ange-
is cum Dæmonibus. Inter homines ve-
ò inueneris qui nec boni ſunt, nec mali:
ed ita ſe his & illis accommodant, vt de
omine non ineptè ſtatueris, intelligen-
em ipſius animam inter Dæmonas &
Ange-

Angelos, tanquam in medio posit
Deum enim Opt. Max. videmus res
neis à natura conſtrinxiſſe medijs
ſuis extremitatibus reſpondeant, & in
bus intelligentibus, cœleſtib. atque
mentaribus harmoniam mundi
medijs & adamantinis vinculis com
giſſe. Quemadmodum autem ſi con
trias voces medijs nō temperaueris,
cidit harmonia: ſic etiam fit mundo
illius partibus. Cōtraria cœlorum ſig
conueniente cum vtriuſque ſigno co
gantur. Inter lapidem & terram ſunt
gilla & tophus, terræ metallorúmque
termedium obtinent pyrites lapis, &
ſilia multa: inter lapides & plantas ge
ra ſunt coralij, tanquam lapideſcen
plantæ, quæ radices, ramos & fructus
ferunt: inter plantas & animalia hab
mus zoophyta prædita ſenſu, motu,
facultate ducendi vitam radicibus q
ad lapides adhæreſcunt: inter anima
terreſtria & aquatica ſunt amphibia,
fibri, lutræ, teſtudines, cancri: inter aq
tilia & volucria ſunt volantes piſces:

r alias beſtias & homines ſimijs & cer-
opithecis eſt locus: inter animãtes bru-
s & naturam intelligentem, Angelos
ata & Dæmonas, Deus hominem fecit
ortalem corpore, immortalem intel-
gentia. Itaque homines ſancti, qui ſpre-
mortali & terrena parte in id incum-
ant, vt ſuam intelligẽtem animam ad-
ngant Angelis, hi mundum intelligen-
m cum inferiore colligant, quod qui-
em tum primùm factum eſt, quando in
onditione gratiæ creatus eſt Adam, cõ- Genes. 4.
ncto pariter libero arbitrio, vt bonus Deut. 30.
t malꝰ exiſteret. Atq; hanc ob cauſam
ebræi tradunt, hominem poſtremum
mnium à Deo creatum eſſe, adhibitis
(inquit Philo Hebræus) Angelis: cùm
vt eum oſtenderet intelligentis naturæ
ſe participem, tum vt ſuperiorem mũ-
dum cum inferiore compingeret. De
ceteris enim animantibus, dicitur aquis
præcepiſſe Dominus, vt volucres & pi-
ces producerent: terræ, vt animantes
alias: de homine verò minimè, vt qui
medium quodammodo vinculum inter

mundum

mundum intelligentem & aſpectab
erat præſtiturus: quod vinculum
Angelos perſtat & homines ſanc
quorum precibus atq; interuentu g
humanum fuit conſeruatum. Idcir

Pſalm. 8. Pſalmis Deus hominem feciſſe dic
paulo minorem Angelis (hîc enim
Elohim non ſignificatur Deus, vt
buſdam placuit: ſed lxxij. interpr
ἀγγέλους reddiderũt, & Chaldæus א
ducta voce ab Hebræa מלאכים an
ad æquiuocum Elohim exponend
& quod Marotus noſter dixit,

Tu l'as faict tel que plus il ne luy reſt
---- Fors eſtre Dieu.

id commodius fuiſſet dicturus in h
formam,

Tu l'as ſi haut eleué de ſon eſtre
Qu'il eſt peu moins que l'Ange de ta
tre:

Lib. Pirke a both. & Hebræi Angelos pædagogos ho
num nuncupant, ſicut homines pa
res dicuntur animalium. Quamob

In ſympo. ſio Prota. Plato vt ab Hebræis illud didicerat,

pra

rum custodiam dixit, non permitti goræ, politico, Critia, legibus, & Epinomide.
ris, & bestiarum bestijs, sed homini-
s, hominum verò Angelis: Nos, in-
it, sicut oues, mira diuinorum pasto-
m custodia semper egemus. Cùm ita-
e boni sint Angeli, Diaboli verò mali,
omines quoq; liberum habere arbitri-
m: vt boni sint aut mali: quemadmo-
um inquit in lege Deus, Posui ante o- Deut. 30.
los tuos bonum & malum, vitam &
ortem: elige ergo bonum, & viues. &
ibi dicitur euidentius: Deus postquam Eccles. 15.
eauit hominem, permisit eum libero
bitrio ipsius, & dixit ei, Si voles, serua-
s mandata mea, & seruabunt te: ignem
aquam dedi tibi, potes manum in v-
um aut in alterum immittere: habes
onum & malum, vitam & mortem, &
rum voles, habiturus es. Vt autem o-
endatur, homini post peccatum Adæ
berum arbitrium non intercidisse, ver-
a illa haberi in lege Dei, & Caino fuisse Genes. 4.
ictum, penes ipsum potestatem esse fa-
iendi bonum aut malum. Quo in loco
loses Maymonis inquit, idem sentire

Hebræos omneis, homini esse libe
arbitrium, de eo nihil dubitari: qua
(inquit ille) laudetur Deus. Hæc
verba. Itaq; stat illa Theologorum
tentia, omneis spiritus aut bonos
aut malos, & alios ab alijs dispar
quam sententiam his verbis signifi
volunt Theologi: Deus diuisit aqu
aquis. & ab hominibus interuallum
dium occupari. eorum enim alij co
ciantur Angelis, alij Dęmonibus: sun
iam qui neq; hos, neq; illos curent.
autem cum Angelis, siue cum Dæm
bus societas & amicitia ineatur, ea
cipium habet à tacitis aut expressis
uentionibus vt ijsdem verbis cum
gust. Thoma Aquinate, & alijs Th
gis vtamur. Sunt quidem homines
sese nunquam τοῖς νοητοῖς contempl
occupant, neq; animum altiùs atto
rostro, tanquam sues aut bruta ani
tia transigentes vitam, de quibus
ptura:

Lib. 3. More hannebocin.

Psal. 94.

Nõ generi nostro similes, in bruta vi
Degeneres, animamq; vomunt corpu
pulchro.

mihi quidem videntur cum ſpiriti-
bonis aut malis nullo pacto conſo-
ri poſſe, propter diſcrimen illud am-
ſſimum quod inter ſues iſtas interce-
, & ſpiritus, quorum incorporea &
ritalis eſt ſubſtantia. Qui autem ſuas
gitationes ad malum conuertens vl-
ſe in eo occupat, huius anima, inquit
mblichus, in diabolicam naturam de- Lib.5.c.32
nerat, primùm quidem tacitis conuẽ-
nibus (vt poſtea dicemus) deinde ex-
ſſis. E contrariò autem qui bonis re-
s ſtudens, animum ſuum ad Deum,
mum, virtutemq; extulerit, ſi purgata
Dei gratiam anima ipſius in virtutes
orales primùm, tum etiam VOLITIVAS & ſpi-
uales incumbat, is cum Angelo Dei
taſſe poterit eam ſocietatem contra-
re, qua ab ipſo conſeruabitur, præſen-
m ipſum ſentiet, easq; res cognoſcet
asipſe iuſſurus & vetiturus eſt. Hoc ve-
pauciſſimis accidit, idq; ſingulari Dei
tia & beneficio. quod Auerroes ade-
onem intellectus vocat, in eo ſtatu-
s maximam felicitatem omnium: &

Græcorum primus Socrates percep
apud discipulum eius Platonem in T
age legimus: *Adest*, inquit, *mihi d*
quadam sorte dæmonium quoddam, à p
pueritia me sequutum. deinde vocem
audiri addit, qua illud quod institue
faciendum sibi non esse cognosce
Atque hoc quidem inter Hebræos
quenter accidisse, è sacra Scriptura c
cimus: quæ mille exempla proponit
tiæ singularis, qua Deus per Angelo
stabat sanctis, eos non obscurè p Ang
cõpellabat voce, aut ἀφῶνῳ signo. Eo
autem qui societate cum spiritib. b
coniuncti sunt, gradus sunt varij. Ali
nim Deus adeò excellente ornabat
gelo vt prophetię & prędictiones eo
semper essent certæ, nec vllo pacto d
possent: prout de Mose, Elia, Samuel
Elisæo dicitur. Aliorum verò prædi
nes non vsquequaque valuerunt, siu
spiritus illis imperfectiores essent,
minus accommodatum subiectum.
quemadmodum Sol non tam clar
terra quàm in aqua resplendet, neq; t

aqua turbida quàm in clara, in agitata
uàm in ſedata: ſimiliter etiam turbatæ
imæ, ac minus quietæ perturbationes,
on capiunt tam commodè claritatem
æ eſt intelligentiæ. Diximus autem,
ngulare Dei donum eſſe, quando ſpiri-
m bonum immittit ei quem diligit, vt
ipſo curetur, & in actionibus ſingulis
irigatur: quia fieri etiam poteſt, vt vir
mans virtutis, & timens Dei, preces a-
d ipſum fundat aſſiduè, neq; tamen à
eo donetur ſpiritu, ſed ea ſolùm ſapi-
ntia & prudentia, quæ fuerit opus: aut
ſortè Angelum bonum ad cuſtodiam
ſius addiderit (vt Theologis placet, &
criptura de eo loquitur, qui ſedet in la-
ibulo Altiſſimi, ipſum præcepiſſe Ange-
is, vt cuſtodiant eum ambulantem in
ijs ſuis:) Angelum tamen Dei præſen-
em nec cernet, nec ſentiet. Sic quod A-
raham Eliezeri dixerat, Deum præmiſ-
urum eſſe Angelum ſuum ad ducēdum
ſum, id verò factum eſt: quanquam ni-
il amplius percipiebat Eliezer, quàm
ueraut demens aliquis, quos Deus ſæ-

Geneſ. 24.

penumerò conſeruat Angelorum
rà, alioqui infinita mortis diſcri
quotidie incurſuros. Si cui autem
ſingulare hoc donum contulit, vt
ſentem ſibi Angelum ſentiat, & diſſi
diſertéque cum ipſo communican
hic de maiore poteſt felicitate ſibi g
lari: de maxima verò, ſi Prophetia
num habuerit, ſummum honoris
gium, quò homo poſſit cõſcendere.
rum itaque numerus ſemper fuit pa
ſimus. Deo per deſertum populum
deducente, erant quidem ſupra ſex
hominum millia vigeſimum annu
perantia, hanc verò gratiam ſeptu
taduobus ſolùm eſt largitus. & alio
pore ſolus Ieremias fuit gratia eadē
ditus, cui præcepit Deus, vt Barachi
num Prophetiæ petenti à Domino,
caret rem nimis magnam ab ipſo ex
Huius communicationis Angelo
cum ſanctis exempla, in Scripturis ex
quàm plurima. Non ſum neſcius, A
os & Epicureos his velut fabulis re
maturos, neq; verò efficere ſtatui, vt
ſapi

piant: hoc tamen pro indubitato ob-
nuit apud omneis cuiuſcunq; generis
iloſophos. Plutarch. in libello de dæ-
onio Socratis, & certiſſimam aſſerit
irituũm cum hominibus conſociatio-
em,&Socratem,virum optimum Gre-
æ iudicatum, narrat ſæpe amicis dixiſ-
,præſentem à ſe ſpiritum aſſiduè perci-
, qui & à malefactis & à periculis ipſum
erteret. Longa eſt Plutarchi oratio, &
uantum quiſq; voluerit, tantum de ea
rediturus eſt. Ego verò confirmare poſ-
um, me ex homine qui adhuc viuit, au-
iuiſſe, ſpiritum quendam eſſe aſſiduum
ſius comitem, quem tum demum cœ-
erit agnoſcere, cùm annum fermè tri-
eſimumſeptimum ageret: putare qui-
dem eundem ſpiritum ſibi per totam vi-
am adfuiſſe, cùm ex antecedentib. ſom-
nijs, tum ex viſionibus, quib⁹ fuerat præ-
nonitus, vt certa vitia periculaq́; præca-
ueret: nunquam tamen ita percepiſſe
planè, vt ab ea ætate fecerit. Hoc autem
ſibi narrabat accidiſſe, cùm prius non
deſiuiſſet anno integro Deum orare ex

animo veſperi & mane, vt bonum
lum, futurum actionum ſuarum du
ad ipſum tranſmitteret: ſe antè &
quàm orauiſſet, certum tempus in
templandis operibus Dei occupa
binis interdum aut ternis horis o
dentem, vt meditaretur, volutare
mo, legeretq; Biblia, & deprehen
tandem, quænam ex omnibus relig
bus tantopere controuerſis, cum v
te faceret: itaque hos verſus à ſe no
Pſal. 143. rò pronuntiatos eſſe:

Me Deus informa quæ ſit tua ſancta volunta
Morigerá ſque manus præſta, greßúſq; ſequa
Namque eris ecce Deus ſemper mihi: trami
Spiritus ille tuus diuinaq; virgula ducat.

Se itaque improbantem eorum fa
qui Deum orant vt in præcepta op
ne confirmet ipſos, pergentem in o
one hac, & legentem Scripturas ſa
apud Hebræorum Philonem repeti
libro de ſacrificijs, virum bonum & i
grum, ac purificatum à Deo, non p
vllum maius aut Deo gratius ſacri
um, quàm ſui ipſius offerre Domi

ob

ſequentem huic conſilio, animam ſu-
n Deo obtuliſſe: ex eo tempore (ſic e-
m ille mihi) ſomnia ipſi & viſiones
onitorum plenas obueniſſe, modò
ic aut illi vitio corrigendo, modò an-
uertendo periculo, modò huic aut illi
fficultati ſoluendæ tum in diuinis, tum
iam in humanis rebus: inter alia verò
ormientem ſe viſum eſſe audire Dei
ocem, dicentis, Seruabo animam tu-
m: ego ſum qui ante apparui tibi. Poſt-
odùm quotidie ſub horam tertiam
ut quartam matutinam ſpiritum pul-
ſſe fores, ſe verò cùm ſurgens aperuiſſet
ores, vidiſſe neminem: ita perſtitiſſe ſpi-
itum vnoquoque mane, & niſi ſurge-
et, excitaſſe. Tunc ſibi demum obue-
iſſe metum, cogitanti (aiebat ille) ſpi-
itum aliquem malignum eſſe: propter-
a non deſtitiſſe, neque diem vllum in-
ermiſiſſe, quin oraret Deum, vt Ange-
um bonum ad ſe tranſmitteret, & ſæpe
Pſalmos (tenebat enim memoriter ple-
oſq;) eeciniſſe. tum ergo vigilanti ſeſe
atefeciſſe ſpiritum, leniter pulſantem:

quo die primùm ſenſu percepit illu
ſæpius tangentem vitreum baucali
quo facto non parum fuit attonitus
duo pòſt cùm amicum quendam
Secretarium adhuc ſuperſtitem pra
excepiſſet, erubuiſſe illum, vt audiui
ritum ita cædentem ſcamnum quo
ſtabat ſibi, & fuiſſe perculſum met
verò dixiſſe illi, Ne timeto, nihil eſt:
men hominem confirmaret, facti
tatem ipſi explicaſſe. Ab illo igitur
pore mihi confirmauit, ſpiritum ſe
ſibi adfuiſſe, & ſigno afficiēte ſenſus
nuiſſe: puta modò aurem dexteram
endo, ſi quid mali faceret, modò ſin
ſi ſecus: ſi quis ad circumueniendum
ſum accederet, aurem dexteram f
pulſatam: ſiniſtram verò, ſi vir bonu
ad rem bonam aduenire: ſi quid
bibiturus aut eſurus eſſet, ſi quid fa
cunctaretur, aut aggredi, ſignum i
fuiſſe datum: ſi quid mali cogitaret
inſtitueret, ſigno reuocatum eſſe: ſi
do Deum laudare Pſalmis inciperet,
facta eius admirabilia eloqui, ſpirit

quad

adam vi auctum fuisse at q; confirma-
m. Atq; vt inspirata somnia à delirijs
cerneret, quæ ex inualetudine aut ani-
perturbatione solent incidere, se sub
undam tertiámve horam excitari à
ritu, deinde redormiscere, tum sibi de-
um vera somnia de eo quod facturus
t crediturus esset, de ijs quæ dubitabat
t quæ ventura erant, obtingere: adeò
exillo tempore nihil ferè sibi accide-
, cuius non sit præmonitus: nihil cre-
ndum dubitauerit, quin fuerit factus
eo certior. Se quidem quotidie à Deo
etijsse, vt ipsum doceret voluntatem,
gem, & veritatem suam, & vnum ex
ebdomade diem occupasse (nō autem
Dominicum, propter luxum vitámque
erditam, quam die illo dicebat agitari)
egendis Biblijs, meditandis & expēden-
is rebus lectis, Deo cum voluptate lau-
lando Psalmorum laudibus quo die fe-
iebatur, domo non exiuisse: Verumta-
men in suis actionibus reliquis satis esse
ilarem, lætoq; animo: citabat enim ad
hanc rem Scripturæ locum, *Vidi facies*

Sancto-

ſanctorum lætas. Quòd ſi verſanti
lijs contigiſſet non bonum ſerm
habuiſſe, aut diebus aliquot prec
termiſiſſet Deum, illicò dormiente
iſſe monitum. Si librum malum le
fuiſſe librum percuſſum à ſpiritu v
deponeret. Ab eo quod valetudin
us fuiſſet nociturum reuocatum e
in morbo curatum ſtudioſiſſimè.
que tam multa mihi narrauit, vt
tum eſſet percurrere. Monebatur v
primis vt manè ſurgeret, idq; hora
quarta, ſibi dormienti narrabat ed
quæ dicebat, Quis primus oratur
get? Narrabat quoq;, ſæpe ſe comm
factum eſſe de eroganda eleemo
quò plus erogaret, eò ſecundiores
rerum ſucceſſus percepiſſe. Cùm in
appetentes vitam ipſius, aqua vect
cognouiſſent, patrem ſibi per ſomn
fuiſſe viſum, adducentem equos
ruffum & album, ideoque curauiſſ
duo equi conducerentur, & quamu
colore nihil indixiſſet, famulum du
los ruffum & album adduxiſſe. Mih

n roganti, Quid non apertè ſpiritum
mpellaret? hoc quidem à ſe reſpondit,
el poſtulatum eſſe, repentè verò ſpi-
m tanquam malleo vehementer fo-
pepuliſſe, vt iſtud ſibi ingratum eſſe
enderet. Cæterum ſe à Spiritu, ne diu
at aut ſcribat, impediri, vt quieſcat a-
nus, & meditetur ſolus, perſæpè ad ip-
s vigilantis aures ſubtiliſſimam quan-
m vocem & ἀναίσθητον peruenire. Quæ-
ti etiam, An formam ſpiritus vidiſſet
quam? reſpondit, ſe dum vigilaret, ni-
vidiſſe vnquam, præter lumen quod-
m valde clarum, in orbem ductum.
mel autem cùm in extremo agens vi-
diſcrimine, Deum oraſſet ex animo,
ceret ſaluti ipſius conſulere, & ſub di-
ulum dormitaret: ſuper lecto cui in-
mbebat, animaduertiſſe puerulum
ſte alba in purpureum colorem incli-
nte, vultu formaq; admirabili: hoc il-
plurimùm confirmabat. Iterum ver-
tem in graui periculo, & modò cubā-
m, à ſpiritu impeditum eſſe, qui non
ſaret donec è lecto ſurrexiſſet, inſom-

nem

nem itaque totam noctem in prec
consumpsisse: postridie se mirabili
one & incredibili, carnificum man
fugisse: hoc facto, se dormientem
uisse cùm inclamaret vox, Iam dic
est, qui sedet in latibulo Altissimi.
plura, narrabat ille se in omnibus
cultatibus, itineribus, institutis qu
gressurus erat, consilium à Deo pe
& quadam nocte cùm benedictio
Deo sibi donari postulasset, visionē
mienti fuisse oblatam, in qua ipsi
dicebat pater. Hæc de eo homine pe
cta placuit enarrare: vt ostendam,
debere mirari quenquam malign
spirituum consociationem, si Angel
nicq; spiritus, societate huiusmodi &
quentatione cum hominibus com
nicent. Quod autem narrabat ille au
sibi à bono Angelo pulsatam esse, i
optimè Iobi 33. & Esaiæ 50. ostend
hic enim, *Dominus*, inquit, *vellicauit*
aurem diluculo: verò longè apertius s
tum hominib. peritis retigit, quo se
latim Deus percipiendum sensibus
mon

Similiter quod dicebat se tanquam
lleo pulsantē audiuisse. hoc primum
imus fuisse Prophetarum signum. De
noha enim Iudicum libro legitur,
pisse Angelum Dei pulsare ante ip-
n interprete Rabbi Dauide, vbi vox
pulsare & sonare, est à nomine
tintinabulum aut tympanū de-
rante. An suus autem cuiq; bonus sit
ngelus, difficile est statuere. Nam etsi
uetus hæc sententia est, quod hi ver-
Græci non obscurè docent,

πᾶν τὸ δαίμων ἀνδρὶ τῷ γενομένῳ
πάντως ἐστὶ μυσάγωγος τοῦ βίου: id est,

Omni dæmon viro nato
Omnis est moderator vitæ, vel initiator.

ntraria tamen magis videtur probabi-
. Etenim Saulem videmus, postquam 1. Sam. 10.
nedictione per Samuelem consecra-
s, turbam Prophetarum instrumentis
usicis ludētium in via offendisset, Spi-
u Dei indutum esse, & se totum (ait
riptura) sensisse commutari: propter-
q; mandasse ei Samuelem, tum demū
ceret quicquid sibi in mentem ventu-
rum

Num. 11. rum esset. Item cùm dicitur Deus
se de spiritu Mosis, quem in septua
duos homines diuideret, è sexcent
libus electos, & illi quiescente super
Spiritu Dei prophetasse: facilè ex co
gas, Spiritū Dei nondū ipsis adfuisse
autem Dei spiritum esse tanquam l
quod sine sui deminutione comm
catur, & in perpaucis hominibus,
non semper esse. Sic ediuersò Sp
Dei Saulem reliquisse, & malign
ritus eum nonnūquam agitasse di
legati quoque ab ipso ter ad Samu
Dauidem, aliósq; Prophetas missi,
ritu Dei, simul ac propè aderant, oc
1 Sam. 19. ti prophetabant. quin Saul ipse c
veniens vt illos comprehenderet,
tiáque traderet, à Spiritu Dei compr
sus cœpit laudare Deum, & vatici
discedentem verò à Prophetarum
ba, Spiritus Dei reliquit, quē antea
que Spiritus malus inuaserat, adeò
2 Sam. 18. riosus factus prophetaret. Sic in Scr
ra passim prophetādi verbum in bo
& malam partem sumitur: quia ma

ritus, diuinorum miraculorum ſimia,
natur ea imitari, & quòd res futuras
uerit perſuadere. quanquam fieri po-
(quemadmodum dixi) vt ab Angelo
i homo ducatur & cuſtodiatur, Quẽ
gelum neque percipiat, neque com-
llet νοητῶς ἢ αἰσθητῶς intellectiuè vel ſen-
uè: ſiue quòd Angeli dignitate diffe-
nt, vt de ſpiritu Moſis, Samuelis, Eliæq;
imus, Prophetas reliquos longo in-
uallo ſuperantium, ſiue quòd homo
ptus ſit percipiendæ ſpirituali intelli-
ntiæ. De bonorum ſpirituum cum ho-
nibus coniunctione ſatis: de homi-
m verò cum Diabolis conſociatione,
hoc opere dicturi ſumus: ſed tenenda
priùs bonorum ſpirituum à malis
fferentia.

bonorum ſpirituum malorumq́, differentia. CAP. III.

MAgum diximus eum eſſe, qui dia-
bolicis modis ad aliquid conatur
uenire, tum de conſociatione ſpiritu-
cum hominibus egimus: iam itaque

cognoſcenda eſt horum ab illis diff
tia, vt filij Dei à Magis diſcernantur.
enim perneceſſarium eſt ad pieta
religionis velum, laruamq; lumini
mendam, qua non rarò diabolus h
nibus fallendis abutitur. Veteres G
& Latini annotarunt eſſe bonos ſpi
& malos: quorum illos ἐυδαίμονας, h
κοδαίμονας, ἀλάστορας καὶ ταῖς ἀμυχίοις, L
Lemures appellabant: quod imper
poſſunt: Athei nolunt credere, Ma
tollendam de ſe ſuſpicionem riden
dem in ſpeciem, ſed reipſa plus ſa
telligunt. Docemur autem exemp
paucis, in hoc diabolum incumbe
Dei effingat opera, prout de Magis
raonis legimus. Hoc quoque legi
malignos ſpiritus olim, vt hodie ſo
fefelliſſe duobus modis: vno aperto
preſſis pactis (hoc autem rudes & i
riti ſolùm ac mulierculæ decipi
tur:) altero idololatria & religioni
cie, viris bonis ſtudioſisq; circumu
endis accommodato. Ideoq; Satan
ab adoratione veri Dei ad ſui ador

homines abduceret, nolebat oracula ſpõſaq; edere, niſi per virgines, & eos q precibus orationibusq; ad Apollinem eosq; ſimiles cum ieiunijs temp° tranſerent. Atq; hunc qdem ritum tã bellè uit Diabolus, vt in Occidentalib. inſu-, anteq Hiſpani illis potirentur, fuerit mpertum, Sacerdotes illarum gẽtium unia maxima, preces, & ſupplicatio-s celebraſſe, Labaris idola circũgeſtaſ-eorumq; honores decantaſſe, tum oc-patos à ſpiritibus malignis res mirabi-pronuntiauiſſe, quales in hiſtorijs In-Occidentalis legimus: omnibus autẽ vniuerſum vxores non eſſe præterquã qui peccata audiebant, pœnitentiam perabãt, & confeſſionẽ ſub graui pœ-nõ audebãt retegere: omnes perſæpe unare, maximè ſi quãdo facienda meſ-aut bellum, aut Deus ipſorum, id eſt, abolus conſulendus: vt autẽ vehemẽ-s raperentur, oculos occluſiſſe aut e-ſſe ſibi, cùm ſacrificandi eſſent homi-s & omne genus animalia idolis ſuis: lta puellarum eſſe monaſteria quas

Plutarch. lib. de oraculorum defectu.

homines caſtrati naſo labijſq; præci
ſeruarent, indicta aduerſus inceſta
pitali pœna, vt Romæ Veſtalibus fa
eſt: qui ambibant Sacerdotium, eos
Sacerdotibus ſe in ſyluas albis ve
indutos vel candidatos abdidiſſe, vb
nos quatuor aut quinque tranſige
hoc facto cum literis teſtimonialib.
labas Imperatores vocant) abire ſol
Maximum Deum ab ipſis adorari So
quem vocant Guaca, & Paniacana
& Lunæ filium. Omnibus autem no
eſt Amorrhæos aliosq; populos quo
terminauit Deus has artes magicas
cuiſſe, hominesq; diabolis ſacrifica
quos compellabant adorabantq;: in
mis verò Solem quem κατ' ἐξοχὴν He
voce *Bahal*, id eſt, Dominum appell
vnde proceſſit nomen *Bahalzebub*,
carum dominus, eo quòd nulla in
plo illius muſca degeret, quemadm
in Venetiano palatio nulla eſſe dici
& in Toletano vnica. Hoc autem
nouum nec inauditum eſt: Cyrenæ
nim legimus cùm Acaroni Deo mu

m ſacrificauiſſent,& Græci Ioui quem
yriodē quaſi dicas muſcarium nomi-
bant,muſcas omneis vna nebula euo-
ſe, vt narrat Pauſanias in Arcadicis, &
inius lib. 29. naturalis hiſtoriæ, cap. 6.
Magis quoque certis carminibus om-
es angues è regione vna abigi animad-
ertimus: non eſt igitur mirum ſi om-
es muſcæ à Satana horum magiſtro ab-
untur. Quòd ſi certa eſt de Toletano
eneticoq; palatio fama, omnino ſtatu-
us idolum aliquod ſub palatij limine
iſſe conditum: vt nuper in quodam
Egypti oppido (vbi non erant croco-
li vt in alijs oppidis ſecundum Nilum)
uentum eſt plumbeum crocodili ſig-
um ſub ædis limine conditum, quam
chemed ben Thaulon cremari iuſſit:
o nomine expoſtularunt incolæ dicē-
s ſe ex eo tempore à crocodilis grauiſſi-
è infeſtari. Eadem ratione rex Iudææ
echias ſerpentem æneum comburi
ſit,ne adorari poſſet. Extant libro ter-
Moſis Maymonis Chaldæorum ſa-
ficia & ceremoniæ excerptæ è libro

zeuzit (qui ceremoniarum illius g
liber est) vbi sacrificia, preces, ieiu
saltationes, & supplicationes descri
tur illis persimiles quas Occidentale
diæ tenuerunt: apud quos etiam Ba
sacerdotes erant Prophetæ seorsim
gentes à mundo, colore fumido a
(horret enim iste color vt qui maxi
ex quo nominabantur Camarin. Q
etiam (quod magis miramur) Indi
cidētales de Sole seu Apolline idem
ticbant quod Amorrhæi, Græci, &
ni senserant, hunc Deum prophetia
esse: quo argumento planè ostend
Diabolum præclarum istam scien
omnes docuisse. Itaq; Ochozias re
elis maximus sua ætate Magus cùm
fenestra cecidisset, legatos in ædem
halis misit victurúsne à casu esset co
turos, quibus Elias causa itineris pe
cta obuiam venit & dixit, an Deus
est in cœlo quem consulatis? Dicite
moriturum ipsum. Itaq; nemini mi
videri debet, si Occidentales populi
tana precum, ieiuniorum, sacrificio
sup

pplicationum,& prophetiarum ſpecie
ſcinabũtur,cùm Palæſtinæ, Græciæ,&
aliæ populi hac religioni eſſent & nihil
lſius cognoſcerent. Dixerit quiſpiã,nõ
abuiſſe eis fidẽ ſapientiſſimos: ego verò
ũ mos philoſophos video id pro re diui-
a certiſſimaq; habuiſſe. Quis inter Phi-
oſophos Platone diuinior? At cũ Apol-
inis oraculum nõ deſtituram peſtem A-
henienſibus reſpõdiſſet donec altera ip-
ius(quod omneis in partes quod ratũ e-
at)fuiſſet duplicatũ,& Plato ea tẽpeſtate
Geometrarum maximus aperta Phyſica
& craſſa duplicã di altaris ratione dixiſſet
Athenienſibus, Deo rem omnium quæ
in Geometria ſint difficillimam & quæ
adhuc minimè comperta fuerit poſtu-
laſſe,vt eos ab auaritia,ambitione,inho-
neſtisq; voluptatibus reuocaret,& ad cõ-
emplationem τῶν νοητῶν mirabiliumq;
Dei operum pertraheret: diabolus ma-
imæ iſtius peſtis occaſione arrepta plu-
imum abuſus eſt, & amplificauit opini-
nẽ de diuinitate oraculi. Secũdus à Pla-
one Iamblich⁹ AEgyptius tẽporib, Iuli-

ani apoſtatæ magn⁹ ante omnes & mè diuinus eſt habitus, quem Porp us, licet Philoſophus κατ' ἐξοχὴν dictus magiſtro agnoſcebat. Verumtame iſtius libris de myſterijs (quæ integra mæ traducta atq; impreſſa ſunt) no Marſilij Ficini fragmento, videmus

Lib 3.c.30 32.&34. rum impietatem ab ipſo reprobari magines & characteras ad vaticinā

lib.3.cap. 24. & 37. faciunt, affirmando prophetiam no ſe naturale bonum, ſed donum Dei

Syneſius περὶ ἐνυπνίων. ximum: à Deo enim ſolum ad eos manare quibus purificatæ ſunt ani reprobari quoq; illorum factū, qui

lib.3.c.13. phetiæ donum per δαίμονας παρέδρους. monas aſſeſſores vel comites & conſ rios (quos in annulis phialíſve geſtare lent) aucupantur: etſi Prophetia co

lib.3.c.14. parari ait Hydromantia, Lithomātia ctinomātia, Xylomantia, Rabdoman

lib.3.c.17. Orneomātia, & Alphitomātia, mirat Deos ſe ita demitterevt in cibis diuin tē ſuā dignētur collocare (quod Porp rius in dubiū reuocabat) & Deorū na ram in iſtis omnibus adorari iubet. O

autem hæc facta impia Deum vide-
s deteſtatum eſſe grauiſſimè, atq; no-
natim iſtud vetuiſſe ne lapis imagina- Lenit. 26.
nis adoretur: quem lapidem Chaldę-
interpres vocat adorationis, multi ſta-
am ἀπροσκυνήτως interpretati ſunt. Iam-
lichus prætereà, de quo iam habetur
rmo, ſcribit animam interdum extra lib. 3. ca. 2. & ſequẽt.
ominem ſic rapi diuinitus, vt corpus
aneat ἀναίσθητον, neq; ictuum neq; pun-
onum ſentiens: interdum verò cor-
s animamq; exportari, quod genus ap-
llat ἐκγαστρίμυθον: atq; hoc Magorum com-
une eſt qui expreſſis pactis cum diabo-
coniuncti ſunt, vt modò ſpiritu de-
rtentur dum ſenſus corpus fugiunt,
odò corpore ſimul & ſpiritu, cum no-
rnos cœtus obeunt, vt quæſtionibus
finitis (de quibus poſteà dicturi ſumus)
it comprobatum. Hic tamen animad-
rtens malignos ſpiritus ſubire bonorũ
cum, θυσγίαν dixit & ſacrificia indignè
ta diſplicere dijs, tum demum mali-
os ſpiritus ſe hominibus loco deorum
ibere: qua occaſione Porphyrius,

quamuis Christianorum hostis inf
simus, eò adductus est vt Deos o
veterum esse κακοδαίμονας & malign
ritus affirmaret. Atq; hic quidem
blichus, qui de istis rebus, quàm ac
tissimè potuit, disserebat, ea temp
sanctissimus vir omniumque ma
habebatur, adeò vt Iulianus apostat
ris quas sæpe ad ipsum mittebat i
beret, Magno Iamblicho: sed post
ipse cum alijs tentauit Alectryom
cognoscere quis post Valentem i
rio potiturus esset, Imperator Val
quatuor literis θεοδ. à gallo galli
exaratis factus tandem certior mo
dixit Magos innumeros, & Iambl
veneno sibi ademit vitam vt supplic
effugeret. Verùm vt demonstretur
strios quosque & sanctos viros no
deceptos esse a specioso illo pietatis
textu, qui plurimùm in rebus ma
potest: suo loco posteà exponemus
dæmonum inuocationem à scelera
mis magis nostra memoria vsurp
orationes, iciunia, cruces, hostiæq; s

ipſis ad ſuum ſcelus occupari. Sic non pridem quædam Bleſenſis Maga faſciram mulierem & decumbentem curatura mandauit vt media nocte Miſſa S. Spiritus in æde S. Mariæ virginis auxiliatricis caneretur, deinde poſtquam toto corpore incubuiſſet ægrotæ & occentaſſet voces aliquot, ſanata eſt (quam cerimoniam à Satana mulieri traditam fuiſſe conſtat exemplo Eliæ Prophetæ, qui Pharamitidis potentia Dei è mortuis ſuſcitauit.) Sed poſt duos menſes eadem mulier, quæ curata fuerat, in morbum relapſa, obijt, & conſulta de ea re Maga reſpondit ſe plus ſatis loquutam eſſe, vt Harduinus Bleſenſis hoſpes ad Leonis ſigne mihi expoſuit: ſortes enim à maefica quæ hanc incantauerat in alteram dixit coniectas eſſe, quod Magorum omnium medicam artem fingẽtium communeeſt, vt poſteà dicturi ſumus. Et Magorum ὑποφαντασιας poſtquam orbes & efarios characteras (quos hic de induſtria omiſſuri ſumus) ad inueniendum theſauros poſuit, fodiendo ſcribit Pſal-

mos

mos dicendos esse, *De profundis*, De
fereatur nostri, &c. *Pater noster*, Au
ria, &c. *à porta inferi*, *Credo videre*
Domini, &c. *Requiem æternam*, &c.
gendam Missam: Item vt aliud quip
quod reticebo consequantur, in
quatuor tabulis membranæ puræ,
spiritus laudet Dominum, & ad qua
parietes domus suspendi: ad alia quo
scelera quæ nolo scribere Psalmum
tesimumoctauum pronuntiari. Qui
iam Hispani & Itali regionem Belg
adituri anno M. D. LXVII. am
sortilegiorum plena & sibi tradita g
bant vt tuti ab omnibus malis es
Germani quoq; nonnulli indusium
cessitatis portãt forma exsecrabili q
nihil opus est describere, & crucibus
que figuratum: & Magorum prin
indignus cuius hic apponatur nom
ad malignorum spirituum inuocati
priùs ieiunari mandat, & S. Spiritus
sam accurari. Quapropter difficilè
Magos retegere & à viris bonis disce
re, sed olim difficilius quàm nostro t
po

re: etsi omnes populi omnesq; Philo-
horum sectæ Magos condemnarunt,
Augustinus inquit, sectus omneis Ma- lib. 18. de
pœnas decreuisse, & Seruius apud ciuit. Dei.
manos narrat horrori semper fuisse
gos & incantatores, quod ex legibus
tabularum & Pandectis constat: cùm L item iu-
men omnia oracula quæ pro sanctissi- beo. § si
is habuerunt planè essent magica, vt logus. de
è diximus & pòst ampliùs declarabi- iniu. toto
us. Si quis igitur affirmet bonorum ti. de ma-
rituum & malignorum signum ex o- leficis &
ribus bonis aut malis petendum esse, math. l. si
um quidem dixerit: sed in circum- quid, de
bendis bonis operibus res tota verti- pœnis. ff.
: nam vtcunque ieiunia, preces & o-
iones, castitas pudicitiáque, solitudo,
ntemplatio, ægrotorúmque curatio
per se bona sint, si tamen propterea
nt vt honor Satanæ idolóue habea-
, vt de rebus præteritis aut futuris ora-
a cognoscantur, hæc verò opera non
bona sed detestabilia, damnanda, &
bolica censeri necesse est. Veteres au-
historiæ docent hæc ab ijsdem Eth-

nicis

nicis fuisse, facta à quibus fascinato
l.6. de ma- qui elementa (vt lex ait) turbaba
lefic.C. runt condemnati: eadem Amor
feciſſe, Indosq; ſimiliter. Ac horu
dem Magorum nonnulli fuerunt v
tarij: ſed verum certúmque indi
tangendis & cernendis Magis ſpiri
qúe bonis & malis inter ſe diſtingu
Deut. 18. Lex Dei exhibet, nam lege Dei o
ſortes ſeueriſſimè prohibentur, &
illarum genera adducuntur, vt alia
que ſimilia ſtatuamus eodem iur
hiberi. Neque verò Ioſephi dictum
Antiquitatum 8. oportet accipi,
coniurandi malignos ſpiritus à Sol
ne repertam eſſe: cùm enim res
minores de eo ſcriptæ ſint, & in o
bus eius ſcriptis ne minimum quid
ſtius artis veſtigium exſtet, non eſt
bile Scripturam fuiſſe illud diſſimu
ram: niſi fortè quiſpiam voluerit
monem illorum deteſtabilium lib
autorem facere, quos inſcriptos
circumferunt ipſius nomine. Potu
rò ſic Ioſephus decipi vt Iamblichu

ptus est. Narrat enim Eleazarum quē-
m Iudæum coram Vespasiano Cæsare
nulo nares cuiusdam dæmoniaci atti-
sse, malignumq; spiritum vi radicis an-
lo inclusæ, quam à Solomone mon-
atam aiebat, abegisse. Quod genus er-
ris pernicioſissimum est ac sceleratissi-
um, licet multi squillam esse opinen-
r, & malignis spiritibus arcendis soleāt
æ foribus suis suspendere. Constat e-
m puluere quodam in ouile per Ma-
m iniecto perituras oues, nisi auertat
eus: & quemadmodum fascinata pe-
ra hominesque interdum per Magos
ministros suos restituit Satanas (sed ea
ge vt sortes in alium transferantur ne-
icquam sibi intercidat, vt postea de
onstrabimus) sic etiam è dæmoniacis
alignos spiritus sæpe eijcere, artésque
bolicas ad istud facinus effingere. Sic
de quo Iosephus narrat faciebat an-
lo, cui non radix inerat sed malignus
ritus, cuius facultate aut collusione
iùs alter spiritus exibat, vt fides Ma-
& idololatriæ, qua imperitos ludifi-

catur

catur Satanas, haberetur. Signis a
dixerit luporum morsus lupos non
re, nec malignos spiritus à malignis
huic respondsurus sum non tam ha
diuidi regnum Satanæ quàm confi
ri, & his miraculis stabiliri foueriq;
lolatriam: neque absonum est illud
gustini, Diabolos à diabolis pelli et
euerti, vt improbi ferè non euert
nisi improborum opera per volũ
Dei dicentis apud Ieremiam, *Vlciscer*
micos meos per inimicos meos. Etenim
ni sæpe bello petunt bonos, mult
gis improbos appetunt improbi, d
lósq; diaboli. In Daniele autem leg
Angelos imperijs & regnis præesse,
láq; inter se gerere: Angelus enim
Danie. 10. Danieli dicit Angelum Michaelem
bræorum principem contra Ang
Persarum ad auxilium suum aduc
sed de huius loci interpretatione sa
tes viderint. Sic Deus in cœlo disp
contrarios stellarum planetarumq;
tus & effecta, sic contraria element
antipathiam hinc, illinc sympathia

uersitate rerum, qua contrarietate &
ui concertatione harmonia mundi
ntinetur. Ista autem bonorum spiritu-
& malignorum confusio ex illo no-
rum Academicorum axiomate pro-
ta est, Cœlum cum terra copulari o-
rtere, virtutesq; cœlestes cum terre-
ibus, & alia alijs coniungi, vt vis diuina
mentaribus pariter ac cœlestib⁹ mo-
attrahatur. Hæc Procli, Iamblichi,
rphyrij, & aliorum Academicorum
pothesis: qua magister ille artium di-
olicarum fretus, cuius libri cum ma-
ificis priuilegijs excuduntur, funda-
nto huic superstruxit omnes sortes &
bolorum inuocationes, quę cum pri-
legijs principum, pestilentissimo Re-
mpubl. exitio, vbiq; excudũtur. Com-
n. enim characteras proprios dæmo-
m planetas singulos (vt ait) mode-
ntium: hos characteras in metallum
netæ cuiusque proprium eodem mo-
nto incidi iubet, quo planeta in sua
mo & exaltatione versatur cum ali-
a signorum coniunctione grata: atq;

tum præstò esse plantam, lapidem,
mal Planetæ destinatum: ita plane
ic sacrificari omnia: interdum ve
netæ imaginem & Orphei Magi hy
adhiberi: quibus hymnis plus fa
rādulanus hæsit specie Philosophiæ
ait hymnis Orphei non minorem
inesse ad Magiam quàm hymnis D
ad Cabalam (de qua dicemus suo
& à se primùm gloriatur arcanum
norum Orphei, qui Medeæ malefic
gister erat, fuisse reuelatum. Quin
nos istos ad honorem Satanæ facto
se cernimus. quò spectant illa Pic
ba, Frustra naturam adit qui Pa
attraxerit. Hac eadem ratione iste
rum magister discipulos suos in o
dololatria, impietate, artibusq; m
informauit. Etsi quod illi Academ
noratione per errorem sine dolo
& bona fide rem bonam arbitrati
bant, eo per detestandam impieta
grippa abusus est: fuit enim quam
xit Magorum sui temporis maxi
quo defuncto scribit Paulus Iouius & c

Lib. elegi-
orum.

mplures alij canem atrum (quem ille
cabat dominum) è cubiculo illius ex-
rem fuisse visum, qui se in Rhodanum
merserit, neque ab eo tempore com-
cuisse. Verùm lex Dei prospiciens sapi-
tissimè eorum impietatibus, qui infe-
rem mundi partem superiori volunt
niungere & connubio mundum soci-
(vt Picus ait impietatem maximam
cioso tegens velamine) & herbarum,
imantium, metallorum, hymnorum,
aracterum, sacrificiorumq; opera An-
os & Deos primùm minorum genti-
, tum per hos Deum maximum crea-
rem omnium adducere: Deus igitur
impietati huic occursurus disertè vi-
tur vetuisse, ne q gradus fierẽt ad con- Exod. 20.
ndẽdum altare suum, sed vt ad ipsum
tà adiretur præcepisse: quod dictum
tonici nõ satis assequuti, Dæmonum
eriorum & Semideorum opera supe-
res Deos perducendos esse, horumq;
era consimiliter supremum Deum.
his igitur Platonicos & alios Ethni-
statuimus fuisse quidem idololatras,

qui ſimplice animo per ignorati
Iouem adorauerint ſupplicauerint
turnum, Martem, Apollinem, Di
Venerem, Mercurium, & alios ſe
os, viuendo ſanctè, orando, ieiun
quæuis iuſticiæ, charitatis, & piet
cta exercendo: ſed Magos neq; h
credimus, neque eos qui errore p
tinentur, quamuis res futuras diab
modis conati ſint prænoſcere, qui
Deo gratam à ſe fieri exiſtimauc
Quamobrem etiam has voces, *ſcie*
dens, in definitione Magi poſuimus
quiſquis notitia legis diuinæ prædit
telligit omnibus iſtis diabolicis diu
onibus interdictum eſſe, & ijs tam
aſſequendum aliquid vtitur, hic M
dicendus eſt. Certiſſimum igitu
tam internoſcendæ bonorum ſp
um à malis, & pietatis ab impietat
ferentiæ ſitam eſſe in eo animad
mus, vt perſpiciatur ſi fortè res c
Creatoris loco ad conſilium adipi
dum adeuntur. Sed quia pleriq; in
dictionum argumento falluntur, &

pro malis non infrequenter accipi-
ur, nunc de prædictionibus præsagi-
videamus.

*prophetia alijsq́, diuinis modis ad res oc-
ultas cognoscendas.* CAP. IV.

Diuinum Græci appellant μαντικὴν ἢ
μαντικὴν παρὰ τὸ μαντένεσθαι, id est, diui-
e, vel vaticinari: quod genus homi-
n quia fraudibus mendacijsque cir-
fluit, mendacem hominem Galli
ellant *Menteur*, vt mihi quidem vide- Cic. lib. de
, μαχυρόμενος. Latini diuinum vocant, diuinat.
otè Magis nomen præstantissimum
è ac Prophetis dantes. Illud autem
à voce μαντεία, quasi μανεία quædam
a, quia Diuini fascinati & à maligno
itu possessi furebant plurimùm: neq;
m Pythias sacerdos diuinabat nisi fu-
e ageretur. Quapropter etiam Hercu-
morbus appellatur sacer, quia abre-
Magi similes sunt hominibus ex eo
rbo laborantibus. Hebræi diuinos
m *Videntes* nominauerũt: vt cùm
l amissis asinabus diuinum consul-

1. Sam. 9. turus de ijs quæreret, Samuel Videns dicebatur: idem drachmam ar quam videnti traderet à ſuo comi ſtulauit: & Samuel roganti eſſet

1. Sam. 10. Ierem. 26. Zach. 13. *deus* ſe eſſe reſpondit: nondum en Scriptura, *Videntes* נביאים id eſt, phetę dicebantur. Eſt autem hoc n à verbo נבא, quod plurimum paſſi iugationis eſt, vt oſtendatur veram nationem à Deo percipi. Græcu tem προφητείαν prædictionem ſignifi ue in bonam partem ſiue in mala ceperis. Quod verò eos qui puluer pingui vtuntur appellamus Magos ſcitè cum veteribus diſtinguens A teles vernaculo ſermone Magos τὸς περὶ τὰς φαρμακείας, & Magos φαρμ vt videre eſt libr. 6. cap. 18. & lib. 17. hiſtoriæ animalium, cum hipp nes ſcribit ὑπὸ τῶν φαρμακίδων vſurpa rùm vt cognoſcatur quænam ſit lic quæ illicita diuinatio, omnem diui onem ſtatuemus aut diuinam eſſe naturalem, aut humanam, aut d cam, & de his quatuor generibus

ns ordine. Prima ergo quia à Deo extra
linem proficiſcitur præter naturaleis
ſas, diuina dicitur. De hac extat teſti-
onium Dei dicentis: Si qui Prophe- Num. 12.
fuerit inter vos, ego viſione appari-
rus ſum ei, & cum eo loquuturus ſom-
o: De Moſe verò ſeruo meo fideli præ
nnibus, non ſic futurum eſt, nam ego
cie ad faciem ipſum alloquar. Quem
locum Hebræi annotant Propheti- R. Moſes Maymonis lib. 2. more nebocim.
n eſſe munificentiam opera Angeli aut
tiuæ intelligentiæ à Deo collatam ra-
onali primùm animæ, deinde imagi-
tioni, hinc Moſis ſolùm prophetiam
cipi oportere, quam Moſi Deum im-
ediatè alloquenti ſine alio modo tra-
tum affirmant, idq; vigilanti: atq; hoc
ſum ſignificari cùm Moſi dicit Domi- Exod. 9.
us, Apparui quidem Abrahamo, Iſaaco
Iacobo nomine meo Schadai, ſed ma-
num nomen meum Iehouah non ex-
oſui eis. item ſub finem Deutorono-
ij, cùm dicitur nũquam fuiſſe Prophe-
ſimilis Moſi, qui Deum facie ad faci-
n cognouerit. Quoſcunque igitur ſer-

mones in Scriptura Deus cum Pr
tis habuit, per Angelos aut intellig
ſomnijs & viſionibus fuerunt trad
R. Moſes Maymonis lib. 3. more nebocim. propterea Hebræorum Theologi
busProphetarum doctrina quaſi p
nus accepta eſt, omnia ſomniorum
onumque diuinarum genera dilig
expenderunt, quæ Auguſtinus br
formis quinque complexus eſt, co
henſis putà humanis ſomnijs, qu
huius loci ſunt, neque vllius pretij,
Eccleſiaſtico legimus. Nam eoru
lùm ratio habenda eſt quæ diuinit
mittuntur: etſi omnia voce Hebræ
& Græca ὀνυπνία contenta ſunt, vt vi
Lib. περὶ ὀνυπνίων. bræi מראות, Syneſius τὰ αὐταρθεάματα
tini viſiones appellarunt. Inter ha
tem duo differentia inſignis inter
primùm à perceptione vtriuſque.
nim diuinum ſomnium à dorm
percipitur, viſio à dormitante, idq;
preſſione viua imaginationi adhæ
quæ inſtituendis hominibus res pe
exhibet ac ſi præſentes oculis cern
tur: itaq; hæc ab humanis & brutis

is plurimum discrepant, quibus nihil
ud ineſt quàm naturalis impreſſio ita
imaginationem accedens vt anteà
à vigilantibus fuerunt viſæ. Modus
tem diuina conſequendi ſomnia & ad
lſum illum prophetiæ gradum aſſur-
ndi eſt, ſi primùm omnis arrogantia
περυδοξία deponatur, & ab inhoneſtis
luptatibus auaritiaq́; abſtineatur, de-
de ſi vitæ bene inſtituendæ incumba-
,operaq́; in contemplandis & cogno-
ndis operibus ac Lege Dei conſuma-
r. Prætereà antiqui Hebræorum The-
ogi à triſtitia ſenioq́; non mediocriter
ectum prophetiæ tradunt impediri, &
ophetas bona ex parte fuiſſe iuuenes.
oc autem eſt totius rei pertingendæ
put, ſi læto alacri integroq́; corde lau-
tur Deus, & Pſalmi ſæpe ad laudes ipſi-
maximè verò ad inſtrumenta muſica
neinantur: ideóq; prophetizandi ver-
m etiam ſignificat laudare Deum, vt
am.10. & 13. בהתנבאתך cùm propheti-
et, id eſt, laudaret. Neq; verò ad viſio-
m diuinarúmque prophetiarum vim

Libris Pir-
ke aboth.

intelligendam dicta Philosophor
portet accipi, qui, ex coniectatione
iudicantes, putant, si cuius natu
temperatior huic vetiora somnia
dere: virum enim qui florente
nunquam prophetauerit interdu
deas in ipso mortis articulo, dum
præstò est, prophetare. Itaq; non h
Aristoteles quod super hac re statu
ait in libro de somnijs, non exsta
risimilem aliquam causam diuin
nisi quæ diuina & occulta sit, capt
nostri ingenij superet. Illud quo
est omittendum, quod Num. 12.
mus Deum se cum hominibus (e
Mose) non communicare nisi dor
tibus somnio & visione, idq; cum
phetis solùm, vt visionis à somnio
men, diuiniq; somnij ab humanis
deret, aut quæ à morbis importantu
uinorum autem somniorum atqu
onum gradus sunt plurimi. Primu
d' prophetiæ est reuelatio facta per
nium de colendo bono & fugiendo
lo aut euitandis sceleratorum man

a in ſpecie (inquiunt Hebræi) homo
ntit cum animo ſuo præceptorem
endam à quo inſtituitur, ideoque de
oc Scriptura dicit S. Dei ſuper ipſo con-
ieuiſſe, aut Deum ipſi adfuiſſe. Secun-
us gradus eſt, cum homo vigilans ali-
id percipit, quod animæ adhæreſcens
pellit ipſum ad laudationem Dei o-
rumq; eius: quemadmodum Dauid
ſalmos compoſuiſſe dicitur, Solomo
rabolas, quibus ampliſſima & elegant.
cana continentur allegorijs inuoluta.
enim Dauid & Solomo (vt Hebræi no-
nt.) ad eundem gradum quo Eſaias, Ie-
mias, Nathan & alij conſimiles mini-
è peruenerunt: ſed quoties in ſcriptu-
s Deus alloquutus Dauidem aut Solo-
monem dicitur, id Hebræi per Prophe-
s accipiunt dictum, puta Gadem aut
Nathanem, quibus exhibebantur ad Da-
idem informandum viſiones Dei, aut
hiam Silonitem qui ad Solomonem
iſſus eſt, & illud etiam quod Solomo-
dictum eſt cum fore omnium qui vn-
quam extiterint ſapiẽtiſſimum, illud, in-

quam,

quam, non prouisione accipiunt, sed
diuino somnio, quam in senten
Scriptura narrat expergefactum S
monem percepisse id esse somniu
tem quod Deus secundò apparuisse
lomoni dicitur, id visionem fuisse ne
Tertius gradus est, cùm purgatus a
cernit figuram aliquam somnio, ho
nem, bestiam, aut aliud quippiam,
gnificationem visi eodem mom
percipit: quod in Zacharia non ra
gimus. Quartus est cùm nuda ab o
bus figuris & pura verba intelligu
Quintus, cùm homo loquens app
ac res diuinas retegens dormienti.
tus, cùm Angelum loquentem vide
bi videtur dormiens. Septimus,
dormientem Deus videtur alloqui
Esai. 6. saias inquit, Vidi Deum & dixit, &c.
pud Ezechielem, Micheam, & alios.
ctauus, cùm visio Prophetica Dei v
coniuncta aduenit: quo in gradu
bræi prisci visiones Abrahæ posuer
excepta ea quæ obuenit in conualle
bræ: hanc enim visionem in nono g
co

llocant. Decimus gradus est cùm An-
lus videtur facie ad faciem colloquēs,
n sacrificio Abrahæ. Vltimus & supre-
s omnium est, cùm Deus in os allo-
ens sine alio modo videtur à vigile:
i gradus, vt ait Scriptura, Mosis fuit Num. 12.
pprius. Quod itaq; Esaias Deum à se
ium fuisse dicit capite 6. hoc visionis
quæ non vigilanti offerebatur: quod
echiel in campum inter cœlum ter-
nq; situm delatus dicitur, id obuenit
mienti: nam etiam murum templi
olymitani Ezechiel, cùm in Baby-
ia esset, dicitur perforasse, & consimi-
r Ieremiæ indicitur vt cingulum ab-
in Euphrate fluuio Babylonię, & post
s aliquot cingulum dicitur compu-
isse, cùm tamen Ieremias nunquam
rit in Babylonia. Sic de Gedeonis vel-
: nam loca persæpe, tempora, perso-
& alia singularia Prophetæ circum-
serunt, quæ ad visiones tamen refer-
cesse est. Quod cùm Ethnici & infi-
s multi non animaduerterent, pro-
ias à Deo vigilantibus reuelatas fu-
isse

isse putauerunt, & occasionem u
nandi scripturam sanctam aucupa
multa enim visionis sunt quæ vigi
bus non potuerunt accidisse, & e
Danie. 10. ptura quoq; discimus Prophetas c
tos die solùm postero respondisse
anticipasset visio: qua conditione
Propheta reginæ Samariæ vxori Ie
ami respondit. Holda verò Proph
legatos Regis Iosiæ in noctem iu
spectare, & Balaam legatos Balac
per noctem consistere, quando p
onem asinam loquentem videre s
sus est, non autem (quod opinãtur
ti) audiuit vigilans. Diabolus quoq
uinorum operum simia sacerdot
pollinis in spelunca soporabat, &
cunq; oraculum Mopsi consuleba
æde ipsius dormiebãt: ita enim Plut
Lib. de o- raculorũ defectu. narrat præfectum quendam Asiæ
Epicureorum aliquot comitatu
religiones ludificantium, puerum
dem Mopsi misisse cum occlusis
quęstionem hanc continentibus, v
vellet Mops⁹ sibi à præfecto sacrific
bi

mne vitulum, an nigrum: puerum au-
n, cum noctem vnam in æde dormi-
ſet, reuerſum dixiſſe dormienti ſibi
m eſſe hominem qui nihil amplius
àm nigrum reſponderit, ex eo tempo-
Præfectum credentem Mopſo ſæpe
rificauiſſe. Duo tamen in diſcrimi-
prophetiarum Dei & incantationum
cantæ oportet obſeruari. Vnum eſt e-
qui à dæmonibus inſpirantur tum
gis furere, qui autem à Deo ſapere
cùm maximè. Quamobrem Scriptu-
Saulem narrat, cùm Spiritus Dei in-
ſeret eum, ſtudioſum fuiſſe, inte-
m, ſapientem, idq; per biēnium, cùm
ò Spiritus malus, amplius furioſum
ſſe & prophetauiſſe (ſic enim ſcriptu-
cúmque in cœtu prophetarum eſſet, 1. Sam. 18.
it Dei inuaſit eum, cœpitq; prophe-
& laudare Deum) & veteres Hebræi
erunt ſolos ſapientes prophetas eſſe:
trà verò Sibyllæ & Apollinis Pro-
tiſſæ nihil niſi furentes & ſpumantes
e prophetabant, ſimiliterq; dæmo-
niaci prophetæ antequàm diuinent

agun-

aguntur furore ſummo. Alterum
næ prophetiæ incantationumq;
men eſt, quod illa ſemper vera eſt,
maligno ſpiritu profectæ aut ſemp
ſæ ſunt, aut pro vna veritate centū
dacia nectunt. Propterea in lege
Deut. 13. Hac re, inquit, Prophetas agno
cùm quid dixerint ac non euenerit
non fuero alloquutus ipſos. Neq;
continuò Propheta falſus aut imp
putandus eſt qui prophetiæ donu
buerit: hoc enim interdum ac no
per obuenit: quæ ſi poſteà humano
nio nec diuinitus immiſſo permo
turum aliquid dixerit quod non
at, errat ille quidem, ſed eo tame
deſinit vir bonus eſſe & timens D
rum Deus hoc pacto docet non
humanis ſomnijs, & Eccleſ. cauc
præcipit vt credatur ſomnijs niſi q
us immiſerit. Ex omnibus itaq; P
1. Sam. 3. Eccl. pen. tis, qui Sam. tempore vixerunt,
præter Sam. fidelis & certus appe
qui nihil quæ non ſit geſtum pron
merit: & inter omnes quoque theo

uenit non ſemper Prophetis ſan. fu-
donum Prophet. fuiſſe etiam cui v-
viſio, aut duo triáve ſomnia obue-
int, interdum verò gratiam hanc di-
itus per totam Prophet. vitam ob-
gere, vt Sam. Eliæ, Eliſæ, Ahiæ Silon.
igit, quinetiam prophetia quæ non
nit, aliquando Prophetis reuelatur,
Micheas interminatus eſt Hieroſoly-
, Ionas Babylonem mox euerſum iri
40. dies prædixerat: cum tamē iſtud
euenerit vbi pacatus eſt Deus pœni-
tia. Hoc idem Ieremiæ 26. Ionæ 2. &
chielis 17. animaduertimus. Sed pro-
tia ferè deſiſtit ſenio: vt Ierem. quin-
geſimoprimo dicuntur Ieremię ver-
deſinere, cùm tamen deinde pertexat
oriam, vbi Hebræi annotant prophe-
m tunc in ipſo deſiuiſſe: & de ſene He-
icitur ipſum oculis fuiſſe captū, quod
bræi accipiunt de viſione prophetica:
etiam Samuel admodum iuuenis
onem habuit, vt ſacerdoti Heli iudi-
m Dei contra domum ipſius latum
oneret. Ideoq; apud Ioelem legimus

diebus vltimis iuuenes viſuros eſſe
nes, & ſenes ſomniaturos ſomnia
autem illis lōgè inferiora ſunt. Non
quam etiam gratia prophetica ra
parti infunditur, ac non phantaſia
tè ob phantaſiæ vel imaginationis
cillitatem: aut contrà infuſa imag
oni ad rationem non permeat, tum
imbecilla eſt, tum quia homo in
plando ſeſe non occupat. Aliquan
infunditur vt ad exſequendum m
tum homo compellatur, quod le
qui ſolus ſuo tempore Propheta fu
demus contigiſſe. Huic enim it
Domino ſomnijs & viſionibus vt
lo exponeret futurum vt Hieroſoly
hoſtibus obſeſſa caperentur vi, R
pulusq; cæderentur gladio, templu
flageret, oppidum euerteretur, re
peratam à Deo non audebat expl
ſed ita ſibi inſtitiſſe Spiritum De
rat, vt vi quadam prophetiam co
fuerit pronuntiare: ac tum reclam
populo in foueam cœno refertam
iectus eſt, & famem aliquantiſper

nec clàm à Rege cuocatus veritatem
declarasset. Etenim sæpenumero pro-
ia & somnium immittuntur vni, vt
neat, minetur, aut declaret damnati-
em alterius, vt Eliæ de Achabo Rege,
thani de Dauide, & Ahiæ de Ieroboa-
indictum est: quamuis Dauid Spiri-
Dei fuisset præditus, sed aut visione
phetica quam alij prophetæ habe-
t oportuit caruisse, aut nō fuisse tam
ellenti præditum. Hoc ita esse eo de-
nstratur, quòd si quando bellum aut
gnum aliquid gerere cogitaret, visio-
n à Gade Propheta postulabat, aut
erdotem (qui comitabatur ipsum)
ebat Ephod induere, vt voluntatem
i ex Vrim & Thummim cognosce-
. Hæautē voces Vrim & Thummim
bræ sunt, quas LXXII. interpretan-
declarationem & veritatem, Chal-
us (vt mos Hebræorum fuit mysteria
dere) seruauit ἀνεφμηνεύτως: Hebraicè
n lumina, & Thummim perfectio-
sonant. Hoc nomen fuit tabulæ in
m duodecim gemmæ erant insitæ,

incisaq; duodecim filiorum Iacob
mina, ex catenulis duabus impen
maximi Sacerdotis pectori, vt in lib
Exod.28. odi legimus. Eleazar itaque Po
Num.27. successor Aaronis iubetur in Nu
pro ratione Vrim consulere, vt res
tur ex verbo & responsione ipsius.
quæ gerenda erat bene casura esset,
stione proposita gemmæ viuida
bant luce, aut inspiratus à Deo fac
futura prædicebat: quemadmod
Esdræ 2. Scriptura discimus, & Iosephi anti
Nehem.7. tibus, vbi lumen istud ante ducent
Antiquit. Iudaic. lib. nos quàm viueret scribit desiuis
3. cap.9. autem trigesimo anno à Christo
est. Græci pectorale istud vocarun
ορ, id est, oraculum, quod vulgus
vertit Rationale: Reges enim in
omnibus grauissimis per Pontifice
sulebāt deum, & si non edebatur re
sum, hęc fuit iræ Dei significatio. Q
obrem Sauli cùm à Deo abiectus
1. Sam. 28. (ait Scriptura) nihil responsum est
prophetia, neq; somnio, neque Vr
Thummim: ille verò Sagam diab

ritu instructam sibi præcepit inueni-
t exitum prælij, quod postridie com-
sit & in quo cecidit, cognosceret. Da-
i cõtrà aut Prophetæ visione semper, 2. Sam. 2.
somnio, aut per Vrim & Thummim & 5.
onsum dabatur, atq; hic rem impe-
am efficiebat sedulò: Saul verò cum
n paruisset, à Deo populoq; simul de-
tus, & ab hostibus occisus est: ad excu-
onem enim dicenti Regem Amale- 1. Sam. 15.
tarum pecudesq; à se non fuisse cæsas
de ijs sacrificia pararet Domino, re-
ndit Samuel idololatria artibusque
gicis peiorem esse ἀπειθείαν, & præstare
equium omnibus sacrificijs. Apud
um quoque legimus Deum miseren- Iob. 33.
hominum eos cõmonefacere som-
aurémq; vellicare docere quid facto
pus vt eos humiliores efficiat, idque
si enim tertiò monenti morem non
erint, tum eos abijci. Quòd si is quem
s bono Spiritu agendum instruxit,
nti nõ obsequatur, obiectionem cõ-
natur Spiritus: si corrigitur, non ab-
ur; si non resipiscit, abijcitur. Atque

hi tres modi sunt quibus olim De
minibus declarabat voluntatem
sio, somnium, & pectorale sacrū
re Propheta Balaam à Deo inspi
Israelitis benediceret, Beatum, q
populum qui incantationes non
cui futura cùm opus est reuelat
Quamuis autem ex Lege Dei pro
ta, tot prophetijs, visionibus, iud
Dei quæ in Scripturis historijsq
consignantur, ita de veritate & vo
te Dei bellè informemur, vt non s
prophetijs: certum est tamen non
nus somnia, visiones, & bonos A
diuinitus immitti hominibus ad
nendam eis voluntatem Dei, ex
ipsos regant & instituant alios. He
rum itaque Doctores etsi oracul
rim & Thummim à tempore Bab
cæ reuersionis defuerat, confite
liquam diuinam vocem semper
exauditam, quam Iosue filius Le
בת, id est, filiam vocis, Græci ἠχὼ ap
runt. De veris autem indicijs
homines his donis instructi agn

Libris Pir-
ke aboth.

vt dicamus paucis, obſeruanda ſunt
mè recognoſcendaq; ipſorum facta,
imis verò quem colant Deum. Nam
poteſt vt viſionem aliquis & ſom-
m habeat, futura prædicat prout ac-
ent, edatque miracula, qui tamen ad-
ionem aliorum Deorum prædica-
quàm eius qui fecit cœlum & terram:
ue propterea fides huic habenda eſt,
hoc vnum ſit è ſignis quæ Deus di-
præcauit Lege, dicens ſe hunc ſom- Deut. 13.
orem prophetamque mittere ad ex-
dum amemúsne & reuereamur ip-
Quibus ex verbis apparet, non ele-
ſolùm & viris bonis à Deo immitti
nia, ſed improbis quoq; & infidelib.
onſternatos eo ſeuerius præcipitet.
us rei plenæ ſunt hiſtoriæ, vt de Pha-
is ſomnijs & Nabuchodonoſoris
mus: ante omnes verò principibus
accidiſſe, cùm de Reipublicæ ſtatu
etur. Plerumque tamen vſu uenit
d ait Solomo in libro Sapientiæ, vt
obis terribiles horrendæq; viſiones
t: bonis verò, etſi nonnunquam

somnijs consternantur, sua secur
consolatio. Sic Vespasianus somni
nitus est se Imperatorem fore, cùm
dentem vnum (quod postridie ac
amisisset. Sic Antoninus Caracall
nio Seuerum patrem stricto gladio
uit dicentem, vt fratrem occidisti,
hoc ictu oportet mori, Sic Athen
tyrannus Hippias pridie quàm occ
tur, somniauit se dextera Iouis in t
dari prȩcipitem. Artemidorus hui
di abundat historijs. Notandum
illud est maxima naturalium so
rum parte naturalem humorẽ aut
bum hominis indicari, vt Galenus
rientiam docuisse scribit somni
stellæ casu, aut fractione currus cui
tus insideat, mortem homini por
re. Somnia diluculo accidentia ho
cuius animus vacet perturbatione
res pro veris annotarunt. Scriptur
præstituit regulam, ne credatur so
nisi quæ Deus iniecerit. Eorum si
est, si ab homine bono & verace m
aut si ab improbo cùm agitur perd

Magorum verò, Atheorum, & vita
sceleratorum turpiumq; somnia à
itibus malignis infundi posteà de-
strabimus.

naturalibus modis ad res occultas co-
gnoscendas. CAP. V.

NAturalis diuinatio est rerum futu-
rarum, præteritarum vel præsenti-
anticipatio, quæ nihilominus occul-
int in cognitione causarum quadam
ti catena inter ipsas dependentium,
ut has inde à creatione mundi ordi-
it Deus. Hanc definitionem statui, vt
icium fieri certò possit quænam sit li-
, & quæ illicita aut diabolica diuina-
quod ex nostra Magi definitione est
sectarium. Inter omnes autem phi-
ophos & Theologos conuenit Deum
mam æternamqúe causam esse, & o-
ia ab eo dependere. Licet enim Pla-
ria mundi principia posuerit, Deum, Epist. 7. ad Dionem.
teriam & formam, in Timæo tamen,
eæteto, alijsq; locis compluribus De-
supra omnes causas, & extra omnem

consequutionem ordinemq; cau
euehit. Demonstrauit quoq; Arist
necessariò oportere vt Deus vnus
ma causa de qua omnes reliquæ p
ant. Itaq; impietas Manichæorum
titur duo principia esse confirman
vnum bonum,&malum alterum,
elementaris mundi, alterum cœle
spirituum bonorum Creatorem.
enim Marcionem tria Epiphanius,
lidem quatuor principia statuisse n
opiniones fuerunt improbæ & de
biles: nam πολυθεότης, inquit Procl
demicus, pura ἀθεότης est,& qui plur
os infinitásve statuit, Deum veru
natur tollere, ἀπειρία τὸν θεὸν ἀναιρεῖ.
aliarum causarum cõsequutione
sophis cum theologis minimè co
nit. Academici enim & Peripatet
cent Deum causam efficientem esse
mæ intelligentiæ (Hebræi Metatro
cant) hanc secundæ causam esse,
tertiæ, sic deinceps ad causas vsque
mas. Quamobrem Iulianus apo
Plat. errorem & Iamblichi præcep

Lib. Phy-
sic. 6. & 8.
& τῶν με-
τὰ τὰ φυ-
σικὰ 12.

quens in libro quem aduersus Chri-
os scripsit in eadem est sententia, & Apud Cyrillum cõtra Iulianum.
istiãos eo nomine criminatur, quòd
m affirmẽt principium & originem
rerum visibilium & inuisibilium si-
lio modo: etsi hoc dogma nihil ab-
t ab ipso contextu historiæ sacræ, di-
tis, In principio creauit Deus cœlum
rram, tum creaturas singulas, ita vt
rdine agatur de creatione Angelo-
, ne rerum creatio Angelis tribua-
& homines quoq; arcanorum Legis
tissimi his verbis, Deus creauit cœ-
& terrã, materiam dicunt formám-
innui: vt opinionem eorum eu-
t qui non materiam sed formam so-
à Deo factam fuisse putant, & mate-
m confusam iam antè extitisse, erro-
ernicioſissimo. Origeni quidem &
nullis placet Deum ex ordine semp
nitos mũdos creauisse, & cùm visum
exscidisse, puta elementarem mun-
septies milleno quoq; anno, cœle-
verò quadragies nonies milleno:
omneis beatos spiritus sibi adunare,
& per

& per annos mille materiam co
informémque ſinere: deinde vir
omnia in ſtatum priorem dignit
reformare. Huic opinioni requie
ræ ſeptimo quoque anno, & ann
bilæi quadrageſimo nono acco
dant: ac propterea in creatione
aiunt Angelorum creationem re
vt oſtendatur eos corruptis mun
tecedentibus immortaleis perma
quod Mirandulanus princeps in ſu
balæ poſitionibus pro certo habu
in arcana ſua philoſophia Hebræi
cum Origine: quæ opinio etſi o
Theologis non æquè accepta e
plus ſatis videtur in profundiſſi
ſecreta penetrare, eorum tamen
tatem reſecat qui Spiridionem
Nicenæ ſynodi Epiſcopos ludifica
dicendo mirum illud eſſe quòd D
de à tot centenis annorum millib
potius ab æternitate infinita de
hoc tandem faciendo, & quidem
perituro, ante tria aut quatuor de
annorum millia cogitauerit: etia

Rabbi Iuda, & Leo Hebræus, & alij. lib. περὶ ἀρχῶν.

pacto ſpeciem habitura eſſet Rabbi
zeri ſententia, dicentis Deum de lu-
e veſtis ſuæ tanquam ex materia fe-
cœlos, quod non abſimile eſt à So-
onis dicto qui ante creationem mũ- Lib. Sa-
materiam confuſam fuiſſe docet, & pien.
l noui ſub ſole factum. Verumtamen
nfiniti mundi alij alijs ſucceſſiſſent
od dogma repudiandum eſt) fateri
en oporteret materiam primam à
creatam eſſe: hoc enim ſine impie-
negari non poteſt. Alioqui ſeque-
r materiam æternam eſſe, cauſam
ientem æquandam effecto, & alia
rda neceſſaria, quæ alibi annotaui-
ſententiæ Ariſtotelis aduerſari oſtẽ- In me-
tis non poſſe aliter fieri, nec poſſe à thod. cap.
ra cohærere iſta, & vnicam primam 6.
ſam eſſe demonſtrantis: quemad-
dum etiam Hebræi, Academici, &
ci vno ore improbarunt iſta, & Plu- Lib. περὶ
hus, Galenus, adeoque ipſi Epicurei τῆς ἐν τῷ
ſerunt. Nobis igitur ſic conſtitutum τιμαίῳ ψυ
Deum ex nihilo materiam creauiſſe, χογονίας.
ל בָּרָא Hebræum ſignificat: ſin mi- lib. de pla-
citis Hip-

nus,

potrat. & Platonis. nus, עשה facere, vsurpasset, vt cùm hominem de limo terræ feciſſe di materia quæ antè comparata fuera ſumpta: quibus verbis myſterium us innuitur, teſte Rabbi Paulo R nempe ex anima intellectum à De ſe factum. Atque hoc prætereà in

Pſalm. 33. iſtis obſeruandum, *dixit & facta ſun* bum אמר ex propria ſignificatio ſolùm eſſe dicere, ſed etiã velle, & braeos accipere: cùm De⁹ ſermonẽ creatas, q̃ nondũ erant, non fuiſſe turus, ſed inde à creatione rerũ A ſuos diſtribuerit, quorũ opera res inſtaurat & fouet. Deus autem ſi efficiens cauſa, forma, & materia nominatur, non ꝓptereà cœli aut creaturæ forma eſſe intelligendus is qui omnib. dat vt ſint, & ſine qu poteſt ſubſiſtere. Angelũ cùm dic nem potentiam virtutémque in volo intelligi quam Deus rebus donat, & ſpiritus boni & mali, ho venti, ignisq; in Scriptura Angeli

Pſal. 103. & 104. lantur. Quod itaq; moueri cœlo

cœleſtiaq; lumina, id Angelorũ fit
iſterioq; ꝓpriè dicuntur angeli, pro-
heologi omnes & philoſophi confi-
ur, adeóq; ipſe Ariſtoteles aiens vt
quinquaginta ſint totidem ineſſe
elos ſeu intelligentias: nõ quòd De-
lo nutu nequeat ſine alio modo re-
omnia, ſed qa magis decet ipſum re-
quas creauit vti. Ideóq; in Scriptura
musDeum eſſe in Angelorum cœtu,
idẽ ſpiritus malignos ſiſtere, vt Pro-
a Michæas narrauit Regibus Iudæ &
arię,&Deum Satanam in Angelorũ
compellare:quæ Hebræi omnes de lob. 1.
iſterio rerum creatarum accipiunt
usDeus ad ſingula vtitur. Diximus
à quemadmodũ homines Deus nõ
quitur niſi per Angelos, ſic nihil in
s corporeis efficere niſi per corpóra
eſtia, ſiue ordinaria poteſtate vtatur,
extra ordinẽ immediatè faciat:quod
ariæ viſo demõſtratur lucernarum
ndelabro ſeptem (quod in Apoca- Zachar. 4.
n poſtea fuit translatum, & ibidem
pretatur Angelus ſeptẽ oculos eſſe
qui-

quibus videt Deus) & Angelorum
dentium oleum ex duabus oleis
teram Dei, quos aiunt Hebræi
planctas esse, quibus diuina virtu
est per totum orbem manatura.
gitur sempérque licuit cœlestium
num virtutem inquirere, modò i
naturalibus consistatur: nam in
satur Dei gloria, quòd per creatu
res facit tam admirabiles. Hæc se
In Theologicis sententijs. Damasceni, hæc Thomæ Aquin
libro de sortibus, & altero de iu
stronomicis, hæc Scoti: neq; amp
dus Lactantij Firmiani error, qui
logiam, Necromantiam, Magiam
spicinam à malignis spiritibus in
asserit: nam hoc quidem de alijs
est, sed Astrologia effectorumq; c
um notitia à Deo donata est. Et q
Lib. contra Astrologos. Caluinus certo (opinor) consili
Melanchthonem animaduerteb
strologiam plus æquo incumbere
magni facere, pro eo ac potuit A
giam depresserit, mirabilia tamen
rum effecta fateri cogitur, hoc vn

s esse Deum superiorem istis omni-
, & qui confidit Deo hunc nihil ab i-
debere metuere. Atqui tantumdem
lemæus dicit, imperare cœlo sapien- In decalo-
, & Abraham Aben Esra maximus gum.
r Iudæos Astrologus filios Israelis ait Lib. Pir-
subijci astris, de ijs qui confidunt ke aboth.
intelligens: qui verò non timet
minum, inquit Solomo, transibit sub
, cœlum procul dubio his verbis, vir-
sq; & influentias cœlestes denotans.
em ratione Hebræus Philo allegori-
bliorum explicans, vbi dicitur Che-
nus ante Paradisum gladio flammã-
tam efficere, dicit hoc cœlum flam-
s esse, luminibusq; abundant cœle-
us; quorum vi & influentia materia-
hunc mundum tuetur Deus, hanc
materiam homini bruto terrenisq;
uptatibus seruienti esse impedimen-
ne incontemplationem admirabili-
Dei operum assurgat, itaq; efficere vt
uam in sepulchris, sic in corporibus
sepultiiaceant: de quibus agit Scri-
a Psal. 77. versu 7. dicens, Sicut vul-

nerati dormiẽtes in ſepulchris, qu
non es memor ampliùs, & ipſi de
tua repulſi ſunt: qui locus complu
attendentes ad Hebræorum alle
torſit, à Chaldęo verò Paraphraſte
formam redditur, Sicut occiſi
dormientes in ſepulchris quorum
recordaberis ampliùs, & ipſi quide
cie diuinitatis tuæ ſeparati ſunt,
gladio cœlum naturalemq; cor
entiam intelligẽs, qui conditione
à natura eſt & brutam beſtiarum
proſequuntur. Quapropter etia
aquas quæ ſub firmamento ſunt,
cœleſtes influentias dicitur ab ijs
ſe quæ ſupra cœlos ſunt, id eſt, ab
lorum & intelligentiarum mund
dentiſſimum verò potentiæ quam
cum aſtris communicatam volui
Iob.33. mus teſtimonium, vbi dicit Iobo,
ris ne ligare Pleiades, aut ſtellas m
vrſæ diſiungere? An produces Hy
poteris gubernare ſtellas Arcturi
Deus aſtra totius cœli annotau
maximam vim exerunt in hocce

mundo, prout ſingulis anni tempe-
ibus cognoſcitur in ortu & occaſu
aco & chronico ipſorum. Deinde
ò vniuersè Iobo dicit Deus, Scísne
es cœli? túne poteſtatem cœlo datu-
es quam habet in terram? Hi omnes
amplam demonſtrant potentiam,
m Deus corporibus cœleſtibus indi-
n hunc elemẽtarem mundũ. Quin-
m Deus creatis cœlorum luminibus
it vt ſint temporum annorum die-
q; ſigna: q̃ ad commoditatẽ nume-
di dies referre fuerit ridiculum, quia
cẽtena ſtellarum millia futura eſſent
ia. Atq; hęc quidem magna facultas
rtus admirabilis corporum cœleſtiũ
um abeſt vt minuat vllo pacto po-
iam Dei, vt eam contrà extollat eue-
q; mirificè. Si enim virtute lapidis,
bæ, animalis cognita laudamus Deũ,
nto maius habituri ſumus laudatio-
lliùs argumẽtum, ſi amplitudinem,
, claritatem, celeritatem, ordinem,
endumq; motum cœleſtium corpõ-
animaduertam⁹? Ideoq; Pſaltes lau-

dato Deo istarum rerum inferior
mine, cùm ad vim astrorum an
dam venit, extra se raptus exclar
Psal. 8. hanc formam:

Suspiciens oculis tua celsa palatia cœlos,
Artifices digiti quos peperere tui,
Lucentémq; globum Lunæ, Titaniáq; astra
Quæ doctæ Domini constituere manus:
Ecquid homo est, dico attonitus, quem mens
Sollicitá, cuius te meminisse iuuet?

Enimuerò cœlum theatrum est
Dei elegantissimum, cuius lumin
fecta quò magis agnoscuntur, eò
ad Deum celebrandum homo
tur. Cernentes imperiti plenilun
uilunióque abundare marinos flu
lio tempore breuioreis esse, fluxu
tidie spatio vnius horæ tardari, in
agro, regione, climate, sed varijs
bus reciprocari variè fluxus, obstup
Vident piscatores omnia ostraci
inania: similiter animalia, plant
montáque omnia mirabilem sang
humorum, medullarumque mu
nem declinante Luna & augescen

t. Arborem ad ædificandam putato-
on cædunt plena, ſed decedente Lu-
lioqui lignum ædificijs foret inuti-
odem tempore inſeritur, plantarũq;
cibus accumulatur: grana & legu-
a vanno excutiuntur declinante Lu-
liæq; obſeruationes innumeræ à ve-
us fuerunt annotatæ, quas videre eſt
Plinium lib. 18. cap. 32. Critibus fe-
m morborúmque dies fatentur Me-
Luna gubernari, etiamq; Galenus
s complures ſcripſit de hoc argu-
to, miratus id quod in horoſcopo æ-
ferè animaduertitur, oppoſitum
ſpectum Lunæ aut quaternũ mor-
fferre mutationem manifeſtam, i-
q; ſi Luna ſtationem oppoſitam aut
ernam aſſequatur ab eo loco vnde
dente morbo profecta eſt. Conſi-
er in lue peſtilentiáque publica per
los quadrantes Lunæ videmus in-
eros ſubita morte concidere. Ve-
amen Galenus ab experientia iudi-
, quam ex veterum obſeruationib⁹
erat: nam ne verum quidem Lunæ

De diebus decretorijs Hipp. li. 1. προγνωστικῶν.

motum cognoscebat, vt ex libris constat. Quanto maiore igitur ad tione fuisset traductus, si aliorum P tarum coniunctionum, reciproca aspectuum, fixarumq; stellarum etiam in corpus & constitutione minum percepisset? Veteres enim xiomata ex multorum seculorum rientia annotarunt, Saturno & Me inter se in bruto aliquo signo op hominem qui tum nascitur balb rè aut mutum esse: Luna ad ort sita esse incolumem, defectum p non posse infantem viuere: nec viuere qui tum nascitur cùm Lun iunctione est. Arabes deniq; cogn lestium influentiarum in corpor tate, inaugurari nolebant medic peritum Astrologiæ, & Græci pe triusq; scientiæ Iatromathemati pellabant. Ne plura, ex cœlestium profluentia & humores cognos & naturalis corporum humorum stitutio: sed malè audiuit hæc sc inquiebat Melanchthon, apud

pter eorum qui ineptè de ea ſcripſe-
ignorantiam. Aſtrologos verò iu-
um facere de animis, ſpiritibus, vitijs,
tib⁹, meritis, & ſupplicijs indignum
e religione arrogare omnium eſt in-
niſſimum: q̃ multi faciunt, eos mo-
e adulteratores imitati qui è plantis
lem & metallis quintam eſſentiam
ahunt, mirifica olei & aquæ genera
unt valde ſalutaria, de virtute metal-
m & tranſmutatione acutiſſimè diſ-
nt, ſed nihilominus adulterinā mo-
m conflant: ſic iſtorum Aſtrologo-
multi cùm ex horoſcopo humorē
turalem corporis affectionem ex-
runt, ad ea impudenter tranſcen-
quæ corpus non attinent, vt con-
ia, dignitates, expeditiones, opes, &
huiuſmodi quibus nihil cum aſtris
mune eſt, & ſi quodtus in eas res ha-
nt aſtra, impium tamen foret ſtultiſ-
mq́ue omnium de eo perueſtigan-
borare. Etenim ſi Diuinus falsò prę-
it igne aut laqueo periturū quem-
n, tū mille mortes obit ante mortē

ſine occaſione miſer: ſin vera eſt
ctio, ſemper inquietus eſt geminat
lo. Si cui diuinus falsó affirmau
ſum magnum fore & diuitem, hu
ſpe inani perducet, vt bona ſua otio
iners dilapidet: Sin verè, ſpes dila
Sap.) facit vt homo langueat, a
cùm res adeſt, iamdiu abſit volupt
in more habet Dominus, vt eos qu
tantur iſta fruſtari bonq exſpectato
& malo à quo ſibi metuunt oppri
excuſabilis verò illorũ eſt impiet
profluentijs cœleſtibus aſſignant
onis dominatum: vt Iulij Mater
bentis eum cui Satur. in Leone eſt
rum perdiu, & poſt mortem in co
ſcenſurum: itemque Albumazar
mantis eum qui orabit Deum q
Luna cum altero planeta (cuius
de induſtria placet reticere) in
Draconis coniuncta eſt, impera
petitionem ſuam: quod Petrus de
no Magorum omnium qui fuer
quam Coryphæus ſe expertum na
homines ad eandem improbitat

hat. Qua in regemina eſt impietas & orantia: cùm caput & cauda Draco- nihil ſint aliud quàm duo puncta in- currentis ſectionis imaginariæ duo- nque orbium, quibus nec ſtella nec neta ineſt, ſingulis momentis varian- m. Quamquam maioris adhuc im- ratis tenetur Albumazar, quod ex fluentijs cœleſtibus religionum fi- s auſus ſit circumſcribere, Chriſtia- religionem dicens anno M. CCCC. X. deſituram, quod tempus ante an- s plus centum videmus effluxiſſe. In- è ſimiliter Arnoldus Hiſpanus Anti- riſtum anno M. CCC. XLV. vētu- m prædixerat: & Cardinalis de Allia- , qui librum ſuum infarciuit menda- s huiuſmodi de fine trium religio- m agens ſepties mille ſeptingentos inquaginta octo annos ſtatuit à crea- one mundi, aberrans à probato Chri- anorum Hebræorumq; calculo mille ingentis annis: idémq; Horoſcopum iens creati mundi Solem ponit in A- te, quem in Libra fuiſſe docet diſertus

Exod. 23. Iosepho li. 5. antiq. c. 3. R. Abraham Abenesra in cap. 7. Danielis, initiũ mundi in Tisri constituunt qui mensis est September.

Bibliorum textus. Primum enim m
creati diem fuisse eum quem dicim
ptimi mensis decimum (in quo Lib
gnum est) ex Biblijs sacris didicim'.
plius insaniuit Cyprianus Leonicus
moria nostra: qui religionem Iesu
sti mundumq; finem habituros di
no M. D. LXXXIII. & tam grauit
firmat vt dicat, *Proculdubiò alterum*
tum filij hominis in sede maiestatis su
nuntiat, idq; propter coniunctionẽ
mam quæ est in triplicitate aquatic
Christi. Hoc verò in Astrologia ins
ter absurdũ est, in causa religionis in
nullus enim Planeta vnq̃ signum su
tionemq; euertit: Iupiter autem pis
cõiungitur in ea cõiũctione abs qu
metuit tantopere, Iouis cũ Saturno,
duo signa inter se amica sunt. Cùm
istud tam seriò confimauerit vt dub
de eo nefas videretur, quàm stultũ
est hominis factum qui Ephemerid
triginta annos post cõsummationẽ
di (quod iste fecit) cõscripserit? Neq;
prudentius Gardanus iudicauit, ratio

ns horoſcopi Ieſu Chriſti & in Italia
liaq; excudi iubens, quib⁹ Saturnum
ationē nona ſignificare putat deſer-
forereligionem, & Martē in domo
ima coniunctum Lunæ gen⁹ mortis
ndere: ridicula omnia, cùm Mars in
o ꝓprio, id eſt, igneo verſaretur. Ve-
ſummæ impietatis eſt ſiquis religio-
aſtris tentet ſubijcere: quemadmo-
n Abeneſra fecit, qui magnum ducē
em vocat Meſſiam) Iudæis liberan-
prædixit naſciturū anno M. CCCC.
IIII. nec tamen illud accidit. vt igi-
opiniones iſtas diuinationésq; impi-
is & ignorantiæ plenas omittamus,
ſolùm naturaleis prædictiones acce-
ri ſumus quæ profluentijs cœleſtibus
corpora atque humores tribuuntur.
rtum quidem illud eſt, ingenia & mo-
hominū ad humores ſæpe accedere,
Galenus ait in libro, Quòd mores hu-
oribus obſequantur: ſed non ſemper
neceſſariū, cùm inclinatio ſit à natu-
ſolùm, ac non neceſſitas. Quum itaq;
gua ſancta (qua Adā, vt eſt in Geneſi,
omni-

omnibus rebus ex proprietate ipſa
naturali indebat nomina) Satur
שבתי legimus appellari, id eſt qui
& tranquillum propter naturalem
rum inclinationem quorum Hor
pum Saturnus obtinet (vt ferè ſunt
lancholici, tranquilli, & contemp
num ſtudioſi) aut Iouem צדק. i. iu
quia iuſtitiæ ciuili ſtudere viden
quibus Iupiter dominus eſt horo
aut Martem מאדים, id eſt, robu
propter naturalem inclinationem
eos afficit quorum præeſt horoſcop
eos quodammodo Martiales redd
tósq; laboribus, & ſic de cæteris: no
men continuò neceſſitatem poni
eſt, ſed inclinationem à neceſſitate
ram. Idem quoq; iudicium facim
magnis ſuperiorum planetarum
iunctionibus cum differentibus tri
tatibus, poſt quas coniunctiones ve
permagnas mutationes in rebuſpub
que imperijs annotant accidiſſe:
lam enim hic neceſſitatem adeſſe
demonſtrauimus. Nam etiam fieri

Lib. de rep. & lib.

eſt vt à ter mille annis ſolùm ex quo eruationes Aſtronomicæ fuerũt tra- (antiquiſſima enim eſt Sennache- Aſſyriæ Regis) tanta capta fuerit ex- entia quanta ad iudicium certò faci- um eſt neceſſaria. Itaque Ptolemæ- videmus & Firmicum Borealibus ulis triplicitatem ignis tribuere: Al- mazarem verò Orientalibus, & tri- itatem aquarum meridianis, & cum Paulum Alexandrinum & Henri- Mechlinienſem facere, Alcabicium Capharem, Abenacram, Meſſaha- , & Zaelem Iſraelitam triplicitatem Meridianis aſſignare. Omnino nihil poteſt in futurum de mutati- rerumpub. cõſtitui, niſi fundamen- hoc fuerit confirmatum, prout am- s in libris de Repub. declaraui, ac pro- breuior hoc loco futurus ſum. Nul- itur fortuita prædictio ſtatui, nulla pari poteſt niſi quæ nitatur experi- a: quæcunque autem rerum experi- a teneatur, tamen dominatus om- n ſemper eſt Deo committendus, qui

de metho. hiſtor.

6. magni iutrodu- ctorij. In Inſtit. artis Apo- teleſma- ticæ.

qui Solis & Lunæ cursum potens e
re, vt fecit postulante Iosua, & sol
retrogrediēdum impellere, vt fec
vitam regis Ezechiæ annis 15. pro
ret: nec dubium est quin is qui fi
Deo collocat, superior sit quauis c
profluentia. Quamobrem Plat
quidam dicebat olim, qui natur
quitur eum se fato submittere &
naturæ singulis rebus elementari
stinato: eum verò qui à bono sp
gitur, omnibus fatis potiorem e
autem maiestas Dei per illam
am naturæ astrorum cœlestiumq
num reuelatur, sic etiam contr
nandæ sunt electionum Arabica
des, & illicitæ iudicandæ: & de i
tet accipi decretum Concilij To
primi cap. 8. & Concilij quarti C
ginensis cap. 89. Naturales diuina
aliæ plus habent euidentiæ, quæ
temporis constitutione, prout o
ria est illarum experientia. Ex hist
τεώρων scientia constat, id est, impre
ignis in suprema regione, aut gen

mperfectorum corporum in media
regione: vt Luna rubens significat
os, imbres pallida, serenitatem cla-
Fumida enim exhalatio quæ gignit
os similis est fumo quo rubescit flã-
& pruna ex atro carbone rubet, ait
ophrast⁹, quia nigrum & clarum in-
confusa sunt: humidus vapor effi-
s pluuiam serenæ Lunæ claritatem
it: claritas verò nitente aere sine
dimento cernitur. Hæ autẽ natura-
iuinationes eò certiores sunt, quòd
rientia conueniat causæ, quæ non
deabstrusa est atque huius inuesti-
cur pluuia hoc potiùs tempore
illo decidat. Hîc dicet Astrologus
strari obseruatione veterum vapo-
rimùm, deinde pluuiam à Luna Hy-
us, Pleiadibus, aut stellis Cancri con-
ta excitari. Sed aliæ alijs sunt cer-
s in hoc argumento: cuiusmodi il-
ab antiquis omnibus probata & o-
omnium exposita, quarta & sexta
si serena fuerit, constitutionẽ Lunę
s certissimè præmonstrare, nisi qua

con-

coniunctio insignis intercidat:
men nunquam huius rei causa
1. Georg. plorata, quod Virgilius optimè a
uit dicens,

Sin ortu in quarto (namque is certissim
Pura nec obscuris in cælum cornibus ibit,
Totus & ille dies & qui nascetur ab illo
Exactum ad mensem pluuijs ventísque e

His rebus plenus est Arati liber,
hil opus est minutatim pertexere
naturaleis medicorum prędictio
in omnium oculis versantur, &
pocrate Galenóque libris singulis
mè verò in libro de arte parua ex
tur: vt cùm ait si quis debilitatem
rum palpitationémq; senserit, co
dagra ventura confirmari: dysen
si à melancholia inceperit lethale
& cætera. Est quoque Phytoscopia
occultarum rerum ex plantis pra
vt virga è corylo per medium di
tenetur manu, eò inclinat vbi
sunt, quod omnes metallici plu
experti sunt: itaque ad augendam
lum metallica terra ipsi apponitu

ctiones omnes experientia cogni-
i causas occultas habent & incog-
naturales sunt tamen: quarum in-
tione amplitudo operum Dei & ad-
bilis forma retegitur. Quemadmo-
autem naturales modi, quos Deus
noscendis occultis rebus & futuris
boni sunt & laudabiles ijdem quo-
sunt modi quos Deus nobis præmõ-
it vt tueamur nos ipsos, nutriamus,
amus, incolumitatem vim & alacri-
n conseruemus, & curemus mor-
modo ex animo illud agnoscamus
tem alimentorum medicamento-
que & alias occultas vires quæ ele-
tis, plantis, lapidibus, metallis, ani-
bus insunt à Deo proficisci, qui vires
m videtur adimit, frangitq; facul-
n panis (vt in Lege Dei est) immit-
famem. Qui enim rerum natura-
viribus sic vtitur vt si manarent ab
eo iniuriam facit ad quem laus tota
net. Ac propterea Galenus 20. li-
quos de vsu partium corporis hu-
scripsit, postquam admirabilia se-

creta quæ in eis sunt retexerat, ho
terminat, videmur nobis elegan
noris cantum in Dei laudem co
meliusq; Seneca reprehendens
aiunt, hoc aut illud natura fecit,
turæ (inquit) Deo nomen muta
to pulchrius si dixeris, Deus hoc
fecit? In tota Scriptura sacra no
istud Naturæ vocabulum, sed vb
tur, hoc effecit Deus, fecit Deu
fieret, & transitiuum verbum H
adhibetur חפסיל, quod est (vt
mus) fecit facere: sed hoc verbu
ci & Latini octauo verbo redd
cuius verbi abusus errores non
attulit eorum qui Deo res attri
maiestate ipsius indignissimas.
dicitur Deus rotas è Pharaonis
sustuliſſe, primogenitos AEgyp
disse, cum nihil feciſſe nisi per
constat: nam populo suo præc
superliminare ianuarum sangu
schalis agni obsignaret, vt vidēs
sanguinem vobis intactis prętere
que destructorem patiar venire

vestras. Ita solet Scriptura Deo re-
creatarum opera tribuere tam ma-
m bona, vt cùm Esaias inquit, Nul-
st malum in ciuitate quod non fe-
erit Dominus, & Ieremiæ 32. Omne
m hoc venire feci super locum istũ:
piritus hominésq; pessimi plerum-
int illius administri, vt est apud Ma-
m, Increpabo deuoratorem ne
t fructus vestros & vites vestras effi-
eriles: idque adeò quàm ad Deum
giatur, ne alius quàm ipse timea-
éue alteri præter ipsum agãtur gra-
ut alterius laudes quàm solius Dei
centur. Etenim non fugit Hebræ-
erum Dei & naturæ differentia à
none non rarò annotata, vt cùm
uerbijs allegoricis ait, Filius sapi-
bsequitur mandatis patris, neque
iscitur legem matris, nempe man-
Dei & legem naturæ intelligens.
horrendæ omnes idololatriæ inde
no profluxerunt quòd relictus fuit
, bonorum acceptorum honos ex-
s actæq; gratiæ Soli luminibusq;

cœlorum, tum ſpiritibus poſtre
rioribus creaturis. Atque hoc p
gyptij boues adorauerunt, qui
mum ex bobus emolumentum
tur, Palæſtini & Amorrhæi arie
vocabant *Eſtheroth*, & quibus ve
tur: qua in re falſus eſt Cicero d
Nulla gens eſt tam ſtupida qu
veſcatur Deum eſſe putet. Hæc
tis futura ſunt ad demonſtrandu
raleis modos quibus aliquid co
tur eſſe licitos & à Deo inſtitutos
ſum non ad res creatas honor &
rum nomine referatur: ſiue fu
bus abditisq; cognoſcendis ſiue
dis alijs, vt ſi certorum lapidum
rumq; indicijs ac non diabolici
metallicæ venæ perueſtigabunt
terire tamen ſilentio non poſſu
Ioannes Picus Mirandulanus
ſcribit in magicis poſitionibus,
lem Magiam nihil aliud eſſe qua
Phyſicæ, quo reti Satanas nobili
rum ingenia in naſſam ſuam pe
ſic fore cogitantium vt natural

Lib. de natura Deorum.

facultate virtutes cœleſtes non at-
ntur ſolùm, ſed etiam vi quadam
ellantur. Idem verò poſitione 24.
mat nihil figuris & characteribus
gia eſſe valentius, & poſitione 21,
ris & ἐνύμοις vocibus plus ineſſe vi-
quàm ijs quæ aliquam habent ſig-
tionem : quarum rerum vanita-
cimpietatem potius antè oſtendi-
Verùm vt fraudis iſtius arcanum
atur quod idem autor aut quiſquis
abuſus nomine illius conatur te-
poſitione 28. in hymnos Orphei
erba legimus, Fruſtra naturam adit
ana non attraxerit, id eſt, Satanam
nuocauerit. Panos enim appella-
veteres omnes eum intellexerunt
ebræis eſt Satan, terroréſque Pani-
xerunt eos qui à diabolis afferun-
quibus dæmoniaci agitantur cùm
nos ſpiritus ad vexandum ſe irru-
fugiunt: & Plutarch. libro de Ora-
um defectu principem dæmonum
um Pana vocat, ad cuius mortem
mones clamoribus magnis flebi-

liter eiulantes auditi sunt Tyber
re imperium obtinente: quam
am Eusebius quoq; confirmat
de præparatione Euangelica. Sim
positione 11. per Leucotheam
intelligit, quam Hebræi לבנה
bam vocant, & positione 19. dic
esse quod in Magia effectum
consequatur, sacrificia igne con
telligit. Idem ex Cabala pestilen
giam efficit & fundamenta L
prorsus euertentem, vt facilè
quisquis ad rem propriùs att
Cùm enim Cabala nihil sit qu
diuinæ Legis interpretatio qua
adumbrat, hic contrà cò solùm
vt literarum & characterum vi
racula. Hanc fraudem placuit
vt quicunque Agrippam magor
gistrum legerint & qui idem se
porrò non sinant decipi, lapidib
tis, alijsq; rebus naturalibus abut
virtutes & profluentias cœlest
hendas. Quamobrem Hippocra
de Morbo sacro Magos detestat

mpore iactabant Lunam attractu-
hoc enim (inquit) foret Deos pla-
bijcere, & cœlum terramq; homi-
mancipare: quod & principijs na-
& ipsi contextui sacræ Scripturæ in
aduersatur, vbi Deus legum quas
terræque tulit mentionem facit.
etiam technam hanc demonstrãt
cteres ipsi & figuræ diabolicæ, bar-
vocabula, & quæ nusquam intelli-
ur, quæ nihil cum elementis com-
e materia formisve naturalibus aut
tatibus habent, quæcunq; tandem
nt. Non sunt igitur artes, vanitates,
erstitiones Ethnicæ idololatrarum
orumq; velandæ naturæ nomine:
riq; Magi olim persuadebant artes
n sola plantarum, animalium, lapi-
, metallorum, cœlestiumq; corpo-
facultate positas esse: quod Arabes
que docent vt scientiæ suæ dignita-
Magis impunitatem comparent, A-
nna, Algazel, Alpharabius, & Agrip-
emoria nostra: ac propterea opinio
quondam inualuerat, vt est apud

Plinium lib. 26. cap. 4. AEthiop
ba amnes ac ſtagna ſiccari coni
ctu clauſa omnia reſerari: Achi
conjecta in aciem hoſtium trepi
mina, ac terga vertere: Latacen
tam à Perſarum rege legatis vt o
rerum copia abundarent, id eſt,
plomata quæ terrorem omnibu
lis incuterent. In eodem numer
mus quod Plinius de Verbenac
(Græci ἱερὰν βοτάνην dicunt) febr
re, amicitias conciliare, nulli no
ri morbo: quod Plinius ipſe ri
nesq; medici, quibus diuturna e
tia conſtat nihil horum Verb
poſſe, neq; valentiſſimam omn
nocephaliam, neq; Homeri ne
neque herbam Moly, quam Pli
iniuria ridet: non quòd multi v
ſauri non ſint in rerum natura
qui indies reteguntur, in primis
ne quintam eſſentiam abſtrahe
hæ vanitates, quas recordatur
non comparent vſquam. Simil
iudicium de eo facimus quod P

mocrito narrat, aues quosdam esse rum confuso sanguine serpens gig- ur, quem quisquis ederit intellectu- sit alitum colloquia: quid si etiam di- et vitulorum? item de adamante ad- sus incantationes, coralio rubro ad- sus carmina, iaspide contra dæmo- num vmbras, Lycurio contra præsti- s, & de eo quod Dioscorides lib. 5. cap. narrat pulueratum lapidem Mem- ticum & cum vino & aqua potum idum planè hominem reddere. Di- as prædictiones siue prophetias neq; atura neq; ab humana voluntate di- nus procedere, sed à pura Dei inspira- ne sine modo vel Angelorum opera: turales verò prædictiones fieri per co- itionem causarum effecta sua antece- ntium, & naturales rei alicuius asse- endæ modos communi ratione no- si à causis ad effecta venias. Humanæ em prædictiones etsi quodammodo erum natura pendent, humanæ ta- n eò dici possunt quòd neque semper tæ sunt, vt natura est, neque semper

Lib. 10. nat. hist. c. 49. Gellius libr. 10. cap. 12. Philostratus Lemnius.

incertas, siue propter causarũ igno
am, siue propter ingenij humani
cillitatem: & eas quisque in sua co
one facit ab experientia. Exempli
Politicus videns in Republica im
abire scelera & sine præmio merita
dicit illius casum: cùm autem præ
hæc neque ex causis naturalibus p
at, neq; speciatim sit ei à Deo exp
humana potest appellari, & ea quid
cita, sed nõ pro certa & indubitat
manda: hoc enim pacto inuolare
consilium Dei, qui sæpe contra vi
nium sartam tectam ciuitatem b
votis precibúsque præstat: Itaq; D
brahæ promittebat, si decem hom
sceleribus Sodomæ integros offen
non esse regionem ab ipso perit
Verùm si quando bonos & virtut
diosos viros à Deo subinde recipi i
lum videris, tum ne dubites imp
illud propediem grauissimis pro
ruiturum. Quemadmodum autem
mini politico suæ prædictiones sunt
etiam procellas, ventos, imbres, te
sta

sq; naucleri præuident ab ordinaria
rientia, vt cœleſtium motuum ſint
eritiſſimi: paſtores quoque ſi putre
r leporinum viderint, luem ouium
nuntiant: ſimiliterq; agricolæ cum
pi viderint, aut dēſitatem baccarum
s *Ribes* vocant, aut quid ſimile ani-
duerterint quod experientia ſine co-
tione cauſarum naturalium & reue-
one diuina didicerūt, fertilitatē anni
ſagiunt. Hæ autē prædictiones, niſi qs
p indubitatis affirmare & teneri ve-
ō ſutillicitæ, vt neq; in pari cauſa Me-
oſcopia, q̄ ex ſola vultus inſpectione
riores hominis perturbationes diju-
t: è quib⁹ aliæ ſunt naturales, vt ſubi-
bor pudorem, pallor metum deno-
quibus ſunt naturales cauſæ: aliæ hu-
næ potiùs quàm naturales, vt micātes
onum oculi crudelitatem plerunq;
gnant (quales Sylla & Cato Cenſori-
abuit) & ſanguine guttati: eademq;
one ſimi dicuntur impatientes atque
lerici, naſones contrà plus valere
dentia & patiētia. Atque hoc quidem

epithe-

epitheton inter cætera sibi Deus
Exod. 34. gat, qui Mosen alloquens propriet
decem hanc adijcit ארך אפים, id est
gno naso, vt Hispanica editio Co
tensis & Antuerpiana ad verbum
munt, & alijs quoq; Bibliorum loc
us magno naso vocatur, quod om
terpretes exponunt patientem, v
trà קצר אפים breui naso, Hebræi
ptum ad iram vel iracundum int
tantur. Quæ res pariter ostendu
re vti naturali Metoposcopia, cui
entales populi admodum periti
Sed non continuò perpetua lex in
ficienda est: homines enim ita pe
tos inuenias tantóq; artificio & fu
genium suum obuelãtes, vt eos n
eptè dominos suorum vultuum
naueris, à quibus delusi multi loc
derunt prouerbio, Fronti nulla fid
ratione Alcibiades in cachinnum
sus est, cùm Zopyrum physiogno
de Socrate dicentem audiret eum
lierosum, adulterum, & iracundum
quod Socrates quidem fatebatur

tatum se amore sapientiæ. Itaque ho-
nem videmus facie virgineâ, animo
nem esse, vt erat Alexander magnus,
ontrà qui leo videtur fronte, animo
leporem. Humana igitur est Meto-
copia cum suis prædictionibus ob in-
titudinem ipsius, licet Aristoteli liber
siognomiæ Metoposcopiam conti-
is (qui nihil Aristotelem sapit) tribu-
r. Chiromantiam verò vel Chirosco-
m in numero Physignomicarum ar-
m poni insulsum est, cùm inter prin-
a magistrorum qui de ea scripserunt
n magis cõueniat quàm inter ignem
quam, prætereáque lineamenta mu-
tur plurimùm, neq; exstent vnquam
uerili, virili, & senili eiusdem homi-
ætate similia. Omitto populareis præ-
tiones cæteras, quia numero isto in-
næ sunt: vt si ranæ plurimùm coaxa-
int, si mergus in aquam inuolet, si
es ab aquis auolent, portendi pluui-
, & similia innumera quæ humana
t & bona ex parte appendent causis
uralibus. Aliæ quoque prædictiones

huma-

humanę in vſu ſunt quamuis reip
tæ, quia ſuperſtitioſam fidem, m
rebus vanis, & diffidentiam à De
comites adiunctas habēt. Hoc en
to eſt certi⁹, quiſquis prædictione
ſtitioſas aut timet aut credit, eum
potentiæ Dei diffidere: vt qui olim
exiens ad limen offendebat pede,
piebat animo infortunium (quod
cueniſſe aiunt quo die occidit Cæ
aut cui annulus excidebat cùm ſp
in ſponſæ digitum eſſet inſerturus
liter apud antiquos fuit coniectati
mirum augurium dixerunt) ex pa
te membro, quod certè naturale
naturaleis cauſas coniunctas habe
hæc iuſtiſſima eſt à Deo vltio, quò
rè qui credunt iſta, ac non ij qui lu
tur ea, opprimūtur malis. Quamo
Cæſar nunquam rationem iſtaru
nitatū habuit, & ipſi contrà ſucce
omnia quàm diuini prædixerant.
cùm è naui deſcendens in Africa
pentè cecidiſſet, quamuis hoc argu
to malè ominarētur augures, dixit,
te.

frica, & tribus victorijs insignibus re-
atis inimicos omneis post dies pau-
profligauit. Similiterq; prælij Pharsa-
(vbi Pompeium superauit, qui longè
ores habebat copias diuinosq; om-
antè prælium adhibuerat) exitum
it vnquam à Magis percontari. Mul-
m principum historias annotaui-
, qui consultis diuinis perierunt mi-
Ariouistus Germanorum Rex qua-
gentis hominum millibus instru-
cùm de die conflictus mulieribus
s haberet fidem, & inire prælium an-
quam Lunam ab illis vetaretur, Cæ-
(vt scribit) cognita statim commi-
ælium atq; superauit. Sed ne longè
pla petantur, fuit qui per Magum
m Patauini prælij voluit cognosce-
, visis hostium copijs, responsum par
is oraculis reportauit: exitus verò
Galliæ fuit luctuosus. Sed de his re-
seorsim postea dicturi sumus. Alte-
nostra memoria exemplum fuit in
Sueciæ: nam literis ad Principes
maniæ scriptis anno M. D. LXIII.

expo-

exponitur Henrico Sueciæ Re
fuisse quatuor, quæ se gloriaban
cturas ne rex Danię victoriam co
retur: sed vna istarum malefica
pta non impediuit carnificem qu
igne consumeretur, & Rex Sue
annos quatuor à subditis interce
gnitate spoliatus, & in vincula,
adhuc tenetur, coniectus est. H
de humanis prædictionibus: nu
licitis modis videndum est.

De modis illicitis ad perueniendum
tenditur. CAP. VI.

DIximus eum Magum esse
bolicis modis atque illicit
prudens ad aliquid conatur pe
iam igitur modos illicitos cogn
cesse est. Ac modos quidem eò
tendit animus perueniendi (si
est) ope Dei, aut medijs quæ in re
atis exhibet tum naturalium ca
consequutione tum effectorum
cohærentium, aut denique liben
nis voluntate, iam declarauimus

em licitam conãtes aſſequi ad quam
natura, neq; facultate humana ad-
ntur, Deum qui omnia poteſt mini-
ccedẽtes non ritè ſed tentandi gra-
cerint, aut ſi bono quidem animo
ebus ſecundis à Deo diſceſſerint, ad-
in aduerſis ab ipſo deſerantur, illi-
unt mõdi: vt cùm Deus inquit apud
niam, Si Moſes & Samuel me nunc
ent veſtra cauſa, non exaudirem eos
utem ante ſecula multa obierant, &
in viuis eſſent, ſolebant iram Dei
bus ſuis mitigare) & alibi Prophetæ
rat, Ne ores pro iſto populo in bo- Iere. 14.
nam neq; iciunijs neq; precibus &
ficijs illorum exaudiam ipſos, ſed fa-
peſte conſumam. Eos enim opor-
t cœlos precibus perrumpere, & in
ide perſiſtere, qui minatur quidem
menter ſed repente ſedatus eſt, vt
nas. Huic Deus prænuntiauerat ſe
uenintra quadrageſimum diem e-
rum eſſe: cùm autem populus, qui
eatas vt Solem & Lunam adorabat,
ni idololatria magicisque artibus

circumfluebat, præ se ferret magn
sipiscentiam, Deum quoque poe
quod Jonas indignatus factum cu
Ionæ 4. expostulauit dicens, Nónne scie
Deum esse mitem, misericordem
mentem præ omnibus, & vltioni
instituerís, momento vno pœnite
autem impatiens desperat & dia
ad opem aduocat, vt Saulem re
demus cùm de euentu instanti
Deum, Prophetas, & Sacerdote
luisset, ad cognoscendum suære
ad Sagam abiuisse. Alij thesauris
endis, alij depellendo morbo, al
ptatibus perfruendis, alij conse
honoribus & dignitatibus, alij fu
bus aut absentibus percipiendis, a
nium pessimi hostibus vlciscendis
sunt diabolum: qui vocatus non
respondet, quamuis sit præsens
pinquus non solùm quærentibus
verumetiam fastidientibus (vt a
stendemus) sed importuna freq
rogari expetit. Qui autem ex Mag
renuntiant, & ad Satanam conuer

reſſa cõuentione fidem de obſequio,
iitutè, ſubmiſſione, & adoratione hu-
xhibenda, hi Magi, vt qui maximè,
t deteſtabiles. Sunt etiam qui vt il-
ſciant quod expetunt Satanam hor-
t conſulere, ſed Magos adeunt intrè-
è, modò non interſint ſacrificijs: quo
o penè tam grauiter Deus offenditur
m ſi Diabolus ipſe adiretur: item qui
inam nõ eſſent acceſſuri vt leuentur
rbo, ſed non dubitant tamen Magos
ſulere qui Diabolũ precantur coràm
inetipſos: quemadmodum nuper in
lo (hoc ſuburbij Laodunenſis nomẽ)
dam malefica mulierem miſeram
iſſimè decumbentem ſortibus libe-
t, cùm procidẽs in genua demiſſo in
am vultu Diabolum magna voce ſæ-
inuocaſſet vt curaret mulierem, &
is aliquot enũciatis bucceam panis
ſſet ei comedendam: atq; hoc mo-
urata eſt. Quod quidem plánè tanti-
eſt, ac ſi ægrotans ipſa Diabolum de
tudine orauiſſet: itaq; præſtaret vel
eliſſima omnium quæ vnquam co-

Leuit. 19. & 20. Deut. 18.

gitari possint perire morte quàm
cto curari. Sunt item alij qui neq
diabolo neq; cum Magis consoci
lunt, sed diabolicis modis abu
quos Magi ope diaboli soliti sun
qui: hic enim modos istos vsurpa
præsto est consiliáq; eorum dirigit
hæc tacita cum Satana conuentio
Augustinus ad distinguendam co
tionem expressam definiuit. Hic
item Aquinas, Durandus, AEgid
manus, alijq; theologi vno ore d
cum Satana pactiones docent, vn
pressam quam faciunt Necroma
Magi illi qui adorant ipsum, alter
citam siue implicitam qua tene
mnes idololatræ & quicunque s
hærēt superstitiosis obseruationib
turali causa vacantibus. Hæc il
definitio. Certum quidem est, eu
ex volatu auium successum insti
itineris cupit cognoscere, vt religio
teres factitarunt, Magum dici non
neq; expressam tacitámve cum S
conuentionem iniuisse quamuis

tra, neq; tam grauiter offendere quã
uis neſciens à Deo interdici fecerit
osè: vt etiam qui curiosè aut per er-
em facit non ita offendit vt qui ſciuit
tum eſſe diuina lege, ac propterea
es, *Sciens prudens*, ad definitionẽ Magi
cimus. Sed ille omnino tenetur cul-
ui interdicto legis diuinæ cognito &
tempto ſe addicit iſtis, ac proinde cõ-
ni cum Magis ſupplicio plectendus,
leniore quàm eſſe illorum debeat
expreſſa conuentione cum Satana
ncti ſunt. Verùm vt Sortilegi voca-
m exponatur (hoc enim frequens
orum genus eſt) is eſt propriè qui
vtitur & in actionibus illicitis con-
ſortes. Quædam enim ſors lege Dei, κληρομαν-
dam politicis legibus probata eſt. τεία.
am videmus cogniturum quiſnam
hema cepiſſet Ierichunte, ſortem de
Iſraelitarum exercitu conieciſſe: ſi-
terque Samuelem cùm Rex haben-
eſſet coniecta ſorte dixiſſe, Domine
ortem (quem morem amoliendæ
ſtatati & ſorti diabolicæ veteres v-

ſurpabāt)tum Beniaminis tribui ſo
accidiſſe,deinde ſortitione de princ
familiarium facta familiā Cis obuc
è cuius domeſticis coniectam ſortē
accidiſſe,quem Deus regem in pop
ſuum declarauerat: ne quis ſceptra
léſq; coronas putaret fortuitò ob
re: Saulem poſtea de toto exercitu
gnoſcendum,quis ieiunij legem
irritam, ſortitione facta deprehēdi
nathanem,qui ſolus contra interd
Leuit.16. Regis mel comederat. In Leitico
que legimus ſortem in duos hirco
coniectam,vnum ſacrificandum
no,alterum Zazeli committendū
myſterium LXXII. interpretes
tes Ethnicis reuelare, Zazel ἀπο
reddiderunt,id eſt, emiſſarium,
mittebatur in deſertum neque in
batur ampliùs. In Actis quoque A
lorum legimus ſortitionem Matt
Barnabæ fuiſſe factam. Idem inter
cos paritet fuit obſeruatum. Et
qua tempeſtas grauis incumbeba
ſortem conijciebant nautæ, & q

enerat mittebatur in mare, vt Ionæ Ionæ 1.
um est. Ordinariè item frequentatur
in successionibus diuidundis & bo-
communibus, populorum legibus
missa, & valde necessaria rixis & con-
tionibus quæ infinitæ forent euitan-
Sic Romani in causis publicis sorti-
ntur Iudices, & magistratus prouin-
oneraq́; , nisi inter ipsos aliter con-
iret, quod Latini dicebant sortiri
comparare inter se prouincias. Hinc
ssimi illius belli inter Marium &
am occasio, quòd bellum in Mithri-
m sortitione obtigisset Syllæ, & Ma-
libello ad populum sortitionem vo-
eripere. Ex his igitur constat ex se
re sortem si res merebitur, & verba
Domine Deus cedo sortem, quæ in
ptura sacra sunt tenebuntur, non
m Mercurius (quod faciebant Græ-
πληρωτὴς inuocabitur. Græci enim
cipio Hermem siue Mercurium
folio nomen oleagino) immitte-
πληρωτίδα πάδιον, tum iniectis sorti-
Hermem ante omnes è cado educe-
bant:

L. sed cũ ambo. de iudic. ff. l. si duobus. commun. de leg. C. & c. sors. & c. hi qui. & ca. illud. 26. q. 2. & ca. vl. de sortile, Asconius in Verrianas.

bant: quæ ratio Ethnica vt corrige
Christiani cùm sortiuntur Regem
mam Dei educunt sortem. Ver
men ne hoc quidem satis est, ad so
nem inuocari Deum, sed religiou
portet adhiberi ne alijs in rebus
necessarijs vsurpetur, vt sũt eæ qu
dò diximus: alioqui si quis res leu
tiri, aut curiosa mente experiri,
consilijs publicis bellúmne sus
dum aut aliquid magni sit institu
volet cognoscere, sortes conijci
num est: sic enim Deus tentatur,
disertè prohibetur lege. Itaque in
huiusmodi Dauid sanctiqúe ho
consulebant Deum, qui voluntat
am aut per Prophetas, aut per Sa
tem Ephod & Pectorale (de quib
diximus) gestantem exponebat,
somnia & visa consulentibus reu
cumque in rebus omnibus grau
homines sancti consilium à Deo
lassent, si quando non respondeb
tum tamẽ rei euentum dabat, si q
res bona esset, rectusque animus

is. Cumq; pacem Iosue Deo incon-
cum Gabaonitis pepigissent, ab ijs
ptus est, quia Deum (ait Scriptura)
consuluerant. Quamobrem iustius
ic fuerit diabolicas sortes reprobari
uibus Deorum exterorum inuocan-
nomina, vt olim fuerunt Elien sium,
iorum, Prænestinorum, & Antiati-
sortes, quas hic exponi non est opus,
magis sepeliri obliuione sempiterna.
ita quoq; est Astragalomantia, ex tes- Ασραγα-
rum & ossiculorum iactu inquirens λομαν-
d fieri, quid mitti oporteat: etsi vete- τεια.
non rarò, & nostri hodie plurimum
tuntur: vt ter à Germanis sortem fu-
iactam testatur Cæsar ad cognoscen-
m, Marcúmne Valerium legatum ip-
necaturi essent, eumq; sorte euasisse.
démque iure par esset omnes sortiti-
s ludos omnemq; aleam exterminа-
rout Martia lege & alijs antiquis legi-
interdicuntur. Similiter nefarium
& diabolicum omne sortis gen⁹, quo
aliter quàm quibus modis diximus
quiruntur: vt olim fuerunt Home-

ricæ & Virgilianæ ſortes, & cùm p
verſus ex aperto Homeri aut Virgi
lumine applicabatur ſorte: item
obſeruatur apertura Euangelij, vt
lim abiectis Homeri & Virgilij ſo
fuit factitatum (quod genus voc
ſortes Apoſtolorum & Auguſtin
Ianuarium ſcribens improbauit) &
ptum memoria noſtra Dodecader
ad præcipiendos caſus Paſtorum
quæ omnes formæ improbæ ſunt
Γεωμάν- bolicæ. His ſortibus illicitis Geom
τεια. am annumerabimus aliam arte
bolicam, quæ libris editis & excu
ualuit maximè, ſitam in alea & fo
illius iactu qui puncta ſignauerit
bus figuræ quindecim conflantur.
Τεφρα- iudicium de Tephramantia, quæ fi
μάντεια. cineribus (vt è terra primùm Geo
tia à qua hæc diuerſa eſt) iam inuſit
te & quã nolim explicare vt ſepult
Βοτανο- neat: item de Botanomantia &
μάντεια. mantia ineptioribus artibus & pla
Συκομάν- diculis, in quibus prout folia vent
τεια. noctem agitata inter ſe concurreb

oniectatio. Etsi hæc ab illa discre-
uius Virgilius & Liuius memine- Li 6. Aen.
cùm sacerdotes foliis super pului- Lib. 22.
positis inscribebant eorum nomi-
ni postquàm idola adorauissent sci-
bantur veritatem: huic enim con-
a semper est plana idololatria, illi
minimè. In eodem genere sunt O- Ονομάν-
antia & Arithmomantia, quæ fie- τεια.
eo numero quem literæ proprij a- Αριθμο-
is nominis designabant in nume- μάντεια.
m ordinem relatæ, prout accom-
lari poterat aliqua significatio. Hæc
m Latinis solùm recepta est. quam-
merorum qui extant tabulæ non
niat planè cum facultate literarum
eros significantium: nam litera M
signat mille, non amplius LXXVIII.
bula efficit, & C designans centum,
amplius VI. Quibus tamen in pre-
stitista diuinatio, ij numeros bestiæ in
calypsi ex his literis & quidem ita Numeri
eratis solent interpretari. Nomi- sunt 666.
verò & cognominũ anagramma- & 1260.
i omnino sunt ridiculi, cùm signifi- Αναγραμ-
ματισμοὶ.
cationes

cationes ex diametro aduersante
positio literarum afferat. Prim
autor exstitit Lycophron Chalc
quibus si habetur fides, etsi à so
pendeant, ad sortem tamen pert
licitam. Veteres autem aliud so
nus vsurpauerunt quod dixer
ἀλεκτρυ- ctryomantiam, à gallo gallinace
ομάντεια. Solis, Dei diuinationum, alteme
dicabant. Hac vsus est Iamblich
gnosceret quis post Valentem i
potiturus esset, & quatuor ha
θεοὶ, à gallo comperit exaratas: q
resciuit Imperator Magos ampl
tum occidit, cùm Iamblichus sib
veneno ademisset, nobilesq; vi
neis quibus Theodori, Theodo
oduli, & similia fuerunt nomina
dio sustulit. Sic diabolus seruis su
cedem pendit. Formam diuinat
stius reticebo: vtinam verò auth
omisissent: hoc enim planè impi
& diuina lege disertè cautum, Non
Deut. 18. niatur (ait lex) in te sortilegus, q
abominatio Deo tuo. Quo in lo

vox *Menahes* ducta à verbo Manah מנה. ſupputa-
ficante numerare aut characteras tio: vnde
ere, quia ſortilegia, omnéſque ſor- Arabicum
agicæ (ſunt autem infinitæ) ex cha- Almenach
ibus numerisq; pendent: ſic ſpeci- id eſt ſup-
quentioris nomen generi ſcientia- putatio, vt
ſtarum συνεκδοχικῶς tribuitur. Alio- Arabica
ropria ſortis apud Hebr. appellatio lingua ex
al, pur, ſoles, quæ non continentur Hebræa
dicto legis, ob eas cauſas quas ſuprà nata eſt.
auimus. Notandus verò diligenter
curæ loc⁹ interdicta diuinationum
a complectens. Primum eorum eſt Deut. 18.
beros per ignem tranſmittebant,
Rabbi Maymonides ſine eorum
ematione dicis cauſa ſcribit obſer-
cùm tamen horrendis ſacrificijs
mptos fuiſſe legamus Regis Ma-
& Hyrcani tempore, & obſeſſum
Idumæorum Regem in muro co-
noſtibus filium ſuum immolaſſe,
ectaculo perculſos hoſtes obſidio-
oluiſſe, vt apud Ioſephum oſtendi-
cundum legi Dei vetitum eſt diui-
ם, à verbo quod lata ſignificatio-

ne de-

ne docere est, prout accipit Mich
3. dicens Iudices pecunia iudicat
cerdotes diuinant argẽto: inter
rò bonam diuinationẽ denotat,
uerb. 16. sed in malam partem p
sumitur pro omnibus illicitis di
nibus, vt Deut. 18. Num. 23. Ezec
1. Sam. 15. quibus locis omnia ge
prehendit quę speciatim postea e
tur: nempe מְעוֹנֵן *megonem*, id
qui dubitantibus de eo quod fu
sunt responsa dat, à verbo עָנָה
dere, hunc interpretes verterunt
nostrates à Iudæis hanc vocem
ti, incantatores pro *Megonim*
Maistre gonim. Tertium quiin
tur מְנַחֵשׁ *Menahes*, id est (vt pro
dam[9]) calculatorem, quem Rab
cant sortilegum, in sortes & num
cumbentem. Quartum מְכַשֵּׁף
præstigiatorem, à verbo כָּשַׁף qu
culos hominum fascinare (vt fit
norum spirituum opera) quibus
tatores iungendi sunt, Hebraice
sim à verbo *Lahas* murmurare &

uos 72. interpretes ἐπαοιδὸς, Hiſpani
iezeros vocant, Antonius de Turca
a lib. 3. horti ſui definit eos qui taci-
uocant dæmonas & Magiam natu-
n confundũt cum diabolica. Quin-
חבר *chober* aſſociatum, ea conſoci-
ne puta quæ in ſaltationibus mago-
& conuentibus obſeruatur, à verbo
aſſociare: hunc nos propriè ſortia-
appellamus, Hiſpani *Bruxo*, Ger-
i *zauberer*: ſextum שאל אוב *Schoel*
ogantem ſpiritus, à dictione אוב la-
m aut vas cauum ſignificante: ma-
orum enim ſpirituum oracula è ſpe-
s dehiſcentis terræ petebantur, vn-
ox *oraculi* ſumpta pro foraminc ab
aruo terræ hiantis, quod Latini dix-
t oraculum: ſeptimum ידעני *Iede-*
à verbo ידע ſcire, vt vocem λαίμονας
, Euſtathini⁹ Homerũ quaſi λαΐμονας
dit fuiſſe dictam: hunc Interpretes
nunt Magum, quo ſapiens & doctus
rum lingua denotatur, Hebræi ve-
libro ſexcentorum tredecim man-
um diuinæ legis, voce *Iedeboni* eos
ſigni-

significari tradunt qui diabolum
lunt latentem in ossibus bestiç qu
cant *Iadoha*, aspectu enecantis &
eminus sagittis oportet transfig
thenæus eam κατωβλεπάδα nomin
instar vituli esse narrat, semper
oculos vix posse attollere, & tũ
inspexerit enecare: Marium Co
bellum in Numidia gerentem,
cturam aliquot militum de capi
na laborantium, è longinquo te
di curauisse, & pellem misisse R
quæ in æde Herculis fuit reposit
in nostris commentarijs ad Op
venatione librum annotauimu
uum דרש אל חמתים cõsulent
tuos, id est, Necromanticum. H
nia subijcitur esse abominatio
no. Pharaonis Magi in Exodo a
tur *Quosemim* Hebraica voce, &
mim AEgyptia, quos interpretan
ti Genethliacos: sed nihil effecti
rum AEgyptiorum cum Astrolo
hil cum Astrologis, qui neque vi
pentibus commutare, neque ra

possunt. Hactenus de sortilegijs
sorte fiunt, de alijs postmodùm di-
sumus. Sed hoc intereà obseruan-
, nostratibus propriè eos non dici
arios, qui cõiecta sorte bonum aut
m euentum præcipiunt animo
muis hoc quoque sit genus sortile-
ed eos potissimùm qui per vias se-
, aut ad stabulorum limina feraleis
iunt pulueres, ad eos qui supergres-
rint exstinguendos. Quamobrem
arò sortes amicos sortilegorum in-
nt, aut eos quibus non malè cupi-
vt suo loco demonstrabimus. Iam
percurramus alias artes & modos il-
s eò perueniendi quò intenditur,
modos in Lege sua prohibuit Deus.

eratoscopia, Aruspicina, Orneomantia, Hieroscopia, aliisq; similibus.

CAP. VII.

Eratoscopia est ars quæ obseruat
miracula, eorumq; perueſtigat cau-
fecta, & significationes: Orneo-
ia, quæ auium intuetur motus ad

res futuras prænoſcendas: Hier
hoſtiarum & ſacrificiorum cõt
eſt ad explorãdam rei futuræ v
Latius patet Aruſpicina, vt quæ
minum, tonitruum, fulgurum,
rúmq; obſeruationes continet,
lẽq; ſcientiam totã vniuersè, in
omnia criminanda ſunt, ſed re
malis diſtinguendæ. Etenim qu
monſtra ſignaq; præter naturæ
offeruntur, ijs aliquam iræ Dei
tionem exhiberi nemo negauer
mines admoneri vt reſipiſcente
ſum conuertant: non autem p
Ariſtotelis opinio amplectẽda,
tis nihil in rerum natura muta
riari, monſtraq; ſolum ob mat
ctum accidere: quo dicto euer
pera & miracula Dei quæ adhu
rũt & præter naturam quotidie
Quamquam idem Ariſtoteles
milis conſcripſit librum περὶ θαυ
ακουσμάτων. i. de miraculis, & terra
agnoſcit fuiſſe, velut grauiorem,
ni exparte obruendam, ſed par
eoub

rreſtrium volucriumq; commodi-
n retectã eſſe: qua confeſſione ſe ip-
ulat ſeruiens gloriæ Dei & Scriptu-
re conſentiẽs pro miraculo ſexcẽtis
illud adducenti, q; Deus ſuper aquas
uit terram ita vt ſupernatet eis, put
t Loſſenſis inſulæ, aliarumq; mul-
n documẽtum. Quamuis enim ter-
eniatur in fundo maris, in alto ta-
ucleri bolide immiſſa terrã neque-
ttingere, & mare ipſum tanquam
em celſum aſſurgere videm' in lit-
Deumq; virtute admirabili adſtrin-
terminos aquis poſuiſſe quos non
liant. Cometas autem, quæ teſte
nuni totius antiquitatis experien-
t fueruntq; ſemper iræ diuinæ ſig-
riſtoteles ipſe non negauerit naſci
r ordinarias naturæ leges: & quæ-
ue rationes de Cometarum ortu,
rum, igneorumq; draconum abi-
ferruntur, ab omnibus Philoſopho-
ationibus, vt inanes ridiculæq; fu-
exploſæ. Cometæ enim ordinarie
non minus dieb' XV. vix amplius

duobus menſibus, hi magni, illi p
aduerſus curſum mobilis primi
tes, vt poſtremus ille Nouembri
1577. illi à meridie Septemtrion
ſus contendentes, vt ille qui ann
viſus eſt, alij permanentes fixi, vt
Nouembri 573. apparuit. Quo a
limento magnus ille & horrend
foueatur, cur peſtes, fames, bella
rum conſectaria, nihil in hoc ar
to vidit Ariſtoteles. Sunt enim
Dei, in quibus oportet ſuam q
fateri ignorantiam laudemque
buere, ac non peſtilente arroga
tum honorem ipſi eripere: qu
culdubio facimus, ſi tanti igni
diuturni alimoniam ex fumis &
bus in puriſſima ætheris regione
exiſtere. Adde quòd ſingulis ann
bus, diebus non deſunt vapores
impreſſiones verò igneæ vix ſem
gione ætheris ſpectantur decenn
veteres optimè obſeruauerunt.
res miraculoſas & præter natu
nem contingentes omittamus

ehenditur ignorantia in rebus ordi-
s, quæ etsi quotidie spectantur sunt
n nobis incognitæ: vt in stellarum
nitudine, quarum minima (si Lunã
ercurium exceperis) decies est terra
r: & in homine quoq; (vt ad res pro-
iores veniamus) pars operum Dei
lissima ab hominib. ignoratur. Quo
modo posset de extraordinarijs
perib' & miraculis iudicari? Ante-
erxis copiæ octodecies centies mil-
minum in Europã traiecissent, insi-
Cometes apparuit, paulo ante bellũ Herodo-
onnesiacum vnus, ante cladem ab tus.
nensibus in Sicilia acceptam vnus:
esos à Thebanis Lacedæmonios v-
ic ante ciuile bellum inter Cęsarem
mpeium flammæ igneæ in cœlo vi-
t: item Cæsare interfecto, & ante
n eorum quos Augustus & M. An-
s proscripserãt ingẽs Cometes ful-
ius signum ad honorẽ Cęsaris post-
uniæ impressum est. Ante captam
solymã toto anno supra templum
n flammam fuisse visam Iosephus

testis est. Ex quib' certe fatendum
turalia non esse aut ordinaria m
quæ præter leges naturæ accidunt
Dei nobis portendere, quam no
bus anticipare conuenit & resipi
De insolentib' monstris, quę co
dinem naturæ accidunt, iudicium
Etenim si vitio materiæ dicas ac
cõtinuò sequitur principia & fu
ex quibus Aristoteles constituit
caduca esse atq; vitiosa, in eis e
teria numeratur: & hoc quoq; ex
ficietur mundum minari ruinam
ab Aristoteléa æternitate mun
longissimè. Fateamur itaque h
occlusa & abstrusa esse, & Deum
prout libuerit, ea disponere. Na
tereà mutari tempestates anim
mus, pecudes emori, famem per
sanguinem, lapides pluere, & in
res, quàm plurimas, dum Astro
suo ordine perstat conuersatio, &
benedictionem suam modò terr
do aquis, modò pecori adimere,
que, pestem & bellum homini

re. Harum autem rerum prædictio
iraculorum conſpectu non eſt illici-
Deo feratur accepta, ac non idolis,
olim faciebant & adhuc faciunt
ici. Athenienſes ait Plutarchus, eos In Pericle.
tanquam hæreticos viuos trade-
igni qui interiecta vmbra corporis
aut Lunæ fieri Eclipſim affirma-
eóſq; vocabant μετεωρολεσχεῖς, velut
um rerum diuinorúmq; arcanorũ
ãtis curioſos. Romani vidẽtes ecli- Plutarch. in Aemylio. Tacitus in Druſo.
ea nocte quæ Perſei Regis anteceſſit
m, ad ciendum Lunæ ſplendorem
s ſuas armáq; quatiebant. Indi fe-
putantes Lunam à Sole Deo ſuo le-
vulnus accepiſſe. Hæ ſuperſtitiones
; ferè exoleuerunt itémq; auguria ex
tu auium, quibus veterum libri ple-
nt. Populorum enim conuent⁹ nul-
ulla pax, nullúmq; bellum inibatur
aduocarentur augures ad conſtitu-
m aeris auiúmque obſeruandam;
nitates alias huiuſmodi plenas ſu-
itionis & impietatis, & lege diuina
as. Quò pertinet illud quod Ioſe-

In bello Iudaico.

phus narrat, ducem quemdam I
occidisse auem ex qua Augures p
rant, & affirmasse stolidum hoc p
deri quòd exitus belli à bruto an
sui exitus ignaro peteretur. Veru
ra quoq; ratio afferri potest ad e
dam rerum istarum vanitatem:
quòd Latini sinistrum volatum
pro infausto, dexterum alij popul
erint, vt in libris de diuinatione
annotauit: ex quo omnino co
tur puram putam fraudem & m
um esse, siquidem principia hor
aduersantur cùm in aeris consti
tum in volatu auium exponend
guralis enim scientiæ fundame
eo fuit positum, vt templũ con
tur, id est, definiretur regio aeris
templarentur Augures & dexte
di à sinistra distinguerent: qua in
nes autores Græci, Latini, & Ba
ter se discrepant & ab Hebræis qu
sident, vt alibi ostendimus. Iere
rò propheta hirundines quidem,
res, & ciconias tempus reuersio

In metho. do hist. ca. 8.

prædicat, bellorum verò exitus & si-
a multa ab eis teneri nusquam fit
tio. Ante omnia verò admirabilis ἀπατε-
ostiarum, hepatis, cordis, fellis, inte- γνωσίας.
rum obseruatio, ad præuidendum
nstituta consilia bene cessura sint:
in reduplex est impietas, veritatem
endacibus istis rebus perueſtigari, &
ficia idolis exhiberi. Etsi qui his vte-
tur nō propterea Magi dicendi sunt,
illis hęrerent quàm optima fide po-
nt, & rem Deo gratam se opinaren-
facere. Magum autem eum esse dixi-
qui sciens prudens diabolicis modis
ur vt ad aliquid perueniat, cuiusmo-
turus esset qui cognito diuinæ legis
rdicto istis rationibus vteretur. Nūc
ue de alijs technis diabolicis, quæ in-
Ethnicos maiorem impietatis spe-
ciem habuerunt, porrò di-
cendum est.

IOANNIS BODINI

DAEMONOMANIAE MAGORVM

Liber secundus.

De Magia vniuersè, & generibus ipsius. CAP. I.

MAGIA vox Persica est, tiam rerum diuinarū & turalium notans, & M nihil est aliud quàm ph phus: Sed quemadmodum philos attulerunt vitium Sophistæ, & sapi quæ donum est Dei, corrupit Eth rum impietas & idololatria, sic et gia diabolicis sortibus commuta Primus Satanæ administer promu dæ huic impietati in Perside fuit Z stes: sed obducebatur ei pietatis ve quod sibi Diabolus solet arrogare: S per enim viri boni à sceleribus ist

erunt. Plinius libro 30. capite 1. ea loquitur, Magica fraudulentissi- tium plurimum in toto terrarum plurimisq; seculis valuit: autorita- i maximam fuisse nemo miretur, doquidem sola artium tres alias riosissimas humanæ menti com- a, in vnam se redegit. Natam pri- m è medicina nemo dubitat, ita dissimis promissis addidisse vires re- nis ad quas maximè caligat huma- genus, deinde miscuisse artes Ma- naticas. Ac propterea Iamblichus, lus, Plotin. Porphyrius & Iulianus tata Magiam dixerũt esse bonorum nonum inuocationem, Goetiam malignorum, reprobatam ab illis m, qua vtuntur ij qui nocte sepul- adeunt, effossisq; cadaueribus spiri- nuocant. In eandem sententiam cæ- lle Magus, qui accusatis amplius cen- quinquaginta socijs Lutetiæ fuit su- sus anno M. D. LXXIIII. viro cui- nobili (ex quo rem cognoui) semel se albam Magiam ipsi, non autem nigram

γοήτειαν δὲ πὸ τῶν γοῶν καὶ θρηνῶν πε ρὶ τοὺς τάφους.

nigram demonſtrare velle, & Le
canus ſcribit albos dæmonas ab
nis magis inuocari. Quinetiam n
illum doctorem artis diabolicæ,
nomen præ deſyderio ſepeliend
ternum impietatis ipſius reticebo
ma librorum ſuorum fronte no
mus alias res quàm Phyſicam, p
phiam, virtutem abditam aquari
tarum, animantium, metallorum
numerorum & aſtrorum prædic
libro demum quarto (cuius tam
clauis ſpem lectori fecerat, & quo
gi diſcipuli ipſius ediderunt) ver
tartareum permiſcere characteru
bolicorum nominum, ſpirituum
uocationis illorum. Eodem erro
plexi Auicenna & Algazel quic
Magis efficitur id naturalibus can
tendunt effici: qui certiſſimus c
dus ad ineſcanda ingenia quæuis
& omni magicarum ſortium gen
plicanda. Huc quoque pertinent
mentitiæ illæ appellationes, fa
ſpiritus, alborum dæmonum in

ræcia Sibyllarum, in Germania al-
m Sibyllarum, & Fearum seu fatife-
m in Gallia: cuius rei lectores volui
onitos, ne circumueniantur ista no-
um elegantium specie. Nam quo-
lo posset dictum boni illius doctoris
sistere, singulis planetis etiamq; stel-
què malum dæmonem adesse ac bo-
? nam diaboli in cœlo non sunt, o-
malum elementari mundo inclu-
est, qui minima est vniuersitatis isti-
rticula, & milliaribus amplius quin
gies mille à cœlo Lunæ est dissitus.
nes autem Theologi & Philosophi
sentiunt suam esse cuiq; intelligen-
siue Angelum ad motum & con-
ationem. Sed vt demus vnicuique
æ suam esse intelligentiam, nūquam
en extitit philosophus qui malig-
spiritus in cœlo versari crederet:
o minus igitur inter duos aduersos
onas in rebus agendis conueniret,
imè verò in motu cœlestium cor-
m stato & immutabili. Neque enim
nde vt homo liberè ad bene aut ma-
lè fa-

lè faciendum conuertitur, qui
maligno Spiritu agitur cum in
bus seipsum occupat, modò à bo
tu quando ad Deum conuertitur
tereà quomodo bonus Angelus
bus Planetarum dæmon sine dan
idololatria potest inuocari? nam
neta, aut dæmon adoratur, aut
mul. Inprimis verò si ritum sa
rum animaduertamus quæ insig
magister præcipit, lapidem, plan
nimal, numerum, characterem,
lum, aspectum, & propriũ Planet
pus aptans carminibus, hymnis
cationibus, quomodo sine dan
idololatria constabit hæc inuoca
dénam, obsecro, omnes Bahalis,
Apollinis vel Solis, omnesq; Lun
Ierem. 32. Reginam cœlorum vocat Ier
manarunt idololatriæ, nisi existo
commentorum fonte? Atqui iur
Ieremiam Deus se igne, gladio, p
me eos omneis absumpturum e
reginam cœli adorauerint: quap
Septemtrionales populi eam ma

nominabant adorabantq;, vt me-
ia noſtra Germani faciunt priſcam
orum ſuorum ſuperſtitionem imi-
qui (vt Caracallam Imperatorem di-
apud Spartianum legimus) eos ſo-
vxoribus ſuis putabāt dominari qui
am maſculino genere nominarent.
lamblicho reſpondetur, ſic Proclo,
hyrioq;, ſic magnis illis Diabologi-
rtis doctoribus tam multa centena
harum millia ad impietatem ſuam
ahentibus, qui dicunt adunari om-
portere, & creaturis elementaribus
s & planetas, his ſuos dæmonas, dæ-
ibus Angelos & cœleſtes minorum
ium Deos, his deniq; Deum adipi-
Verumtamen iſti proxenetæ quot-
ſunt Satanam ſolùm attrahūt, nec
Agrippa veteres Doctores imita-
præſtitit. Ideoque 26. articulo deter-
tionis à Sorbona factæ anno M.
C. XCVIII. reſcinditur & damna-
orum impietas qui vim facultatēq;
igentiarum cœleſtium in animam
cet influere, vt cœleſtiū luminum
facul-

facultas influit in corpora: ver
plius damnanda est atque detes
rum impietas qui vnicuique
lum Dæmonem adesse tradunt.
quam errorem istum Aphrodi
losophus, Porphyrius, Proclus,
blichus reiecerunt, qui ieiunab
ma fide, & bonis dæmonibus,
Dijs alijs & Semideis sacrificaba
cule, Baccho, Apolline, AEsculap
gelis, & consimilibus insuper co
Quamobrem in Lege multotie
cauit Deus, ne alius præter ipsum
aut adoretur Deus. Vox enim
Tistaueh quæ in Decalogo hab
Chaldæa *Tisgod* nihil aliud s
quàm inclinare sese & quod Lati
adorare: vt Plinius, Galli, inquit,
do dextram ad osculum referūt,
que corpus circumagūt, quod in
feciſſe religiosius esse putant. Pr
autem Dominus Ethnicos primi
las, planetas, aliásq; res creatas
diserte pœna capitali id cauit fie
amplius gradus in altari suo ver

endum exſtrui, vt rectà ad ipſum a-
ur, non autem ijs gradib⁹ quos Pla- Exod. 20.
ci, Pythagorici, & alij ſequuti ſunt.
enim interdictum ne gradus fiant
us ad altare Dei conſcendatur, no-
um eſt Decalogo & in eodem capi-
bijci, vbi nulla eſt expreſſa tacitáue
li aut altaris mentio: ac propterea
pidibus ſolùm accipi non oportere.
vt preclaræ illius Magiæ quam albam
nt impietas demonſtretur, quisquis
d rem optatam adipiſcendam & fru-
m vtitur, effigiem Planetæ ſolenni
affabrè factam geſtat: quod nobis id-
viſum eſt annotare, quia magnos
s & qui in magna opinione erant i-
mpietatib⁹ addictos vidimus: etiam
ex Chriſtianorum principum poten-
mis (cuius nomen præſtat reticeri)
am Iouis imaginem ex Theurgia fa-
tam dari, quam ille circumgeſtabat
iorem ſibi amplitudinem compa-
, & quæ de collo poſt mortem ipſius
rs autem fuit miſera) pendens in-
eſt. Nam etiam Neapolitano cui-

dam Mago, quo vtebatur & conseru
rem suum appellabat, mille ducenta
bras francicas in stipendium annu
numerabat. Atqui mandatum illud
non sculpes tibi imaginem, habet
bræum פסל omnem imaginem fusi
cæsam, sculptam, cælatam signific
eorumq; idololatria qui imagines
& characteras gerunt omnino lo
maior est, quàm illorum qui coram
orum istorum quos diximus simulac
procumbunt, quod tamen indicta c
Exod. 20. & 21. tali pœna in lege Dei prohibetur.
Pythagoreorum, Academicorum, d
fidelium gentium quæ istis rebus o
ma fide vtebantur insignis ab his es
ferentia. Illi enim vt fuerint idolol
cùm eo pacto à se Deum adorari &
coli putauerint, non fuerunt Mag
verò qui interdictum norunt, & q
uis diabolum autorem sciant esse
uentorem istorum scelerum, eis ni
minus abutuntur, hi igitur Magi dic
sunt. Iam itaq; minutatim illicitos
dos quàm maxima religione poten

ne persequamur, tum vt caueatur ab
s, tum vt si quando iudicia de artifici-
erunt faciēda bene expendi possint.
umquam in hoc argumento non
ocriter animi pendeo. Si enim o-
s commonstrauero & palpandos di-
exhibuero ritus, modos, verba, quæ
eurem oportet adhiberi, equidem
dixero id quod sepeliendum est o-
ne sempiterna: sin autem obscu-
no verbo impietatem rei perstrinxe-
sc neq; imperitis (quos vt ab isto prę-
io caueant pręmoneri opus est) pro-
o, neq; iudicib⁹ qui ne fortè ex com-
i errore defunctoriè iudicent de
no istius criminis cupiunt informa-
i; præsertim hoc tempore, quo vr-
ici, agri, adeoq; elemēta ipsa conta-
ata sunt, ac ne pueruli quidem ipsi
tes sunt istius criminis. Fieri tamen
potest vt centesimam partem im-
rum annotem quæ in hac causa cō-
untur, quas neque scire cupio, neq;
item vellem exponere: sed aliquid
n exscribam quod aut in scriptis

legero, aut ex quæstionibus habitis
nouero. Etsi maligni spiritus nou
tes, noua scelera comminiscuntur
mentis singulis, vt Poeta inquit, tib
mina mille, Mille nocendi artes,
Vvierus autem (qui de compar
Defensoris magorum nomine vi
satagere) non potest se excusare qui
pietatis summæ teneatur, quòd fo
las omnium quæ vnquam cogitari
sunt sceleratissimas & summopere
standas in librum suum retulerit;
vt specie tenus diabolum & comm
cius criminetur, sed ea tamen doc
dicétque, etiam characteribus &
appositis, quæ præceptor ipsius Ag
dum viueret publico noluit comm
re. Atque hæc quidem causa est c
istas obliuione inuoluendas, quo
fieri potuit, celauerim: facturus
mihi sum visus operæpretium, si
teneant quid supplicio dignum, &
riti à retibus sibi caueant, quæ bel
protector ipsis decipiēdis & ad Sa
perducendis antè comparauit. Mo

quos antè explicauimus ex ſorte du-
& in alea ſola videntur poſiti: in ſc-
entibus verò ſunt verba, ſunt motus
idam, ſunt & imagines, ex quibus ma-
us adeſſe ſpiritus manifeſtò cognoſ-
. Eiuſmodi eſt cribri ſaltatio à vete-
s paſſim vſurpata, vt apud Lucianum
ma: vnde prouerbium κοσκίνῳ μαντεύ-
nomen diuini κοσκινόμαντις (quaſi
uatem dixeris) apud Theocritum,
ἐκκεκρικώτ' ἀλλὰ κοσκινόμαντις.
arte multi vtuntur palàm. Memini
Lutetiæ ante annos 20. in domo cla-
ma videre adoleſcentem, qui inta-
m cribrum ſine alio naturali & laten-
odo præſentibus multis honeſtis vi-
agitauit, enuntiatis ſolummodò &
eratis ſæpius voculis aliquot Gallicis
s hic placuit reticere. Huic autem
lignum ſpiritum adfuiſſe eo demon-
tur, quòd eo abſente alter idipſum e-
tiatis ijsdem vocibus tentauit face-
nec effecit quicquam. Equidem im-
atem hanc affirmo eſſe, tum quia
phematur Deus quando per alium

Deut. 19. Ierem. 5. & 12. iuratur quàm per ipsum, quod iste fac
bat: tum quia modus est diabolicus,
qui à natura fieri nequeat, & prohib
tur diuina lege. Quòd autem verbo
virtus aliquid præstare dicitur, techn
esse diabolicā apertè vident omnes, c
malignos spiritus solere vti ad incle
dos imperitos & ad scholam suam pa
tim perducendos: nam etiam Iohan

In positi. onibus. Picus Mirandulanus Princeps voces b
baras nec intellectas in Magia plus sc
posse quàm eas quæ intelliguntur. Sc
impietas apertius ostendatur, nemo
rusticus nescit vno versu (quem nol
dicare) è Psalmis pronuntiato qua
lac premitur, non cogi butyrum.
Chellis Valesiorum agro, cùm paru
à pedibus puer ancillæ impedimento
set ne butyrum cogeret: ea autem i
minante flagrū à domino si carmen
eximeret, fecit eodem versu præpo
enuntiato ac velut retexto, vt buty
(in quo totus ferè dies consumptus
rat) cogeretur. Si vel tantillū saccha
datur, butyrum non coagulari co

enim à natura est ἀντιπάθεια: eademq;
tione si æris Cyprij aliquantulum inij-
atur in fornacem ferri, nõ liquatur fer-
m sed abit totum in cinerem: quam-
rem fusores accenso igne metuentes
quid immittatur æris, in illud incũbunt
quis proximè caminũ veniat. Sed hic
mitur liceátne versum Scripturę sacrę
mmtiare verbi gratia, versum è Psal-
cùmitur cubitum, vt qua hora voles
ergiscaris. Spectabat quidem versus
Dauid ad orandum & prædicandum
laudes excitaretur: verumtamen nõ
ponam eum, quia iniquè fit cùm ver-
virtus tribuitur; vt nihil amplius sit
m quòd verbis habetur fides, hoc ta-
n satis est vt homines prouehantur
ngiùs & ab his principijs in res super-
tiosas & impias ferantur præcipites. I-
ne quem circumueniant Magi, ipso-
m carmina abundant pulchris oratio-
bus, Psalmis, nomine Iesu Christi vbiq;
sperso & sanctæ Trinitatis, cruce ad vo-
singulas, aqua lustrali, verbis è cano-
Missę, Gloria in excelsis, Omnis spiri-

tus laudet Dominum, A porta in
Credo videre bona Domini,&c. Q
eo deteſtabilius eſt, cùm ſanctæ voc
ſortes magicas admittuntur. Si qui
pronuntiatis aliquot verſibus aut
mo bipennem rectà impingunt, ac
eorum de quibus ſuſpicio eſt no
proferunt ad aliquid cognoſcendu
prolato illius qui reus eſt nomine m
tur bipennis, ars diabolica eſt quam
ἀξινομαντεία. teres Ἀξινομαντείαν appellabant: ſimi
δακτυλιομαντεία. annulo ſuper aquæ cyathum poſito
τυλιομαντεία, quam famoſa quædam
fica genere Itala exercebat Lutetiæ
M. D. LXII. neſcio quas voces ad
murans, & interdum rem diuinan
qua conſulebatur: etſi plerisque d
tur verba. Ioachimus Cameracenſi
rat Hieronymum Moronem, c
CancellariusMediolani fuit, loque
annulum ac potius diabolum hab
qui tandem mercedem rependit
ſuo dignam,& curauit eum abdica
ὑδρομαντεία. tamen qui genus iſtud ὑδρομαντείαν v
Dactyliomantiam verò putent d

nalis accipi in quibus Magi portant
ritus quos familiareis dicunt, δαίμονας
dam Græci. Ὑδρομάντειαν & παγομάντειαν
fontibus Numa Pompilius exercuisse
rium. Etsi Hydromantiam Varro ali-
accipit, narrans imaginem à puero,
is opera vtebantur Magi, fuisse in a-
a visam, quæ versus quinquaginta de
bello Mithridatico antequàm gere-
pronuntiauerit. Incerta est ἀδρομάν-
, nisi fortè pars fuerit Auguralis scien-
, quæ ex aeris constitutione coniecta-
. Alia quoque diuinationis species ex
ina fuit ἀλφιτομάντεια vel ἀλευρομάντεια,
ius meminit Iamblichus sed ritum il-
non exponit. Meminit quoque λι-
ντάας, ex lapidibus, nec eam explicat:
autem suprà eam attigimus, inter-
pretantes legis diuinæ locum qui lapi-
imaginationis vetat adorari: vnde
fertur lapis fuisse ad vnguem expolitus,
quam speculum ex quo imagines of-
ebantur & diuinationes petebantur.
quoque diuinatio facta ex lapide dici
set, cùm digito fertur Amethystus,

παγομάντειαν.

ἀδρομαντείαν.

ἀλφιτομάντειαν vel ἀλευρομαντείαν.

lib. 3. c. 12.

λιθομαντείαν.

quem Hebręi & Arabes vocant
propter naturalem ipſius proprietat
in efficiendis ſomnijs: nam articulu
eſt Arabum, reliqua vox Hebræor
ſomniumq; ſignificat. Diuinatio
δαφνομαντεία. lauro, quam Δαφνομάντειαν dicunt,
eſt eadem: quæ planta fuit olim ſacra
pollini, & ſomnia creditur gignere
gnasque vires in Magia obtinere, vt
quit Proclus. Ac ſomnia quidem
laurum effici concedo, quemadmod
ab omni odorata planta & fumis om
bus generantur: ſed vſum illius ad v
tatem alicuius rei cognoſcendam illi
tum eſſe affirmo ac diabolicum: a
enim res crea, & creator deſeritu
diuinationem, quod prohibetur ſeue
κεφαλο- ſimè. Κεφαλεονομαντείας, ex aſinino cap
νομαν- idem iudicium. Quî fieret, nondum
τεία. gi: ab AEgyptijs profectam puto. N
apud Ioſephum legimus contra A
nem Grammaticum (qui legatione
Caligulam Imperatorem functus eſt)
lum Iudæos calumniatum eſſe quòd
Dei templo caput aſini habuerint.

& καπνομάντεια, præcepta ex igne di- Πυρομαν-
tio & ex seminum quorundam fu- τεία & κα
, præ alijs est diabolica: nam thymi- πνομαν-
vel suffitum coniunctum habet, τεία.
subiectum quoddam ac veluti cor-
spiritui maligno subministratur: quo
ere imperitos pleroſq; circumueni-
Magi, nihil aliud esse quàm albam
m affirmantes. Ab hoc malo ca-
dum studiosius quàm à pestilentia.
ραπτεαν medicum Tholosæ exercē- Ραβδο-
m vidi, & submissa voce aliquot verba μαντεία.
rmurantem, vt ambæ vnius virgæ
remitates oscula iungerent: sed nihil
fecit, eos causatus qui intererant ca-
re fide. Hoc facto, duo frustula eius-
m virgæ accipiunt, eaq; de collo suspē-
nt curandæ quartanæ. Nefarium insti-
ū, scelerata carmina, quæ sine ope Sa-
æ nihil omnino possunt. Ξυλομαντείας ξυλομαν-
bræus quidam Doctor meminit in li. τεία.
xercentis tredecim mandatis Dei, nar-
ns è fragmentis ligni fieri in Illyrico:
quid illud fuerit nescio, nec satis
ssum colligere. Thomas Aquinas ge- Thom. 22.
nera distin. 95.

&26 q.4. nera percurrit multa, sed ne centesi-
Igitur & quidem eorum partem. Sufficiunt
q.5. nec quæ diximus, vt de consimilibus sce-
mirum. & verba aut characteras ad rem simpli-
26.qu.2.& adiectos habentibus iudicari possit.
Gaspar Pencerus. nuda verba sine alia actione vlla q
quam possint, suo loco dicturi sumu
omnibus autem sceleribus huiusc
nullum exstat frequentius passim,
lum propè pernicioſius eo impedi
to quod nouis coniugibus affertur:
vulgus dicit ligare ligulam, quod
quoq; exercent palàm summa imp
tate & licentia, nonnulli etiam glor
tur. Neque verò nouum hoc institu
est: nam Amasin AEgypti Regem
Lib.2 Herodotum legimus fuisse vinctu
impeditum ne rem haberet cum L
ce vxore sua, donec carminibus sole
busq; precibus solutus esset. Conc
nas quoque Theodorici Regis ijsde
gamentis aduersus Hermambergam
esse Paulus AEmilius in vita Clotar
cundi testatur. Rident quidem phil
phi Epicurei istud miraculum: ver
tan

en hi nodandæ ligulæ artifices qui
ntur passim illos reddunt attoni-
, vbi se experti sunt nulla arte mederi
e. Ideoq; Canon, Si per sortiarias, in- 33. qu. 5.
& maleficas artes, occulto sed nun-
m iniusto Dei iudicio permittente,
iabolo præparante, concubitus non
tur, ad Deum per humilem confes-
em est recurrendum. Quo ex loco
ti quatuor aut quinq; axiomata ne-
se est: Primum, copulationem arte
alefica impediri posse, quod omnes
heologi agnoscũt vno ore, & ipse Tho-
s in librum quartum sententiarum,
stinctione 24. vbi dicitur vir respectu
ius solùm mulieris ac non aliarum
dari posse, & cap. vltimo de frigidis:
endum, id occulto fieri sed tamen iu-
iudicio permittentis Dei: Tertium,
otum à diabolo præparari: Quartum,
Deum ieiunijs & orationibus recur-
dum esse. Quod postremum caput
primè notandum est, quia impietatis
in eo laborare vt (quod multi faci-
) diabolicis modis soluatur nodus:

sic

ſic enim ad diabolum & diabolic
perſtitiones recurritur. In primis ve
lud eſt admirabile, quod pueruli m
rum ſortium imperitiſſimi hanc a
pronuntiatis quibuſdam vocibus
cent, vinctaq; ligula. De Rioleo ge
apud Bleſenſes legato me audire m
ni puerulum quemdam in templo
dationem ligulæ ſub petaſo ſuo faci
à muliere fuiſſe perceptum quo te
re coniugio duorum benedicebat
umq; deprehẽſum cum ſua ligula
giſſe. Pictauij quoq; cùm in magni
uentibus vices regij Procuratoris
rem anno M. D. LXVII. acta cui
quæſtionis in Magos mihi ſunt tra
quam cauſam cùm meæ hoſpitæ, m
ri honeſtæ & bona exiſtimatione, n
rem, illa tanquam iſtius artis doctiſ
me & Iacobo Bauuaſio relationum
ario præſentibus, explicauit eſſe fo
nodandæ ligulæ amplius quinquag
ſiue ad virum coniugatum impe
dum, ſiue ad mulierem ſolummodo
alter alterius faſtidiens infirmitatem

is sese pollueret: plerumq; tamen
illigari, vix mulierem: ligari autē
in diem vnum, in annum, in æter-
aut quantisper duratura esset ligula
soluerentur: esse nodationem qua v-
alterum deamet neq; redametur, sed
sit vehementissimè: esse qua inter
rent ardentissimè, sin ad congres-
veniretur alter alterum laniaret vn-
bus & cæderet indignissimè: vt mihi
aliquando Tholosę narratum, eo pa-
fuisse virum mulieremque illigatos,
postriennium recōciliati pulchram
olem progenuerint. Et quod amplius
, narrabat mulier dum vincta ma-
at ligula tumores ei adnascentes ve-
verrucas spectari, indicia (vt aiebat il-
berorum qui fuissent editi nisi occu-
isset nodatio: posse verò nodationē
ad procreationem intercipiendam,
ad copulationem præuertendam.
mines etiam affirmabat esse quos no-
non possis: esse quos nodatio impe-
ante coniugium: esse quos impedi-
coniugatos, sed difficiliùs. Præterea in

homi-

hominibus aiebat eiectionem lo
pediri posse (cauillare dicunt ar
quasi διὰ τοροῦ᾽ subscude infibul
cas) ex eo non paucos emori. Sic
peri miserum quendam puerum
enectum esse, tum impedimentu
eum qui infibulauerat sublatum
vt mingentem palàm puerum tr
ret: deinde verò post menses aliquo
gus iste decessit de vita maniacus.
bat quoque mulier sermones va
nodationem quemq; pertinente
neq; Græci fuerunt, neq; Hebraici
Latini, neque Gallici, neq; Hispa
que Italici: ac ne cum alijs quid
guis habuisse puto conuenientiu
quo ex corio, quo colore ligulas
porteret. Nihil profectò ad nostr
Doctores omnes qui in titulum d
dis & maleficiatis annotarunt. C
que in Pictonum agro hoc percre
malum, Niorti capitalis Quæsto
vicinam suam noua nupta detul
accusauisset ligati viri anno M. D.
obscurum carcerem eam rapiiuss

ex eo nunquam egressuram esse
soluisset virum: itaq; post biduum
uxta coniugatis concubitum impera-
& ludex solutum esse audiens è vin-
dimisit illam. Vt autem verba ligu-
nihili esse constet, sed rem totam
diaboli malitiaque peragi, abutentis
minibus & sceleratam ipsorum volũ-
adiuuantis, demonstrãt illud Lati-
ronis verba, quæ certo consilio o-
rimus: carmen enim quo ad impe-
dam copulationem vtitur, Latinum
bis sensu apertum est, ex quatuor me-
is vocibus constitutum: quæ autem
ntur hodie, planè sunt barbara: de-
Virgilius nouem nodos imperat,
vtuntur nostri. Illud præterea ob-
one dignum est, neq; penes Dia-
m neq; penes Magos ipsius admi-
os esse vt alios sensus obligent, ho-
esque à bibendo aut comedendo a-
ant intercepta eorum facultate: ne-
similiter posse homini membrum
m præter virilitatem adimere, quod
Germania faciunt pudendis abditis

atq; in ventrem contractis. Ita Spre
rus hominem Spiræ narrat, cùm
dendis orbatum esse crederet, Me
& Chirurgos ad se inspiciendum
cauisse, hos verò nihil omnino, ne
quidem vulnus percepisse: itaque
pacata deinde ea quam offenderat
lefica restitutum esse. Alterum qu
exemplum affert ciuis Ratisbon
qui Magam arripuit strāgulaturus,
que vi ad impedimentum solue
compulit. In hoc autem Hebræi
consentiunt, Diabolum Deo perm
te plurimùm in genitalia & concu
tiam posse, dicentes allegoricè Sa
à serpente ferri. Serpente verò
voluptatem quæ in ventrem incu
significari Philo & Hebræi tradu
Tob. 7. Tobia quoque legimus septem vir
Raguelis filiam duxerant prima n
rum nocte à maligno spiritu fuisse
sos. : Non debet autem videri mir
nodationibus istis diabolus plur
abutitur: primùm enim generis h
ni quod totis viribus conatur p
ipis

creationem impedit: deinde augu-
illud amicitiæ vinculum inter vi-
& vxorem tollit: postremò qui li-
sunt artibus, ad scorta & adulteria
uolant. Horrendæ igitur impietatis
est atque capitale, vt suo loco de-
strabimus: plerique tamen qui no-
minibus istis abutuntur expressam cũ
olo conuentionem nesciunt, neque
nant eum: sed eum artificibus istis
sse constat. Iam igitur de ijs videamus
inuocant diabolum: nam Magorum
ditiones diuersæ sunt.

malignorum spirituum inuocatio-nibus. CAP. II.

gnis Magorum est differentia, quã
varietatem suppliciorum necesse
gnoscere. Illi enim de quibus antè
amus carent malignorum spiritu-
inuocatione: horum verò non me-
is est differentia. Nam alij quibus-
verbis & mysterijs abutuntur sine
lla inuocatione, quamuis eò perti-
nt verba vt spiritus dicat aut indicet

rei illius quæ agitur veritatem, ali-
preſſam inuocationem adhibent.
Λεκανο-μαντεία. μάντειαν priſci Aſſyrij & Chaldæi plu-
exercuerunt, inditis in peluim aqu-
nam auri & argenti laminis gemm-
certo charactere ſculptis: qua ex
poſt ſermones aliquot pronuntiat-
lis vox inſtar ſibili exaudiebatur ex
reſponſa edens, ſine expreſſa inuoc-
Ραφρο-μαντεία. ne. ραφρομάντεια ex vaſis vitreis ro-
aqua plenis conijciebatur, poſtqu-
cenſis cereis quaſdam voces effi-
ſent Magi; neque audiebatur vo-
ſed reſponſa ex notis quibuſdam
percipiebantur. Similiter è ſpec-
Θατοπ-τρομαν-τεία. τοπτρομάντεια, è glacie aut è cryſtallin-
Κρυσταλ-λομαν-τεία. γαλλομάντεια: quemadmodum loa-
Cameracenſis ciuem Noriberge-
ſe viſum teſtatur qui cryſtallinum
lum emerat, ex quo quidem annul-
onem eorum de quibus conſule-
percipiebat puerulus, ſed poſtea c-
cùm à diabolo infeſtaretur diffre-
Ὀνυμαν-τεία. nulum. Ea quæ dicitur ονυμάντεια fi-
fricato vngue aut cryſtallo certis-

nibus nescio qui sermones pronun-
ur, actum puerulo integræ & incor-
pudicitiæ videndum exhibetur il-
quod quæritur: persuadet enim dia-
sè virginitatem deamari, cùm vt
illa homines ab ineunte pueritia ad
cuhat, tum vt humani generis im-
procreationem, cùm tamen suos
chrios concubitus & contra natu-
prouocet & commixtionibus hor-
dis contaminet. Diuersa est Catop-
mantia cuius Pausanias in Achaicis
minit, ab ea qua Magi nostri abutun-
. Cupiens enim aliquis cognoscere
morbo reualiturus esset, speculum
ontem ad Cereris indebat Patris, & si
mi hominis figura appareret, iudica
ur moriturum, sin viuentis, reualitu-
consultorem esse. Vide autem dia-
in magicis sortibus admirabi-
; nam quia sunt viri boni & religiosi
ne minante quidem morte grauissi-
diabolum essent inuocaturi, hoc ille
adet verborum, characterum, her-
um, aut animantium, viribus affici,

cóque pacto à vero abducit etiam
ſyderatiſſimos: itaque Virgilius, qui
poſtremus inter Magos habebatur,
quit,

Carmina vel cœlo poſſunt deducere Lunam,
Carminibus Circe ſocios mutauit Vlyſſi,
Frigidus in pratis cantando rumpitur angu
Atq; ſatas alio vidi traducere meſſes.
Hæc ſe carminibus promittit ſoluere mento
Siſtere aquam fluuijs, & flumina vertere
Nocturnosq; ciet manes: mugire videbis
Sub pedibus terram, deſcendere montibus

Amplius verò Ouidius agens de
ca, cùm inquit,

Quum volui, ripis ipſis mirantibus amnes
In fontes rediere ſuos, concuſſaq; ſiſto,
Stantia concutio cantu freta, nubila pello,
Nubilaq; induco, ventos abigoq; vocoq;
Vipereas rumpo verbis & carmine fauces,
Et ſyluas moueo, iubeoq; tremiſcere montes,
Et mugire ſolum, manesq; exigere ſepulchris
Te quoq; Luna traho, &c.

Quæ omnia ſi vera eſſent, human
tes plurimùm raperent admira
verumtamen magnum eſt quòd
mines faſcinãtur, vt illud quod ni

rilorum aſpectum putent eſſe veriſ-
um. Et ſi hoc verborum vi non po-
ſieri, quicquid ſcribant homines ſci-
riſſius peritiſſimi, ſed ſolus diabolus
um faſcinorum autor eſt atque ad-
ſter. Quam ad rem confirmandam
argumentum pertinet quod antè
is, homines à diabolo omni ſer-
per Græcas, Latinas, barbaras, &
ſtas voces decipi, quamuis pro va-
ie nationum ad eandem rem voca-
e artis ſuæ ſoleat commutare. De-
ſtrit illud poetæ Virgilius & Theo-
us hic Græcus, Latinus ille, Marcellus
ſicolaus medici, & ipſe quoque Plini-
qui multa iſtarum fraudum profert
bula ab ijs quæ Magi noſtri ſcripſe-
plane diſſonantia. Cruces etiam ac
ie inſperguntur paſſim, vt in iudicio
(qui Pariſijs fuit ſuſpenſus) confir-
m eſt, & duorum aliorum qui eui-
ebantur ſe hoſtijs, crucibus, & ora-
bus plurimis vſos eſſe. Maximam
etatem, cùm Diabolus eo quod Ma-
ant ſanctiſſimum ad res ſummo

horrore & detestatione dignas abu
Etenim qui ludificatur & blasphe
Iouem quem putat esse Deum (
Caligulam feciſſe legimus) is tam
est propemodũ, quàm si ludificetu
um qui animos & voluntates homi
introſpicit: quemadmodum prim
le Scæuola, qui Porſennæ Hetruſc
Regis vitam appetens occidit legat
ius, non minus reus exſtitit quàm
diſſet Regem. Hæc igitur illa me
conſilium Satanæ, vt non veram
religionem ex animis humanis e
verumetiam omnem conſcientia
tumq́; maleficij: ideoque impe
ſuadere nititur non à ſe iſta geri, ſe
verborum proficiſci. Dixerit qui
Cabala (quæ Hebræorum est p
phia) vim quoq; verbis & charac
tribui, vt in Reuchlino, Galatino,
baliſtis Pici poſitionibus legimus
ſpondeo Cabalæ duas esse partes,
quam vocant Bereſchit, in princ
prima Bibliorum voce, eámque
Phyſicam & naturalem philoſop

exponunt magnum istud opifici-
mundi & res arcanas inuolutas alle-
ijs, sententiasq; aliorum Philosopho-
reprehendunt diuinę legi aduersan-
; Alteram quam dicunt Mercaua, id
currus, à viso Ezechielis figurans ma-
statem Dei & Angelorum comitatum,
ea celsa quidem & difficilis est, sed ta-
en intellectum in admirationem rapit
περὶ κόσμου contemplationem. Hanc
ebrei aquarum ἐπουρανίων vel supercœ-
stium, illam (Physicam dico) inferio-
rum aquarum appellãt nomine. In Pro-
hetis & Lege Dei animaduertimus am-
plissima & elegantissima secreta operum
Dei allegorijs Biblicis occultari (vt quis-
quis bene attenderit apud Philonem,
Leonem Hebræum, Origenem, & Salo-
monem comperturus est) easq; viros &
Prophetas sanctos quasi per manus po-
steris tradidisse: At non ita curiosè atque
subtiliter clausulas, voces, syllabas, lite-
ras, adeóque singularum literarum pun-
cta & characteras aucupabantur, vt post-
ea recentiores Iudęi rimati sunt. Hi enim

mirificam ſubtilitatem in magno D
nomine tractando occupant, ex quo
tuagintaduo nomina Dei componu
& Angelorum totidem: argutias q
que adhibent ad numeros, quos voc
Sephiroth: ex his nominibus nume
que putant mirabilia præſtari poſſe. S
iſta mihi non probantur admodu
maximè cùm à magis Agrippa & o
ſimilibus maximum illud Dei nom
& auguſtiſſimum characteribus i
rum intermiſceri & contaminari
Pſalm. 50. deo, ad quos ſermonem Dauid habe
dicens,

At Deus irarum plenus ſic dicet iniquo
Quem cœli aut hominum non cohibet metu
Quid celſum nomen, quid polluis imprebe inſo
Infandum q; agitans in manibus nefas,
Fœderis inſtituis crepitantes fundere laudes
At tu qua doceant vtilium viam Sperat.

Reuchlinus & Agrippa falsò tradide
victoriam aduerſus Lyſiam & Antio
Epipiphanem Macchabæo Iudæ a
ſe, quòd has quatuor literas milita
no impreſſit מכבי quibus ſignifi

מי כמוכה באלים, qs est par tibi inter
res, ô Iehouah? Atq; hæc quidem bel-
fuit tessera militibus imperata, sed p
characteras victoriã reportasse per-
go. Itaq; Dei nomina in ore, in tabulis,
characteribus Magorum aut eorum
tentant Dominum, non sanctifican-
sed polluuntur atq; blasphemantur.
autem lex præcipit vt qui per con- Leuit. 24.
tum nomen ipsius pronuntiat lapi-
tur. Non sum nescius malignos spiri-
s ab hoc sacro nomine abhorrere, no-
inatoq; Iehouah repentè fugam verti:
d Iehouæ nomen, quo æternus signifi-
tur, quolibet sermone pronuntiatum
ndem effectum obtinet: imò solum
i nomen vtut commune & peruulga-
m est, bono animo enũtiatum diabo-
statim propellit (q̃ toties vsuũenisse
uimus quoties Magus aliquis in com-
uni cœtu auxilium Dei implorauit) &
od amplius est, solus Dei metus & ter-
r ab ipso propulsat diabolos, vt posteà
ituri sumus. Paulus Grillandus qui vi- Lib. 1. de
t anno M. D. XXXVII. Sabinum sortilegijs.

quem-

quemdam non procul Roma fuisse
bit ab vxore persuasum vt se exemp
sius certis vnguentis inungeret, eo
cto cum Magis alijs exportaretur:
dentem itaq; illum à diabolo istud
esse, sed ex vi vnguenti & enuntia
monis vxori paruisse: tum delatu
Beneuentanum Comitatum optim
Papæ fundum, idq; sub nucem vbi
bantur Magi innumeri epulantes, i
feciſſe quod faciebant alij: cumq; s
salem quem perhorrescunt diabol
issет,& sal tandem (vt videbatur) c
tus esset, vernaculo suo sermone d
Laudato sia Dio pur e venuto quest
Laudetur Deus quandoquidem h
uenit sal: simulatq; Dei nomen fuit
nuntiatum, omnem diabolorum M
rumque conuentum momento c
isse, miserum illum Sabinum sol
nudum remansisse, qui domum m
eans ad centesimum milliare re
est: reuersum vxorem accusasse, q
ua igni fuit tradita postquàm veri
facti agnouisset aliásque complur
cu

set, quæ euictæ similiter incendio
runt sublatæ. Quo exemplo constat
dentissimè, efficacitatem miraculo-
non in figuris, characteribus, sylla-
vocibus, sed in timore Dei positam
Diabolum verò suas celantem frau-
verbis, characteribus, & consecratis
bus abuti ad perficiendum voluntа-
tem suam. Quod autem diabolum à sa-
rim' abhorrere, ratione optima ni-
tur, quia sal æternitatis est & immorta-
tis signum, neq; putredine neq; cor-
ptione infestus vnquam, sed ipse à cor-
ptione atque putredine omnia vindi-
at: Diabolus verò nihil procurat aliud
lm rerum creatarum corruptionem
dissolutionem, vt generationem De-
Quamobrem salem mensæ loci san-
omnibusq; vniuersè sacrificijs apponi
Dei imperat: quod mandatum ab Leuit. 2.
ebræis Plato videtur didicisse cùm sa-
m à Dijs affirmat diligi. Contrà verò
crificijs vinum aut mel lex Dei vetat
hiberi, quod faciebant Ethnici, innu-
s Deum sine adulatione attentè pru-
denter

denter & sobriè accedendum esse. A
hac in re falluntur qui vxorem Lo
Genes. 19. statuam salis mutatam putauerunt:
nim Hebræi ampliſſima naturæ am
tenentes solent statuam salis pro pe
Num. 18. tua nominare, vt Lex Dei inquit,
gam vobiscum fœdus salis, id est, pe
tuum. Si characteribus aut figuris no
num Dei proprium esset vt res ea
efficerent, non essent profecto Ma
suas inuocationes illis abusuri, qu
tamen pleni sunt ipsorum libri. E
Lib Pirke aboth sæpe legitur Moses accepit quæ tamen scripta in libris Mosis nusquam reperiuntur. itaque conficitur Cabalam, id est,
entiam à Deo acceptam quasi in
num, Angelorum Prophetarúmqu
nisterio, non esse in characteribus a
guris positam, sed in secreta diuino
miraculorum intelligentia allego
per sacram Scripturam implicata
sim. Nulla enim propemodum e
oratio, præceptum nullum, cuius
sit duplex, aut etiam triplex intelli
Leuit. 13. & 14. tia. Exempli causa, præceptum da
Sacerdotibus de includendo hom
qui ex elephantiasi cœpit laborare

mùm malum cernitur, & ſepteno
oque die, donec ſanatus fuerit aut
s à capite ad pedes albus euaſerit,
iſendo: tum de eo liberè dimitten-
quia mundus eſt, inquit Scriptura:
apparentem aliquam viuæ carnis
tem habuerit, de eo ab aliorum con-
ſatione ſeparando: præceptum igi-
illud politicum miratur Philo, ita-
moralem affert ſenſum, ſi bene me-
ui, dicens non poſſe eum qui prorſus
gnitione Dei caret ac conſcientia ali-
damno eſſe: qui autem diuinæ legis &
iatis ſenſu præditus ſe aliunde ſinit
ãrijs opinionib⁹ deprauari, hunc per-
oſum eſſe, quia religionis ſpecie ve-
ũ impietatis miſcet, vt magi miſcent
nominibus. Ad ſenſum illum poli-
m expreſſum lege Dei, & moralem
lonis alterum accedit elegantiſſimũ
uræ myſterium quod nemo attigit:
pe quicquid corrumpitur id aerem
oq; & accedentes propiùs corruptio-
inficere donec fuerit conſumma-
quod Theophraſtus paucis libro de

Odori-

Odoribus expoſuit dicens πᾶν τ
πῶδες, quicquid corrumpitur fœdu
halat odorem: vt ouum, ſuauis &
ris cibus quem antiquas regum de
vocat Horatius, ſi incubatu cœperit
rumpi fœtet ſupra modum, aerem
ficit donec perfecta ſit corruptio &
lus excludatur: Ozimum quoque
uendula, quam veteres Nardum C
cam à naturali ipſius apud Occitano
tu appellabant, quãdo tecta & com
incipiunt corrumpi, fœtent vehe
tiſſimè, ſin corruptio ipſorum ſinitu
ſummari, oleum afferunt optim
odoratiſſimum: Corruptum item
tale ſemen ſi in corruptione perſta
cros, bubones, & varos horrendos
Eadem igitur ratione elephanti
ſanguis eſt fœtidiſſimus quãdo co
pitur, donec tota materia ſanguini
nè conuerſa ſit: quamobrem dum
uertitur, non ſine periculo ad eleph
cos acceditur: conuerſo eo nihil p
li. Atque hæc genuina Legis ſent
Interdum hiſtorica ſolùm eſt ſent
vt

cùm Moſes dicitur populum numera-
ſſe, & ſimilia: interdum allegorica, vt
in Lex præputia cordium circuncidi
bet: præputium cordi nullum eſt, & ſi
eſſet nunquam tamen circuncidi poſ-
: Innuit ergo lex improbas cogitatio-
reſcindendas eſſe, vindictæ appeten-
m, auaritiam, cæteraq; vitia. Hoc pa-
o imperiti qui in Cabalam inuehun-
e viſuri ſunt Deum nobis quaſi palpan-
m & cernendum oculis iſtud exhibe-
, non ſolùm literalem ſenſum teneri à
obis oportere, cùm verè Scriptura di-
s, Litera occidit, Spiritus autem viuifi-
t. Quamquam pulcherrimus in Lege
i habetur locus ad rem iſtam demon-
nalam, vbi Moſes dicitur è monte (in Exod. 34.
o dies & noctes 40. fuerat) deſcendens
lum faciei ſuæ impoſuiſſe vt alloque-
ur populum, quod velum cùm ipſe ad
um reuertebatur eximebat: id autem
iſſe, quia non poterat diu populus
endentem ipſius faciem conſpicere,
eſt (vt è literali ſenſu excedamus) non
lebat myſteria & allegorias, quæ con-

fertim habentur in Lege Dei, animo
cipere. Verum tamē populus Mose
tectum vidēs dicitur faciem ipsius q
valde splenderet animaduertisse. C
quicunque ex inconsyderata pertin
expositiones istas improbant, quib
ronymi, Augustini, Basilij, præcipu
Origenis, omnium quoque Docto
Hebræorum scripta abundant, iniu
Deo ac Prophetis faciunt, qui nunq
aliter loquuti sunt. Ac ne excelsa qui
illa Salomonis scripta sunt aliud q
parabolæ & allegoriæ, eáque certo
silio in eam formam inscripsit, vt de
stret singulis non oportere vbique
stere in literalem sensum quem He
sensum passuk, id est, versus nominant
de barbari Latinitatis autores e
facientes passum *in hoc passu*, soliti
dicere. At Salomonem scribitur sa
tia fuisse cumulatum, Deumq; plus
um contulisse quàm in vllum homi
vnquam contulerit: hic tamen vt
entum mentes supra terram altiùs
gat, docet cognitionem Dei esse arb

fructum. Non est igitur, quod ple-
ue literæ insistentes tradunt, arbor in-
ligenda. Hinc enim accidit vt boni
literalis sensus interpretes multa ἀβλεψίαι
uena millia peperint, qui ex scripto
d de serpente in Genesi loquente in- Genes. 3.
pretati dicunt animantes brutas olim
untas esse: vt faber quidam ferrarius
Gallia, postquam à celebri Prælato au-
isset in concione per Adamum (pro-
reà quòd pomum ederat) totum ge-
s humanum præter exiguum Christi-
orum manipulum in damnationem
ernam labefactatum esse, cùm vide-
sibi contrà disputanti Prælatum de
su literali non satisfacere, dixit tan-
m tam multas rixas prò re tantilla in-
e excitari; quod blasphemum dictum
ulac nostrorum aulicorum pulsauit
eis in prouerbium abijt, non abitu-
m sententia mea, si hic qui docebant
os bene intellexisset atq; sapienter ex-
cauisset locum. Eodem errore Por-
yrius in libris quos aduersus Christia-
s scripsit, ex literali sensu illud exagitãs

quod de arbore ſcientiæ boni & m
de arbore vitæ in Moſe legimus, i
meros homines à religione vera a
uit propter ea ἄτοπα quæ naſcuntur
terali ſenſu: deſinunt verò ex diuin
terpretatione, quam Deus Moſi &
phetis tradidit, & quam apud Philo
Leonem, Moſem Maymonis filium
uin, filium Iarrhi, Origenem, alio
Theologos Hebræos & Chriſtianos
Leuit. 11. mus. In hanc ſententiam ait Lex n
ſolùm animalia quæ non rumin
quæ ſciſſum non habent vngue
munda eſſe, ſed ea etiam quæ no
vngue fiſſo, vtcunque ruminent;
Origines de ijs accipit qui ſeſe in
tanda & contemplanda Dei Lege
pant, ſed inter literalem ſenſum
ſticum, inter carnem & ſpiritum
lam diſtinctionem ſeruant. Hunc
(Origenem dico) magiſtrum Ec
rum Chriſti poſt Apoſtolos voca
In catalo- ronymus, omniumq; Doctorum
go ſcrip- cipem. Cùm itaque in Lege Dei le
tor. Pharaonem curauiſſe vt occide

es, & puellæ ſeruarentur incolumes,
ter conſtantem literalis ſenſus ve-
tem ſapientes Doctores ita accipiunt,
bolum quem figurat Pharao in hoc
umbere, vt intellectum maſculam
minis partem interimat vitámq; det
cupiſcentiæ. Item quod Abraham
dominæ obſequutus dicitur ancil-
æusque filium eieciſſe, id Cabaliſtæ
ologi ſapienter exponunt rationi vt
minæ obſequendum eſſe, & cupidita-
ëiciendam ac peccatum ex ea geni-
m. Cùm prohibetur ne fructiferæ ar-
es gerendo bellum excidantur, inter-
tum quoq; intelligendum eſt ne ho-
es virtute præditi & opifices periti
antur. Cùm dicitur oletum terra ob-
oportere ne inficiatur aer, hoc quoq;
inde eruendum, dignius eſſe malum
ſatione quod occultum eſt: ideoq;
endum ſingulis vt propalent ſuam
pitudinem, ne cuiquam ſit exemplũ
li. Quando interdicitur ne aries aut
is Deo offeratur niſi tota ſit alba & ſi-
macula, putandum eſt animam quo-

que sistendam Deo puram & mund
haberi oportere: quando interdicit
clauda sit, rectè ambulandum signi
in Lege Domini. Hebræus Philo in
ralibus interpretationibus afferend
mirificus, Leo & Maymonides in
ralibus, in vtrisque liber Zoar qui
dum fuit è Chaldæo sermone versus.
cut autem de naturalibus prædict
bus, de Astrologiá, & scientijs confi
bus antè dicebamus, sic etiam in Ca
à communi illo abusu quem supr
gimus abstinendum: nihil enim est
sanctum & inuiolatum, quod non
tana & administris ipsius polluatur.
tis est diabolicæ cùm Scriptura sacra
quam ad carmina adhibetur, quod
quam prisci Hebræi cogitauerunt.
hinc data fuit gentib⁹ occasio ad ca
nijs petẽdum verbum Dei Hebræo
que Cabalam, de qua sic Plinius libr
cap. primo. Est alia, inquit, Magic
ctio à Mose & Iochabella Iudæis pe
Corrupit autem dictionem Caba
significat Græcè ἀκρόαμα, id est, scien

ditione comparatam nec literis exa-
am, à verbo סבל accepit, eo quòd Ca-
am non licebat docere aliter quàm
a voce, & quidem eos qui quadrage-
num ætatis annum superasset: vt au-
n verba concepta ad miracula eden-
pronuntientur nulla mentio, quam-
id Reuchlin⁹ & Galatinus voluerint:
minò certè abusus est. Si quis autem
biobiecerit nihil hic inesse diabolici,
quando certus Psalmorum versus aut
expergiscendum constituta hora, aut
orandum Deum, aut ad conficiendas
sactiones bonas pronuntiabitur: Fa-
or illud quidem non vltimum sapi-
iæ fundamentum esse, vt quis mane
aturus surgat, credibile esse qui primi
s preces offerunt eos primarias bene-
ctiones reportare, vt Iacob anteuer-
Esauum: propterea scriptura tota
dice Prophetas summo mane ad lau-
ndum Deum & primas suas actiones
sacrificandum surrexisse, quemadmo-
um aiebat Dauid, *In matutinis meditabor*
n. Item, *Exsurge Psalterium, exsurge*

cithara, exſurgam diluculo, & apud Ier
Miſi ad vos Prophetas ſurgendo ma
Deus quoq; in deſerto videtur ma
procuraſſe vt mane populus ſurge
quia Sole ſuper Man radiante abib
fumum & liqueſcebat illico, quam
gne non liqueſieret, vt gratiarum
Salomo) agendarum Deo moneret
Nihilominus tamen illud affirma
non licere vti Scriptura ſacra vt vi
qua verbis tribuatur, quamuis ad fi
optimum. Hæc recepta eſt Theol
rum ſententia. Minorem itaq; veri
ſpeciem habuerit, ſi quis Magos v
rum vi poſſe crediderit ſegetes &
fructus perdere: etſi 12. tabulis diſce
uebatur ne incantarentur fruges,
fruges excantaſſet, aut qui malum
incantaſſet, &c. non quòd magi ſu
minibus fruges perdant aut tem
tem virtute verborum commouea
alibi oſtendemus) ſed ope Satanæ
tilegus enim alter non poſſet idem
cere, quamuis eadem verba pron
ans. Quapropter imperitum vulgu

demiratus ſum, ſed Catonem illum Plinius li. 28. cap. 2.
cere luxatis membris carmen auxilia-
Cæſarem quoque Dictatorem poſt v-
mancipitem vehiculi caſum, ſemper
primùm conſediſſet carmine ter repe-
ſecuritatem itinerum ſolitum aucu-
ri, cùm tamen obſeruationes iſtas ex
conderiſerit: & M. Seruilium Nonia-
principem ciuitatis, qui chartam
bus literis Græcis P & A inſcriptam
nectebat collo metu lippitudinis. Si
a fuiſſet radix ſalutaris herbáue medi-
odore & proprietate naturæ mala hęc
natura, ſpeciem aliquam habuiſſent:
radicem Pæoniæ appenſam collo cer-
eſt epilepticis adiumento eſſe plu-
mùm, & confirmatum experientia. ſed
artam aut characteras ſubnecti collo,
icquid inſcribatur, cum Ioanne Chry-
ſomo & Auguſtino ſtatuimus meram Homil. 43. in Matth. ca. 23. licet fiant periapta cum inſcriptione Agnus
ſidololatriam, ſi ignorantes fecerint:
rilegium verò, ſi iſtud illi commiſe-
nt qui nouerunt interdictum, nec eo
inus fidem ſuperſtitionibus adhibent.
enim hic quoque eſt idololatria, ſi vis

Dei, lib. 1. ca. ceremo nii, & di- stin. 7. ca. . de con- secra.

curandi herbis, plantis, animalibus, m tallis tribuitur, nisi eadem opera laus Deum tota referatur. Ideoq; Hebræi t dunt Salomonis librum de vi & prop etate animantium, plantarum, lapid herbarum, metallorumque omnium mandato Regis Ezechiæ crematum e ne ad idololatriam ratione ista homi adducerentur: vt serpentem quoque neum è deserto allatum Ezechias ig præcepit tradi, quod eum imperitus pulus adoraret. Quanto æquius ergo turum est censeri idololatriam, si ver & characteribus adhibetur fides, ijs non formatis à Deo (vt sunt res crea sed per homines aut malignos spiri inuentis? hoc verò non solùm idolo tria, sed purum putum est sortilegium. dololatriam cum Augustino veteri que & recentibus Theologis appello uersionem à creatore ad creaturam. E nim videmus verba ad effectum sui nunquam perduci, nisi ipsis adhibea fides: tum peruigil Satanas seipsum in rit & ad tempus compẽsat idololatria

vi

r idololatra perfectum Magum Sor-
gumq; reddat, quod ſuo loco oſtẽde-
. Hic fortè aliquis obiecerit vocem,
nonem Dei, duasq; tabulas manu ip-
exaratas tam eſſe opera Dei quàm
em, Lunam, aut cœlum: itaq; illa etiã
uralem vim obtinere: quod Miran-
anus Princeps & Reuchlinus ſentiũt.
verò nullam his verbis facultatẽ in-
dico, niſi ad eum effectum cuius cau-
ciuntiata à Deo ac digitis inſculpta
nt: neq; ad tempeſtatem ſerenitatém-
aut aliud efficiendum, ſed ad vitam æ-
nam ijs qui morem geſſerint tribuen-
m, ſicuti ſcriptum eſt, Hoc fac & viues.
minum aũt Satanęq; verba nihil am-
ius poſſunt, quã fructus picti, ſtatuç, &
artificioſæ eiuſdem generis. Hanc de-
um poteſtatem Satanas à Deo obtinet,
eam aduerſus Ethnicos, idololatras,
fideles, & Dei contemptores exerat qui
cipiuntur verborum fucis, ac eorum
primis quæ nequeunt intelligi, quia
morem (ait Plinius) fidem homines
hibentijs quæ intelligunt. Quamobrẽ

Galc-

Galenus lib. 6. de ſimplicibus pharm
Xenocratem Aphrodiſæum & Pam
lum quendam improbat, qui fraud
iſtis inſtructi Medicos ſimulabant. P
us quoq; ſeptem primis capitibus lib.
his abundat ineptijs: & quamuis ca
cundo capite dicat ſapientiſſimi cui
fide reſpui, Theophraſtum tamen,
tonem, & Cæſarem in quibuſdam m
narrat fidem his nugis adhibuiſſe.
rum autem eſt & ab omni antiqui
annotatum, ſerpentes incantari: Im
bum enim Dauid comparat Aſpidi
res ab incantatoris callidi voce o
ranti. Hi verò plerumque à ſerpent
occiduntur: quamobrem ait Salo
neminem de incantatore occiſo à ſe
te capturum miſericordiam. Sic Sor
gus quidam Salisburgenſis cùm in
lis totius populi ſerpentes omneis q
ambitu ad milliare integrum fuera
foſſam vnā coegiſſet & tradidiſſet m
à poſtremo eoque permagno furios
ſultante enectus eſt. Atque hac rati
conſtat, neque voce *hypokindox* q
Th

cophraſtus Paracelſus affert, neq; ali-
Pſalmi 91. neq; vocum vllarum virtu-
quicquid obtendatur, hæc præſtari
ſſe. Qui enim fuiſſent ſerpentes per in-
rum milliaris ambitum vocem ho-
inis audituri, & quidem profundè in
ram abditi? Quamquam Ariſtot. ſub
em libri περὶ θαυμασίων ἀκουσμάτων ſcribit
ze oppido Theſſaliæ fuiſſe malefi-
nquæ faſcinaret baſiliſcum. Is ergo
diabolus, qui fidos ſuos adminiſtros
c compenſat præmio. Ac propterea
anonem, nec mirum, 26. q. 5. & Augu-
num dicentes per Magos virtute car-
inum inſici homines atq; enecari, ſic
telligimus vt opera Diaboli iſtud effi-
ſtatuamus. Docuit enim amplius mil-
s experientia à verbis ab altero quàm
ago pronuntiatis nihil eſſe conſectari-
n: Sin autem leuioribus in rebus non-
nquam viſa ſunt effectum ſuum ha-
niſſe, vt in ligaturis diximus, pro certo
ud habendum eſt diabolos (qui vbiq;
ſto ſunt) & voluntatis illius qui ma-
ficium aliquod cogitat adminiſtros
eſſe,

esse,& ad hominem grauioribus ma
ctis ac impietatibus implicandum
perficere.

*De expreßis malignorum ſpirituum in
tionibus. CAP. III.*

QVicunq; rem bonam facere
trati malignum ſpiritum (q
pro Deo habent) inuocant ad conſil
aut opem aut conſolationem ſuam
Ethnici priſci faciebant, & multi no
memoria in Occidentalibus inſulis
unt) nihilo amplius Magi dicendi
quàm illi qui Solem Lunam & res
tas adorabant: Idololatræ iure appe
tur. An verò bonam ipſorum conſc
tiam accipiat Deus, id committo iud
eius: nam qui hoc quæſierit, is se in
arcana plus ſatis intulerit: vt ij qui So
tem, Phocionem, Ariſtidem iuſtum
dubitauerunt velut Magos turpiſſi
æternæ damnationi & ſupplicijs pa
addicere, cùm tamen Lex Dei pœn
Deut.13. pro delicti grauitate decerni impe
Sed inter Ethnicos quicunq; bono

gnorumque ſpirituum diſcrimine
nito & ſacrificabant liberos, & adul-
a, præpoſteram libidinem, omnia-
turpia, horrenda, & rectæ rationi
am à natura in mentib' noſtris inge-
uit Deus) aduerſantia committebãt
ſtitutum ſuum aſſequerentur, hi nõ
fuerunt idololatræ, ſed etiam Ma-
q; nomine à Philoſophis omnibus
gumlatoribus condemnantur. Hæc
ſa eſt cur Deus populo ſuo dixe- Deut. 18.
Amorrhæos alioſq; populos ſorti-
ercentes è regione exſtirpaſſe: cur
Rom. Senatuſconſulto Baccha-
cognitis exſecrabilibus ſortilegijs
noctu committebantur, ex vrbe &
tota eiecta ſunt. Nullum autem la-
non mouet Satanas vt ſibi homi-
vindicet abducéatque à vera veri Dei
ratione: Cùm itaq; Deus non ſit aſ-
abilis, ſed admirabilem Solis elegan-
, cœleſtiumq; luminum conuerſa-
em, vim, motum homines proſpici-
perfacilè illuc delapſi ſunt, vt Solem,
am, Iouem, & alia cœleſtia corpora
laudi-

laudibus extollerent atq; ſupplicare
pro eo quod Noe liberos ſuos doc
vt ſacrificarent vbique Domino,
fuit vota ad Solem, Lunam, cœleſti
corpora conuertere, quæ Noe &
perdiu exhibebant Deo. Hoc Abr
in Chaldęa videns indignè fieri pro
tiauit, & eo nomine malè exceptus
Philo, Ioſephus, & Moſes Maymo
no ore docēt: Deus verò ipſum ex
dæa exire iuſſit, vt in ipſo & poſte
rum Eccleſiæ ſignum conſeruaret.
cōſequutus Satanas, cœleſtium in
corporum adorationem, elemen
quoq; ſenſim inuexit cultum: pri
igmis, cui omnes gentes honore
magnum habuerunt, deinde terr
matris & genitricis hominum
rumq; omnium: nec ſpectantibus
hominibus, nec contemplatione
lectus ad Deum vſq; rerum omni
torem & creatorem euolantibus.
lementis ad alias res creatas ventu
adorauerunt itaq; Deos panis & v
uentores Bacchum & Cererem

que bouem AEgyptij quem voca-
Apin, eo quòd videatur animali-
omnium quæ in orbe terrarum de-
esse vtiliſſimum : Quam opinio-
vt confirmaret Satanas, aliquando
bouis apparebat, eoq; mortuo la-
tiones fiebant maximę. Atq; hæc
ſuperſtitio adeò Iſraelitarum ani-
ceſſerat, vt ad figurandum Deum
uerat ipſos è terra AEgypti vitu-
ſilem confecerint, Deum cœli &
quem adorabant forma vituli pu-
ſingi oportere, cùm tamen Deus
capitali pœna vetuiſſet formam Exod. 20.
aut figuram ſibi aſſignari: quam-
incenſus ira populum grauiter
auit. Sed ne his quidem acquieuit
as: principes enim viri (ait Salo-
) amiſſorum liberorum quos dea-
rant memoriam conſeruaturi, eo-
curabant pingi & incidi vultum,
osè imagines aſſeruabant, oſcula-
ur ſæpe, honorem exhibebant: quē-
odum Auguſtum Cæſarem Capito-
euntem legimus defuncti nepotis Suet. in Auguſto.

imaginem forma expreſſam Cup
ſolitum oſculari. Idem quoque fa
Principibus potentiſſimis. Nam
Herodotum legitur in ſumma Ba
nis turri fuiſſe templum dicatum
regi Aſſyriæ quem vocabant Io
cumque illius cultum Aſſyrij &
dæi cœpiſſent inſtituere, proceder
ſorum imperio ad omnes Aſiano
namque partem Africæ, ſacrificia
que & ſuperſtitiones ipſorum in
runt per imperium totum quod
ampliſſimum (capiebat enim re
fecturas, & in ijs AEgyptum dup
pliorem quam ſit regnum Gal
paulatim in Græciam tranſmea
Ideoque Deus per Eſaiam abomi
Babylonem, quòd ſortilegia &
ſtitiones ſuas in populos tranſmiſ
Porphyrius ad Boethum ſcribens,
doricus, & Iamblichus conſentiun
nes antiquas ſuperſtitiones à Ch
manauiſſe. Ex quo in Deorũ num
cœperunt homines cooptari, in
Deorum numerus exſtitit. Fuer

Lib. de cu-
ratione
Græca-
rum affe-
ctionum.

inimùm tricies ſexies mille, vt ve-
nnotarunt, præter Deos manes, id
arentum & conſanguineorum ſpi-
uos pro Dijs habebant, quibus ſa-
bant, & ad quorum ſepulchra co-
bant: in quos Scriptura inuehens
ſtans eorum maleficia, inquit: Et
erunt ſacrificia mortuorum. Ho-
rificiorum ſpecie animæ defun-
primùm fuerunt inuocatæ: at-
Νεκρομαντεια, haud ſcio an prima Νεκρο-
magicarum & vetuſtiſſima. E- μαντεια.
im deteſtans impietatem iſtam
ctauo, An non quiſque, inquit,
os pro viuis conſulturus eſt? Et
itum poſtremi in Philiſtæos præ-
iens cognoſcere Magam Endo- 1. Sam. 28.
ſuluit, quæ euocatum Samue-
Samuelis imaginem ſola vidit,
non videnie eum. Itaque roga-
Samuel quamobrem intertur-
quietem ſuam, cùm à Deo relictus,
s ipſi inimicus eſſet, adiecit eum
regnum tradidiſſe quòd verbo e-
non obſequutus eſſet, ipſumq; &

liberos fore ſecum die poſtero. No
neſcius placere quibuſdam The
diabolum fuiſſe iſtum, ac non Sa
lem: ſed bona pars refragatur fre
Eccleſiaſtici cap. 46. qui narrat in S
elis laudibus, ipſum poſt morte
phetaſſe prænuntiata morte Re
Philiſtæorum victoria. In eadem ſe
tia eſt Iuſtinus Martyr, Rabbi Sæd
ias, & Hebræorum plerique: & ijs
uandum eſt illud ſuffragari quòd
ſio per Samuelis imaginem, qu
bolum putant, Sauli facta, magn
houæ nomen habet quinquies
tum, quod etiam audire dæmo
horreſcunt. Ideoq; iudicium R.
dis Kimhi in hunc locum, neq; T
liani libro de anima neq; Auguſti
plecti poſſum, ſtatuentium hun
diabolum, nec aduerſantem huic
tiam planè confirmare. Deinde
eo damnetur Saul, quòd Regem A
citarum, captiuos, & pecora ex ma
Dei non interfecerit (nam hanc
1. Sam. 29 cauſam Scriptura ſacra adducit cu

infensus fuerit) altius quidem cer-
consilium Dei penetratur: maximè
huius peccati nomine tantisper dũ
pœnas luerit non mediocreis, vexa-
Satana & plerumque in summum
m actus. Paulus autem 1. Corint. 5.
ium dat, vt qui incestum perpetra-
iatur ex Ecclesia, vt corpore ipsius
Satanæ quod affligeretur, spiri-
aretur die iudicij: quo spectat il-
nuelis, *cras mecum eris*, nimirum
im iustè afflictus à Deo & deser-
t eam ob causam quòd in Ama-
omnibus pecoribusq; occidendis
m non gessisset Domino. Sic etiam
i causa 1. Regum 13. Prophetæ ad
oamum misso dicitur, non fore vt
atur in sepulchro maiorum, quia
n contra quàm ipsi fuerat indictum
maria sumpserit: deinde à leone
pòst occiditur, qui tamen corpus
cum asino reliquit intactum do-
sepulchrum efferretur. Qua ex re
festum est, Prophetæ animam ob
tum istud non fuisse à Deo damna-

tam, cùm præsertim cadauer eius n
uerit à leone deuorari. Vt ergo dam
onem iudicio Dei permittamus, D
què potest voluntatem suam per so
gos & improbos atq; per electos ex
re, vt somnijs Nabuchodonozeris,
raonis, & Balehami demonstratur;
tiam tradunt Theologi in locum
Euāgelij, Expedit vnum hominem
pro populo, atq; hanc esse ꝓphet
orc Caiphæ docēt. Deinde quid ill
ci prohibet, Deum siuisse vt veni
muel postquàm defunctus esset,
nam Saulis & status euersionem
cendam? Audiui ex Insulano
Noualliorum Domino, qui iam l
ne Constantinopoli à Rege fung
ex nobili Polono cui nomen est
ki Legato in Galliam, vnum ex m
Christiani orbis Regibus auidum
tus cognoscendi Iacobitam Necr
tem ad se accersiuisse, qui confect
& sacrata hostia primogenitum q
decēnem puerum ad hoc comp
truncari iussit capite: eo hostiæ im

voces pronuntiasse, characteras
scire non attinet adhibuisse, ac tum
ri quid vellet caput duobus verbis
ndisse, *Vim patior*: illicò furibun-
Regem indesinenter clamauisse,
e caput istud, & in eo furore exspi-
Hęc historia in toto regno vbi gesta
certa & indubitata habetur, etsi
homines solùm negotio interfu-
Non dissimilis huic historia Theo-
Imperatoris legitur, qui postquàm
cho ceruices præscindi curauis-
positio ad mensam ingente pisce
di sibi videre caput Symmachi, &
correptus paulo pòst vita defun-
est. Quod si ita est, quis duas illas
in os pueri inditas fuisse à Deo du-
Græcè enim Latinèq; puer nesci-
, & repentina tam horrendi sceleris
certè à Deo sumpta est: nisi quis for-
rerit spiritum pueri aut Angelum
oquutum esse, & Regem excarnifi-
ad vindictam sceleris: nam quò in-
ntior est sanguis, eò vindicta graui-
que hac quidem in re conspicua est

execrabilis impietas, quòd innocēs
Leuit. 13. & primogenitus (quem Deus Leg
sanctificari iubet) capitur & præsci
futuris sacrificatur diabolo: eaque
noua sed peructus impietas, vt Eli
uites annotauit, qui istud sermon
appellat Theraphim. Etsi hic cruc
caput scribit laminæ aureæ impon
tum cum nomine dęmonis certis
racteribus, quos omissurus sum, ita
adorari conceptis verbis, quæ neq
opus est neque scribi, sed præstat
prout instituì facere: cum tamen
cessarium probè teneri, quāta sit
damnatorum hominum impiet
ipsis caueatur. Hominum interfe
animas plerumque instare vindi
occisoribus veteres affirmarunt.
niam Lacedæmoniorum regem
tarcho legimus, cùm esset Const
poli, generosam adolescentulam
re accepisse: vt autem puellam vi
ad ipsum pudebat accedere nisi
omnibus, solam cubiculum ingr
tem noctu lucernam abiecisse:

...niam repētè excitatum, & tanquã ...aipſius in tenebris peteretur attoni... ...mquiſſe pugionem, & incognitam ...ſcentulam occidiſſe: ex eo tempo... ...e intermiſſione Pauſaniam à ſpiri... ...atum eſſe ad mortem vſque, quem ...rum adoleſcētulæ narrabat eſſe per... ...em. Hominem in vinculis vidi an... ...milleſimo quingenteſimo ſexageſi... ...ono, quòd ira percitus vxorem oc... ...ſſet, qui data ſibi & confirmata venia ...ſcij conquerebatur ſibi nullã quie... ...ſſe: ſe enim ſingulis noctibus ab ea ...ſi. Sed hoc tamen homicidis omni... ...non vſuuenire conſtat. Exiſtimant ...dem nonnulli ſi homo occiſus ſine ...dictæ ſtudio deceſſerit, id non accide... ...verumtamen notauit antiquitas, & ...toſcripſit libro de legibus 1. animos ...rum qui occubuerunt in occiſores in... ...ere: quod Marſilius Ficinus libro 16. ...animarum immortalitate, Lucretius, Virgilius AEnei. 4. verum eſſe dicunt, ...infinitis iudicijs probauerunt iudices, ...omicida ſuper cadauer (etſi non attin...

gat) tranſeunte ſtatim è vulnere ma
ſanguinem. In hanc rem nō pauci qu
Doctores ciuilis & canonici iuris cō
tiunt, & præſumptionem hanc argu
tum eſſe cōiecturamq; violentam in
um ſtatuunt, ex qua legitimè ad quæſt
nem rapi poſſit: nam etiam hoc mo
perſæpe innotuerunt ſontes. Id Plut
chus de Damone ſcribit, Sueton. de C
ligula. Aiunt conſimiliter animam q
de hoc mundo non inuita migrauer
aut ſaltem brutis cupiditatibus ſe n
immerſerit, veſtigijs corporis non a
pliùs hærere: vt ij faciunt qui beſtia
vitam vixerunt, de quibus Horatius,

Et affigit humo diuinæ particulam aur

Horum itaq; animas deſyderari à Nec
mantis & ſortilegis, ſepulchra de no
circumeuntibus carnémq; corporum
dentibus: quemadmodum in Theſſ
Magi exſtiterūt qui mortuorum perq
rebant corpora, eaq; (niſi accuratè per
giles obſeruarentur) eroſis naribus, o
genis, alijſq; partibus inueniebantur. P
tius crediderim cò impietatis a Diabo
pe

Paris. de Puteo in ſyndicat. verbo tortura. Hippolit. conſ. 24. nu. 2. vo. 1. & con. 90 n. 3. & conſ. 91. nu. 4. & conſ. 100. nu. 4. & conſil. 110. nu. 4. vo. 2. Ang. in tractat. de homic. Joan. de Neuita in ſylua nup. ver. cadauer. Boerius deciſ. 619. nu. 1. Apulei. in aſino au. ſeo.

Magos persuadente sic defun-
animas attrahi. Etsi Græci Ne-
mantem appellauerũt ψυχαγωγὸν qua-
mæducum dixeris: Thessalis quoq;
rcadibus fuit istud palàm vsitatissi-
, apud quos Pompeio placuit ex E-
hone Maga exitum Pharsalici prælij
omantica arte cognoscere, quo in
o (vtcunq; de victoria fuisset con-
rus) fusus est, prout omnibus acci-
qui viam istam sequuti sunt. Nuper
orum patrum temporibus siquan-
m qui sancti habebantur indigitari
uit, quidam liber inuocationum
us publicè legebatur noctu. Libro
men erat *Grimorium*, quod asseruatur
bdito: itaque de eo aut de re sanctè
rem bonam facta nequeo iudicare.
solùm affirmo damnandum esse v-
Necromantiæ, qua diabolus pater
ndacij de veritate, de rebus abditis, et-
que de salute hominum consulitur.
enim animæ quas Necromantæ sacri-
ijs à se adduci putant ferè sunt diabo-
ac propterea quicunque capita mor-

tuorum

tuorum ſeruant, niſi medicinam
chirurgicam faciant, ij plerumque
cent Necromantiam, vt Ioachimus
merarius à ſe viſos narrat nõ ita pri
qui diabolo per caput mortui loqu
vtebantur. Sed quoniam homines
inſtituti & quicunque ſunt metic
perhorreſcunt noctu ſepulchra acce
& in artes iſtas incumbere, alias ratio
excogitauit Satanas vt hos ad ſui ad
tionem pertraheret: inſinuabat en
in earum corpora quæ frequẽtes in
plis erant, & per eas loquebatur. I
tem plurimùm virginibus accidebat
tilegis ad impietatis opus adornatis,
ieiunantes religione maxima oraba
ſpecu Apollinis, ſomnumq; in ea c
bant (nam quo grauior eſt impietas
honeſtiore pietatis & religionis vel
tegitur) tum diabolo in illius corp
greſſo quæ ita noctem tranſegerat,
poſtridie diuinabat & de rebus qua
reſponſa dabat plerumq; amphibol
que hæ ſacerdotes Pythiæ, nonnũq
etiam Sibyllæ dicebantur. Sic Virg
Sib

...llam Cumanam nominat quæ pre-
...s ad Satanam in ſpecu habitis furore
...repta ſpumabat, & nouo ſermone lo-
...batur, ac tum prædicabatur Deum
...ſam aduenisſe. Quamobrem in Le-
...Dei præcipitur, vt lapidibus obruatur
...ier prædita ſpiritu Pythonico. He-
...appellant אב, LXXII. interpretes
...γαστερομαντεις, quaſi dicas in vẽtre
...ſe loquentem: quod Magi cum ſu-
...ialis vitreis peluibusq; faciunt. Vul-
...a verſio Græcos in transferendo ſe-
...ecit Apollinis Pythij oracula con-
...entes. Narrat Cælius Rhodiginus pu-
...am nuper in regione ſua à ſe viſam,
...is in corpore ſpiritus erat Pythoni-
...res præſentes & occultas verè per pu-
...nda reſponſans, & de futuris perſæpe
...entiens. Verùm quod ex Apolline De-
... reſponſa plurimùm petebantur, id
... factum eſt quòd euidentiora eſſent:
...amobrem Deli⁹ dicebatur ἀπὸ τῦ δήλου.
...ribit Chryſoſtomus Sacerdotem in
...ecu proſtratam Pythonicum ſpiritum
...itam accipere & deſpumare furore

cor-

correptam, ac tum plerumq; dæmo
(quem Ethnici colebant pro Deo) p
ius pudenda reſpondiſſe: quod O
nes aduerſus Celſum Epicureum
det grauiter, & Plutarchus etiam (qu
uis Ethnicus) extremi eſſe furoris
tur quòd Deus in fœminas iſtas in
creditur, imò & religionem & natur
Dei ſic traducendam polluendámq
propinari. De Sibyllis iudicium per
to ſapientioribus: videtur tamen
ctantius & quicunque tanti fecere Sib
larum oracula, non ſatis originem
Lib. 6. Aeneid. proceſſerunt iſta attendiſſe. Etenim
gilius teſtis eſt Sibyllam Cumanam
nium celeberrimam Sacerdotem P
am fuiſſe ac dæmoniacam: & bona
iſtorum oraculorum Saturno ſolùm
uc, Venere, Neptuno perſonant. Pr
eà Ethnicæ fuerunt Sibyllæ omnes
fide noſtra alienæ, quarum neque Sc
turæ meminerunt vnquam, neque
lam confirmationem aut approba
nem dedit Conciliorum (fuerunt
tem ampliùs ſexcenta) autoritas. Ver

ſtantius videns apud Ethnicos nihil
aieſtatem Bibliorum poſſe, Sibyllinis
aculis tentauit id quod volebat oſten-
re: quamquam hæc oracula quibus
is adhibebant fidem fortè pro libito
erunt concinnata. Hos autem Sibyl-
nos verſus qui excuſi exſtant & Latini
r Caſtallionem facti, nihil quàm ſum-
am hiſtoriæ Biblicæ continentes: hos
go Sibyllarum eſſe ridiculum eſt cre-
re: cum ne vnus quidem verſus eo-
m compareat quos è Sibyllinis Cice-
, Liuius, Porphyrius, Plutarchus, &
ræci authores adduxerunt. Verum ta-
en benefactum eo tempore putauc-
nt Patres, ſi Ethnici quocunque modo
ntrahi ad religionem Chriſtianam poſ-
nt: quæ opinio impura eſt ac iure dam-
ta, cùm Prophetias diuinitus inſpira-
s cum ijs ſit nefas coniungere, quas
ud infideles Ethnicos Satanas Sibyllis
ſpirauit. Ariſtoteles huius diuinatio-
s & furoris perueſtigans cauſam ad-
iratur vehementiſſimè: tandemq; ſta-
it exantrorum vapore fieri, vt in Leba-
dia

Lib. de mundo ad Alex.

dia ſpecu, Trophoniana, Corycia, thia, & alijs: ſed hæc cauſa ratione nititur. Nam cur hæc potius quàm diderit? cur ex tot centenis ſpecuum libus ne ſex quidem ediderunt? cur am centum annis aut centum vi ante Ciceronis tempora (vt in libr diuinatione legimus) edi in ſuis a deſiuerunt? neq; enim permutata

Lib. de oracul. defec.

runt antra: qua occaſione Plutar corum Dæmonas defendit obijſſe. tereà an iſtud aliquam veritatis c habuerit, eo vapore fieri vt ſpiritu grediatur in fœminam, in ſtoma ius loquatur occluſo ore, aut ore tur exerta lingua, aut denique pud Et veritas tamen cum mendacio confuſa deprehendebatur, & cùm culum dixit apud Iuſtinum Mart & Euſebium,

Μολῶσι χαλδαῖοι σοφίην λάχον, ἠδ' ἑβ
Αὐτογένητον αἶψα τε σεβάζ μενοι θεὸν ἀγ

Id eſt, Soli Chaldæi ſapientiam ſ ſunt, & Hebræi. Ex ſe genitum R colentes Deum ſanctè. Taceo m

crificia quæ obſeruabantur ad exo-
a reſponſa, & apud Diodorum &
ſaniam legimus. Quid verò quod e-
terdum diabolus occidebat qui ſu-
ibant ſpecus, niſi aliquid poſtula-
Fernelius hiſtoriam recitat cuiuſ-
magi, quem, cùm accerſiuiſſet dæ-
em, ſuperueniens occidit dæmon:
autem ſortilego ſodali iſtius qua-
ciſſet eum, id à ſe factum reſpon-
diabolus propterea quòd à ſe nihil
uiſſet. Ab hominibus enim ro-
ri, orari, & adorari Satanas percupit, &
nunquam veritatem profert vt mē-
i ſibi habeatur fides, aut ſi ignorat
m, ambages reſponſat atque ænig-
. Deus autem alium præter ſe de re-
futuris Lege prohibet conſuli, aut al-
haberi fidem, licet id euenerit quod
lignus ſpiritus & diuini prædixerint.
n tamen eam ob cauſam prohibetur,
od ſpiritus rerum multarum ignari
, cùm ipſi dæmones quaſi δαίμονες id
ſcientes, Euſtathio teſte, appellentur
a ſignificatione Hebræi verę linguæ

& naturalis magistri appellant ידע
verbo ידע nouit, sciuit) contrà
Eusebius dæmonas à timore quem
unt hominibus dici παρὰ τὸ δειμαίνω
fet: quorum tamen bona pars fam
est agitq; familiariter, quam ob c
Græci δαίμονας παρέδρους nominaba
his itaq; concludimus nihil in prop
arum causa accipi aut credi oportere
si verbum Dei aut quod omnino
verbo Dei consenserit, ne si An
quidem è cœlo dixerit, nedum quo
tanas inspirauerit. Quamuis aut
stiani Ethnicorum templa ipsam
dem Apollinis exspilauerint atq;
terint, non tamen Satanas conti
stitit vires suas nouis idololatrijs a
que magicis exercere, frequentibus
vt cùm maximè. Ac olim quide
gionis specie rogabatur: iam v
currit non vocatus, & se ratione c
trudit in omneis partes inescandis
sumdandis hominibus. Qui aute
bolum non accersit neq; inuocat,
hibentem se accipit, is certè non

improbitate omnino quanta ille qui
inuocat, orat & accipit: verum ta-
uterq; morte dignus est, uterq; sor-
dus. Non ita est homo δαιμονιόλητος,
neq; rogato neq; inuocato diabolo
detur ab eo atque obsidetur: cuius-
dii in Italia inuenias multos, pleraſq;
minas, pauciores viros, quos tan-
um furiosos & agitatos rabie oportet
Sic anno M. D. LIV. Romæ o-
gnita duæ inuentæ sunt, quas Gallus
dam monachus Benedictinorum or-
is voluit eiurare, sed frustra. Scribit D.
us Consiliarius in Parlamento, qui In lib. E-
agebat Romæ, postero die rogatos nergu-
olos cur eas inuasissent, respondisse mea.
isse in corpora fœminarum istarum
e bona ex parte Iudææ erant genere)
dæis missos, indignè (aiebant illi) fe-
ibus quòd fuissent baptizatæ. Quam
causam Theatinus Papa capitali o-
Iudæos prosequens fuisset relega-
illos, nisi Iesuita quidam liberè de-
disset non posse hominem quem-
in vllius hominis corpus diabolos

immittere. Certum illud quidem
diabolum quoq; ipsum nisi Deo pe
tente posse: hoc permittente potu
in Germania fortasse Kentorpensi
nasterio euenerit, vt moniales om
spiritibus malignis obsiderentur;
bus dicentibus per coquam mon
Elisabetham Kamam effectum esse
agnouit factum, se sortilegam fassa
improbis suis precibus sacrificijsq
bolos in earum corpora fuisse mis
que hoc nomine fuit igni tradit
Romanus ille diabolus Iudæorum
fator nullius nomen detulit: (N
tuerunt autem in tanto virorum
rum puerorumq; numero omne
se) licet dæmoniaci diuersis lingu
nunquam didicerant loquerentu
ritus autem modò fatur velut in
cho dum os mulieris occlusum c
dò exerta semipedali lingua, mo
dendis: qua in re omnes Athei q
bolos esse negant coguntur obm
re. Etenim aut occluso ore, aut e
rigente lingua, aut pudendis fa

Στρυμάντεια. Ἐγγαστρίμυθοι.

fatentur posse: & mulierem quæ ni-
vnquam didicit, doceri à melancho-
Græcè Hebraicè Latinéque non au-
dicere: quæ tamen in dæmoniacis
se constat. Huc pertinet quod Fer-
medicorum nostra memoria prin-
ca. 16. de abditis rerũ causis ignarum
olumque puerulum à se visum fuisse
bi qui Græcè loquebatur: ac se tum
se eum à maligno spiritu possideri.
tetiam quæ à diabolo sic ligantur vt
inon possint vincula, sed ea rumpi
secari sit opus. Est Menilij ad Dam-
inum mulier domina Rossa nomi-
quæ inde ab octauo suæ ætatis anno à
igno spiritu ligari cœpit ad arborem,
edem lecti, ad præsepe stabuli, aut al-
manu alteri imposita, fune, vimine,
equinæ caudæ, cannabe: idq; tanta
itate vt facto diabol⁹ velocissimum
nque oculorum iactum anteuerte-
Puellam Parisios ductam anno M.
LII. viderunt Doctor Picardus alijq;
ologi, omneisque artes suas ad libe-
lam ipsam consumpserunt: sed nihil

effectum. Hos medicus Hollerius n
dicebat primum morbum esse m
cholicum: posteà verò quàm ocul
in frequente corona vidit miracu
puellam inter duas trésve mulier
tem clamare, & illicò sic vinciri a
manibus vt solui non posset, vinc
ac secari opus esset, malignum spi
confessus est. Nemini apparebat
quam, sola puella albam videbat
cùm spiritus vinctur' accederet.
ratione quod Magi & Magæ sibi
tionem carnis cum maligno spi
tentur intercedere, id complure
Ephialtas aut Hyphialtas, Incu
Succubos esse aiunt vel lienteria
mentiuntur legem Dei, homines
ca ignoratione continent efficiu
grauissima omnium scelera imp
cant. Similiter diuinationes pro
habent, quarum tamen euenta sp
tur adeò mirifica, vt nemo non r
in admirationem. Si bene Plato
uoluissent isti, comperissent abe
duo diuinationis vel θεομανικὴ ge

m morbo accidens, alterum dæmo-
m inſpiratione. Quod enim ſcribit A-
oteles nullam foris diuinationem ac-
ere, id philoſophorum omnium ex-
ſit conſenſio, certiſſimaq; euertit ex-
ietia, prætereà ab opinione iſta diſcef-
idem in libro de mundo quem Alex-
dro magno dicauit. Non ſum neſcius
tionem, quia legem Dei ignorauerat
odum enim ac ne poſt quinquaginta
nos abillius tempore ſermone Græca
natafuerat) prædictionem diuinam à
bolica minimè diſtinxiſſe, ſed genera-
diuinationem vel μαντικὴν definiuiſſe
νίαν τινὰ περὶ θεὸς καὶ ἀνθρώπους πρὸς ἀλλήλους
λαμβάνουσαν τῆς θεῶν καὶ ἀνθρώπων φιλίας, id eſt
inationem eſſe modum inter Deos
omines communicandi, eorumque
icitiæ effectricem. quod prophetiæ
inæ non malè conuenit. Diabolica
em prædictio modò ab expreſſa con-
tione & diaboli atque hominis con-
ſu naſcitur, modò à diaboli violentia
e morbo hominẽ obſidentis adeò vt
inet: quẽadmodum Saul à Dæmone

agitatus & in furorem versus eo
diuinabat: nam scriptura (vt ante
mus) prophetiæ voce vtitur. Nou
etiam malignus spiritus magum in
rigerum vexat, in furorem agit, d
nunquam occidit. Sic nobilem
nio virum cognoui ad Villerios
retanos habitātem, qui in annulo
ab Hispano percarè emerat famil
habebat dæmonem, cui ex senten
mi sui volebat imperare & velut
pium subijcere: cúmque menda
rumq; effaretur dæmon, annulu
nem iniecit homo tanquam
inijci potuisset dæmon & annulo
teneretur: sed ex eo tēpore furio
minem effectum diabolus exagi
dicium legi latum in Ducatu Ge
D. XLVIII. contra magum qu
Iacobum Iodocum à Rosa nomi
traci natum, qui dæmonem sibi
clusum annulo fatebatur: sed ad
quino quoq; die fuisse coactum
nem compellare atq; consulere.
etiam Sagis mulieribus accidit,

ſſo fœdere & fide data Satanæ ipſas a-
quando conſortij iſtius tæduerit, nec
ia reſipiſcentia ad Deum conuertan-
, vt tundantur & vexẽtur nocte mor-
q; expetant, vt Iacobus Sprangerus
olonienſis Inquiſitor fidei, cuius operâ
lagnon paucæ igne perierunt, literis
onſignauit. Equidem cognoui homi-
em (cuius nomen quia in viuis eſt reti-
bo) qui mihi indicauit ipſe ſe à perſe-
uente ſpiritu & varijs modis ſeipſum
trudente plurimum infeſtari, de no-
evellicari naſo, excitari, perſæpe percu-
, & quamuis rogantem vt ſe ſineret qui-
ere non dimitti tamen, ſed continen-
agitari, dicente ſpiritu, aliquid mihi
mpera: ideoque ſe putantem fore vt à
iritu ſineretur Lutetiam adueniſſe ſpe-
e litis ſuæ quam procuraturus venerat,
fortè malo ſuo remedium compertu-
s eſſet. Cùm itaq; animaduerterem
on audere hominem ſingula mihi re-
gere, rogaui quam vtilitatem ex ſerui-
ute domino huic præſtita percepiſſet:
Ad hęc ille, ſe exiſtimaſſe futurum vt for-

tunas atq; honores adipiſceretur, &
abditas cognoſceret, ſe autem ſempe
ſpiritu falli cùm rem veram ſemel p
tulerit tria mendacia enuntiante, ſc
obolo quidem à ſpiritu ditatum eſſe
quæ amata potitum, qua occaſione
cipuè ad eum inuocandum venera
de plantarum animalium lapidum
ribus, deq; ſcientijs abditis (prout ſp
uerat) ex eo nihil didiciſſe, vrgeri ſo
verbis vt inimicos vlciſcatur, techn
conſuat, aut ſcelus perpetret. Dixi ſe
eſſe ab iſto domino liberari, viden
vt eo adueniente ſtatim Dei nom
auxilium ſuũ inuocaret, & ſe mente
optimoq; animo ſeruituti Dei addic
Ex eo tempore non vidi hominem,
an pœnituiſſet potui cognoſcere.
ſpiritum paruum ſuum dominum ap
labat: nam Satanas decipiendis hom
bus blanda ſibi arrogat vocabula; ſa
ris ſpiritus, albi dæmonis, parui dom
quia in odio eſt Satanæ & diaboli ap
latio: itaq; plerique Magorum appell
paruum dominum, vt in libro Pauli

di Itali (qui multos adiudicauit mor-
memini legere. Diximus de ijs qui ma-
norum spirituum accersunt opem vt
imperent eosq; in sua potestate habe-
t, & qui vtendos comparant, etsi emp-
es isti seruitutem miserrimam depre-
ndunt sibi impositam: tum etiam de
quiinuocationes faciunt ceremonijs,
rificijs, & orationibus ad eam rem ac-
mmodis, quarum orationum verba
olui exscribere, cùm tamen plus satis de
ipto excusaq; adiectis priuilegijs habe-
ur, quorum autores cum suis operib⁹
um esset concremari. Quamobrem
hoc nostro opere sategim⁹, vt quicqd
entib⁹ curiosis occasionem experiun-
ista scelera præbiturum esset, intectum
occultum permaneret: id solùm quod
l informandos Iudices pertinet, eosq;
rmonendos qui in foueam technis
uanæ incisuri essent, placuit exponere.
m dicamus de ijs qui præter inuocatio-
em expressis verbis Deo creatori totiq;
eligioni renuntiant, & seruitute diabo-
o addicti ab eo obsignantur.

De

De ijs qui expressa conuentione Deo & r
gioni suæ renuntiant, & an corpo-
re à dæmonibus exportentur.

CAP. IV.

DIscrimen inter Magos obseruan
ptimeque intelligi perneceſſar
est propter iudicia quæ variè de eis fe
da sunt. Hi autem præ omnibus sunt
ominandi qui Deo & cultui eius re
tiant, aut qui (siquidem non Deum
rum, sed superstitiosam aliquam reli
nem coluerint) suæ religioni re
ant vt se conuentione expressa d
Diabolo. Nulla enim est religio tam
perstitiosa, quæ homines non co
quodammodo in legis naturæ repa
vt parentibus & magistratibus co
cto nocendi metu obsequantur: q
nocendi metum ex hominum m
conatur Satanas eximere. Expressa
tem conuentio modò fit verbis sine
pto, modò scriptura confirmatur: c
Satanas (vt suos obstringat sibi ante
impetrent postulata sua) iubet eos, si
ueri

rint, instrumentum obligationis con-
ere atq; subscribere, interdum etiam
orum sanguine, prout veteres in san-
ndis coniurationibus fœderibusq; v-
bantur, vt apud Liuium Libro secun-
o, & apud Tacitum de Regibus Arme-
e legimus. Sic ergo cum suis experitur
tanas. Theophilum quemdam narra-
e scita diabolo obligasse, & quidem
bligatione sanguine exarata. Et nuper
ii anno M. D. LXXI. inter eos quos
e cæcus Lutetiæ suspensus detulit, fuit
sidicus cuius prætereo nomen, qui se
ebatur obligatione diabolo facta re-
ntiauisse Deo, & obligationem sang-
ne suo conscripsisse. Multis præterea
dicijs compertum est reciprocam in-
diabolum & Magum obligationem
erdum esse ad anni spatium, ad bien-
um, aliúdve tempus; item esse qui po-
lent sibi facultatem dari curandi do-
es dentium, quartanam, aut aliud ma-
m, ea lege vt alios occidant aut abomi-
nda committant sacrificia. Quòd si
ijs qui se in totum addixerunt diabolo
vt ali-

Plutarch. in Valerio Publico-la.

vt aliquid cõsequantur, ipse metue
cultum suum deserant, tum non sati
bet si disertis verbis Deo renuntiau
sed notam eis insuper imprimit, v
næus in dialogo de sortiarijs obser
qui autem ex animo se tradunt i
quos stare nouit promissionibus, hi
indit signum, vt idem autor ostẽdit
notis autem quod dicimus tam cer
est quàm quod certissimum, & ordi
Iudicum oculis compertum, nisi in
abditissimis occultentur: vt ex Va
quodam nobili audiui his interlab
tam esse, illis sub palpebris (vt Danæ
quit) alijs in sede si metuũt retegi,
mũm ad dexterum humerum, fœ
verò ad femur, sub axilla, aut in ge
bus. Narrauit mihi Albertus Picto
catus in Parlamento, se quæstioni
terinario quodam Mago in Theo
castello adstitisse, in dextero cuius
mero comperta est nota, postridie v
diabolo obducta deletaq;. D. item C
ditus Deffayus Procurator regius
montij affirmauit notam Ioann

leriæ Magæ à se fuisse visam, sed dele-
n die postero. Cenomannus ille Tris-
anus nomine qui à Præfecto prætorio
mnatus veniam hac lege impetrauit
affines eiusdem criminis indicaret, cũ
populareis conuentus ducebatur, aut
facie agnoscebat eos quos in Sabba-
ismis viderat, aut ex alia nota quam ip-
interse nouerant: atq; vt dictum con-
maret, signatos aiebat esse notis quæ
nudis deprehendi possent. Excussi ita-
e illi quos accusauerat signati depre-
ndebantur quodam quasi vestigio le-
is, sed ex sorte sensus adeò vt vel ad os-
sque intima in loco vestigij punctim
cussi magi non persentiscerent. Sed
multi diuites ac pauperes in isto nu-
ro comperti sunt, vt alij effugiũ alijs
mparauerint: itaq; serpsit hoc malum
perq; dissipauit se latiùs, vt reorũ im-
atem in æternũ testatã faciat & con-
ntiam Iudicum, quibus habendæ
stionis iudicijq; perficiendi munus
rat commendatum. Hoc verò mira-
s, quòd plerique Magi non satis esse

ducunt

ducunt Deo renuntiauiſſe, niſi ſe ite
in nomine diaboli baptizari curau
& vocari altero nomine, ex quo fit v
gis ferè duo ſint nomina. Neq; diſſ
landum iſtud, ad efficiendum qui
tos Magos vnum ſufficere: nam ei
addixit diabolo nihil eſt expedit' a
tiam eius ineũdam & habendam p
quam vt multos ſubditos pertrah
que perſæpe vxor perducit virum,
filiam, & iuſtæ familiæ ſic aliquand
ſtant in multa ſecula, vt infinitis i
fuit comprobatum. Cuiuſmodi f
olim in Africa Italiaque exſtiterun
ſolo aſpectu vel laudatione ho
enecabant, vt Solinus, Mempho
Plinius, Gellius, & Iſigonus ſcrip
& in Problematis Ariſtoteles an
20. ſectione, Problemate 24. veter
laudationem præfari ſolitos ea
turam nemini: & Itali quoq; dicu
aliquem plenis buccis laudari aud
Digratia no gli diate mal d'ochio: &
denique opportunè importune
unt. Prout enim laus propriè ad

m pertinet, certum est, si quando sic
datur homo vt non referatur ad De-
laudatio, plus æquo exultare eos qui
dantur & gloriam sibi arrogare, eoq;
to Satanam plenis velis in præcipitia
næ ineuitabilis eos perducere. Sed ad
veniamus. Doctor Grillandus Italus
quing; illi inquisitores, qui de multis
gis in Germania Italiáque cognoue-
nt, nihil aliud dictum fuisse tradunt
m idipsum quod rei euicti in hoc re-
o confessi sunt, idq; nominatim Lug-
ni Lochijs, apud Cenomannos, Picta-
, Sanlisij, Lutetiæ. Ioan. Charterius,
Caro. 7. conscripsit historiam, Guil-
Edelinum Sorbonæ Doctorem nar-
Magicarum sortium fuisse damna-
pridie natalis Christi 1453. confes-
se per noctem sæpe in Magorum cō-
tus exportatum Deo ibidem renun-
isse, diabolum hirci figura visum ad-
isse, & podici eius oscula dedisse. Hoc
em insignibus exemplis oportet de-
nstrari, vt intelligatur Canon Episc.
9. 5. Concilij Aquileiensis, à cuius in-

telligentia abluſerunt quamplurim
neque à Concilio generali profect
neq; à Theologis approbatus. Vt
id quod diximus illuſtretur, nullu
dicium fuiſſe puto inſignius quàm
de Maga Lochiana recentiſſimum
quidam tenuis cùm vxorem inter
eſſe noctu perciperet, bonámque
partem emanere, prætereà dicent
aut ad deonerandum aluum egre
ad lauandum cum vicina ſua alic
falſi euiciſſet, ſuſpicionem conce
perfida eius libidine, & necem im
natus eſt niſi locum quò proficiſ
indicaret. Illa ſibi à periculo met
vt erat confeſſa eſt, atq; vt explore
deas hæc ita ſe habere (inquit illa)
eris, eodém venies: tunc tradidit
uentum quo ſe vterq; inunxerũt,
nuntiatis aliquot vocibus diabo
Lochijs in arenarias Burdegalenſ
à Lochijs minimum quindecim
abſunt) exportauit. Videns itaq; v
ignota Magorum, Magarum, & dia
rum (humana ſpecie aſpect⁹ tame

frequentia versari, dicere cœpit, Demi, vbinam sumus? Hoc dicto, repencœtus disparuit: ille verò cernens nutatem sui corporis oberrauit per agros lus, donec manè rusticos inuenit qui m in viam deduxerunt. Reuersus chias ad Quæstorem rerum capitali- contendit rectà, qui audita probè loria fœminam prehendi iussit: illa minutatim omnia quæ diximus ssa est, & vltrò agnouit peccatum. gduni quoq; ante paucos annos mupotens comperta est, quæ surrexit de te; accendit lucem, arrepta pyxide xit sese, & post voces aliquot elata hos ritus fieri obseruans mœchus cum ea cubauerat lucernam capit, uestigat vndique: & ea non inuenta solam vnguēti pyxidem reperisset, oso animo exploraturus quid vngtum posset fecit prout fieri animaderat, ita statim elatus comperit se Magorum cœtu esse in agro Lothagiæ, & consternatus est: Sed cum prim Dei opem implorauit, euanuit to-

tus cœtus, ille verò ſolum nudum
comperiens Lugdunum reuerſus
maleficam accuſauit, quæ confeſſa
totam igne perijt. Idem quoque
cuidam viro non ita pridem ad Mo
num accidit, qui & molitoris ver
ſua ipſius curioſitate adductus
maleficorum adijt: ſed quoniam
reſcebat metu, quamuis non inuo
Deum, Diabolus maxima voce in
uit, quiſnam hic metuit? Sic volen
bili viro diſcedere, ex oculis abſce
tus. Atque hic reuerſus indicare
ſtatuerat, ille verò præmonitus
ſuluit fuga. Quod de timore dixi
iudicio magarum Valerianarum
audia commodè poteſt intelligi
tebatur filia cùm parentes primo
tus ſuos eſſent ipſam deducturi,
mento efferrentur, baculum ſibi
fuiſſe datum quem femoribus ſub
eosque indixiſſe vt ante omnia ſibi
ret à metu: ſic cum parentibus ſta
portatam eſſe. Hoc iudicium in
ma editione libri Danæi fuit

s, quod anno M. D. LXXIIII. fue-
confectum, vt posteà demonstrabi-
s. Sunt qui sartaginem aut æneum
aliquod argenteúmve deferant ad
a sua solennius celebranda: quo spe-
t ille articulus Salicarum legum capi-
57. *Si quis alterum hæreburgium clama-*
rit, hoc est, strioportium aut qui æneum por-
tauerit vbi striæ concinant, & conuince-
re poterit, soluat solidos 62. hic enim
& striges vocabula designant magas
dæmonas prosequuntur. Olaus ma-
s libro 3. cap. 11. scribit apud Boreales
ulos locis compluribus istas Mago-
dæmonúmque saltationes conspi-
esse. Idem in monte Atlante ple-
q; fieri tradunt Mela lib. 3. Solinus
8. cap. 44. & Plinius lib. 5. cap. 1. Nec
mile est quod apud Paulum Grillan-
Iureconſ. Italum legimus, qui de
tarum maleficarum factis cognouit
judicauit: anno M. D. XXVI. non
cul à Roma rusticum extitisse, qui
quam nudam vxorem suam se inun-
tem vidisset noctu, sublatámq; ocu-

lis domi non inueniſſet, eam poſtr
arrepto baculo non deſtitit perc
donec rem ex veritate fateretur, quo
la faciens veniam ſibi dari poſtulauit
veniam ea lege dedit vt ſe in cœtu
or deduceret. Ea poſtero die virum
uento ſuo curauit oblini, ſic vtero
dentes hircis peruenerunt in cœtu
lociſſimè. Virum autem vxor præm
erat à nomine Dei planè abſtinen
eſſe, niſi per ludibrium blaſphem
diceretur. Nam hac in re omnes co
tiunt, eum qui baiulatur ſi Deum
nauerit in media via repentè deſer
de oſtenditur nihil vnguento effic
Diabolum ocyus Euro deportare
Auguſtinus inquit, Dęmones auiu
latus incredibili celeritate vincu
multo etiam velocius Angelos,
propterea ad pernicitatem eorum
ximam & ἀναπαίλιπτον figurandam
alæ in Scriptura ſacra tribuuntur.
igitur in cœtu verſantem mulier
ſim aliquantiſper iuſſit conſiſtere
myſterium totum çerneret, donec

rut illius cœtus ſalutauiſſet ornatum
ncipis amictu magnific ētiſſimo, ma-
máq; virorum & mulierū ꝯorona cin-
m, quĩ honorem clientelarem ſingu-
hibuerunt domino. Hoc facto ſalta-
nem inſtitui in orbē vidit ore extror-
m obuerſo, ita vt non viderent alter fa-
m alterius, quod in popularibus ſalta-
ibus receptum eſt: fortè eo conſilio
alij nō poſſint alios commodè obſer-
reatq; agnoſcere, quos illi indicent ſi
iudicum manus peruenerint. Quod
am Triſcalanus Magus cui Rex Caro-
9. veniam dedit vt ſocios indicaret,
ante magna procerum turba expo-
Regi: Magos in ſuos conuentus ex-
tari, innumeras eorum adeſſe copias
adorant hircum & poſteriores illi-
partes oſculantur: tum aduerſis tergis
videntes inter ſe ſaltare: deinde cum
bolis virili & muliebri forma coeun-
us copulari. Poſt ſaltationem inſtra-
fuerunt menſæ, cibi appoſiti. Mulier
m admouit virum vt Principem ſalu
et: deinde vt cum alijs accubuit mēſe

mine, cùm propè esset vt igni trade
contendens cum nobili quadam fe
na quæ negabat se interfuisse, dic
huic, *No sabes pas tu que le derrain to
nous hemes le baran a la Croux do pas
portaos lo topin des poudoux?* An ign
cùm postremò saltationem faceren
crucem artocreatis te portasse pocu
venenorum? Hæc autem Berond
exusta est. De exportatione autem
vnctionem transuehi Magos legim
sine vnctione sæpe, hirco, pegaso, fo
baculo, vel sine baculo & iumento
alios nudos (vt pleroſq; ad se inu
dum nudos esse ostendimus) alios
ctos, hos noctu, illos interdiu, pluri
tamen de nocte, idq; ea nocte qua
diem Lunæ & Martis interuenit:
rationem suo loco dicemus. Huc
net quod Paulus Grillandus libro d
tilegijs scribit se anno M. D. XXI
nobili quodam viro fuisse rogatum
castellum S. Pauli, (quod Spoletani
catus est) veniret, & de tribus Sagis
cribus cognosceret. Earum mini
fre

m ſponſione ſuæ liberationis fuiſſe
lã, ſe iam ante ãnos 15. à vetula Saga
gorum cœtum deductam eſſe, vbi
olus interfuit, quo autore Deo, fi-
& religioni ſuæ renuntiauerit, iura-
nto cauens ſe fidelem fore & diabo-
ndatis obſequuturam, idque manu
obſcuriſſimam ſcripturam haben-
poſita: item ſe ad ſolennitates no-
d ferias cùm imperabuntur ventu-
, & quoſcunque poſſet eodem addu-
am: diabolum ipſi viciſſim lætitiam
namque felicitatem ſpopondiſſe.
pliùs confeſſa eſt ſe ex eo tempore
em hominibus quatuor intuliſſe,
ori ſæpenumerò, & fruges calamita-
euaſtaſſe: Siquando ipſam die ſtato
tigiſſet ad cœtus non accedere ſine
certáque excuſatione, ſe ita de no-
fuiſſe vexatam vt nec ſomnum cape-
nec quietem vllam: Cùm proficiſ-
dum illuc fuit, ſe viri vocem audiuiſ-
quem paruum dominum, aut etiam
erdum magiſtrum Martinetũ appel-
ant: itaq; ſimulac ſi vnguento quodã

obli-

obliuiſſet, hircum qui præſtò ad po
aderat conſcendiſſe quem tenebar
eóq; hirco ſub magnam illam Ben
tanam nucem vbi innumeros offe
Magos tranſuectam eſſe: ibi fide P
data ſaltari, tum mẽſis accũbi, poſt
quemq; dęmonẽ cum eo eáve cui
erat cuſtodiæ copulari: Hoc facto
los ſuo dæmoni inſidentes reuola
uatim verò diabolum intra paries
meſticos adorare. Hæc vbi fuiſſet
& cum duabus alteris cõparata, ali
tereà fuerunt accuſatæ, quæ confe
pam cum ſuis pulueribus & vngu
uæ fuerũt cõcrematę. In libro quo
tio Antonij de Turquameda Hiſpa
inter cæteras hiſtoriam recente
mus, voluiſſe Magum quemda
ſuo perſuaderę fore ipſum beati
omnium, ſi crediderit ipſi & ma
conuentus adiuerit: vt autem co
ſocius, Magum de nocte poſt aliqu
culas manum ſocij prehendiſſe,
trumque elatum in aera procul fu
cœtum tranſuectos, in quo viri &

innumeræ circumstabant thronum
maximus insidebat Hircus: ad hunc
landum omnes accessisse *en la parte*
ziaque tenia (qui sciunt Hispanicè,
partem esse intelligunt quæ hone-
nõ potest nominari) Nouitium cùm
eret istud, socio dixisse, amitto pati-
am, & inclamasse repentè *Dios a muy*
tas bozes, ait autor. i. Deum voce
maxima: tunc irrumpente turbi-
rocellaq; vehemẽtissima disparuisse
nia, illum solum substitisse, & trien-
totum consumpsisse antequàm in
um suum reuerteret. Apud Cenomã-
nuper cremati sunt plurimi, qui se
bbatha sua persæpe abiuisse & ea quę
diximus commisisse fatebantur: his
forensia plena sunt, & iudicia re-
huc illuc transmissa, quæ ita nota
vt breuiter contentus indicasse præ-
re malim ad cætera: Minimùm enim
inta magi inuidia inter se perciti alter
rum incusarunt, quorum confessio-
vno ore testificabantur transuectio-
, adorationem diaboli, saltationes,
& re-

& religionis abiurationem. Recen
quę iudicium exſtat in Valerianas
Sabaudiæ confectũ anno M. D. L
cuius hiſtoriam ſummam Danæu
osè ſatis pertexuit, vnde ſimilem
bolum ſemper eſſe conſtat: nam
rum confeſſionib⁹ & comparatis
ſermonibus inter ſe commiſſarum
tur corporis exportatio baculo
innitentis ſine vnctione, tum ab
Dei, diaboli adoratio, epulum pud
rum Satanæ (qui apparebat ſpeci
dis) deoſculatio, obligatio de perp
dis malis innumeris, puluerisin q
ſubminiſtratio: ab vna nefarian
artem triginta annis fuiſſe exercit
terdum ſe diabolum tetrum hom
que valde humana forma oſtende
cibarijs autem hominibusq; cu
bus habemus apud Philoſtratum
nium Græcum autorem teſtimo
Tyanæum illum Apollonium do
quandam ingreſſum vbi hilaria ſu
cebant Magi, eis interminatum eſſ
niáq; diſparuiſſe illico, menſas, ci

ines, ſuppellectilē, & adoleſcentem
um quem Magi recens deceperant
o loco ſubſtitiſſe. Ne procul abea-
, viuunt adhuc memoria noſtra plu-
qui Comitem quendam Aſpremō-
em norunt omneis domum ad ſe
enteis tractare magnificè excipereq;
ū, adeò vt accurati cibi, officia, om-
que rerum copia ſummopere tur-
eò diuertentibus ſatisfacerent, ſed
ines illos & equos, cum primùm ab
ibant, fame & ſiti oppreſſos eſſe:
de multis adhuc ſuperſtitibus me
re memini. Ita fuit Matiſconēſis Co-
Magorum ſua ætate facilè princeps,
hiſtoriæ noſtrę aiunt excipientem Hugo Flo-
diò frequentem conuiuarum nu- riacenſis.
um ab homine foras euocatum eſſe,
ue (vt non audebat homo Satanæ re-
ari) equum nigrum præ foribus ex-
antem reperiſſe, quo ille ſtatim cum
homine tranſuectus diſparuit, nec
uam ex eo viſus eſt. Idem Romulo
apreas paludes accidiſſe Plutarchus
reſt, cum irruente turbine è medio
ſubla-

ſublatum eſſe, nec deinde viſum, v
cerum turba, quæ illi ad latus ad
cõfirmauit: quod vt Plutarchus p
ſimilia duo exempla adijcit, Ariſt
conneſij, & Cleomedis Aſtypalæ
liter Apollonio Tyanæo fuiſſe fac
bit Philoſtrat⁹, vt hoc pacto eum
cẽſeat q̃ maximus ætatis ſuę Magus
batur. Sed quoniã hoc factũ mul
ritate nationalis Concilij ac potiu
ciliabuli Aquileienſis volunt de
cuius antè meminimus, placet ian
ologos annotare, qui vno conſe
cent Magos à diabolo corpore
ri. Multas complurimum pop
atq; nationum autoritates appo
vt illuſtretur amplius veritas tam
totiesq́; probatis exemplis, idq; n
ſomnia & deliria, ſed per iudicia
dictoria, per mutuas conreorum
tiones, κὼτικατηγορίαι, repetitione
ones, comparationes, confeſſion
demnationes, & executiones iu
In quibus vnum habuit Germa
emplum memorabile, quod lo

Auguſt. lib. 10. & 21. de ciuitat. Dei, Thomas in ſumma ſecũda ſecundæ q. 95. artic. 5. tit. de ſupe. & in tract. 40. pri. par. q. 8. ti. de mira. & q 16. arti 5. & 6. & tit. de Dæmon.

eracensis narrat libro de natura dæ-
um. Cùm fortè lanius quidam per
am de nocte iret, strepitum & salta-
es exaudiuit: re itaque perueſtigata
dens pocula vidit argentea: quæ, vt
i & diaboli disparuerunt illicò, acce-
anius & postridie ad magistratum
lit: sic illi quorum signa poculis in-
accusauerunt alios citati in ius, &
es supplicio digno affecti sunt. Alte-
exstat exemplum insignius executi-
illius quæ facta est Pictauij anno M.
XIIII. cuius executionis historiam
à multis in eodem loco, tum etiam
donum Præside Saluerto didici (qui
ad iudicium ferendum çum Da-
onio Pictonum Præside & iudici-
alijs fuerat accitus) & omnes in ea
one tenent. Tres viri cum fœmina
Magi damnati & igne concremati
viui, cùm fuissent euicti necis ho-
nibus plurimis pecudibusq; importa-
pera (vt fatebantur) diaboli submi-
rantis puluercs, quos humi stabulo-
, ouilium, domorumq; limini sub-

Bonauen. in 3. sent. di. 19. q. 3. Pau Grillandus li. de sortil. sec. 7. nu. 4. Syluester Prier. in tractat. de strigib. dam. lib. 1. ca. pen. & lib. 2. ca. 1. Sprenger in malleo malefica-rum.

debant. Narrauerunt autem iſti
conuentum maximum ſolitos p
ci, quò conueniebant Magi innum
les ad compitalem quamdam c
quæ ipſis vſum præbebat ſigni: ibi
ſe hircum ingentem nigrum, ad
ratione humana compellantem,
ambitum ſaltare omneis, tum
quemq; poſteriores illius partes
dente candela oſculari: hoc fac
cum abſumi igne, de cuius cine
los capere, vt eo bouem inimi
rent, huius ouem, illius equum, h
minem languore, illum morte
poſtremò diabolum voce tem
verba intonare, vlciſcimi vos, a
tem oppetetis: ita ſingulos ope
redire quà venerant. Non eſt
uiter prætereũdum illud, quod
annis ſacrificium iſtud diabolo
facere: imitantur enim ſacrifici
lege diuina imperatum, Leuit. 16.
ceptum illud vt mares ſinguli te
annis ſolennibus ferijs compar
ram Domino. Amplius dicebat

tus vir clariſſimus, apparere ex a-
cubus Magos iam ante annos cē-
eadem cauſa fuiſſe damnatos, &
confeſſionibus idq; eodem loco
em eandem geſtum. Horum duo
runt, & duo in prouicacia ſua ceſ-
vita. Iudicium quoq; legi in Ma-
anas latum, quod mecum A-
Ferreus generalis vicarius Regis
aodunenſes communicauit. In
feſſio illarum exſtat eiuſmodi, ſe
Lognium ad Frenquiſanum pi-
certis vocibus quas reticebo,
iatis cum ſcopis delatas eſſe: i-
as ſcopis ad manum inſtructas &
ſex diabolos quorum habentur
inueniſſe: poſtquam Deo renū-
ent, diabolos humana forma ſed
aſpectu teterrimos oſculatas ado-
tum habentes in manibus ſcopas
iſſe, poſteà diabolos rem cum fœ-
habuiſſe, ipſas verò puluercs ene-
pecori poſtulaſſe: poſtremò con-
um fuiſſe vt eodem poſt octiduum
te nocte conuenirent ad diem Lu-

næ, cumque tres horas illic ſubſ
fuiſſe reportatas. Vnum omiſer
neri Magum quemque malefa
ſuorum rationes exponere, aut c
fecerit, grauiſſimè. Hoc mihi B
Caſtelli ruſſi præfectus Bituri
mine delegatus apud Bleſenſes a
uit, Magam ſe iudice crematam
quam filia accuſauerat, quòd ip
conuentus deduxiſſet mater & c
inſtituendam obtuliſſet: hæc in
ſcelera iſtud confeſſa eſt ſe ſaltaſſ
ci ambitum, & tandem ſingulo
nes rerum à poſtremi cœtus
geſtarum reddidiſſe, & qua in
rem occupaſſent. Hic enectum
fantem aiebat, alter equum, ill
rem. Vna autem nihil ab eo tem
ciſſe comperta frequentes ictus
baculo ad plantam pedum, & a
mnibus deriſa eſt. Addebat illa
rem ſæpe recentem haberi oport
ic ſimile eſt quod in altero Mag
legimus, quæ ſe fatebatur mihim
cere niſi quid mali quotidie com

lem vt vasculum diffringeret: sed
hera ipsius frangentem de industria
terrem deprehendisset, tum rem
ssa est & addicta morti, quia dice-
ullam sibi omnino quietē esse, ni-
enecto homine aut perpetrato ma-
Quibus ex rebus apparet non pulue-
sed Satanam esse qui ruinam solùm
is humani appetit, & coli frequen-
que adorari cupit: cùm plerumque
s vnum duósve pedes in terram de-
atur. Memini Furnerium virum
m Aurelienſem consiliarium mi-
ere, vulgò sermonem esse & qui-
compertum Magarum conuentus
i ad Cleriacum, & diabolos illic
quid varijs in regionib⁹ agitur nun-
, quia singula hominum facta refe-
velut in commentarios: atque hic
andi modus quo vtuntur Magi. Illa
m Maga cuius meminimus à sen-
á lata noluit prouocare, dicens se
tem anteponere tantis diaboli cru-
bus, à quo non poterat vel momen-
uiescere. In primis verò illud obser-

uandum est nullum haberi con
in quo nō saltetur: sic Longuianæ
inter saltandum canebant, hat, ha
bole, diabole, sali huic, sali illuc, lu
lude illic: dicebāt aliæ, Sabbath, Sab
id est, dies quietis festꝰ, elatis sursu
nibus & scopis, tum vt testificarē
tò, quanta alacritate animi studio
lerent diabolum atq; adorarent,
adorationem quæ debetur Deo
rent. Priscos enim Hebræos in te
apportantes munera cùm prop
accederent saltauisse constat, v
In Psal. 41 Dauid Kimhi de voce חגג significa
stum & saltationē annotauit; D
quoq; ad testificandum lætitiam
sui, cùm præiret arcæ canentem
& psallentem saltauisse. Saulem
gimus à Samuele ad prophetas
tum esse saltantes & laudantes D
strumentis musicis, prout musica
nibus ad Dei laudes læto & hilari
potissimùm efferendas fuit attribu
corporis motus nihil habebat in
quin potiùs lenitas illius animum

quodammodo extollebat, quod of-
m est Deo acceptissimum. Non po-
enim quisquis Dei laudes ista alacri-
prædicat, non abripi amore & zelo
orandi Creatorem suum. Ita singu-
Psalmorum locis vbi legitur Sela (le-
autem sæpissime) qui canebant il-
vnà cum corpore attollebāt vocem,
uid Kimhi Hebræis commentarijs
Psalmos notat: etsi eandem vocem
ida' æternitatem exponit, Symma-
& Theodotion διάψαλμα. Abraham
enHezra אמת id est, verè: vtut sit,
ores tamen ad vocis huius enuntia-
em assurgebant. Priscarum autē sal-
onum vestigia quædam hodiernæ
plicationes videntur ostendere, qui-
populi etiam omnes in suis sacrificijs
lennitatibus vtebantur. Scribit Mo-
Maymonis, Persarum filias nudas
re, & instrumentis psallere. Ma-
um verò saltationes homines furio-
reddunt, & fœminis abortum faci-
: quemadmodum de saltatione il-
Italia in Galliam per Magos indu-

cta, quam voltam nominant, q
iure potest prædicari, huic saltatio
ter insolentes ac impudicos mo
inesse mali; quòd homicidia &
innumeri ex ea accidunt: quod
blica in primis considerari opo
seueriſſimè prohiberi. Itaque S
eo quòd Geneuæ saltationes a
nia sunt odio, puellam Geneuen
instituerat, vt quoscunque virg
ab ipso tradita attingeret eos a
dum compelleret: atque hæc in
dificabatur dicens se necari ab
posse, neque vnquam voluit re
donec ad mortem damnata es
factum ab homine didici qui
addebat autem eam simulatq;
prehensa, metu & trepidatione
fuisse cõsternatam, dicẽdo se ab
deseri, ab eo promissionem de
oppetẽda accepisse, eúmq; ab
la percipi. De furore autem, om
stat non alios quàm furiosos &
homines tripudiationib⁹ istis &
nib⁹ violentis vti, neq; magis

curandis rationem esse quàm vt seda-
graunterq; cogantur saltare, vt Ger-
mia facit insanis ex eo morbo labo-
ubus quem sancti Viti & Modesti vo-
nt. Vt caput absoluam, conclusionem
iusdam disputationis apponam factæ
ram Sigismundo Cæsare, quam Vlri-
s Molitor in libello ea de causa con-
ipto retulit: nam in ea ex infinitis ex-
plis iudicijsq; fuit constitutum Ma-
verè à Satana corpore animoque de-
ortari. Historia quidem Euangelij ex-
onetetur ludibrio si vocaretur istud in
bium, an diabolus de loco vno in alte-
m deportet Magos: cùm in Euangelio
atur Satanas Christum in cacumen
mpli, ac deinde montis transtulisse.
enique enim Theologi ac eruditissimi
ntiunt corpore & animo verè Chri-
um exportatum esse: Abacuc item Pro-
hetam fatentur & corpore & animo
anslatum fuisse in Babyloniam, simi-
terq; Philippum Apostolum vtroque
ctum. Ex quibus Thomas Aquinas
uit, si id in vno potuit, in alijs eiusdem

naturæ & pondefis fieri potuisse: hoc
lius argumētum in caput Matthæi qu
tum. Apud Philostratum etiam Græc
autorem legimus, Apollonium Tya
um à Nili fontibus in AEthiopia fu
breui spatio Romam exportatum, id
(vt recta contendas) in bis millesim
quingentesimum milliare: item Ro
Corinthum, Smyrnáq; Ephesum.
annes Theutonicus sacerdos Halbe
diensis Magus eo tempore celeber
anno M. CC. LXXI. media noc
Missas cecinit, vnam Halberstadij,
ram Moguntiaci, tertiam Coloniæ
thagoram item narratu transuectu
isse Metapontum Thurijs. Quin
rus ipse Magorum defensor affirma
rum esse certitudine quadam scie
scire se multos homines ex vna re
in alteram momento sic translato
Hæc ipsius verba libro 2. cap. 8. de
stigijs dæmonum, & lib. 3. cap. 12.
quia nonnullis videtur spiritu so
translationem fieri, nunc de spiritu
tu dicendum est.

e ecſtaſi aut raptu Magorum, & ordi-
naria illorum cum Dæmonibus
frequentatione.

CAP. V.

Xijs quæ de translatis corpore ani-
moq; Magis docuimus, & ex tam
quente experientia exemplisque me-
orabilibus, cernitur velut meridie, &
patureorum error qui Magorũ trans-
onem ſtatuunt eſſe imaginarium, ne-
e aliud definiunt quàm ecſtaſin, ex-
pli gratia viſum Ezechielis adducen-
cuius ſpiritus è Babylonia abrept⁹ eſt
roſolyma: quod viſum aut vera ani-
ſeparatione fieri potuit, aut ſine ſepa-
ione accidere. Ac Hebræi quidem in
cana ſua Theologia animas electorum
co per Angelos offerri tradunt qua-
m abſtractione, homine tamen ſuper-
te: atque huc adducunt locum Pſalmi
pretioſa in conſpectu Domini mors
ctorum eius, quam iucundam mor-
m in Phædone dicere videtur Plato.
t non propterea veram corporis &
animi

animi translationem per bonos spi
& malos fieri negandum est. In e
plum Eliam & Henocum corpore
ptos adducimus, & Abacuc opera A
li in leonum foueam corpore imp
tum. Quòd si in antecedentibus e
plis non verè fieret corporis expor
quî potuisset Lochianus ille à lec
Burdegalensibus arenarijs se depre
dere? Lugdunensis in Lotharingia
cus ille Plutarchi Crotone ad N
lim, vbi milliaria amplius centum
tet transfretari? quî sexcenta alia
modi perfici? Thomas Aquinas, I
dus Heruæus, Bonauentura Tar
us, & Geraldus Odetus, qui in secu
librum distinct. 8. Magistri senten
quæstionem hanc explicarunt, o
confirmant corpore à Diabolis n
potentia de loco in locum trans
Quamquam raptus ille, vt vocant,
ticus plus habet admirabilitatis i
meo, quàm corporis exportatio. Et
si potest diabolus, vt fatentur illi,
corpora sua animos abripere: nón

us est corpus animumque sine distra-
ne & disparatione partis ratione prę-
re devehere, quàm alterum ab altero
interueniente morte diuidere? Quã-
autem immortalitatis animarũ cer-
ima testimonia & indubitatæ demõ-
tiones suppetant, hoc tamen in vali-
imis & maximis numerari mihi vi-
ur oportere, adeoque sufficere si bene
batum fuerit (vt profectò historijs,
icijs, repetitionibus, testium compa-
ionibus, conuictionibus, confessioni-
s, & executionibus infinitis fuit com-
batum) sufficere igitur reuincendis
icureis & Atheis: adeò euidenter do-
humanum spiritum essentię immor-
s esse. Hypothesis enim Aristotelea li-
secundo de anima sic optimè de-
nstratur, animam siquid sine corpo-
adiumento potest immortalem esse;
ltera hæc similiter, animam immor-
em esse si à corpore potest separari. Isti
em infidi, qui neque potestatem Dei
que spirituum naturam credunt, eam
m vocamus animam esse dicunt vin-
culum

culum harmonicum formámq; c
licam ex ſingularibus humorum
rumq; humani corporis partium fo
reſultãtem: quod certè planè abſur
eſt, hominis formam (quam omnes
loſophi puram & ſimplicem faten
ſe) ex compluribus formis compo
Ecſtaſin verò definiunt ſomnum
cholicum, quo vires animæ ita ſ
ſunt vt mortuus homo videatur:
diculam, cùm plures Magi, Olao
teſte, in Noruegia, Liuonia, Bore
partibus quàm in reliquo orbe te
exſtent: & quod de Satana apud
prædicatur, Aſcẽdam ſuper Aqui
ero ſimilis Altiſſimo, ad eam pote
referri poſſit quam Satanas in B
præcipuè populos exercet, famo
monum Magorumque nomine:
etiam in tota Scriptura legimus
rum ab Aquilone malum, Sapie
Eſai. 14. 41. & 49. Ierem. 34. 4. 6.
25. 46. 47. 50. & 51. Ezechiel. 8. 4
niel. 11. Zachar. 2. at populus iſte
quàm quiſquam alius habet mel

: sunt enim omnes flauo capillo
coloris ruffi. Quamobrem istos ne-
se est ignorantiam suam agnoscere:
n Solenem quendam Plutarch. Pli-
is Hermotimum Clazomenium, &
reconnesium philosophum atheon
rodotus ita abreptos fuisse tradunt in
essum mētis, vt corpora eorum mor-
& sensus expertia subsiderint, itáque
ratum Hermotimi corpus ab ini-
is captum, occisum, & crematum Plin. lib. 2. cap. 52. In sua Gō.
. Scripsit Hieronymus Cardanus
um luberet, per ecstasin extra corpus
adeò vt corpus maneret ἀνάιαθητον, E-
verò eos qui voluntariè inter vigilan-
n patiuntur istud Magos esse confir-
: & Cardanus ipse fatetur patrem su- In lib. de rerum variet. ad finem.
triginta annos familiarem spiritum
uisse. Sic plerumque patres sortile-
nformant liberos vt in mentis exces-
n rapiantur: quò pertinet illud Vir-
anum de Maga AEneidos sexto, quæ
omittit soluere mentes. Nam reuc-
nima vegetatiua, vitalis, & animalis
manet, quamuis soluti sint sensus,

motus,

motus,& ratio. Exstat recens histori
giæ naturalis à Neapolitano, qui
narrat à se in muliere Saga fuisse ex
tam, quæ postquàm se vnxisset, p
λειποθυμῆσα & sensu destituta concid
uersaq; post trium horarum spatiu
corpus suum multa è regionibus
nuntiauit, quæ vera deinde com
sunt. Sed autor libri digni incendi
onem rei istius gerendæ explicat. H
te Satanas ergo eos vtitur qui no
tegi, siue propter familiæ amplitu
siue propter alias causas non a
magnos conuentus accedere, Ea
tano Præside audiui Magam à so
phinatu visam quæ viua fuit com
ta: hanc ergo cubantem adigne
nente domi corpore in ecstasin
tam esse, & quia nihil intelligeb
uissimis virgæ ictibus ab hero per
tum etiam vt viderent an de hac
cessisset, ignem partibus quæ
valent sensu, fuisse subiectum, ne
tereà euigilauisse: eam itaque ia
ab hero heraq; mortuam esse en

ſibi derelictam eſſe: manè iacentem
ecto inuentam: quod cùm miratus
us quæſiuiſſet quid rei contigiſſet ip-
clamãtem ſuo ſermone dixiſſe, Ah,
e, quàm verberaſti me? Id hero apud
nos narrantem aliquem dixiſſe, Saga
ideoq; non deſtitiſſe herum, donec
rem faſſa indicauiſſet ſe animo cœ-
Magorum adiuiſſe. Sic alia inſuper
ra quæ perpetrauerat agnouit, & ig-
ſuit tradita. Iacobus Sprangerus In-
ſitor, qui de permultis Sagis quæſtio-
habuit, eas ſcribit confiteri ſe, cùm
um eſt, ſpiritu abripi, ſin aliter videa-
etiam corpore. Exemplũ noſtra me-
ria apud Burdegalenſes alterum ha-
mus anno M. D. LXXI. cùm in
gos Gallię inſtituta eſſet perſequutio.
ula quædam Burdegalenſis Maga a-
Iudices confeſſa eſt ſe cum alijs per
domadas ſingulas fuiſſe exportatam,
magnus hircus aderat, quo autore
egabant Deum, ſe Diabolo ſeruitu-
ſpondebant, ſinguli pudenda illius
ulabantur, & poſt ſaltationes pulue-

res accipiebat quisque. Tum D. B
libellorum supplicum magister, d
Maga se nihil posse nisi è carcere e
esset, volēs rei veritatem explorare,
educi iussit: & illa cum se nudam
adipe inunxisset, velut mortua e
sensus corruit, deinde post horas q
reuersa exsurgensque permulta na
quæ varijs in locis ita habere vt d
comperta sunt. Hanc historiam
quidam Comes equestris ordinis
uit, qui adhuc viuit & isti experie
terfuit. Id in Borealibus partib
quentari Olaus testis est, & amico
tici studiosè corp° obseruare don
dolore ingente reuertatur, & an
literas, cultellúmve eius qui mil
trecentis abest ab eo reportari.
admirabile est iudicium illud M
septem quod anno M. D. XLI
Nannetas didici. Cùm igitur ill
multis se indicaturos recepisset
horam, quid per milliaria decem
bitum ageretur, exanimes concid
illicò, & tres horas defecti animo

r: posteà exsurgentes renuntiauerunt
equid in toto Nannetum oppido &
bitu longiore perceperant, locis, fa-
, & hominibus obseruatis: quæ om-
statim comperta sunt. Itaq; omnes
accusati & maleficiorum multorum
mperti, ad ignem fuerunt damnati.
enit fortasse quispiam non abripi ani-
m, sed visum & illusionem à diabolo
ari: at effecta huic sententiæ aduer-
ur. Possunt quidem homines man-
gora & narcoticis potionibus sopora-
, vt mortui esse videãtur: sed horum
ta soporantur vt nunquam euigilẽt,
potis eis ad triduum quatriduúmue
sinenter dormiunt: prout ijs faci-
Turci quos castraturi sunt, & Vasco-
uidam ex inferiore Occitania capti-
qui pòst fuit redemptus, accidit. At
l tale epotant Magi, & qui narcoticis
orantur nullius rei meminerunt: Ma-
erò impressionem viuam habent sal-
onum, sacrificiorum, adorationum,
liarum rerum quas in conuentibus
runt feceruntq;, obseruant eos qui

adsunt, qui cum illis commissi fate
culpam: & Iacobus Sprangerus ex
ficarum quas igni damnauit, confi
ne id Magos confiteri narrat se in e
easdem res percipere, quas, si corpo
fuissent, pariter percepissent. Augu
quoque libro 19. de ciuitate Dei ai
stantij patrem tanta ecstasi sæpe a
tum esse, vt reuerso spiritu se fuis
sum in equum affirmaret, comme
quę in castra cum equis alijs impo
cum tamen ipsius corpus exanim
ret domi. Atq; hæc fortasse fuer
cur Lycanthropia illa & homi
pecora cõmutatio (de qua pòst a
fuerit tantopere ab antiquis celeb
adhuc in Orientis partibus freq
tur. Sunt etiam morbi qui ho
orbant sensibus ac propè exanim
sunt epilepsia & apoplexia. Sic
Papa spatio bidui pro mortuo h
tur: & Ioannem Scotum viuum
humatum creditur cùm existim
mortuus: cœpisse enim dicitur
ctari cùm præcluderetur anima,

ſtantis motum percipientes veſ-
ones qui inijciebant humum retra-
unt quidem, ſed ſanguine offuſum &
entem animam inuenerunt. Non in-
iſta mala ſortilegis, ſyncope, epilep-
apoplexia: nam ſi quando placuerit,
affecti ſunt, neq; aliam ob cauſam pa-
rur iſta quàm vt ſe à conuentibus
ndis excuſent ſi metuunt retegi, nec
minus dant fidem diabolo, & cùm
nteum alloquuntur domi. Sic Ra-
um Baro (qui apud Nannetas magi-
um ſortium damnatus ſupplicium
ulit) non tantum faſſus eſt ſe octo
ulos occidiſſe, & in animo habuiſſe
dere & diabolo ſacrificare nonum,
m ipſius filium, idq; in matris vtero,
ſummopere gratificaretur Satanæ,
umetiam ſe in conclaui ſuo procidē-
m ingenua Satanam adorare humana
ciecomparentem, eiq; adolere: qui
eſtabilium ſacrificiorum ritus apud
norrhæos olim & Canan. obtinebat.
icres admirabiles Satanas ſpopondē-
ac nominatim ipſum fore magnum,

Tandem verò ſe videns captiuum
cerbiſſimis malis oppreſſum, omn
feſſus eſt vltimumq; ſupplicium p
& lis adhuc ſub iudice hæret de b
rum eius publicatione. Apud Spr
rum legimus, cùm de quadam ma
quam damnauit igni cognoſceret,
confeſſam eſſe (vt erat obſtetrix) ſe
ros ſuſcipientem è matris vtero Di
obtuliſſe in aerem extollendo, dei
caput eorum aciculam magnam
non profluereet ſanguis indidiſſe: n
in ſepulchrum elatis abeuntem c
cte eos eruiſſe, furno coxiſſe, ca
mediſſe, pingue ad ſuum vſum a
ſe: hoc pacto quadraginta puer
interemptos eſſe.. Hæc Danenſis
Baſileam. Alteram quoque A
ratenſem innumeris occiſis cr
eſſe. Iſtius ſummè præ omnib
vnquam audiuerim deteſtandæ
tatis & idololatriæ placuit lecto
monere, vt bene ad obſtetrices a
tur. veſci autem iſtos humana c
certo certius : nam eam poſt o

tinum memoriam sic appetiuerunt
æ, vt ægrè mortuorum corpora ser- Apule. lib.
aut concludi etiam possent, quin il- 1. asini.
ngressæ ad ossa vsque abroderent:
mobrem 67. capite legum Salicarum
itur, Sortilegam, si hominem ederit,
; etincatur, solidos ducentos solutu-
m. Philostratus Lemnius autor est, La-
am, quæ sic humanis vescebatur car-
us Corinthi, ab Apollonio Tyanæo
ectam & eiectam esse: quò spectans
ratius & velut crudelissimum facinus
ominatus inquit,

Neu pransæ Lamiæ puerum viuum extrahat aluo.

ui hoc Magis in more fuit positum,
ibo isto alerētur. Apud Ammianum
rcellinum lib. 29. legimus Pollentia-
m Tribunum conuictum & confes-
m fuisse quòd viuę mulieris exsecuisset
ntrem, vt intempestiuo partu extracto
futuro Imperatore consuleret. Qui-
s locis omnibus ea quæ in iudicijs no-
orum temporum vidimus confirmā-
r. Imò complures Magi existimant

se à Dæmonib⁹ ad crudelia hæc fac
adduci, vt hac ratione ex animi
tentia aut spiritu aut corpore rapi
Et ne longè abeamus, Rondelet
ctissimus medicus & celeberrimus
gum quendam in Montepessula
pulchris hærentem obseruauit,
sepulchrum profectus vbi mulier
pus fuerat pridie conditum, ex eo
dit femur, quod imponens humer
nem dentibus mordicus auellebat
mihi quidam Rondeleti discipul
tum eum prosequebatur, narrau
canthropiam morbum Rondel
cebat esse, qua homines furios
verti in lupos putant, eóq; cibo
tur. Iam itaq; dicamus possint
nes verè in lupos & alias bestias
verò sic imaginatione aut mo
videantur.

De Lycanthropia, & an spiritus
hominem in bestiam possint.
CAP. VI.

)Ermultis exemplis,& diuinis huma-
nisq; autoritatibus, itemq; accusati-
bus,euictionibus,confessionibus,iu-
jis, & executionib⁹ antè ostendimus,
os & mulieres via diabolica modò spi-
u & corpore, modò spiritu solùm ex-
rari: nec paucis Satanam persuadere
a verborum vi & vnguentorum quæ
diteffici, eumque plurimum hircina
cie apparere. Ex quibus demonstra-
nem effectorum nobis esse constat,
am Dialectici appellant ὅτι ἐστί: quæ de-
onstratio etsi non æquè habet euiden-
m ac ea quæ ex causis nascitur, non
inus tamen habet certitudinis. Cùm
tem nostram in causis ignorationem
nfitemur, amplissimam Deo laudem
buimus, aduersus quem si infirmita-
m mentis nostræ attendimus nefas est
eo quod fieri non potest contendere.
t illud profectò mirum est Satanam
qui se quocunq; lubet corpore induit)
pissime ac propè ordinariè secundum
rmam hominis hirci figuram assume-
, nisi eo fortasse nomine quod hircus

Arist. in posteriorib. analyticis.

fœtidus est & salax. Videmus enim
bolos in Scriptura sacra hircos appe
Esa. 13, & vt in Esaiam Chaldęus interpres exp
34. vocē שעיר qua significatur hircus.
enim Esaias saltaturos Babylone d
nes & hircos, & Satyrum vnum incl
turum alterum. Zoroastes hircorum
mine Dæmonas intelligit, quia puti
& lasciuum esse in proprietatibus
numeratur: quod Mirandulanus h
ceps obscurè 12. positione in Zoro
significauit his verbis, Quid sit inte
dum per capros apud Zoroastem,
get qui legerit in libro Bair quæ sit
tas capris cum spiritibus. Propria
Dæmonum est in lasciuā brutam
piditatem dominatio, vt Hebrai
tant in lib. פרקי אבת dicentes Sa
portari à serpente. i. (vt Philo He
interpretatur) à voluptate, qua A
ille sapientissimus aiebat nullam p
capitaliorem hominib⁹ à natura d
Catone Cēsorio teste apud Tulliū.
obrem Dæmonib⁹ figurandis Gra
ces Satyros semiuiros atq; semihirc

erunt: & in libro Leuitici postquam
dauit Deus animalia certa à populo
acrificari & sanguinem ad altare fū-
ndem inquit, Neq; vnquam in po-
m sequamini hircos vestros & Saty-
t sacrificetis eis: quem in locū Rab-
Moses Maymonis ex libris, quos de
itenijs & sacrificijs Chaldæorum Sab-
umque legerat, tradit in more fuisse
ium vt sacrificaturi diabolis in de-
concederent, effossáq; fouea sang-
em in eam inijcerent, ad eam epula-
tur, & in honorem malignorum spi-
um dies festos celebrarent. Leuitici
q; 16. ca. Aaroni præcipitur vt sump-
duobus hircis sortiatur vnum p Deo,
Zazele alterum, & vt hircus ille qui
eli sorte acciderit super quod Sacer-
peccata populi cōfitetur in desertum
ittatur, Deo sacrificetur alter: quē ta-
n hircum Hebræi nunquam fuisse in-
tum annotarunt. In Deut euidētiore
s interpretatione maligni spirit⁹ pro-
a significatione vocātur, לשדים, om-
exponunt dæmonia: itaq; fieri potuit

Lib. 3. More nebocim.

Deut. 32.

vt

vt vox Lacedæmon ex Hebræa v
Græca componeretur idem ſigni
te. Scribit enim Ioſeph. Hebræis
lim cum Lacedæmon. fœdus inter
ſe: etſi poſtremam hanc interpr
nem non moror. Quicquid aut
Satyris vulgò prædicetur, quorum
quens eſt in vita eremitarum Ant
Pauli mentio, non dubium eſt qu
ligni fuerint ſpiritus. Non raro et
gura hominis proceri & nigri Sat
ipſum exhibet, vt de eo diximus q
tharinæ Dareæ viſus eſt, Dioni Pl
amico, Caſſio Parmenſi, Athe
philoſopho, Magdalenæ Crucia
Haruilleriæ, quæ ſibi annos duo
natæ confeſſa eſt oſtenſum à mam
diàbolum forma hominis procer
gri, atrati, ocreis & calcaribus in
qua ſpecie compellat momento
dit ipſam pro voluntate ipſius: i
vitæ ſuæ curriculo fuiſſe factitatum
nihil omnino tam incredibile &
rabile, quàm hominis in beſtiam
poris in corpus tranſmutatio. Ver

hoc iudicia in Magos constituta, &
næ atque humanæ populorum om-
n historiæ probant certissimè. In li-
Quæsitorum quinque aduersus Ma-
, cuius sæpe memini, legimus Stasum
ndam Magum in Bernatum agro è
dio inimicorum (quos habebat quã-
imos) repentè ac multoties effugis-
nec aliter quàm inter dormiendum
ili potuisse. Hic duos reliquit disci-
os, Hopponem & Stadlinum sum-
s Germaniæ Magos, qui eo loco di-
rtempestates, fulmina & procellas
imas excitasse. Et ne procul ab hoc
o discedamus, exstat quæstio in Par-
ento Dolensi habita, & sententia la-
ie 18. Ianuarij M. D. LXXIII. con-
AEgidium Garnerium Lugdunen-
: quod iudicium nihil hic attinet ex-
bere, cum Aurelijs apud Eligium Gi-
ium, Parisijs apud Petrum Hayanum,
enonibus fuerit typis commendatũ:
cipua solùm capita quorum accusa-
& euictus fuit, annotabimus. Et quòd
nerius iste die Michaelis festo ad Ser-

ranam

ranam syluam in vineis Chasteno
(quæ à Dolensi oppido quadrante
aris absunt) puellam decẽ aut duo
annos natam ceperat, manibus q
porum pedibus consimiles videb
dentibúsq; occiderat, femorum
chiorum carnem deuorauerat, d
ad vxorem detulerat: quòd item
inensem eadem forma alteram pu
ceperat occiderátq; voraturus, n
homines (vt ipse fatebatur) impe
tum attulissent: quòd etiã post die
decim puerum decennem in Gre
rum vineis strãgulauerat, carné
rum, tibiarũ, & ventris comedera
deniq; puerum alium hominis, no
specie quasi tredecim annos na
vici Perusani saltu occiderat com
animo (vt ipse sponte ac non co
iebat) nisi fuisset impeditus: h
de causis ad ignem viuus est dam
effectáque sententia. Alia quoque
tur causa Vesontione cognita à l
Boino Inquisitore anno salutis n
mo quingentesimo vigesimop

cembri menſe, in Galliam, Italiam, Germaniam miſſa, quam Vierus Ma- um defenſor libro ſexto de Præſtigi- capite decimotertio exponit copiosè, ue percurram paucis. Rei Petrus gotus & Michael Verdunus ſe Deo untiaſſe fidémque dediſſe diabolo nfelli ſunt. Burgotum igitur Micha- dunt in vicum caſtelli Carlonij, vbi delam virentis ceræ obſcura flam- & coloris Veneti habebant ſingu- ra ſaltabant & ſacrificabant diabo- Poſteà ſe vnguento oblitos faſſi ſunt os fuiſſe factos celeritate ſumma ex- entes: tum verſos in homines ac ndein lupos, eáque ſpecie lupas in- e eadem voluptate qua cum mulie- s rem habere ſunt ſoliti. Prætereà feſſi ſunt, Burgotus quidem ſe pue- ptenni lupinis pedibus dentibúſque rem attuliſſe, voraturum niſi ruſti- begiſſent: Verdunus verò ſe puellam orto quodam piſa carpentem occi- , & à domino Cuueæ depulſum eſ- b vtriſque puellas quatuor voratas eſſe

esse certo tempore & loco, quarum
tem exponebant: se puluere quod
cto necem hominibus importa
Bordinum generalem Procura
Regis aliud exemplum mihi narra
mini ad se è Belgis missum cum i
toto à Iudice & actuarijs obsign
lupo sagitta ad femur transfixo, q
eà in hominem versus decubuit
cum sagitta, quam auulsam agno
qui fuerat iaculatus, tempore &
confessione hominis comprob
bus Fincelius lib. 11. de mirabili
bit Paduæ Lycanthropum fuisse
hensum, cui lupini pedes resecti
momento manibus pedibusque
tus homo exstitit. Quo exempl
um Magarum Vernonij conf
quæ frequenter felium innume
specie in castellum peruetus sol
uenire. Ibi constituentes vir
aut quinq; pernoctare multitud
lium se inuadētem experti sunt,
vnus occubuit, cæteri læsi sunt,
tis felibus viciſſim læsis quę pos

as verſæ grauia vulnera compertæ
accepiſſe. Sed quia res incredibilis
ebatur, iudicia ſiluerunt. Quæſitores
m quinq; huiuſmodi cauſarum pe- In malleo malefic.
ſimi de ſcripto tradunt, tres Magas ad
entoratum forma trium ingentium
um agricolam adortas eſſe, qui de-
dendo ſe vulnerauit depulitq; feles,
ndeverò momẽto mulieres decum-
tes fuerunt compertæ & grauiter
neratæ: qua de re cum interrogatæ e-
accuſauiſſent à quo vulnus accepe-
ille iudicibus horam & locum indi-
it quo feles appetiuerant ipſum easq;
rat. Petrus Mamorius in libello de
ilegis mutationem iſtam hominum
upos dicit à ſe in Sabaudia viſam:
ricus Colonienſis in libello de La-
s pro indubitato affirmat: Vlrichus
n Molitor in libello quem dicauit Si-
mundo Cæſari, diſputationem con-
bit coram Imperatore factam, & cer-
mis rationibus exemplorumq; innu-
rabilium experientia cõſtitutum fu-
docet trãſmutationem iſtam veram

esse: & ipse Lycanthropum à se fui
sum narrat Constantiæ, qui accusa
uictus, damnatus, & à confessione
fuit traditus. Multis quoq; libris in
mania editis ostenditur vnum ex p
tissimis Christianorum Regibus q
pervita defunctus est, in lupum fa
isse versum, vt Magorum omnium
lè princeps habebatur. Verum
hæc pestis Græciam Asiamque a
peruasit quàm Occidentis populos
iunt mercatores nostri eos illic c
carcere contineri qui in lupos c
tuntur. Itaq; anno M. D. XLII.
ne Solymanno imperium obti
tanta fuit luporum vis Constan
li, vt armatus Imperator cum p
no milite procedens ad centum
quaginta simul compulerit, qui
so populo prospectante ex vrbe
erunt. Hanc historiam narrat Lob
celius libro 2. de mirabilib⁹, atq; i
rem populi omnes consentiunt.
pos Germani dicunt *vverwolff*,
loups garous, Picardi *loups vvarous*,

varios dixeris (genim in locũ vv ſuf-
it Galli) Græci λυκανθρώπους & μορμολυ-
Latini varios & verſipelles, vt Plinius
s de hac tranſmutatione annota-
Franciſcus Phœbus Fecenſis Comes
bro de venatione voce *garous* ait ſig-
i *gardez vous*, cauete vobis, cuius rei
Fauchetus Præſes admonuit. Hoc
i quidem eſt veriſimile: nam alij na-
s lupi pecudes perſequuntur, hi
umq; homines: itaq; meritò dici po-
gardez vous. Pomponatius & Theo-
ſtus Paracelſus principes ſua ætate
oſophi certiſſimam eſſe confirmant
inum in lupos tranſmutationem.
ar Peucerus homo doctus gener
ppi Melanchthonis ſcribit has ſibi
erviſas fuiſſe fabulas, ſed coactum
credere ex quo iſtud ſibi mercato-
lurimi fide digni negotiantes in Li-
a confirmarunt, multos etiam fuiſ-
cuſatos, euictos, & à confeſſione ad-
atos morti: itaq; deſcribit modum
n Liuonia obſeruatur: nempe quot-
s ſub finem Decembris nebulonem

esse qui Magos omneis citat vt loc
cto cōpareant: si defuerint, eos à d
ictibus ferreæ virgæ cogi adeò vt
exstēt: præire ducem, myriadas seq
nantes fluuium: eo traiecto muta
pos, in homines & in pecora inuo
innumerabilia dāna importare: p
duodecim eodem fluuio remeare,
manam formam recipere. Lang
Burgūdum vidi sæpenumerò vi
ctissimum agentem in rebus Du
xoniæ, dum pro Domino suo cu
Galliæ ageret: hic ergo similem
narrauit mihi, & se in Liuonia
dixit cognouisse, id toti popul
exploratissimū. Habeo apud me
ni cuiusdam literas qui stipendi
Henrici 2. Regis scriptas ad Co
Galliæ, quib⁹ certiorē facit Co
de Liuonia à Moscho capta: dei
cit, In illis locis Herodotus Neu
locare videtur, apud quos dicit h
conuerti in lupos: quod est adh
tissimum in Liuonia. Multa aut
ab Herodoto, quæ incredibilia

antur, posteritas comprobauit. Idem
m autor est exstitisse Magos qui certis
ssionibus tempestatem illam sedauc-
e qua iamque naues Xerxis ampliùs
dringintæ fuerant submersæ: & apud
um magnum libro 3. cap. 18. legi-
s Lappos Magos secundos ventos &
cellosos vendere solutis quibusdam
ibus, quod ab experientia frequentis-
omnes nautæ sciunt. In historia
que Ioannis Tritemij legimus anno
CCC. LXX. Iudæum quemdam
anum nomine Simeonis filium in
um se cùm placuit transformauisse,
culorum aciem effugisse factum nó-
. Mirum quidem istud, sed hoc meo
cio est admirabilius complures non
credere, cum populi omnes terræ
ota antiquitas id vno ore agnoue-
. Neq; enim solùm ante annos bis
leducentos id scripsit Herodotus, &
hunc Homerus 40. annis, sed etiam
mponius Mela, Solinus, Strabo, Dio-
us Afer, M. Varro, Virgilius, Ouidi-
sexcenti alij: atq; in hanc sententiã
gilius,

-- hæc herbas atque hæc ponto lecta venena
Ipse dedit Maris, nascuntur plurima ponto
His ego sæpe lupum fieri, & se condere sylvis

Lib. 8. ca. 22. Miratus autem Plinius de hac re au
consentire, Homines, inquit, in
verti rursumq; restitui sibi falsum
mare debemus, aut credere omnia
fabulosa seculis comperimus. Ho
non audet confirmare, metuens
habeatur fides: nam inter principes
cos autores adducit Euanthem ip
qui ait in Arcadia ex gente Antæi
tranare quoddam regionis sta
transfigurariq; in lupum, deinde
liquot annos reuerti ad idem sta
& cùm tranauerit effigiem huma
recipere. Antè notauimus perdet
stæ familiæ toti Magam vnam fu
& Agriopas qui Olympionicas
narrat Demænetum Parrhasium
statis pueri Ioui Lycæo immolatic
lupum fuisse conuersum: quod M
ro omnium Græcorum Latinorum
Tullio teste, doctissimus adducit
indubitato confirmat. Olaus m

gentibus Pilapiæ, Narboniæ, Fincla-
, Angermaniæque loquens (ſunt au-
hæ gentes Ethnicæ adhuc, & malig-
um ſpirituum Magorumque plenæ)
iſtoria narrat homines vulgò in be-
abeis commutari: & qui infinita ex-
pla, quæ breuitatis ergò omittimus,
ſyderauerit, is Olaũ, Saxonem Gram-
ticum, Fincelium, & Guilhelmum
bantinum poteſt conſulere. Taceo
amorphoſin Ouidij, quia res veras
fudit cum fabuloſis multis: ſed quod
Lycaone Rege Arcadiæ ſcribit in lu-
m verſo non eſt incredibile,

rritus ipſe fugit, nactusq; ſilentia ruris
ululat, fruſtraq; loqui conatur:

n Rex quidam memoria noſtra exſti-
t transfiguratus in hanc formam, &
biq; ſit adhuc vſitatum. Neq; fabulo-
n eſt quod Homerus narrat de Circe
ſefica, Vlyſſis comites ab ea in porcos
ſe transformatos: cùm Auguſt. ip-
n libris de ciuitate Dei hiſtoriam ean-
n adducat (quamuis opinione ipſius

Lib. 18. ca. 17. & 18.

miram) & illam de Arcadibus in
bus quoque memoria ſua freque
iſſe dicat vt ſtabulariæ mulieres in
malis artibus in caſeo darent viat
vnde in iumenta illicò verterent
neceſſaria quæque portarent, p
perfuncta opera iterum ad ſe rec
Huic perſimilem hiſtoriam legim
pud Guilhelmum Tyri archiepiſc
quam eamdem Sprangerus Inq
narrat, iuuenem Anglum mili
Cypro fuiſſe à ſaga transformatu
ſinum, qui cùm in nauem ad ſoc
lens remeare fuſtibus abactus e
Magam redijt: itaq; illam eo vſ
donec aſinus in Eccleſia viſus e
nua procidere, eáque facere qu
mante bruta nequeunt profici
Magam quæ agebat ipſum ex
ad iudices raptam eum trienni
reſtituiſſe, & morte affectam e
de Ammonio Philoſopho Peri
legimus, aſinum ordinariè lect
interfuiſſe. Nihil in AEgypto m
quentari tradunt mercatores n

Belonius in ſuis obſeruationib⁹ Lu-
excuſis hiſtrionem ait in ſuburbio
yri oppidi in AEgypto à ſe fuiſſe vi-
, qui cum aſino ſuo ſermones con-
bat & confabulabatur quàm famili-
ſſimè: aſinum verò ſignis, geſtibus, &
ce indicauiſſe optimè accipi à ſe quic-
id dicebatur: Si herus iuberet aſinum
lchertimam de cœtu fœminam deli-
re: contemplatum eum in omneis
rtes ad vnam tandem ſolitum, cui gra-
laretur, certo iudicio accedere: ſi he-
s ediceret hordeum aſino afferri, tum
m aliter quàm ſoleant aſini exultaſſe,
alia id genus innumera: quibus copio-
enarratis ſubdit Belonius, Amplius et-
m dicturus eſſem, ſed metuo vt eis ha-
retur fides: quemadmodum nec ego
edidiſſem, niſi meis oculis ſpectante v-
uerſo Cayri populo percepiſſem. Huic
lſtipulatur quod ſcribit Vincentius, du-
in Germania hoſpitas fuiſſe Sagas quæ
oſpites ſolebant in beſtias interdum
rtere: cùm itaq; hiſtrionicum adoleſ-
ntem in aſinum conuertiſſent, qui (vt

In Specula li. 3. ca. 109 & Fulg li. 8. cap. 11.

erat rationis compos) voluptates m
viatoribus exhibebat, hunc magnof
à vicino emptum: illas tamen dixiſſ
non eſſe præſtituras, nam eum ſi flu
accederet amiſſum iri: aſinum itaq
quodam elapſum in lacum proxim
abijſſe, & ſimul ac fuiſſet immerſus
mam recepiſſe. Id Petrus Damianus
ſua ætate inter primos numerādus c
rem ſciſcitatus eſſet diligentiſſimè e
ro, ex aſino, ex mulieribus Sagis conf
factum, & ex ijs qui aſinum elapſu
reſtitutum viderant, Leoni 7. Papa
rauit, & poſtquam diu in vtramq; p
coram Papa fuit diſputatum, hoc
poſſe fieri fuit cōſtitutum. Atq; hoc
dem pacto confirmari poſſet illud, q
apud Lucianum & Apuleium athe
mines in aſinum verſos legimus, q
ſibi aiunt à Lariſſæis mulieribus Sag
cidiſſe, quas ideò inuiſerant vt co
cerent an iſtud ex veritate eſſet. Fui
tem vterq; & ἀθεότητος & artis magic
cuſatus: quamobrem Apuleius o
machinas admouet in Apologia, vti

legij & veneficij accusationem dilu-
Verùm vbi de hac sua transformatio-
loquitur, obseruandum illud est quod
Finus hercule calles prauissimis opi-
nibus ea putari mendacia, quæ vel
itu noua, vel visu rudia, vel certè su-
captum cogitationis ardua videntur:
si paulò accuratiùs exploraris, non
do compertu euidentia, verumeti-
facilia sentiès. Et paulo pòst,
us deierabo Solem istum videntem
um me vera & comperta memorare,
vos vlteriùs dubitetis, &c. Potuit qui-
mille narrationem suam facetis histo-
locupletauisse: sed historia nihil am-
us habet admirabilitatis quàm illæ
bent quas suprà attigimus. Nam ip-
n Apulcij transformationem Augu-
us lib. 18. de ciuitate Dei, cap. 18. neq;
gare audet, neq; affirmare: putat qui-
m & iudicat fascinationem esse: alij
ò contendunt istud & vera & natura-
ione posse contingere, & mutatio-
puellarum fœminarum in masculos
mprobari, de qua legimus apud Hip-

pocra-

pocratem libro Epidemion, cap. 8. P
um libro 7. cap. 4. Gellium libro 9.
4. & Amatum Lusitanum centu
curatione 39. Huius rei exempla
meis commentarijs in Oppianum
tam Græcum de venatione anno
sed omnes mutationes sunt fœm
rum in mares, pudendis videlicet
priùs in ventris sinu latuerant tum
mùm erumpentibus. At Lycanthr
cum hac nulla intercedit similitudo
que naturalem habet causam, sed
naturam omnia. Illud tamen cert
historia sacra Nabuchodonozoris
confirmari, quem ait propheta D
fuisse mutatum in bouem, & sept
fænum & gramen duntaxat com
Hoc fieri posse confirmant Arabe
Pythagorea μετεμψύχωσις multo p
dicijs nostris videtur abhorrere,
Platonici omnes, Chaldæi, Persæ
gyptij defenderunt. Complures
Medici rem adeò mirificam, at no
sam animaduertentes, ne quid
viderentur, sermone & scriptis tr

Lycanthropiam morbum hominū
rorum dici cogitantium se lupos es-
q; in syluis oberrantium, qua in sen-
ia est Paulus AEgineta: verùm per-
ltis rationibus & testibus fuerit opus
ementiendos populos omneis terræ,
nes historias, adeóq; historiam sacrā,
m Theophrast. Paracelsus, Pompona-
s, & Fernelius ipse medicorum suæ æ-
is non yltimi, & alij multis seculis Ly-
nthropiam certissimam esse, veram, &
lubitatam duxerint. Prætereà illud ri-
ulum est quòd res naturales æquan-
ijs quæ naturam superant, & actiones
imantium actionibus spirituum dæ-
onumq; comparantur. Absurdius ve-
illud hic causari morbum: malum e-
m Lycanthropo inesset soli, non eos
iceret qui hominem in bestiam verti
nde restitui vident. Maleficam Circen
Chrysostomus sic brutis voluptati-
s comites Vlyssis inescasse vt si fuissent
rci: quibus verbis videtur innuere nō
utatum corpus, sed rationem solùm
ectam fuisse brutamq; factam. Qui-
cunq;

Fernel. lib. de abditis rerum cau sis.

cunq; tamen veteres & noui autor
Lycanthropia ſcripſerunt, vno ore
firmãt mutari humanam formam
tu & ratione integra permanente:
Homerus in Odyſſea optimè,

οἱ ἦσαν μὲν ἔχον κεφαλὰς, φωνήν τε, μέμη
καὶ τρίχας. αὐτὰρ ὁ νῶϊν ἦν ἔμπεδος ὥς τὸ πάρ

Hi verò ſuum quidem habebant ca
vocémque, Et pilos, ſed mens erat
gra vt anteà. Et diſertis verbis
mit Boetius, voce & corpore perdi
la mens ſtabilis, quæ ſemper mo
quæ gemit patitur. Itaque Lycan
pia neque aduerſatur canoni Epi
26. q. neque Theologorum ſenten
quorum plerique docent omnia
creata eſſe adeò, vt ne maligni qui
ſpiritus formam eorum mutari po
cùm non eſſentialis forma homi
eſt ratio, ſed figura ſolùm perm
Quòd ſi facultatem hominibus eſſe
bimur efficiẽdi vt roſas proferat cer
& braſſica poma, ſi ferrum verte
chalybem, argentum in aurum, ſi
artificioſas lapidum formas cum na

gemmis venuſtate concertantium
endi: an illud mirum videbitur quòd
anas (cui permagnam vim in hunc
ntarem mundum conceſſit Deus)
ram vnius corporis alterius figura
mutat? Hæc omnia à Thoma Aqui-
in ſecundum librum ſententiarum Diſtinct.
hmantur, cùm ait, Omnes Angeli 7. art. 5.
& mali ex virtute naturali habent
ſtatem tranſmutandi corpora no-
atq; huc pertinet Eſaiæ locus, Baby- Eſai. 34.
em euerſum iri, & ſtriges ibi ſaltatu-
, lemures, dæmonas, & quos appellat
yy, quos vulgata Bibliorum inter-
atio apud Plantinum Antuerpiæ ex-
Gallicè ſemiuiros & ſemiaſinos ver-
hoc autem nō fuiſſet interpres dictu-
ſi de morbo ſolùm aut illuſione acci-
porteret: nam hos ſermonis vſu om-
o carere cōſtat omnium teſtimonijs.
umtamen fieri etiam interdum po-
, vt Magus illuſione diaboli faciat vt
io alius quàm ſit eſſe videatur: vt in
lementis hiſtoria legimus per Simo-
magū effectum eſſe, vt Fauſtinianū

ami-

amicorum nullus agnoſceret: item
roni imperatori dixiſſe vt ſibi cr
iuberet abſcindi, ſe enim tertio die
recturum eſſe, quod cùm Nero (v
batur) feciſſet, eum die tertio reu
Neronem verò miratum ei ſtatua
mæ poſuiſſe cum hac inſcriptione,
ni magο Deo: Neronem ex eo temp
artes magicas incubuiſſe totum. S
autem Neronis oculos & totius
ſic faſcinauerat vt arietem Simon
decollarent. Simile eſt quod na
puleius de tribus hominib⁹ quos
tabat occiſos, cùm tres hircinas
Pamphila Saga faſcinatus conf
Sed momentanea eſt iſta faſcinat
minis verò in animãtem brutam
formatio nonnunquam durat ſ
um, vt apud Danielem Nabuch
zoris. Deinde verò actiones &
labor quem tres homines perf
queant, magnitudo, inceſſus, ci
mineus, cardui humano corpori
unt conuenire. Nam & Prophet
& quicunque de hac transfor

ſerunt non alio tradunt vſos fuiſſe
rio: etſi Apuleius ait, ſe cùm inueni-
ruit, vitam humanis cibis (vt erat
ratione) toleraſſe. Accedit lupo-
celeritas, curſus, morſus vncorum
ium ab homine alieni. Quòd au-
iunt quidam, humanum corpus à
aſoporari phantaſiamq; abripi, e-
ius mutationem perſuaderi (quam
ntentiam propterea veniunt, quòd
orum brutum corpus fuit vulnera-
poſtquam reſtituti ſunt (vt ante di-
us) ſe vulneratos eſſe humano cor-
compererunt) & hoc interdum fie-
illud poteſt: poteſt etiam Satanas
em momento vulnus humano cor-
inflixiſſe. Neq; ſpeciem habet veri-
quod quidam aſſerunt, non eſſe has
Satanæ à Deo attributas: etenim
Dei conſilium ab hominibus com-
hendi, neq; poteſtas diabolo data co-
ſci poteſt, quum in libro Iobi dica-
non eſſe poteſtatem vllam in terra
poſſit ei obſiſtere. Prætereà dicun-
Magi Pharaonis eaſdem res feciſſe

quas facit Moſes, id eſt, baculos in
vertiſſe, & ranas produxiſſe: quod
mè fuiſſet dicturus, ſi qua fuiſſet
rum faſcinatio: nihil enim Moſes
luſionem fecit, neq; Moſis ſerpen
los fuiſſet digeſtura, ſi Magorum
tes meri fuiſſent baculi. Et quiſq
rituum actiones cum humanis co
rat, is perinde fallitur ac ſi defend
poſſe pictores aliosque artifices p
ma opera & dignitate cum operi
turæ concertantia facere, quia i
mulive nequeunt. Deus enim
rebus à ſe creatis pro ipſarum c
ſuas admirabiles impertiuit. Si
tem exponenda eſt ratio cur h
præcipuè in lupos aſinósque ver
potius quàm in formas alias, h
probatur ratio, quòd qui prim
fuere transformati humanas c
medebant in ſacrificio Iouis, qu
Lycæum, quaſi lupinum dixeris,
bant: quemadmodum eum qu
pœnas dedit in lupum verti ſoli
Sabaudos diximus ex confeſſio

pueris multis cibatos esse. Deus ita-
iusto iudicio sinit eos humanam
mam amittere, & lupos sicut meren-
ieri. Nam post omnem hominum
moriam famosi fuerunt Magi & Ma-
hoc nomine, quòd cibis vescantur
usmodi, mortuorum corpora effodi-
& abrodant ad ossa vsq; quod Pausa-
annotauit dicens à dæmone terrestri
im, Apuleius ait feciſſe Sagas. Qui
em asini fiunt, eò transformantur,
d detestabilia Magorum arcana ex-
uerint cognoscere: quemadmodum
i maleficam amarunt Circen, iusto
iudicio fuerant in sues transforma-
& in Liuonio affirmatur eos qui Ma-
& Lycanthropos frequentant ijs tan-
n conformari. Enimuerò quæcunq;
atur causa: & diuinis humanisq; hi-
ijs, & bonæ Theologorum partis cō-
ione, & experientia tot seculorum
populorum & doctissimorum ho-
um iudicijs coguntur vel pertinaci-
i veritatem agnoscere: quam iustissi-
Theologorum sententiæ, etsi hoc

noſtro argumento à Canoniſtis d
tium, ſtatui permittere. Vtut ſit, h
nes in beſtias verti conſtat forma d
one integra permanente, ſiue po
Dei ſola efficiente, ſiue per Satana
ctorem atq; adminiſtrum volun
ius. Nam ſi veritatem hiſtoriæ ſa
pud Danielem (quæ in dubium
non poteſt) ſi vxoris Loti in ſar
mobile verſæ confitemur, certu
què poſſe hominem in bouem, l
aut animantes alias transforma
hoc Thomæ argumentum age
corpore Chriſti ſuper montem
plum exportato, ſi in vno fier
poſſe in omnibus: id enim per
geſtum fuiſſe dicitur.

An Magi rem cum dæmonibus h
CAP. VII.

PRincipio huius operis dixi
annam Haruilleriam Ver
Compendienſes natam inter
iſſe confeſſam, ex decreto Curiæ
tiam Iudicis Sanliſiani confirma

ipſius viuam fuiſſe adiudicatam
ſe verò annos duodecim natam à
re oblatam fuiſſe diabolo ſpecie ho-
is atri, amictu atro, ocreis & calcari-
inſtructi, gladio accincti, equum ni-
habentis præ foribus, vtente his
is, Ecce Filiam meam quam ſpo-
ubi, ad ipſam verò dicente, Ecce
m tuum qui beabit te: ex eo tem-
Deo & religioni renuntiauiſſe, & il-
ſe concubuiſſe ſecum vt viri cum
inis ſolent, niſi quòd frigidum erat
en; id octonis poſteà dieb⁹ aut quin-
is feciſſe, nec percipiente viro cùm
l in lecto eſſent; diabolum ſemel ex
quæſiuiſſe an grauida ex ipſo vellet
, ſe autem renuiſſe. Summam quo-
interrogationum Potezanis Magis
Lognium propoſitarum (quæ igne
q; ſublatæ fuerunt) à Domino A-
no Ferreo generali Regis vicario a-
Laodunenſes traditam legimus, ex
confeſſiones aliquot hic viſum eſt
nere. Margarita Bremõtia vxor No-
Lauereti dixit ſe die Lunæ proximo

nocte ineunte cum matre Maria in
uentum, qui apud Franquisanum p
num prope Lognium in prato ha
tur, iuisse: matrem inter femora s
habentem dixisse (verba hic placere
tere) & statim vtramq; eò exportat
se, vbi inuenerunt Ioannam Robe
Ioãnam Guilleminam, Mariam va
Simonis Agni, & Guilielmam cui
Graffi vxorem cum suis scopis sing
eodem sex diabolos humana spec
ueniisse, aspectu horridos, &c. facta
tione Diabolos concumbẽtes re
ipsis habuisse: eorum vnum qui
tem duxerat, cepisse ipsam, bis c
tum esse, & amplius semihoram c
sa concubuisse, perfrigidúmq; s
iecisse. Ioanna Guillemina huius
tur dictis, semihoram fuisse c
fassa & perfrigidum semen ab eo
tum. Taceo confessiones alias hu
miles. Legimus item li. 16. Ioanni
ri, qui historiam Flandricam scr
curatissimè, an. M. CCCC. LIX.
tem virorum fœminarúmq; nu

trebatiorum oppido crematum esse,
inter se accusantes fatebantur se no-
ad saltationes fuisse transuectos, & cũ
olis, quos adorabant humana spe-
copulatos. Iacobus Sprangerus, &
ggæ 4. Magarum quæsitores se de in-
eris Sagis cognouisse scribunt, plu-
sq; Sagas supplicio vltimo addixisse
ermania, nominatim verò in Con-
ensi & Ratisbonensi agro anno M.
CC. LXXXV. quæ omnes fate-
ur Diabolos concubuisse secum,
quàm Deo & religioni suæ, Diabolo
ore, renuntiauissent. Amplius scri-
nt non paucas exstitisse quæ nec ac-
atæ resipuerint & à consortio isto dis-
erint, easq; idem confessas esse, nem-
diabolos tantisper dum fuerunt sagæ
n ipsis rem habuisse. Hanc opinio-
m confirmans Henricus Colonien-
ait nihil in Germania tam vulgatum
, adeoque in tota Græcia & Italia no-
imum. Nam Fauni, Satyri, Syluani
mones sunt & maligni spiritus: & il-
quod vulgo dicitur κατυφλεψ nihil est

aliud quàm ſcortari. Auguſtinus
de ciuitate Dei iſtam diabolorum
mulieribus copulationem ſcribit
certam eſſe vt contradicere mag
impudentiæ. Hæc illius verba: E
niam creberrima fama eſt, multi
ſe expertos vel ab eis qui experti
de quorum fide dubitandum n
audiſſe confirmant, Syluanos &
quos vulgo Incubos vocant, im
ſæpe exſtitiſſe mulieribus, & earu
tiſſe & peregiſſe cõcubitum: & qu
dæmones quos Galli Duſios nun
hanc aſſiduè immunditiem & te
efficere, plures taléſq; aſſeuerant
negare impudentiæ eſſe videatur
dus Lilius & Iſidorus lib. 8. rem
narrant: ſed omnes in voce D
rant, legendum enim Druſios
ueſtres diabolos dixeris, vt Lati
nos. Quòd igitur Auguſtinus a
mile eſt dæmonas illos à maiori
ſios fuiſſe dictos, vt inter hos &
ſyluarum incolas diſcrimẽ pone
hæc Sprãgerus adijcit perſæpe

& syluis seſe retegere & clara die coi-
m diabolo, & sæpe retectas in agris
interdum etiam hærenteis diabolis
os homines esse existimabant) à vi-
is esse deprehensas, eosque gladio
enteis nihil effeciſſe. Paulus Grillan-
lureconſ. Italus (qui de sagis pluri-
cognouit) narrat in lib. de sortile-
anno 1516. Septēb. mense à S. Pauli
om. Abbate rogatum esse vt de tri-
Sagis cognoſceret: easq; inter cæte-
confeſſas esse Magas singulas cum dia-
locopulari. In hiſtoria S. Bernardi le-
us Sagam exſtitiſſe, quæ marito suo
percipienti accubans sæpenumerò
olo commiſcebatur. Hæc quæstio,
ſi coitus fieri possint, coram Sigiſ-
ndo Cæsare fuit agitata, & an ex ijs a-
uid nasci: tandemq; fuit constitutum
ntra iudicium Cassiani, posse copula-
nem istam & generationem exiſtere:
odgloſſæ ordinariæ placet & Thomæ
uinati in 6. cap. Gene. dicenti: qui-
nque ex isto coitu procreantur eos ali-
à natura comparatos esse, quàm qui

naturæ lege. Libro quoq; primo hi
arum de Occidentali India, cap. 27
mus apud Indos pro certo haberi D
ipſorum Cocoto fœminis concum
nam illorum dij plane ſunt diaboli
neq; hac in re inter Doctores con
ex quib⁹ nonnulli putant Dæmon
phialtas ſiue Succubos virorum ſ
accipere, & Ephialtas ſiue Incubos
in mulieres abuti, vt Aquinas: quo
men videtur incredibile. Vtcunq; re
beat, ſcribit Sprangerus Germa
(qui Magos ab omni antiquitate
tiores quàm aliæ gentes experti
hanc opinionem eſſe, nonnunq
iſto coitu naſci liberos quos app
vvechſelkind, mutatos liberos, ho
longè grauiores eſſe, macros, &
tribus quidem nutricibus exſuc
ueſcerent: alios eſſe diabolos ſpe
rorum, qui cum nutricibus Magi
grediuntur & plerumq; in incert
eunt. De hac autem copulatione
nymus, Auguſtinus, Chryſoſtom
Gregorius Nazianzenus contra L

& Ioſephum aſſerunt nihil ex ea
reari: ſi fiat, diabolum in carne, non
inem fore. Qui ſe omnia naturæ ar-
nimatos putant, cùm nihil planè in
ysterijs & ſpirituum intelligẽtium
ant, copulationem cum diabolo eſ-
gant, ſed ex oppilatione morbum:
amen dormiendo ſolùm ex conſen-
edicorum omnium accidit. At ex
n quas antè dixim⁹ confeſſione cõ-
ipſas non potuiſſe hoc morbo infe-
i, poſtquam certo die locoq́; anteà in-
o ſaltauiſſent. Prætereà quàm ridicu-
hiloſophantur iſti: nam hic morbus
poteſt homini Mago accidere cum
olo vt cum fœmina concumben-
deſt, non cum Incubo aut Ephialte,
cum Hyphialte aut Succubo. Nam
d Sprangerum legimus Germanum
minem robuſtum & Magum fuiſſe
nfluentiæ, qui coram vxore & ſocijs
ratione vtebatur: & illos hominem
ic actioni incumbentem vidiſſe nul-
fœmina comparente. Ioannes Franciſ- Picus ma-
s Picus Mirandulanus Princeps Ma- ior in li-
bris de præ
gum notione.

gum Sacerdotem nomine Bened
Bernam octogenarium scribit à
sum, qui se amplius quadraginta
dicebat cum Dæmone muliebre
mam habente coiuisse, eumq; sibi
ne cernente fuisse comitem, que
cabat Hermionem, fatebatur iter
rulorum multorum sanguinem à
isse haustum, horrendaque scele
pauca commissa: ideoq; viuum c
tum esse. Item vidisse alterum Sa
tem septuagenarium, fatentem se
cum diabolo muliebri specie a
quinquaginta annis coiuisse, d
igni traditum. Et (vt recentius
afferamus) anno M. D. XLV. M
lena Crucia Cordubæ in Hispani
monasterij cuiusdam Abbatissa,
artis magicæ suspicionem apud
sas venisset, eoq; ab igne si accusa
bi metueret, anticipandi consiliu
veniamq; à Papa impetrandi: Se
duodecimo ætatis anno fassa est à
no Spiritu qui Mauri nigri præ se f
speciem, ad incestum sollicitari

ſſe, & abeo tempore annis amplius
ei concu ſſe: illius opera ſe cùm in
leſia eſſet, in editum fuiſſe ſublatam,
onialibus communionem ſumptu-
oſt conſecrationem hoſtiam in aere
perferri ſolitam cæteris videntibus,
ibus ſancta habebatur, & videnteSa-
co qui tùm hoſtiam vnam deſydera-
animaduertebat, interdum etiam pa-
em quodammodo fuiſſe diuiſum vt
ia videnda exhiberetur. Huic reſi-
enti (vt aiebat) Paulus III. Papa ve-
mdedit. Verumtamen hanc inde ab
rodicatam Satanæ à parentibus fuiſſe
o: dixit enim Satanam ſibi cùm ſex-
annum ætatis ageret apparuiſſe, quę
ad noſcendum ætas puellarum eſt,
duodecimo ætatis anno, qui puberum
us eſt, ſollicitauiſſe: quod Ioannam
uilleriam de eadem ætate confeſſam
oſtendimus. Hæc hiſtoria in toto
niſtiano orbe pugnata eſt. Recentio-
alteram legimus, in Germania mo-
ſterio quod vocatur Nazareth, Colo-
enſis diœceſis accidiſſe: Monialem

ado-

adoleſcentulam Gertrudem nom
gentem annum decim quart
legiatis ſuis indicauiſſe vt aduen
tanas cum ipſa ſingulis noctib' co
beret: cuius rei periculum facere
tes cæteras à ſpiritibus malignis fu
cupatas. Ioannes Vvierus qui hi
ſcripſit ait ſe præſente multíſq; cl
ris in eo monaſterio anno M. D.
amatorias literas ad Dæmonem
in Gertrudis ciſta repertas eſſe. I
florido Antonij de Turquameda
ni (quem librum nõ eſſet indign
nari ſermone Gallico) aliam h
reperi de Hiſpana fœmina nobil
per vetulam Sagam cùm annum
duodevigeſimum perductam fu
tabat, & rem ex eo tempore cum
ne habuiſſe: hæc viua & impœni
mata eſt, Cerdenas genere. Alte
reſipuiſſe narrat & in monaſter
collocatam. Adamus Martinus
nenſis cõſeſſus Procurator mihi n
ſe de Saga Biebræ (hic vicus eſt
milliarib. Laoduno diſtans) quæſi

isse in iurisdictione D. Boani Vero-
duorum Præfecti anno M. D. LVI.
cùm ad strangulationem primùm
de ad ignem fuisset damnata, viua
en igni tradita est culpa carnificis, ac
us iusto iudicio Dei: qui sic demon-
it oportere vt noxiæ par pœna sit,
maleficium qđ ignem magis mere-
hanc igitur confessam esse Satanam
m socium suum appellabat) rem se-
habere solitum, & se frigidum semẽ
s persensisse. Atq; haud scio an illum
Lege Dei locum, Maledictus qui dabit
locho semen suum, de his possit in-
gi, itemq; de ijs qui liberos suos (quos
æi denotant voce יִרְאֵי) dicant dia-
o: quod scelus supra omnia quæ co-
ri possunt est execrabile, & cuius cau-
eus furorem suum contra Amorrhę-
& Chananæos ait exarsisse, eosq; prop-
flagitia huiusmodi de terra deletos
. Illud etiam fieri potuit vt eæ familię,
quibus Plin. lib. 7. cap. 2. in Africa &
ide versantes Psylli & ὀφιογενεῖς. i. ser-
ib⁹ geniti, qui in serpentes potestatẽ
habent,

habent, & oculorum aſpectu fa
atq; enecant, ea igitur ſint exillon
mero qui à pueritia dicati & inde
ro deuoti ſunt Satanæ, aut ſalten
tu: quemadmodum in Theſſalia
malum iſtud per Medeam Circes
tam fuit importatum, non potuit
eijci. Parentes enim liberos ant
eſſent editi dicabant Satanæ, &
flagitio poſteri tamquam hæred
pergebant: etiam primogenitos
offerre Satanæ, vt Ezechiel. cap.
tum eſt: nonnulli etiam inde à
tero, vt nobilis Germanus in vx
ardeſcens cùm imprecatus eſſe
bolum pareret, illa peperit mo
aſpectu horridum: nam ille Ma
gnis existimabatur. In agro quo
ſiorum & Picardiæ genus Sag
quod vocant *Coche-mares*: &
Nobletus prædiues agricola in A
te Valeſiorum agro mihi dixit ſe
ſæpe de nocte ſenſiſſe Incubos a
altas eiuſmodi quos vocant *Coch*
poſtridie verò mane Sagam illa

bs qua metuebat, post eam noctem
hoc sibi contigisset venire solitam,
nem aut aliquid aliud postularet:
ùm se quàm optima fuisse valetu-
Hoc non ille solùm, sed complures
onfirmarunt. Consimilem huic hi-
m libro octauo Scoticæ historiæ le-
s, ita fuisse quemdam singulis no-
s à Saga oppressum, vt neque excla-
, neque se expedire posset, tandem
precibus & orationibus liberatum
Innumera quidem alia possemus
mpla adhibere: verùm hæc videntur
cere vt demonstretur illud quod di-
s, copulationes istas neque illusio-
s neque morbis annumerandas es-
lam verò dicamus an Magi morbos,
litatem, grandines, tempestatésque
ittere, & homines atq; pecora ene-
possint.

Sispenes Magos facultas morbos, sterili-
em, grandines, procellasq; immittendi,
& homines ac pecora occidendi.

CAP. VIII.

INter philosophos omneis, Theo
gos, & Historicos conuenit Dæmo
plurimum posse, hos plus, illos min
hos illis mendaciores esse, aliosim
biores alijs: atq; (vt vno verbo dica
hæc opinio apud veteres inualuit, te
stres & subterraneos dæmonas alijs
deliores improbiores & mendaciore
se: quod Græcus interpres Synesij li
περὶ ἐνυπνίων, inquit, οἱ μὲν χαλδαῖοι ψευδεῖ
τοὺς προσγείους δαίμονας, ὡς πόῤῥω θείας γνώσεως
τας γνώσεως. id est, Chaldæi autem men
ces dicunt terrestres Dæmonas, qu
longè à diuina cognitione deiectos. N
autẽ suprà diximus singulos Dæmo
malignos, mendaces, planos, & huma
generis inimicos esse, ac nihil ampli
posse quàm Deus ipsis concesserit
Magi sibi omnia videntur posse, vide
richthone Arcade Saga in Lucano, &
Pamphilia Thessala in Apuleio legim
Saga, inquit Apuleius, diuinipotens
lum deponere, terram suspendere,
tes durare, montes diluere, manes
mare, sydera exstinguere, tartarum

illuminare. Et paulo pòst de inimi-
loquens ipsam cogitantibus lapidi-
obruere, Precibus, inquit, & sepul-
libus deuotionibus in scrobem pro-
is cunctos in suis domibus tanta
inum violentia clausit, vt toto bi-
non claustra perfringi, non fores e-
, non deniq; parietes ipsi potuerint
tari, quoad deierarint se non ei ma-
molituros: & sic illa propitiata to-
ciuitatem absoluit. Atq; hoc qui-
em postremum caput verè potest fieri,
Augustinus lib. de diuinatione, Acci-
ri sæpe, inquit, potestatem morbos
ittere, & aerem vitiando morbi-
reddere: nam penes Deum mille
entur modi hominibus castigandis
maximi vltionum thesauri, ait ille,
odò per seipsum, modò per Angelos
os, modò per diabolos, homines, besti-
: tota denique natura ad vlciscendum
iuriam Deo factam est comparata. Ve-
m omnis impietatis fundamentum,
o nituntur magi & quo freti dedūt se
bolo est promissionū ei⁹ exspectatio,

cùm diabolus promiserit se pote
hanc in eos collaturum esse, aut de
straturum pulueres, verba, chara
quib' amorem, honorem, diuitia
parare, deliciari & inimicos cu
possint, vt ex multarum sagarum c
sione compertum fuisse ostend
Hæc ille miseris Deo renuntiantib
missa facit: & quia princeps me
author est, puræ deprehenduntu
des in omnibus promissis eius, p
quam in vltione, idq; in homine
solùm, & quantum permittit Dei
Exstant exempla in scripturis sac
mera, momentisq; singulis dom
rientia. Itaq; Deo inter Angelos (q
bus aderat Satanas velut effector
orum eius) roganti an quisquam
Iob. 1.2. & 3. integrior Iobo & qui plus timore
geretur, respondit Satanas, immer
ret aliter, cum protegas eum &
præalto muro circummunias ipsu
miliam, pecora, domos & quicqu
us est, adeò vt attingi non possint
vel tantillum ab eo discesseris, te

to petet blaſphemijs. Tum permi-
eus calumniatori Satanæ, vt vires
in omnia quæ habebat Iobus præ-
am in ipſum exerceret; momentó-
Satanas eum euertit rebus omnib⁹,
aulatim ſed vno impetu, omnibus
im ſublatis facultatibus (quamuis
talium eſſet locupletiſs.) ſingulas
eturbans, liberos, familiamq;, &
perdens vt eum ſtatim peſſunda-
lamq; ei vxorem capitalem eius ad-
ium relinquens ad vexandum &
ſcandum eum: A quibus omnibus
mmodis Iob immotus dixit, nudus
, reuertar nudus, Deus bona mihi
rat & repetijt, in omnibus laudetur
. Hac firma conſtantia conſilioque
li prouocatus Satanas, quod Deum
aret in tantis calamitatibus, iterum
coram Deo calumniatur dicens, ni-
ſſe quod homo non ſit traditurus ad
emptionem vitæ ſuæ: ſi ergo Deo vi-
etur vt affligeretur Iob corpore, eum
i nomen Dei blaſphematurum eſſe.
permittente Deo vt Satanas pote-

ſtatem ſuam in affligendo Iobo oc
ret modò ne vitam adimeret, ſtatim
us corpus à vertice ad talos Satana
cit apoſtematis & ſcabie fœtidiſſim
que tamen propterea, vt maxima
rit querimonias, blaſphemauit D
Quamobrem Deus animo ipſius
gritate cognita, incolumitatem, vi
lacritatem & duplum bonorum r
it ei, dedit ſeptem filios & filias tre
nos CXL. in vitam tranquillam
uem largitus eſt. Dignam hiſtoria
ſyderatione, vt tota Iobi cum amic
fabulatio & deciſio eius eſt, eleg
mam, & inter omnes planè diuin
qua conſtat euidētiſſimè, non po
tanam vires ſuas exercere, niſi qu
& quia permittit Deus, cui ſi ſeme
nas permiſerit, mirabilia Satana
ſpectari. Hic verò nectunt qua
multi, etiamq; iudicant ea quæ
tur oculis non fieri à Satana, Deum
fendi putant ſi credatur tantam
poteſtatem eſſe. Alij contrà Dei v
vocari in dubium affirmant, ac no

bſeruandum locum, vbi Deus ait
ana, Non eſt potentia ſuper terram Iob. 41.
um ea comparetur. Equidem non
s argumentum laudationum Dei
ſtatuo in potentia quam confert
æ & factis illius, quàm in viribus &
rate Soli, ſtellis, plantis, animalibus,
s, metallis ab ipſo attributa. Si itaq;
us tonitrua, grandines, fulmina,
ſtatesq; maximas, & terræmotus
perit, hæc non dicet à Satana fieri,
fortaſſe fuerit adminiſter, ſed à Deo
ſilii, vt canebat Dauid:

ens cælo Domini vox clara tonantis
ſcat thereas humentia culmina nubes:
s oſtentat Domini vox clara tonantis,
a magnificum Domini vox clara tonantis.
ſcindit cedros Domini vox clara tonantis,
ſtanea effringit Domini vox clara tonantis,
mus diffundit Domini vox clara tonantis,
deſerta quatit Domini vox clara tonantis.
nia dum paſſim Domini de voce fatiſcunt,
ubus è templo findunt pia pectora cœlos.

ergo ad omnia opera facturi ſumus
Deus per Angelos bonos vel malos,

per astra, per alias res naturaleis, re
homines effecerit: Benedicens
Deus gratuita sua beneficia proli
gitur & multiplicat per administro
nos, flagellaq; per malos: neq; min
cesse est in amplissimi huius mun
ministratione, vt Deus æterna iusti
pœnas improbis tribuat, quàm
præmia. Cùm itaq; ait lex, Multi no
bitant magicis artibus elementa
re, vitam insontium labefactare,
nibus accitis audent ventilare
suos conficiat inimicos: horum
um potestas (etsi diabolorum
um aliorum fiunt ministerio)
assignanda, credendúmq; nihil
dæmonas siue per Magos fieri, qui
iudicio fiat permittentis Dei, tum
qui promeriti sunt castigandos,
tentandos & confirmandos bon
eoq; agens de vltionibus Domin
la est, inquit, afflictio, nulla cal
quæ à me non euenerit. Ex omni
tem actionibus quas Magi sibi vin
vix insigniorem vllam inueneris

gura & tempestates prouocandi, vt e- l.4.de ma-
lex pro explorata habuit. Itaque in lefic.C.
o Inquisitorum quinq; dicitur anno
CCCC. LXXXVIII. in Constan-
si diœcesi procellas, grandines, ful-
na, & tempestates exstitisse, quæ pro-
rum terræ per milliaria quatuor af-
erunt. Rusticis autem omnibus in
gas inuehentibus comprehensæ fue-
duæ, Anna de Mindelem & Agne:
primò infitiatæ, cùm ad quæstionē
erentur confessæ sunt seorsim se vno
in agrum cum paucula aqua proces-
se; & quamuis altera consilium nesci-
alterius, effodisse scrobem & sub me-
em aquam scrobi iniectam contur-
sse adhibitis quibusdam verbis, quæ
inus fuerit ignorari, diabolum inuocā-
: his gestis, simulac reuertissent domū
rocellam exstitisse: hæ incendio perie-
untviuæ. Potuit diabolus tempestatem
enturam ex naturę causis præuidens eas
citasse, vt sibi reuerentiam & metum
onciliaret: Solet enim Satanas pestem,
ilitatem, luémve præuidens id Magis

persuadere, ex potestate ipsius Mag
stem, calamitatem, aut famem &
sere & depellere, & re vera sæpe
non semper. Idem author ait in
à se in Sagam agri Constantien
quæ cùm videret omneis sui pag
las in nuptijs conuiuari & saltare,
ferens quòd non fuisset eò voca
diabolum clara luce spectantibus
storibus curauit in collem ex
propinquum pago, & quia aqua
habebat quam in scrobem à se
injiceret vt cieret tempestatem
hunc ritum fassa est obseruari
lotium, & illud in scrobe mou
mones quosdam pronuntiauit:
lo quod sudum serenumq; fuera
rato, grando vehementissima
modò in pagum & in saltantes
ga verò in pagum reuersa est:
visa tempestatem ab ipsa accita
crediderunt omnes, eaq; capta
pro testimonio dixerunt se vidisse
in aere transueheretur: quod illa
sata euictáque agnouit, & viua

ta. Hic autem obseruandum est fru-
non fuisse tactas, prout in Fornica-
egimus Magum quemdam confes-
esse facile ipsis esse excire tempesta-
per sacrificium vnum diabolo ob-
m quod nihil opus est describere:
m hoc adieciſſe, non posse ipsos
estatibus nocere ex sententia ani-
ii, aut fruges vastare. Quamquam
, ac potiùs Satanas ipsis postulanti-
& Deo permittente fruges inter,
perdit, sed neq; omnes, neq; omni-
, vpòst dicturi sumus. Exstat enim
in 12. tabulis: *Qui fruges excantaſſit*,
s dato. Lex etiam prohibet nequis
litatem alienæ frugis ad suam attra-
his verbis, *Ne alienam segetem pellexe-*
ntando, & alibi, *Ne incantanto, ne a-*
defraudanto. Atq; hoc nomine Fur-
à Sp. Albino fuit accusatus, qui cùm
abundaret probationibus cur suæ
ges tantopere alijs præstarent, semper
et hæc fortasse fuerit illusio) boues,
ustra, seruos in Senatum adduci iuſ-
& cùm ostendisset non alia sibi incan-

tamenta

tamenta esse, teste Liuio, fuit absol
Hopponem verò & Stadlinum sum
Germaniæ Magos gloriatos legim
pud Sprangerum se tertiam fruct
ex agro vno in alterum pellecturos:
tamen ex omnibus iudicijs sit con
tissimum, nunquam quemquam
gum fuisse arte sua locupletatum &
ctum obolo, vt pòst demonstrabi
Apud Pontanum etiam libro 5. me
rabilem historiam legimus, Gallis
sæ in regno Neapolitano ab Hispano
sessis, cùm siccitate æstuq; ferue
nia, & penuria aquæ dulcis Gallis
mo discrimine essent, aliquot Sa
tes Magos crucifixum nocte per
traxisse, atq; in mare proiecisse,
consecratam hostiam asino tra
eumque viuum ad portam temp
masse: tum post aliquot carmina
testandas blasphemias (quas nihil
net cognosci) imbrem vehem
mum diluuioq; pene similem acci
itaque obsidionem ab Hispano so
esse, & vulgo fuisse dictum:

Flectere si nequeo superos, Acheronta mouebo.

cautem mos trahendi crucifixos & i-
gines in profluentem ad impetran-
pluuiam, apud Vascones etiam ob-
uatur: eumq; Tholosæ clara luce fa-
tes vidi puerulos in media totius po-
corona, qui istud *tiremasse* vocat,
trahemassam dixeris. Fuit etiam
omneis imagines in Salini puteum
cit anno M. D. LVII. deinde ab-
dauit pluuia. Hoc verò scelus insigne
t iniquè dissimulatum, ex Magorum
gionis illius doctrina profectum, qui
eram plebem impietatem istam do-
erunt cantionibus quibusdam enun-
tis, vt Suessani sacerdotes illi in regno
apolitano fecerant. Pecudes autem
rumq; Sagæ pulueribus limini subie-
is enecant: non quò pulueres illud pos-
nt (Sagas enim potius quæ gestant eos
ecturi essent quàm supergredientia a-
malia, maximè cum eos Sagæ ad pedē
um sub humo condant) sed solus Sa-
as est huius rei administer. Audiui

tre-

trecentas pecudes ratione ista in
dam ouili Biturigum momento v
stinctas esse. Nec solùm in tempe
grandines, fulmina, fruges, & ani
has vires exercet Satanas, sed eti
homines, in improbos tamen ma
Sagas quæ Pictauij anno M. D. L
crematæ sunt diximus confessas
cœtibus quò ad diabolum figur
adorandum conuenerant, concl
loco fuisse maxima voce ab hir
nuntiatum, vlciscimini vos, aut
mini: à se autem multas pecude
mines enectos esse, causantibus
am seruandæ vitæ suæ rationem
se. Proprium enim Satanæ à
perdere, destruere, atq; euertere,
apud Esaiã loquitur, Feci & form
tanam vt euertat, perdat, destru
hoc nunquam nisi ad supremam
iustitiam exsequendam sinit. Ex
bus autem animantib⁹ sceleratiss
hominis, ex hominibus pueruli i
tis cædes, & Satanæ acceptissima,
Sagis obstetricantibus diximus, qu

oblatos diabolo interimunt antequã
ntur Deo: Sagis enim persuadet Sata-
certam partem (quam nominari nõ
pus) inesse puerulis qua illæ res miri-
sse effecturas putant. Vt itaq; impu-
issimam diaboli fraudem ostenda-
, Niderus scribit iudiciũ à se de Stal-
quodam diœcesis Lausanensis fuis-
stitutum, qui fœtus septem à se in
matrum fuisse occisos fatebatur, &
rum toti pecori familię illius factũ:
tum verò de modo respondisse, be-
m quandam cuius nomen reticebi-
sse limini subiectam esse, qua subla-
fuit à tota domo abortio. Liceátne
remedijs vti dicemus posteà: in præ-
ia satis est dixisse id à bestia quæ putris
enta est non fuisse præstitum, cùm a-
ulueres solũ substernant sibi à Satana
os. Præterea alij magi vtuntur bufo-
a venenato quidem animali, sed cu-
puluis vel nudo pede aut manu tactus
rtum aut mortem inferre non p-
verùm has opiniones prauas huma-
neti obtrudit diabolus, vt hominem

tur-

turpissimis ac fœtidissimis anim
seruire cogat. Nam apud Mago
nes persæpe deprehēdi est vulgari
alunt & ornant colorijs: hos Vale
ager Mirmilotos vocat. In Mon
historia legimus Compendien
gam cum duobus bufonibus à sac
baptizatis fuisse comprehensam,
ad res magicas vtebatur: quod
lum existimarem nisi quotidian
rei exempla existerent. Cùm d
Ioannes Martinus vices præfecti
nensis gerens Sagam S. Probæ
nasset vt viua igni traderetur,
bant bufones duos maximos
illius inuenerunt. Dum hanc
scriberem, mulier bufonem ad
num dicebatur peperisse: quod
obstetrix & quæ ipsi aderant, re
stimonio dixerunt, fuitq; bufo
milis, quem viderunt multi, de
præfecti ædes. Froissardi historia
Curionem quemdam apud Su
ad vlciscendum inimicum à sag
lium petiuisse: qua consulente

baptizaret, nomen ei inderet, & cō-
am hostiam edendam traderet, id
ctum & alia permulta tacenda cō-
est. Quinque Magarum quæsitores
interalia se quæstionem de Ma-
buisse, quæ fatebatur se consecra-
hostiam quam oportuerat deglu-
sudario exceptam in poculo vbi
em malebat condidisse, puluerésque
diabolo datos adieciſſe vt certis vo-
(quas reticeri præstat) enuntiatis
candas pecudes limini ouilis sub-
ent. Deprehensa itaq; & euicta vi-
ecretmata est. Arte enim procurat
as, non solum vt præstinguat ocu-
minibus & veri Dei notitiam adi-
sed etiam vt ex humanis mentibus
t omnem religionem, omnem
ientiam, & quicquid à singulis De-
s esse creditur, itaq; sibi ipsi con-
uerentiam, aut eò saltem homi-
educat, vt id adorent quod Deum
sse nouerunt, creatis rebus confi-
os reuereantur, & ab eis earumq;
turpissimis medicinā aut salutem

exſpectent. Verum vt amplius
neq; bufones, neq; hoſtias, neq;
diabolicos mortem animalibus
tare, certo certius eſt Sagarum
mas flãdo in os nonnunquam
quod in ſuo dialogo Danęus opt
ſeruauit: quòd autẽ id veneno fie
in ore circumferant idem exiſtim
bare nequeo. Nam ipſæ primu
morituræ eſſent, cui argumento
deo quid reſponderi poſſit, & a
cuiuſdam Itali (qui veneficior
ceps ſua ætate fuit habitus) adh
teſt: quamuis enim dicatur il
valentiſſima ſubminiſtraſſe m
odorati ea breui occubuerint, n
tamen, quia ipſe odoramento
fex occubuiſſet primus, niſi eos
ipſe occidiſſet, de quibus iuſta p
ne Dei mandatum acceperat o
gi iſtius (qui veneficus dicebatu
dendis. Et in Sagarum quoq; V
rum in Sabaudia iudicio quo
excuſum, legitur iacto in plantas
eas repentè emori. Quamobr

m inloberti medici ſententiam de-
ere, ſcribētis quædam venena tam
a eſſe vt qui conſcendit equum
tur ſi eis oblita fuerit ſtapia ſiue
. His enim pharmaceutas ipſos
m oporteret mori, & ſtratores ſer-
etiamq; eos qui propius equum ac-
int. Quinetiam pecudes ſupergreſ-
en, vbi pulueres aut ſerpentes Ma-
liderint, videmus mori. Non igi-
ecat pharmacum, non oſſa, non
s, ſed Sagarum precibus Satanas,
emittente. Quòd ſi ampliore de-
nitione opus eſt, habeo penes me
alia acta à generoſo Domino Pipe-
enſi miſſa, de Barba Doræa, quæ ex
o Parlamenti 11. Ianuarij M. D.
VII. ſententiam Præfecti S. Chri-
oro ad Sanliſium confirmante fuit
icata igni, poſtquàm confeſſa eſt ſe
hominibus necem intuliſſe con-
pauculo puluere charta inuoluto
n locum quà erant tranſituri, idq;
is verbis, In nomine Dei & diabo-
mnium, &c. quæ hic nō placet ad-

scribere. A veneno qualecunq; si
non posse effici nemo nescit, nec
sicco puluere: itaq; sententia dam
ria dicit propter sortilegia quibus
damnatam esse. Nam etiam hom
fuit blasphemiæ Deum in hac im
tione rebus creatis coaptari: vt e
quoq; adiecit si cui vellet à sortibus
cauere se tum dixisse, In nomine Pa
Filij & Spiritus sancti, ne illac tra
vllo occuperis malo. Vt autem
men inter naturaleis morbos &
à sortilegijs veniunt teneatur, vid
sæpe homines sortibus infesti cla
re mori, interdum ferramenta, plos
nos, vitrum confractum eijcere &
Anglus Palatinorum Principum
cus anno M. D. XXXIX. Vlnich
se infestum sortibus agricolam N
serum nomine, à cuius pelle ferr
uus auulsus est, & cuius interan
doloribus erodebantur vt sese de
iugulauerit. Eum in conspectu
omnium fuisse dissectum, & in
ei baculum, cultros chalybeos q

menta duo, capillorumque glomus
perta esse. Amplius ait Niderus qui
gis innumeris quæstionem habuit,
à se visam quæ vnica solùm voce
mines enecaret: alteram, quæ vicinæ
tum sursum deorsum vertit, hor-
o spectaculo. Non est itaq; miran-
magnopere, si Thessala Saga Pam-
fecit vt mulieris venter sic intu-
ret tanquam si tergeminos fuisset
ri, & octo menses circumferret o-
Huiusmodi fuit Martina Saga quæ
cidit Germanicum, non veneno (vt
Tacit°) aut ouo galli gallinacei (quod
autor est summo apud Gallos in
o habitum ob eas virtutes quas de
adicabant) sed vi diabolica: & illa
Constantiensi diœcesi Maga, quæ ef-
do totum hominis corpus ita affecit
hantiasi vt paulo pòst animam age-
Hanc Sprangerus & Quæsitores alij
mani curauerunt viuam. Idem Spran-
us narrat, se autore alteram in finibus
ez & Alsatiæ fuisse combustam, quę
est se conuitium à viro bono agri-

cola obiectum ferentem indigniſſ
rogatam fuiſſe à diabolo quid eo
ne fieri vellet qui dixerat conuitiu
cùm reſpondiſſet cupere ſe vt ſemp
cies illius turgeat, non multo pòſt
colam ex inſanabili elephantiaſi la
ſe. Hæc tamen Iudici confeſſa eſt
putaſſe id effecturum diabolum: q
gumento vincimus non à puluere,
diabolo hæc omnia effici, qui vol
hominum ipſo vtentium ita ſe acc
dat, vt ſi quis aduerſariũ ſuum cu
ſocium tolli. Verumtamen hoc
tanas, vt ipſum ad id efficiendum
tur ſerui, vt manum operi admo
hominem attingant, de pilo aut v
illius habeant, certósve ſumant p
ab ipſo, includẽdos eſſe homini,
nicibus ſubdendos aut compitis.
tem pactio cum Satana non inter
rit, fruſtra omneis pulueres, char
& Sagarũ voces homo adhibueri
virũ neq; pecudem afficiet morte
uis autem Deo permittente poſſit
lus morti animalia tradere, vult

orum causa vt ipsi suum consensum
gant manumque ad opus adhibe-
Exempli causa, ait Sprangerus quæ-
em à se de Saga fuisse habitam, quæ
viginti equos mercatoris Ratisbo-
s affecit morte: dixit illa fossam
mmodo à se factam esse, in eam
es à diabolo sub limen ianuę inie-
sse: sic illa manum admouerat. Si-
r qui cereas inimicorum faciunt
gines & defigunt eas, postquàm se ip-
entes Satanæ Deo renuntiauerint,
orenda quæ assolent fecerint sacri-
a, itaq; si Deus siuerit inimicos affici-
morte (etsi hoc non sæpe accidit,
vix è centenis binos fortè offendas
ius ista nocuerint, vt ex Magorum
fessionibus est manifestum) in eis
icidium est à diabolo effectum, ab
oratum. Sic Enguerrandi Marig-
iudicium hac potissimum causa niti
imus, & alterius in Alenconiorum
e tempore Francisci 1. regis, cuius fa-
m probatum in iudicio fuit, & copio-
in Nauarrenæ Reginæ heptamero,

neq; tanquam fabula, ſed velut
vera cum forenſibus geſtis omni
ponitur. Anno M. D. LXXIV.
roſus vir quidam (vt in iudicio
admodum excuſum eſt legimu
Lutetiæ fuit decollatus, imagine
am capite & corde transfixo &
ras alios habere compertus eſt:
taſſe non poſtrema cauſa fuerit
ceretur morti. Et quod recen
Septemb. menſe vltimo M. D. L
Legatus Angliæ & Galli multi
am nuntiauerunt tres imagin
deprehenſas eſſe in fimo cum
Reginæ Angliæ & aliorum n
quas imagines Curio pagi Iſtin
dimidium milliare Londino
feciſſe dicebatur. Sed necdum
fuerat conſtitutum aut probata
nuntius fuit in Galliam perlatus
autem omnibus hiſtoricis na
bus nulla exſtat memorabilior
la Duffi Regis Scoticæ quæ in Sco
Boet. lib. 2. ſtoria legitur. Huic enim morb
tur accidiſſe, quo ita premebatur

ellè ederet, biberet, ac corpore con-
us esset, tamen nocte somnum ca-
non posset, sed alterius doloris ex-
aresceret totamq; noctem in sudo-
solutus contabesceret. Tandem ve-
im rumor increbresceret Sagas ad
em Scotiæ enecandum à Morauis
ductas esse (Morauos autem Scotiæ
las intelligo, olim Scotorum hostes,
mdiu Scotorum regno adunatos)
in Morauiam missi sunt in Foren-
vium, vbi ceream imaginem no-
e regis vocatam Sagæ torrebant &
oliquore perfundebant. Certior de
e Douenaldus Præfectus loco à Le-
factus in re præsente deprehendit
quæ rem confessæ viuæq; crematæ
eodemq; momento Rex Scotiæ re-
tus valetudini, prout dies fuerat ob-
tus. Sic videtur Meleager paulatim
atus esse cùm Althea Saga torrem
em incendissет: hæc enim deliria es-
derentur, nisi iam olim istæ imagi-
fuissent vsurpatæ. Plato libro II. de
os narrationem hanc confirmat de

imaginibus cereis quas faciebant Ma
Neque verò magnopere mirari opor
qui potuerint ista innotescere: Magi
nim per conuentus suos rerum à se ge
rum rationes reddunt, vt antè osten
mus, ac eorum etiam omnium quæ v
uis terrarum fiunt, vt Aurelijs ex Cle
ano Magorum conuentu retectum e
Apud Sprangerum quoq; legimus Pu
berum quemdam Magum Lendemb
gi in Germania exstitisse, quem docu
Satanas Crucifixum sagittis antepas
die Veneris configere, qua ratione ad
bitis nefandis quibusdam verbis iac
lans in aerem ternos homines quos v
disset cognouisletq; poterat quotidie o
cidere, quamuis in arcem munitissim
abditos, modò certum deliberatum
consilium occidendi eos habuisset. E
verò tandem rustici in frusta laniauer
sine iuridica cognitione vlla, postqu
homicidia plurima perpetrasset: hæc
sta anno M. CCCC. XX. cùm a
Germani Crucifixum colerent. Et
æquæ propè impietatis est eum qu

Deo habeas ac Deum ipsum offen-
, quia fit in contemptum Dei, qui
nimumq; tanquam actionum bo-
malarumq; (vt ait Aquinas) fun-
entum introspicit. Omnino con-
(vt loquamur propriè) Deum offen-
on posse, & quemadmodum qui cœ-
sputis appetunt, cœlum non con-
nt, sed seipsos reuertente sputo in-
ant, ita offensionem quæ Deo puta-
ferri in afferentis caput recidere. Il-
itaque Magorum genus qui Sagitta-
fabantur non amplius in Germa-
nstat, ex quo Sagittarij Crucifixum
Deum esse neq; diuinitatis quicquã
habere crediderunt: quod ante re-
onem mutatam crediderant. Iure
ro dubitari possit, cur Magi memoria
stra non possint ea θαυμάτα facta q;
are mirifica, quæ Simon ille Ma-
us, Apollonius Tyanæus, Circe, Medea,
alij insignes Magi præstiterunt. Sed
plex mihi quidem videtur esse ratio:
a, quam in iudicio quodam Sanlisia-
legi, quòd ista geruntur pro ratione

pacti

pacti cum Satana initi, puta si quis ei m
nistrare optimè horrendaque malefa
velit committere: altera, quòd Deus ta
tas vires in populos sui cognitione pr
ditos non tribuit Satanæ, quantas
Ethnicos tribuerat. Diximus lib. prim
de diuinis, naturalibus, humanisq; m
dis, ijsq; licitis ad prænoscendas & prac
piendas res futuras: Secundo de modi
illicitis & Dei lege vetitis egimus: la
dicamus quibus modis liceat magicos

sortes anteuertere, & mala cùm sunt cognita medicari.

IOANNIS BODINI

DAEMONOMANIAE MAGORVM

Liber tertius.

De modis licitis ad magicas sortes præuertendas. Cap. 1.

SOrtilegia nouos morbos nō esse docent historiæ, sed vt hodie multa sint, olim centuplo frequentiora exstitisse. Etenim in lege Dei, quæ ...ter mille centum quinquaginta an... fermè fuit promulgata, Chaldæam ...ginus, AEgyptum, Palæstinam ex eo ...uisse: & minorem Asiam, Græci... Italiamq; vixdum parte dimidia ha...tas hoc modo abundauisse ex histo... prisc is cognoscimus. Interdicta cer...mus atrocesq; pœnas Lege Dei in Ma-

gos

gos imperatas, horrendáq; ſcelera c
bus ad exterminandos Cananæos c
Dei furor: quod non propter idolo
as cæteráve peccata quæ cum alijs p
lis tum fuerunt communia, ſed pre
ſortilegia abominanda in Lege di
Deut. 18. verbis factum fuiſſe dicitur. Vide
ante & poſt Troianum bellum (fui
tem quaſi poſt ducentos annos à De
ge promulgata) crudeliſſima Medez
tilegia, Circes Proteiq; transform
nes, & Necromantias Theſſalicas
amq; Romulum apud Liuium, Dion
um Halicarnaſſeum, & Plutarch
gimus procelloſo turbine ſublatum
& p!eroſque alios quos antè annot
mus. Et (quod amplius mireris) q
ſpiritu abripiebant dæmones (vt ant
ximus) aut ſpiritu & corpore ſimul,
diabolus obſidebat, & per quos loqu
tur, ij pro diuinis ab imperita plebe
bebantur. Videmus & Hippocrates
de morbo ſacro abominatur Magos
tonem inter Ethnicos animaduert
optimam legem contra Magos ferr

...t. de legibus, cùm Magos qui carmi-
...s, verbis, ligaturis, cereisq; imagini-
...incantauerint, fascinauerint, aut ho-
...s pecudésve necauerint, morte iu-
...fici. Ex eo tempore omnes Philoso-
...no ore damnauerunt Magiam, &
...ari libros curauerunt, vt videre est
...eteræ, famil. herciscundæ. ff. Iam-
...us, Porphyrius, Proclus, Academi-
...ique Ethnici philosophi consenti-
...Magos & malignos spiritus (vt dixi-
...fugiendos esse: itaq; sortilegi cum
...lijs fuerunt damnati & iudicijs
...primùm Tyberio imperante, vt
...Tacitum legitur, pòst Domitia-
...ongè acrius & diligentius quæstio-
...de eis habente, tum etiam Diocle-
...sed omnium seueriſſimè, cùm Im- Lib. 2. de malefic. C.
...tores fidei Christi sese adiunxerunt.
...euersa sunt templa & oracula, sa-
...gentium totaque aruspicina il-
...pronuntiata & Auguralis scien-
...earumque interdictus vsus, indicta
...aruspices mortis pœna, deportati-
...in eos qui augures & Aruspices

con-

L. nemo aruſpicem, eo. C.

consulerent: etsi non tanta apud
stianos censebatur Augurum im
tas quanta Magorum qui maleficos
bantur, & viui tunc temporis cr
tradebantur igni: posteà verò Ar
ad pœnam istam, Magi verò ad bes
erunt damnati. Videmus itaq; n

L. nemo aruſpex, eod. C.

lùm ex quo Lex Dei & religio Chri
fuerunt datæ cœpisse homines a
quod colebatur abhorrere, verum
ante promulgatam Legem sorte
cas & diuinationes horrori fuisse
bus. Vlpianus enim, licet fuerit Ep
& infensissimus Christianorum
qui libros septem composuit de
anorum supplicijs, magicas tam
tes omnemq; diuinationem quam
citam dicunt exhorruit, vt ipse de

L. item apud Labeo. § si quis astrolo. de iniur. ff.

dicens, Si quis astrolog⁹ vel qui ali
illicitam diuinationem pollicetur
sultus aliquem furem dixisset qui
rat, iniuriarū cum eo agi non pos
constitutiones eum tenent iam
diuinos factæ. Et quamuis Saga qu
nomine Martha Marij temporib
tissi

em in hoſtes victoriam ijs modis
renere aiebat pollicetur, eam ta-
natus (vt in Dione legimus) no-
hiberi. Perſæ quoq; hac peſte in-
iſſimi ſupplicijs tandem atrociſſi-
ntes in Magos, capita eorum (vt
Plutarchus) inter duos lapides e-
t. Sed legis diuinæ promulgatio
Sataneæ plurimùm eneruauit: &
que populi manſerunt diu infi-
tadhuc permanent, ij grauiſſi-
nt infeſtati à ſpiritibus malignis
dies noctesq; infeſtantur: vt fit
egia, Finlãdia, Pilapia & alijs regi-
ad Boream ſitis, & in occidenta-
ſulis, vt in Olai magni Indorumq;
legitur. Inprimis verò in Breſi-
one & conterminis illius, vbi ad-
rificantur homines edunturq;,
eſt (inquit hiſtoria) quantum ab
malignorum ſpirituum genere
tur. Germania quoq;, antequàm
iſmum ex ea Carolus magnus ſu-
circumfluebat Magis, vt ex Sali-
capitibusq; de Carolo magno,

& ex Cæsaris commentarijs conste
nique si quis diligenter caput XL
expenderit & allegorias discussi
tum proprietatum quæ de Behem
Leuiathane prædicantur (hæc enim
nes de hostibus humani generis,
ris & animi interpretati sunt) is re
tas abditas comperiet ad propri
malignorum spirituum pertin
Primùm vires Behemoth dicun
lumbis ventre & cauda positæ, a
ditatem bestialemque partem de
dam, vt prisci Hebræi dixerunt Sa
voluptates brutas potestatem e
de dicitur facere vt Deus ipsum
suo, id est, verbo cædat: tum in p
bus volutari, vitijs puta & impur
qua deliciatur Satanas: præterea
tes ipsi suppeditare escam, quibus
ptura Principes arrogantes & super
mines designantur, vt istos reuera
nas plerumq; aucupatur: item su
cis arboribus & in salictis exultare
cæ autem arbores in Scriptura hy
tas significant sola pietatis con

, ſalices infrugiferos. Verumta-
icitur idem viſu obtuſo eſſe, vt o-
ur non ineſſe Satanæ oraculis ve-
ophetiam: quamobrem Prophe-
ham populo Dei benedicens in-
atum populum cui non ſunt ma-
cantatores, ſed cui Deus cùm opus
abditas viſionibus reuelat certiſ-
Poſtremò beſtia hæc dicitur faci-
infibulari poſſe, vt diſcamus nihil
a eſſe metuendum. De Leuiatha-
ò qui non contentus corpori-
imas aggreditur, An cum eo pa-
, inquit Dominus, vt ſemper
o? quod quidem ad eos ſpectat
miliares ſpiritus ſibi mancipatos
. Quod autem dicitur Principes
os & elatos homines Satanas ap-
, iam olim exploratum eſt, & vi-
memoria noſtra eos Principes
um deſerunt ſe Magorum opera
pandos miſerè & rapiendos Sa-
rponere, ac multos quidem ex-
uos veterator ille deceperit, ſci-
ales principes tales ciues. Si

enim Magiam princeps coluerit, p
deliciæ principis aulici, deindev
pulares eodem, ac proinde in o
impietatem pertrahuntur. Ner
quinque annos principem bonum
ait Sueton. itaq; dicebat Troian. p
distare omnes Principes à Neronis
quennio: sed ex quo se rebus magic
dixit, idem autor est famosiorem
gum neminem exstitisse, turpis
fuisse illius vitam, & miseriorem
quàm vllius ea tempestate Princip
Plinius res magicas permultas
& vires quæ de illis prædicantur
omnia ætate nostra Princeps Ner
falsaq; comperit: primùm impe
concupiuit. Nemo vnquam vlli
validiùs fauit. Deinde, Immensum
dubitatum est exemplum falsæ ar
dereliquit Nero: & paulo pòst, n
mines immolare etiam gratissim
fuit, de Magia & sortilegio loquen
nunquam Satanas suos abire sin
tà mercede sinit, nec desinit eos
rem sæuitiam, incestas libidines,

impellere, vt in Nerone fecit. Hūc Magi & diaboli docebant multas atrocia facinora, & parricidia cō-re, vt securior in sua dignitate viue-hodie quoq; Principibus autores Magi, vt cædes & crudelitatem cu-& improbitati cuiuis dent veniam, tamen à Principibus ipsorum cō-ibus plerumq; castigantur Magi, si-uentibus vt plus effutiant, siue ex-tibus an veræ sint eorum diuina-. Sic Domitianus cùm Ascleta-n Magum, qui Imperatorem bre-ium iri prædixerat, sciscitatus esset sum Ascletarionem maneret exi-& is affirmauisset fore vt breui lace-rà canibus, Imperator eum inter-ne mora iussit, & post funus discerp-eum canes repentino casu, quo ianus fuit commotus vehemen-. Prudentior ille Tyberij, quem nius in altum lubricumq; præcipi-ducēs rogauit, an tempus quo ipsi iendum erat cognosceret: ille re-dit se in maiore quàm vnquàm an-

teà versari discrimine: hunc enim,
Suetonio, si secus respondisset, Tyb
instituerat dare præcipitem. Vtcu
res habeat, diem mortis suæ & ge
magis sæpe videmus fuisse prædi
atq; confirmatum. Extant huius re
empla innumera: sed nullum aut re
tius noui aut propinquius quàm No
dunensis Magi, cui interceſſerat
Nouiodunensi Episcopo ex Hange
domo familiaritas: hic quo die for
dixerat Satanas vt occideretur, se
mum recepit Episcopi, indicans e
vt eodem die occidatur: cùm au
disset ad mensam Episcopi, aliqui
dem superuenit eum conuentum
ens: iubetur ille ascendere, ascen
colloquendo inter duas ianuas o
Magum. Hanc historiam accepi à D
douico Castellano Legato Nouiod
si, & multi alij confirmarunt. Qu
rem vt mala hæc vitari possint,
Dei sæpe oportet prædicari, met
summis, medijs, infimis inculcari,
omnia fidem in eum imprimi: m

maximi, terribilis, & omnipotentis
en bona fide ab homine timente
pronuntiatum Diabolorum & Ma-
m propellit turbas (vt sæpenumerò
eniſſe antè demonſtrauimus) quan-
gis eum ſpes erit procul fugiturum
dicari, legi, promulgari, & ſermo-
haberi de laudibus operibusq; Dei
erit? Hic ergo maxim', hic pulcher-
, hic facillimus omnino modus
ndi è Repub. Magos, artes magi-
maleficia, & malignos ſpiritus: tan-
enim dum hic blaſphemia illic
obtinet, nulla planè ſpes oſtendi-
alignos ſpiritus, magos, peſtem,
famemque depellendi. Non quò
omnino poſſint eijci, quin ſubſi-
ſemper ex ijs quidam, vt bufones &
s in terra, in ædibus aranei, erucæ
ſcæ in aere, quæ corruptione gene-
enenum è terra & ex aere corrup-
m attrahunt: ſed bene culta terra,
tus aer, putatæ arbores non ita
malis infeſtæ ſunt, quæ ſi multiplica-
ueris, non attrahunt ſed gignunt

corruptionem & inficiunt omni
beatus est populus cui sapientes
ratores, boni magistratus, & boni
res præsunt, qui bene instituunt ip
non sunt in eo populo magni spir
habituri sedem. Verùm optimè cau
est qui illusionem esse prædicant
quid de Magis fertur, vt doctor ille
prædicabat, quem antè perstrinxi
prout se à diabolo in hoc argume
formatum fuisse confessus est. Qu
modum autem pestilentiam, bell
mem, malignorum spirituum mi
rio (vt qui executores sunt iusti
immittit Deus: sic etiam Mag
pera vtitur, maximè verò cùm De
men blasphematur, vt hodie sum
punitate licentiaque blasphema
fim, & impia blasphemandi ar
fesso ab ipsis quoque puerulis
Atqui scelera omnia, parricidia,
veneficia, cædes, adulteria, neq
magna sunt, neq; tantis digna
ex constante Theologorum
consensu, at sunt blasphemia. C

leficia in homines primò com-
tur, vt ait Samuel, blasphemiæ ve-
ri Dei directè aduersantur & per-
d contemptum eius: qua loquē-
mula blasphemi ferè abutuntur.
rem ista impietas regnante Ca-
no obtinuisset vt cùm maximè,
lenricus III. aduenies sanctissi-
ellum contra blasphemos pro-
it: sed neglecta illius executio est
inam Dei contumeliam, & con-
blasphemis impunitas, quorum
non videtur satis audacissimè
abnegasse, nisi se optimo animo
diecerint, nonnulli etiam inter
mandum poetarum numeros
ntur, vt Campanus ille Trecensis,
men fuit Bursario. Hic die Veneris
schali anno 1569. blasphemans fu-
prehēsus, sententiáq; in eum lata
m eius candēte ferro finderetur,
riam pœnitentiā profiteretur, &
am 500. librarum solueret, prouo-
ad curiam, & è vinculis euasit: ve-
iterum post dies 7. captus & in vin-

cula retract' est: Placuit Curiæ pri' iudi-
um improbare & in hanc formā corri-
re, vt indusiatus honorariam profite-
tur pœnitentiam, lingua candente fo-
perfoderetur, & laqueo fineret vitu-
Ex eo tempore ne in decies quidem c-
tenis millibus supplicium vnus perp-
Lenit. 24. sus est: etsi lex Dei præcipit vt quisq-
contumeliosè Deum nominauerit la-
dibus obruatur, crudelissimo, (ait Mo-
Lib. 3. More nebocim. ses Maymonis) mortis genere. Hanc im-
pietatem placuit attingere, vt quę in hoc
regno grassatur latissimè & impunit-
permanet. In rebus omnibus gerendis
olim maiores dixerunt, si Deo placet,
confectis dixerunt, laudetur Deus: salu-
re aut valere iubentes, Seruet te Deus,
pro eo quod χαῖρε dixerūt Græci, id est, sa-
tare, Hebræi verò שלם לך pax tibi, quod
salutationis genus apud Asiaticos & a-
fros obtinet, qui Turcico & Arabico
mone ex Hebræo corruptione dict
pronuntiant *Schalama lec.* Itali & His-
ni osculantur manus: sed omnium op-
ma iudicio meo & maximi momenti
cau-

ſuetudo noſtra prout tribus aut qua-
or exemplis demonſtrauimus eos qui
nprudentes in ſabbatha ab vxoribus
rducti dixerunt, Deus mi, quid hoc rei
? vniuerſum malignorum ſpirituum
agorumque cœtum abegiſſe. Ante o-
nes autem nequiſſima eſt blaſphemia
m Deus inuocatur ad ſortilegium :
od nunquam Magi faciunt, niſi aut re-
s creatis adiungentes eum, aut ad ſce-
us implorãtes, aut Poetas imitati quæ in
ebus turpib. pro interiectione pathetica
Dei nomine abutũtur blaſphemia in Dei
omen contumelioſiſſima. Atq; hic v-
niuersè modus eſt præuertendis ſortile-
gijs: ſigillatim verò cuiusq; munus eſt vt
familiam doceat orare Deũ mane & veſ-
peri, ante cibum benedicere, à cibo grati-
as agere, & horam vnam aut alteram in
legenda ſcriptura ſacra die certo hebdo-
madis præſente familia tota conſumere.
Priſcus erat Regum noſtrorum mos quẽ
S. Ludouicus à puero optimè obſeruauit,
vt Rex è lecto ſurgens in genua procide-
ret veniam peccatorum poſtulans, Deo

gra-

gratias agens de nocturna ſui cuſto
& orans vt porrò in ſancta hac cuſta
pergat: hoc facto, ex Biblijs, dum ſe vo
ebat Rex, legebatur. Hac ſi ineatur ra
maximum certè generatim Reipub.
ſigillatim familiæ cuiq; momentum
allatura. Semper enim populus ſequi
affectionem principis, etiam exſecra
quæq; periuria & blaſphemias eius im
tatur: cuiuſmodi fuit Princeps, qui
iuramenta ſingula nomen diaboli ab
bebat. Sceleratiſs. multorum conſue
dinem, accerſi & iurari diabolum: qua
propterea nonnunquam diabolus ad
huc vitæ plenos ſpirantesq; tollit. vt a
no 1551. in Germania Vvildſtudienſi agro
mulierem quæ indeſinenter iurabat
bolum, toto populo ſpectante ſubi
ſimiliterq; hoſpitem crumenam hoſ
tis qui ad ſe diuerterat furatum, & ſe
iure dedentem diabolo ſi res ita eſſet,
ſumpſit diabolus, neq; ab eo tempore
ſus eſt. De puero aliud narrat Fer
repentè ſublato cùm diabolum accer
ret. Hæc de familijs, vt non ſolùm op
domu

Vierus lib. de præſtigijs.

Lib. de abditis rerũ cauſ.

um portæ, ſed ædium quoq; ſingula-
n Magis & ſortibus eorum occludan-
. Alterum quoq; remedium eſt, puta
neq; à Satana neq; à Sagis vlla ratione
ruatur. Vix enim expeditior modus
quo ſe homo dedat poteſtati Satanæ
m ſi eum metuerit: nam etiam Deo
iniuria cum diabolus metuitur: ideo-
e in Lege Dei diſertis verbis cauetur
pius, neà dijs gentium, qui neq; bono
ſſunt neque malo afficere, metuatur
uicquam. Itaque non rarò compertum
ſt & quotidie cernimus non poſſe ei no-
re Sagam qui accuſat ipſam, aut pro-
lcat pedibus, cùm Sagam eſſe nouerit.
lium præterea modum confitentur
gæ, cùm aiunt hominem in pauperes
munificum non poſſe à magicis ſortibus
ffendi, quamuis alijs in rebus vitioſum.
Scribit Vierus Sagarum protector libro
quarto capite decimo, Vvertanas moni-
les in Hornenſi Comitatu amplius tres
annos à malignis ſpiritibus fuiſſe vexa-
s, atq; hanc occaſionem inter alias fu-
ſſe obſeruatam, quòd libram ſalis Sagæ

cui-

cuidam vetulæ (quam Sagam ne
bant esse) hac lege commodauera
libras tres post duos menses redd
quod effecit Saga: tum micas sali
nialibus in monasterio inuentas es
ipsas eodem momento à spiritibus
gnis obsessas. Neq; tamen hæc sol
occasio, sed cùm de vitijs permul
mosæ essent, hoc prę terea fuisse co
tum eas loco erogandæ eleemosyn
nus pauperibus impera sse. Atq; hæc
sa est cur Magi, quibus à Satana aut
faciendi, occidendi, & veneno hom
pecoráque tollendi imposita est
tas, aut dira indesinenter patien
micis quos vlciscantur caruerint,
dicant eleemosynam, & siqui fac
præditus demagauerit periclitatur
is, si Magum esse nesciuerit. Non
amplius Magus in quemquam p
quàm in eum qui stipem erogat h
quem Magum esse nouerit. Quin
cauendum est ne ijs detur quæ vu
mone Sagæ feruntur esse: qui aute
gos esse ignorans stipem non dede

endi perielitabitur, vt persæpe com-
rum est. Sic cùm in magnis conuen-
us essem Pictauij anno M. D. LXVII.
er vicarios Procuratoris generalis
es partes agens, accepi duos Magos
allidos egentésq; ad prædiuitem do-
um stipem postulauisse: ea recusata
ecerunt sortes, & domestici omnes in
iem acti obiuerunt furiosi: non quòd
nc ob causam Deus illos potestati Sa-
næ Magorúmque administrorum e-
s illos tradiderit, sed quia (vt erant im-
obi & immisericordes erga egen-
s) Deus non ceperat de ipsis miseri-
rdiam. Scriptura enim eleemosynam
ppellat צדקה, id est iustitiam, & pro eo
od est date eleemosynam, ait date iu-
itiam, quia hæc præ cæteris eximpro-
o iustum facit: quò pertinet illud Scrip-
ræ, Eleemosyna liberat à morte. To-
æ 12. & alibi hilarem datorem diligit
eus, & Psalmo 111. Dispersit, dedit pau-
eribus, iustitia eius manet in æternum,
i vox צדקה significat eleemosynam,
am LXX. iustitiam sunt interpretati.

hoc

hoc consilio Daniel suadebat Regi
buchodonozori, vt animam suam
meret eleemosynis, & alibi dicitur
tam citò frigida ignem extinguere q
peccata extinguit eleemosyna: his d
que documentis Scriptura plena est.
igitur fortasse inter maxima & pulc
rima arcana fuerit obseruandum qu
Satanæ Magisque omnibus potestas
cendi adimitur: neque id solùm a
bonis quorum certa est custodia, sed
improbis quoque & gentibus Deum
Actor. 10. norantibus, vt in Actis Apostolor
Cornelius fuisse dicitur. Verumtam
certissimus omnium præstantissimus
modus est, vt fidem in Deum habeamus
& de eo velut de celsa & inuicta arce
firmemur: hoc (inquit Philo) maxim
& acceptissimum est Deo sacrific
quo Abraham tot benedictionibus
cumulatus, qui credidit Deo, & ad
tiam imputatum est ei. Omnes
Magi, qui curationes & excantation
pollicentur, hoc primùm ab eo q
curaturi sunt postulãt, vt certò

aturos esse fidemq; sibi habeant. Frentissimum hoc quidem, sed iniquissima tamen idololatria est, cùm fides ad creatorem pertinens in rem creatam habeatur. Satanas etiam sua medicamenta omnia & vires confert, vt eum ni sibi aut rebus creatis fidit restituat: Quod Galenus de medicatione Homerica, & Ogerius Ferrerius Tholosanus medicus vir doctus admirantes aiunt, no plus fidei habetur verbis & ligaturis o citiùs valetudinem instaurari. Sprangerus tamen de Sagis quæstionem habens hoc in ijs demum accepit obtinere morbis qui ex sortilegijs acciderũt, neq; Magos à naturalib⁹ morbis posse amplius liberare quàm possint medici sortibus exoluere. Fuit Lutetiæ veteramentarius inter Magus, qui solùm attingens manu febri quartana liberabat: sed is minimè curabatur qui nolebat credere se curari posse. Alterum vidi Mirebellensem in Andino agro qui sic curabat dolorem dentium, & videns D. Carolum Carsium Lingonensem Episcopum Parem

Galliæ ex quartana laborare dixit hom
nem ſibi notum eſſe à quo certiſſimè
rari poſſet. Poſtridie hominem add
qui manum attingens illius petijt
men ſibi indicari: cognito illius nom
dixit Epiſcopo, fidem habeto in m
curatum eſſe. Eram autem in cubic
illius. Cumq; ego & Faber medicus
ctiſſimus audito hoc nouo ſancto mi
culis affluente ſubriſiſſemus, Non
quit ille) ſi qui volet, ſponſione cum
ſo certabo hunc curatum eſſe. Homi
profecto, dixi Epiſcopo hanc Magor
rationem eſſe, vt fidem hominum pell
cientes à fide in Deum auocentipſos,
quicquid boni aut mali ſibi euenerit
laudem illius referant. Sed non de
Epiſcopus totum biennium ex ſua
laborare. Ille autem videns ſubinde
brim accedere, dixit erubeſcendo
tum feciſſe cauſa Epiſcopi quantum
us hominis: ſed quid illud eſſet no
ponebat. Sunt qui ab omni vetuſtat
ſeruauerint malignos ſpiritus in
cia certo tempore magis incumb

ximè verò de nocte potius quàm in-
diu apparere, idq; ea nocte quæ inter
iem Veneris & Sabbathi interuenit po-
us quàm vlla alia, vt ex veteribus Laua-
rus libro 1. cap. 8. annotauit: quod ego
idem non animaduerteram: sed post-
obseruaui (vt idem autor annotat)
gentes Grimorium quibus apparet Sa-
nas, ea nocte inter veneris sabbathique
em legere: itemque in libro qui cum
ilegio typis mandatus est diaboli-
m documentum legi ad offenden-
dum certis carminibus (quæ hic non pla-
et adscribere neq; autoris nomen digni
endio) aut occidendum furem: atq;
odie Sabbathi ante ortum Solis faci-
ndum esse dicitur. In multis quoq; iudi-
js comperi plurimum die Sabbathi
rtes maleficas iniectas esse. Cuius rei p-
irens rationem, in Hebræis Abraham
ben Hesræ commentarijs in quartum
pur Decalogi Deum inducta capitali
ena legi mandauisse, vt cessatione sa-
a dies Sabbathi sanctificetur & benedi-
tur præ omnib. deinde affirmat Deum

Genes. 2.
Exod. 12.
Deuter. 5.
Ezech. 22.
& 23.

Secretum & resseram vocat inter Deum & hominem.

ſpiritibus malignis dediſſe facultatem caſtigandi & nocendi quarta ſeptimæ nocte: proinde ſummopere cauendum eſſe ne quod opus fiat die Sabbathi. Aſtrologicam rationem plus minus eo adductam, Martem & Saturnũ, quos Aſtrologi dicunt maleficos, duobus diebus præualere. Quòd ſi ita eſt, tertiam & ſeptimam potius fuiſſet dicturus, in numeris fuerit erratum: nam noctem die priorem eſſe omnes conſentiunt (ſic dictum eſt, Factum eſt veſpere & mane dies vnus) eamque noctem quæ inter diem Veneris & Sabbathi eſt poſitam noctem eſſe Sabbathi, vbi Saturnus planeta ſummus imponit primæ noctis horæ & diei ſequenti nomen, qui planeta Hebræis dicitur Sabthai, id eſt, quieſcens à Sabbathi, quietis appellatione. Et lege Dei quoque præcipitur feſtum quietis dies ſtatim ab occaſu Solis celebrari. Quibus ex rebus fuit concludendum eam tertiam eſſe noctem quæ inter diem Lunæ & Martis interuenit, quæ inter diem Veneris Sabbathique, ſeptimam. Itaque

Leuit. 23. Exod. 21.

forensia, in quibus dixerunt Magi se
ste inter diem Lunæ & Martis inter-
dente conueniſſe. Sic fuit Logmanus
ezanarum conuentus, in quo Sagæ
cum diabolis ſaltantes elatis ſurſum
opis fatebantur dixiſſe, har har Sabbath
bbath: ſic in altero conuentu apud Bi-
rigas. Sed an Magorum cœtus die
oq; Sabbathi habeantur, nondum di-
i. Vt autem die potiùs tertio quàm
arto nocendi & caſtigandi improbos
cultatem ſpiritibus malignis à Deo tri-
ui oſtendamus, in Leuitico ſcribitur,
acerdotes in ſua conſecratione purifi-
ri die tertio oportere, vt ſanctificentur
ptimo: itē Num. 19. & 31. qui non fuerit
rificatus die tertio, cum ſeptimo non
nctificatum iri. Adde quod planeta
Martis incipit poſt occaſum Solis hora
prima à die Lunæ deſinente, vt etiam Sa-
urnus poſt occaſum Solis hora prima
octis Sabbathi à veſpera diei Veneris
eſinentis. Si enim à planeta omnium
gnisſimo Sole principium fiat, & pri-
a hora inſtituatur creati mundi à die

(vt appellatur) Solis, subductis horis 2
Luna hora prima sequentis noctis
Lunæ obtinebit, & Mars nocte sequ
tis Martis. Et ijsdem commentarijs
Decalogum accepi Deum benedicti
nes suas eo præsertim die imperti
quem notauit antiquitas amænum se
ac serenum esse: vnde illud vulgo
ctum, quod inter prouerbia popular
Iobertus medicus retulit, nunquam di
em Sabbathi præterijsse quin Sol fuer
conspicuus, quam ad rem ego non adve
ci animum. Neq; verò sciscitari opor
tet curiosè cur diei 7. potius quam alio
Deus benedixerit eumq; sanctificaverit
sed quemadmodum Iudæi feriantur die
Sabbathi, & Mahometistæ Veneris, ita
nos Christiani legem & priscas Eccles
constitutiones sequuti sanctificamus ac
potius debemus sanctificare diem Do
minicum: qui tamen omni corruptio
nis dementiæque genere quod homines
comminisci queunt inquinatur maxi
ma in Deum contumelia, qui nihil nam
seuerè imperauit quàm vt quiete sancta
dies

is quietis celebretur, idq; indicta capi-
li pœna. Iam verò dicamus possintne
agi efficere (quod plerique putant) vt
omines incolumes, alacres, diuites, po-
ntes, victores, & honorati sint, suisque
oluptatibus perfruantur.

An sit penes Magos valetudinem incolumium hominum confirmare, & ægrotos instaurare. Cap. II.

NOn debet cuiquam videri mirum quòd multi in orbe terrarum sunt Magi, cùm eis qui se vouerint & cultui ipsius addixerint magnificè promittat Satanas, se eos diuites, potentes, & honoratos effecturum, & optata omnia datum perfruenda. Quamuis enim prudentes viri fraudem vno momento retegant, & Magorum bona pars sit egentissima, rudis, & imperita, atq; ab omnibus etiam contemnatur nisi bonis, honoribus, opibusq; affluant: sunt tamen quidã adeò miseri vt ipsi sibi certo deliberatoque consilio retia Satanæ induant, hi cuiosa mente, alij vt magnificorum pro-

missorum eius faciant periculum,
sumentes se inde cum primùm vole
uasuros: ex quo autem illis fuerunt
plicati, vix decimus quisque forte e
test expedire, & eorum pleriq; vbi
dixerunt Satanæ deserto Deo, explo
fraudibus illius contemnunt quid
sed non eo magis renuntiant Satan
in gratiam cum Deo redeunt. Quos
mines lege optima tranquil!eq; à Sa
possideri non est dubium, licet ab eis
ni omnino nequeat. Et quoniam se
dum animam nihil est præstantius
poris valetudine, ægrotantes mul
soluerunt diabolum an possen
cere, vt fecit Rex Ochozias, cuius
Elias factus obuiam dixit, abite
te Domino vestro esse in cœlo
quem oportet consuli, & ipsum
halis oraculum consulit moritu
lij doloribus pressi diabolo se addi
ad recuperandam valetudinem,
sienſis quidam causidicus, à me
qui accusatus anno M. D. LXX
se cùm ægrotaret grauissimè, diabo

m permisisse valetudinis ergo, & tionem suo sanguine exaratam sub- pliſſe: quæ excusatio ad illud tempus, vera seu falsa fuerit, admissa est. Alij non committunt diabolo, sed Magis audent curandos committere, quo- m vocem (ait Chrysost. in lib. de fato p. 7.) vt pestiferam oportet fugere. ntautem in Hispania Magi artem me- ndi profitentes, quos illi *Salutadores* cant; & fuit apud Andes vetula quæ- am tula morbos curans anno M. D. XXIII. quæ cùm ab interdicto Iudicis, e morbos curaret amplius, Curiam lamenti appellasset, disertè pariter ac dè ipsius causa à D. Ioanne Baltruo nsidico Parlamenti Matratiam domi- o collega & ciue meo fuit perorata: sed odos quibus curabat probatum est à atura abhorrere, vt felis cerebro quod enenatum est, capite corui, & alijs con- milibus: quæ res planè euincunt non estantis olei aut salutaris vnguenti vi- ibus (quod multi viri boni & pauperum antes faciunt) sed modis præter na-

turam aut carminibus curationes fi
factas. Scribit Iodocus Darmudan
Praxi crim. cap. 37. Brugis in Flandri
ſtitiſſe Magam in opinione maxima
ctimoniæ, quòd morbos curaret in
meros: ſed illa hoc curabat primũ vt
deretur ſe poſſe ſanare, deinde ieiuni
dicebat, mandabátq; dici aliquoties
ter noſter, aut Compeſtellas ad S. Iacob
aut ad S. Arnoldum iri: tandem v
multarum ſortium magicarum cu
meritoq; ſupplicio affecta eſt. Sed Hel
us Philo in lib. de ſpecialibus legib' mo
bos ſortilegijs immiſſos remedijs natu
ralibus poſſe curari negat, quod ex Mag
rum confeſſionibus Quæſitor Sprang
ſe ait cognouiſſe, & Barbara Dorẽ
ſiana agnouit, quæ ex decreto Cur
1574. cremata eſt. Magos quidem p
exiſtimo interdum a maleficio morb
ve ſoluere quem magi alij aut ipſi qu
immiſerint; ſed neq; omnes, neq; ſ
per poſſunt: nam etiam in iure falli
ex more oportere vt in alterum tra
ſortes, alioquin non poſſe ipſos eſſ

sortes illæ in ipsos recidant: A mor-
utem qui aliter quàm sortibus acci-
t, fatẽtur Magi se nemini remedium
re posse. Cognituros autẽ an sorti-
um sit Sprangerus scribit Magos face-
riculum, indendo plumbum liqua-
in vas aquæ plenum quod ægroto
ponitur. Verum tamen idem autor est
leficia extare his importata, quæ illi
re nequeant, ac ne ipsi quidem ma-
ciorum autores: cuius rei documen-
m est certissimum in Ioanna Haruille-
, quæ viua (vt antè diximus) fuit igni
dita. Hæc enim sortem à se iniectam
fessa est, vt hominem qui filiam pul-
erat ipsius enecaret, alterum verò su-
gressum sorti repentè in lumbis sen-
le malum & toto corpore: cùm autem
prout ipsa iamq; famosa erat istius artis
omine) homini fuisset dictum non a-
unde malum ei obueniisse, tum se pro-
nisse facturam vt reuaalescceret & cu-
odiam eius recepisse: ad eum finem
ecibus à diabolo contendisse, & multis
odis (quos describi nihil attinet) de cu-

ratione

ratione eius laborauisse, quam fieri
posse Satanas respondérit: dicenti
sibi ne ergo amplius veniret ad se, dia
lum respondisse non venturum esse
paulo pòst ægrotum obijsse, & Magam
abdidisse: sed vt abdita fuerit inuentus
Ex his conficitur non esse in Magor
potestate vt eos semper curent qui æg
tant ex maleficijs, cùm eos semper cu
re nequeant in quos sortem conic
rint. Secundò si hominem sorti in
stum Magi curauerint, teneri dicun
sortis in alterum transferendæ: quod
multorum Magorum confessionibus e
vulgatissimum. Sic Aruernam quen
dam Magum captiuum Lutetiæ vidi an
no millesimo quingentesimo septuage
simo nono equos & homines intentum
curantem, apud quem permagnus liber
inuentus est pilis equorum, boum, & ali
arum bestiarum coloris cuiusq; pleni
Hic siquando sortem in equum inten
rat consulebatur, & de pilo equi illius ha
bens ita curabat illum vt sortem aber
traderet, sed pecuniam non accipiebat
acci-

iperet non curaturum esse affirma-
: itaq; peruertere sago ex pamunculis
ille sufferto amictus ambulabat. Sed
m semel in equum nobilis cuiusdam
ri coniecissent sortes, rogatus curauit
ductis in seruum eiusdem viri sorti-
s: accidentibus iterum ad curandum
ruum respondit ex nobili cognoscen-
m esse vtrum mallet, seruúmne an e-
um amittere: qua in re anxio hærente
obili & ad deliberandum cunctante in-
cijt seruus, & fuit comprehensus Ma-
gus. Illud autem obseruandum est à dia-
bolo semper in commutationibus cap-
ari lucrum: itaq; si sortem equo adimat
m meliorem equum transmissurus est e-
um: si mulierem à morbo liberet, reci-
det in virum morbus: in adolescentem,
si senem: Quòd si sortem aliò Magus non
transferat, de vita periclitabitur: deniq;
si diabolus corpus sanauerit, occidit ani-
nam. Huius rei duo exempla afferam.
Vnum à Domino Furnerio Aurelienſi
consiliario audiui de Hulino Paruo Au-
relienſi Materiario. Hic sorte magica af-

fectus

fectus lethaliter, accersi curauit ho-
nem qui omnes morbos depulsurus
pollicebatur, suspectum magicæ ar-
sanaret ipsum: is autem respondit se
posse sanitatem homini restituere,
morbum filio ipsius tum adhuc lac-
transdaret. Consensit parens in pacis-
um filij, rem obseruandam vt eò me-
Satanæ malitia videatur. Nutrix re-
nita aufugit cum puero, dum Magus
trem sanaturus attingebat. Sanato
ctu patre, puerum Magus efferri pos-
quo non inuento, repentè exclama-
Actum est de me, puer vbinam est?
vixdum abiens pedem ianua
cùm eum diabolus interemit subitò,
cadauer eius tam fuit atrum quàm si
de industria colore atro infeciſſet.
ui etiam in iudicio Sagæ apud Nan-
quæ sortilegij in vicinam iacti accu-
tur, imperauisse Iudices vt mulierem
te affectam attingeret, quod à Germ-
Iudicibus etiam in Camera Imperiali
sæpissime, recusauit, & se cogi videns
clamauit, actum est de me. Simul
mule-

lierem effectam ſorte contigit, hæc
aluit, mortuaq; Saga corruit: cadauer
idamnatum. Hiſtoriam ab vno Iudi-
maccepi, qui iudicio interfuit. Tho-
quoq; audiui Burdegalenſem quen-
m ſtudioſum amico ſuo grauiſſimè ex
artana laborantí dixiſſe vt febrim vni
orum inimicorum traderet: reſpon-
illo ſibi neminem inimicum eſſe,
iſſe, da igitur ſeruo tuo: tandem cùm
illi religio eſſet facere, Magum dixiſ-
da mihi eam, tum annuente ægroto
Magum febri oppreſſum obijſſe, & æ-
rotum reuixiſſe. Hoc autem minimè
oum & inauditum eſt: nam apud Gre-
orium Turonenſem lib. 6. cap. 35. legi-
us Childeberti Regis vxorem, vt filio-
am ſuum ex maleficio audiuit obijſſe,
uliebri rabie ingentem Sagarum nu-
erum iuſſiſſe comprehendi, cremari, &
otis imponi: quæ Regis filium à ſe ene-
rum fuiſſe agnouerũt vt Mummonem
agnum Magiſtrum ſeruarent incolu-
em. Captus itaq; Mummo & equuleo
poſitus certas pinguedines ſibi potio-
nesq;

nesq; à Sagis datas fuisse dixit ad co
andum (vt putauit) Principum gra
& carnificem qui torquebat ipsum
careiussit Regi, nullum à se dolorem
cipi. Tunc imperauit Rex eum dis
trochleis, stylosq; ferreos vnguibu
dum & manuum interseri: prout e
Oriente ratio torquendi, qua sine m
brorum fractura dolor fit intoler
Post dies aliquot ad suos Burdegal
deportatus obijt. Hoc placuit an
re vt ostendamus Satanam lucrum
re commutationibus, cùm Sagæ R
puerum quem parentes adorabant p
Mummonis incolumitate à se
dixerint. Ferè fit autem, vt quod imp
sius amatur citius amittatur, iu
cio Dei castigantis eos qui res amat
dijs habuerint, & plus in eos Sata
in alios possit. Morbum autem
li modo, non maleficio obtin
confirmatur non posse à Magis toll
emplum Quæsitor Sprangerus
cùm de Sagis Insprugensibus in G
nia cognosceret, figulum Magum

, qui pauperem vicinam ſuam vi-
s affligi grauiſſimè vt ſi inteſtina
ſus gladijs indeſinenter peterentur,
geriar (inquit) an ſorte affecta ſis
ſanabo te. Tum liquatum plum-
m diſco infudit aquæ pleno & mulie-
egrotæ impoſito, & certis vocibus e-
nciatis, quas reticere placet, imagines
aſdam percepit indurato plumbo, ex
ibus agnouit ſorte affectam eſſe muli-
em. Hoc facto, abducit virum illius
ulieris, & reſpicientes vterq; ſub limen
anuæ imaginem ceream palmarem in-
enerunt, cui acus duæ ad duo latera hæ-
bant fixæ, cum alijs pulueribus, granis,
erentumq; oſſibus quæ omnia obiecit
gni: mulier verò, cùm pignori dediſſet
animam ſuam Satanæ & Magis quos pro
columitate ſua adiuerat, fuit reſtituta.
dem autor eſt Magum hunc cum Saga
ua maleficium vicinæ intulerat famili-
aritatem ſupra æquum & bonum colu-
ſſe itaque potuiſſe Magum ex ea rem to-
m cognoſcere. Verumtamen an illius
ali quod ex maleficio venit, aliò deri-

uari ſortem ſemper oporteat, non p
ſum ſtatuere: Satanam quidem ex
malitia puto, vt bonum non patiatur
ri niſi grauius ſit euenturum malu
puta à Mago comperto & cognito
tur incolumitas, cum precibus eius co
municetur, ſuperſtitio aliqua ſeruet
dicantur verba, amuleta portentur,
committantur alia quæ ſine idololat
committi nequeunt, eoq; ſpectant o
nia vt homo à fide, quæ in Deum
habenda eſt, abducatur. Nam indu
tum mihi videtur axioma iſtud, n
quam Satanam benefacere niſi ingra
us ex eo redundet malum: adeò natu
Dei aduerſatur, qui nullum malum p
mittit fieri niſi vt maius conſequatur bo
num. Scribit Hippo. lib. de morbo ſacro,
ſuo tempore fuiſſe Magos qui polli
bantur ſe ab eo morbo certis precibus
ſacrificijs curaturos & ſibi comparab
opinionem ſanctimoniæ: ſed eos atq
teſtabiles & improbos eſſe, Deumq; n
ſtis blaſphemari qui morbos iſtis i
immitti doceāt. Etſi Hippocrates
con-

nfiteri nolens nonnullos homines à
æmonibus occupari, comitalem mor-
um esse dixit: cùm posteri omnes ag-
nouerint epilepticorum alios esse qui re-
edijs curantur naturalibus, alios verò
Dæmonibus obsessos curari Magorum
era momento vno, aut conuentione
cta cum Satana, aut sacrificijs generi-
usque certis idololatriæ à Satana im-
ratis. Magos itaq; statuimus ope Sa-
næ nocere posse non omnibus, sed ijs
olùm quos Deus permittit secreto iudi-
cio suo siue bonos siue malos, his casti-
gandis, illis explorandis, vt electos suos
quos stabiles constantesq; viderit auge-
at benedictionibus. Monstraturi autem
Sagas maledictis suis execrationibus &
nefandis sacrificijs vindictæ diuinæ ad-
ministras esse, cùm manum suam vo-
luntatemque commodauerunt Satanæ,
historiam admirabilem quæ iam mana-
uit in vulgus & recentis memoriæ expo-
nemus. In Ducatu Cliuensi ad Eltanum
vicum via publica verberabantur equi-
tes peditesq;, & subuertebantur plaustra,

nec tamen aliud præter manum videtur, quam vocabant *Ekerken*. Tandem verò cùm Saga quædã Sibylla Dinsnomine in illo tractu habitans comprehensa & cremata fuisset nihil percutum est. Hoc anno M. D. XXXV. gestum. Ex his ergo concludimus, Sagas tentes sua arte plurimum mali ope Sanæ posse efficere, Deo iustè permittente & tanquam carnifices ad suum opus adhibente (semper enim sapientia & iustitia Dei bene illud facit quod homines malè) Verùm illud videri quoque non posse Magos alijs morbis liberare quam quos maleficio suo intulerint, nec unquam eos tollere quin lædant animam, aut aliud malum perpetrent. Postea discemus an istos adire liceat ad consequendam valetudinem: Sed illud videamus primùm an fauorem adipisci suo facto possint, exoptatam illam à deformibus mulierculis pulchritudinem, voluptas, honores, & diuitias, quorum causa plerique sese in miserrimos casus præcipitant.

Magis arte sua gratiam hominum, pulchritudinem, voluptates, honores, diuitias & scientias comparare possint, & fertilitatem dare.

Cap. III.

NIhil tantopere miseros in præcipitem & lubricam perditionis viam trahit vt se voueant Satanæ quàm hæc inio improbissima, dari à diabolo pauperibus diuitias, afflictis voluptates, infirmis vires, formam deformibus, scientiam ignorantibus, honorem abiectis & fauorem gratiamq; procerum: etsi hoc contrà est compertissimum (vt suprà ostendimus) homines miseriores Magis, egentiores, plus exosos, imperitiores, aut plus infestos malis nusquam existere. Reginam Olympiadem magni Alexandri matrem Plutarchus narrat de viro suo Philippo Rege Macedoniæ audientem, cum insano amore nobilis cuiusdam adolescentulæ grauissimè conflagrare, illius conspectū cupiuisse: cúmq; mirandam illius formam, venustatem, & ele-

gantiam contemplata esset (vt erat stupefacta) nihil mali importasse, sed hæc verba erupisse, Hæc illa est forma gratia quæ virum meum fascinauit, Deos quoq; fascinare posset. Certè quicunq; pulchra conspiciuntur in toto mundo & singulis partibus illius, documenta sunt totidem ac velut radij diuinæ pulchritudinis, nec aliunde quàm Deo pulchritudo obuenit. At nunquam Saga comperta est quæ carminibus aliue pacto sic fucare faciem suam potuerit, vt visa sit speciosior, sed contrà vulgò dici solet, deformis vt Saga: & Cardanus quoq; non postremus Magorum habitus nunquam Sagam à se testatur fuisse visam nisi deformem: quod facilè credederim. Nam etiam non negauit Cardanus sibi patrem fuisse Magum, & se voluit agi ecstasin, qua ratione suspicatus fuit parente artifex: addit præterea fieri malignos spiritus, & locum quem frequentauerint: qua ex re factum arbitror vt veteribus *fœtentes*, & Vasconibus *fœteres* Magę dicerentur à fœtore, quem illę

Lib. de subtilit. 20.

inor) ex consortio diabolorum con-
hunt, suspensorum fortasse corpora
eiusmodi alia ad Venereas & corpo-
es actiones mutuantium: Vierius i-
m fœtere dæmoniacos annotauit: &
ppocrates (qui tamen dæmoniacos
morbo sacro putauit laborare) eos
ere dicit: quibus ex rebus iudicari po-
mulieres, quæ spirant suauius à na-
quàm viri, consortio Satanæ præter
uram horrentes, tetras, deformes, pu-
dasq; effici. De expetita autem Saga-
m amatorumq; voluptate, suprà de-
onstrauimus plerasq; captas, euictas, &
ntessas Magas dixisse Satanam rem se-
am habuisse nec sine dolore, quia per-
igidum nescio quod semen ab eo sus-
perent sibi (vt aiebant) ingratum: &
onfessiones earum annotauimus. Sprã-
gerus scribit quæstionem à se de Sagis
quàm plurimis habitam, quæ omnes nec
rogatæ fatebantur se cum Satana Vene-
em expertas esse. Eas, si darentur meli-
ora, hæsuras istis amatoribus non est cre-
ibile, qui dies & noctes infestant ipsas,

nisi in seruitute istius domini perf
rint. Quòd ad gratiam hominum qu
isti ambiunt, vitari istos & in odio c
tali esse vident omnes. Trisalanum
nomannum memini artificio suo, q
præsente Rege exercuit, animum R
perculisse: nam orbes catenæ aur
longinquo eductos (vt videbatur) in
num suam acciebat, sed catena tam
posteà integra comperta est: Rex ita
statim eum exire iussit, neque ex eo tu
pore sustinuit eum aspicere, adeò ri
eo quod gratiam putabat promeri
dicium fuerit constitutum, & ipse a
magicæ à Præfecto prætorio condemna
tus, vt antè diximus. Honores autem
dignitates quod attinet, videmus no
lios homines contemni magis & abo
minationi esse: & apud Samuelem legi
mus (quod Hebræi optimè annotarunt)
dixisse Deum, honorantem me hono
bo, & contemnentem me exponam
temptui. Non hominis vox sed Dei
illa, omnibus mundi demonstration
bus certior. O si ambitiosi homines

1. Sam. 2.

Lib. Pirke aboth.

anum agnoſcerent: quantopere ef-
rent gloriam Dei vt laudem æternam
omparent: quantum ſibi à dedecore
portando in Deum. metuerent, ne
orrò exponerentur contemptui atque
ibrio: Neronem ait Suetonius Ma-
orum facilè principem extitiſſe omnis
eligionis contemptorem: an verò quiſ-
nam tam contemptus, tam abiectus,
m crudeliter exagitatus eſt? Quem De-
s non ſolùm florente ætate de hono-
is culmine deturbauit, in quo ante-
quam Magus fieret eum collocauerat,
verum etiam fecit vt ab omnibus ami-
cis cuſtodibus, & domeſticis deſertus ac
damnatus baculis nudus ad mortem vſ-
que cæderetur, & ad necem tam ſæuam
vitandam ipſe ſibi violentas manus in-
ferre cogeretur. Verùm qui contem-
ptus, quod dedec⁹, quæ turpitudo magis
horrenda cogitari poteſt, quàm illa Ma-
gorum, qui Satanam hirci fœtentis ſpe-
cie coguntur adorare, eáq; parte oſculari
quæ nec ſcribi nec dici honeſtè poteſt?
Quod mihi quidem omnino incredibile

videretur, nisi id legissem in confessio-
bus Magorum addictorum morti,
conuictionibus innumeris. Hic verò
xerit quispiam inde à Sylvestre secun
ad Gregorium septimum inclusiuè P
pas omneis fuisse Magos, vt in Nauc
ro Platinaq; legimus. Respondeo Be
nem Cardinalem, qui Papas Magos
notauit, quinq; solùm comperisse, Sy
uestrem secũdum, Benedictum nonu
Ioannem vigesimum & vigesimump
mum, Gregoriumq; septimum. Qu
etiam ex istis omnibus Augustinus O
nophrius Papæ cubicularius (qui e Va
ticano actisq; veteribus historiam Pap
rum composuit diligentissimè) duos
fert solum modò, Sylvestrem secundu
& Benedictum nonum: quorum hi
quidem sede (ad quam duorum Pap
rum, qui patrui erant, gratia peruen
posteà eiectus est: ille verò (cui prius
it Gilberto nomen) Floriacensis mona
chus fuit ad Ligerim, qui tam nauiter o
peram dedit literis, vt Roberti Reg
Francorum, Lotharij Ducis, & Otho
rarij

ij Cæsaris Pædagogus effectus sit:
orum operà, non autem Satanę (quod
miseri arbitrantur Magi) ad fastigi-
i Papale euectus est. Resipuit verò
luester tandem, & decessurus de vita
stulauit linguam sibi & manus absci-
, quæ diabolis sacrificauerant: se verò
on antè diabolo fuisse addictum con-
ssus est quàm Rhemorum fuisset Ar-
hiepiscopus. Quæ cùm ita sint, omnem
otestatem, honorem dignitatemq; à
Deo venire concludimus, verámque il-
am voluptatem securitatem & tran-
quillitatem animi quam Deus suis fide-
ibus tribuit: cuius voluptatis ne mini-
mam quidem scintillam spiritus à Sata-
na possessi perceperunt, adeò crudeliter
assiduéq; ipsorum animæ tyrannide illi-
us opprimuntur. Quod autem diuitias
artinet, omnibus notum est atq; certissi-
mum magnos in terræ sinu thesauros
esse abditos, eorumq; sedes Satanæ esse
cognitas: sed nunquam Magus exstitit
qui arte ista aureum vnũ comparauerit,
vt fatẽtur omnes: Imò quicunq; diuites

se ad-

se addicunt rebus magicis vt diuitijs
geantur, ferè in paupertatem abeunt
gentes verò tota vita paupertatem pe
runt. Bona enim dicuntur in Scrip
benedictiones, quia dantur à Deo: vt
cob munus de gregibus, quos sibi D
iustè dederat, Esau fratri offerens, acci
inquit, de benedictione quam mihi
dit Dominus. At cur thesauros hu
conditos suis mancipijs non imperti
Satanas? cur fame finit emori? cur
nem mendicari miserè? Certè nec a
vult Deus, nec diabolus potest: qui a
qui (vt videtur) in suas partes plurimos
fuisset pertracturus. Ogerius Ferrarie
medicus doctissimus, cùm Tholosa e
sem, eleganteis ædes & bono loco a
Bursam sitas minimo conduxit anno M.
D. LVIII. quia malignus spiritus inqu
linos earum infestabat: quod ipse non
amplius curabat quàm Athenodorus
philosophus, qui desertam Athenis do
mum incolisque propter spiritum vaca
am ausus est habitare. Sed cùm illud a
diuisset quod nunquam credidérat, non
posse

Plin. iun. in epist.

ſe tutò adiri cellam, nec quietem in-
dum capi: monitus Luſitanum quē-
m ſtudioſum in vrbe eſſe qui res oc-
ltas in vngue pueruli videndas exhibe-
t, fecit vt ſtudioſus ille ſua arte vtere-
r. puella verò conſulta dixit mulierem
videri ornatam accuratiſſimè preti-
ſſimis catenis & auro, quæ ad colum-
m quamdam manu geſtabat tædam:
que Luſitanus reſpondit medico vt in
lla ad columnam humi curaret fodi,
heſaurum ab ipſo inuentum iri. Gau-
ens medicus fodi iuſſit: ſed cùm the-
aurum inuentum propè cogitaret, ex-
rgens turbo exſtinxit lucem, & ſpiracu-
o cellæ exiens, ad 14. pedes pinnarum
egit in propinquis ædib⁹, quarum pars
prothyrum corruit, pars in cellæ ſpira-
ulum, pars in mulierem ferentem aquã
uius hydria effracta eſt. Nihil poſteà à
piritu auditũ vnquam. Luſitanus poſtri-
ie factus de re tota certior, theſaurum
ixit à ſpiritu exportatum eſſe, mirari ſe-
quod medicum non offenderit, qui
oſt biduum mihi narrauit hiſtoriam.

hæc

hæc die 15. Decembris anno M. D. L
gesta sunt claro & sereno cœlo, vt e
let dieb⁹ Halcyonijs: & nos eodem
pore deiectas domus propinquæ p
prothyrumq; ad tabernam fractu
uisimus. Putauerunt Hebræi prisci
thesauros præsertim malè partos in
defodiunt, eos damnationem iust
suæ impietatis pœnam ad suos thes
sustinere, & carere conspectu Dei, ac
pterea in Ecclesiastico maledictio
exstare contra eos qui in ruina thes
addunt. Affert Melanchthon histo
persimilem, homines decem Mag
gi ruina turris oppressos esse, cū a
sauros quos docuerat Satanas, repe
dos effoderent. Georgius Agric
libro de spiritibus subterraneis
Annebergæ in ea fodina quæ dici
rona rosæ spiritum specie equi
cim homines occidisse, & fecisse
na plena argenti cederet quam M
pe Satanæ repererant. A quodam
dunensi accepi, qui postea in æde S.
riæ virginis Lutetiæ Capellanus fu

n ſocijs magica arte Arcolij prope
etiam theſaurum retexiſſe: ſed cùm
ſam in qua erat conditus habere cogi-
ent, eam fuiſſe exportatam turbine,
ipſum verò muri labem corruiſſe, ex
totovitæ ſpatio claudicaturus eſt. Et
rdos Noribergenſis nuper cum ope
anz theſaurum inueniſſet,& iamiam
imnium aperturus eſſet, ruina domus
inctus eſt. Non eſt autem nouum
eſauros magicis artibus perquiri: nam
iam Lex ait theſauros eorum non eſſe L. vnica
ui puniendis ſacrificijs aut alia quauis de theſau.
re prohibita ſcrutantur, & ob eandem C.
ſam literas permiſſionemque vetat
principe exorari ad effodiendum ali-
um agrum. Ex Lugdunenſi quoque
agmatico (quem etſi magna voce in
equentia magna recitauit, nomina-
nolim) audiui ipſum de nocte cum ſo-
is abiuiſſe, vt enunciatis coniuratione-
us theſaurum perueſtigarent: cumque
epiſſent fodere, velut hominis, qui ro-
impoſitus in propinquo fuerat, vo-
m audiuiſſe, horribiliter inclamãtem,

ad fu-

ad fures: ſic in fugam fuiſſe verſos, m
gnos verò ſpiritus eodem momẽto
ſequentes cæcidiſſe ipſos ad eam v
domum vnde prodierant, & tanto
pitu eam ingreſſos eſſe vt tonare ho
cogitauerit: atq; ex eo tempore iur
ſe theſauros nunquam perueſtigatu
eſſe. Ita malignos ſpiritus videmus
le, ac potiùs Deum non ferre, vt his
nibus diteſcat quiſquam. Hebræi di
eos qui ſuo ipſorum amore furent
vita inuiti cedunt, infernum ſuum
ta dicamus) in ſepulchro pati cada
que ſuorum ambitu, vt per æternum D
iuſtitiam in eo ipſo quo offende
nas luant. Flatores etiam Chymiã
riq; animaduertentes ſe ad lapide
loſophalem (quem vocant) per
non poſſe, familiareis ſpiritus ſole
ſulere. Sed ex Conſtantino (q
peritiſſimos Pyrotechniæ & artis
licæ in Gallia numeratur, eſtque
regno celeberrimus) audiui ſocio
us, cùm perdiu flantibus nulla ſpes
esúe boni oſtenderetur, conſilium

lo petiuisse recténe facerent, & rem o-
tam cõfecturi essent: illum verò vni-
verbo respondisse, *trauaillez*, labora-
hoc exhilaratos flatores perrexisse &
uisse adeò strenuè vt omnia in nihi-
m multiplicauerint, etiamq; porrò fla-
ros fuisse nisi Constantinus dixisset ip-
hunc esse morem Satanæ vt ambigua
ponsa edat, illud autem verbum *labo-*
innuere abijciendam esse Alchymi-
m, & in laborem aliquem ac honestam
rtem vtilis ad vitam scientiæ incum-
endum: hominis purè dementis esse,
quis cogitauerit tam breui temporis
midatum effingere, in quo efficien-
laturam annos amplius mille solet cõ-
mere. Itaq; illis hominibus qui scien-
is arte diabolico studeant comparare si-
militer oportet dici, *trauaillez*, laborate,
ue (vt maiores nostri pronuntiabant)
ofuillez, vt in versu Lucilij: *noctes vi-*
lauserenas: & orandus Deus vt labori
ostro (quod rei totius est caput) succes-
um felicem tribuat. Quod in principio
pientiæ Salomo admonet singulos

inuitans, arcanumq; maximum d
manum sapientiæ acquirendæ mo
explicans, nempe vt ex animo pet
Deo, in ipsum habeatur fides, ac
Sapient 8. tentetur Dominus: quamobrem or
nem adijcit quam apud Deum ha
Sapient. 9. rat. Moses quoq; Maymonides hanc
monstrationem statuit esse certissim
nunquam hominem sapientiam
coniunctam scientia virtutibusq; m
libus (vt ait Salomo cap. 8. Sapien
adepturum esse nisi se αὐτοπείτας abi
humilietq, coram Deo. Nos autem
prà ostendimus Magos esse omnium
minum imperitissimos, qui rabie
que plurimùm in morte agitantur,
vllo tempore plus mente capti sun
cùm à Satana possidentur. Si quis
cum Augustino dixerit, Satanam
simum esse, eò quod vixerit di
(vt certè diaboli quæcunq; hic gerun
explorant & recognoscunt singula,
rũtq; sanctorum vitam ad minima p
cata vsq; non solùm obseruare, sed etia
calumniari) vt dem° à diabolis tent

plantarum, metallorum, lapidum, a-
nalium, motumq; & facultatē aſtro-
m, omnino tamen eorum finis eſt &
ſilium propoſitum vt homines in er-
eſonte malorū omnium & ignorātia
mma educentur: quamobrē ſeruos ſu-
aut mēdacijs paſcit ſemper, aut ambi-
s vocib. Hic tyrannorū modus, vt in
ma ignorātia & cęcitate alāt popula-
ne apertis oculis rationē videant qua,
ſi explicēt à dōi natu eiuſmodi. Quas
tes ſi hæc ita ſe habent (vt profectò ſe
abent) ſi inquam diabolus neq; ditare
ōt, neq; theſauros abditos, neq; homi-
gratiā, neq; voluptatū fructum, neq;
entiā præſtare, ſed vltionē ſolū inimi-
cū, nec tamē omniū, efficere: q̄ malū,
ſecro graui⁹ dici pōt q̄ꝫ p tantilla remu
eratione in hac vita incerta hominē ſe-
mācipare Satanæ, & damnationem æ-
rnam in vita altera comparare? Anteq̄
nem huius capitis facio, recentem hi-
oriam & memorabilem hoc loco pla-
t apponere. Fuit Bleſis inſignis Magus
atione Allobrox, menſe Ian. ann. 1577.

qui nomen Comitis ſibi arrogabat, [illegible]
neq; ſeruum neq; ancillam haberet [illegible]
nitem. Hic libellum ſupplicem (qu[illegible]
priuatum conſilium relatus eſt) exhi[illegible]
it Regi, promittens ſe effecturum ut [illegible]
ra fructus centenos ederet (cùm tam [illegible]
optimus ager Galliæ non plus duode[illegible]
afferat) oblitis ſeminibus oleo quot[illegible]
rat demonſtraturus, hac lege vt Reg[illegible]
decimam traderet, alteram ſibi habe[illegible]
quæ domanio Regis (vt vocant) in[illegible]
cenſeretur vt nunquam alienari po[illegible]
Idem ſe Arithmeticam perbreui ſpa[illegible]
docturum pollicebatur. Ego tum [illegible]
conuentibus maximis interfui. Pote[illegible]
tum in priuato conſilio acceptum [illegible]
Curias cum literis publicis fuit tran[illegible]
ſum, vt res promulgaretur atque in [illegible]
referretur. Exemplum Laodunum [illegible]
li, & exhibui multis. Curia Pari[illegible]
non maiores quàm cæteræ Curia re[illegible]
totam æſtimauit. At potiùs, iudi[illegible]
meo, fuit comprehendendus Magus, [illegible]
de eo ex iure cognoſcendum: fuit [illegible]
re vera Magus, vt Phiſezius conſilij Re[illegible]

cretarius vnus ex delegatis aperuit, em ille rationem cognoſcendi char- luſorias etiam non viſas docere volu- at: nam rogatus parietem verſus ob- erebat ſe nebulo, & cum diabolo muſ- abat vt chartarum puncta exponeret, on eſt autem omittendum iſtud, Sata- am ſua compendia quæſiuiſſe ex ferti- te & abundantia quæ anno M. D. XVIII. obtigit (nam ex toto decen- io vberior annus non exſtitit) vt fidem Deum fertilitatis & ſterilitatis auto- em hominibus adimeret. Quo argu- mento etiam adducor vt credam diabo- em præuiſis procellis & ſterilitate poſ- ſidem artibus perſuadere Magis, pro- ellas famemq; per ipſos aduocari. Qua- opter inquit Ouidius:

Carmina læſa Ceres ſterilem vaneſcit in herbam.
Illisibus glandes, cantataq; vitibus vua
Decidit, & nullo poma mouente fluunt.

Dixerit quiſpiam, at forent diuites qui ido primæ & fluxus (vt vocant) ludunt, ea quæ in chartis luſorijs latent perui- rent. Reſpondeo, quicunque ſcripſe-

runt & quæstionem de Magis hab
runt, hoc indubitatum esse axioma
dunt, non posse Magos augeri vnico
reo ex artibus & agyrmatis omni
quæ à Satana didicerunt: imò plen
que ex confessione ipsorum compert
esse in crumena gramen, cùm plen
auri & argenti manum à Satana acc
eò intulisset. Risum quidem Magi,
omnes tamen, commouent & spect
res efficiunt attonitos: vt Trisc
ille Magus de Curione quodam prae
tibus parochis dixit, Videte istum hyp
critam, qui fingens se breuiarium fer
fert chartas lusorias. Tum Curio vol
ostẽdere vt ferret breuiariũ, vilus e
habere chartas lusorias, & quicunq
rant chartas sibi videre visi sunt,
Curio breuiarium suum abijcer
dibundus abiuerit. Superuenien
paulo pòst alij breuiariũ collegerun
datum illa chartarum similitudine:
ex re fuit manifestum multis in rebus
tanam illudere, nec tamen
oculos præstringere. Nam qui

ani non interfuerant cùm præstigias
agus adstantium oculis offudisset, me-
m videbant breuiarium, cùm alij con-
speciem chartarum cernerent: quē-
modum etiam accidit vt viro bono ti-
enti Dei & fidem in eum habenti Ma-
s non possit fraudem in discernendis
ndis facere, aut præsenti illudere. Po-
mò autem vt ostendamus quem exi-
m sperare Magi teneantur, exitum so-
m Magorum qui vnquam exstiterunt
rincipum oportet obseruari: vt Simo-
nis Magi, quem elatum in aere præcipi-
auit Satanas, Neronis & Maxentij, qui
o summi Magi inter Cæsares, ille dam-
us interfecit, hic demersit sese: Iezа-
el Regina insignis Maga à canibus vora-
a est, Methodis maximus sui temporis
Magus in Noruegia discerptus à populo,
t scribit Olaus: Matisconensis Comes à
Satana spectante populo exportatus, Ra-
iorum Baro crematus, vt alij quoq; in-
numeri viui perierunt igne. Ex his itaq;
statuitur Satanam per se nihil magnum
præstare, permittente verò Domino

nocere, offendere, cædere, & homin
pecudes enecare posse: denique
vindictam, idq; in certos homines, p
ipsum esse: quemadmodum supr
Pragmatico quodam (vt vocant) a
tauimus, cuius vestigijs diabolus in
bat & ab omni quiete animum auc
bat: eum disertè apud me fuisse co
sum, neque scientiam rei vllius sibi
bolo datam, neque aurei vnius acce
nem factam, sed animum solùm ad
onem inflammatum. Iam verò dic
possintne Magi omnibus promiscu
his amplius quàm alijs afferre da
nam hoc argumentum, sententi
nondum fuit satis illustratum ad
ipsius intelligentiam.

An bis plus quàm illis Magi nocere possint. Cap. IV.

MVltas quidem Theologi qu
nes nectunt, sed tres ante ali
tant in Magorum causa: Prima, cur
arte ditari non possint Magi: Secund
cur Principes Magis quos habet co
nent.

vtantur ad cædendos & fundendos
tes: Tertia, cur ijs nocere nequeant
ipſos perſequuntur. Primam proxi-
præcedente capite expoſuimus. Se-
dam quod attinet, Theologi dicunt
gelos quos Deus elegit ad regum re-
orumque conſeruationem conatus
leficorum abrumpere, & victorias
Deum eſſe, qui magnus Deus Seba-
vel exercituum appellatur, non ob
potestatem ſolùm qua in aſtra &
eſtes Angelos vtitur (hos enim Scri-
vocat exercitus) ſed etiam in Prin-
pum copias. Imò tantum abeſt vt Prin-
opera Magorum abutentes ſuperi-
hoſtibus eſſe poſſint, vt illud veteres
ontrà pro indubitato annotauerint, Ex
uobus Principibus inter ſe dimicanti-
cum cadere qui Magos adhibet, &
qui diabolum de ſua ſuorumq; dignita-
conſulit, cum cum ſuis periturum mi-
rè videt enim Deus & vindicaturus eſt.
que dicendum vt ille interpres Pſal-
primi:

Cauę viri nunquam Domini ſit cura ſceleſti,

sed ita potius sententia mea:

Cumq; viro nunquam Domino sit cura scelest
Impia mens, gressusq; atq; improba facta pe

Cui translationi optimè cum Ps
34. conuenit, vbi ait Psaltes:

Clara Deus semper defigit lumina cœlo
In scelus, vt nomen tollat ab orbe mali.

Sexcenta quidem possemus exempl
ducere, sed duo in præsentia triáve
cerint. A Cn. Pompeio magno
Romanum imperium, Principes
ges quiq; potentissimi cum legio
triginta aduersus Cæsarianas legi
quinq; aut sex, eò angustiæ add
interirent fame, & mari infesto
pidis circumclusæ essent quando
um consertum est: verumtamen
Pompeio antè accersi Magos, &
la Erichtho peritissima illius æta
(vt apud Lucanum legimus) ad
adducta est. Funestum verò illius
tim obuenit exitum nemo nescit,
idem semper victor in Europa, Asi
frica, & in mari præcipuè mediter
prius exstitisset. Ariouistus imp

utonum, quorum copiæ ex qua-
gentis fermè hominum millibus e-
conſtitutæ, Sagas Germaniæ con-
it (nam eis ſemper Germania abun-
/& à Cæſare fundit° euerſus eſt qui
bat Sagas. Neronem, Domitianum
o, & alios innumeros, quibus hanc
uſam exitus obuenit infeliciſſimus.
eo ampliſſimum ſeculi noſtri prin-
m ſilentio inuoluere, qui cùm expe-
ſſet modis illicitis videre caſtra hoſti-
, eitumq; prælij ex Mago cognoſce-
, acceps à Satana oraculum reporta-
, quo fretus miſerè fuſus eſt. A certo
m homine didici, cùm paruulus eiuſ-
puer decumberet grauiſſimè, Ma-
m de morbi euentu conſultum eſſe:
reſpondit magiſtros peritiores è Ger-
ania accerſendos eſſe vt euentus cog-
oſcatur: nam inter diabolos & Magos
os alijs aptiores ad eam rem eſſe: pau-
poſt aduentaſſe Magos, ſed vtcunque
m boni facerent puerum tamen ob-
ſe. Omnes denique qui Magis vſi ſunt,
on eo minus calamitosè periuerunt.

Quòd

Quòd si magis eorumq; domino
tas esset omnibus nocendi promi
ludibundi profectò Reges aut cer
maginibus aut sagittis in aera missis,
simplice verbo, aut vento gladijs sui
stes conficerent. Contrà verò om
docti totius vetustatis experientia vr
re tradunt non esse penes Principem
cet ex toto terrarum orbe Magos a
buerit, vt principes exteros aut hostes
os, siue bonos, siue malos, sic affi
morte. Amplius dicam, hominibu
sos persequentibus nocere non pos
Augustin. lib. 10. de ciuit. Dei. Thom. in secũda secundæ. q. 95. art. 5. & tit. de mira. Magi. Ita Sprangerus & Niderus qui S
gas innumeras iusserunt concremari
stantur vno consensu Sagas nocere no
posse iudicibus vel improbissimis; in
terrogatas de hac re dixisse omnia
dem à se fuisse tentata vt Iudicibus
rent mortem, sed nihil effeciisse. Sanct
pud me quæstiones propositæ lou
Heruilleriæ, vt qui iudicio illius inter
quarum 6. cap. fatetur illa ex quorum
pore venit in manus Iudicum nihil in
psam diabolum potuisse, neque adhuc
randum.

dum ipsam è vinculis, neq; ad vitam
us conseruandam. Sprangerus ta-
n & Danæus scribunt diabolum in
lloquio & communicatione cum Ma-
pergere, & consilium dare vt obmu-
cant coram iudice, adeoq; manus &
des numelis eximere. Quod de Apol-
nio Tyanæo legeram apud Philostra-
principe Magorum sua ætate habi-
um Romæ in carcere spectantibus a-
captiuis cippum artubus exuisse, ac
propterea mandasse Domitianum Cæ-
rem vt omni ex parte raderetur (vt ho-
die fiunt Germania) & in iudicium ad-
deretur nudus: Sed non poteram satis
videre qui Magum diabolus cippo exue-
re posset, nec carcere posset eximere, nisi
Ioannes Martinus vices Præfecti Lao-
dunensis agens confirmasset, dum quæ-
nio de Saga S. Probæ (quæ viua ex iudi-
io illius concremata est) haberetur,
quærenti sibi cur non euaderet, respon-
disse illam se è cippo quidem, at non è
carcere exiri posse: eodemque tempore,
cum aliorsum ipse respiceret, ipsam sibi

mani-

manicas exuisse, quod nulla ars hu
potuisset. Quapropter Danæus scri
dialogo Sagam in vinculis relinqui
oportere solam, ne cum diabolo
municet, aut silentij fascinum acc
Satana, quo fascino permulti Ma
micidiorum aliorumq; criminum
sati ne quid faterentur abusi sunt.
crandi huius fascini exemplum le
cusum typis cum priuilegio: sed ho
co non placet apponere, ne cui oc
præberi vel minima videatur hoc
mento nostro abutendi. Mirabil
rò illud, non posse Magos, quo
tandem dolore opprimantur,
mam vnicam oculis emittere: quo
Germani Iudices, velut præsum
certissima, mulierem Sagam esse
unt. Nam procliues ad lachryma
esse mulieres nemo nescit: verum
Sagas compertum est nunquam la
mari, vtcunque oculos sputis con
madefacere. Ante omnia verò mir
est quod Sprangerus Quæsitor an
uit, Sagam, licet captiuam, Iudic

-inem

m ad misericordiam posse inflectere
rior oculos potuerit in Iudicem defi-
. Idemq; autor est nihil tantopere Sa-
de quibus ipse cognoscebat, à custo-
s in carcere flagitasse, quàm vt suos
ices ante congressum videre possent:
; omneis iudices qui priores visi à Sa-
fuerant, quamuis iam antè plurimas
è minorum criminum affines con-
nauissent, tum repentè à condem-
ione earum abhorruisse. Constantis-
us autem est consensus omnium,
agos administris iuris nocere non pos-
quamquam lictores multi ponè ad-
si attollunt è terra Sagas, alij verò in-
ideadintimas vsque ipsarum specus
sequuntur. Arcanum Dei mirabile,
à iudicibus optimè recolendum, ipsos
n aduersus humanas potestates so-
m, sed etiam contra spirituum malig-
orum vires à Deo protegi. Ac propterea
Lege dicitur, Cùm iudicabitis ne me-
atis ab vllo: nam iudicium est Dei: & Dent. 1.
saphat Rex Iudæ commẽdans Iudicib⁹
ficium suũ, videte, ait, quid sitis facturi,
& me-

& mementote à vobis exerceri iudi
Dei. Et in Orientis partibus actores
viatorum opera prehendentes ora
stimenti eorum quibuscum iure e
turi sunt, dicere solent, adeamus iu
am Dei. Hebræi veteres affirmabant
gelos Dei interesse iudicijs, & Franci
Aluarezius scribit Iudices in AEthi
insidentes subsellijs relinquere vacu
editiore loco cathedras 12. & dicere
sedes Angelorum esse. Dixerit for
quisquiam, captiuas Sagas in ecsta
(vt antè ostendimus) exortesq; sens
eri posse: ego verò non posse confir
cum supplicium non possint effuge
Exemplum vnum adhibebo: Fuit Ca
reis ad Tholosam Saga, quæ be
pane altari oblato ad submergendu
abijt: cumq; retracta esset, be
panem fassa est se veneno infec
bus proijcitur panis, moriuntur
in vinculis ecstasin horas am
passa est omnis sensus expers, dein
surgens clamauit se valde defes
& nuntios à multis locis retulit cu

indicijs. Cùm autem damnata illa
pe esset vt iudicatum fieret, diabo-
aduocauit dicens eum spopondisse
rehementes futuros imbres vt non
ignem expertura: sed ea nihilo ma-
defensa est ab ignis violentia. Itaque
est cur metuant iudices à conficien-
libere sagarum iudicijs: prout sunt
fugiunt trepidi, & Magos non audent
os respicere. Quamquam ne deci-
am quidem eorum quos vellent mor-
afficiunt Magi: vt Niderus scribit Ma-
um enemdam in confessionibus dixis-
, rogatum quidem se fuisse vt inimi-
m occideret, sed omnibus diabolicis
latibus consumptis Satanam dixis-
homini isti nocere non posse. Vide-
mus itaq; ne improbos quidem à Magis
tendi posse, nisi Deus permiserit: ecqui
tur ei nocere possint.

Psal. 91.

Qui sedet in latebris & celsi numinis vmbra,
Arx & perfugium, statuit mens conscia recti,
Is sese tuta Deus: hoc vno freta quiescit, &c.
Nil metues vnquam, terrores nocte ruentes
Profundat, stridant volitantes luce sagittæ,
Luciferum tenebris vt pestis virus oberret,

Vt clara de luce lues mortalia tundat
Corpora, mille ruant dextris & mille sinistr
Tela, nec attingent vnquam minitãtia mo
Cùm tibi perfugium Deus est tectumq; rec
Non te mica mali attinget, non vulnerate
Angelicis etenim præcepit stare cohortes,
Sollicitaq; vijs te semper mente tueri.

Hebræorum Theologus Salomo, his vocibus *pestis virus* & *lues*, voces & דבר interpretans, voce *Deber* tra gnificari dæmonem qui offendit n eum verò qui interdiu potest offen *Chereb.* Verumtamen dies & nocte culatur Satanas, æquè interdiu ac no offendit: licet eum Veteres om sentiant plus de nocte posse: quem dum in AEgypto primogenita hom pecudumq; noctu è medio sustulit fl innuit Psalmus 104. cùm leo & feræ dicuntur nocte ad prædam procedere, & die illucescente latebras petere: & Zoroastes prouerbio suo, exito cùm præterit carnifex. Non q ab affligendis electis suis abstineat De affligit enim sæpenumero: sed hoc tuosum est ipsis, vtile & honorifi

ut de Iobo diximus, nec vnquam fi-
in se habentes deserit: quemadmo-
m dicebat Iob, vt morte me afficiat
us, semper tamen sperabo in ipso: &
lomo in libro Sapientiæ agens de im-
obis qui occidunt bonos vt videant
ne eos seruaturus Deus, iustos ait pau-
lo dolore ex hoc mundo liberatos vi-
terna perfrui. Hæc annotare visum
quia Moyses Maymonis afflictionem
i expeccato negat accidere, pœnam-
ne nisi ex culpa: quam sententiam Bal-
ad & Eliphaz in libro Iobi defenderunt,
eus improbauit iudicio & facto (qui
bum illum quem virum rectum & in-
gum esse prædicauerat, affecit malis).
ipse Eliphaz in libro Iobi damnauit:
od propè intelligi omnino necesse
. Sunt quidem raræ afflictiones iusto-
m: nam quotusquisque est Iobo simi-
? quis iustus possit appellari? atque hæ
fictiones amoris virgæ appellantur.
am etsi docet Ambrosius Deum pec-
ta in hoc mundo impunita non planè
linquere, ne quis aut Deum non esse

Lib. 3. more ne-bocim.

aut faucre improbis putauerit, neq;
nium pœnas exigere, ne quis post
vitam non credat esse alteram: hæc
men ratio Hebræis non satisfacit, qu
xioma istud certissimum & indubitat
esse volunt, afflictionum quæ boni
cidunt vlum esse, vt probetur ipsor
constantia, felicitasq; geminetur &
nedictio, aut etiam vt in hoc mu
purgentur abijs peccatis quæ vel fa
simus quisque solet committere,
hanc vitam felicitate perfecta fru
sint: quod autem voluptates impro
& diuitias interdum largitur Deus,
ni præmium esse quod in hac vita
rint (nemo enim est tam improbus
Deus perficiat ex ipso gloriam suam
pse aliquid faciat boni) vt post hanc
tam luant pœnas meritas: atq;
& offensæ puniantur, & benefi
piant mercedem iustam: hoc illu
pliſſimum ſacræ Scripturæ docu
tum esse, cùm dicitur Deus iustitiam
dicium, & misericordiam exercere
stitiam, cum veram mercedem

Lib. Pirke aboth.

is operibus: Iudicium, cùm discer-
pœnam ex iusto maleficij merito: &
ericordiam, cùm præmium virtute
ius aut pœnam minorem peccato in-
. Bonorum igitur afflictionem ipsis
bonum permagnum cedere certo cer-
esse statuimus, improborum verò
mia in ruinam grauissimam: quod
i vno verbo dixerunt, nihil boni
improbis accidere, nihil mali bo-
Interdum enim ad honores impro-
s tollitur ad eum duntaxat finem, vt
oriz Dei (quod ait Salomo) in die vin-
ziseruiat. Nunc postquam de modis
itis ad præuertenda & impedienda
leficia Magorum diximus, agedum
eamus de modis illicitis, qui antici-
dis maleficijs, aut si illata fuerint a-
oliendis adhibentur.

De modis illicitis qui ad præuertẽda maleficia adhibentur, morbosq; & fascinationes auertendas. Cap. V.

HAEC quæstio difficilima est om-
nium quæ in hanc causam afferri

possunt, de qua nondum inter Th
gos, Canonistas, & Iurisconsultos
uenit. Horum enim est sententia,
maleficia superstitiosis modis depe
sic Canonistæ sentiunt, nominatim
rò Hostiensis, Panormitanus, Goffr
Humbertinus, & alij nonnulli e
Theologi, vt Scotus subtilis Theol
libro quarto distinctione tricesim
ta superstitionis esse dicens siquis
non esse maleficium superstition
lendum. Cæteri verò Theologi
ritissimi, ad idololatriam & apos
tradunt pertinere, si quis diabol
Magorum vtatur ope ad impedien
pellendáue maleficia (sic decidit
quæstio lib. 2. sententiarum distinc
sic Aquinas in eandem distinctio
sic Bonauentura, Petrus Alber
randus) siue maleficium per Mag
tam tollatur maleficio, siue is qu
est Magus superstitiosis modis exi
maleficio & illud in alterum transf
siue expressè aut tacitè diabolus in
tur: omnesq; honestam mortem

L. eorum de malef. C. Raymundus de villa noua scripsit remedia cõtra maleficia.

endam sentiunt. Atque hæc qui-
sanctissima opinio est, altera dam-
da & Lege Dei vetita, vt posteà de-
strabimus. Itaque D. Basilius in
lmum 45. eos detestatur vehemen-
mè qui Satanam vel Magos adeunt,
lis præstigijs valetudinis ergò abu-
ur: & Chrysostomus homil. 8. in e-
lam ad Colossenses, Citiùs, inquit,
homini Christiano subeunda,
vita ligaturis redimenda. Sed hæc
iùs secant Theologi quàm sit opus,
licio meo. Nam summa tantùm at-
gum artium magicarum capita, cùm
en omnes viæ præcludendis malis,
bello, fami, morbo, calamitatibus,
miuersè siue ex parte coniunctæ su-
itioni proillicitis habēdæ sint. Super-
ionem dico, quia naturales & diuini
di quos ad præuertenda pellendaq;
lamos docuit Deus, sunt fueruntque
per concessi atque laudabiles. Quo-
ni verò in Iobo legimus nullam esse
terris potentiam quam formidet Sa-
as, superstitiosum est superliminari

ianuæ appendi ſquillam ad impe-
dum faſcinum: ſed res creatæ cum
cibus ſanctis adhiberi poſſunt, vt
qui ſolus eſt in mundo omnipotens
retur: quemadmodum legimus A
lum hepate piſcis & ſuffimentis vti,
cibusque malignum ſpiritum depe
qui ſeptem illius puellæ viros quam
Tobiæ 5. bias duxit occiderat. Et quamuis
perhorreſcant diaboli velut æter
ſymbolum, & Deus ſalem omn
Leuit. 1. crificijs imperet adhiberi, vt po
fortaſſe auocet ne diabolis ſacrifi
cunque tamen ſalem circunfer
propterea ſunt exortes inſidiarum
næ, niſi fidem in Deum habuerint;
qui ſalem ferri aut politum da
cleum (quod eſt apud Plinium
cap. 4.) vt ſine precibus impedi
abigantur maligni ſpiritus, illud
lolatriæ. Latini quæ ad amolien
præuertendum malum pertinent,
leta vocant: quæ ad medicandum
lendumq;, remedia. Verùm
muletorum & μαγικῶν admi

rem & inuentorem Satanam esse
monstremus, itémque remediorum
ibus sortes & maleficia depelluntur:
eres ac Romani ipsi puerorum collo
ebant pudendi membri speciem ap-
endere quam appellabant fascinum, vt
et (prout aiebant) præfiscine, & sorti-
ia auerteret, idq; ex electro maximè,
od Plinius innuit lib. 36. cap. 3. tur-
omnino modum & diabolicum a-
mis ad libidinem inflãmandis. Cumq;
Hispanis Occidentales insulæ subige-
entur, compertum est Pæderastiæ ima-
gines, Pædicomis inquam, & Cinædi, ab
ulãnis suspensam collo gestari pro a-
uleto, turpissimo instituto. Etenim
circumfluebant gentes illæ Sodomia,
turpissimis & detestandis sceleribus, ma-
gicisq; artibus omnis generis: ideoque
omnes ferè sunt ab Hispano profligati.
Hoc diabolicum inuentum esse nemo
sanus infitiabitur. Alia quoque amule-
ta extant non æquè turpia quidem illa,
sed æquè illicita, vt cum illigatæ scriptu-
ræ chartulæq; gestantur εἰς προφύλαξιν, de

quibus Auguſtinus libro de doctr
Chriſtiana, Ad hoc genus, inquit, pe
nent ligaturæ execrabilium remed
rum, ſiue votis ſiue quibuſuis alijs re
ſuſpendendis & ligandis: quibus qu
do adhibetur fides, illicita eſt idololatr
Barbara Dorea (quæ decreto Curiæ ſe
tentiam Præfecti S. Chriſtophoro
Sanliſium confirmante cremata fuit
Ianuarij M. D. LXXVII.) fatebatur
ijs quos faſcinauerat medicinam
diffiſſa columba & ægroti ſtomacho
poſita cum his verbis, In nomine Patr
filij, & Spiritus ſancti, D. S. Antonij,
D. S. Michaelis Angeli curari poſſe
hoc malo, & mandauiſſe vt nouem die
bus miſſam in templo illius vici cu
rent celebrari. Nemo tam catholicus
cui hæc ratio non probetur ſummopere
Ego verò (licet per ſe bona verba ſint)
confirmo id blaſphemum eſſe cõtra
ieſtatem Dei, cùm à Satana aut Mago
ſcipulo Satanæ fuerit traditum: præter
officium eſſe omnium vt orationes illas
à Satana profectas perhorreſcant, hasp

remedium se fatebatur à Satana di-
isse, vt apparet ex quæstionibus illius,
rum exemplum misit ad me gene-
is Dominus Pipemontensis. Simili-
cùm nuptæ annulus accipitur ad no-
tionem soluendam, & per eum fit il-
quod horreo dicere, res illicita est: nã
hac re vir auersus à Deo auxilium esse
uit, nec dubium est quin diabolus ad
manum porrigat. Sunt etiam qui
ptias eodem ritu repetũt quo antè ce-
brauerant, cùm alligati sunt, atq; hoc
dololuuntur. In Germania quoq;
homines qui in olla feruefaciũt lac
lius vaccę quam Saga exhauserit, & cer-
vocibus (quas reticere placuit) enun-
tis ollam ictibus baculi feriunt, eodẽq;
omento dicunt diabolum Sagam dor-
o tori ictibus petiturum esse; & hoc illi-
tum. Sic enim mos consilio Satanæ ge-
itur, qui eam quæ Saga non est hac via
didem facin⁹ allicit, dum rem animad-
ertit adeò mirabilem. De antidotis A-
uleij ad speciem asini amittendam i-
im iudicium, recẽtes rosas, anisum, aut

folia

folia laurina ex aqua fontana comed
portere. Sprangerus ipſe in hoc em
eſt, hominem in beſtiam transfor
tum, ſi aqua peremni lauetur, figur
recipere. Naamanem quidem Syr
Eliſæus curans ſepties iuſſit in Ior
profluente lauari: at eum non aqua p
gauit, ſed Dei gratia. Non diſſimili rem
dio cognituri Germani quæ Saga im
tentem equum & languentem effec
ad certas ædes vſq; trahunt alteriu
viſcera, in non ianua ſed cella in
aut ſpecu ſubterranea, viſcera illa co
muntigne. Tum malefica quæ comm
ſit malum, dolorem colicum in intel
nis ſentiens ad ædes contendit rect
cremantur viſcera, vt prunam cand
tem poſtulet, & dolor illi deſinit. Quo
ſi non aperiantur fores, ædes offun
tur tenebris, tonitru perſonant horren
do, ruinámque minitantur niſi qui in
ſunt aperiant: quod Sprangerus ſcrib
in Germania obſeruatum, & à ſe viſum
A D. Antonio Lonanio generali Reg
legato apud Ribemontẽſes accepi
Magum

gum qui cribro Magum alterum pro-
riatis quibusdam vocibus retexerit.
oferebantur nomina omnium qui in
picione erant, cumq; viri illius nomẽ
culpa inerat efferretur, indesinenter
uebatur cribrum, & Magus affinis
pr eodem aduentabat: quod vbi cõ-
rum est, fuit damnatus Magus. At illi-
uoq; Κοσκινομαντιος constituendum e-
iudicium. Hæc omnia ex arte sunt
bolica, vt quicunque isthæc viderint
iracula audacius ad perueſtigandas o-
nes Magiæ artes prouehantur: nam
gum iam nouit Satanas esse suum,
eturalios. Memini aliquando mihi
nte D. Bordinum generalem procu-
rem regis, cùm totum ipsius pecus
villa apud Meldenses moreretur, fuisse
ori dictum bestiam quandam occi-
dam esse quam hic non placet expo-
re, eamq; pedibus sursum uersus sub li-
ne stabuli suspendere oportere enun-
ndo certas voces quas hic apponi nõ
opus: hoc facto, nullam ex pecudibus
periisse: Qua in re hoc lucri faciebat

Sata-

Satanas, quòd ſacrificium fiebat ad
candum ipſum deteſtanda idololat
Sprangerus ait vt Sagæ templum ingr
ſæ prohibeantur egredi, moris in G
mania eſſe vt puerorum aliquot ca
axungia ſuilla oblinantur: hoc fac
dum in æde morantur pueri, non p
Sagas ſine illorum venia excedere: id
que certis verbis quæ hic reticebo ter
præſtari poſſe. Nónne verò, dixerit qu
piam, optimum inſtitutum eſt Magos
qui pœnas luunt maleficiorum, reuela
ri? fateor illud quidem, etiam fures l
tronésque reuelari optimum: ſed nun
quam faciendum malum (inquit Pau
lus) vt eueniat bonum: idq; in rebus ma
gicis minimè omnium. Atqui hac in
duplex Satanæ fit acceſſio, tum quòd Sa
gæ ab eorum locorum acceſſu auertun
tur vbi Dei verbum audituræ eſſent, tum
quod his technis iuuentus ad diabolu
de rerum occultarum veritate con
lendum pertrahitur. Plurima anti
cuiuſmodi ſunt hæc ridiculáque a
ta in Plinio legimus, vt nouas nup
Lib. 28. cap. 19.
cum

m viris primùm congreſſuras poſtes
pino adipe ſolitas perungere, ne quid
ali medicamenti inferretur. Sic Libro
7. cap. 9. Sapphirum albam ſi Lunæ no-
enac ſolis ſcribatur in ijs atque ita ſuſ-
endantur è collo capillis cynocephali,
ſiſtere veneficijs & adeſſe reges aditu-
s: ſed Cynocephalos, qui nuſquam ex-
, oportet inueniri: & cap. ſequente
ndem libri, Antipathen coctam in la-
e contra effaſcinationes auxiliari, ſed
am nigram nec translucentem, in quo
alter fraus eſt ineptiſſima. Antirrhinon
quoque herbam perunctos venuſtiores Lib. 25.
fficere, nec vllo malo medicamento cap. 10.
ripoſſe aut veneno qui eam in brachi-
li habeat: Euplea perunctos commen-
atioris eſſe famæ: Artemiſiam aduer-
us mala medicamenta prodeſſe: omnes
bulas certiſſimas. Sed non mediocri-
er miratus ſum qua ſpecie Chriſtiani
Cæſares legibus promulgauerint lice-
e iſtis ſuperſtitionibus tempeſtates &
orbos propellere, cùm Romani eos
apitali ſupplicio affecerint qui furem
ſolùm

ſolùm magicis artibus retexerant, d
adhuc à fide Chriſti alieni eſſent, n
dem iſtis artibus haberi voluerint. E
l. item apud Labeonem. §. ſi quis a
logus, de iniurijs. ff. Hoc etiam inſu
addimus, nefas eſſe in liminibus ian
rum perquiri ad tollendum cereas i
gines, ſemina, oſſáve quæ appoſue
Magi hominibus vt putant, & pecori
enecandis (In hoc enim incumbit Sa
nas vt credatur has ab ipſo vires in
ræ atq; pulueribus) ſed Deum ſolu
modò adiri oportere, & pro certo hab
quod in Cantico Moſi dato dicitur,
eo ſolo mortem & morbos immitti,
que malum aut afflictionem vllam n
ab ipſo obtingere. Cum itaq; hoc ma
Satanas abutatur & delectetur plurim
ſapienter eos Sorbona damnat haere
qui ab iſtis pulueribus venire putant m
leficium : & D. Hieronymus de vita
Hilarionis agens narrat Satanam in
ella dęmoniaca quam obſidebat loqu
tum eſſe, dicendo ſe non exiturum
lamina ærea quam amator puellæ

ent ianuæ auferretur: hoc noluisse Hi-
onem facere, & precibus apud Deum
ellam liberauisse. Alij per flammam
nsmittunt puerulos præseruandos à
alo, & traducunt igne, quam Amor-
orum abominationem notauit Scri-
ura sacra: & huic persimilem stolidio-
s mulierculis imperant Sagæ, vt li-
os inter duas cruces gestent, sic eos
os fore: quod nos in supplicationi-
s vidimus. Oportet igitur ad Deum
lum confugere: ac propterea Sorbona
hnim hæresin esse planè, siquis male-
cimaleficijs depulerit: idque in deter-
natione facta die 19. Septembris M.
CC. XCVIII. vbi non illud dicitur,
posse Satanam & administros ipsius
leficium maleficio pellere, sed hoc
ijcetatis esse si quis remedia ista quæsi-
it. Nam si corporis malum Satanas
auerit, semper animæ infligit vulnus.
emplum producam, quod Ioannes
artinus vices Præfecti Laodunensis a-
is mihi exposuit: non enim aliunde
itas melius cognosci potest quàm ex

Iudicibus in hac cauſa verſatis & fr
tibus quæſtionibus habitis certiſſi
adeptis exercitationem. Cùm igitur
de Saga S. Probæ in iure cogniturus
(hæc autem cæmentarium tanta af
rat inualetudine vt ipſi⁹ caput inter
ra ferè propenderet incuruo corp
quod malum ipſe à Saga ſibi ſuſpica
importatum) vt conſyderatus iude
gæ renuntiari iuſſit ipſam non alia
ne poſſe vitæ ſuæ conſulere quin
mentarium ſanauerit. Faſciculum
à filia ſua domo afferri iubet, diabo
inuocat, directo in terram vultu
na quædam coram omnibus
faſciculum tradens cæmentario
um in balneo præcipit, & illud quo
ciculo incluſum erat in balneum
cum his verbis, abi per diabolum,
ait, non alium eſſe reualeſcēdi mo
His factis curatus fuit cæmentarius
rumtamen antequàm ea inderen
neo volentes nonnulli cognoſcere
in faſciculo eſſet (quod illa fieri
rat) tres paruulos in eo lacertos

erunt: Cæmentarius verò dum in
eo esset, quasi tres grandos carpio-
sentiebat in eo: cùm excessit ex eo,
muis peruestigarentur diligentissi-
, nec carpio nec lacertus inuentus
Saga viua fuit concremata & per-
sit ἀμετα μέλητος. Hic verò manifesta
idolatria blasphemiaque pariter,
do res vlla in nomine diaboli &
inuocatione illius perficitur. Astu-
s & improbiores alij, nec ita impu-
tes Magi, qui loquuntur sanctè & ie-
iunificunt hominibus, vt nobilis ille
rmannus fecit anno M. D. LXXII,
legimus in horto Antonij de Tur-
dia, lib. 3. de Mago quodam, qui
ini rustico quem videbat à cane ra-
o fuisse morsum dixit se esse *Salua-*
seruatorem, *pero que no perdais la vi-*
(inquit) non amittas vitas: cum-
ter illius nasum ad missionem vs-
sanguinis pupugisset, ille sanatus est.
mus vt iste impostor se seruatorem
, qua blasphemia fides in Deum
minus abominanda voce eripitur

quàm si inuocetur Satanas. Deus a
apud Esaiam, ego sum, inquit, maxi
Deus æternus immittens vitam & m
tem, sanitatem & morbum; neq;
quàm in me vno est salus. Dum h
me conscriberentur: Carolus Mart
Præfectus Laodunensis factus e
mulierem pauperem in valle (id fu
bij Laodunensis nomen) fuisse à S
vicina fascinatam, misertusq; illius
cem interminatus est Sagę nisi medi
vicinæ adimeret. Metuens illa pro
se curaturam: itaq; ad pedes cubilis
nit, vultum in terram demitti, ma
iungit, diabolum maximum magna v
ce appellat, subinde preces renouat
ces incognitas aliquot repetens, & fi
stum panis ægrotæ tradit, quæ ed
momento cœpit reualescere. Hoc fa
Præfectus reuertens domum
eam comprehendere, & igni quam
mum tradere: sed illa in his partibus
eo tempore non fuit conspecta. Quo
facto illud est euidens, diabolum
ab ægrota atq; à saga inuocatum

esse; præstat autem mori millies
detestandum remedium corpus
ans animamque occidens experiri.
um quoq; sagæ vultum applicantis
nam animaduertimus ritum imita-
ophetarum veterum, Mosis, Iosuæ,
de ira Dei sedanda laborantium.
ium autem sceleratissimæ Sagæ &
nè execrabiles in fossulas quas fece-
rapita inferunt, vt testificentur Sa-
am à se non Deum inuocari, & clara
e aduocant Satanam. Quò spectat il-
Apuleij de Pamphila Saga Lariſſana
bomibleis suas coniurationes incum-
e, cùm ait, Deuotionibus in scro-
procuratis. Alijs neq; inuocare li-
, neq; diabolicis inuocationibus in-
esse, at non dubitant adire Magos vt
adinem consequantur. Exemplum
ens producemus, acceptum à Præside
niaci Franci honorato viro, qui ad
nentus maximos Blesis fuerat alle-
o anno millesimo quingentesimo
agesimoseptimo. Cùm indigere-
opera illius vt alij alios in communi

onere iuuaremus, institi accerrimè
antè loco excederet quàm Ordines
missi essent: respondit sibi amicum
se quemdam qui ad mortem decu
beret, ab eo se accersi & haredem
stitutum esse: hunc inde ab annis qu
que aut sex ægrotum fuisse & mem
fractum: ideoque parentem admo
tum in Flandria esse hominem à q
filius curari possit eò statim abiuis
Magum parenti morbum filij que
nunquam viderat explicasse, & in L
sitaniam vsque ad Magum alterum (c
ius indicauit nomen) in comitatu re
gio versantem ablegasse: Hoc fece
tem æquo animo patrem in Lusitani
am abiuisse, vbi Magus parenti, ante
quàm solùm hisceret, Amice, inquit
filius tuus breui sanabitur, abi in Gal
liam, inuenies Nouiodunum versus a
vigesimum milliare à domo tua que
dam M. Benedictum (sunt autem m
ti hoc nomine) hic filium tuum c
turus est: Miratum itaque parent
peregrinationem tantam susce
est

ſe vt perueſtigaret procul quòd pro-
aderat, ſumpſiſſe animum, & ad
Benedictum iuiſſe: hunc autem pa-
nti dixiſſe, plurimum laboris con-
mpſiſti in Flandriam Luſitaniam-
e proficiſcens vt reſtituatur filius tu-
, abi, iube ipſum venire ad me, ego
ſum qui curabo eum: ad hæc pa-
ntem reſpondiſſe iam ex annis am-
s quinque cum lecto non exiuiſ-
, ac ne tantillum quidem mouendi
cultatem ineſſe eis: tandem verò
axima moleſtia ægrotum eò fuiſſe
erductum, & ex parte quidem fuiſſe
ubleuatum, verumtamen non diu be-
e habuiſſe. Non debet autem vi-
deri mirum ſi aliquando imperiti re-
media hæc conquirunt, cùm publi-
e permiſſa ſint certarum legum ſpe-
ie & deprauatis Canoniſtarum o-
inionibus, quæ ex diametro cum
egę Dei, ſed non nouo inſtituto, pu-
nant. Etenim apud Suidam legi-
us inde à Minois temporibus ho-
ines exſtitiſſe, qui verbis & ſacrificiis

curabant morbos, & apud Homerum profluuio sanguinis Autolycum liberis verbis. Scribit etiam Hippocrates libro de morbo sacro, multos fuisse pla- qui se pollicebantur comitialem mor- bum curaturos potestate (vt inqui- bant) dæmonum, infodiendo humi tem expiationis aut in mare immitt- do, horum pleroſq; nebulones esse; ra- dem itaque hæc verba subijcit, Sed De- us, qui sceleratissima quæque purgat, no- stra est liberatio. Ethnici huius homini- (vt appellamus) verba placuit appone- re, vt nos doceat quantopere tenean- hæc impietatis genera perhorrescere. Eodem argumento Iacob. Sprangerus Magorum Quæsitor scribit Episcopum à se in Germania visum qui aduersa va- tens valetudine ex Saga vetula cogno- se ex maleficio ægrotare, nec aliam vale- tudinis recuperandæ viam esse quam v- eadem Saga sortilegio pereat quæ sor- tem in ipsum coniecerat. Miratum E- piscopum celeribus equis misisse Ro- mam ad Nicolaum V. Papam vt ve- indul-

dulgeret huius curationis adhibendæ:
pam qui Episcopum deamabat vnicè,
dulsisse hac clausula dispensationi ad-
cta, *vt ex duobus malis fugiatur maius*:
gam diplomate allato dixisse, cùm Pa-
& Episcopo placeat se illud effectu-
m: Sic media nocte restitutum fuisse
iscopum, Sagam verò quæ eum fasci-
erat in morbum ex quo obijt inci-
se. Sicà Satana videmus procuratum
Papa, Episcopus, & Saga in eodem fa-
o homicidæ essent, quibus simul per-
nasit vt sibi seruirent & obsequerentur
mandatis suis. Intereà verò Saga illa quæ
vita defuncta est nunquam voluit resi-
pisce, sed ad recuperandam valetudi-
nem se indesinenter Satanæ commen-
dauit. Hic verò horrendum videre est &
scrutabile iudicium Dei inimicos suos
(quod ait in Ieremia) per inimicos vl-
cisentis: Magi enim plerumq; retegunt
maleficia, & alij necem alijs inferunt:
quandoquidem non curat Satanas quo
pacto efficiat consilia sua, modò genus
humanum perdat, conficiens corpus,

animámue, aut vtrumq; simul. Hu
rei exemplum accidit in Pictonum a
anno M. D. LXXI. Carolus IX. Re
prandio Triscalanum (cui veniam a
dulserat vt affines criminis deferret)
se adduci iussit. Hic apud regem &
quentem procerum coronam con
sus est modum quo exportantur Ma
saltationes, sacrificia Satanæ oblata, u
farios concubitus cum diabolis virile
& mulierem formam habentibus ad
debat à singulis pulueres acceptos e
quibus homines, pecora, fructusq; en
carent. Hæc illius dicta singulis mirant
bus Gaspar Collignius Galliæ Amira
us (nam hic fortè intererat) dixit ado
lescentem in Pictonum agro ante ali
quot menses fuisse comprehensum, de
nobilibus duobus enectis accusatum
hunc fuisse confessum vt seruus eorum
fuerit, cosque viderit pulueribus in do
mos segetesq; iniectis dicentes hæc ver
ba, Maledictio in istos fruct', in domum
in regionem istam: se itaq; hos puluere
nactum cepisse & in cubile iniecisse
que

illi nobiles recumbebant, ſic vtrun-
mortuum in cubili fuiſſe comper-
m, ſed tumentes & atros valde. Pue-
m Iudices abſoluerunt. Tum audiens
iſcalanus iſtud permulta etiam narra-
eiuſmodi. Credibile eſt autem ſi Rex
ius alioqui corpus optima fuit com-
ge & conſtitutione) hunc Magorum
cipem & alios aſſeclas iuſſiſſet con-
mari, Deum pro iſtis iudicijs fuiſſe ip-
diuturniorem vitam & beatiorem cō-
ſurum. Nam Dei verbum ſibi ſemper
conſtat, qui virum morte dignum abſol-
uerit, hunc in ſeipſum meritam illius
penam refundere: vt Propheta regi A-
chabo dixit ipſum, quia gratiam viro
morte digno fecerat, moriturum. Id ve-
ro inauditum eſt ab omni ſeculo, Magis
gratiam indulgeri. Factum quidem dice-
rim iſtud, vt ab illo indicarentur conſcij:
ſed omnes nihilominus effugerunt. Ve-
rum vt eò vnde diſceſſerat reuertatur o-
mnia, Sprangerus (qui Sagas innumeras
adiudicauit morti, earumq; ſecreta per-
uidit) maleficiorum ſcribit alia eſſe in-

curabi-

curabilia, alia curari non aliter posse
si in alterum sors transmittatur:
curare in eum reiecta sorte qui prior
iecerit, alios ab vnico sanare morbo,
os à pluribus, alios nō curare nisi ad
liaria 2. in ambitum domus suæ, idq;
mines certos, alios nunquam sortem
si ex illius consensu qui immisit exim
Ipsi autem ex Magis scisscitanti caus
respondisse, pro ratione contractus
Satana initi conuentionumq; ab
pressarum qui sese mancipant fieri
nia. Atq; hoc in Germania tam fur
quens illius tempore (vt omnibus sæc
lis fuerat) vt idem scribat dominum
ci Richtighaffen in Constantien
canonem ab ijs exegisse qui effascin
nis causa Sagam vici sui accedebant
conueniebat optimè & reciproca
obligatione inter dominum illius vic
Satanam: imperitum autem vulgus
ludebatur à diabolo, cum loco dei q
(vt magnus ille Elias aiebat Regi Oc
ziæ) debuerant accedere, adirent di
lum consulturi. Idem autor est
nobis

obiles viros nundinationem istam in
ermania factitasse, cuius tamen reos
isse Magos non existimo. Constat a-
ud omnes Rupellæ hominem lethali
ulnere affectum, de cuius salute Chi-
rgi omnes desperabant, Magi cuius-
m opera sic fuisse institutum vt ince-
ret & diebus aliquot loqueretur: nem-
gestabat illum Satanas ac non alius, vt
egis suis autoritatem compararet. Il-
d verò in primis admirandum quod
cribit Petrus Mamorius, ossa equi fracta
mpedimento esse ne tollantur sortes,
ec magnam habet veritatis speciem:
ec illud similiter quod ait Albertus
Magnus lib. de animal. esse volucres ad
effascinandum vtiles: qua ratione ho-
mines ad Ethnicorum auguria facilè re-
ocarentur. Sed hoc totum nefas esse
onfirmo, atq; hoc pacto ad idololatri-
m & cultum lapidum homines adduci.
Certissimus enim est sermo Dei dicentis
on esse potestatem in terra quæ viribus
atanæ possit obsistere, vt est in Iobo: Iob. 41. &
quo sermone Deus propterea vtitur vt c. si quis per sortias

ad

rias. 23. q. 2. & 26. q. 7. cap. admoneant. in secunda secundæ, q. 96. artic. 2.

ad ipsum solum ac non alium rec- tur, vtq; res creatæ & remedia abip- stituta in bonis rebus adiunctis prec- (vt fecit Tobias) ac non aliter occup- tur. Amplius dicit Aquinas, omnia media & προφυλακτικὰς medicinas qua- risimili ratione malum curare, depe- re, aut impedire non possunt, pro illi- tis habendas esse: & Augustinus lib. 10 de ciuitat. Dei contra Porphyriũ & Iam- blichum differens (qui cœlestes virtutes rebus elementaribus conabantur attra- here) omnia remedia amuletaq; aduer- sus diabolum prohibet præter orationẽ & pœnitentiam: & medicamenta quælibet in verbis, characterib. ligaturis, aliisq; rebus vanis posita Satanæ retia confir- mat esse. Eandem quoq; sententiam tex- tus ipse canon. ostendit; ne quis Scoto opinione aut Hostiensis fallatur, cum ait, Vana vanis contundere licet, aut ipsius glossæ *vana* interpretantis ea quæ non fuerint illicita: id enim fieri nunquam potest. Damnandus est itaq;, velut impi- etatis plenus, superstitiosus ille Ethnico-

Can. admoneant. 26. q. 7. & d. can. si quis per sortiarias. 23. q. 1.

rum

m ritus, cum ſpiritus abigerent certo
gumine (quod indicare non placet) in
s indito & retrorſum iacto, nudis pedi-
certaq; precum formula nouies repe-
ta: ſic enim adoratur omnino Satanas,
eqd importet mali. Id priſci latini mẽſe
Maio per triduũ faciebant placandis (vt
iebant) Lemurib⁹ ſiue Remuribus: quã
litutionem à cæde Remi dicebant or-
am, quòd ſpiritus eo mortuo incolas lo-
infeſtarent. Hæc autem vana eſſe atq;
llicita demonſtrant tum ea quæ antè di-
imus, tum ſeuerũ illud interdictum le-
gis, ne per ignẽ liberi traducantur. Moſes
Maymonis, Hebræorum Theologorum
habitus præſtantiſſim⁹, Amorrhæos ſcri-
bit inter alia ſolitos per flammam recen-
es ex vtero fœtus tranſmittere, & credi-
diſſe liberos à calamitatib⁹ plurimis vin-
dicari: eãdemq; ſuperſtitionem nutrices
adhuc obſeruantes à ſe in AEgypto viſas.
Quòd ſi ab hac ſuperſtitione tantopere
abhorret Dominus, quanta deteſtatione
tãdum eſt ipſum ea carmina & reme-
a proſequi, quæ aduerſus maleficia ad-
hiben-

2. Reg. 22. & 23. 2. Para. 28. & 33. lib. 3. More nebocim.

hibentur? De hoc argumento po
Mosem Maymonis lector consulere
plurimas superstitiones describit ab
morrhæis frequentatas vt ex vetu
libris didicerat: quæ superstitiones i
ge Dei nec reticentur planè, nec mi
tatim explicantur, ne id doceri videa
quod sepeliri opus est obliuione sem
terna. Verumtamen exempla quæ
afferemus, vt neq; improbi occasion
habeant, neq; Iudices seipsos excu
ignorantiæ nomine. Fertur hæc
stitio & videtur passim, quod pueri
ponuntur vrsis vt aduersus pauores co
firmentur, quod arboribus alligatur fra
men vt seruentur fructus, prout in Va
siorum agro: hæ pernicioſæ superst
nes sunt, quibus semper inest aucto
Creatore, & in res creatas fides. Qua
obrem Mahomed Aben Thaulon Sa
giach AEgypti nuper cremari iussit cu
codilum plumbeum portæ cuiusdam
dis in AEgypto subditum, quia se hoc p
cto incolæ à crocodilis tutos esse cogi
bant. Hæc de illicitis modis per quos
tale

leg. occurritur: Nunc etiam videamus
n aliquis extet modus malignos ſpiritus
b hominibus obſeſſis depellendi.

De iis qui obſidentur & vim patiuntur à malignis ſpiritibus, & an ſit modus ſpiritus iſtos depellendi.

Cap. VI.

Dximus de ijs qui voluntariè tacitis aut expreſſis conuentionibus cum ritibus malignis communicant: iam camus de obſeſſis hominibus qui vim b eis patiuntur, & an ſit vllus eos depelendi modus. Hic verò non diſputo an ſint homines quos maligni ſpiritus obſideant, quibus plenæ ſunt diuinæ atq; humanæ hiſtoriæ, & Euangeliorum maximè. Sic in Actis Apoſtolorum capit. 16. ancilla fuiſſe legitur adoleſcentula ſpiritum in ſe habens quem Scriptura vocat ἐγγαστρίμυθον, res occultas euentaque prædicentem multis, denaq; mendacia vero vni dicto connectentem (prout ſalutis viam à S. Petro & Paulo dixit prædicari) quæ ita lucro non mediocri augebat

gebat herum, diabolus verò homine
perducebat vt se autorem mendacij
veritate consulerēt. Monasterij in Vv
phalia narrat Sleidanus, cùm Anab
stæ rerum potirentur, lege de comm
one bonorum promulgata, neces
tem singulis fuisse impositam vt co
rentur in commune bona: cumqu
mos suos dissimularent & celarent m
ti, puellas duas exstitisse quæ reuela
omnia. Certissimum autem con
diabolus obsidet argumentum est, quo
varijs linguis loquuntur quas nunqua
didicerint. Huius generis sunt pauci
Gallia, videtur tamen. Fuit ante annu
puer nomine Samuel annos duodec
natus in pago Vuanteleti ad Laod
filius nobilis viri Landarum domi
post mensem à matris obitu occ
spiritu, infestatus plurimùm, colap
cæsus est: etiam in corpus illius ingr
batur spiritus, & si quis puerum vol
subducere, ille retrahebat violētu
exorcizari pater noluit religion
profitetur nomine: an fuerit ab

re liberatus nescio. Annus quoq; du-
decimus vel decimus tertius agitur, ex
uo Veruinensis fœmina à maligno spi-
itu possessa hic Laoduni exorcizata est,
am historiam quia excusis compluri-
us libris fuit exposita præteribo. Iis ab-
ndant Italia atque Hispania, quos nu-
ellis opus est constringi: atq; hi Græ-
, Latinè, & linguis alijs quas non didi-
runt vnquam, nouerunt loqui, ac po-
us spiritus in ipsis loquitur: nam si
uando Veruinensis illa linguam valde
rotuderet, spiritus disertè loquebatur.
ulierem dæmoniacam Melanchthon
cribit à se in Saxonia visam, nescientem
gere aut scribere, quæ Græcè tamen &
atinè loquebatur, & sæuum illud Saxo-
e bellum prædixit his verbis, ἔστω αὐτάγ-
γελος τῆς γῆς, καὶ ὁρμὴ ἐν τῷ λαῷ τούτῳ. Narrat
rnelius in li. de abditis rerum causis se
erum vidisse dæmoniacum loquētem
æcè, cum tamen literas nesciret. Hip-
crates lib. de morbo sacro comitalem
orbum putauit esse: discrimē verò po-
i optimè annotauerūt etiam in Græ-

cia, cùm obsessi auditi sunt varias lingu
& diuinationes proloqui, quod in cor
tialibus non potest percipi. Signa cr
atque symptomata videntur differe
& Magi ipsi, cum periculum facturi
in aurem hominis affecti dicunt, Ex
mon, quia Ephimolei tibi præcipi
statim dæmoniacus ruit in terram q
λειποθυμῶν, deinde post tempus aliqu
resurgens nuntios veros & ignota
ginquo affert, atq; hoc facto à dæmo
liberatur: in morbo autem comitiali
cus. Alij verò quorum corporibus
bolus ineſt, sunt Magi, quos ab o
non animaduerteris: itemq; illi qui
gione ducti & putantes benefacere,
monibus ad tempus occupantur, re
runt in Græcia Pythiæ, quas pos
credebatur Deus, ac propterea
dicebatur, cum Sibyllæ aut Pythi
in Delphica Deliáue specu iacuerant,
occupabantur & per eas diabolus (q
vocabant Deum Apollinem) respon
dabat, quo facto ab eis supersedebat
mon. Veri autem dæmoniaci non

nunquam

nquam certis ſuperſtitionibus libe-
ntur, quarum Hippocrates in libro de
orbo ſacro meminit: Sed non rarò
agi (vt adhuc faciunt) dæmonas de-
llebant. In primitiua Eccleſia Chriſtia-
precibus vtebantur, deinde catechu-
enos & energumenos coniuratione-
sq; exorciſmis obſtringebant, licet is
i ſe baptiſmi cauſa ſiſtebat, matura æ-
te ſapientia prudentiaq; inſtructus eſ-
et, nec vlla maligni ſpiritus in eo cerne-
etur ſpecies: qui ritus ſemper fuit ob-
eruatus & adhuc obſeruatur, cùm in-
antes in ea religione quæ dicitur catho-
ca baptizantur. Hic enim de ijs ſolùm
gitur q Magi non ſunt, & à maligno ſpi-
tu obſidentur. Contrà autem ex infini-
s iudicijs inter Magos conuenire con-
at, ſi quis ex profeſſo Magus & conuen-
one cum diabolo expreſſa obſtrictos in
erpetuum ſeruituti eius renuntiet, ip-
mq; pœnituerit facti ſui non inuoca-
Domino, eum malè multari, vexari, &
di, niſi Deus ſingulari gratia ipſum cō-
uauerit. Hominem à nobis viſum fu-

isse antè meminimus quem malign
spiritus ita persequebatur vbiq; vt eo
posset liberari, dormientem suauiss
vellicando nasum & aureis excitaba
sciscitabatur numquid ab ipso flagi
vellet. Sprangerus complureis Saga
condēnatas fuisse dicit quæ sibiipsis
tulabantur mortem, dicentes se à
bolo cædi nisi morem mandatis ips
gerant, nec alia vnquam ratione
cere. Virum quoque nobilem ad Vell
rios Coteretanos fuisse notauimus,
Hispanus miles spiritum malign
cum annulo vendiderat, cumq; ille no
bili, prout exspectauerat, nonobsequ
retur, annulum in ignem fuisse à nob
coniectum, ex eo tempore à spiritu no
bilem non requieuisse. Sunt etiam q
cùm fuerint Magi, Deo renuntiauerint
& cum Satana in fœdus iurauerint, tec
nis eius cognitis contemnunt quidem
sed à Satana tamen minimè infestantu
quia suos esse nouit eoq; contentus e
Sunt etiam alij qui videntur stulti,
tempestiuè ridentes & exultantes,

ud Philostratum quem Apollonius
yanæus Magorum princeps demon-
rauit obsideri à maligno spiritu atque
crauit: etenim ita res habet, nisi ho-
inis stultitia ex morbo nascatur, indi-
o est eum à maligno spiritu possideri.
unt etiam qui non desipiunt quidem,
dita dormientes incedunt ac si vigila-
nt: sed hic lethargus est, aut aliud ma-
m cerebri quo etiam viri sapientissi-
i nonnunquam opprimuntur. Non
eis existo malo & sine dolore laboran-
s vidimus, & se Galenus semel ex eo
morbo fatetur laborasse cùm milliaris
stinam obiret dormiens, donec in la-
idem incurrens corruisset, eoque casu
expergefieret. Verumtamen sunt qui læ-
e clausis oculis de nocte ambulant, do-
os, templa, celsaq; & inaccessa loca cō-
endunt, quò nemo peruigil, quantum-
is saperet, ascēsurus esset: quòd si de no-
mine suo vocentur, repentè concidunt.
erangerus hominem ita corruentem à
visum fuisse narrat Aurelijs. Fuit eti-
m vir hoc modo agitatus nocte, quem

ſocius qui cum ipſo cubabat proſequ
cùm in profluentem ire animaduert
non proceſſit quidem vlterius, ſed t
le procederet nomine appellauit: ſ
repentè corruit dormiens & ſubm
eſt. Hunc præſumptio eſt à malign
ritu fuiſſe actum, verumtamen non
ſum confirmare: nam fieri poteſt vt
audito ſuo nomine eximprouiſo exc
tur eoq; pacto corruat: vt verò ina
loca conſcendat dormiens & perici
præcipitia, & inoffenſo pede per ſe
tatur, non eſt probabile. Vtcunque
hominem obſeſſum & vexatum ma
gno ſpiritu non abeſſe à ſalutis via cred
bile eſt, vt ſancti homines putauerunt.
taq; Paulus priore epiſtola ad Corinth
os de eo loquens qui rem cum ſocri h
buerat, Expedit, inquit, hominem illum
tradi Satanæ, vt ſpiritus ſaluus ſit in d
iudicij: quibus verbis excommunicat
nem, quæ hodie quoq; eſt in vſu, credi
le eſt intelligi. Reſtat vt modos dep
lendi malignos ſpiritus ex hominib
beſtijs, ædibusq; videamus. Aſſentior

m Thomas Aquinas, beſtiam quoque tionis expertem cogi adiuratione poſ- , velut à Satana hominibus offenden- s actum, ac proinde malignos ſpiritus bigi. Quod autem modos eijciendi dæ- nas attinet, Alexander primus Papa ſtituit aquam benedictam, Notæ ſunt niurationes, Exorcizo te N. per Deum ium, &c. tum oratio, Deus miſericor- e, &c. pòſt execratio, Ergo maledicte iabole, &c. deinde oratio altera, poſtre- mò execratio (tres enim adiurationes adhibentur) ac tum demum quæcunq; ſortes maleficíve pulueres in domo viri à dęmone obſeſſi deprehenſi fuerint tra- duntur igni: quod S. Hilarionis & Hie- ronymi iudicio (vt antè diximus) planè aduerſatur. Confeſſiones etiam, Sacra- menta, ſtolas, aliaq; adijciunt plurima: etſi non ſæpe maligni ſpiritus his omni- bus procuratis & effectis exeunt. Mulie- ris à maligno ſpiritu poſſeſſæ Menilij ad Dammartinum commorãtis ſuprà me- minimus, quæ per ſpiritum inde à 18. ætatis anno ligabatur, nec alio afficiebatur

In ſecun- da ſecun- dæ q. 90.

Lib. de cę- remonijs Eccleſiæ Rom.

malo. Hanc Picardus Doctor & com-
plures alij exorcizauerunt Lutetiæ (
diximus) anno 1552. sed tentatum fru-
strà. Alios verò audiui, cùm Diabolum
vellent exorcizare, ipsos fuisse occup-
tos: prout in Actis Apostolorum legim
duos fuisse discipulos, qui malignum s
ritum ex humanis corporibus tentab
ejcere dicentes hæc verba, Adiuro vo
per Iesum quem Paulus prædicat, &c. r
spondens autem spiritus nequam dixi
is, Iesum noui & Paulum scio: vos autem
qui estis? & statim diabolus vtrumq; in-
uasit, eo dimisso quem antè vexabat. Si-
milem historiam in primo Greg. dialo-
go legimus, Sacerdotem quendam qui
mulierem à diabolo occupatam ani-
maduertebat, stolam accepisse & imp
suisse mulieri, statimq; diabolum relic
muliere in Sacerdotem irruisse. Aiu
am Niderus Monachum fuisse Colonia
facetum Magum, quem opinio erat ma
lignos spiritus abigere. Hic roganti dia
bolo quò iturus esset, abi, inquit, in lam
nas meas: quod fecit diabolus, sed cum

ctelatrinas adeuntem sic cõtudit pla-
s vt proximè à morte abfuerit. Interdũ
erò diaboli ex Magorum mandato abe-
nt, vt Apollonius Tyanæus dicitur eos
begisse, ac potiùs diaboli paruisse illi, vt
pinionem deitatis (quam affectabat)
nciliarent ei: quo instituto discipulos
m multos adeptus est qui portentum
lud anteponebant Christo, vt Eusebius
cto libros contra Philostratum Apollo-
nij Euangelistam coactus fuerit conscri-
bere. Idem quoque Simon Magus fece-
rat: nulla enim fraus tam subtilis est quã
non comminiscatur Satanas vt detrudat
homines in idololatriam: quo non e-
mittur, sed stabilitur potentia eius. Ex-
emplum Bohemi Sacerdotis Sprangerus Quæsitor narrat, Dachonis nomine, qui diu possessus à diabolo Romam deductus est: dicebat autem, ea sibi odio capitali esse quæ Satanas diligit maximè. Magdeburgi quoque fuisse sacerdotem alterum quem Diabolus possedit annos septem, qui rogatus cur Sacerdotem illum inde à tribus mensibus

cœpis-

cœpisset agitare dixit se iam antè in
pore illius consedisse: quærenti au
exorcistæ, vbi lateret cùm hostiam
cram Sacerdos sumeret, suberam, ait
linguæ: cumq; inuecheretur in eum
orcista dicens, cur non fugis à præs
Creatoris tui? respõdit diabolus, at
vir bonus super pontem ambulat, q
obstat quo minus sub pontem illum
seat improbus? Hæc Sprangeri Quæs
ris verba. Queritatur etiam interim
diabolus tanquam si grauissimo dolo
premeretur, dicens se huius animam
illius esse, vt in errore homines detine
antur. Historiæ hoc argumento ocurrunt
quàmplurimæ. Petrus Mamorius in Gal
lia narrat Confolenti ad Viennam fu
um historiam accidisse in Caplandi
iusdam ædibus anno M. CCCC. LV
diabolum, qui animam defunctæ se
prædicabat, gemitibus, clamoribus
querimonijs omnia compleuisse, mo
nentem habendas preces peregrinatio
nesq; obeundas, & res veras plurimas
uelantem: sed dicente ei quodam, si

s haberi fidem, dic Miserere mei Deus
undum, &c. respondisse hoc à se fieri
on posse. Tunc ludificantibus ipsum
qui adstabant, fremebundum aufugis-
. Idem Nicolaæ Alberiæ Veruinensi
ecidisse narrat D. Bartholomæus Fayus
onsiliarius Parisiensis Curiæ, Satanam
uic ad fossam patris oranti apparuisse
nquam è sepulchro prodeuntem, qui
issas plurimas celebrari, certásque pe-
egrinationes suscipi iussit, nec propter-
a miseram exagitare destitit: & quam-
is seipsum priùs auum illius esse respõ-
disset, tandem Beelzebubum esse con-
essus est. Dixim⁹ sæpenumerò quod est
n lobo, non esse potestatem in terris à
qua metuat Satanas. Itaq; pernicioſa est
osephi historici Hebræi sententia quam
nteà perstrinximus, cùm Iudæum è
ua gente scribit à se fuisse visum, quo
nnulum indente ad nasum hominis
obsessi fugiebat diabolus illicò: sic enim
omines ad reuerentiam rerum creata-
um, lapidis, annuli inflectuntur. Neque
amen ait adamentem in annulo fuisse,

etsi

etsi fuerunt in hac sentētia quidam tas esse adamāti vires, vt vana somnia malignos spiritus amoliatur (quod curus quidam poeta dixit:

Et noctis lemures, & somnia vana repe

sed non definiunt quódnam sit illud amantis genus. Sunt enim sex illius nera diuersa maximè, in quibus numer tur sextus adamas Arabicus aceruis m nis compertus in Pyrenæis montibus, tritus viatorum pedibus vt centum pondo in loco tribus solùm aureis venale beatur. Hic à natura tam bellè formatus & expolitus est vt ōmnia opificum mangonia & omneis artes dignitate superet, sex angulis æqualibus, duabus extremitatibus acuminatis, figura concide, multis etiam colore variantibus. Apud veteres credebatur gladiorum acrem à diabolis timeri vehementissime. Plato enim & complures Academici spiritus posse diuidi arbitrantur. Meminit anno M. D. LVII. malignum spiritū cum fulmine irruentem Tholosę in sutoris aedes Pudoti nomine Salino adiacentes,

Plin lib. 37. cap. 4.

 ribra-

ibrare lapides per singulas partes cubili, nde tam magnus lapidum aceruus col-ctus est, vt domina ædium ingēs scrim-ium quod obseruabat claue lapidibus lenum habuerit: & quamuis ianuis fe-estrisq; obditis, nihilominus tamen spi-tum sine cuiusquam damno alios lapi-es apportare. Quid rei esset inuisit Lato-ius tum Præses quartus: sed ille spiritus ecussit pileum eius lapide, & in fugam erit præcipitem. Iamque dies sextus a-gebatur, cùm D. Ioannes Morquæus Prę-idialis ludicis Consiliarius monuit me vt miraculum istud inuiserem, vbi dua-bus tribúsve horis consumptis non per-cepi quidquam. Me autem ingredien-te dixerat quidam, Deus sit in his ædi-bus: deinde cognita historia indixit Do-mino ædium vt seriò ex animo oraret Deum, & gladium in cubiculi totius mbitum agitaret: fecit postero die mu-ier, dixit nihil à se ex eo tempore fuisse uditum, & dies septem sine quiete vl-a transegisse. Horum spirituum λιθοβο-λίαι plenæ sunt veteres historiæ: qualem

Guiliel-

Guilielmus Parisiensis scribit fuisse
&tauij in parochia S. Pauli anno
CCCC. XLVII. qui cyathos & vitr
mina frangebat iniectis lapidibus, o
debat neminem. Dicitur præterea
lignos spiritus, cùm eijciuntur, in
tum aliquem locum ablegandos
Sic Christus in Euangelio dicitur ad
corum greges diabolos transmisisse,
Tobia Angelus abactum malignum
ritum vinxit in superiore AEgypto:
quibus videtur Deus non potestatem
modò, sed etiam loca circumscripsisse
quibus maligni spiritus includuntur.
Scribit in dialogo Cæsarius, Colonien
Sacerdotis filiam ab Incubo spiritu ma-
ligno agitatam ex phreneſi laborasse:
monitum autem patrem illius effecisse
vt filia trans Rhenum deportata migra-
ret: sic diabolum à filia discessisse, rem
parentem adeò contudisse vt postridie
um vitam amitteret. Illud quoque leg-
mus, malignos spiritus frequentiores es-
se in pagis quàm in oppidis, & in deser
& aquosis locis quàm in pagis, vt in lobo
est

XLI. capite: Quapropter maligni
iritus de nocte flammantes (ſtultos ig-
es appellant noſtri) ſecundum aquas
ectantur plurimùm & ad ſubmerſio-
em homines prouocant. Ac iſti qui-
em ſpiritus vt propulſentur, credo res
reatas cum timore & verbo Dei con-
unctas poſſe conducere, ſed nihil planè
ine timore Dei efficere. Exemplo ſit
Muſica, quæ ante alia plurimum contra
piritus malignos poteſt, vt à Saule infe-
tando ſcribitur malignus ſpiritus deſti-
tiſſe cùm Dauid pulſaret fides. Erat qui-
dem tunc temporis Spiritus ſanctus in
Dauide, verum tamen Saulis cruciatus
pulſatis demum fidibus deſinebat: ſiue
eo quòd Muſica res diuina quædam eſt,
diabolus verò nihil tantopere quàm diſ-
cordias diligit, ſiue quòd harmonia con-
ſpirans cum anima effugientem ratio-
nem ad ſua principia reuocat: prout an-
notabant veteres à Muſica interuentu a-
imæ ſic curari corpus, vt interuentu
orporis curatur medicamentis anima.
ic in Germania quoddam hominum

furiosum genus instrumẽtis solùm m
sicis curatur, cum modulos suos Musi
choreæ furiosorum accõmodat, & p
latim efficit vt furiosus sese procanti
Musici leniter temperet: sic tandem
ete allata sanatur furiosus: hunc S.
morbo Germani dicunt laborare. P
phetam quoq; Michæam legimus ab
chabo Rege Samariæ accersitum an
quàm prælij exitum prædiceret, in
coram Rege vt instrumentum mus
pulsaretur, eoq; pacto occupatum D
spiritu prophetasse. Samuel item con
crato Saule, abi illuc, inquit, vbi in
Prophetarum turbam descendentium
de monte qui pulsant instrumenta, tum
Spiritus Dei inceſſet te: itaq; simulatq
ad Prophetas ludentes instrumenta
cessit Saul, irruit in eum Dei spiritus, q
se mutari sensit. Etsi credibile e
tum illum Dei quo plena erat Prophe
rum turba non Saulem modò igne
no inflammasse, sed etiam omnes
malignos spiritus depulisse. Itaque
Saul à Deo & Angelo ipsi relictus, &

patus maligno spiritu Dauidis necem
uæreret, sicarios quidem bis in comita-
um Samuelis milit qui illum interfice-
ent: sed vt primùm accessérant, occupa-
à spiritu Dei benedicebant & laudabãt
eum qui Dauidem occisuri venerant:
uod Saul audiens aduenit ipse, & in ali-
m repentè conuersus prophetauit &
udauit Deum. Nam Hebræi prisci do-
erunt, certissimamq; ἀπόλαξιν & indu-
itatam esse statuerunt, nihil tantopere
eo acceptu esse quàm laudes ipsius in-
egro animo atq; hilari decantatas, quod
ait Psaltes, Psal. 33.

Rectilabra decet summũ laudare parentẽ:

nec existare quicquam abigendis spiriti-
us malignis tam aptum, aut potens co-
endis: quod tamen non res creatæ, sed
us Creatoris efficit. Quî ergo dixerit
uispiam, Apollonius Tyaneꝰ Magus ille
otuit Dæmonas eijcere? quomodo nũc
iam Magi momento possunt malig-
os spiritus depellere? Respondeo quod
nno M. CCC. XCVIII. Sorbona de-
iuit, Hæretici sunt qui putãt dæmones

maleficijs cogi posse, qui se cogi fingu
Cùm itaque à Magis cernimus spir
malignos extrudi, neque extrudunt
neque exire cogunt, sed colludunt
se: vt apud Leonem Africanum legi
à Magis (quos illi vocant Muhazi
post ductos aliquot circulos & char
ras in fronte dæmoniaci interroga
que dæmonem, dari mandatum ei
eat, & statim exire illum (quod itera
bit Sprangerus de Germaniæ sorti
quo facto Satanas qui nihil nisi c
tenebat antè violentia, in tranquillam
nimæ possessionem mittitur. Item
quando superstitiosi ritus idolatrici
adhibentur, malignus spiritus absc
& cogi se fingit, vt imperitos pro
in constantem & obfirmatam idol
triam. In Germania si quis dæmo
aut sortibus affectus suspicetur p
gam aliquam malignum spiritum
maleficiúmue importatum, Iudices
sacq; Imperij Camera coram homine
fecto hæc verba à Saga pronuntian
bent. Benedico tibi in nomine Patris

lij, & Spiritus ſancti in tuis bonis ſang-
ne & armento: & momento affecti
omines reſtituuntur valetudini. At
oc ſi vir Germaniæ optimus eadem
rba pronuntiauerit non effecturus eſt:
de eruitur, inde diabolum & Magum
imè conuenire, qua lege olim Magi è
rporibus hominum diabolos legun-
exegiſſe dum Hippocrates viueret, vt
m in libro de morbo ſacro teſtis eſt.
moniaci autem inueniuntur quàm
rimi in Hiſpania, Italia, & Germania
nimè, qui decem aut viginti annos ſic
dæmonibus poſſidentur vt arceri ne-
ueant. Sic Amſterodami pueri dæmo-
iaci triginta anno M. D. LVI. com-
rti ſunt, à quibus nullo exorciſmo dæ-
ones potuere propulſari: id autem ſor-
ibus & maleficijs contigiſſe iudicium
it, quia ferramenta, vitrea fragmenta,
pillos, acus, pannos, & ſimilia excerne-
ant, quæ ſolent ex ſortilegijs homines
ffecti eijcere. Puellas dæmoniacas &
ulieres 80. antè diximus Romæ à Be-
dictino monacho, quem Cardinalis

Gondius Parisiensis Episcopus eò ad
xerat, exorcizatus fuisse anno M. D. L
sed nihil opera illius totis sex mens
fuisse cõfectum. Huic percontãti à S
na cur miseras istas puellas occupas
respondit se fuisse à Iudæis missum
gnè ferentibus quod istæ quarum
maxima ad Iudæam gentem pertin
fuerint baptizatæ: quod à Satana cr
batur dici, quia Theatinum Papam
tabat procuraturum Iudæorum
quibus erat infensissimus: sed Iesuit
dam coram Papa defendit non esse
nes homines facultatem istam, ac pe
nes Satanam quidem: hoc posse fieri
his aut illis Deus permiserit, cõsilium
tem Dei à perueſtigantib⁹ non pose
prehendi. Quamquam non puto
Satanam à Iudæis missum, qui hom
potius religione fuisset possessus, q
cos qui participato baptismo legi
renuntiant. In Kendorpiensi autem
nasterio ad Marchiã Germaniæ, vbi mo
niales maligni spiritus anno M. D. L
mirificis tormentis cruciarunt, inter

Magi & moniales Sagæ reſponde-
nt fuiſſe iſtud ab Eliſabetha Kama
qua monaſterij procuratum, quæ
gam ſe agnouit eſſe, Satanam rogauiſ-
& ſortilegia ad hanc rem exercuiſſe.
cviua cum matre incendio perijt. Ef-
ebantur autem dæmoniacæ in aerem
oquoq; die, interdum horis ſingulis,
ine dolore in terram recidebant, tum
ra pedum titillatæ ſine intermiſſione
lebant: aliquando etiam inter ſe per-
iebant ictibus. Quod ſi quis vir bo-
us aderat orationem habens ſerióue de
eo proloquens, vexabantur illæ: ſin ho-
s Latinè legerent aut ritus ſuos pronũ-
rent, aut de ludis & ineptis ſermo ha-
retur, dolore carebant aut leuabantur
urimùm: omnes halitu erant fœtidiſ-
mo. Eodem tempore in propinquis
ppidis & pagis dæmoniaci complures
ierunt deprehenſi; qua ex cauſa pluri-
mæ Sagæ comprehenſæ & ſupplicio vlti-
mo affectæ ſunt. Similiter in monaſterio
Nazaret Colonienſis diœceſis opera a-
dolescentis cuiuſdam Sagæ Gertrudis

nomine (quam ſingulis noctibus
mon iniuerat ex quo nata fuerat
12.) moniales omnes à ſpiritibus
nis fuerunt obſeſſæ. Apud Ferneli
libro de abditis rerum cauſis legi
ſum ad inuiſendum quemdam nob
adoleſcentem dæmoniacum fuiſſe
ctum, qui literarum expers Græcè lo
batur tamen: hunc dixiſſe patri
quem ordinis equeſtris collo exi
rogatum autem ſpiritum quiſnam
reſpondiſſe per hominem (cuius
nolebat exponere) fuiſſe factum
corpus veniret pueri. Hunc homi
fuiſſe ſtudioſiſſimum Satanæ
eſt veriſimile: quamuis nec Satan
Magis omnibus hęc poteſtas inſit
ſum homines, niſi prout Deus
rit; vt nuper in Flandria res adm
contigit, quæ ab eo tempore tot
ano orbi innotuit. Antonio Suq
quiti ordinis Vellerei Conſiliario
uato conſilio Brabantiæ filius
thus, qui antequàm vxorem duc
miliaritatem cum altera quæ

batur esse coluerat. Hæc puellæ nobili
e amatori nupsit inuidens, ita cum
rana egit vt mulier iuuenis incesserе-
rà maligno spiritu, vexaretur in maxi-
a frequentia,& quamuis obnitentibus
is in altum attolleretur & huc illuc
ojiceretur. Instante partu dum accer-
retur obstetrix, Saga quam metuebat
eratq; mulier grauissimè ingreditur,
ulier defecta animo & soporata corru-
, fœtumque paulo pòst eiectum sentit.
iscedit Saga,accedit obstetrix, puerpe-
am solam offendit, partus nunquam ex
otempore visus est. Creditum est vulgo
aranam in corpus fœminæ ab inuiden-
e Saga immissum esse: verùm hoc non
liter quàm secreto Dei iudicio affectum
st. Persimilis huic historia dicitur in Lo-
haringia fuisse gesta, de muliere quam
aranas ad fœtum habendum extulit:
ed patrem affirmatur fuisse Magum, &
Saranæ vouisse fœtum. Nonnunquam
verò bruta mulierum cupido efficit vt
æmon esse videatur qui in turpes actio-
es incumbit; quemadmodum in dioc-

cesi Colonienſi anno M. D. LXVI
nis qui dæmon eſſe dicebatur, in
ſterio fuit deprehenſus qui monia
veſtes attollebat vt abutereturipſis,
naturalis fuit (opinor) canis, non a
dæmon. Comperta eſt Tholoſæ m
ſic abuti cane, cui vim palàm canis a
re voluit: hæc rem confeſſa igni fuit
dita. Alia eiuſdem criminis cuicta a
M. D. XL. in vincula Lutetiam ab
eſt. Videtur autem in Lege Deo no
iſſe ſatis, vt iſtud propter abomina
malum, indicta nece caueretur, niſi
am eodem in capite mercedem me
tricis offerri Deo & pretium canis p
beret. Illud etiam poteſt fieri vt Sata
mittatur à Deo, prout omnes pœnas
ſtat ab eo ſiue ordinarijs modis ſiue p
ter modos ad vlciſcendum hoc tur
cinus proficiſci. Sic in Monaſterio
tis Heſſi in Germania erant mon
dæmoniacæ, & ſuper earum cubilia
debantur canes tentantes impudicè
quæ in ſuſpicione erant iſtius ſcelera
mutum (vt vocant) peccatum com

. Cui' rei lectorem placuit commo-
icere, vt caueant omnes ne qua vis
untati puellarum quæ à castitatis vo-
alienæ fuerint afferatur. Exorcismos
em à multis adhiberi mirum, quibus
nquam sancti Prophetæ vsi sunt. Ete-
m horruissent illi Satanam interroga-
ant de re vlla consulere, aut imperata
us facere, sed præsentes sancti viri ad
i vnius laudem malignos spiritus pro-
lsabant. Itaq; in prisca Ecclesia dæmo-
aci in cœtum adducebantur, & popu-
stotus orabat Deum, vt apud Chryso-
omum, Clementem (qui orationem
adit elegantissimam) & Theodorum a-
gnostem legimus. Persarum Regem in
nisca Ecclesia imperauisse legimus vt a-
igerentur dæmones, & precibus in Ec-
lesia habitis dęmonas fugatos esse. Apa-
meensem Episcopum in Theodoreto le-
gimus vultu in terram demisso Deum
terpellasse precibus & Dæmonem ex
de Iouis eieciſſe. Ac propterea à diserte
ex Dei imperat deleri templa vbi Gen-
iles dijs suis supplicabant, ne vllo pacto
in eis

Lib. de in-
compre-
hensibili
Dei nati-
uitate.

Lib. 8.
cap. 32.

Lib. 2.

Lib. 5.

Deut. 12. in eis pollueretur, contaminaretur, inuocaretur Dei nomen. Augustinus quoque & Sozomenus scribunt nihil aliud Dæmonibus pellendis olim fuisse surpatum quàm preces coram Deo, lum familiare colloquium, nullas tias, nullas interrogationes Satanæ se propositas: prout in Germania quibusdam accidit, quorum alij Satanæ bis habuerunt fidem, alij mandatis ruerunt damnanda impietate & detestabili. S. Dionysius in Hierarchia, & Tho de sacra Synaxi, testantur dæmones hostiam nunquam fuisse datam. Hieronymus in vita S. Hilarionis scribit nem Magum, qui puellæ animum potuerat pellicere, laminam æreæ nuæ subdidisse insculptis in ea quibusdam notis, itaque paulo pòst obsessa dæmone puellam furore agere ex & loqui, dæmonem dixisse à puellæ pore se non exiturum donec lamina empta esset: Hilarionem verò venisse vt adimeretur, & solis precibus sine hostia, adiuratione, aut quæstione vlla

Lib. 22. de ciuit. Dei. Lib 6. cap. 28.

lis propoſita (nã à rebus iſtis abhorre-
r) puellam eo liberauiſſe. Ioannes Vie-
s narrat puellam dæmoniacam à ſe in Lib. 5. ca.
rmania viſam, & roganti exorciſtæ 14.
anam reſpondiſſe fore opus vt puella
arcodurum Germaniæ oppidum reli-
onis ergò petat terno quoque paſſu in
nua procidens, & miſſam in altari S.
nnæ celebrari curet, ſic futurum vt pu-
la liberetur: adeoq; ſignum liberatio-
s ſub finem Miſſæ venturũ prædixiſſe.
Hoc facto ſub finem Miſſæ puella & Sa-
rificus albam quandam viderunt ima-
inem, & illa dæmone ſoluta eſt. Simili-
erin Loenenſi pago Iuliacenſis Comi-
atus anno M. D. LIX. die XVII. De-
embris Dæmonem, à quo obſidebatur
uella quædam, rogare auſus eſt Curio
n bona eſſet Miſſa, & quare ſimulac da-
um fuerat ſignum puellam repentè ad
miſſam cogeret, Satanas reſpondit ſibi
onſilium de hac re capiendum eſſe: Ita
euocabat ille in dubium religionis ſuæ
undamentum, cuius Satanam conſti-
uebat iudicem. De his quæſtionibus ait

Pylo-

Lib. 2. cap. 24. crates, Mali dæmones faciunt spo-
quod inuiti videntur facere, & simula-
se coactos vi exorcismorum quos fing-
in nomine Trinitatis, eósq; tradunt
minibus, dones eos crimine sacrileg
pœna damnationis inuoluant. Exta-
emplum aliud Philippi Vvolichij C
lonien sis religiosi in Kuectana Abbat
obsessi à Dæmone anno M. D. L.
dæmon interroganti respondit se Ma-
thiæ Durensis Abbatis præcedents ani-
mam esse: cum pictori, qui Mariæ virg-
nis tam accuratam pinxerat imaginem,
non soluisse mercedem, monachum ve-
rò liberationem consequi non posse nisi
religiosam profectionem Treuiros &
quisgranum versus obiuerit: dictum fa-
ctum, religiosus morem gerens liberat
est. Hæc historia Coloniæ typis excus
est. D. Bartholomæus Fayus libellorum
supplicum in Parlamento Præses scribit,
cum Nicolaa Alberia Veruinensis ad
sui sepulchrum haberet preces, emersisse
è terra hominem inuolutum linteo, qui
mulieri dixit se auum ipsius esse, atq;
apa-

pœnis Purgatorij liber esset Missas cani
urimas, & profectionem in ædem vir-
nis Mariæ à Lætitia dictæ suscipi opor-
re, tum seipsum retegens auus esse visus
t: hunc ingẽtem missarum numerum
ocurauisse, cùm desinebatur ab earum
elebratione mulierem exagitatam fuis-
grauissimè, sed eum dixisse tandem se
elzebubum esse. Sed hæc historia cùm
totam Galliam innotuerit, nihil di-
am amplius. Ecce autem recentiorem
iam, notam Parisiẽsibus necdum man-
atam typis, quæ Lutetiæ ad insigne e-
qui rubri in vico S. Honorati accidit.
Quidam metaxaris neptim suam quam
esse videbat orphanam ad se receperat:
hæc cùm propter Geruasij ad sepul-
hrum patris haberet preces, Satanas
illi soli proceri hominis & atri figura
obtulit, eamque prehendens manu di-
it, Amica ne timeto, pater tuus &
ater bono loco sunt, verùm Missæ
liquot dicendæ sunt, eundum peregri-
atione suscepta ad nostram dominam
rtutum, sic in Paradisum rectà ituri
sunt:

sunt: scilicet humanæ salutis studio
est Satanas. Roganti puellæ quis esset,
spondit se Satanam esse, & ne consterna
retur monuit. Puellaimperatum fecit
quo facto eam iussit Satanas peregri
tionem Compostellas ad S. Iacobū
cipere, cui illa, non possum ait, tam
ginquum iter conficere. Ex eo tempo
non desiuit Satanas importunè vi
illam, & vacantem operi cum sola
familiariter compellauit dicendo, quam
crudelis es? nollet ista propter meretri
ces in sinum indere: quod illa cum ess
cisset vt ei satisfaceret atque ab eius im
portunitate expediret sese, rogabat ille
vt sibi aliquid daret, profectusq; tandem
eò est vt de capillis peteret illius, illa cri
nem roganti dedit. Nonnunquam eti
am tētauit persuadere vt illa se in aquam
daret præcipitem, nonnunquam etiam
vt se strangularet, & ipse indita in collum
reste eam fuit strangulaturus nisi excla
massset: etsi auunculus aliquando vole
illam defendere verberibus ita excepta
est, vt dies amplius 15. ægrotus decubue
rit.

it. Semel etiam tentauit Satanas cum
i cõcumbere & vim afferre illius pudi-
itiæ: illa verò fortiter obsistens ita fuit
ffecta plagis, vt sanguis ex illius corpore
anauerit. Inter eos qui viderunt puel-
am, quidam Episcopi Valentini Secre-
ari' nomine Choinius puellæ dixit, mo-
um pellẽdo dæmonio esse aptissimum
e quid respondeatur ad dicta illius,
amuis Deum orari præciperet: quod
anquam nisi blasphemans facit, aut lu-
ificans nomen illius creatis rebus coap-
atum. Videns itaque Satanas nihil à
puella sibi responderi causáue sua fie-
i, prehensam prostrauit in terram: ab
eo tempore non est puellæ oblatum vi-
sum. Huic D. Amiotus Altissiodorensis
Episcopus & Curio parochiæ in qua pu-
ella habitabat mederi nequiuerant. Hoc
emedium mihi probatur valde: nam
Satanas (vt habetur articulo 12. determi-
nationis Sorbonæ contra Magos factæ
anno M. CCC. XCVIII.) ieiunia, pre-
es, & orationes imperat, etiamq; hostia
ouinus vt imperitos decipiat. Historiã

Petri Mamorij antè notauimus ex
Sortilegis quem ante 120. annos in
cem edidit, Satanam in domo cuiusd
Caplanti anno M. CCCC. LV
Confollemi ad Viēnam dixisse ani
defuncti se esse, ingemuisse tanquam
dolores maximos perferret, monuis
missæ quàmplurimæ canerentur, pe
grinationesq; obirentur, & non pauc
res occultas vt erant reuelasse: Cùm a
tem ei dixisset quispiam, si tibi videbe
fidum, dic Miserere mei Deus secund
magnam misericordiam tuam, re
illum, & fremebundum indigne
ferentem sibi hac ratione il
ludi aufugisse.

IOANNIS BODINI

DAEMONOMANIAE MAGORVM

Liber quartus.

De quæstione aduersus Magos.

Cap. I.

HActenus de modis abigendorum spirituum malignorum diximus: sed frustrà, si Magi reuocent cùm eos expuleris. Semper enim obseruat Satanas, vt vocatus veniat, & non vocatus accurrit sæpenumerò. Suaues igitur modos medicinasq; faciles exposuimus, nempe vt populus instituatur in Lege Dei, & ad cultum ipsius perducatur. Quòd si neque improbi his rebus contineri in timore Dei, neque Sagæ à detestabili vitæ instituto reuocari possunt, tum cauteria oportet adhiberi candentesque la-

minas,& putrefactas partes resecari. E
reuera quocunque tandem anima
sionis genere torreantur ad ignem l
tum & crementur Magi, plurimu
men abest hæc pœna ab illius pœn
uitate quam in hoc mundo ipsis inp
tat Sátánas, vt pœnas æternas tace
quæ ipsis comparatæ sunt. Ignis enim
dimidium quidem horæ,nedum hor
perdurat quin absumantur Magi: fo
omnibus maleficijs quibus pœne co
trahuntur,vt sunt auaritia,inuidia,
etas,adulterium,& si qua sunt eiusmo
sola Magia virum suum vlciscitur crud
lissimè & diutissimè, corpus & anima
conficiens pœnis. Quod etiam Medio
lanensis quidam inimicum vltur quem
in manu habebat fecit (hic pugione
cibus admoto sese iugulaturũ esse
tus cum nisi renuntiaret Deo,admo
lendum compulit, nec semel fecisse co
tentus renũtiare iussit ex animo ide
sæpius repetere: quo facto,cum iugulaui
dicens, Ecce vt de corpore animoq; vind
eum seruimus) id igitur facit diabol

bditis. Magos docuimus nec opes ſuis
ribus, nec voluptates, nec honorem,
ec ſcientiam adipiſci, ſed modos ſolùm
iendi res turpes nefariasq; ad quas eos
anas perducit, inuenire: Atque hanc
am mercedem eſſe quam reportant in
c mundo, quòd Diabolus cogit eos vt
eo renuntient, ſe adorent, & poſterio-
ſibi figura hirci aut turpis alterius ani-
alis oſculentur, & quòd quietis loco
ancipia ſua exportat noctu ad ea ſcele-
perpetranda quæ antè explicauimus.
Quamobrem quod ſupplicium capitale
in Magos decernitur, non eò fit quòd res
graviores in ſupplicijs perferre poſſint
quàm priùs tulerint, ſed vt ira Dei impē-
dens toti populo ſedetur, tum etiam vt
inentur affecti reſipiſcentia: aut ſaltem
noluerint pœnitere, vt numerus eo-
um minuatur, improbi conſternentur,
electi conſeruentur. Itaq; ad ſalutem
ertinet totius Reipub. vt diligentia ma-
ma perueſtigentur & ſummo iure pu-
iantur Magi: alioqui periculum eſt vt
agiſtratus & Magi à populo lapidibus
obru-

obruantur: Sic Haguenonæ ad La-
num nostrum, cùm Sagæ duæ ante-
num ex iure mortem promeritæ,
sent dãnatæ vnà, vt cęderentur flagri-
tera vt inter flagellandum assisteret,
pulus prehensas Sagas magistratui
lapidauit. Alia famosa Saga Verigni
bitans (quæ postremo Aprili vita de-
cta est) obstetrix, cùm sortilegiorum
quot accusata fuisset, fuit absolu-
postea tam atrociter vindicauit
vt in numeros homines pecoraque
affecerit, prout ex incolis audiuimus.
quidem sæpe miratus sum cur
Principibus quæstiones institutæ
ces extra ordinem dati delegatiq;
in fures, quæstores ærarios, fœne
& viarum obsessores, per quos tam
pissima & summè horrenda impu
gorum facta manserunt impuni
quidem iam olim compertum
Principum alios magos, alios
Magis, per quos ex honorũ fas
per in barathrum calamitatum
narum omnium dati fuere

am si Magos de victoria consulunt, De-
facit vt victi abeant: si indicari à Sata-
successorem petunt, hostibus succes-
nem largitur Deus: si Magos rogēt an
t reualituri à morbis suis, Deus ipsos
ecat, vt infinitis historiarum exemplis
endimus. Sic Deus animaduertit in
agos Principes, in quos nihil magistra-
possunt. Aliquando etiam autor est
ominus vt in Magos Principes rebellēt
bditi: plerunq; punit ipsorum Mago-
m opera, eo quòd Satanas sacra sua o-
ertanea de nocte exercet cum Magis,
orum signa in abdito latent, quorum
la digito monstrari nequeunt oculis-
e cerni, de quibus ardua est quæstio &
robatio difficilis: hæc autem res in pri-
is Iudices impedit quò minus senten-
m ferant, aut homines esse cuictos pu-
tram horrēdi sceleris, quod maleficia
mia (quæcūq; tandem excogitari pos-
nt) comitātur, vt suprà demōstrauimꝰ.
causis igitur huiusmodi, cùm tam exe-
anda crimina sic fiunt abditè, vt p viros
nos nequeāt retegi, p conscios & reos

eiusdem criminis maleficos opus ha
uelari, vt fit latronibus: & vnicus ri
numeros accusandos est satis. Dem
strauit modò illud factum Caroli
gis, cùm Trisalanus conuictus ea
quæ humana facultas non potest,
specioſam vllam rerum à se gestar
tionem valens afferre, omnia ope
næ fieri confessus est, veniamq; sibi
dare postulauit, plurimos se indic
rum pollicens. Rex ea lege indul
stulanti veniam, vt conscios de
finesq; eiusdem criminis: fecit, mu
rumq; nomina & cognomina
uerat protulit: quos autem
viſos de facie solùm cognouerat,
agnosceret, iubebat se in publi
uentus duci, humerumq; aut
poris partem in ijs qui Magi
rant curabat inspici, vt depre
signum: eos verò ex medio
internallo noscebat quibus
rat, & quibus Diabolus
simis subditis summo
Verumtamen

tio delatioque statim suppressa est siue
uore & concussione, siue insano studio
gendi certos homines affines istius cri-
inis, de quibus nulla fortè vnquam fu-
set orta suspicio, siue propter imma-
em istorum numerum: & effugit in-
ct. Non secus etiam accidit, cùm cæ-
us ille è trecentorum cæde & alij crimi-
is eiusdem rei fuerunt suspensi Lutetiæ,
rei centum quinquaginta fermè dela-
i sunt: sed qui ex eis vitam laqueo fini-
uerunt, hostiam sacratam ad suas sortes
conuicti sunt non rarò adhibuisse. Ex eo
tempore paulatim cœptum est ad rem
hanc attendi; maximè verò ab obitu Ca-
roli 9. Regis non ita hæserunt in difficul-
tatibus Iudices, vt eo regnante fecerant,
quas difficultates Henrico 2. regnante
non fuisse auditas constat: qua de re D.
Bartholomæus Fayus Præses libellorum
supplicum in operibus suis expostulat.
Multæ sunt autem de Magis cognoscen-
di viæ, vt pœnas luant, siue per ordinari-
os Iudices, siue per Commissarios (vt
vocant) extra ordinem datos. Etenim

præter Iudices ordinarios vnum duo minimum extra ordinem dari in præfecturas singulas necesse est: etsi non propterea cognoscendi ius ordinarijs iudicibus velim adimi, siue præuoniant siue concurrant in eandem cognitionem, alij ad rem tam sanctam alijs sint adiumento. Olim ad Ecclesiasticos iudices non autem ad laicos hæc cognitio pertinebat: quam in sententiam persequente Episcopo Parisiensi decretum Parlamenti factum est anno M. CC. LXIIII. Postea verò Iudicibus laicis cognitio attributa, Ecclesiasticis adempta est Sancto Parlamenti eiusdem decreto, anno M. CCC. XC. Deinde Pullalterius Laudunensis Tribunus militum captis cõplurib⁹ Magis cùm de ijs vellet cognoscere, impedit⁹ est decreto Curiæ, quo tempore sic architectabatur Satanas, vt quicquid de Magis prædicabatur pro fabulis haberetur. Verùm ne fortè expectent Iudices dum fiat expostulatio aut instent Procuratores Regis, tenentur ex officio de delictis inquirere: quæ ratio magistratus

Bar. in l. 2. §. si publi-

est,

, atq; haud scio an omnium sit tutissi-
a. Sed quoniam metuunt alij, & eò se
ij inferre dubitant vt inquirant ipsi, Re-
os certè Procuratores & vicarios actio-
em opus est intendere: atq; hæc secun-
a ratio. Horum enim proprium munus
t, vt ante omnia in persequutionẽ ma-
eficiorum incumbant studiosissimè.
Cumque non rarò Iudicibus ipsis Regij
Procuratores negligentiores sint in suo
munere, expedit vnumquemque in hoc
crimine ad accusandum admitti iuncto
Procuratore Regis: quòd si renuat, à pri-
mis tamen hominibus audiri accusati-
onem ad publicam vindictam istius cri-
minis, ac non quid huius interst obser-
uari, prout in hoc regno ad omneis cri-
minales causas fieri necesse est: si modò
ea quæ ex communi iure solennia sunt,
retineãtur, sicut scripta sunt l. q accusare.
de publicis iudicijs. ff. quæ tertia est nec
incommoda quærendi via. Quarta ratio
delationum est, cùm Regij Procuratores
iudicũ nomina non coguntur edere, nisi
aut calumnia sit euidentissima, aut accu-

eo. de ad-
ult. l. nul-
lum. de
test. ff. l. si
quis in
hoc. de E-
pisc. &
cler. C.

satus in totum absoluatur, vt Molinorum edicto cautum est: nam si reus conditione purgandi sui quousque retortur vinculis exeat, aut amplius fuerit pronuntiatum, ratio diuersa est, puta si indicia aut præsumptiones extent. Quantem istud Magorum scelus in pagis suburbijs frequentius est quàm in oppidis, itaque imperitum vulgus plus sibi Magis quàm à Deo & Magistratibus metuens neq; accusare audet neque deferre illos: ad inquirendum tam horrendum crimen oportet laudabilem illam Scotorum consuetudinem quæ Mediolani est recepta (Indictum vocant) vsurpari; nempe cauum truncum in Ecclesia esse, quò liceat cuiq; chartulam inijcere, nomen Magi, rem gestam, locum, tempus & testes exponentem, eumque tum præsente Iudice, Procuratore Regio aut fisci (quibus singulis vna clauis tribus bina sera occlusi futura est) quindenis quoq; die reserari, vt clàm de ijs inquiratur quorum deprehensa fuerint nomina: atq; hæc quinta est certissima

endi ratio. Sextam fieri oportet moni-
orijs, quæ via est perneccssaria ad cogen-
um eos qui accusare, deferre, aut expo-
ulare non audent, nec volunt. Septima
st vt consortes istius criminis ad accu-
ndum alios eiusdem reos admittan-
ur, impunitate accusatori promissa atq;
ræstita, si ipsum pœnituerit & Satanæ
enuntiauerit. Hæc Ioannis Durandi Iu-
ecöss. sua ætate præstantissimi opinio in
it. de accusation. qui hoc priuilegium
consortibus Magicæ artis irrogandum
putat: quamuis communi iure non pos-
sint consortes accusare. Nisi illud fortè
legis Tulliæ de ambitu adducitur, com-
petitoribus prærogatiuam eamdem tri-
bui, si ad honores consequendos alter
corruptionis alterum euicerit, cuius rei
pretium dabatur victori, impunitas, &
competitoris status qui cecidisset causa.
Licet autem fuerit comprehensus ante-
quàm accusatus Magus, semper tamen
impunitas promittenda, & pœna eo-
um minuenda est qui sine quæstionis
rmento fatebuntur & affines criminis

In speculo.

accu-

accusabũt: quæ ratio certa & expe
vt innotescãt alij. Nihil enim tant
veram criminis confessionem im
quàm metus mortis: quod in hac
manifestò vidimus, quando Rex Ca
9. Triscalano morti ob res magicas
cto veniam hac lege dedit, vt con
criminis accusaret, quorum (vt ante
m') infinitum numerũ indicauit. Q
si hæc via non succesſerit, Sagarum
las opus est comprehendi. Et enim
rarò compertum est illas à matribus
formatas & in cõuentus fuisse perduc
itaq; tenella adhuc ętate facilè persuad
ri poterunt & promissione erigendæ
tatis, quam ab ætate & matrum sollici
tione ipsis iustũ sit exorari: sic hom
tempus, locum frequentatum com
tibus, & res quæ illic gerunturindic
Hac via Boninus Castelli russi pu
rescisciit omnia quę gesta fuerant, a
la adolescentula quam mater sedu
& apud Potezanos Logniana Sag
rum anteà meminimus) puellæ op
delatæ sunt. Quòd si rem ex veritate

ultis dubitabunt proloqui, Iudicis offi-
um est vt duos aut tres certos homines
ostaplæum stare iubeat, qui dicta auri-
s non scripto excipiant, vt decerptæ
onfessiones deinde mandentur scrip-
. Sed quia res grauis Iudicibus illis fu-
ra est qui nunquam de Sagis cognoue-
nt, qui eas non viderint, qui nunquam
rum causam tenuerint: debet Iudex si-
ulatque potuerit prima occasione in-
rrogare Sagam: quod ad omnia crimi-
a est in primis vtile, in hoc per necessari-
m. Hoc enim semper compertum est,
enire Sagam cum primùm prehensa
ueritse à Satana deseri, velut attonitam
nimo consternari, ac tum fateri vltrò
uod nulla vis vnquã quæstióue expres-
rit: sin autem aliquandiu in vinculis si-
itur torpescere, non esse dubium quin
m Satanas informaturus sit. Quamo-
rem initia duci oportet à rebus leuiori-
usatq; ridiculis, vt sunt agyrmata, idq;
ue actuario, & dissimulari cautè Iudicij
onstituendi studium (quod istis mulie-
bus allubescit maximè) deniq; sensim

ad

ad quæstionem prolabi de parent
an artem istam coluerint. Sic de
Ioannæ Haruilleriæ diligenter inq
dum esse iudicaui, cuius historiam
explicauimus: & certo homine V
rium in natalem vicum illius miss
pertum est matrem ante annos 30.
adiudicatam igni, filiam verò Ioa
adolescentulam ad flagra damnat
enim est frequentissimum filias
bus seduci, & dicari Satanæ, id
cum primùm natæ sunt. Sic
Haruilleriæ filia, quæ effugit vt
prehensam vidit, eiusdem crimi
cà comperta est: Barbaræitem
liæ statim effugerunt, cùm mate
capta artium magicarum nomine
accusatione aut quæstione pres
gus autem quidam familiaritate
Dorea colēs, pòst in iudicio dixit
genus teneri isto crimine. Secundu
put ęsto de patria Sagæ, & annon
verterit. De Sagis enim ferè comp
eas de loco in locum, de pago in p
migrare, nisi bona certo in loco

tur ipsas: quod retectæ solent facere
ruentes ab accusatione. Cognoscēda
q; est occasio cur sedem mutauerint,
oculi studiosè in vultum earum con-
endi (non enim gens ista homines au-
in os aspicere) omnes deniq; actio-
, gestus, & sermones in acta diligentiſ-
è inserendi. Exploratum autem illud
, nunquam lachrymari Sagas: præ-
mptio validissima, quia fœmina tem-
stiuè & intempestiuè lachrymas & su-
ria iaculatur. Paulus verò Grillandus
Sprangerus Quæsitores scribunt se ne
Saga quidem vnica potuisse lachrymas
primere. Dicta quoq; variantia opti-
è animaduerti opus est, & per interval-
eisdem quæstiones subinde proponi.
ecessarium etiam videtur illud, vt de
minibus singulis, si fieri potest, vno
more inquiratur, ne eas deinde Satanas
ero dicendo auocet. Optimè itaque
næus in dialogo nunquam esse feren-
m scribit vt Saga in vinculis sit solita-
, quia sermonem habet cum diabolo,
i aut à dicendo vero abducit eam, aut

à rebus confessis iubet discedere, ca
semper non esse morituram pollic
vnde multa accedunt incommod
erunt enim quę putantes se in carc
extra carcerem fecerant) volatura
sibi ipsi ceruices diffregerunt. Ex D
mo Martino Procuratore Laodun
ui Biebranam Sagam (quam adiudic
& affici curauit morte) sibi dixisse
mortem damnata esset, & fore
cremaretur viua: quod nemo
Satanas ipsi indixerat. Hoc enim
maximè sunt admirati, quòd eam
gulationi primùm; deinde igni
ipsorum addictam carnifex vi
cremauit, quia sententiam ritè
tuerat exequi. Sunt etiam quas
vitā Satanas fore beatas pollicetur,
efficit vt nō pœniteat ipsas, sed in
lere obstinatæ moriantur. Sunt
violentas manus afferunt: postquam
natæ sunt, vt persæpe accidit: sunt
in quęstione equuleóue confessas
gant, suosq; ludices in eas cogunt
stias, vt probatione competente

gantur carcere eas eximere. Sin autem
ficietur is q̃ sine tormento scelera con-
fus est, cum nihilomin⁹ oportet dam-
ri, si confessionem prę sumptiones aliq̃
diciáq; adiuuerint. Sed quandoquidẽ
uersus inimicos scelera sua exercent
gi, diligenter perueſtigandus est, an is
i occisus aut fascinatus præsumitur o-
um contra Sagam suspectam gesserit,
gulaq; ex Saga capita inimicitiarum
quirenda sedulò. Prætereà vt ab accu-
tis aut suspectis Sagis exprimatur veri-
s, ludices oportet commiserantium
eciem induere, non ipsas dicere, sed di-
bolum autorem esse & compulisse vt
ecem hominibus quærerent, proinde
sas videri innocentes. Quòd si nihil fa-
antur Magi, tum mutandæ vestes & pi-
s omnis radendus est: ita ad interroga-
onem veniendum: Sin probationis
liquid, aut violentæ præsumptiones
abebuntur, adhibendus equuleus.
am inter omneis conuenit Magis
harmaca taciturnitatis esse: & quamuis
abolus eos confirmet solus & animos

addat, isti tamen amisso pharmaco
stionem à se ferri non posse putant,
desperatione plurimum ad dicen
veritatem sine tormento adduc
Sic Inquisitorem Cumanum legim
Varniserano agro finium Mediol
sium, vnam & 40. Sagas an. M. C
LXXXV. ad ignem damnauisse, q
mnes sine quæstione fuerant con
abraso pilo & mutatis vestibus: nec
lim Domitianus Imperator Apol
Tyaneo Mago feciſſe apud Philo
Lemnium legitur, eum nudari plan
abradi iubens: nam inquisitor spra
tus ait si Magus penes se silenti
habuerit, eum ad tormenta nihil dol
experturum, nec veritatem confes
vnquam. Huc pertinet quod Greg
Turonensis scribit Mummonem
num præfectum prætorio (de quo
diximus) in tortura versantem in
nuntiari Childeberto Regi se omnis
loris expertem esse: tunc mandasse R
gem vt distenderetur trochleis, & ac
inter vngues pedum manuumq;
ita

in diuersum traheretur vt defetiscet ex labore carnifices, quod genus estionis omnium valentissimum a- Turcos obseruatur: Non enim dis- puntur membra, sed nullo negotio dolores grauissimos citò extorquetur itas. Paulus Grillandus in tractatu quæstionibus q. 4. num. 14. & Hippo- s Marsilius scribunt sæpe sortem si- tij in Magorum crinibus inuentam , qui alioqui in tormentis dormire, lut expertes omnis doloris videban- r; itaq; Paulus Grillandus, qui multos derat, monitus est vt diceret, Domine bia mea aperies, &c. sic dolores sentiri veritatem pronuntiari: quod ego qui- em non essem facturus, nec rei verita- m perquisiturus carmine. Antequàm rem ad quæstionem veniatur, sic o- rtet agi tanquã si magnus instrumen- rum numerus & funium præparetur tortores serui instituantur, eaq; ratio- Magos aliquantisper terrefacere. Ex- dit etiam si antequam reus introduca- r in torturæ locum, subornetur aliquis

qui horribili exclamat voce tanquam in tormento esset, tum reo dicatur hominem torqueri, & à cōsternato hac exprimatur veritas. Iudicem videremini tam atroce vtentem vultu & clamorum voce adeò terribili minitantem proderetur veritas, vt reos grauissimè percelleret, animoque abiecto omnia teri compelleret. Hæc ratio aduersus meticulosos, non autem prefractos vtilis futura est. Exploratores etiã versutos prudentesq; submitti opus est, qui se ea de causa contineri dicãt carcere ex quo Magus fuit comprehensus, vt veritatem hoc modo eruant: sin fateri abnuat, vtile erit persuaderi ipsum à socijs criminis accusatum esse, licet nihil tale fuerit cogitatum: sic fortasse vlciscendi animo par pari referet. Hæc omnia licent diuino & humano iure: quicquid Augustin. in lib. de mendacio & Aquinas sentiant ab octo mendacij generibus quę exponunt copiosè abstinendum esse. Has opiniones non amplectūtur Iudices: * & AEgypti quoque obstetrices meretricemq; Rachabam

† Cap. omne genus &c. siquis ad te. dist. 22. q. 2. &c. quæritur eod.

* Can. vtilem, 22, q. 2.

mus eo quod mentitæ essent mercedē
Deo accepisse. Nam contrà quidam ob
nūtiatam veritatem digni sunt laqueo,
si perueſtiganti & scisscitanti grassato-
indicabitur innocens. Quod autem
anonistæ negant Abrahamum vxori
torem fuisse mentiendi vt cædem ipsi-
auerteret, sed tantùm hoc voluisse, vt
ticeret verum, friuolæ excusationis est:
entiri enim (vt ait Nigidius Figulus) est
ontra mentem ire, & quisquis aliud di-
it quàm cogitat hunc mentiri constat,
quod fecit Abrahā, Isaac, Sara, & alij in-
numerabiles. Quas ob res fateamur istud
necesse est, bonum esse, laudabile & ne-
cessarium, si ad seruandam hominis in-
nocentis vitam mentiare, damnandum
si veritatem dixeris vt gladio exponatur.
aq; Plato & Xenophon magistratibus
ermiserunt vt ad Reipub. administra-
ionem sic mendacia proferant, vt erga
grotos & puerulos adhibētur. Sic ergo
iure faciendum, vt occultorum scele-
um perueſtigetur veritas. Ex omnibus
utem sceleribus quæ in orbe terrarum

extant, nullum insignius esse aut detestabilius maleficio antè ostendimus. Dicamus ergo de probationibus ad euincenda hæc scelera necessarijs.

De probationibus ad euincendum crimen Magiæ necessarijs. Cap. 11.

PRobationum ex quibus legitimum est iudicia ferri, tres necessariæ plane dici & indubitatæ possunt: prima est veritas notorij & permanentis facti: secunda confessio eius voluntaria qui rem fecit actus atq; peractus est: tertia certorum testium firmorumq; testimonium. Nam rumores publici, vi extorta confessio, præsumptiones iuris, & si qua sunt eiusmodi, sunt quidem hæ præsumptiones aliæ alijs grauiores, non indubitatæ probationes appellandæ. Ac veritas quidem notorij & permanentis facti omnium est euidentissima †, Nam est quidem notitia euidens facti, est notitia iuris, est etiam præsumptionis violentæ: sed euidens notitia permanentis facti solùm ac priè omnium est valentissima, omnium totius

† Bald. in l. Deo nobis. de Epis. & cler. D. coll. 3. per cap.

otius orbis teſtes, & voluntarias reorum onfeſſiones ſuperans. Verbi gratia, ſi te- es quinquaginta exhibeantur Iudici, ui omnes vno ore pro teſtimonio di- ant, facto illius qui accuſatur homicidij etrum mortuum & faſcinatum eſſe, etrus verò coram Iudice viuus & inco- mis compareat: tum nullam teſtium eſtimoniorumq; habebit rationem Iu- ex, licet reus non infirmauerit eos, ſed orum dicto ſeſe permiſerit: nam hi ex ure infirmantur, quod ius tenetur ſup- plere ludicis autoritas. Similiter plus va- let hæc probatio quàm voluntaria ipſa accuſati hominis in iure confeſſio. Ex- emplum eſto ex Valerij Maximi lib. 8. ſeruus vltrò confeſſus hominem qui ab- erat à ſe fuiſſe interfectum, ſupplicio vl- timo affectus eſt: ille verò poſteà domum redijt incolumis. Ideóque Piſo Conſul non leuem ſubijt permagnæ crudelitatis notam ſeueritatis militaris ſpecie. Nam cùm militem in caſtra ſine contuberna- li reuertentem vt cædis illius reum adiu- dicauiſſet morti, quamuis eum ſequi &

quod autē 27. q. & Inno. cap. propoſu- iſti, de probat.

mox venturum esse miles exponere Centurioni Proconsul mandat, vt damnatum necet. Cùm iam propè vt plecteretur morte, contubernalis uenit incolumis. Tum Centurio à sententiæ executione supersedens vtrum militem sistit Proconsuli: hic autem indignè ferens quòd adeò temere hominem ad mortem damnasset, simul carnifici iussit, & Centurionem eò quòd non paruisset, & damnatum militem quòd esset damnatº, & militem alterum quòd neci vtriusq; causam attulisset: itaq; omnium innocentiam tres viri damnati & trucidati sunt, vt narrat Seneca. Sanè dum igitur est veritati permanens habeti quam videt, agnoscit, tangit, aut percipit vno è sensibus Iudex. *

In lib. de ira.

* L. si irrupti. § ad officium. fini. regund. ff. Bal. l. 1. si aduersus. l. ber. & in l. penult. fin. de per. tut. C.

Etenim hæc probatio nec edictis, nec sententia, nec consuetudine excluditur †

† Bal. in l. contra negantem, ad l. Aqu. C. & rub. de prob. C. Barbatia in c. euidentia, de accusat. extra. & in c. 1. de officio ordinarij, & cons. 7. lib. col. 4. Alex. in l. eum qui §. vlt. col. pen. de iureiur. & cons. 86. fin. li. 1. & cons. 186. coll. 4. lib. 2. & cons. 56.

col.4.lib.4.& conſ.63.col.pen.li.4.Curt.Sen.in repet. l. admonendi. coll. 89. de iureiur. Carol. Ruinus conſil. 138. lib. 5.

quamuis nemo ad probationes affe-endas admittatur poſtquàm commiſſa ſt iudicio publico inquiſitio, huic ta-en probationi locus eſt quæ facto per-anente nititur, vt doctores aiunt. *

* Baldus in l. ſi quis teſtibus. ad fin. de teſtib. C.& ibidem Salicet. coll. vlt. de teſtib c. Rom. in repet. l. ſi verò, §. de viro, ſolu. matr. ff. Stephanus Ber-trandi conſ. 337. de arbitrijs col. 9. Alex. conſ. 63. l. 3. Iaſon conſ. 31. coll. 2. lib. 1.

Quòd ſi edicto aut conſuetudine vlla ca-uebitur ne qua admittatur exceptio, om-nino tamen accipienda ac non repudi-anda eſt euidentis facti exceptio, vt ait gloſſa in l. 1. §. hoc interdictū, verbo im-perfectum, de tabul. exhib. ff. & Baldus in l. ex prædijs, de euictionibus C. Multo magis igitur in cauſis criminalibus, in quibus probationes nunquam excludū-tur, ſemper accipietur euidentis facti probatio. Si ergo penes Sagam venena aut ſortilegia fuerint deprehenſa, ſi in conclaui aut ciſta illius, ſi limen effodi-ens ſtabuli, ſi venena ſubmittens vide-

bitur,

bitur, si ea submissa, si pecudes mortuæ comperientur, factum in hac causa evidens & permanens dici potest: Item si quæ Saga dicitur reperitur instructa fonibus, hostijs, membris humanis, imaginibus cereis quæ acubus transfixæ sunt, ea in hoc crimine facta sunt permanentia: Si deprehendatur Saga suspectum sortilegij infantem occidens (vt quædam non furiosa Saga die 2. Februar. M. D. LXXVII. Coparis duas puellas ingulans fuit deprehensa) hoc factum dici potest euidens ad conuincendam Sagam cum furore vacet, quamuis non fateatur (quod illa fecit) se eò furoris à Diabolo perductam esse: nihil enim Sagæ tam habent in more quàm infantum cædes. Illi fuit Catharinæ Areæ nomen. Si audietur Saga inimico incolumi minitans, si tangens animaduerteretur, & ille repentè mortuus concidat, aut afficiatur elephantiasi, membrorum distortione, apoplexia, subitóue morbo, vt complurib⁹ exemplis antè ostendimus, euidens factum est & permanens, quando nunquam de

de arte illius in vulgus manauerit. Si Iudex sortem fascinumque per Sagam diabolo voce clara supplicantem viderit eximi, factum euidens & notorium est: quod si Iudice præsente gestum est, is sine alia quæstione ad condemnationem mortis tenetur procedere: sin eo absente, sed coram testibus, recognitis ille testimonijs debet cum inficiante Saga testes committere. Si instrumentum obligationis mutuiq; inter Magum & diabolum pacti ab eo subsignatū reperiatur in scrinnio eius (vt antè annotauimus) factum est permanens, cùm manum suam agnoscit Magus. Hæc ergo euidentissima est firmissimaq; probatio, quæ veritatem ἐκ τῶν αὐδητῶν perquisitam oculis exhibet. †

† L. si irruptione. §. ad officium. fin. regund. ff. Bald. in l. si quis testibus, de testib. C. & in l. 1. si aduer. lib. Azo in summa ad l. Aquil. C. Alex. in l. eum qui. § vlt. col. penult. de iureiur. & consil. 116. lib. 1. & cons. 186. lib. 2. & cons. 35. l. 4. & cons. 39. lib. 9. Carolus Ruinus cons. 138. lib. 5.

Illud etiam euidens facti exemplum afferri potest, si cum diabolo Saga sermonem

nem habet, & ille quamuis non certa-
tur respondeat, non enim auditus incer-
tior visu, sed longè certior est, ac eo quo-
dem certior quòd minus auditus fal-
tur, visus frequentissimè. Euidens quo-
que factum est, si cubili domóque Saga
momento aberit foribus occlusis, quae
vesperi incubuerat lecto suo, ac postea in
idem cubile reuertatur, cuius rei fidei
multa exempla suprà congessimus. In
omnibus istis factis euidentibus & consi-
milibus quæ sunt Iudici exposita, iudex
pro varietate facti iudicium ferre con-
demnationis potest (vt posteà demon-
strabimus) quamuis omnia infitiante
Saga: quanto magis si cum euidente fa-
cto confessio Magi concurrerit? eoque
amplius si testimonia ἀπαράτρεπτα habe-
buntur? Euidens item certáq; probatio
est, si Magis oculos fascinat incantatus
carmine: quod lex Dei verbis expressis
Exod. 22. notauit dicens, quæ præstigias oculis fe-
cerit plectatur morte, & vtens propria
voce *Mecassepha*. Hãc enim probationem
lege definit Deus tanquam certissimam,

qua

qua pacti cum Satana expressi Magus ab-
undè conuinci possit. Ac proinde si quis
homines, pecora, fruges incantauerit, in
erem ascenderit, cani sermonem indi-
erit, exectis membris sanguinem eiece-
it eademq; denuò adunauerit, euidens
robatio est. Secūdus claræ & certæ pro-
ationis modus est, si complures testes
ἀκούσεσι res quidem αἰσθητὰς ex sensibus,
quæ verò in sensus non cadunt ex certis
rgumentationibus rationibusque pro
estimonio dixerint. Notorij enim facti
euidentem oportet Iudicibus alijsq; præ-
sentibus apparere, neq; Iudici aut alijs so-
lum eā apparere satis est: * probatio aūt
παραπιπτόντων testium in transeuntibus acti-
onibus, ex facto permanente notoria
non est. Exempli causa, si testes dixerint
Sagam à se fuisse visam vnū pluráve Ne-
romantiæ acta committentem, aut in-
ocantem Satanam, aut ratione occul-
a discedentem & redeuntem foribus
bditis, hę transeuntes sunt actiones qui-
us haud sæpe Iudices possunt adsistere.
o autem firmior probatio futura est, si

testes

* L. referipto. §. si quis accusatorem. de muneribus. & honor. ff.

teſtes actiones complures teſtificati, tempore, loco, hominibus, & alijs circumſtantijs conſenſerint, qui Doctoribus Conteſtes † appellãtur: firmiorem, ſi coram iudice & alijs diabolum iuocauerit, quæ notoria eſt probatio facti & validiſſima vt ad condemnationem procedatur: harum verò omnium probatio eſt certiſſima, ſi cum accuſati confeſſione ſermoni teſtiũ cõuenerit.

† Bald. in l. ſuper. col. 5. de bono. poſſe. Inno. c. qualiter, de accuſ. Decius in l. quę extrinſecus de verborum oblig. Alex. conſ. 47. lib. 2. n. 6.

* Cornæus conſ. 149. lib. 2. 2. q. 1. cap. probetur. cap. peruenit. cap. conſuluit. cap. cum ſpeciali. de appel. l. qui ſententiam. de pœnis C.

Quamquam nihilominus certa eſt probatio hęc, ſi eas res quas antè diximus aut conſimiles alias Saga infitiabitur. Non enim ſatis futurum eſſet, ſi teſtes complures dicerent poſt aliquod tempus quàm rea inimico interminata fuerat eum morbo correptum eſſe: hæc demum foret præſumptio iuuandis probationibus, quandoquidem ſiquis illicò moriatur conciderit poſtquam à Saga miniſtratúve exceptus eſt, Iudices Sagam damnare dubitant, niſi qua alia probatio præſumptio

mptio, aut confessio accesserit. Equi-
em in hoc casu ad alias corporales pœ-
as damnare ausim, ad mortem mini-
è: nam communi omnium popula-
m consensu receptum est prout fue-
nt probationes ita grauari aut leuari
enas oportere, & antiquatam esse ma-
rum formam reum absoluentium, ni-
clara planè integráque extaret proba-
o. † Sed de pœnis posteà dicturi sumus. †L. qui ac-
Quod autem complures testes ἀξιονίγως cusare, de
dixi, Lex duos minimùm postulat. * accus. C. l.
Certè in tam detestandis rebus, & quæ si autem.
noctu in antris & locis abditis perpetran- de probat.
ur, iniquè magnum testium numerum ff.
desyderaueris. Quid ergo si tres testes * L. vbi
ma diuersa facta pro testimonio dixe- numerus.
int? puta si hic dixerit se vidisse Magum de testib.
ub limen ianuæ aut in compito fodien- ff.
em (nam in hæc ferè loca iaciuntur sor-
es) deinde homines aut pecora mori-
ntur, alter quemdam à Mago eodem
ictum subitò morte oppressum esse,
ertius vicinum elãguisse, ex quo idem
erat cõminatus. Ego tres istos ἀξιονίγως

testes adiuncta aliqua præsumptio
lia satis esse iudico ad ferendam
sententiam: nec etsi horum singu
sunt de singulis factis testimonia,
uersè tamen in sortilegij crimine
sentiunt: inter Doctores autem
nit † probationem istam sufficere
cultis criminibus, vt sunt concussio
satio, fœnus, adulterium, adeoq;
gia, & alia crimina, quæ semper
ius fieri potest clanculum perp

† Accurs. in l. ob carmen. §. vlt. de test. Sp
de inquisitio. §. 1. Iacob. Butrigarius in
de hære. C. Baldus in l. actor. de probat. C
l. 1. de testam. Doct. in l. inter pares.
ff. Alex. lib. 7. cons. 13. num. 24. & cons.
l. de pupillo. §. si quis ipsi. de ope. no.
lex. in d. §. si quis ipsi. n. 22. & Ias. n.
in l. si quis exargentarijs, §. an verò.
eden. & ibi Ias. sub §. prætor. n. 18. Alex.
visa, per totum lib. 2. Dec. cons. 577. viso,
Soci. cons. 32. Hippol. cons. 61. post red

Quòd si in hoc genere ad proba
fœnus, concussionem, aut adulte
tres testes dicuntur sufficere, quant
quius est ijs haberi satis ad proban
scelus turpissimum, & omnium q
cogitari vnquam potuerint crim

pecul-

ultissimum? Neque hæc solùm pro-
tio sufficit ex Doctorum omnium cõ-
nsu, verum etiam Bartolus amplius af-
it: nam in criminibus adeò abstrusis
esumptionem & coniecturalem pro-
tionem iudicat sufficere, quam in sen-
tiam alij quoq; descenderunt. Atque
c quidem ad iudicium mortis feren-
m non esset satis, sed ad quaslibet alias
nas excepta morte irrogandas suffi-
ret. In hac opinione sunt non modò
ris ciuilis Doctores, sed etiam Canoni-
, & ipse Innocentius quartus iuris inter
apas consultissimus.* Huius autem
ntentiæ manifesta est ratio, quia de y-
uerso capite & generali crimine inter
ites omnino conuenit: quod itaq; in
ccausa singulare est alterum ab altero
on euertitur, nec obest alterum alteri,
d probationem adiuuat & firmiorem
cit. Hoc probationis genus singulari-
em adminiculatiuam vocauit Bal-
s, † plurimùm differentem à singula-
ate contradictoria & sibi ipsi repugnã-
quam obstatiuam nominat, cùm vi-

* Inno. in c. qualiter. de accusa. Immo. in c. cùm oporteat. de accusationibus.

n a delicet

dcbicet testis vnus probationem
alterius loco, tempore, similibus
cumstantijs ab eo dissidens: tum
probatio est insufficiēs, maximè
pœnaúe corporalis agitur, quo in
firmior probatio opus est quàm in
ciuilibus.

† Bal. rubric. de controu. inuestitura, de
feud. & in authen. rogati C. de testibus & in
quibus. col. antepen. Curt. in tractat.
conclu. 46.

Quamobrem in causis criminalibus
iurandum non admittitur, quo
in ciuilibus suppletur probatio
busq; litibus: & consimiliter
conuentio qua se testis vnius
mittit reus, quoties de honore
iudicium oportet fieri, quod in
men controuersia ex partium
frequentatur.*

* Bar. in l. Theopompus de dote præleg.
ma. & Alex. in l. 1. §. vlt. de verbo. obl. Bald.
judices. de sentent. & interlo. C. Felin. in c.
ens. de testibus Iaf. in l. iureiurandum,
l. de iureiur. ff.

Cùm itaq; imperfecta vna probatio
citur cum altera imperfecta

n posse, † id de probationibus, testi-
s, præsumptionibus, aut criminibus,
ferentibus intelligatur necesse est: ve-
i si testis vnus de homicidio, alter de
ltrerio, tertius de furto dixerit, hæc
minem quidem scelerosum esse pro-
nt, adulterum verò, homicidam, aut
rem non ita probant vt corporalem
nam ex eis imperes.

Panor. in c. penul. de prob. Alex. consil. 94. l. 7. n.
, Dost. in c. vlt. de succes. ab intest.

am neque lex Dei testimonium vnius
ris esse voluit vt iudicio condemnetur Deut. 17.
us, neq; ciuilia iura ex ea pecuniariam
ondemnationem vel minimam fieri
rmittunt. Hac in re Doctores omnes
m ciuilis iuris quàm Canonici consen-
unt, quacunque dignitate, sanctimo-
ia, & existimatione testis ille fuerit. † Et
amuis Ioannes Andreas & Doctor A-
xander putauerint bonum testem & *
ixerunt satis esse vt ad quæstionem rapia-
r reus, * nemo tamen illis suffragatus
t, idq; Rex Lodouicus 12. expresso edi-
o in hoc regno fieri vetuit. Satis qui-

† L. vbi nu-
merus. de
testib. Dd.
* Ioannes
Andr. in
addit. ad
Spec. tit.
de præ-
sum. §.
species vel
su violen-
ta. Alex.
cons. 77. li.
1. num. 1.

dem futurum illud est vt in omnib
lijs criminibus reo exhibeatur qua
aut si qua præsumptio ad testem fid
gnum accesserit, vt applicetur in ip
sis quarum pœna capite aut corpo
enda est: In hoc autem horrendo cr
abstruso crimine, opinionem Al
dri & Ioannis Andreæ sequendam
seo, vt ad quæstionem rapiatur reu
ficere vnius testimonium viri bon
digni, cui nulla mali suspicio
quod testimonium nitatur au
certa aut sensibus. Viri boni appe
ne non eos solùm accipio adu
nihil adduci possit, & qui à D
omni exceptione maiores appe
sed eos etiam qui nullius infami
runt damnati: † non autem eos
homicidij, incestus, adulterij caus
mati fuerint, aut aliorum crim
cõperti quæ infamia ex facto appe
Verumtamen horum testimoni
js coniunctum non est inutile,
in hoc regno obseruatur: omissa
infamiæ ex facto ratione, item

† ex l. infa-
mem de
pub. iudi.
ff.

* l. Lucius,
de ijs qui
not. infã.
ff.

um qui hanc infirmandorum teſtium
am iniri iubent: † quod certè non o-
ortet fieri. Nam ſi exceptiones contra
demnatos teſtes à reis adductæ admit-
rentur, opus eſſet cognoſci de ſingulis
ſtibus in obiectis cauſis, itaq; improbi
berentur, & viri boni perſæpe calum-
as ſubituri eſſent. Quinetiam quam-
ſit compertus teſtis, conuict⁹ & dam-
tus non verbalis iniuriæ quæ ex Ca-
nico iure * (quod in hac cauſa obſer-
tur) non affert infamiam, ſed publici
iminis infamiam importantis: vtut ex
gr infamis habeat, † damnatus tamen
infamis teſtis ad teſtimonium dicen-
m admittitur, ſi eſt prouocatio, neque
dente iudicio (ait lex) * ac non con-
mato eam ob cauſam refelli poteſt.
rumtamen reum non debet Iudex
ſtioni ſubijcere ob teſtimonium viri
famis ex facto, licet non condemnati
iure, niſi hic teſtis aut alijs teſtibus aut
ſumptionibus violentis adiuuetur:
ioquin vltimam de teſte reiecto ſen-
tiam opus eſt expectari. †

† Gloſ. & Pan. in c. ſup. eod. 1. de teſtib. Felin. ibid.

* c. cum te, de ſenten. & reiud.

† l. 1. de ijs qui not. infam.

* l. furti. de ijs qui not. infam. ff.

† Iacob. Butrig. Bar. & Cuneus in l. fun. qui not. infam. vult valere testimonium eius sententia confirmata sit, quia non debet negligentia accusantis obesse procedenti.

Quandoquidem si quis dixerit consulto testimonium mulieris cusata fuerit adulterij quamuis damnari: Puto notam obesse, conf. idq; de mulieribus, quibus minus quàm viris creditur. † Venetiarum legibus anno 1524. ex totius Orientis iure binæ nius viri, & quaternæ duorum testimonium, & Rom. legibus stamentariam aut corporalem onem mulierem non licet stem. * Quinetiam ex iure mulieres in causis criminalibus non possunt, ob imbecillitatem litatem sexus. † At cùm lurecon peratores animaduerterēt mar que scelera impune abitura nisi monijs daretur locus, sapientiss spexerunt vt de crimine omn nes testimonium ferre possint, tione euidentissima: nam in

† L. palã. §. quæ. de rit. nupt. ff.

* L. qui testamento. §. mulier. de testament. ff.

† c. foras. de ver. sign. & can. mulier. 32. q. 5.

* L. ex eo. de testam. ff. Nouel. Leonis Philosophi 48.

uidem actionibus quos velimus teſtes omptum eſt adhibere, in criminali- us verò quoſcunq; poſſumus. Quam- brem tum in hoc regno, tum in opti- a quaq; Repub. in hoc argumento ne- liguntur Canones, & ius ciuile obtinet. hac certè cauſa opus eſt mulieribus beri fidem, quamuis ſint infames ex cto, vt loquuntur Doctores noſtri, aut iam ignominioſæ (vt Iureconſ. & La- ini autores aiunt †) cuiuſmodi mulier mpudica eſt.

† Iſtus & Nonius ex Cicero. li. 4. de Repu. l. in. fin. §. quæ. de ritu nupt. ff. l. cognitionum. de ve- ēj & extra. cog. ff.

Iureconſ. enim mulierum adhibent teſti- monium, ne impunita maneant crimi- a, quæ ratio (ait Iureconſ.) maxima eſt conſideratione digna.* Ex hac igitur deoque grauiore cauſa homines ex fa- & iure infames ad teſtimonium con- Magos dicendum oportet adhiberi, modò plures cum indicijs concurrerint: lioqui nulla ſpes eſt execrandam iſtam mpietatem pœnas duituram vnquam.

* L. ita vulner. ad l. Aquil. ff.

† Doct. in c. qui de test. lib. Butri. Panor. Felin. ibi. Aretin cõ. 61. Glossa in l. vlt. de accus. C. * in consil. 24. & sequitur Grammatic. con. n. 15. & 16.

Omnibus autem notum est† & à iudicibus optimè obseruatum, ex alijs grauissimis eiusdem cædisve conreis probationem in alios peti, cum non aliter plena inquisitio & inuestigati veritas: neq; solùm in eos qui grassationem similē perpetrarint, vt Petr. Anca. definit,* sed etiam contra reos eiusdem criminis cuius testis iudex est, maximè si testis in seipsū dixerit. Ita memini cū D. Gele. Quæstionum capitalium vices Lutetiæ agens, decernentia Præsidialium Iudicum in Castello Parisiensi (id carceri nomen est) tres grassatores accusatos & ex sua confessione prædationum cædiumq; multarum victos damnauisset, quartum absentem fatum esse qui ne ad tormētum quidem voluit quicquam agnoscere, nihilominus tamen ob præsumptiones certas & concordes testimonia fuisse damnatum, affectum morte, & rotæ impositum. Quibus (vt pleriq; faciunt) palàm expostulare se morti immerētom tradi & blasphemare nomē Dei assumeret, vt suum honorem apud homines tueretur, confessus

men ſuo declarauiſſe tam reum ſe eſſe
ùm alij fuerint, ſed ne indicaret cuiq̃
gauiſſe: confeſſariũ verò à iudice poſt-
accitum rem totam explicaſſe. Peſſim⁹
mos ille Germaniæ, reum niſi confeſ-
m non multari morte, vt mille teſtibus
ctus ſit reus: etſi tam violentæ & ſæ-
quæſtioni deditur, vt membris captus
ngueat toto vitæ ſpatio. Quemadmo-
m autem his probationib⁹ locus eſt in
ceptis ſolùm ac non alijs criminibus,
Doctoribus placet † (qui ne conſortes
uidem criminis teſtes cum præſumpti-
em alijs ſatis eſſe putant vt quæſtioni
datur reus) ita neceſſe eſt vt in exceptis
riminibus (puta veneni, ſortilegij, læſæ
aieſtatis, & graſſationis*) teſtimonium
affinibus eiuſdem criminis audiatur
ſufficienter probare iudicetur, niſi per-
mptoria ſit exceptio, veluti ſi eius quem
iſſe accuſat maleficij participem capi-
lis eſt inimicus qui dicit teſtimonium.

† l. & Doct. in l. ſin. de accuſ. C. & cap. de con-
ſiſ. quoniam liberi. de teſtib. C. l. 1. §. diuus de
quæſt. Doct. in c. ſunt ç. venient. ca. perſonas. de
teſti. Spec. tit. de teſte. §. 1. ver. item quod eſt So.
Cynus,

Cynus, Petr. Salic. in l. fi de accusat. Alex. cons. 89. li. 4. & cons. 169. lib. 2. & cons. 128. lib. 4. Marsil. in practica crim. §. diligenter. num. 59. in fin. 209. Decius cons. 130. 175. 189.

* Glos. in l. fi. de accus. C. & in tit. de malef. C. parentes. de testib. C.

Sed ne illud quidem animaduerti est, sitne pater aut filius qui pro testimonio dicit. Nam in his quidem testimonium alterius contra alterum Lex excludi ad sanguinis reuerentiam, alia aguntur crimina, licet testes nuncupent alij: hoc verò singulare est, filiæ contra matrem est audiendum testimonium in hoc maleficio, cùm certissimis iudicijs omnino constet Saga matre in perditionem abripi frequentissime. Boninus Præfectus Castelli vnam ex triennio viuam cremauit quæ filiam in cœtus deduxerat, cuius operâ (vt antè diximus) omnia tecta sunt. Lognianæ item Sagæ in Italia tezanis per filiam quam mater eodem duxerat fuerunt accusatæ. Quòd si parens & filio in læsæ maiestatis crimine testis licet atq; inter se accusare, † si pra-

† Doct. in d. l. parentes. & in l. quisquis. ad l. Iul. maiest. C.

i legibus decernitur qui parentem ag-
ressum salutem patriæ occiderit (prout
mnes constituisse lex ait *) quare non
dmitterentur dicturi testimonium al-
erin alterum in læsæ maiestatis diuinæ
rimine, & in eo scelere quod longo in-
ervallo cætera omnia superat? Quapro-
ter in tam horrendo crimine nihil ne-
esse est religiosè hærere quemquam re-
ulis procedendi, aut refellendorum re-
piendorúmve testium ordinarijs. † Ve-
um vt religiosæ mentes in hoc iudicio-
rum genere confirmentur, in Exodo ha-
bemus insigne exemplum, * vbi Moses
aureum vitulum à populo factum vi-
dens, Qui stant à Domino, inquit, ac-
cedant ad me, deinde accedentibus Le-
uitis imperauit vt arma induerent, &
singuli occiderent fratrem ac proxi-
mum suum qui se in idololatriam &
cultum vituli abiecisset: cùmque illi ad
tria hominum millia occidissent, Mo-
ses dixit ipsos manum suam Deo con-
secrauisse, vt benedictionem eius accipe-
rent. Deus itaq; elegit eos quibus ius tra-
deret

* l. minimè de religios. ff.

† L. 3. §. lege. de testib.

* Exod. 32.

deret primogenitorum, & præro-
uam hanc, vt in perpetuum starent
ram Deo, populoq; ius dicerent. Ex
bus apparet quantopere displiceat
idololatria, qui ad vlciscendam
am sibi factam noluerit rationem
sanguinis haberi & necessitudinis:
uis non alio consilio (sicut in textu
mus) feciſſet populus quam vt
qui eduxerat ipsos ex AEgypto adora
& aureum vitulum contra interdictum
eius ad honorem ei habendum
uiſſet. Quanto igitur magis odit Deus
diabolum adorari? Nihil ergo
insisti vijs ordinarijs, quæ filij in patrem
testimonium, aut patris in filium
vetant, cum ab hoc crimine cæteri
nia superentur. Ex iure autem
est † sicubi aut periculum instat
get necessitas, aut res se offert
tum regulis iuris constringi non
re, sed potiùs legitimè ex iure agi
iuris omittatur, cap. tua nos, & cap.
stra, de cohabitation. clericorum.
testis qui non citatus sese obtulerit,
contra

ontra Magum dicat testimonium au-
ri debet, licet alijs in causis admitti non
legitimum.

Alex. & Ias. in l. de pupillo. §. si quis riuos, de o-
per. no. nunc. & in l. 1. & ibi. Decius, de offici. eius
cui. ff. & cap. pro necessitate. 1. q. & ca. cum oes-
sante. de appellat. & in l. quæ propter. de reg. iur.
rerrus in l. casus & ibi Bal. & Salicet. in l. notabi-
li. C. de testam. vbi propter necessitatem dispositio
iuris suspenditur. l. filio. § hi autem. de iniust.
rupt. ff. Ang in l. nemo carcerem. de exacto. tri-
but. C.

ic verò solam obiectionem semper ex-
pimus odij capitalis, quod aliunde quã
sorilegiorum causa processerit. (Quis
enim vir bonus inimicos Dei & humani
generis non prosequatur odio iustissi-
mo?) quia priuatæ & singulares inimi-
citiæ alia ex causa susceptæ hominem sti-
mulare possent vt calumniam innocen-
i obtruderet. Quamuis etiam alijs in
causis testis conuinci periurij eoq; refelli
ossit ac debeat, * in hoc tamen crimine
um alijs dicturus admittitur, nisi odio
apitali prosequatur reum.

Bar. in l. post legatum. §. his. de ijs quib. vt indig.
Alex. con. 72. l. 2. Bal. in l. 3. de testib. & in auth. si
dicatur eo. C. & ibi Salic. Innoc. in c. cùm Ioan-
nes. de re iudic. Panorm. & Felin. in ca. quoties.
de testi b.

Imò

Imò cum aduocatus & Procurator re nec possint nec debeant cogi vt in entium suorum causa testimonium cant, † eos tamen in isto crimine tet cogi. *

† c. testimonij de testib. c. si sacras. dist. 90. & Salicet. in l. si ex falsis. de transactio.

* Ex l. mandatis. de testib. ff. c. Romana. eo. & iudicatum aresto Parisiorum. 1386.

Hos tamen postulante aduersario posse cùm in ciuilibus causis tum in minalibus vt de clientium suorum sa testimonium dicant, permulti unt. Quinetiam licet à coreis in minibus alijs probatio necessaria non possit, † Magi tamen conscios eiusdem criminis accusantes aut dicentes in eos testimonium, maximè plures fuerint, probationem satis afferunt ex qua damnentur rei.

† Bart. in l. deferre. §. idem. de iur. fisci. iud. carn. Gratianopoli 1454. ca vlt. de testi. Bald in l. quoniam liberi. eo. C. & gl. in c. 1. in verbo ad testim. Alex. cons. 120. li 7. nu. 3. & cons. 69. lib. 1. & cons. 89. li. 3. nu. 10. Soc. con. 95. coll. 1. li. 3. tertius l. vlt. de accusat. C. Bar. in l. 1. §. si seruum. de quæstion. Alex. cons. 160. lib 3. n. 8.

Nemo enim est qui nesciat nō alios

gos testari posse vt illi cætibus quos
unt de nocte interfuerint. Itaque
rmaniæ Iudices apud Sprangerum le-
mus ex consortium testimonio ad cõ-
mnationem reorum, licet obfirmatè
fitentur accusati, procedere. Idem
ribit Paulus Grillandus de Iudicibus I-
liæ: idem omni tempore in hoc regno
ctitarunt nostri ad miserum illud vsq;
mpus quo data est opera vt quorum-
am infamia tegeretur qui huius nefarij
eleris tenebantur. Neq; obstat illud,
uòd nemo ad proferendam & reuelan-
am suam turpitudinem admittitur: *
ocenim de ijs oportet accipi qui emo
umentum suum ex eo captant, non au-
em de ijs qui contra suum emolumen-
um veniunt, cùm alij ab alijs accusan-
ur. Quamquam facti potius est quàm
uris quæstio quicquid est in causa testi-
m vel dici de ea potest, quam fidem ip-
s haberi oporteat, & quæ probationes
fficiant aut non sufficiant. Quam in
ntentiam notari oportet illud Calli-
ati. † *Quæ argumenta probandæ cuique rei*

* l. cùm profitearis. de reuo. don. C. & l. si creditoribus de seruo pign. C.

† l. 3. § quæ de testib. ff.

o *Suffi-*

sufficiant, nullo certo modo satis definiri posse testi. & paulo pòst: *Aliâs numerus testium, aliâs dignitas & atrocitas, aliâs vero consentiens fama confirmat rei de qua quæritur fidem.* Ac propterea dicebat Adrianus Cæsar credendum esse testibus, non testimonijs: Iudex enim exercitatus in suo munere, prudens & consyderatus ex testimonio iudicium faciet conspecto teste ex vultu, constitutione, & circumstantijs alijs innumeris. Illud verò ante omnia obseruandum, non perinde cognosci de sortilegij crimine atque de alijs, sed aliam viam extra ordinem teneri oportere ob eas causas quas modò explicauimus. Hactenus de primo & secundo probationis euidentis genere: iam de tertio, quam confessionem diximus esse, videamus.

De voluntaria & coacta Magorum confessione. Cap. III.

PErsæpe Iudices in Sagarum confessionibus animi pependerunt, dubitauerunt{que} iudicium facere commoti in-

culis quæ fatentur illæ: eò quòd alij
æcunq; ab ipsis dicuntur statuunt esse
bulas, alij metuunt vt isti homines acti
esperatione nihil procurēt quàm mor-
m, vt malorum suorum exitum. Vo-
nti autem mori, ait lex, non est haben-
fides.† Sic memini me apud Tertulli-
um legere, cùm ostiarius quidam Pro-
nsulis Africæ in prætorio clara voce
gauisset an illic Christiani essent quos
enis de more afficeret, plurimos illicò
blata manu dixisse ex eo numero se es-
, vt oppetentes mortem martyrium re-
portarent: Proconsulem verò eos ad
ortem paratos animaduertentem sic
oquutum esse, Ite proijcite vos in mare
od ante vos est, è montibus domi-
sq; vos date præcipites, aut arboribus
sipsos suspendite: quærite qui vos cō-
mnet. Iulianum quoq; Cæsarem, cùm
eminam Christianam iuuenem vide-
t cum puero mammæ admoto pro-
rrere ad suppliciū martyrij cōsequen-
im, vetuisse ne Christiani plecterentur
orte: non vt fœminam festinantem

† l. absentem. de pœnis. l. 2. cum glos. de ijs qui ante sent. mort. sibi consci.

ad mactationem seruaret, sed qui
post mortem ab alijs Christianis in
rum numerum referri crimina
Sunt alij ex Magis qui mortem exp
non quod honorem sperent, sed qu
sperant summoq; dolore cruciantu
que hi non sunt audiendi, vtcunq
excuset Lex, & Plato honestum in
τὸ ἐξαγειν ἑαυτὸν & spiritum antequam
trudatur emittere. Sprangerus
Sagas se vidisse narrat quæ scelen
fessæ vltrò orabant iudices vt se
plecterent, alioqui se sibi ipsis conci
ras mortem, quia se à diabolo nisi pere
rent vexari confirmabant. Quam
legi dicenti, in confitentem nulla
partes iudicantis, * &c. locus esse
potest, nec tenetur Iudex istorum ho
num voluntati obsequi. Nam opini
Sagam quam vexat diabolus resipi
& in via salutis esse: eam itaq; oporte
carcere contineri, institui, & modi
pœnis salutaribusq; corrigi: sin percip
atur nihil ad resipiscentiam, tum de
demnationẽ agere, quãuis se Saga
roget.

* l. 1. de cõfessis.

get affici. Quæ autem confessæ resi-
erunt antequàm accusarentur, de ijs
dex non cognituras est, nisi euidentia
t quæ fatebitur homicidia, modò res
e fraude fiat, nec ea quam pœnitet fa-
accusationem à se effugi non posse
ospexerit: vt Magdalena Crucia Cor-
bensis Abbatissa (cuius antè memi-
mus) cùm se infamem esse plurimum-
e suspectam animaduerteret, seipsam
nsortij cum Satana triginta annis ha-
i accusauit. Est autem duplex confes-
, vna voluntaria, coacta altera, siue in
re, siue extra ius facta sit. Ac confessio
idem extra ius aut coram pluribus fit,
t coram vnico, amico, necessario, ini-
co, aut confessario. Has circumstan-
singulas oportet obseruari, nõ quòd
s in iudicio quàm extra iudicium ve-
sit veritas, aut plus coram populo quã
nfessario: contrà enim pleriq; palàm
ijs rebus fucum faciunt pudore aut
etu quas confitentur clamculum, vt
dones sæpe videmus quod nunquam
iure dicturi fuerint, id confessarijs ex-

ponere. Verumtamen non est tanti p
batio ex confessione extra iudicium
cta quàm ex iudiciali, neque ex viol
quàm ex voluntaria, & inter volun
confessiones plus illa potest quæ
quàm rogetur reus: nam interdu
dex reum circumuenit, interdum
instituit & adornat eum, vt cùm ad
scentem accusatum parricidij Augu
interrogauit his verbis, Certè non o
disti patrem: interdum facta duor
confundit Iudex, è quibus vnum ver
cætera falsa sunt. Qua in specie iuni
certant ad factáne singula protesti co
fessio aut negatio debeat, prout qui
ex eis sentiunt. † Certum quidem (
agamus Dialecticè) cùm facta
per disiunctionem, puta *aut*, &c.
antur, si vna pars vera est, licet fals
reliquæ, totum enuntiatum esse ver
cùm verò per copulam &, ex vno
totum falsum esse. Cùm autem ij
iuri dicundo præsunt, in templo æqui
tis & veritatis versentur, hominem
factis pluribus sibi cognitis interp

† Ioan. An. ad Specul. tit. de litis contestat. parte 2.

m oportet alia ab alijs diuidere, & pro-
veritatem ipse tenuerit hæc confiteri,
gare illa. Atque hæc Bartoli * & Pa-
rmitani † sententia Aresto Imperia-
Cameræ confirmata * contra Comi-
ssam Orientalis Frisiæ, quod Min singe-
s Senator refert. † Prudentis verò &
niti in sua functione est Iudicis, vt facta
errogando diuidat. Neque accipien-
est eorum opinio, * qui Iudicem fa-
ex accusatoris postulatione haben-
m cognita putant adijcere posse, ita
onfessionem exceptum iri vt si extra
dicium fieret: id enim abhorret à ra-
one, cùm interrogationes acta sint iu-
dicia, † idcoque extet titulus de inter-
gationibus in iure faciendis. Ipsa ete-
m partis confessio sine interrogatione
cta coram Iudice etsi articulis facto
m non comprehenditur, validior ta-
en est (ait Lex *) quàm si interrogatus
spondisset: in causis verò criminalibus,
in primis sortilegij ordinariam ac-
sationum teneri non oportet viam,
in potius Iudex quibuscunque modis

* in l. 1. §. si stipulanti, de verb. obligat. ff.
† Panor. in c. 1. de plu. pet.
* lib. 2. ca. 55 ã. 1554. octob. 27.
† l. qui iurasse. § pẽ. de iureiur. & c. ad hoc de test. b.
* Inno. in. c. cũ Bert. de re iudi. Alex. in l. cui. de iurisdict. ff.
† l. si sine. §. 1. de interrogato. act. ff. c. quoniam contra de probationibus.
* l. ordo. de publ. iudic. ff.

potuerit veritatem debet exprimere. autem accusati responsio aut certa, incerta est: quæcunq; certa est, ea aut firmatur, aut negatur, aut deniq; tus quid illud rei sit se nescire dicit. certa responsio est † cùm per amb dubiè respondet reus, se credere vel re, aut per voces æquiuocas.

† vt l. sancimus. de iur. delib. §. 1. & l. vlt. dict. indeb. C.

Sin autem accusatus rem falsam uerit * aut veram negauerit, † non æqu reus est atque is qui per ambages respo derit. Hic enim responsionem æquiv cam legitimum est pro confessione h beri in damnum ipsius, * quia vnusquis que factum suum nouit, nec inquit spondenti in hac causa prodest ign excusatio. † Sed difficilior est quæstio accusatum qui nihil respondet pro fesso haberi oporteat. Si ergo in causa vir talis extet, non est dubium illius damno pro confessis habeantur cta in rebus interrogatorijs & scripti agnoscenda: * aut quando caput hom

* l. si quis iure & l. de ætate, de interrogator. act. ff.

† l. non alienum. eod.

* l. de ætate. §. nihil. eod.

† l. 1. §. 1. eod. cap. ab excommunicato. de reseriptis.

nis agitur, nec sic quidem facta pro confessis tenenda sunt nisi testes accesserint: quibus si probatio habebitur, accusati hominis silentium effectum confessionis sortietur, vt pro rei conditione ad cõdemnationem procedatur.

* d. l. de ætate. §. qui tacuit. & l. si defensor. eod. ff. ca. si testes. §. itẽ. 4. q. 2. & c. literas de præsum.

Quòd si ad probationem vnius testis siluerit, non ita futurum est, sed eum multis & carcere oportet cogi. †

† l. vnic. si quis ius dic. ff. l. 1. §. igitur de ventre insp. ff. d. l. ætate. §. qui tacuit. & c. quoniam. vt lit. conteſt.

Ineum verò qui magicarum sortium accusatus nihil responderit, Iudex quæstionibus primùm vsurus est pro qualitate personarum, si testem vnum aut præsumptiones complures habuerit: si nihil quæstioni admotus dixerit, crimen dimidia ex parte confessum est: itaque prout probationes erunt punietur, vt dicemus posteà. Similiter qui de industria responsionem obscurat pro confesso habetur: * & quamuis responsio eiusmodi sufficiat ex interpretatione iuris ad pro-

non parebit, eum homini pecorive mortem intuliſſe: nam hoc ſcelus omni parricidio deteſtabilius eſt quod excogitari ab vllo poſſit. Quòd ſi dicatur confeſſionem rei contra naturam (vt loquuntur quidam) excludendam eſſe:* ergo & impuros quidem Sodomitas peccata contra naturam confeſſos plecti oportebit: ſin autem contra naturam eſſe accipiant τὸ ἀδύνατον, id planè falſum eſt: non enim quicquid à natura fieri non poteſt, illud eſt ἀδύνατον. Nam eiuſmodi ſunt omnes actiones intelligentiarum & Dei opera quæ extra naturæ ordinem cernuntur ſæpenumero: etiamq; morbi omnes epidemici (vt Hippocrates annotat) à Deo procedunt, adeoque, vt idem loquitur, neſcio quid diuini habent præter cauſum ordinem; cauſarum naturalium, ad quos cæciores talpis ſunt medici. Sophiſticum ergo illud eſt, hoc improbè factum à natura eſt impoſſibile, impoſſibile igitur: ac ſi quis de improbo dicat, bonus cantor eſt, bonus igitur. Iam verò diuina & humana autoritate, vetuſtatis

* l. confeſſion. l. ſi cuius. de interrogator. act. ff.

ius consensu, diuinis & humanis legi-
us, experientia, iudicijs, conuictioni-
ius, commissis testibus, & confessioni-
us Magos exportari probauimus, eorũ-
que operâ sterilitatem & procellas infer-
i: est igitur possibile. Cùm itaque lex di-
it, † vt admittatur confessio, rem possi-
ilem & veram ea contineri oportere,
eram autem nequire esse si est ἀδύνατος,
ihil esse ex iure possibile quin à natura
dem possit fieri,* sophistica vtuntur fal-
acia qui falsam ex eo assumptionem a-
struunt. Nam maxima illa & admirabi-
lia Dei opera ex natura sunt impossibilia,
retamen vera sunt: spirituum quoq; in-
telligentium facta & quæcunque sunt
ὑπὲρ τὰ φυσικὰ natura sunt ἀδύνατα, ideoque
Methaphysica scitè distinguitur, & re ve-
a differt à Physica naturam solùm ex-
plicante. Spirituum igitur dæmonum-
que facta non sunt reuocanda ad natura-
ium effectorum legem. Quamquam si
x naturali demonstratione primum
obile momento vno milliarium am-
lius quingenta millia dicitur percur-
rere,

† l. inde Neratius. ad l. Aquil. ff. c. fin. de confes. li. 6. Baldus in l. 1. de cõfess. C.

* l. 1. de cõditionib. institutionum. ff. & ibi gloss.

rere, ęquè profectò ſpiritus malignus po-
teſt Sagæ corpus exportare in ambi-
terræ, quæ punctum quoddam eſt ſi cum
ampliſſimo cœlo comparetur. Ma-
rum itaq; confeſſionem de exporta-
ne poſſibilem eſſe verámq; affirma-
& (quod amplius eſt) homines & pe-
ra à Magis occidi malignorum ſpiri-
um ope & inuocatione: vt in AEgypto
ſub mediam noctem primogenita ho-
minum pecorumq; à diabolo mone-
to vno fuiſſe occiſa è ſacra ſcriptura di-
cimus. Fuit autem AEgypti regnum (vt
Strabo & Plinius conſentiunt) latum
ducenta milliaria magna, longum qua-
dringenta, omnium quæ ſub cœlo fue-
runt frequentiſſimum & opulentiſ-
mum. Deus verò, teſte Scriptura, nolu
vt deſtructor Satanas populi ſui ingre-
retur domos. Hoc quidem natura eſt
Ἀδύνατον: atqui tam verum eſt quàm lucer
Solem conſtat. Etſi Auicenna putat &
Algazel ſpirituum actiones naturales eſ-
ſe atq; à natura poſſibiles: quæ ſententia
ferri poteſt ſi ea poteſtate præditos eſſe
ſpi-

spiritus intelligamus ex permissione Dei, signis vrendi potestatem habet: sed illud (vt antè diximus) de causis naturalibus & ordinarijs non potest accipi. Verum vt confessionum quas Magi faciunt probationem confirmemus, eas cum aliorum Magorum confessionibus oportet comparari. Etenim diaboli actiones sibi semper & vbiq; constant, quemadmodum simia siue tela siue purpura inuestiatur, semper est simia. Itaq; Magorum confessiones Germanorum, Italorum, Gallorum, Hispanorum, veterumque Graecorum & Latinorum similes esse animaduertimus, & Magi plurimùm alij ab alijs accusantur: vt de Lochiano illo diximus, qui accusans vxorem confessus est se illius suasu conuentum Magorũ adiuisse, quæ postquàm omnia fuisset confessa igne viua absumpta est: cui permile factũ in Castello heraldino accidit, vbi vir & vxor à tertio quodam malarum sortium comperto fuerunt accusati. Dicebat vir se Magorum cœtum semel tantùm adiuisse, vt quònam vxor scor-

scortatura proficiscereturposset resci-
re,non iuisse illuc ab eo tẽpore:fatebatur
mulier se ex eorum esse numero,eode-
que iuisse virum suum. Hic verò dif-
lis quæstio oborta est, an viri confes-
nem ἀχώριστον, sine diuisione ad purga-
nem ipsius oporteret accipi: quem-
modum permulti Doctores a senti-
integram confessionem sumendam es-
ex qua grauetur aut leuetur confessi cri-
men,siue articulum vnum siue plures co-
comprehenderit. Horum præcipu est
ratio,quòd iurisiurandi sacramentum
num ac indiuisum est:quæ ratio plane ef-
friuola. Nam eodem iure quinquagint
stipulationes ad vnum contractum (qui
vnius iuramenti religio confirmat) per-
tinentes, vnius stipulationis loco pon-
rentur. Id verò falsum & absurdum
inter omneis conuenit, cùm totidem
contractu stipulationes extent quot
sunt clausulæ, & vicissim tot senten
quot stipulationum capita: quapropt
etiam in prouocationibus sic possunt
uidi, vt de vno capite reliquis integ-

a Faber. in §. item si quis postul. princ. de actio. & in l. vna. ver. contra. de confe. ex l. publia. §. vlt. depositi. ff. & ex l. si filius. § vlt. de interr. act. Cyn' in l. 2. q. vlt. de dõ. ã. nup. C. Iacob. Rau. Petr. bella perti. & Cy in d. l. vna. q. 13. Alber. ibi. q. 10. de eõ fes. C. arg. l. etiã. §. 1. de mino. Alex. cõs. 22. ver. ꝑterea. li. 2. de dõ. ã. nup. text. in l. neminẽ. de lega. 2. & l. Põponi', ap-

ppellari posit *b*. Contra verò bona pars octorum diuidi posse cõfessionem in- icat: quæstionem hanc enim fuisse la- obi Rauennatis tempore agitatam, & onstitutum fuisse diuidi confessionem portere *c*. In hanc sententiam iudicia uàm plurimis arestis facta sunt *d*: itaq; causis ciuilibus & criminalibus obser- atur, adeò vt si reus fatebitur se quidem ccidisse, verùm cùm priùs inuasisset al- r, prius illud cõfessionis caput pro ve- ex indubitata probatione habebitur, osterius verò ad purgationem confessi ermens non existimabitur probatum, d accusatus defensiones suas ad se pur- andum probare tenebitur: si non faci- t, subibit condemnationem *e*. Propriè men hoc pacto non diuiditur confes- o: si enim diuideretur & reijceretur, o- nino accusatus excluderetur à purga- one sui afferenda. Vbi verò probatio ficit & probationis consequendæ ra- o, exempli gratia de nocturnis mago- m congressibus, quæritur an tota con- sio tãquam vera admitti debeat, cùm

§. 1. & ibi las. col. 2. de acquir. possess. ff. Bal. in l. 2. de trãsact. 61 in hoc iudic fam. herciscund. Bald. & Florẽt ibi. per l. Corne. de iu. patronat. Bal. in l. 2. de re iudi. C. Fe. in c. cùm inter, prima fallen. de re iudic.

e Ex l. pfecta. de donat. C. & l. pub. §. vlt. depos. & ibi Accurs. Ang Salic. Bart Pan. in c. bonæ memoriæ, vers. extra. de postu. præla. Cepola caute.

in eo quod pondus tum in eo quod
uamen causæ accusati affert. Nam in
demum specie tota cõfessio vniuersæ
cipienda aut repudianda est, quam sen
tiam iureconsultus Alexãder defend
Iudici enim virum interrogãti cur
vxorem non accusauisset, respond
se voluisse honori suo & familiæ suæ
sulere: vxor verò dicebat virũ semel
tùm eò abiuisse. Verũtamen ne hoc
dem responso fuit excusabilis, cùm
rem suam turpissima atq; inprimis
renda scortatione quæ vnquam
tari possit contaminatam sineret per
nere, atq; (vt ita dicam) lenocinij
ctus esset. Etenim Sagas omneis
tem habere cum diabolo cõsuetudi
antè ostendimus: præterea constat
omneis eum læsæ maiestatis cõuinc
cõiurationem cognitã non reuelau
licet in coniurationem minimè
consenserit *b*: quanto igitur magis
futurus est qui per spectum læsæ
tis diuinæ & humanæ crimen ante
nia detestandũ dissimulauerit *c*. An

184. si mu-
ruam, per
l 3. §. 1 de
iureiu. Fel.
in c. cùm
dilecti, de
accu. fine.
a Boer. in
decis. Bur-
deg. 243.
num. 7.
el. si non
conuitij.
de iureiur.
C. & l. 1. de
sicarijs. C.
a In cons.
80. col. 2.
vers. posse.
l. 7 Rota
decis. 408.
fuit dubi-
tatum, in
nouis. Ca-
strensis cõ.
269. fi. lib.
2. Steph.
Bertrand.
cons. 151.
viso lib. 3.
et cõs. 148.
ex thema-
te, nu. 3. li.
4. Ancha-

ran. cons. 208. Iudex cons. pen. & cons. 207. quæst. col. 2.

& vt Magus censeri, & qua pœnæ affici debeat, dicemus postea. Sed videamus q̃ int Iudicis partes, si primũ Saga fateatur, deinde infitietur factum. In hac causa dingui oportet, atq; obseruari an prima onfessio coram Iudice competẽte & siquæstione facta sit, cum præuẽta Saga ecusata est: tum. n. confessioni primę rendum, & quãuis non alia extaret ptio, ad condemnationẽ pcedendũ (pã penumero fuit exploratũ Sagas in vinulis p Satanam informatas ab antegressa cõfessione discessisse) & qa hoc crimẽ supra omnia turpe & detestandũ est, vontaria Magorũ q̃ præuenti fuerunt cõfessio habẽda est certæ & indubitatę pbaonis loco. Canonicũ Lauellensem meini an. 1569. veneni infusi in Lauallẽsis ecani calicẽ accusari, q̃ nocturnã missã ciẽdo medicatã potionem hausit & in rã prostratus est, deinde verò cuomu- Reus voluntariè & sine quæstione agouit factum, cõdemnatus Curiã Parisiẽm appellauit, interea verò informatus q̃ antè fuerat confessus pnegauit. Placuit

b Do. in l. quisquis. ad l. Iul. maiest. C. c c. vergentis. de hæret. & l. vlt. de malefic. C.

cuit tamen Curiæ hominem igni
cumque vidi cùm ad ſupplicium ra
tur: quod Curia, ſi confeſſionem
ſiſſet quæſtio, nõ fuiſſet iudicatura.
verò, ſi confeſſio coram incompe
ludice fuerit edita? an vim prob
obtinet? Statuunt plerique ne ido
quidem præſumptionem eſſe ex qua
queatur reus, nedum probationem
ſam *a*. Quinetiam Canoniſtarum
na pars putat confeſſionem extra
um factam neque confitenti neque co
ſortibus eiuſdem criminis vlla ratio
damnoſam eſſe *b*: alij eam quæ coram
ludice incompetente fuerit, idem pra
ſtare quod præſumptiones & coniectu
ſolent *c*. Hic autem error profluit
dicto Vlpiani in l. certũ. §. ſi quis ab
te, de confeſſis. ff. vbi ait ſi quis ab
aduerſario ſit confeſſus, eum pro iu
to non haberi: verùm ex eo minim
quitur confeſſionem ſiue in iudicio
ctam ſiue extra iudicium, ſiue apud co
petentem ludicem probationis hanc
lam minus pro rei conditione non

a Exl. diu. de cuſto. reo. vbi Ba. & D. in c. at ſi clerici. & Felin. de iudic. ext. Alber. in l. Magiſtratib. de iuris. Aug. Aret. in §. ſed ſiquis. Inſtit. de ſuſpec. tut. deciſ. Capel. Tolos. q. 425. So. conſ. 108. nu. 5. li. 4. Guido deciſ. Del. 120.

b Felin. pro regula ponit cum 9. fallẽ. in c. olim. de reſcrip. Cornæus conſ. 128. lib. 1. Bald. conſ. 122. verſ. nã fama. li. 1. Caſtr. in l.

re. Itaque viri forensis administratio-
s peritissimi *d* putāt confessionem ab-
nte aduersario factam nihil esse, si eum
esse postulet necessitas: Quòd si Iudex
competens de facto cognitionaliter
estionem habuerit & reus coram ipso
erit confessus, etiamsi propter incom-
entiam aliámve nullitatis causam
gnitio fiat irrita, sua vis tamen constat
obationibus. Alioqui multa crimina,
ulti sontes impunè abirent: cui malo
curri omnino præcipit *e*, & ita prospi-
vt a iniquitate & absurditate vindice.
rlas: in primis verò ob incompeten-
m ludicis probationes intercidere fo-
iniquissimum in Magorum causa, v-
tam difficiles probationes & tam ab-
a sunt scelera, vt vix è millenis vnus
pplicium perferat. Diximus de volun-
ia confessione, quæ tertia esse proba-
necessaria dicitur: nam quod ad con-
ssionem violentam & extra ordinem
estione extortam, probationem ali-
am efficit si reus à quæstione remotus
confessione perrexerit: si destiterit,

transferre.
ver. & li-
cet. de trāſ
act. C. Sal.
in l. & bo-
nę fidei, de
iureiur. C.
c Immola
in c. per in-
quisition.
de electio:
& in c. 2.
de cōſ. Io.
And. in c.
qualiter de
accu. Ang.
cōſ. 28. qdā
Rom. con.
28. viſo. p
tex. & gl.
in l. 5. de a-
dul. ff. & p
l. ictus fu-
ſtiſi. de ijs
q not. in-
fa. Panor.
in c. de hoc
de ſimōia
& in c. oli.
de reſcrip.
d Ang in l.
Papinian.
§. meminiſ
ſe. de inof.
Bar. in l. cū

facta. de iur. & fa. igno. Im. & Ant. Butr. in c. si cautio. de fide instrumēt. l. ita vulnerat. ad l. Aquil. ff. l. Saluio. de legatis præst. ff.

præsumptio magis est quàm probatio necessaria. Dicamus igitur de præsumptionibus quæ contra Magos haberi possunt.

De præsumptionibus aduersus Magos. Cap. IV.

Cùm tres probationes euidentes deficiunt, factum permanens notorium, sermo consentiens testium αὐτοπαθῶν, & voluntaria repetitaq; confessio rei ante confessionem præsumptiones oportet expendere quę ad probationem & punitionem Magorum possunt conducere. Præsumptionum autem aliæ sunt temerariæ, aliæ probabiles, & violentæ aliæ. Extrema iure potest statui, estque aliarum probationum omnium valentissima, cuius autoritate probationes cæteras concludi omnes Doctores consentiunt. Talis fuit præsumptio ex qua Rex Salomo litem diremit matrum de puero inter se contendentium *b*: & Imperatoris Claudij *c*, qui matrem ei iubebat

a c. ad id. c. is qui. de sponsal. c. per tuas. de cond. appo. l. si quis adulterij. de adulter. C. *b* in c. afferte. de præsump. *c* Sueton. in Claudio.

ere quem filium esse negabat suum. At
rare Salomo & Claudius in ista causa
otuerunt. Fateor: sed in causis quoq;
culpatorum testium & confessionum
rari potest: quemadmodum suprà mā-
pium multatum fuisse morte ostendi-
us eò quòd hominem qui desyderaba-
occisum à se fateretur, qui tamē post-
comparuit: ideoq; lex dicit *d* non esse
i occisoris confessioni habendam fi-
m, nisi de occiso appareat. Sed præ-
mptiones iuris *e* & ex iure constitutæ,
ionis naturalis nituntur fundamen-
o. Etenim præsumendum est matrem,
omnia tentauerit ad redhibendum
m præoptaturam vt adiudicetur al-
iquàm vt tradatur morti: Similiterq;
qui factum quod negat renuit eiura-
; aut iuramentum deferre aduersario
ferenti, se reum peragit. Alphonsum
gem Neapolitanum legimus cùm pa-
filium suum negaret esse, mandauisse
mercatori Afro vænum daretur filius,
m filium à patre receptum esse: ita præ-
mptione lis fuit sublata. Verumtamen

d l. item Mela. ad l. Aquil. ff. *e* l. manifesta. de iureiur. & ibi Bart. l. si hi qui adulterij, ad l. Iul. de adult. C. l. excipiuntur ad SC. syllan. ff. *f* auth. nō licet de liberis præ. C. l. iura sanguinis de regu. iuris. ff.

si qua probatio euidens contrarij extabit, contra præsumptionem militur *a*: quicquid probationem excludi contendant præsumptionis *b*. Nam hominis acceptilatio exhibentis probatio admittitur *c*, quibus de solutione nec iurare ipse nec mentum deferre voluerit, eo quòd satis meminisset facti, nec sciret an ret penes se acceptilationem. Præautem Magorum & miracula conturam haberi in præsumptionibus est iniquissimum: nam Lex Dei certam & indubitatam probatiostatuit, mulierem præstinguentem los non sines viuere, quod illæ propalàm faciunt: sic enim Lex Deituit, eos qui fascinant cum Satanagisse vt res contra naturam faciant. gitur (vt ad præsumptiones contragos veniamus) liberi ad matris mareperiantur occisi, quamuis nemoter ipsam sit domi, non oportetmere cædem fuisse ab ea perpetcùm aduersetur iuris præsumptio

a Alex. cõs. 158. li. 2. n. 9. & gl. in l. si tutor. de peric & cõmo. Tiraquel. in l. si vnquã. de reuoc. donat. nu. 133. C.

b Doct. in l. manifestæ turp. de iureiur. ff. Panor. in. c. afferte. & in. c. quanto. de præsump. & c. quanto de præsũp. Ioan. de Grasis in d. c. quanto. & Cyn' in auth. sed id. eod. de donat. ant. nupt. C. & § 1. in auth. de æqualitate dotis. & l. vlt. prí.

supra

absoluitur illa, nisi probatione cui-
nissima cædis conuicta sit. Sin autem
gam esse rumore prædicabitur, eam
orum ipsius liberorum parricidam es-
præsumitur, nisi probationibus se in
ntrarium probet. Catharina Darea
oparis die secundo Februar. M. D.
XVIII. duas puellas iugulauit, v-
m suam, alteram vicinæ, cùm tamen
magicæ non fuisset infamata. hæc di-
olum confessa est hominis proceri &
migri specie curauisse vt id faceret,
dèq; cremata est prouocare nolens
muis Coparārum Præfectus licere
oneret: nam agnoscebat se hoc ge-
mortis esse promeritam. Sic conui-
s Raziorum Baro se octo infantes cō-
ssus est occidisse & sacrificasse diabolo,
sibi Sathanam indixisse vt suum ipsius
erum adhuc sacrificaret auellens ab
tro matris, quæ rem subodorata est,
que iudicium in eum constitutum.
anassem Iudææ Regem, maximum sua
ate Magum, liberos suos diabolo sa-
ificauisse legimus, qui promissis de

decur. furio. l. penult. §. de vno. de rit. nupt. l. creationi. bus de Episcop. audient. l. humanitatis. de impub. & alijs substitution. C.

summa amplitudine ab eo acceptis, ab hostibus comprehensus & dignitate dejectus est. Magum ergo ex præsumptione diuini iuris parricidā esse præsumitur, & siquādo Magi hominis infans deprehenditur, præsumendum est ab eo sacrificatum fuisse diabolo, nisi secus probaverit. Atq; hæc iuris diuini præsumptio ratione nititur: nam qui omni pietate in Deum abiecta seipsum diabolo mācipauit, omnem humanam pietatem studiumq; naturale & στοργὴν exuit. Eum ergo præsumendum est confeciſſe omnia quę Magi solent: & quamuis facta errori potius quā malitiæ æquū sit accepta ferri *b*, nisi appareat secus *c*, Magos tamen nihil errore feciſſe, sed malitia & impietate semper præsumimus. Omnia improbitatis genera Magi in vsu habēt de mago homine præsumi necesse est: cùm tamen vir furti damnatus, alterius improbitatis nomine quàm furti aut falsi neq; diffametur, neq; præsumatur reus *d*. Siqua itaq; Saga damnata fuerit sortium magicarū, Saga semper esse præsumetur, ac proinde omni-

a Deut. 18. Leuit. 20. 3. Reg. 18. *b* Arg. l. Si minor. §. qui assidua. de æd. dict. ed. l. fin. in fine. de fideiuss. C. l. si pri⁹. §. certè. de aqua pluu. Alex. cons. 129. lib 7. nu. 11. *c* l. quoties. § tantūdē de hæred. inſtit. & ibi Bart. Bal. Ro. Caſtr. con. 203. li. 2. Immola con. 104. Bald. conſ. 144. l. 1. Cumanus cōſ. 135. et 142. Dec. in l. filibrarius. de regul. Cepolla conſ. 21. co. 4. Cur.

mnibus impijs ſceleribus inquinata de
ibus notantur magi: & quamuis non
roceſſerit aduerſus eam condemnatio,
fficiet tamen accuſatio, rumor, & pu-
licus ſermo ad præſumptionem violen-
am infamiamq; facti. Si enim lex muli-
rem accuſatam adulterij, nec damnatã,
hilominus in vitam notari præcipit *e*,
anto æquius ea notabitur & infamis
abebitur quæ Magiæ nomine traduci-
ur? Nam cùm mulierem Sagam eſſe fer-
ur, eã Sagam eſſe præſumptio eſt vehe-
entiſſima, ex qua indicijs quibuſdam
onjuncta iure poteſt ad quæſtionem ra-
ecti cauetur edicto Lodouici 12. Galli-
arum Regis ne quæſtioni dedatur quis-
quam niſi inculpatus teſtis cum indicijs
exiſtiterit. Certè in alijs criminibus ex iu-
re non poteſt quiſquam ob communem
famam quæſtioni ſubijci, vt inter omneis
ferè Doctores cõuenit *f*. Quamquam ex
Mantuana conſuetudine ſi teſtes quatu-
or communem famam à ſe auditam di-
cerint, in criminibus ſingulis capitalibus
quæſtionem legitimum eſt adhiberi:

ſenior cõſ. 55. Alex. conſ. 53. li. 7. nu. 16. *d* Canoniſtæ in c. 1. de pſump.

e l. palàm. §. quæ in adulterio. de rit. nup. ff.

f Io. And. in add. ad Specul. tit. de probat. §. videndum. verſ. 13. Bal. in l. nulires. de quæſt. Cynus in l. vlt. eod. C. Butrig. in c. veniens. col. 4. de teſtib. Alex. con. 5. col. 2. lib. 1. laſ. l. admonendi. col. 15. de iureiur. ff. Marſi.

multo

multo magis ad quæstionem rapietur i[l]le de cuius arte magica communis r[u]mor & constans increbruerit, cum fama constans legitimæ probationis vim habeat, nisi contraria probatione refellatur *a*. Contrà verò si mulier nunquam suspecta Magiæ mortis in vllum illatæ accusabitur, nisi manifesta fuerit probatio homicidij, non est in iudicio statuenda condemnatio *b*, sed amplius deceruendum, & illa interea dum cognoscitur vinculis eximenda. Verumtamen si sermoni communi & famæ hærendum est, eam non ab aduersarijs sed ab hominibus fide dignis oportet nasci *c*. Hæc distinctio videtur necessaria, vt præripiatur improbis occasio appetendi bonos calumnijs. Neque verò illud necesse est, quod multis video placuisse *d*, vt communis rumor à maxima parte popu-

in l. de minore. §. plurium. col. 5. vers. alterius. de quæst. Felin. in c. veniens. 1. de testib. col. 5. Marsil. in praxi crimin. §. diligenter. nu. 8.

a l. si mat. ne de stat. defun. C. l. 2. si seru[s] vel libert. C. c. transmissa. qui filij sint le.

b c. cum in inuent. de præsu. ext. l. non omnes. §. à barbar. de re milit. ff. l. 4. de suspec. tut. ff. l. 1. si quis imperatori maled. l. de actioni.

c c. qualiter & quando, de accusat. Bart. in l. de minore. §. tormenta. de quæst. Alex. ibi in addit. Salice. in l. ea quidem. de accus. C. Textus. in c. iuuenture. extrà de purg. Canonic. Deci[us]. cõs. 37. in causa, coll. 6. nu. 9. & 10. & cons. 133. viso processu.

d gloss. in l. 3. §. eiusdem, de testib. Bar. in l. de minore. §. plurium de quæstio.

defini-

finiatur: in magno enim oppido esse
morem suffecerit à vicinis omnibus,
ia res propinquorũ suorum propinq
elius, quã longinq alij cognouerunt. I-
que viginti homines (hic enim iustus
arum turbarum numerus) satis futu-
sunt ad rumorem comprobandum. Si
is autem dixerit vocem populi negli-
ndam esse, eamque vanam existima-
; id quidem verum est si contrà aut
insus aut ratiocinatio iudicandum esse
icerit. Sed in Magorum causa vix fieri
otest vt vox popularis erret *f*, maximè
si qua species adfuerit, quam Doctores
egitimam famam nominant *g*. Multo
agis autem id oportet statui si præter
mmunem famam indicia exstiterint,
erbi gratia, si saga dum comprehendi-
r dicat, actum est de me, aut ne morte
fficiatis me, id quod res est enunciabo:
m enim mutationem admirabilem
um animo suo sentit: vt fecit quædam
aga, cuius à Præfecto Tenalliarum fuit
latum ad me iudicium. Certissimum
rofectò indicium maleficij, cùm quis se

el. decuri-
onum. de
pœnis.

f Panorm.
& Felin. in
c. veniens.
1. de testib.

g Paris.
cons. 154.
li. 4. num.
12. vsque
ad 18.

antè

antè condemnat quàm accuſetur: vt
fecit, qui poſtquàm parentem occidiſſ
nidum cernens hirundinum pullos o
cidit & attriuit pedibus, atque hoc fa
crudelitatis reprehenſus: Iamdiu, inq
hoc mihi ſolùm exprobrant me pare
meo necem intuliſſe, ex hoc indicio
Plutarchus) comprehenſus patricid
quæſtionem raptus eſt, & agnouit f
ctum: aut ſi curationē afflicti pollice
Saga & reinfecta fugit, vt Ioanna Heru
leria (cuius antè meminimus) fecer
Quiſquis enim ab iſto crimine purus e
calumnias à quibus in criminibus al
metuitur nunquam pertimeſcet. Ver
borum item coniurationes & inuoc
tio Satanæ qua ad maleficia eximend
tuntur Magi, præſumptiones ſunt vi
lentiſſimæ, quæ hominem Magicæ a
arguunt. Etenim exorciſtas quoq; ip
capitali pœnæ lex ſubijcit, l. 2. & 3. de m
leficis C. qui colebant artem eiura
diabolos atque depellendi: hi enim fu
runt Magorum facilè principes, qui re
gionis prætextu (ait Hippocrates in

a Bald. in l. diffamari. de ingen. manum. C. & in c. veritatis. de iureiur. & in l. proprietatis. fi. de probationib. C.

de morbo ſacro) adiurationes con-
ctas precibus exercebant: & quamuis
ominem qui hac ratione ſanat affectos
morti non adiudicet, Magum tamen
Dei morte multari iubet. Hunc enim
rtum eſt pactione teneri cum Satana,
loco vnius quem ſanat binos affligere,
antè oſtendimus: vt autem nihil in-
ueuerit quàm quòd Deum abnegans
ligauit ſe diabolo, hoc ſcelus meretur
ortem omnium atrociſſimā. Alia in-
cia ſunt hæc, geſtº Magi (nam ferè vul-
um defigit humi, nec in os audet aſpice-
mutationes reſpondētium incertè ad
trogata *b*, ante omnia verò ſi vno aut
oque parente Mago natus eſt Nā hoc
put ſi cū ſermone publica coniunxeris
miſſimum eſt argumentum: quia nul-
m eſt ſacrificiū quod ab iſtis hominibº
topere diabolus expetat, quàm vt ſuos
ſorum liberos, ſimulac hauſerunt lucē,
oueant dicentque diabolo ad cultum i-
ius, vt exemplis commonſtrauimus. D.
ntonius Lonanenſis vicarius generalis
pis apud Ribemōtenſes nup mihi nar-

b l. vniuſ. §. teſtes. de quæſt. c. literas de præſcrip. Bar. in l. vlt. de q̄ſt. Anchoran. conſ. 288. Alex. conſ. 77. li. 1. Socin. conſ. 15. lib. 2.

rauit

rauit se cognouisse in iure de Claudi
Vvaterio quodam sortilegiorum mul
torum reo, cuius pater Nicolaus Vvate
rius eiusdem impietatis reus in carce
vita defunctus est, & auia nomine Ca
tharina (cathonem Picardi vocant) viua
igni tradita. De Ioanna Heruilleria iam
notauimus: matrem eius Arestocrem
tam fuisse viuam, eam verò iamq; dica
tam Satanæ cùm prehenderetur mate
Barbaram quoq; Dream (quæ paru
combusta est) Lognianas Sagas apud Po
tezanos, Valerianas in Sabaudia, & illam
Castelli russi filias suas malis artibus im
buisse: ex quibus omnibus confici pote
regula ampliſſima & exceptione pau
ciſſimæ. Si enim Saga est mater, et et
am filia: quod in causa impudicitiæ di
citur filiam esse matri persimilem no
semper verum est, de magis verò om
bus ferè certissima est regula, vt exim
meris iudicijs compertum est. Alia qu
que præsumptio est, si non fleuerit Sag
quam præsumptionem Paulus Grilla
dus & Inquisitores illi quorum op
crem

matæ fuerunt innumeræ annotant
valentissimam. Regius ille vicarius
ud Ribemontenses, cuius modò men-
nem feci, vnam Sagarum (de quibus
gnouit) in iure confessam narrabat
garum dexterum solum modò ocu-
ternas lachrymas eijcere: quod non
mirandum esse putauimus. Item si Sa-
in domo aut stabulo alterius depre-
ndatur, & mors aut subitus morbus a-
quem paulo pòst opprimat, præsump-
aduersus eam est, quamuis neque pul-
cubus comperiatur instructa, neq; for-
missa sit inijcere, quæ probatio futura
euidens. Atque hæc postrema præ-
uptio vires habet maximas, qua vtun-
Cornificius *a* & Bartolus *b* aduersus
quiinsolens in loco visus est vbi eri-
fuit commissum dum committe-
ur, aut qui in propinquo deprehensus
cùm perpetraretur illud *c*. Extant re-
es historiæ huiusmodi, vt apud Pe-
montanos Cazalij quædam nomine
drogyna videbatur cùm intraret in
aedes, & paulo pòst homines in-

a Rhet. ad Herennisi. *b* Bar. in l. vlt. in fin. de quæst. Salic. l vlt. eod. C. Paris de Puteo in trac. Syndi verbo viso, ex. l. 1. §. quid ergo ad Sc. Syllanian. *c* Bar. in l. furt. de furtis ff.

teribant: Comprehensa itaq; , Sagar
omnium consortium eiusdem malefic
retexit coniurationem (erant autem
fermè) quæ exteram ianuarum manu
ad enecandos homines perungebant.
anno M. D. XXXVI. accidit. Gene
quoq; posteà idem effectum est anno
D. LXVIII. vbi ad septennium fuit p
stilentia ex qua occubuerunt multi. No
absimile est quod de centum septuagi
ta Sagis legimus, quæ Romæ ex cade
causa sublatæ sunt Claudio Marcello
Valerio Flacco Coss. quo tempore p
veneficis adhuc habebantur. Adhæc fr
quens cum certis & conuictis Magi con
suetudo, præsumptio est perualida & ob
seruatione digna: similis enim simili p
rumq; adhæresçit a. Etiam hæc pr
na fuerit præsumptio, si mulier susp
soleat comminari. b Impotens enim
tura mulierũ incredibili vindictæ c
ditate feruet, nec linguam à minis co
bere potest siquam nocendi facultat
habuerit: mors itaq; si minas seqtur, m
ximè violenta est in criminibus alijs p
sump

a arg. l. 3. §. nullus, de excus. tu. l. item apud Labeonẽ. §. adduxisse, de iniur. ff. l. nullus. §. 1. de actio. empti. ff. l. ædiles. §. Prædius, de ædilitio edicto. ff.
b Bald. in l. pacumenius, de hæred. instit. ff. arg. l. si hi qui adulterij. de adulter. C.
c Si verò nõ mandat. ff. l. 3 de repudijs ff.
d l. famosi. ad l. Iul. maiest. ff.
e Specu. ti. de pscript. §. species. ver. sed pone. Alberi.

mptio c in hoc necessaria. Baptista Zi-
tus insignis Iurecoss. consilio 79. cuius-
am Germani Antonij Zund exemplum
ducit, qui necis Valentino cuidam il-
accusatus est eo q̃ paulo ante mor-
illius dixisset, non esse prꝛeteriturum
num quin ille tanquam baculus exa-
ceret, itaque ille obijsset. Fuit autem
gus in quæstionem raptus ob com-
nationem istam: hæc enim ad quæsti-
em sufficeret in omnib⁹ alijs crimini-
s, in hoc verò præsumptio est violen-
ssima. Sic confessio extra iudicium fa-
in alijs criminib⁹ ad quæstionem suf-
it, in hoc ad cõdemnationem: Simi-
ter si quãdo extra iudicium reus perpe-
i homicidij veniã postulauerit, idẽq; a
iudicio negauerit, quꝛstioni ex iure de-
tur: in hoc verò tam detestando crimi-
legitimè ad pœnam condemnatur,
q; pro conditione personarum. Om-
enim Doctores rerumq; forensium
iti consentiunt, reum conuictum es-
ri criminis cuius insimulatur veniam
iure postulet, quãuis id deinde abne-

ctus in l. metum. & met. cau. C. Bal. & Im. in l. 1. de seruis. fugit. C. Fel. in l. cũ oportet. de accusat. & l. de minore. §. tormenta. de quæsti. Ang. Aretin⁹ in sua inquisiti. in gl. super verſ. comparent. el. 5. de adult. ff. gl. & Bart. fe. venerabilis. de electio. & Docto. in c. exhibita. de homicid. Io. Andr. Hostien. Butri. Cardina. Panorm.

get: similiterque confessionem extra
dicium factam, posteaq; reuocatã, in c
minibus alijs ad quæstionem sufficere
Eadem mendaciorum *b* responsorum
variè nutantium est ratio; sunt enim
olentissima indicia & præsumptio
aduersus Magos ex quibus torquen
legitimum est. Huius autem execra
criminis iudicium extra ordinem op
tet fieri diuersa à criminibus cæteris
tione: in quo si quis ordinem iuris
rensesque formulas obseruare volue
ius diuinum & humanum planè perq
tit *c*. Verumtamen non est temerè a
uersus Magos adhibenda quæstio. Ha
enim parui à Magis fieri Iudices an
tant: itaque fieri posset vt impune a
rent Magi, propterea quod à quæsti
si præfractè infitiari potuerint, plu
soluuntur rei: quo instituto nullum
uius periculum potest accidere in q
stione istius criminis maiestatem D
hominumq; minuentis, & crimina o
nia quæ homo comminisci potest co
tinentis *d*. Nam nisi Magum Satanæ

manu

a Bart. in d. l. 5. de adult. ff. gl. l. ictę? fust. de ijs qui not. infa. Bart. ol. & alij Doct. in l. quoniam. de infa. Alex. & Soc. in 7 magist. de iurisdict.

b l. vnius. §. testes. de quæsti. & c. literas de præsumpt. extrà.

c c. tua nos. c. vestra de cohabitat. cleric. c. cùm dilecti. de consang. & affin. 2. q. 1 c. prohibentur. §. vlt. *d* l. 3. §. de vit. dam.

lefic. C. e. vergentia de hær.

anu Iudicum nequit eximere: tamen
mpertum illud est, nisi resipuerint, à
ana non relinqui Magos, sed ipsius
oque aduersarij nomen ab ipso indi-
reis. Ex D. Adamo Martino Biebra-
Præfecto audiui persæpe Biebranam
am, cùm quæstio de ea haberetur, di-
ipsi, Noui futurum vt me excipias
, & amplius prædixisse ipso autore
ne perituram, cùm nondum lata fu-
sententia: Etsi hoc culpa euenit car-
is, qui eam ex sententia strangulare
non potuit. Contrà verò dissuadet
anas ne verum enuntient, & non-
quam etiam torturæ sensum adi-
, vt inquisitor Sprangerus ait, qui
non temere quæstioni admouen-
censet. Hæc mea tamen fuerit sen-
ia, si puella ætate parua puérve fue-
ut tenera mulier, aut delicijs assue-
iuuenis, si præsumptiones fuerint vi-
æ, vt alijs cum terrore exhibeatur
lio, & subdatur alijs: at Sagis vetu-
minimè, quæ obfirmationis callum
equitia sua obduxerint. Sed postquã

a Paris de puteo in tract. de Syndi. c. tortura. Sylvest. Prieras in tract. de strigib. demonst. Mirand. li. 4. cap. 5. Paulus Grilland. in trac. de quæst. 4. q. Hippolytus. Marsil. in l. repetit. coll. 4. de q̃st. vide supra li. 4. ca. 2.

ab homine torto veritas expressa est, ſ
ſtudiosè oportet asseruari ne cum eo di
bolus colloquatur, deinde post horas 2
eandem confessionem iteratò repeti,
Rex Ludouicus 12. edicto sanxit. N
perseuerari in confessione opus est v
cessaria fiat probatio, vt edictum pe
pit compluribus Arestis confirmatum
Alioqui si extra quæstionem Saga re
cauerit confessionem suam, non po
hoc argumento ad mortem damn
aliáue pœna corporali affici, nisi præ
tiones aliæ exstiterint. Diximus ante
dictum Lodouici 12. (quo cauet ne ad
stimonium vnius inculpati testis subi
atur quęstioni reus nisi alia indicia ac
serint) non obtinere in isto crimine,
difficillimum est probationem inue
Etenim si ob læsæ maiestatis humanæ
men ex sola præsumptione legitim
quæstionē rapi suspectus potest: vt
per fuit obseruatum; præterea si in
criminib⁹ ex constantissimo Doctor
consensu *d* ob sermonem vnici incul
ti testis quæstionem licet offerre re

a an. 1535. mense Augusto.
b l. 1. §. D. Seuerus de quæst. ff l. sicut. eod. C.
c Faber in l. si quis. ad l. Iul. maiestatis, C.
d Accurs. in d. l. si quis. & ibi Bald. & Salic. Matthæus Afflictus in const. Napolit. tit. de ijs qui fidęiusso res. num. 17. licet verba l. mariti, de quæstion. ff. repugnare videantur.

condemnationem mortis, si duo te-
idem pro testimonio dixerint, ex lege
& institutis humanis procedere: pla-
iustius multò futurum est, si reum
omptè Iudices (vt Baldus & Alexander
quuntur) ad quæstionem applicaue-
t ob crimen tam abominandum e si
us testis inculpatus dicat, aut violentę
gntesq; grauiter præsumptiones ex-
t. Nam vnus inculpatus testis dimidi-
probationis efficit. Exempli causa,
labitur maritus se ab vxore in Ma-
rim conuentus deductum esse, & ne-
illa, torturæ debet subijci, nisi aut
ale odium aut periurium viri addu-
t. Hæc enim duo in testibus infirmā-
epita semper admitti solent: inpri-
s verò periuri hominis testimonium
nquam admittitur ad præsumptio-
m aut indicium constituendum, nisi
testis certus aut præsumptio violen-
ma eum adiuuerit: verbi gratia, si
mperietur signatus Magus, quo indi-
Trisalanus retexit plurimos. Ego ta-
cum Danæo sentio principes quosq;

e Bald. in l. 3. de epis-
cop. aud. C. Ang. in l. 1. de ma-
lefic. C. & in l. quicū-
que. de seru. fugit. C. Alex. li.
3. cons. 60. Afflictus in consue-
tud. Neapol. li. 3. de
nox. cap.
2. c. testi-
monium. de testib. & c. sicut
nobis. fi-
ne. Rapha
el Fulgo.
cons. 173.
& cō. 107.
& Decius
cons. 189.

Magos carere ſigno, aut illud habere
eo tam abdito, vt eos ſigno retegi ſit
ficillimum. Nam à Valeſio quodam
bili viro accepi quoſdam à diabolo
palpebrarum altera, quoſdam ſub
ex labijs, quoſdam in podice obſig
Triſcalanus autem dicebat ſignatu
gis ineſſe quaſi veſtigium leporis, &
uis ad oſſa vſque indatur acus, locum
men ſenſus expertem eſſe. Firmiſſ
quidem præſumptio hæc, & cum
cijs alijs ſufficiens vt procedatur
demnationem: quemadmodum
ſermo reſipiſcentis Magi conſcios
morte accuſantis præſumptio
alios vehementiſſima: hoc enim
ſumi opus eſt a, cùm pœnituerit ipſ
Deum inuocauerit, ab eo rem ve
tiatam eſſe. Sed illius dicto fidē no
uenit adhiberi ſi mortē obſtinatu
tat, vt pleriq; faciunt ab auditione
Dei abhorentes vehementiſſimè. A
hæc circumſcriptio illius regulæ
eſt quam veteres Doctores tradide
morientem præſumi ex veritate

a ex l. vlt. ad l. Iul. repet. & c. ſancimus. 1. q. 7. l. cũ quis decedens. §. codicillis. de lega. 2 ff. auth. q ob tinet, vbi Bal. de prob. & in l 2. comm. de legat. C. Doct. in ca. quãuis. de re iudic. Alex. in l. ſi dr do. de col. C.

iores itaq; ex ſermonibus ciuſmodi condemnationem procedebant, vt ſeruatum eſt in læſæ maieſtatis crimine. Sic Nero intimos & familiares quoſque curauit interfici ex ſermone moriturum, qui tamen nihil aliud inter mordendum ſpectabant quàm vt de aduerſis vltionem ſumerent. Verùm iſta omnia ex prudentis Iudicis & conſiderati officio pendent, vt obſeruet an vltionis odio loquatur moriturus, *b* & diligenter quærat an vllæ inimicitiæ contra deſunctum præceſſerint, Saga quædam Betonis nomine Malbeci ad Bellomontium Romanienſe cremata eſt, quæ iamiam moritura cùm interrogaretur an nobilis quædam fœmina quam indicauerat fuiſſet in eo numero, nobilis autem fœmina cum ea commiſſa pernegaret, his verbis reſpondit Saga, *No ſabes tu pas quæ lo farein cop que nos hemes lo baram a la croix? tu paſtis, tu partaues lo topin deus poſons?* id eſt, an neſcis cùm poſtremò ſaltationem haberem ad crucem artocreatis, te porriſſe pharmacorum poculũ? ad hæc ob-

b Bald. in tit. de pace Conſt. ver. vaſal. in fi. laſ. in l. 1. col. 2. Oldra. cõſ. 192. viſo. Hippol. Marſil. in pract. §. reſtit. col. 12. & in rubr. de fi. deiuſ. col. 7. 8. & ſeq. latiſſ. Bar. in l. ſi quis in grani §. 1. ad Syllan. ff.

mutescens fœmina non respondit quam, ita se conuictam ostendit. Sin tem Magus obstinatus moritur, cum tissimum Dei hominumq; aduersa esse præsumitur, qui viuens omnes care cupiat: vt Nero facilè Magos princeps dictum illius qui cœlum & ram in cineres abire optans dicebat, *moriente*, illius ergo dictum volens co gere dicebat ἐμοῦ ζῶντος, me viuente. H illa est species in qua præsumptio vnam euertit altera 4. Nec tamen ber testimonium morientis Iudex c temnere: fieri enim potest vt ex venia sit: vt suprà demonstrauimus non Magos à Magis interire, & (quod ait mias) Deum inimicos suos opera corum euertere. Sed si is quem obs tus Magus accusauit dixerit ad prob nem sui se ita semper vixisse vt virum num decet, audienda est illius defen sin autem eum contrà suspectum pateat, aut antè fuisse reum, sed neq; solutum sententia neque damnatum, um Magum esse præsumitur. Sed etsi

l. diuus de in inte. restit. 22. q. 2. c. est & c. ne quis arbitretur. 61. antiquæ. ad Vellei. C. l. vltima ad Macedon. l. vltima. arbitrium tutelæ. C. l. à diuo Pio. §. si pignora. de re iudicata. ff. Alexand. in l. inter stipulantem. §. 1. de verborum obligat. & cons. fil. 47. & consil. 91. coll. finali. lib. 6. Roman. cons. 250. Hippolyt. Marsil. in l. 1. §.

ur probationem contra præsumptio-
m iuris admitti non oportere *b*, & di-
oiure in Sagam est homicidij & par-
idij præsumptio: ferenda tamen est
ga, vt exhibeat aut viuos demonstret
s de quorum nece accusatur. Hæc e-
n defensio coniuncta euidentiæ per-
nentis facti plus potest quàm proba-
nes omnes & præsumptiones con-
ræ: *c* quemadmodum suprà osten-
mus veritatem permanentis facti con-
Sagam probationem esse omnium
identissimam. Regula autem iu-
st *d*, probationem minus legitimam
atrocibus & nocturnis maximè cri-
ibus (quale istud est) sufficere, quo-
probatio certa non potest obtine-
Sapiens verò Iudex ad consequen-
m veritatem omneis præsumptio-
s comportaturus est: modò ne id fa-
at quod multi Iudices in Germania
lent. Hi enim aut magos alios con-
iurunt, vt per eos ad saltum cribri resci-
ant an reus sortes exerceat: aut pueru-
templum adeuntibus nouos calceos

ad quæsti-
onem. de
quæstio-
nib. Spe-
culat. in
tit. de pre-
sumptio-
nib.

c Felin. in
cap. quan-
to. de præ-
sumptio.
Bald. in l.
contra ne-
gantem.
eod. Ro-
man. cons.
350. col. 8.

Alexan. in
l. vnic. vt
quæ desũt
aduocatis.
C. & con-
sil. 118.
col. pen.

d cap. præ-
tereà. cùm
glos. ext.
de testib.
Panor. in
c. venerab.
col. 2. eo l.
fiij q adul.
ad l. Iul. de
adulter. ff.

axungia

axungia suilla perunctos curant indui, v
Magæ inde nequeāt egredi, nisi eis visu
fuerit qui pingues calceos ferunt: aut a
bos pedes Sagæ & manus colligātes cu
imponunt aquæ leniter, eámque si leg
fuerit, in fundo mergi non posse putant
Hac enim via diobolus indicia, quæ in
cta oportet seruari, commutat in scho
lā Magiæ. Similiter ne illud faciat quo
in libro Coniurationum Romæ & dic
nione impresso legimus, vbi ratio expo
nitur faciendi caseum mulieris Sagæ no
mine, ex quo accusetur. Nobis verò ne
que illam formam, neque alias consi
miles quas legimus, placet exponere. Ve
rùm quæstio est si neq; Magi extabit con
fessio, neque inculpatus testis, neque per
manentis facti euidentia, sed violen
præsumptiones erunt, puta à vicinis co
nibus haberi pro Mago, aut bufones
ollis locisve abditis alentem deprehe
di, quamuis nemini sit comminatus Ma
gus, qui in hac causa statui oporteat. Ego
violentā præsumptionem eiusmodi no
sufficere statuo ad sententiam mortis fe
rendam.

à vicinis veritas melius haberi potest. Bart. in l. dominus horreorum locari. ff & arg. l. si ita. §. mulier. & ibi Bart. de fūd. instr. ff.

ndam, ad alias pœnas ſufficere. Dica-
sigitur de Magorum pœnis, quas pro
plitudine probationum maleficio-
mque prudenter augeri minuiq́ue ne-
ſſe eſt.

De pœnis quas merentur Magi.
Cap. V.

DVO ſunt omnino modi quibus ſua
Rebuſpubl. amplitudo cõſeruatur,
mium & pœna: quorum vnus ad bo-
pertinet, alter ad improbos, & niſi
ex æquo & bono ſingulis tribuan-
, nulla ſpes alia niſi ineuitabilis caſus
pub. maximęq́ue ruinę oſtenditur.
quòd pœnas de omnib⁹ delictis ſu-
neceſſarium videatur: nam neque lu-
reis iudicandis ſufficerent, neque
ſtendis carnifices; imò vix vnum cri-
è denis p iudices caſtigatur, ſed tenu-
imos ſolùm quosq; videris pœnas lu-
, qui gratia amicis aut pecunia valent
plerumque manus hominum effu-
: quamquã nec amici nec facultates
eos à Dei manu vindicaturę ſunt.

Hi au-

Hi autem falluntur plurimum qui ſo
alia de cauſa pœnas inſtitutas puta
quàm ad caſtiganda maleficia: At hic
nimus eſt me iudice fructus, qui ad R
pub. inde perueniat: Maximus e
ſummus omnium eſt, quod ſedatu
Dei, præcipuè ſi directè peccatum fu
contra maieſtatem Dei, vt in hac c
a Num. 25 eſt. Videm⁹ itaq; a cùm Dei populus
Moabitis adiungens ad Bahal pehor
crificia declinaſſet, viginti quatuor m
lia ex eis occubuiſſe, & longè plures fu
perituros, niſi repentè Pinhas Eleaz
filius iram Dei cernens exardeſcere v
è ducibus populi cum Moabitide cub
tem transfixiſſet. Tum mors deſiuit p
uadere: Deus autem Moſi, Pinhas, iq
ſedauit furorem meum ardẽte zelo
zelotypus fuit honoris mei, & obſtiti
populum iſtum perderem: dicito e
fœdus cum ipſo ac poſteris ipſius im
rum, vt ſacerdotio fungantur mihi. P
cà trecentos annos vixit, eiuſque poſte
ampliùs bis mille annos ſacerdotio h
nore ampliſſimo perfuncti ſunt. Hic

primus punitionis improborum fru-
s, vt sedetur ira Dei, & vindicta eius in
uersum populum auertatur. Ideoq;
dicibus fuit imperatum *b*, si postquàm *b* Deut. 21.
rquisiuerint autorem homicidij non
erunt deprendere, vt sumentes vac-
n sacrificent in loco vbi cædes com-
sa fuerit, manus abluant vt innocen-
facti, & Deum orent ne ob effusum
guinem ira sua populum perfundat.
undus punitionis fructus est, vt in re-
ē totam accersatur Dei benedictio,
t in lege Dei scriptum est *c*. Post- *c* Deut. 13.
igni & gladio tradideritis oppidũ
pulo meo fratribusq; vestris qui de-
tes Deum idola coluerint, & om-
animam homines & bestias occi-
tis, aggerem è lapidibus trophæi lo-
ccumulabitis: ac tum extendam am-
misericordias meas erga vos, & gra-
vos benedictionibusque cumula-
Tertius fructus ex improborum
itione procedens est, vt metus &
or incutiatur alijs: sic enim lex Dei, *d* *d* Deut. 17.
alij videntes punitionem metuant & 19.

pecca-

peccare. Quartus fructus, vt caueantur quos nondum infecit & corrupit improbitas, vt incolumes pestilentia inficiat
a Lenit. 12. & 13. & 14. que elephantiasis *a*. Quintus, vt improborum numerus minuatur: qua sola tione vetus Britanniæ consuetudo cit suspendi fures, quia nimius co numerus futurus esset. Atque hæc ba ineptæ illius consuetudinis, cùm *nes regionis syluæ non satis factura ess mors autem grauior sit quidem puniti ribus, sed furtis impediendis leuior*: v tamen consuetudo isto solo argume nititur. Sextus, vt boni securè vitam po sint transigere. Septimus, vt puniat
b Deut. 19. improbitas *b*. Hæc bona atque comm da ex improborum supplicijs profici tia placuit attingere. Si quis autem dus vnquam exstitit sedandi iram D benedictionem eius obtinendi, perterrendi aliorum supplicijs, hos lorum corruptione conseruandi, proborum numerum minuendi, bon rum vitam confirmandi, & improb tes summè detestandas quas ingen

ominis excogitare poteſt puniendi, hic
ntè vnus eſt vt omni rigore caſtigentur
agi. Quamquam non ſatis reſpondet
goris vocabulum, cùm nulla ſit tam
adelis pœna, quæ puniendæ Magorum
probitati queat ſufficere: omnia enim
orum ſcelera, blaſphemiæ, & inſtituta
chuntur in maieſtatem Dei, vt mille
ibus irritent & exacerbent eum. Plu-
ùm apud veteres fuit dubitatū, quod
us mortis in eum inſtitueretur qui
rem aut matrem occidiſſet: vt ex lege
mpeia in parricidas conſtat, cuius no-
n & accuratum ſupplicium lenius
dà viſum eſt. Quamobrem Tarque-
n maiorem, qui parentem ſuum Pi-
enſem Electum occidi curauerat,
ia Parlamenti voluit diſcerpi can-
te forfice, diffringi artus ad rotam, ac
remò concremari: etſi ne hoc qui-
pacto condignas pro merito pœnas
rferre videbatur, qui vitam ademit
quo acceperat. Altero quoque Are-
iuſdem Curiæ nobilis quædam fœ-
a quæ virum ſuum occidi curauerat,

viua exusta est: quod illa satis patienter tulit, cruentam subuculam viri sui ante oculos habens. Quidam etiã Magos dubitãt igni tradere, etiam eos qui pactum presso se diabolo adiunxerunt. Horum enim præcipuè vindictam diligentissimè & summo iure oportet persequi, vt ira Dei amoliamur vltionẽq; nobis superuenturam. Quoniam verò sortilegium autores nihil ampliùs quàm hæresin esse interpretantur (quamuis hæresis vera læsæ maiestatis diuinæ crimen est igitur puniendum ex cap. vergentis. de hæreticis) ideò tenenda est istius criminis à simplici hęresi differentia. Primùm enim hanc professionem Magorum primã esse demonstrauimus, quòd Deum omnem religionem abnegãt. Hominem qui Deum verũ deserit vt hæreat alteri Legi iubet lapidibus obrui *a*, quod supplicium tradunt Hebræi interpretes esse grauissimum *b*. Hoc verò ante omnia oportet obseruari. Mago enim (de quo dicimus) non videtur satis si Deum abneget vt religionem alterã amplectatur, sed omnem religio-

Primum Magorum crimen.

*a Deut. 13.

*b R. Maymon. lib. 3. more hamebocim.

eligioni veræ ac ſuperſtitioſæ renuntiat
ua homines in offenſæ metu contineri
oſſunt. Secundum Magorum crimen II crimen.
t, quòd vbi Deo renuntiauerunt, male-
icunt, blaſphemant, & prouocant eum
ſpectu maximo, & quemcunq; Deum
t idolum antè metuerint. Lex autem
ei, c Quiſquis Deum, inquit, blaſphe- c Leuit. 24
auerit, peccatum eius manebit in eo:
quiſquis maximum Dei nomen per
ntemptum pronuntiauerit, plectatur
orte: qui locus Philonem torſit, om-
ſq; Hebræos Doctores mirificè. Vide-
enim prius legis iſtius caput ad eos p-
ere qui Deum ſuum quem p Deo ha-
t blaſphemauerint, & hos dici repor-
ros peccatum ſuum. Alij interpretes
unt ei qui blaſphemauerit Deum, nũ-
am condonari (quodcunq; tandem
ppliciũ perferat) niſi ipſum pœnitue-
: & eum qui maximum Dei nomẽ au-
cius expreſſerit morte affici oportere.
a Legis d verba obſeruatione digniſſi- d Leui. 24
a affectemus, דנקבשם יחוח מות ירמת:
איש איש כי יקלל אלהיר ונשא

Quamobrem Hebræi ſanctiſſimum D
nomen neque ſcribunt vnquam, neq
pronuntiant. In priore autem legis
pite videmus non dici יהוה prop
Dei appellationem, ſed אלהים, quod
men Dijs omnibus & Angelis trib
Etenim videtur Deus innuere ab ijs
phemari Deum qui id blaſphemât q
Deum eſſe opinantur. Sic Deus qui
dà & voluntates hominũ ſcrutatur, c
ſilia ipſorum reſpicit: vt cùm olim M
crucifixorum, quos deos putabant
manus & crura confringebãt, aut ſum
ta hoſtia bufones paſcebant. Iam itaq
duplicem videmus & deteſtabilem M
gorum impietatem eſſe, quòd Deum
rum non dubitant blaſphemare & q
quid diuinitate aliqua præditum ed
tant, vt omnem pietatis opinionem
uellant & offenſæ metum. Tertium
men ampliùs abominandum eſt, q
dant fidem diabolo, adorant eum at
ſacrificant: & eorum ſceleratiſſimi fa
foſſa vultum humi abijciunt orantes
animo & adorantes diabolum. prou

*III Magorũ crimen.

Pam

mphila Lariſſana Saga in Theſſalia an-
notauimus ex Apuleij teſtimonio. Sed
procul abeamus, fuit in Laodunenſi
urbio cui nomẽ eſt à valle, Saga men-
Maio M. D. LXXVIII. quæ idem fe-
multis præſentibus. Iſtud autem ab-
inandum ſcelus omnia ſupplicia quę
omine excogitari poſſunt grauitate
rat, cùm diſertiſſimo Legis contextu
cipiat Deus *a* vt qui inclinatione ſo- *a* Exo. 20. & 32. Deut. 13. & 27. Num. 25.
honorem imaginibus quæ Græci
vocant, habuerit, plectatur morte:
Hebræum *Tiſtaueh*, Chaldęum *Tiſ-*
hil quàm inclinare denotat, quod
s Latini interpretes dixerunt ado-
At Magi non ſatis eſſe ducunt ſi ad-
erint ſolum aut coram Satana ſe in-
auerint, niſi ſe dedant ei, orentque &
ocent eum. Quartum crimen præ- IV Ma-
ente grauius eſt, quod permulti Ma- gorũ cri-
uerunt conuicti adeoque confeſſi ſe men.
geniem ſuam Satanæ deuouiſſe: qua
ietate Deus ſe in lege adduci pronũ-
ad vltionem in eos inflammãdam *b* Leuit. 21. Deut. 18.
Molocho dediçauerint liberos, quę

Ioſephus Priapum interpretatur, Saturnum Philo, vtut ſit, Satanæ & ſpiritibus malignis offerebantur. Quintum proue-
V crimen. hitur vlterius, Sagas ferè ex confeſſione ipſarũ conuictas eſſe quòd paruulos puros necdum baptizatos ſacrificabant bolo tollentes in aera, deinde aciculam craſſam in caput eorum inferẽtes vt eos enecarent, crimine grauiſſimo. Sic Sprengerus narrat vnam ſe autore crematam eſſe, quæ hoc pacto vnum & quadraginta necauerat. Sextum crimen homicidi-
VI Magorũ crimen. us ſuperiore eſt, quòd Magis non eſt ſatis ſuos ipſorum liberos diabolo ſacrificauiſſe & cremauiſſe ſacrificiorum ritu (a-
a Deut. 18. uerſus quæ Deus lege inuehitur, dicens ſe populos terræ ob iſtam abominationem exſtirpaſſe) ſed eos inde ab vtero deuouent Satanæ. Sic Raziorum Baronis Satanas indixerat vt filium ſuum adhuc in vtero verſantem ſacrificaret, eoque pacto matrem cum fœtu enecaret: quod & fuerat facturus niſi anteuertiſſet vxor, idem agnouit atq; confeſſus eſt. Duplex verò parricidium turpiſſima, cõiunctũ

ololatria. Septimum ac frequentissi- VII Magorũ crimen.
um est, quòd iurati Magi promittunt
iabolo se quoscunq; poterũt ad cultum
ius perducturos: idq; reipsa præstant,
rantè demonstrauimus. Lex autem Dei
recipit *b*, vt quisquis ita vocatur, eum *b* Deut. 13.
pidibus curet obrui qui animum ipsius
llicitauerit. Octauum crimẽ est, quòd IIX crimen.
noris causa inuocatur & iuratur per
omen diaboli: nam Magi eum semper
ore habent, & per eum duntaxat iu-
at, nisi cum abnegatur Deus. Sic aper-
veniunt contra legem Dei, quæ per a-
m quàm per Dei nomẽ iurare vetat *c*, *c* Ierem. 5.
amobrem Scriptura dicit, da gloriam 12.
a, quàm formulam Iudices cùm à li-
gantibus aut testibus iusiurandum exi-
rent, obseruabant, dicẽtes, tribue glo-
am Deo. Nonum est, quod Magi ince- IX crimẽ.
colunt adulteria, & eo nomine omni
culo infamati atq; conuicti sunt: nam
s docet Satanas neminem perfectum
agum aut incantatorem esse quin sit
patre & filia, aut ex matre & filio geni-
Quò spectat Catul. disticho:

Nam Magus ex matre & gnato gignatur oportet,
Si vera est Persarum impia religio.

Epiphanius contra Gnosticos & Archontas Nagoras in Apologia incestum Magis frequentem esse annotant. Omnia haec impia scelera directè in Deum & honorem ipsius committuntur, quae summo iure vlciſci tenentur Iudices vt iram Dei à nobis amoliantur. Cætera Magorum crimina ad iniuriam hominibus factam pertinent, & quæ illi cùm possunt vlciſcuntur. At nihil tantopere odit Deus quàm vt videat Iudices iniurias sibi ab alijs factas vlciſci, horrendas verò blasphemias dissimulare quæ in maiestatem Dei euomuntur, qualeis à magis prolatas antè ostendimus. Alia itaq; crimina persequamur. Decimum est Sagas homicidiorum artem exercere, adeoq; infantium cædes committere, ac postea lixare donec humorem & carnem ex eorum fecerint potabilem: quod Sprangerus ex ipsarum confessionibus scribit se cognouisse, & Baptista Porta Neapolitanus

1. Sam. 2.

X crimen.

ro de Magia. Neq; omittendum illud
, infantes priùs ab eis enecari quàm fu-
int baptizati, quibus quatuor circum-
ntijs exaggeratur crimen homicidij.
decimum crimen est, quòd humanas XI crimē.
nes ac puerorum maximè comedunt
gz, & palàm bibunt sanguinem: quod
lus admirabatur Horatius, cùm di-
et;

Neu pransæ Lamiæ viuum puerum extra-
hat aluo.

rumtamen istud est exploratissimum.
d si pueros habere non possunt, ho-
um cadauera è sepulchris effodiunt,
suspensorum eximunt è patibulis,
ut persæpe compertum est. Huc per-
et quod Lucanus olim cecinit,

--laqueum nodosq; nocenteis
Ore suo rupit, pendentia corpora carpsit,
Abrasit cruces, percussaq; viscera nimbis
Vulsit, & incoctas admisso Sole medullas.

ropterea se Apuleius narrat, cùm Laris-
m Thessaliæ aduenisset, sex aureos lu-
atum esse ex nocturna corporis vnius
ustodia, eo quòd Sagæ (per quas illa re-

gio famosa effecta est) nisi certa custod
adhiberetur, veniebant intrò quacun
forma videbatur, & ossium ten⁹ circu
rodebant corpora. Hæc verò detestabi
persuasio à diabolo mentibus huma
inditur, vt alij alios cædant vorentq;
euertant humanum genus. Hoc etia
addendum, Magos omneis plurimu
esse veneficos, quo vno crimine ad mo
tem damnari possunt ex Cornelia leg
de sicarijs, quamuis non fuerit venenu
traditum. l. 1. in verbo, venenum confe
ceris de sicarijs. ff. Homicidium autem
lege Dei *a* & humanis legibus *b* capital
iudicatur: similiter q̃ carne humana ve
cuntur aut vescendam præbent, mort
digni sunt. Sic Lutetiæ dulciarius pistor
suspensorum carne faciens artocreta
viuus crematus est, domus euersa, & in
terdictum ne ædificaretur denuò: sic lo
cus perdiu in icuncularum vico deser
mansit. Duodecim crimen singulare es
quod venenis & sortilegijs enecãt ab ho
micidio simplice disparatis lege Corne
lia de sicarijs & veneficis ff. grauior cri
offen

a Deut. 19.
b toto tit. ad l. Cornel. de sicarijs, C.

XII crimen.

ſenſa eſt ſi quem veneno quàm ſi aper-
vi ſuſtuleris, & grauius adhuc eſt neca-
ſortilegio quàm veneno. Grauius eſt, cl. 1. de
quit Lex c, occidere veneno quàm gla- malefi. C.
o. Decimum tertiũ Magorum crimen XIII cri-
frequentiſſimum, quòd ab eis pecora men.
ecantur. Ideò Auguſtanus quidã Ma-
an. M. D. LXIX. forficibus diſcerptus
, quòd redempto corio pecorũ mor-
eis intuliſſet. Decimum quartum eſt XIV cri
dinarium expreſſum Lege, quòd fru- men.
ſnecãt, & famem ſterilitatemq; inue-
t in regionem totã. Decimum quin XV crimẽ.
eſt, quòd Sagę cum diabolo rem ha-
nt, etiam dum maritis accubant, vt o-
eis confiteri ſuprà notauimus. Hæc
eſtabilia quindecim crimina, quorũ
inimum morte dignum eſt accuratiſ-
ma: non quòd ſinguli Magi rei ſint cri-
inum iſtorum omnium, ſed illud ta-
en compertum eſt Magos qui cum di-
bolo expreſſè pepigerunt, reos omni-
m iſtorum ſcelerum ferè, aut certè plu-
morum eſſe. Cùm autem multa crimi-
& multis actionibus ab homine com-
mittun-

mittuntur, ſingulorum pœnas oportet repeti: neque vnum impunitum relinqui ex concurrente altero *a*, ſed plures pœnas (vt ait Bartolus *b*) diſtinctas imponi ſiue legibus & inſtitutis, ſiue arbitratu Iudicis *c*. Si plura crimina in facto eodem committuntur, idem iudicium eſt: niſi crimina ſint vnius ſpèciei, vt parricidium in homicidijs quidem numeratur *d*, ſed reus ſola parricidarum pœna tenebitur: lex autem Dei pœnam capitalem ſanciens non diſtinguit minuitim Magorum ſcelera, ſed Sagam viuere ſimpliciter vetat, מכשפה לא תחיה: quæ in locum Hebræus Philo his verbis, *Mecchaire*, ſignificari dicit. Sagam eodem die quo euicta fuerit morte afficiendam fuiſſe, & ita à maioribus obſeruatum. Sic ergo non ſolum grauitatem criminis ponit Deus *e*, ſed etiam demonſtrat quàm topere expetat vt iuſtitiæ leges in iſtis homines exerceantur. Nominatim vero Lex morti Sagam adiudicat, ne pœna de ſexum minuatur: vt legitimè in omnibus alijs criminibus obſeruatur. l. ſacri

a l. nũquã depriuatis delict. ff. *b* ex l. 3. de termino moto. ff. l. prætor. §. ſi mihi plures. de iniur. ff. l. ſi adulteriũ cum inceſtu. de adult. ff. *c* l. non eſt nouum. de acti. empt. l qui ſepulchri. de ſepulc. viol. C. *d* l. Senatus. de accuſat ff. & ibi Bart. l. prætor edixit. §. 1. de iniur. ff. *e* Exod. 22.

legij

...ij. de peculatu. ff. l. si adulterium. §. ...prum. de adulter. ff. cap. sicut de ho...icidio. Plus enim est offensionis in ...de fœminæ quàm viri, ait Aristoteles ...Problematis lib. 29. cap. 11. Itaq; si ni... ...aduersus Magum probabitur idolo...ię, blasphemię, sacrificiorum, parrici...rum, homicidiorum, adulteriorum, ...tationum cum Satana, & aliorum ...lerum: cùm tamen probatum fuerit ...gum reum esse, meretur mortē. Am...s lura ciuilia *f*: nam non solùm ea ...expresso pacto cum Satana conuenit ...ienda est morte, sed etiam is qui Sa... consulit: hæ enim tantopere sunt ab...inationi ex Lege, vt ea modò hostes ...tis cōmunis *g*, modò ob facinorum ...gnitudinem Magos maleficos *h*, mo... peregrinos naturæ *i* (hos, inquit, tan...am naturæ peregrinos feralis pestis ...sumat) modò hostes humani gene... *k* nominet. Augustinus etiam in li... de ciuitate Dei Magos appellat ma...icos ob maleficiorum magnitudinē. ...uod autem ad Magos aulicos, quia i...

f l. nemo aruspice. de malefi. C.

g l. vlt. eod.

h l. nemo. eod.

i l. multi. eod.

k l. etsi. de malefi. C.

...stud

ſtud malum quàm maximè poteſt ac
dit Principes, idq; non noſtra ſolùm
moria ſed ab omni ſeculo, ad Remp
totam euertendam (nam Principes
dem pellicit à quibus populares iti
pertrahuntur) hanc ob cauſam le
gnis extat *a*, qua ita ſancitur, ſi quis
gus, vel magicis cantaminibus adſue
aut aruſpex, aut ariolus, aut certè aug
vel etiam mathematicus, aut enarra
ſomnijs occultans artem aliquam di
nandi, quibuſcunq; tãdem præditus
noribus & potentia ſit, in comitatu Pr
cipis fuerit, vt præſidio dignitatis eru
cruciatus & tormenta non fugiat. Ha
legem literis aureis in portas Princip
incidi oporteret: peſtem enim capitali
rem in comitatu eorum non inueni
Vt autem agnoſcamus quantis laud
Principes Ethnici digniores ſint Chri
anis multis, apud quos faciunt ſtipe
Magi, mulierem Martham nomine,
rij temporib⁹ in exilium à Senatu Ro
miſſam legimus *b*, quæ ſe totius prælij
uerſus Cimbros euentum prædictu

a d.l.etſi.

b Plutare. in Mario.

nfirmabat: & Claudi⁹ Cæſar in Rom.
uitem agi ſummo iure voluit, adeò vt
orte multatus fuerit *c* & publicata bo-
, eo quòd galli gallinacei ouum cir-
nferret (alij ſerpentis dicunt) vt eo
to religionem falleret Iudicum, li-
nq; gratia vinceret. Fuerunt homi-
imperante Tyberio ex minima opi-
ne Necromantiæ ad mortem dam-
d. Caracalla Imperator etiam con-
mnauit eos qui herbas & alia id genus
curandas febreis faucibus appende-
e: quod Deus lege prohibet, cùm ri-
Amorrhæorum & Cananæorum ab-
inatur. Nam in eis Moſes Maymonis
turas numerat, quas etiam Auguſti-
damnat, vt ſuprà demonſtrauimus.
ciudicium Caracallæ Cæſaris oculis
um proponi conuenit, qui lege Dei
tentes condonant execrabilia Mago-
m ſcelera, ex quibus tam multa mala
petimur. Sed eos qui res iſtas præbēt,
on qui imprudentes accipiunt bona fi-
, eos inquam perſequendos in iure cē-
, (iſta enim idololatriæ & ſortilegio-

c Tacitus. Plin. li. 29. cap. 3.

d Tacitus.

e Spartian. in Caracalla.

rum

rum principia sunt) quo exemplo pal-
demonstrabitur Magos qui expresse cu-
Satana pactionis tenentur mereri mo-
tem. Cumque sit ante omnia detes-
dum crimen, eo grauior pœna con-
maleficio: nempe aut lapidationis,
hoc genus pœnæ receptum est, aut
atque incendij, quod supplicium fer-
pud Christianos iam olim fuit obser-
tum. In Belgico & multis Germa-
partibus damnatæ mulieres im-
tur aqua: verùm Sagas colligatis m-
bus in aquam proiectas compertum
non posse mergi, nisi admota vi
inferatur caput, vt suprà diximus. Qu
si præter sortilegij crimen siue confes-
ne, siue testibus, siue facti euidentia
betur aliquem à Saga enectum esse,
fantem verò maximè, crimen est gra-
us. Et quamuis sorte quam Saga ad
micum tollendum iniecerit alte-
comperiatur enectum esse, digna
est morte: aut si philtrum cogitans
tem intulerit, etiam quæ Saga non est
facto meretur mortem, ait lex

l. si quis aliquid. §. qui abor-tiones. de pœnis. ff.

leniorem esse pœnam conuenit quæ
on fuerit Saga. Nihil tamen plerumq;
n difficile est quàm probatio, & in ea
quimè Iudices occupantur. Quamob-
m si neque inculpati testes, neque reo-
m confessio, neque euidentia facti ha-
bitur (quæ tria esse genera probatio-
m diximus ex quibus mortis iudici
ferri potest) sed præsumptiones so-
n erunt, vtrum infirmæ sint an vio-
tæ præsumptiones animaduertimus.
præsumptiones infirmæ fuerint *b*, ne-
e reum oportet vt Magum condem-
niue absolui, sed ampliùs dicere ad
mmoditatem quæstionis, & interea è
culis reum eximere. Sin autem vio-
æ fuerint, an ad condemnationem
rtis procedi sit opus dubitatur, prop-
discrimen huius criminis ab alijs am-
simum. In alijs enim criminibus ne
a præsumptione licet violentissima
minari ad mortem potest *c*: ad alias ve-
pœnas, puto trimeres, flagra, multam
norariam aut pecuniariam pro quali-
personarum *d* & probationum gra-

b Bald. in l. fide probat. C. & in l. presbyteri. de episc. C.

c l. absente. de pœnis. ff. l. vlt. de probat. C. l. singuli. de accus. C. Gand. in tract. malefi. sub rubri. quãdo puniãtur plu. Ancaran. con. 217. Alex. Im. cons. 15. li. 1. & cons. 14. li 3. Cæpola cons. 41. Castrẽ. cons. 192. Alex. cons. 81. li 5. Angel. de malefic. in verbo, & Andreã. n. 22.

d l. capitalium, §. in

uitate damnari potest. Itaq; videtur
isto abominando crimine ad iudicium
mortis ex violentis præsumptionib
procedi posse. Verum tamen ex violen
præsumptionibus statuendam non e
seo mortis condemnationem, sed a
omneis pœnas excepta morte. Hoc
in pari causa docet Lex Dei dicens,
quod ex oppidis popularium tuorum
diueris apud alios instare vt Deum
num deserant orentq; Deos alios,
tem rei diligenter perueſtiga. Si eam
tam esse cognoueris, tum incolas
oppidi obsideto, perrumpito, igne
busq; misceto. Veritatem igitur tene
certò opus est, vt sententia feratur
tis. Hic verò dixerit quispiam, Aut
uere, aut damnare opus est. Si verum
men est, mors non suffecerit: sin fal
oportet absoluere, aut certè ampl
donec amplius quæstione habita cog
scatur, reum verò hac lege vinculis
uere vt vadimonium eodem statu ob
&c, non supplicio corpus afficere,
honorem cuiquam ob præsumptio

adim

Seruorum. de pœnis. l. vlt. de incendio. C.

a Deut. 13.

b l. vlt. de probat. l. sciant. eo. C. l. qui accusare. & D. ibidem.

c Asconius in Verrem.

d l. ordo. de public. iudic. ff.

e in l. quicunque de seru. fugit. eo. vlt. ver. & nota octauo et in auth. quas actiones, circa fin. de sacrosanct. C.

dimere, ex prisca Rom. lege *b*, apud quos
es erant notæ *c*: vna A. altera C. tertia
L. absoluo, condemno, non liquet.
espondem⁹ hanc iudiciorum formam
blatam esse *d*, & alteram extra ordinē
uectam, cùm Romani imperium ob-
nerent. Nam illud dictum legis, Actore
on probante reus absoluitur, verum
t; sed ea demum probatio est non so-
m quæ probat necessariò, sed etiam
ad indubitatam probationem acce-
t proximè. Inprimis verò eorum cri-
um quæ clàm committi solent, pro-
io ex bonis certisq; rationibus petita
fficit, quod Baldus *e* & Ioannes Andre-
hoc modo dixerunt, ratione difficilis
obationis sufficit probatio præsump-
a: quam ob causam probatio quoq;
omesticorum testium admittitur in re-
s clàm gestis intra priuatos parietes *g*
tam probationem alioqui fora exclu-
ent *h*. Magorum autem scelus de no-
cte committitur, deserto loco & ab
ominibus remoto, ijsque modis quos
mo præsumere vel cogitare possit.

f in c. cùm dilecti. de elect. in 6. & in c. illos. de pignor. & in c. ad nostram. de emptio. *g* l. consensu. de repud. & ibi Bar. & in l. lex quæ tutores. de administr. tut. & Cynus. in l. parentes. de test. C. Not. in c. 3. loco de proba. & in c. veniens. 2. de testib. & in c. cùm dilecti. de elect. in 6. *h* l. omnibus, & ibi Doct. de testib. C.

Violentas igitur præsumptiones in ca
tam detestabili haberi sufficit, vt suppl
cia corporibus quantumuis grauia, ca
tali solùm excepto, irrogentur, fustiga
ones, sectiones, notæ; perpetua vinc
multæ pecuniariæ, publicationes, &
næ consimiles, præterquàm exsilium
si in locum aliquem certum relege
Magus. Solent enim plerumq; Magi
lum vertere vbi retecti sunt, pestem
importare aliò: sin vno in loco
consistere vbi se obseruari & in
ne esse viderint, nihil audent ampl
De perpetuo autem carcere, etsi
muni iure prohibetur *a*, melius
in Canonico iure prospectum est, ma
mè verò in præsente causa. Nihil
tantopere formidant Magi quàm
rem, prout carcer modus est pote
mus ad veritatem exprimendam &
rendam resipiscentiam: sed alij co
expertes rei Magicæ semper sunt ad
gendi, quia dum soli sunt eos à diabo
in sua improbitate confirmari mon
uit experientia, aut etiam vt ipsi mo

a l. mandatis. de pœnis. ff.

biconciſcant adiuuari. Si igitur Saga ſonibus, lacertis, hoſtijs, oſſibus, ping- busue ignotis inſtructa deprehenditur, famoſa eſt rerum magicarum nomi- præſumptiones ſunt validiſſimæ: ſi a- quando reprehenſa in iure, nec abſolu- eſt, vehemens eſt præſumptio: ſi ex ſta- bo inimici aut ouili viſa fuerit egredi, ſteaq; pecudes moriantur, aut ſi ij mo- ntur vel langueſcant quibus intermi- ſint Sagæ, ſiue vnus ſiue plures, vio- neſt præſumptio. Ex his præſumpti- ibus, vt neq; vllius confeſſionis neq; ium extet probatio, in pœnas tamen condemnari debent, præterquam mortem. Hæc nobis regula tenenda , ſublata mortis pœna & rigore le- mitigata, cùm præſumptionibus a- ; neq; eorum probanda ſententia, ex præſumptionibus licet violentiſſi- corporalem pœnam irrogari non putant *b*, ſequuti opinionem Al-

a Ant. But- Pã. Felin. Io. And. in c. affert. de præſump. text. in c. il lud. de cleric. ſecũdũ Felin. in c. qualiter & quando.

b Gand. in trac. de male fic. tit. de præſũ. col. 3. Spec. tit. de pſump. §. ſpecies. ver. in ſumma. Oldr. cõſ. 129. viſo. Bald. in l. præſbyt. col. 1. verſ. & adde. de epiſ. C. & in l. nõ eſt veriſ. quod met. ff. & in l. eius. §. 1. de teſtib. etiam. Ca. de ſer. fu. Ancarã. in

1. ſciant cuncti. de probat. C. fin. verſ. 6. vbi Bal. in l. fugitiui. col. 2. & ibi Cæpola vlt. charta. C. Bal. in c. 1. fin. tit. quibus mod. feudum amit. Paul. Castrenſis. col. 10. de reg. iur.

berti Gandini & Pauli Castrensis. Hic nim (vt gloriatur ipse) impedimento fuit ne cõporali pœna afficeretur prædo qui deprehensus fuerat stricto gladio loco exiens vbi inimicus recens occisus compertus est, & cui etiam occisor ter imperauerat ne ingrederetur domum quin rem confectam reteciuisset, deinde verò post rem gestam eum patera nuit vt fuga sibi consuleret: quod in re fuit comprobatum. Humanus tus, ait Paulus Castrensis, non potest dubitare, quin is qui accusabatur caedem perpetrauisset, vtcunq; infitiaretur: rumtamen non fuit affectus corporali pœna. Atq; in hanc sententiam Bononienses Doctores consenserunt, sed quodammodo antiqua Rom. opinio absoluendum planè aut condemnandum ex lege, aut amplius decernendo dimisso reo: cum tamen ex insignibus præsumptionibus omnes semper etiam pecuniariam committi censuerint. Quid ita multam inquies. Etenim præsumptiones eas non esse iudicia

a Castrens. cons. 299. visa. col. vlt. lib. 2. & Gand. in tract. malefic. tit. de præsump. Rom. in l. 2. §. si quis in villa, ff. ad Syllan. Franci. Aretin. in l. eius qui. §. si cui. de testam. Barbat. cõ. 26. col. 7. vers. modo, lib. 2. & cons. 23. sapientissimus. col. vlt. lib. 2. Alex. in l. 1. col. 8. versu ad vltimũ, si cert. pet. ff. & cons. 15. visso processu col. 2. lib. 1. & con. 115. in causa li. 3. & con. 2.

post prin. lib. 7. con. 188. col. vltima. li. 7.

ibus ferri ſententia poſſit, non debent ad multam condemnari, maximè cū mo damnatus criminis, ſi ſoluendo n eſt, ex diuinis & humanis legibus pore pœnas luere teneatur c. Sin au- reum ex violentis præſumptionibus na dignum iudicent, quare dubita- nt in enormi crimine ad corpora- pœnam procedere? Iudices huius ni & fora non ſequuntur Italicorum ſtorum ſententiam, ſed in pœnam oralem damnant pro modo proba- s, non ſolùm in hoc, verumetiam in ibus alijs criminibus quæ ab huius citate abſunt longiſſimè. Nobilem m Cenomannum noui (cuius no- propter honorum neceſſariorum ticebo) qui poſtquàm certo con- inimicum ſuum occidiſſet, cum li- ad patruum fuit comprehenſus, bus orabat ad ſe pecuniam mitti vt iam criminis impetraret. Interroga- negat manum ſuam eſſe. Simo Cor- actuarius cum iubet ſcribere, ſed ſcriptionem ſuam diſſimulat vt nulla

c l. 1. § generaliter. de pœnis. ff. l ſi quis id quod. de iurisdictio. ff.

similitudo huic cum illa intercedere
Biennium fuit in carcere sine alia prob
tione, tandem verò ad annos nouem
it ad remigium relegatus (vt ipse
confessus est) cùm nihil nisi præsump
nes haberentur. Frequentia sunt in
regno iudicia eiusmodi, neglecta Do
rum Italicorum sententia. In Belgio
certis Germaniæ locis ratio diuersa
Sunt enim (vt aiunt) consuetudines
dam & institutiones Caroli magni,
b⁹ ex rumore & admodum infirmis
sumptionib⁹ morte plectuntur rei:
etiam nuper in Carinthia factum
ex præsumptione morti tradebatur
mo, ac posteà instituebatur capitalis
stio. Sic improbè iustitiæ illude
Sed vbi ex violentis præsumptio
quales suprà exposuimus iudicium
constitutum, iudicium corporalis
plicij opus est pronuntiari. Alioqui
punita semper manebunt scelera
demum crimina quæ in oculis,
num sunt commissa puniantur:
malum Iureconsultus addunit

g l. ita vul-
neratus, ad
l. Aquil. ff.
l. si in rixa.
eod. l. item
mola. §.
sed si plu-
res.

ad condemnationem procedatur, muis ex offendentium multorum mero quis pœnæ debeat ſubijci dubi- rur. Nam etſi illic de damno agitur, tamen eſt multæ pecuniariæ in cau- ciuili ratio, eadem eſt ſuppliciorum poralium in criminali cauſa, inpri- verò enormium criminum, cuiuſ- di illud eſt quod agitur. Quamquam obſcurè demõſtrat Baldus *b* ex præ- ptionibus ad corporaleis pœnas in- endas procedendum eſſe, cùm ait ius agi in pœnis corporalibus quan- eſt dolus præſumptus & non verus, iat l. ad legem Corneliam. de ſica- ff. Præſtat quidem, fateor, abſolui tem quàm innocentem damnari: eum qui præſumptionibus certis cõ- citur innocentem non eſſe conten- t fuit is qui prope occiſum ſol' cum dio cruento fuit deprehenſus, & alijs iecturis oppreſſus quas modò anno- imus. Quamobrem Henricus 2. in regno edictum ſalutare ſanxit pro- gatum Sorelanum acta anno M.

b in c. 50. in fine. tit. quib. modis feudũ amitt.

D. LVI. quo mulierem eo loco habe
iubet ac si fœtum occidisset ac morte a
fici, quæ grauiditatem partumq; cela
rit, eum sine baptismo siuerit emori, a
que testimonium cuiusquam adhibu
rit: fidemq; haberi vetat dicenti mor
um fœtum ex vtero prodijsse. Hoc m
tis decretis ab eo tempore fuit obser
tum. Perditæ enim & deploratę mulie
necabant fœtum, easq; Sagæ ad illud fa
cinus instigabant. Hæc iuris præsump
ex quo edictum latum est: edictum vi
ex humana præsumptione natum eq
vehementissima, sed non æquè valida a
præsumptiones illę quas antè diximus
tamẽ ex ea non solùm ad corporale sup
plicium, sed etiam ad mortem prou
tur. Verum tamen fieri potest vt mul
ad integrum suum honorem conse
dum, fœtum suum grauiditatem pa
que celet, & fœtus quem studiosè fu
educatura in doloribus expiret puer
rij: sed quia hac specie non ratò anim
uersum est parricidia plurima perpe
dum puer mortuus nasci dicitur, sap

fuit institutum præsumptionẽ istam
ficere, vt vindicando sanguini inno-
ad capitalem pœnam procedatur.
m ex vno incommodo quod rarò cõ-
git, non est committendum vt bona
& salutaris omittatur *a*. Ac propterea
lierem Mureti ad Suessiones morti
dicandam censui, quæ cęlata graui-
ate & partu infantem humi in horto
diderat mense Martio anno M. D.
XVIII. Quinetiam in causa non per-
egraui, si qui accusati adulterij, dein-
bsoluti, si ergo coniugium postcà in-
int, prout ipsis à repudio licuisset *b*, e-
Lex summo iure puniri præcipit velut
lteros *c*: hi autem ad mortem dam-
ntur lege. Itẽ si cui ter maritus denun-
uerit ne cum vxore versetur, si eos sine
mine simul versantes offenderit, huic
permittitur vt eos interficiat sine vl-
otensis cognitionis formula *d*. Et
od grauius est, Nicolaus Palermitanus
bbas licere negat Iudicibus pœnam
egis minuere, quæ tamen præsumptio-
bus solùm humanis nititur. Etenim

a l. 3. & 4. de legib. ff. Sic Cato dicebat nullam legem omnibus satis commodam esse.

b l. si qui adulterij de adult. C.

c l. quamuis co. C.

d auth. matri & auię. §. his quoque. Pano. in c. accedens. versi. nõ obstat. de accus. Mathes. in singu. 116.

legum

legum præsumptio nihil est aliud quàm humana eorum præsumptio qui ob præsumptiones tulerunt legem: imò ex præsente facto lex præsumit præteritum, quæ ex præsumptionibus procedit ad condemnationem mortis, vt antè demonstrauimus. Hoc verò accuratè opus est obseruari, quod ea de causa solùm fuerint institutum: quia difficillimè possunt adulteri in facto deprehendi. Quamobrem tur magis necesse est procedi ad corporales leis pœnas, cùm violentæ præsumptiones aduersus Magos extant? Sed si quis ineſt facti euidentia, tum veniendum est ad capitalem pœnam: verbi gratia, si quis rei magicæ accusatus deprehendatur humana membra, maximè verò puerorum habens, oportet liberè ad condemnationem mortis procedere. Ineſt etiam permanentis facti euidentia, si quis magicarum sortium accusatus ad curādum alterum clara voce diabolum inuocarit, aut summissa voce in terram prostratus magistrum paruum (vt vocant) conuerit: itaq; capitalis pœna est intra-

decre-

cernēda. Sic M. Ioan. Martinus viuam
mari Sagam S. Probæ iussit sententia
a, q̃ structorem S. Probæ accusabatur
potentem & tonicū effeciſſe. Hęc bal-
um fieri mandauerat, & tribus lacertis
ſudario datis iuſſerat eos conuolutos
balneum à ſtructore ,pijci cū his ver-
,abi in nomine diaboli. Nam diaboli
ocatio eſt deteſtabilis idololatria, qua
cōuinci poterat licet nihil fateretur,
q; de infirmato ſtructore extaret pro-
io: multi enim faſcinum morbumq́;
Magis immiſſum eximūt. De his au-
cognoſci in iure op' eſt, ſi neq; à na-
eſſe neq; conuenire remedia vide-
rur (vt tres illi lacerti qui nunquam
rea in balneo comperti ſunt, & ſicut
dina Saga, cuius meminimus, ad cu-
iones cerebro felium, veneno certiſ-
o, corui capite, alijsq́; ſordibus vteba-
)& adhibitis alijs pręſumptionibus ac
ſtionibus ad corporale ſupplicium
ueniri. Quòd ſi diabolum inuocet
appellat Saga, tum ob antegreſſus ra-
es ſine cūctatione damnari ad mor-

tem

tem debet, nec mortem quidem vulg-
rem: sed viua cremari hæc portenta d-
bent, prout consuetudo publica ia-
lim à Christianis recepta est: quam c-
suetudinem & generalem legem
possit legitimè Iudex omittere, deo
rogare, pœnámve minuere, nisi qu-
uissima ratio & maxima exstiterit. N-
perinde esse ait Lex *a* pœnam min-
aut omnino sustuleris: imò verò
cem reum esse statuit qui legitiman-
nam condonat aut minuit *b*: Et si
inquit, non vindicat repertum, tegere
conscius criminosa festinat: & quod a-
plius est, iudicem eo nomine notam
mia: Atq; hoc in iure est extra omn-
controuersiam *c*. Quinetiam cum
pœnam legitimam remiserit aut
nuerit, lex modò bonorum publica-
ne *d*, modò exsilio *e*, modò alijs p-
pro ratione peccati multari iubet:

a l. seruos. fi. de vi. pu. C. Lucas Pé. l. 1 col. 1. verbo distulerit, princ. de sortil. lib. 12. C. *b* l. 2. fin. de commerc. C. & ibi Bald. c. sicut inqt, c. negligere. 2. q̃lt. 7. & ca. error. 80. dist. l. 1. de carcere. prin. C. *c* d. l. seruos. Hostiẽs. & Ioan. Andre. in nouel, in verbo eadẽ Panor. fin. & Dec. co. vlt. in c. de causis. de offic. deleg Rõ sing. 77. Ioan. Plat. in l. 1 de defen. *d* text. in d. l. 1. de deserto. Pano. in l. si veri. §. de viro. 26. fall. matrim. *e* text. in autheu. vt neq; milit. neq; fœdè. *f* l. 1. fin. biBald. vlt. not. de monop. C. l. si quis sepulch. desepulch. violet. C. et l. pter §. diuus. eod. tit. & l. 1. pub. Ixtit. C. Bartol. & Bald. l, mãcipia de seruis fugitiuis. Cod.

nquam etiam couſq; inuehit vt iudi-
m eadem pœna caſtigari velit, quam
us cõuictus fuiſſet perpeſſurus, quem-
modum his verbis innuit, *niſi ipſe pati*
it quod alijs diſſimulando conceſſit. g In
nc ſententiam Andreas Iſerinus nar-
Carolum Francum 1. eius nominis
gem Neapolitanum iuſſiſſe vt ſuſpen-
retur Iudex, qui certo occiſori pœnam
nc ſolùm indixerat vt ei præſcinderen-
manus. Quòd ſi Iudex qui ſupplici-
maieſtatis læſæ remiſerit aut etiam
nuerit, reus eſt, ſupplicium; læſæ ma-
tis ſubire tenetur lege, quanto æqui-
ſt teneri iudicem qui ſupplicium vi-
miſerit minueritve læſæ diuinę ma-
tis reo? Commodiſſimam iudicij i-
rationem Tullius affert his verbis:
iſtum Verrem maius in ſe ſcelus cõ-
iſſe cùm fama ſpoliaret, cùm tot ho-
nes innocentes necaret, cùm ciues
m. morte, cruciatu, cruce afficeret,
prædones accepta pecunia dimitte-
quàm eos qui iſtum tot, tantis, tam
arijs ſceletib⁹ compertum iurati ſen-

tentia

g l. nulli. ff. ne, ne ſa-
crum bap-
tiſma. C.
Andr. Iſer.
in c. 1. tit.
quæ ſunt
reg. Caſtr.
in l. etſi ſe-
uerior. col.
1. Io. And.
in c. quali-
ter. col. 7.
de accuſ.
Bart. in
Clem. in
verbo ſa-
lutem, col.
13. verſ. 13.
l. Chriſti-
anis fin. de
paganis C.
Faber in d.
l. nulli.

tentia ſua liberarent. Idem quoque
iudicibus Sagas, licet conuictas, ab
uentibus dici poteſt, qui ſe hoc ſolum
cuſant nomine ſe id non poſſe cre
quod de Sagis dicitur, easque mo
promereri. Sic enim vocantur in
um lex Dei, humanæ leges & hiſtor
executiones innumeræ & annis bi
ter mille hac de cauſa factæ, & tribu
Magis impunitas. Si quis autem in
regno ſupplicia criminum eſſe arb
ria dixerit, fateor illud quidem, nil
cto aut conſuetudine pœna definit
antiquiſſima autem conſuetudo in
Europa obtinet, vt viui concrem
Magi. Hactenus de iis præcipuè M
dixim⁹, qui iurati pacto & ſocietate
Satana conſtringuntur. Sed alij quo
ſunt Magi de quibus libro ſecundo
mus, non perinde quidem deteſta
ſed tamen actionibus diabolicis cum
abolo communicant. Eiuſmodi
qui nodant ligulas damnabili ſcelere
quibus etſi nõnulli ſunt qui hoc ſine
preſſa conuentione aut ſocietate cu

diab

bolo inita faciunt, actio nihilominus diabolica & ſupplicio capitali digna *a*. m quiſquis artem iſtam colit, Dei le- omnino ac natura violat, impedi- effectum matrimonij quem Lex Dei erat: cùm hac de cauſa aut matrimo- ſolui oporteat *b*, aut ſine prole con- ere, quod planè eſt ſacrilegum. Neq; negari poteſt quin ſit homicida: enim homicida eſt qui liberorum creationem impedit, quàm qui ali- ingulat. Tertiò mutuam matrimo- micitiam tollit ſanctiſſimum natu- ſocietatis humanæ vinculum, odi- que Vatinianum affert. Quartò eo- momento fit iſta nodatio quo ſan- voces miniſter pronuntiat, & dum q; debet ad Deum attendere, noda- voces interſerit myſteriaq; diaboli- impietate execranda. Quintò cauſam rt ſcortationibus & adulterijs ex eo ſequentibus: nodati enim cùm ſi- l verſantur, vruntur cupiditatibus & nt in adulteria. Sextò multæ eam ob ſam committitur cædes hominum

a Lucas Penna ad hoc litus *l.* 1. de priua. carcer. C. & l. 2. de ſepul. viol. & l. vlt. ad l. Iul. de vi pub, & l. præcipit. C. de cau. larg.

b c. vlt. de frigid. & malefic. c. ſi per ſortiarias. 33. q. 8.

t à qui-

à quibus id procurari ſuſpicio eſt, qua-
uis ne in mente quidem habuerint. H-
igitur quinq; aut ſex crimina nodat-
perpetrant, quæ modò annotauim-
iudices (quorum autoritate ſæculari-
crumeniſecæ ſuſpenduntur) iſtud c-
le ſcelus impunè non ſinant effu-
quod Iudex quidam Niortanus fecit,
poſtulato prępeditorum coniugum m-
lierem, cuius facto vicina nubens ſi-
rat impedita à coniugali officio, q-
vincula, & nunquam egreſſuram
minatus eſt, niſi impedimentum e-
ret. Sed cùm hæc elapſo triduo nou-
iugibus indixiſſet vt ſimul concū-
ſoluti coniuges certiorem fecerunt
cem, & ille impunem demiſit mal-
eo quòd plurimi etiam pueri hanc
colerent. Cùm itaq; hoc crimē pul-
atque hæc Magorum principia & fu-
menta ſint, omnino capitali pœna
ſtud crimen (quod ex diametro Legi
& naturæ aduerſatur) oportet ani-
uertere. Quòd ſi quis dum nodare c-
in facto deprehēdatur, aut nodatione

ſſe comperiatur ſed eo irritam quòd
entes Dei nodari nequeant, is flagris
imùm ferróq; candente dignus eſt. Si
im is qui venenum miſcuit, quamuis
ſilium non aſſequatur, tenetur ho-
cidarum ſubire pœnas, vt lex diſertè *a*
ctorumq; iudicia ſtatuunt: ſi vir cum
eno deprehenſus, aut illud emiſſe
vendidiſſe compertus, in eamdem
nam condemnatur *b*: ſi deniq; is qui
onialis attentat pudicitiam *c*, licet re
ſta damnatur ad mortem, quibus ta-
in rebus eſt crimen vnicum: certè
to æquius eſt nodatores iſtos, qui fa-
tatem ſuam eò contulerunt vt geni-
m auerterent, grauiùs quàm flagris
ligari, cùm maxima ſit criminis atro-
s, & Doctores vno ore ſtatuant *d* co-
rum licet irritum in atrocibus maleſi-
s capitali pœna plectendum eſſe: ad-
q; ſtudium & voluntatem (vt ferè ob-
natur) capitalem eſſe in læſæ maieſta-
crimine *e*. Nunc igitur læſæ maieſtatis
inæ crimen eſſe demonſtrauimus,
m Sacramenta aut preces ſacræ car-

a l. 1. §. præterea. l. eiuſdem. de ſicar. D. in l. ſi quis nõ dicam. de epiſc. C.
b D. l. 1. eo.
c D. l. 1. & l. vlt. de cu preſſ. C. l. vlt. de indicta viduit. C.
d D. in l. ſi quis non dicam.
e l. cogitationis. de pœnis, & ibi Doctores.

minibus diabolicis inſpurcantur: in alijs criminibus conatuum minor quàm effecti pœna *a*. Quod autem nodantium conatu diximus, eadem tione ad Magos pertinet qui inicientes ſortem aut ianuas inunxerunt, quarum nullius mors conſequuta ſit: cùm lex ei pœnam homicidarum ponget qui cum veneno comprehenſus erit, aut illud emerit, etiam nullo conſequuto. *b* Cætera Magiæ quæ noſcendis rebus futuris exercuputa Geomantia & alia eiuſmodi libro ſecundo notauimus, cùm diuinationes diabolicæ ſint commentáq; boli omnia verbo Dei vetita, ea quique coluerint & conuicti fuerint primùm pecuniaria aut honoraria ta oportet affici, ſecundò flagris & dente ferro, tertiò ſuſpendio. Qui ſeſe medicinam facturos pollicendempto (vt aiunt) carmine, aut diabolicis artibus procellas arcent, imbres & grandines auertunt, hos quidem punire non ſinit *c*: ſed iſtos tamen

a l. 1. prin. de extraor. crim. ff l. quãuis, de adult. C. Bald in l. 1. §. hæc autem. quod quiſq; iur. ff. Alex. cõ. ponderatis li. 1. col. pẽ. Bald. con. 143. Mæhus. lib. 3. gl. in. §. in ſumma de iniur. inſt. Florian. in l. itẽ ſi obſtetrix, fin. adl. Aquil. ff. Cæpo. in repet. l. fugit. col. 12 Fel. in c. ex literis, de conſtit. Bald. con. 34. caſus talis. lib. 1. fine.

b l. 3. de fi. car. ff.

c l. 3. de ma.

interrogandos esse & perueſtigan-
confirmo, vt cognoſcatur an ſint
gi: quòd ſi nulla probatio habebitur,
nihilominus indicta corporali pœ-
interdicendum ne medicinam exer-
, & ſtudiosè quid agant obſeruan-
. Chiromantiam verò (qua ex line-
entis manuum ferè audent quidam
ros ſucceſſus prædicere) quicunque
uerint, ijs primum ſub pœna arbi-
ia volumus interdici illius vſu: libros
Chiromantiæ & Geomantiæ, qui
venales proſtant, concremari, &
graphis librarijsq; interdici ne por-
cudant aut vendant, conſtituta in e-
i ſecus faxint, 1. pecuniaria multa,
onoraria. Ne quis verò ſe nomine
orationis excuſari putet, neceſſe fue-
autorum nomina ſpeciatim exprimi,
mandatis Iudici cuiq; dare vt libros
gicos qui faciundis inuentarijs de-
henſi fuerint comburat illicò. Hæc
m Iudices Ethnici factitarunt, neq; in
um diuidundarum numero cenſue
t iſta *d*, vt Epheſi quoq; in primitiua

d l. cæterum. fam. herciſc. ff.

a in Actis Apo. Ecclesia fuisse legimus obseruatum
Sic impia ista scelera quæ Christiani
simulant, ab antiquis capitali supplic
legimus fuisse vindicata. Ab Apr
Romano Prætore Hilarium quem
b Ammia. Marcellin. lib. 26. ad mortem damnatum fuisse legim
conuictum Mago filium suum in
endum tradidisse, eumque ex Eccle
necem fuisse raptum: hęc enim lege
c l. 4. de male. C. ba sunt c, culpam similem esse tam
hibita discere quàm docere. Valen
d Socrat. lib. 4, cap. 29 Sozo. lib. 6. c. 35. Nicephor. lib. 11. cap. 45. Zonaras li. 3. in vita Valen. quoq; Cæsarem d, cùm resciuisset
blichum Alectryomantia scrutatum
se quis ab ipso Imperator futurus
foueam Iamblicho ante obitum
uisse, & omnes conscios aut suspe
necasse suprà annotauimus. Pra
Bassiani cuiusdam bona publica
eo quòd de vxore diuinos consuluisse
e Ammia. Marcell. lib. 29. ytrum ea filium filiámve esset pa
f Niceph. lib. 10. Ali° Lollianus f nomine iuuenis a
dum in exsilium missus & bona fisc
notata sunt, quòd librum magicum
scripsisset: & præstigiatori cuidam Sic
dæ adstantium oculos fascinanti, o

tentia lata fuerunt eruti *g*. Præstigia- *g* Nicetas lib. 4.
es autem & fascinatores, & quicunq;
cromantiam, Psychagogiam, Goeti-
, & improbatas artes alias exercent,
stione expressa teneri cum Satana est
mpertissimũ. Naturalem verò Astro-
giam & cognitionẽ eius quod attinet,
apeam admirabilia Dei opera, cœle-
m luminũ conuersatio, anni, & tem-
ates noscuntur, estq; ad medicinam *h* l. 2. de
meteoricorum instrumẽtorum vsum maleſi. & mathem. l. item apud. §. ſi quis aſtrologus. de iniur. ff. l. vl. de maleſ. & mathem. C. Valerian⁹ lib. 1 ca. 4. ait Chaldæos ex Italia exire iuſſos intra 10. diẽ Coſſ. Popilio Lenate, & Lucio Calphurnio.
cessaria, hanc certè cum alijs nõ oportuit confundere: sed eorum abusum auer-
q; cõditionem vitamq; hominum se
dicturos ex ea pollicentur, instituto
dentiæ Dei & impietati maximæ cõ-
stissimo. Itaq; præstantissima hæc sci-
ia fuit infesta criminationibus, adeò
his appellationibus, Astrologus, Ma-
matícus, Chaldæus, in legibus sæpe
elligantur Magi *h*. At non abusus no-
ne decet præclaras explodi scientias:
q; artes scientiasq; omnes & ipsam le-
m Dei necesse foret condemnari. Sic
agni viri cùm rectũ vsum Astrologiæ

& abusum non separauissent, in errore plurimos induxerunt: Ioannes Francus Picus Mirandulanus Princeps e[...] præter modum criminatus est, Philip[...] verò Melanchthon plus satis diuin[...] Astrologiæ tribuit. AEgyptij cum [...] abusum possent tollere neque scie[...] prohibere, hominibus Astrologos [...] nos consulentibus indixerunt canon[...] quem Blasæunomion velut scrut[...] stultorum appellabant: quemadm[...] memoria nostra quidam illos fur[...] prædones consulunt quos voca[...] gyptios, maxima ex parte Magos, [...] cijs plerisq; compertum est. Den[...] buscunq; in rebus mens humana [...] stitioso metu consternatur, aut à fa[...] in Deum vnicum reuocatur vt [...] cuilibet hæreat, illis Deus offendit[...] que demum vera est idololatria: [...] tereà pœnas grauissimas in istos h[...] nes Ethnici decreuerunt, a quem[...] dum in constitutione M. Aurelij [...] verba legimus, b *Si quis aliquid fecer[...] leues animi superstitione terreãtur, D. M[...]*

a l. si quis aliquid. de pœnis. ff.
l. saccularij. §. sunt quædam. de extraord. crim. ff.
b l. si quis aliquid. de pœn. ff.

in insulam relegandum hunc rescripsit.
curatè igitur animaduertenda est sor-
legiorum distinctio, vt rectè turpitudo
grauitas magicorum scelerum diju-
cari possit, tum quæ homines conuen-
one expressa cum Satana iuncti com-
iserint, tum quæ nodatores aliorumq;
rilegiorum artifices. Sunt enim quæ-
m eiusmodi quæ à magistratu nec tol-
nec puniri possunt: vt communis illa
ultorum superstitio à qua Ethnici me-
bant, in agro nendum non esse, inau-
atum esse si è sinistra nare sanguis
uxerit, aut si ante prandium mulieri
uidæ occurratur. Verùm longè gra-
r eorum est superstitio qui chartace-
orbiculos de collo pendentes, aut cõ-
cratam hostiam in pera circumferunt
t penes gentilem Præsidem deprehen-
it hostiã carnifex, qui in patibulo mon-
falconis suspendit eum) & superstiti-
nes aliæ consimiles, quæ à Scriptura sa-
a & Rabbi Maymonide inter vias A-
morrhæorum numerantur, & seueriss-
è in lege Dei ac Prophetis ob diffiden-

tiam à Deo & insanam erga res creatas i-
dololatriam prohibentur: quod malum
non aliter potest quàm Dei verbo corri-
gi. Agyrtas verò & nugiuēdulos circum-
foraneos Magistratus castigare tenetur
& in exsilium relegare. Si enim Cæsar
Ethnici exsilio multauerunt eos qui e-
rcebant ista quò leues animi superstitio-
one terrerentur a, quid Christianos eis o-
portet facere? & eis pariter qui, vt Aure-
lijs & Bernæ, spiritus effingunt? Hos cer-
tè mortis reos esse constat, vt Bernæ fe-
ctum est, quid eis qui flentem inducun-
crucifixum? quod Mureti ad Tholosam
in Picardia, & Aurelijs in æde S. Pet. pu-
ellaris factum est: sed hæc omnibus ten-
tatis impunè abierunt. Hæc verò duplex
est in sacerdotibus & pastoribus impie-
tas: multo maioris, inquam, impieta-
tis sacerdos tenetur aut pastor, qui pa-
ctus cum Satana detestabile sortilegium
ex sacrificio facit. Etenim omnes The-
ologi vno ore docent à Sacerdote non
consecrari, nisi consecrandi intentio-
nem habuerit, quamuis Sacramentalis

verba

a d. l. si qs aliquid de pœnis. ff.

erba pronuntiet. Itaq; Lugduni Curio Ioannis minoris viuus crematus est no milleſimo quingenteſimo qua-geſimooctauo, eo quòd dixiſſet (pro-in iure confeſſus eſt) ſe in miſſa non nſecrare hoſtiam vt damnationi pa-chos ſuos ſubijceret, quia ſibi (vt aie-t) lis cum ipſis erat: etſi iuſtam miſeri pelli ignorantiam excuſabat Deus. Quanto grauius igitur ſupplicium me-rur Sacerdos Magus, qui blaſphemat orribiliter conſecrationis loco? Quam-bem princeps Plato in legibus *b* ſcrip-, Sacerdotem magum ſine exoratio-morte plectendum eſſe: turpitudo im Magicarum ſortium in eo qui pro-at ſacra eſt atrociſſima, cùm ea quæ nctificare debuit polluat, inquinet, execrabilibus blaſphemijs obruat. aque Sueſſionum Curio, Froiſſardo ſte, qui bufonem baptizauerat hoſti-mque ſacratam ei miniſtrauerat, viuus uſtus eſt, neglecta autoritate Cano-um qui Sacerdotes Magos ſolùm ex-communicari iubēt *c*; etſi hoc poteſt re-

b lib. 11. de legi.

c c. ſi quis clericus. ex concil. Aurelia. & c. aliquant. ex conci. Agathenſi. & c. ſi quis Epiſc. ex conci. Tolet. 26. q. 5.

geri,

geri, non præiudicare pœnam Eccleſi-
ſticam quin magiſtratus laici ſuppli-
ſua irrogent. Quemadmodum aut
ex proportione iuſtitiæ harmonicæ
uior pœna, & atrocius crimen eſt
perſonarum de quibus agitur qual
vt ſi medicus veneficio vtitur, ſi
pupillæ vim facit, ſi Iudex iniuria affi
ſi aurifex monetam adulterat, ſi vas
prodit dominum, ſi patriam vendit
uis, ſi principem ſuum occidit ſubdu
ſi Princeps fidem non præſtat, hi grau
res merentur pœnas & ij omnino
contra ſuum officium venerint: ſic
tiam Sacerdos Magiam colens non
ſolùm omnibus peior eſt, ſed etiam Ma
gos omneis alios execratione vincit
non funguntur ſacerdotio: hic enim De
um ſuum deſerit ſe expoſiturus diabo
lo *b*, & res ſacras prodit quas ſanctas &
uiolatas debuit ante omneis conſerv
Quiſquis itaq; Sacerdos aut miniſter
uictus fuerit ſpeculis, annulis, ſecuri
cribris, & rebus conſimilibus quæ etiam
ſine expreſſa diaboli inuocatione adhi
benta

a l. quis de curio. de falſis. l. q̃dã de pœnis. ff. Thomas prima 2. q 7. arti. vlt. Dinus, Bal. Sal. Iacob. Arena in l. nemo. de ſumma Trinit. C. *b* l. presbyt. de Epiſc. C. l. qui. de pœnis. Rom. ſing. 476. & 669. Bal. in c. ſi quis vero. de pace iuram. Fel. in c. paſtorales de iureiur.

rur magicas sortes exercuisse, mortis
pplicio dignus est, cæteri verò exsilij. In
minibus alijs, præter sortilegia & sa-
legia, iniquum foret Sacerdotem pu-
i grauius, ob cuius dignitatem suppli-
oportet minui: & qui Sacerdotes aut
inistros Dei offenderit eum oportet
niri grauius quàm aliarum offensa-
m nomine, quia maior est ipsius digni-
propter quam ipse inuiolatus & sacer
nere debet *c*: Si quando verò eo de-
entiæ venit vt Satanæ seipsum voueat,
i magna pœna infligi non potest. Ex
mmeris enim iudicijs sæpe compers
est, Magos aut sacerdotes esse, aut
scijs vti Sacerdotibus, qui siue pecu-
a siue gratia adducti Missas pro Magis
unt, hostias subministrant eis, puram
mbranam consecrant, annulos, no-
s characteribus laminas, & alia eius-
odi imponunt altaribus aut subdunt
teis, prout non rarò compertum est.
e nuper deprehensus est Curio: sed im-
ne abijt fretus autore optimo qui ipsi
nulum dederat linteis altaris, dum ca-
neretur

c Philo in lib. de sacrificijs. Leuit. 2.

neretur missa, supponendum. Secũdo Sacerdotes & administros Dei, Magistratus iustitiæ custodes & depositarij perquestigandi, & si qui deprehendantur summo iure puniendi. Nam si quis magistratu fungẽs in eo numero fuerit, bebit effugia Magis, eoq; pacto regni Satanæ promouebit. Primaria vero Magistratum præsumptio est eum magum esse, cùm ludificatur sortes: sic risus specie virus lethale obtegit. Vtrum tem Arcopagitas legum custodes dauit Solon, si leges infregissent, auctoritatis sui ponderis statuã persoluere, Plutarcho teste: *a* sic Magistratum magum quo nas de Magis tenetur reposcere, si vanuadendi eis aperiat, castigari opus ueriſſimè: fecit enim ludicum dissimulatio vt hoc malum in infinitum propagaretur, cùm Triscalanus Regi Carolo 9. dixerit in hoc regno esse amplius centa Magorum millia. Aulicos item magos promiscuè sine cõditionis discrimine, vt Lex ait, *b* cruciatibus exponi est quissimũ. Nec immeritò lex seuerè

a in Solone.

b l. nemo aruspice. de maleſi. C.

s aulicos iubet pœnas luere: vnicus e-
in comitatu Magus omnibus viris
minisque principibus corrumpendis
ficit qui sequuntur aulã, adeoq; sum-
o principi peruertendo: quia principes
riosè studeñt præstigias Magorum vi-
re & cognoscere, tanquam si hac via a-
uid magni effecturi essent. Satanæ ve-
nihil antiquius quàm vt eo principes
rahat, quia simulac immersi sunt, ni-
procurant aliud quàm vt voluntati
us pareant, omnem religionem ludi-
ntur, exemplum popularibus adul-
, incestus, parricidij, crudelitatis, exa-
numq; præbeant, & seditiones inter
ditos bellaq; ciuilia moueant ad spe-
ndas cædes exhibendaque diabolo sa-
ficia sanguinis innoxij, quæ ei sunt ac-
pissima: prout improborum conser-
ioni consulit. Hos ex ordine sequun-
matres, quæ filias suas in diabolicos
us deduxerint. Ac filiæ quidem, si
tres suas antè indicauerint quàm in
e cognitio de eis institueretur, duob⁹
minibus merentur veniam, tum quia

factum

factum accusarunt, tum quia ipsas po-
nitet: Sin post cognitionem susceptam
minores ætate & resipiscentes virgis c
di suffecerit, deinde verò honestæ a
matronæ instituendas committi. N
etsi in castigandis delictis ętati mino
veniam iniquum est dari, aliquid tam
ait lex *a*, de rigore legum oportet re
ri, præsertim si reus minor fuerit an
18. *b* Sinautem neq; expressa pacta
magicorum conuentuum aditum
voluerit, sed aliorum vincatur tel
nijs, morti adiudicandus est: sic enim
mum statumq; consilium cum diabo
initum à se fuisse ostenderit. Si enim
impubem puerum *c*, qui dum occido
tur herus non exclamauerit nec oc
res accusauerit, addicit morti (
vndecim annos natus qui puellam
lapidis occisam abdiderat, decreto
riæ anno M. CCC. XCIIII. sup
ad patibulum tractus vitam finiuit
queo) multo æquius est puerum ma
qui pubertatem attigerit capitali sup
cio affici, nisi diabolicos cœtus ind

a l. 1. si adu-
ner. delict.
C. l. auxi-
lium. de
minor. ff.
b auth. si
captiui, cũ
glos. de E-
pisc. & cle.
C. Iacob.
Are. Sal. in
l. si quis in
tantum,
vnde vi. C.
Philipp.
Corn. con.
247. lib. 1.
c l. excipi-
untur. ad
Syllan. ff.

rit, maximè si præoccupatus in iure &
victus infitiabitur. Nam etsi parentes
agi liberos suos diabolis dicare solent,
simul atq; ex vtero processerũt, illi an-
q̃ in lucẽ fuerint editi: tamen diabolos
presse cum pueris sibi dicatis non antè
cisci demonstrauimus q̃ pubertatẽ at-
erint, vt ex interrogationibus Ioannæ
uilleriæ didicim⁹, quæ se quidẽ à ma-
Satanę fuisse dicatã exposuit, sed non
è nuptui traditam ei, neq; de cõcubi-
Satana, & de abnegatione Dei & om-
eligionis compellatam, q̃ duodeci-
ætatis annũ attigisset. Similiter Mag-
ena Crucia Corduben sium in Hispa-
monialium Abbatissa cõfessa est, Sa-
rem nõ antè secum habuisse quàm
odecimum annum ageret. Sed suppli-
m ignis, cui maiores annis adiudicari
ortet, mitigari potest. In hac aũt causa
execrabili supplicium ob imbecilli-
ẽ sexus fœminei non debet minui, ni-
ria pœnitẽtia ductæ Deum ex animo
ocabunt: qua in specie supplicio ignis
lato pœnitentem prę focari aut stran-

gulari ęquum est. Quisqs aũt in pactiõ
cũ diabolo perstiterit ἀμετανοήτως, vt pl
riq; faciunt, eum supplicio ignis oport
subijci, ac non pœnã (q̃ ex iure & lege
capitalis est) minui, siue baptismi no
ne siue pœnitentiæ; quæ pœnam ali
ten' imminuit *a*. nulla enim pœnit
suppliciũ istud abolere potest *b*, cùm
clesiæ potius & canonici iuris consili
sit iustitiam coli *c*. Quamobrem Can
nistæ omnes cõsentiunt eum quem pœ
nituit sui criminis in foro laico accu
& puniri posse: nam Ecclesiæ absolut
inquit Baldus *d*, nullũ præiudicium bra
chio seculari facit. Pleriq; etiam Doct
res & ciuilis iuris & Canonici *e* pœnit
tiam aiunt quãuis amplissimam nihil
grauitate supplicij legib' imperati dem
nuere. In hãc sententiam scribit Deo'
iudicium contra Iudæum pronũtiau

a lib. 4. sen tent. & c. quod aũt. 32 q. 1. & c. vlt. de pœnis. item dist. 7. & c. 2. fi. de cõsec. dist. 4. Cald. Anto. Butrig. Imola, Fel. in c. de his. de accusa. glos. vlt. 49. dist.

b l. 2. §. si qs à pr. ne qd in loco pub. ff. & c. supeo. de off. deleg. & c. ex tuarum, de author. & vsu pallij. & c. 1. de alien. feu. & can. vlt. 29. q. vltima.

c in l. placet. de sacros. eccles. C. ein. mõere ver. pœni. 32. q. 2. & glos. Inno. & Hostiens. in col. vl lo. Andr. Ant. But. Panorm. in c. gaudemus. de diuort. Ma & Franc. in d. c de his. de accus. Card. in Clem. 1. §. sanè de Luc. Pẽna in l si apparitor. col. penult. de cohortib. C. lib. 12 eins in c. q̃ in Ecclesiarum. col. vlt. de constit. & con. 130.

d in l. placet. de sacros. eccles. C. ein. mõere ver. pœni. 32. q. 2. & glos. Inno. & Hostiens. in col. vl lo. Andr. Ant. But. Panorm. in c. gaudemus. de diuort. Ma & Franc. in d. c de his. de accus. Card. in Clem. 1. §. sanè de Luc. Pẽna in l si apparitor. col. penult. de cohortib. C. lib. 12 eins in c. q̃ in Ecclesiarum. col. vlt. de constit. & con. 130.

e lib. 4. sen tent. & c. quod aũt. 32 q. 1. & c. vlt. de pœnis. item dist. 7. & c. 2. fi. de cõsec. dist. 4. Cald. Anto. Butrig. Imola, Fel. in c. de his. de accusa. glos. vlt. 49. dist.

qui ad ſupplicium criminis à ſe commiſ-
ſi minuendum Chriſtianus eſſe volue-
rat: ſed magiſtratum Paduæ de ſententia
doctorum omnium nihil de pœna de-
togaſſe. Idem quoq; iudicium Theolo-
gorum eſt *f*, & lex ipſa Dei hominem qui
certo conſilio alterum occiderit à ſacro
altari necandum iubet abripi, ne fortè
religionis, libertatis, aut pœnitentiæ ve-
lo ſe obtegant improbi vt ſupplicia legi-
bus inſtituta queant euadere, ſed potius
quocunq; modo meritas pœnas luat im-
probitas: quem ad ſcopum omnes Iure-
conſ. animum aduerterunt maximè *g*.
Atq; hæc reſponſio ad eorum dicta qui
ſpecie pœnitentiæ Magis effugia nitun-
tur comparare. Nam ſi homicidam cùm
reſipuerit nihilominus morte iubemur
afficere, cur effugiat Magus millies ſcele-
ratior? De ijs autem hæc volumus acci-
pi quos anteuertit cognitio Iudicum, &
qui ſe poſteà ingerunt in monaſteria, nõ
alio conſilio quàm vt domus dicata ſan-
ctimoniæ ſpelunca parricidarum atque
Magorum ſit. Nõ eſt igitur quòd eorum

f Alex. Ales. in 4. ſentent. q. 20. mem. 1. artic. Bonauent. in d. 4. ſentẽ. diſt. 2. artic. 1. q. itẽ Thomas in 3. parte ſum. q. 68. art. 5. Aſtenſanus li. 4. tit. item. 4. artic. 1. col. vlt. Ant. Florent. in 1. parte 3. q. princ. tit. 14. cap. 13. *g* l. ita vulneratus. fin. ad l. Aquil. ff. l. conueniri. de pactis dotalib. l. ſi maritus. §. legis. verſu cæterùm. de adulter. ff.

Magorum persecutionem Magistratu differat, qui se in monasteria iudicijs p uenti conferunt, sed eorum supplici exemplo esse alijs opus est neglecta ctus priuilegiorumque ratione: qu (vtcunq; alij statuerint *a*) non debe in hac causa locus. Nam si homici Lex Dei ab altari sacro rapi ad suppli um iubet, quid Magum parricidis o nibus deteriorem recluſum monaſter à iustissimis pœnis iure eripuerit? Si re rò præuentus quidem, sed non con ctus Magus fatebitur verum, & conform criminis indicabit, non alienum à ratio ne fuerit, si pœnitebit eum, supplicium ignis mitigari *b*, cùm quia minus reus c tum quia cæteri hac via ad confessio nem veri & resipiscentiam adducun Athenis etiam, ait Plutarchus in Alcibia de, reus absoluebatur qui necdum con uictus fatebatur: sed lex ita non obtin

a Oldrad. cons. 4 ꝙ laicꝰ. Bar. in l de pœnis. Bald. in l. 1. fine. an ser. ex fac. sup. Cæpola cautela 9. Iaſ. in l. pē. princ. vlt. not. de iuriſdict. Bar. Guil. Ielm. Iaco. Butrig. & Bald. in l. vlt. qui satisd. Ioan. Andr. in c. 1. de oblat. ad ratio. Cynus in auth. causa quæ sit. de Episco. *b* Fl. netu. vel cur. C. auth. sed nouo iure. C. de pœna Iud. qui malè iud. c. vl. & ibi gloſ. de re & è inter corporalia versic. sanè. de tranſl. epiſc. & c. vlt. & ibi gl 50 diſt. & cap ſi quis omnē fin. 1. q. 7. & c. non dicatis 12. q. 1 gloſ. noſ in l. nō omne. § vlt. de re milit. Panor. in c. at ſi clerici. & ibid. Felin. col. 2. l. edicto princ. de iure fiſci, l. 3. §. vlt. de al. iu.

it, quia

, quia consequebatur ex ea maleficio- impunitas. Imò verò ex diuina lege *c* ui furtum suum sacerdoti fatebatur, rtum restituere & quintam superadde- tenebatur præter oblationem pecca- multo igitur minus lenienda pœna si confessus euinci potuerit *d*. Si quis rò neq; accusatus, neq; præuentus, ne- reus actus fatebitur qui conuinci nō uerat, & facti pœnitentia ductus cō- os accusabit, hic venia dignus est: non od istud capitale non sit adorauisse anam & Deum abnegasse, sed vita ic permittenda est, cùm vt sit delatio- præmium, tum vt hac arte allician- ceteri. Alioqui confessio e quæ præ- ntionem sequuta ante probationem ta est vllamúe probationis speciem, inuere quidem at non tollere suppli- um potest *f*: nisi fortè edicto aut lege sertè caueatur ne Iudices pœnam le- constitutam minuant: ita enim vo- ntaria confessio accusationem ante-

c Exod. 22. & Num. 5.

d Pan. & Felin in c. at si clerici. col. 2. vers. nota. de iud. extra glos in c. 3. 50. dist. per c. vlt. 24. dist.

e Pan. in c. de hoc. de simonia.

f Bald. in l. eaque. de cōd. indeb. C. q. 10 c. vlt. de iuram. calū. lib 6. Bal. in l. contra negantē. col. 1. de l. Aquil. C. & in c. vasallus, ibi col. 3. si de feudo fuer. c. controuer. & in ex maleſi.

§. porro. col. 4. tit. quæ fu. prima cau. feu. Ang. in §. l. Barbat. cons. 28.

greſſa *a* nec abſolutionem nec leuamen vllum afferret ſupplicij. Hic enim leg interdictum plus poteſt, quàm Magiſtr tuum omnium autoritas. Quæſtion aliquis fortè iniecerit, ſi princeps vas lum, dominus ſubditum, herus ſeru pater filium, aut mater filiam coeg cum Magis facere, adire cœtus, abneg re Dominum, an ij legalibus pœnis t neantur. Equidem quæſtionem hanc ni hili eſſe duco, cuius ſpecies nec verac nec veriſimilis, quia plenam aſſenſio liberamq; hominum voluntatem Sa nas poſtulat, prout exemplis antè com monſtrauimus. Quod ſi quis pate dominus tanta improbitate eſſet qui lium ſuum eò compelleret vt abnegar Deum, non continuò magus aut ſupp cij in Magos conſtituti reus hic dicen eſſet: nam peccatum niſi voluntar non eſt peccatum, vt Auguſtinus inqu Atq; in hac quidem cauſa ij legibus ſoluuntur *b* quos neceſſe fuit obſequ eorum verò qui potuerunt non obſequ ſed reuerentia aliqua ducti paruerun

a l. id quod ſer. §. 1. de pecul. leg. & ibi Bar. et l. palam. §. vlt. de rit nupt. ff. Bald. in l. ea quę. q. 2. de condic. indeb. C. Pet. Ancaran. in c. perpetuę col. 1. de ſect. lib. 6. Florian. in l. 2. ad l. Aquil. Ang. Aretin. in tract. malefic in verbo deducta 4. parte. Bald. in l. vlt. col. 2. de exec. rei iudic. C. *b* l. ſed & ſi viuus. §. ſi iuſſu domin. de iur. ff & l. vlt. fine & ibi gl. de

bo. damn. & l. seruus & ibi. de actio. & oblig. ff. l. liberorũ. §. excusantur. de ijs qui not. in fa. ff. l. liber homo. 2. ad l. Aquil ff. l. ad ea. de regu. iur ff. auh. sed nouo iure. de cu sto. reor. l. si seruus, de sepulc. viol. C. & ibi Faber, Gellius li. 2. cap. 7.

enæ summo iure non repetuntur, sed nius cum eis agitur. Verùm hoc ad aocia crimina pertinere non potest, ad ud verò inprimis detestandum minie: cùm in hac causa Lex Dei occidi andet *c* quisquis facinus solùm suaserit m execrabile. At puellæ erga matrem, eri erga patrem, seruuli erga herum bsequium pœnam mitigari flagitat, si tè confessio & pœnitentia quàm conssio pateat *d*. Huc accommodari potillud Senecæ in Thyeste, *quem peccasse mitet pene est innocens*, si vera fuerit ac n ficta pœnitentia. Et quamuis Prinpis aut summi Magistratus preces plus ssint quàm violentia *e* obsequium taen in tam execrando scelere caret exsatione: nam neque Principi imperi m est in subditum contra legem Dei, eque vlla subdito ad obsequendum nessitas. Iubet tamen æquitas supplicio hiberi modum, si cõfessio facti pœni-

c Deut. 13. *d* l. seruos, & ibi Bal. & Salicet. ad l. Iul. de vi pub. C. & in l. 2. & 14 q. 5. & glos. Barr. in c. petitio

glo. Faber. & D. de sepu. vio. C gl. in c. dixit Domin' e quod quis de regul lib. 6. *e* l. 1. quod iussu, & ibi tract. de tyran. q 7. Castren. cõ. 70 col. 4. li. 4. Innoc. as. de iureiur. Socin. cons. 263. can. rogo. 11. q. 3.

tentiaq; aderit: sin autem aperta vis ...
stusq; mortis metus presserit immor...
rum (etsi mori præstat quàm obsequ...
hic tamen obsequium ad euitãdam ...
nam corporalem præstitum quod ...
modo accusatione dignum est a, etia...
Magus sortilegio quo fuit impulsus ...
minem occidere, non esset propte...
homicidarum pœnam subiturus b. D...
enim & fraudis non potest accusari, m...
dò præcisa fuerit (vt dixi) indicta nor...
aut cruciatu impulsio c. Sed quid de ...
dicturi sumus qui Deum & suam relig...
nem abnegans se dedit Satanæ leg...
cipij, vt reualescat à morbo, vt ...
mortis hostisúe liberetur? quo supplic...
dignus est qui seipsum vouet Satanæ, ...
curetur à morbo incurabili? etsi ...
ostendimus vix fieri vt vnus ex denis, ...
que à sortilegijs solùm reualescat. C...
imperitus aliquis in hac causa quod ...
modo à supplicio capitali excusatus ...
set, non autem literatus quispiam: si...
in isto crimine nullus sit ignorantiæ ...
cus. Nemo enim ausit bona fide dice...

a D. in c. sacris. de ijs quæ vi metúsve cau. & c. presbyteros. 50 dist. Alexand. Ales in 3. parte summæ. q. 41. membro 4. artic. 7.

b Bal in §. iniuria. ti. de pactis iuram. firmandis. & Petrus in l. scientiam. §. qui cum aliter ad l Aquil. Cynus & Faber in l. 1. vnde vi C. Bar. in l. 2. noxali. ff

c l. metum autem. de eo quod met. ff. l. rani. de regul. iur. ff.

errorem factum vt Deo Creatori suo
nuntiaret & se Satanæ permitteret:
æterea ex omnibus iudicijs constat vo-
ntatem liberam Satanæ acceptam es-
. Error verò hominum in illicitis de-
um sortilegiorum formis est excusa-
ilis, quæ non habent conuentionem
m Satana iuramento confirmatam,
sunt annulorum, speculorum, cribro-
m, & similium sortes, in quibus multi
t antè diximus) aliorum exemplum
itantur. Sed hæc tamen actione pri-
a non oportet impunè abire, quin po-
s aliquo pacto multari, secunda cor-
e pœnas luere, tertia ad mortem
mnari: cùm saccularius tertiò conui-
s ex generali consuetudine vltimo
pplicio afficiatur plurimùm *d*. Quid
tem fiet illis qui malignos spiritus in-
ocarunt, eisque pelliciendis suos ritus
ysticos obseruarunt, licet non aduene-
Satanas (quamq; semper aduenit) neq;
sponderit? Imitatur enim scorta calli-
ssima quæ rogari expetunt. Horum p-
ctò non tentamẽtum solùm est, sed de-

d Angel. de maleficijs, verbo etiam veſtem, pag. 198. Gandin. in tract. de malefic. rub. de furib 9, & lege Friderici de pace Constantiæ.

testabile sortilegium, idq; perfectum atque absolutum. Hic est igitur pœnae capitali locus, neq; in hac causa æquum erit de pœnis minui quæ in conatus manifestos ac non effectos constitutæ sunt. Non enim conatus simplex, sed gestum sceleratq; perfectum dicendum est *b*, cùm vocatus fuerit & oratº Satanas, quòd cum detestatissima Dei renuntiatione coniunctum est. Is ergo diuinis legibus & humanis abutitur, qui ea specie ignoscit pœnitenti. Mago, quòd hæretico pœnitenti leges & Canones *d* iubeant cõdonari: etiam magistratus permultis locis antehac ita prospexerint, vt quisquis die Veneris edebat carnes viuº igni traderetur, nisi homo pœniteret (sicut apud Andes anno MDXXXIX. factum est) si pœnitebat, commiserationem vitam finiri laqueo iubebatur. Quisquis enim rem legi aduersantem credit, vt sit hæreticus, mente opinione mutata conscientia integra permanet. Qui verò Satanam adorat Deumúe abnegat (quæ duo sunt coniunctissima) is rem effecit, quæ non

a l. 1. §. diuus, & ibi Bart. ad l. Corn. de sicar. ff & in l. si in rixa. col 1. c. od. Bal. in l. si quis nõ dicam, de epis. C. & l. is qui cũ telo, & dua ab. seq. de sicarijs. C. *b* Bal. Alex. Salic. in limitat. l. si quis, non dicam. de epis. C. *c* l. Manichæos. de hæretic. C. *d* c. ad abolendam. §. pœnitẽti. de hæretic. li. 6.

non esse facta: prout in iure dicitur, tum infectum esse non potest. Si qui rem Deo non renuntiauerint, sed characteras, circulos, & inuocationes vsurpauerint prout in libris vetitis scriptas reperiuntur, nec familiaris (vt vocāt) spiritus aduenerit, personarum discrimen oportet obseruari. Si imperitus fecerit, sciens istos spiritus è numero diabolorum esse, huic honoraria & pecuniaria multa imperabitur: Nam etsi voluntas effectu carens pœnas non luit in Gallia, est tamen aliquis effectus in hac causa, puta inuocatio. Sin autem literatus & iudicio valens vtatur inuocatione, reus est mortis: sciens enim prudens Satanam inuocauit, vt vidēt omnes. Quòd virum multam honorariam damnatus beneficij istius nomine recusēt cōtumaciter iudicatum facere, hunc morti adiudicari necesse est, quemadmodum ex decreto Curiæ die 17. April. M.D.XXIX. Iohanne Berquino factum est, qui honorariam multam hæreseos nomine recusans subire, damnatus est ad ignem viuus, & statim

e Bar. in l. si rixa & l. 1. §. diuus. de sicar. ff. Ang. de malef. verbo in platea, nu. 31. Doct. in l. si quis non dicam. de episcop. C. & ibi Baldus.

ſtatim iudicium effectum. Quod tam
in Gallia conatus irritus pœnas dicin
non luere, non ſemper verum eſt: c
in atrocibus criminibus conatus ef
carens puniatur [a], & qui venenum p
buit, re non ſequuta quamuis non
grauiter, puniatur: quod in omnibu
lictis obtinet. Non eſt autem in po
ſtate Principum, vt crimen condon
quod Lex Dei capite plecti iubet, n
ſortilegium. Principes certè Deo pe
magnam iniuriam faciunt, ſi tam
renda maleficia directè in maieſtate
ipſius commiſſa condonauerint, cu
minimus quiſque Princeps iniurias ſib
factas capitali pœna vindicet. Quam
obrem quicunque Magis effugia com
parant, aut eos ſummo iure punire no
lunt, ij pro certo habeant fore vt Mag
rum arbitrio à Deo permittantur: ſum
litérque regionem quæ eos toleraui
peſte, fame, bellis afflictum iri: & qui
ti fuerint, eos benedictionem Dei p
cepturos eiúſque furorem ſedaturos
Atque hæc cauſa eſt cur virum magica
rum

[a] Bal. Salic in l. ſi quis non dicam. de epiſ. C. & in l. cogitationis. de pœnis. vbi Bart. l. is qui cum telo, de ficar. C. & Bart. in l. generaliter. §. 1. de calumniat. ff.

m ſortium accuſatum nunquam pla-
absolui conuenit, niſi accuſatorem
dicémve calumniatum eſſe luceat
ridie clarius: horum enim ſcelerum
obatio adeò abſtruſa & difficilis eſt, vt
centenis Magorum millibus ne vnus
idem accuſaretur aut pœnas lueret
defecti probationibus aduerſarij ad
dinarias iudiciorum leges cogeren-
: ac propterea in cauſis criminalibus
ſto prohibentur Iudices ne id ſinant
ri, niſi res comparatæ ſint: quamuis
edæmonios Plutarchus ſcribat de
re nunquam planè ſecundum reos
icaſſe, ſed carcere ſolùm liberauiſſe
euocationem vſque in omni crimi-
. Cùm Sibylla Dinſcops Saga in Du-
Cliuenſi cremata eſſet, ſuprà anno-
imus manum quæ viatores inſecta-
momento deſtitiſſe: cremata quo-
Biebrana ad Laodunum Saga, lues
veneficijs ho[illegible]nes & pecora infe-
at fuit ſublata. Nec illud omitten-
m eſt quod ex D. Adamo Martino il-
iudice accepimus, cùm illa mulieri
cui[illegible]m

cuidam comminata dixisset eam n
quam puerum lacte vberum suo
alituram, exaruisse vbera: & qua
multos ex eo tempore peperit, n
ominus lacte caruisse, donec Sag
dicio facto cremaretur viua Deo
ce iustissimo, contra quàm Iudices (
bus strangulari eam placuerat) co
tuerant, & cogitabat carnifex. Et
uius est obrui lapidibus (quod
Dei præcipitur) quàm viuum crem
vt Moses Ramban annotat. M
ni, me in Malleo maleficarum leg
pestem de vico Germaniæ in agro C
stantiensi non abiuisse, donec Sag
quamdam humo eruissent, & in ci
rem redegissent corpus. Sic Verg
ad Cucium fœmina quædam fu
cusata & traducta multorum mal
orum nomine, qua liberata ex pro
tionum defectu pecudes innume
homines enecti sunt, vt ex incolis a
uimus. Hæc mense Aprili anno M
LXXIX. decessit de vita: ex eo Ver
niani homines & pecudes quiener

a Lib. 3. more ne-bosim,

hoc malo, nec amplius vt ſolebant oriuntur maleficijs. Ex his facile cognoſcitur ceſſare effecta cauſis præcipuorum deſinentibus: quæ tamen Deus pro voluntate ſua ſolet immittere ad eos quos viſum fuerit affligendos.

OPI-

OPINIO
NVM IOANNI
VVIERI CONFV-
TATIO.

SVB finem istius operis cu
propè esset vt excude
Typographus cui man
ram misit ad me nouum
annis Vvieri Medici libr
de Lamijs, in quo defendit Magos
gas supplicijs affici non oportere:
impressionem operis distulit. Iamdi
erat Vvierus in hac sententia a: qua
rò leui brachio firmamenta opinio
lius attigerant quidam, nec ei valde
stiterant, sic ille respondit vt si victo
adeptus esset. Hæc mihi data est a
spondendum occasio: non quòd a
piar odio, sed primùm ad tuendum h
norem Dei, contra quem se armauit

a lib. de præstigijs.

undò vt quorumdam Iudicum opi-
onem eximam, quorum iſte mutatam
opera ſententiam fuiſſe gloriatur, &
ntum ſuis libris effectum, vt iam lege
tima è vinculis liberentur Magi, Iudi-
s alios quorum calculis damnātur illi,
cans carnifices. Hoc ab vllo homine
i non mediocriter miratus ſum, cùm
inionem iſtam ab homine aut impe-
iſſimo aut improbiſſimo neceſſe ſit
ficiſci. Ex libris autem Ioann. Vvie-
animaduertimus eum non imperi-
n, ſed medicum eſſe. Verumtamen in
is ſuis mille ſortilegia damnabilia e-
ct *b*, etiamq́; voces, inuocationes, fi-
as, circulos, characteras apponit Ma-
um principum qui poſt omnem ho-
inum memoriam extiterint, vt exe-
abilia mille ſcelera, quæ ſine horrore
n potui legere, perpetrentur. Prætereà
gulos autores Magos ſeculorum om-
m adducit & celeberrimos, vt à le-
ntibus conſulantur: & (quod grauius
) in fine libri de præſtigijs excuſi Baſil.

b li. 3. & 4. de præſtigijs.

D. LXXVIII. Monarch. diabolicæ

indicem conſcripſit, nomina & cogn
mina 72. principum exponens & dia
lorum 7405926. ſaluo errore calc
Nam diabolorum plebem in legi
refert, quibus ſingulis ſexies mill
ſexcentenos ſexagenos ſenos attrib
addens eorum conditiones, propri
tes, & quos ad vſus inuocari poſſint. P
quàm verò doſes diabolorum docui
ligioſiſſimè, hæc verba ſubijcit, ſed ho
nefarium eſt. In l. 1. §. medicos. de ra
cognitionib. ff. dicitur eum vocan
dicum non oportere qui incantauit, q
imprecatus eſt, qui (vt vulgari verbo
poſtorum vtar) exorcizauit: non hunc
ſta medicinæ genera. Id verò Le
non impoſturam ſimplicem, ſed d
ſtabilem impietatem eſſe dicit. Is
dici Impoſtor poteſt cui non ſatis
ercere, ſed qui etiam libris impreſſis
lera docet eiuſmodi, eáque vt fucet,
quid de Deo & lege ipſius nonnunqu
interſerit: qua fraude Satanas & adm
niſtri eius ſemper abutuntur, vt obduc
rerum ſanctarum velo impietatis gene

uælibet venditent. Fernelius inquit a lib. 1. de abditis rerum causis.
lagum à se fuisse visum, qui orationes & oces sacras cum barbaris confusas enũ-
ians, quicquid placuerat in speculo vi-
endum exhibebat: idem narrat Orige-
es & Graecus interpres Synesij b. De b In lib. περὶ ἐνυπνίων.
Vviero autem & similibus illud meritò
rædicari potest, quod Dionysius ad So-
patrum de Apollophane, diuinis ad-
ersus Deum nefariè vtitur. Itaque fa-
etur Vvierus se Ioannis Tritemij Stega-
ographiam exscripsisse quam in mu-
o Magistri sui Agrippæ repererat, li-
um orationibus dæmonumque inuo-
ationib⁹ plenum, & supra omnes libros
rait Carolus Bouillus) detestabilem.
ollianum quemdam iuuenem multa-
um exsilio, & bona eius publicata legi-
use, quod librum magicum descripsis-
t: quid igitur ille mereatur qui defen-
t eam, adeoque scriptis & sermone do-
t? Non est igitur Vvierio cùm Dei me-
init habenda fides, in cuius libris blas-
hemiæ tam horribiles offenduntur. Vt
im nullum venenum tam capitale est c Niceph. lib. 20.

quàm illud quod ex ſaccharo aut condimentis ſuauibus infunditur, quia amarius ſorbetur & difficiliùs egeritur; ſic ... la eſt maior impietas quàm cui pietatis ſpecies prætexitur. Satanæ fuiſſe ... omnis generis antè oſtendimus. ... runt complures Papæ, vt Cardinalis ... no, Nauclerus, & Platina ſcribunt, ... runt Reges, Principes, Sacerd. Concionatores, Iudices, & Medici permultis ... cis, fuerunt deniq; in omnibus opificiis. Sed gratiores certè adminiſtros non habet ijs qui alios efficiunt Magos, eosq; ... ſua retia ſermone aut ſcriptis pertrahunt & qui impedimento ſunt ne poenas luant meritas. Guilhelmum Luran... Theologiæ Doctorem Concionatorem celebrem *a* antè notauimus ob crimen Magiæ Pictauij damnatum eſſe anno ... CCCC. LIII. die 12. Decembris, ... monijs & confeſſione propria conuictum (quæ adhuc in actis Pictauienſibus ... tant, vt ex Saluerto Pictonum Præſide cognoui) quòd mutuo obligationis inſtrumento cum Satana confecto (hoc autem

a Petrus Mamor. in flagello maleficor.

tem penes eum fuit deprehenſum)
nuntians Deo & ſacrificans diabolo
omiſiſſet ſe prædicaturum (vt fecit)
bulas eſſe quicquid de Magis dicitur,
udele factum eſſe ad mortem damna-
Magos: hoc pacto, inquit ille, Mago-
m punitio ceſſauit, regnumq; Satanæ
geſcente in infinitum Magorum nu-
ero fuit confirmatum. Nondum om-
s ſocij Concionatoris iſtius perierunt.
enim nuper Sacerdos extitit Motanus
omine famoſus Magus, qui agebat ex-
riſtam: diabolus verò nullius cauſa ſe
turum quàm iſtius prædicabat. Vvie-
m diem ſcribentem legimus quod ille
bologiæ Doctor prædicabat. Neque
ò leuiter illud omittendum, quòd
ierus confitetur *b* ſe fuiſſe Agrippæ
ſcipulum Magorum ſua ætate facilè
incipis, nec diſcipulum modò ſed ad-
iniſtrum & ſeruum: bibiſſe, comediſ-
, & cubuiſſe cum eo (vt fatetur ipſe)
oſtquàm Agrippa diuortium ab vxore
cerat. Quod autem Paulus Iouius *c* &
ij ſcripſerunt nigrum Agrippæ canem,

b lib. 2. ca. 5. de præſtigijs.

c In Elogijs.

quem vocabat Dominum, postquàm ille in Xenodochio Gratianopoli vita defunctus est, se coram omnib⁹ in flutiium de disse præcipitem, nec fuisse visum ab tempore: hunc scribit Vvierus non fuisse canis specie Satanam, sed verum canem quem ipse loro post Agrippam duxerit umq; medium inter Agrippam & ipsum cubuisse. Cum verò Magi recordatur magistri sui, fidelis memorię Agrippæ quit *a*, aut venerandi præceptoris mei Agrippæ: quamuis nemo sana mente præditus non confiteatur, lectis Agrippæ libris eum inter Magos principatum obtinere. Manifestũ illud est ex epistola quam adiecit ad finẽ libri tertij de occultaphilosophia, vbi ad Italum quemdam ordinis Augustiniani scribens clauem occultæ philosophiæ à se amicis solùm dicit seruari: is autem liber quart⁹ est, discipulorum & amicorum Agrippæ opera post magistri obitum mandat⁹ typis, qui libri tãquam clara luce detestabile Magiæ venenum retegit, omnes dæmonum invocationes, circulos, characteras, & sacrifi-

a Lib. 3. cap. 35.

Satanæ oblata. Hactenus qui vir fue-
Agrippa placuit ostendere, ne cui vi-
tur mirum si Vvier⁹ tantopere ad de-
sionem Magorum exarserit, vt Magi-
rus sæuos carnifices & lanios non du-
ret appellare. Quinetiam legem Dei
natur corrumpere *b*, vbi sic dicitur, *b* Exod. 22.
Pestigiatricem non sines viuere: arripiens
im Græcã interpretationem affirmat
gis sensum esse, vt venefici ac non Magi
dantur morti, & fretus voce æquiuo-
Hebraicum textum præterit, cui⁹ ma-
nifesta euidentia. Atqui hæc Legis ver-
sunt מכשפה לא תחיה. Hebræum vo-
bulum fit à כשה quod est præstigias o-
lis offundere: vnde מכשפים dicuntur
stigiatores in Exodo *c* & alijs scriptu-
locis *d* quos annotauimus, vbi vox nõ
os designat quàm Magos. Sed quo-
am Magi hominibus mortem pluri-
ùm afferunt, & pulueribus, ossibus,
venenatis animalibus abuntur, eos
ræci φαρμακίας, φαρμακὸς, & φαρμακευτὰς
uerũt, fœminas verò φαρμακίδας & φαρ-
κευτρίας, prout pars Magorum maxima

c Exod. 7.
d Haba. 3. Miche. 5. 2. Reg. 9. 2. Paralip. 33. Esai. 47. Ierem. 27. Daniel. 2. Nahum. 13.

Medicos ſolet ac Exorciſtas agere. Vi-
rus autem fucum volens legi Dei fac-
verbis Hebraicæ ſcriptæ, obducta ſpe-
Græcæ interpretationis turpiter la-
eſt, cùm ait Veneficos φαρμακίευτι ap-
lari, quod vicio typographi non acc-
accentus arguit: nam etiam itidem
ptum eſt in præfatione libri de præſtig-
& lib. 3. cap. 38. & lib. 6. cap. 22. & libr-
Lamijs cap. 4. cùm φαρμακέας aut per c-
ſin φαρμακεῖς fuiſſet dicturus. Sed in re-
lapſus longè eſt grauior. Nam Hebr-
Philo & ſeptuaginta duo interpretes d-
modiore Græca voce deſtitui ſic inter-
pretantur Mecaſpha, qua ſignificant
Sagæ. Græcum autem φαρμακεῖς & ſepta-
arios ſeu pharmacopœos, & venefic-
infectores, & herbarios, & Magos d-
tat, & eos qui olim purificabant impu-
ta templa, & qui eijciebant diabolos
lex impoſtores & exorciſtas voca-
quod Euſtathius in librum vigeſim-
ſecũdum Odiſſeæ annotauit ſub finem
A Græcis autem plerumq; ac non
μως Magos appellari φαρμακοὺς non aute-

l. 1. §. medicos. de varijs cognitionibus. ff.

neficos, demonstrat Dioscorides cùm de Rhamno inquit: ἀπουρέα τὰς τῶν φαρμακοπωλῶν ἐργασίας, & Aristoteles agens de hippomane lib. 6. cap. 18. de historia animalium, Magos τὰς περὶ τὰς φαρμακείας vocat, cùm Hippomanes tradit vsui esse Magis: quod tamen non venenum esse ipsus Magorum indicat, qui ex eo conficiunt amatoria. Theocritus etiam Hippomanes herbam esse narrat in Thessalia nascentem, hoc est, Thessaliæ pharmacum. Hæc in Ecloga Sagæ (φαρμακευτρίαν nominat) quæ carminibus, votis, precibus, & inuocationibus omnibus vtitur apud astra & dęmonas, adhibita volucri quam Græci ἴυγγα, Latini Motacillam, Galli *Mouette* nominant, non ad pellendum veneficio, sed ad pelliciendum amasium qui procul aberat: nam motacillæ non est insuauis cibus. Quamquam Seruius voce ἴυγγος ait significari fistulam sonandis Magorum criminibus accommodam: itaq; ostendit nihil veneni esse, vtrauis significatione accepetis. Aristoteles *b* etiam de Sippe volucri

b Lib. 9. cap. 17. de historia animalium.

loquens eodem ſenſu φαρμακείαν accipit, cuius hæc verba ſunt, Σίππη τὸ μὲν ἄλλος μέγαμος, τλὴν ἢ διανοίαν ἔθιγος, καὶ ἐνυπνίων καὶ ἐνυπνίων καὶ λέγεται φαρμακείαι εἶναι διὰ τὸ πολυπράγμονα. Et in Hippocrate a legimus πεφαρμακευμένοι quos ſortilegijs affecerunt Magi: totus enim liber de morbo ſacro in Magos ſcriptus eſt (μάγους, γόητας, φαρμακοὺς, ἀγύρτας vocat) qui ſe gloriantur, inquit, Lunam deducere, Solem obſcurare, tempeſtates ciere, Deos ſubijcere. Nemo autem eſt qui neſciat Magos ſine veneno enecare, ſeu pomum dantes, ſeu manu aut virga attingentes: vt Patauij Sagam à ſe viſam Cardanus ſcribit, quæ puerum enecauit illicò, dum virga leniter dorſum illius contingeret. Medea Saga zelotypa quòd Glauca Regis Creontis filia Iaſoni quem deperibat nuberet, coronam auream miſit ei nuptiarum die, cumq; eam capiti ſuo impoſuiſſet Glauca, exarſit flamma ex qua repentè obijt, vt Euripides in Medea ſcribit φαρμάκων τῶν σῶν ὑπὸ, inquit, hoc eſt, non venenis tuis, ſed pharmacis. Medea enim ſuos ipſius liberos dicitur

a Lib. de morbo ſacro.

ſacri-

crificauiſſe, vt Glaucæ mortem inferre
oſſet: quod è ſacrificiorum genere o-
otet accipi l. ex ſenatuſconſulto, de ſica-
is, ff. Ex Sc. eadem legis Corneliæ pœ-
a tenetur qui mala ſacrificia fecerit, ha-
uerit, puta deteſtabilia Magorum ſacri-
cia, non autem Paganorum (vt Accur-
sius gloſſa tradidit) cùm autor ipſe le-
Paganus eſſet: vnde apparet Sena-
m ad legis contrá ſicarios latæ inter-
etationem decretum addere in eos
i ſcelerata Magorum ſacrificia fece-
int, habuerint. Verùm vt optimè diffe-
mtia conſtet veneni à ſortilegio (quod
rumq; ſonat φαρμακείαν, vt Latina voce
neficij & naturale venenum & ſortile-
ium deſignatur) Platonem lib. 11. de le-
ibus oportet conſulere. Alterum enim
alterò diſtinguens capitalem pœnam
i Sacerdotes & aruſpices decernit qui
crificijs, ligaturis, incantationibus, ali-
ue ſortilegijs (ἢ τῶν τοιούτων φαρμακείων ὠνητι-
κῶν, inquit) hominem enecauerint.
tque hæc legis illius inſcriptio, λόγος ὁλκὴ
ἐπὶ φαρμακείας: in qua ligaturas eiuſ-
modi

modi nominat illecebras & incantamenta κατὰ δελεάσεις, ἐπαγωγὰς, ἐπῳδὰς. Tum vero alterum legis caput subijcit de eo qui veneficio ἄνευ μαντικῆς vtitur: deinde Magos adijcit mirabilib⁹ modis operari, & quæ credibiles planè viderentur nisi obseruauissent alij, cũ cereas suas imagines in capitis, ad parentũ sepulchra, sub ianuis ponerent. Ex qbus manifestũ est iã Platonis seculo & ante illud in vsu fuisse cereos typos, quos Magi nostri (licet Platonē non legerint) imitantur, & quibus opem Satanæ mortem hominibus afferunt. Quamobrem Azo in hæc verba l. 1. de maleficis & mathematicis, plus est occidere veneno quàm gladio, addit, venenũ arte magica datũ: & in l. venenum. ad l. Cornelia de sicarijs, & l. venenum. de verb. signif. vox veneni vtrumq; complectitur. Sed quoniam Vvierus ambigua Iosephi interpretatione nititur, agedum, ne legem Dei amplius corrumpat, τὸ ὁμώνυμον eliminemus. Philonem igitur Hebr. consulamus socium Iosephi & familiarem: hic caput illud legis Dei Hebræis verbis

conſcriptum Græcè interpretans in li-
bro de ſingularibus legibus, lex Dei, in-
quit a, à Magis & veneficis abhorret (μα-
γικὰ φαρμακευτὰς vocat) qui modis arti-
busq; damnandis mille mala perpetrãt,
& eos quo die fuerint intercepti morte
multari iubet: quemadmodum ſancit l.
vltima. de malefic. C. vt qui magum re-
xerit illicò ad publicum pertrahat. Tũ
explicatis magorum & maleficorum ſce-
leribus Philo naturalem Magiam, id eſt,
phyſicam ab incantatorum magorum
praſtigiatorumq; magia diſtinguit exor-
cismis & incantationibus abutentium,
dia capitalia amicis ingerentium, alia-
que ſcelera incredibilia committenti-
um. Et his itaque euidens Io. Vvieri ca-
mnia tenetur manifeſtò, defendentis
gem nolle vt mulieres Magæ, ſed vene-
ce ſolùm multentur morte. In hac quæ-
ione omnium maxima diutius hæreo,
t cognoſcatur an tot innocentes, vt
vierus loquitur, abſolui oporteat, & v-
um præſtet calumnijs hominis inſiſte-
quàm autoritati legis diuinæ obſequi,

quæ

a Lib. περὶ τῶν ἀναφερομένων ἐν ἔθεσι νόμων.

quæ præstigiatricem die vnico relin
vetat superstitem. Et quis, obsecro, H
bræam linguam & Dei legem medi
quàm Hebræi & Prophetæ intelligu
lias autem Leuites omne ὁμώνυμον sub
turus vocem Mecaspha exponit La
am, qua voce Horatius *a*:

Neu pransæ Lamiæ viuum puerum ex
hat aluo.

Hesychius λαμιώδεις γυναικὰς nominat
si Eustathius in Homerum scribit voc
Lamiæ significari dæmonem specie m
liebri, eodemq; sensu ait Philostratus La
miam pueros deuorantem Corintho a
Apollonio Tyaneo expulsam esse. Vic
rus dicit Scripturam sacram nusqu
Lamiarum meminisse: certè, nam vo
Græca est, at testamẽtum vetus scripu
Hebraicè: Esaias verò ob sortilegia Bab
lonem detestatus ait, non esse mãsur
lapidem vnum alteri impositum, pro
re vera effectum est (iamdiu enim no
potuit quisquam lapidem vnicum è r
deribus ostendere illius oppidi, cui
ambitus fuit milliarium triginta, siue

a In arte poetica.

b in Odyss. 13. num. 33. vide Dion. Chrysost. in Lyb. fabu. in vita Apollonij.

neris tridui, vt narrat Herodotus) sed illic Satyros & Dæmonas saltaturos esse, & ibi commoraturam Lamiam. Hebraice vocatur לילית, 72. interpretes ἐμπῦσαν vertunt, Latini Lamiam eodem sensu. Cùm autem plerumq; Dęmones spectẽtur in desertis locis, prout est maxima ex parte Africa, Lamiam in historia Africana describit Dion similem feræ habenti vultum fœminæ elegantissimum, mammas & pectus pelliciendis viatoribus rotenti, modestis & gratis oculis: cæterùm loco pedum habere serpentis caput, & quamigerum serpentem esse, qui hominem cum primùm accessit vorat auidissimè: quò referri potest illud Ieremiæ, Lamiæ nudarunt vbera, Threno. 4. ideoque isti spiritus voratores appellantur nunc Lamiæ παρὰ τὸ λέλαμμαι, aut à voce λαμία, id est, ingluuies, vt ait Porphyrio *c*: eodem iure piscis omnia deuorans, etiam homines integros, teste Nicandro Colophonio *d*, appellatur Lamia: cumq; illæ humanum sanguinem hauriant auidissimè, eas Apuleius nominat Lamias.

c In illud Horat. neu pransæ Lamię.

d apud Eustath. in Odyss. 13.

Sic

Sic ea nominatur quę ſectis faucibus Socratis (id ſodalis Apuleij nomen) acc bantis ei atq; dormientis ſanguinem cepit vaſe & obduxit plagam: quo perrectus Socrates ſe non ſentire bat ludificaturque, & poſtridie ta vita defunctus eſt. Huc illa pertinet lomonis allegoria, Aquilam pullos guine paſcere, id eſt, Satanam iſto ſubditos ſuos educare: & à dæmon ſpiritibusque malignis amari ſcribit Porphyrius libro περὶ ἀφῆς ψύχων, non indigno qui latinus fiat. obrem Deus populum ſuum à ſacrifi dæmonum auocare volens, ſanguine ſuper altare & ad dexteram eius effu iubet: atque vt omnes intelligant id iuberi vt populum ſuum ab impijs ſceleribus aſtrahat, ſic ait, Nec vobis quam deinceps accidat vt euntes ſacri cetis diabolis & Satyris, quos ſequuti miſiſtis idololatriam & adulteria. Sol bant enim (ait R. Moſes Maymoni dæmonibus ſacrificare ſub arboribus collibus, partemque ſanguinis in foſſa

oli. 3. more nebocim.

jcere, ad cuius ambitum conuiuabū-
cum malignis ſpiritibus. Sic accipi-
us illud legis diuinæ caput *b*, Ne come *b* Leui. 19.
is ſuper ſanguine, & præſtigiatores ne
is. Hebræa verba ſunt על הדם, quæ
erpretes vertunt *cum ſanguine* præter
turam præpoſitionis על ſignificantis
er, quia videlicet morem illum non
naduerterant, quem R. Maymoni-
ſcribit à Chaldæis profectum eſſe. I-
, Propheta Nahum *c* ſcortum Baby- *c* Nahum.
is metropoleos Chaldæorum dete- 3. 4.
, dicit Babylonem præſtigijs poten-
eſſe, & omnes populos terræ præſti-
ſuas docuiſſe: vbi Propheta vocibus
m vtitur מכשפים & בכשפיה, quæ
Dauid Kimhi interpretatur בעביחם
Magorum ſignificatione, & Chal-
Paraphraſtes Ionathan Vrielis fili-
ponit חרשין, id eſt, ſortilegia. Hic e-
& tollit homonymiam, & verum
ſtrat Scripturæ ſenſum. Id autem fo-
ineptum, ſi quis venena populis &
ibus terræ à Babylone ſubminiſtrata
ret, cum ſit vbique veneni copia, vt

Plinius expoſtulat: Babylonios verò Ma-
gorum principes exſtitiſſe apud omn-
conſtat, & inter Græcos Latinosq; con-
uenit eam ob cauſam Chaldæi nom-
ſortilegum ſignificari, diuinum, ma-
gum: Sic Heſychius, χαλδαῖοι, τὸ γέν-
Μάγων: ſic ſæpe Tullius *a*, ſic leges
ſtræ *b*, ſic etiam Scripturæ ſacræ *c*. Nam
cùm in libro Regum dicitur Iezabel
Reginæ Samariæ ſortibus inquinata fu-
iſſe terra, legitur voxilla מעננים, qu-
non poſſunt venena intelligi: cùm Pro-
phetas Dei (quos odio capitali oderat
& Nabothum aperta vi, non autem ve-
nenis tolli curauerit, & ex quo Sege
Samariam inuexit Magos (vt Medea
gina in Theſſaliam) ſexcentos annos
maria hoc modo referta manſerit, ad
vt vulgo diceretur, Samaritanus es, &
bolum familiarem habes; quam cal-
niam aduerſarij impegerunt Chriſto *d*.
Hinc Simon ille cognomento Ma-
magiſter Menandri. Vvierus autem
put iſtud diuinæ legis, *Præſtigiatrices*
finas viuere, *e* petens calumnijs non

a Lib. de diuinat.
b l. nemo de malefic. & mathe. C.
c Dani. 10. Eſai. 47. 1. Reg. 18.
d Ioan. 8.
e Exod. 22.

naduertit quid causæ fuerit cur lex non
icat præstigiatorem: quod tamen non
o consilio dixit, vt Magis, medicis, &
harmacopœis ignoscat si fuerint vene-
ci, quibus notiora sunt venena quàm
ulieribus, sed eo pacto Lex Dei innuit,
c malo non perinde inquinari viros,
pro viro vnico quinquagenas mulie-
s ex eo laborare: vt in prouerbio He-
zorum est *f*, quo plus mulierum, eo
us magorum est, מכשפים מרב נשים. Quamobrem scribit Plinius *g* fœmi-
um scientiam in veneficio præuale-
: quod vocabulum de veneno accipi
oportere idem autor demonstrat ex-
plo Circes homines in bestias trans-
mãtis, quod omnia mundi veneficia
on essent effectura. Quintil. etiam
nc præsumptionem affirmat esse *h*;
atrocinium in viro facilius, ait, venefi-
m in fœmina credam. Legantur om-
s eorum libri qui de Magis scripserunt,
minæ quinquagenæ comperientur
gæ aut dæmoniacæ vnius viri loco, vt
nte diximus. Hoc autem mea senten-

f Libro Pirke aboth.
g Lib. 25. cap. 11.
h In declamatione.

tia non ex ſexus fragilitate accidit: ſ
inexſuperabilem peruicaciam in pl
cernimus, easq; ferendo quæſtion
mento ſæpe viros antecellere: vt c
rationem in Neronem fuit explorat
& poſt mortem Hippiæ Athenar
ranni (cum fœminæ ſibi ipſis lin
præciderent vt omnem veritatis co
quendæ ſpem tortoribus eriperent)
plurimarum quoq; fœminarum m
rijs. Illud maiorem veri ſpeciem h
erit, ſi dicamus iſtud vi brutæ cupidi
effici, quæ eò fœminam redigit vt p
fruatur ſuis cupiditatibus aut ſeſe vind
cet: qua ex cauſa videtur Plato inter v
rum & animantem brutam, fœmin
collocauiſſe. Etenim grandiora eſſe v
demus fœminarum viſcera quàm vi
rum, qui non perinde feruent cupid
tum violentia: hominum verò cap
craſſiora, quia plus cerebro prudenti
valent quàm fœminæ. Hoc illud
quod poetæ olim figurabant, cum Pall
dem ſapientiæ Deam è Iouis cerebro n
tam ſine matre dicerent, vt oſtenderen
num

a Tacitus lib. 14.

unquam à mulieribus manare ſapien-
am, quæ naturam brutarum anima-
um accedunt propiùs; nam etiam fœ-
inam quæ ſeduxit virum, Satanas pri-
im aggreſſus eſt. Prætereà ſic Deo vi-
m fuiſſe ſtatuo in ordinem cogere &
bilitare Satanam, cùm facultatem
rumque ac inprimis ei concederet in
aturas indigniores, puta ſerpentes,
uſcas, & alias quæ lege Dei immundæ
untur eſſe, deinde in alias ſimiliter ex-
tes rationis potius quàm in homines,
m in fœminas potius quàm in viros,
remò in eos potius qui vitam more
udum brutarum tranſigunt quàm in
teros. Adde quòd Satanas fœmina-
m opera viros & liberos eodem per-
hit. Stabit itaq; diuinæ legis conſti-
io, præſtigiatrices ſtatim morte mul-
ioportere: & Vvieri calumnia contra
gem Dei & magiſtratus probè officio
ngentes repudiabitur. Vvierus enim
ſentitur *b* Sagis communicationem
m diabolis & pactum intercedere, eas-
e ope diaboli non pauca ſcelera com-

b Lib. 2. de præſtig. cap. 4. & 8. & 34. & lib. 4. cap. 14. & lib. 5. cap 9. & ſæpe alibi.

mittere: idem verò libro de Lamijs
dò pactionem interueniri negat,
probari non posse ait, modò Sag
confessioni non habendam fidem,
quæ putant ea fieri à se pro confes
dicunt, eas morbo melancholico
stari. Atq; hunc prætextum impe
Magi adhibent, vt effugium paribus
rant, regnumq; Satanæ adaugeant.
cunq; antehac dixerunt id esse à me
cholia, non esse dæmonas putau
nec fortasse dæmonas Deumúe
diderunt subsistere. Vvierus autem
um fatetur esse, fatentur etiam
(vt in Scriptura legimus) & de pote
illius contremiscunt: fatetur etiam
nibus scriptis bonos & malignos spir
existere, quib⁹ cum homine socie
ctumq; interuenit. Et quare Mago
exportationes, maleficia, actione
rabiles oportuit acceptas ferre me
liæ? quare (id quod est incredibilius)
minas melācholicas efficere? nam id
admirādum notauit antiquitas ac in
ditum potiùs, cùm nunq; fœmina ex

lancho

cholia aut vir gaudio moriatur, sed ntrà fœminas complures summa læ- in enecet a. Certè Vvierus, vt est medi- s, non potest ignorare humorē fœmi- e planè aduersari aduſtæ melancholiæ de furor nascitur, siue à bile flaua adu- oriatur, siue à succo melancholico, vt omneis medicos conuenit: Vtrum- enim procedit à calore & siccitate mia, vt Galenus scribit libro de atra bi- At fœminę frigidę à natura & humidę nt, vt idem autor, omnes Gręci, Latini, Arabes vno consensu docent. Ideoq; lenus b scribit virū calida & sicca con- tione in regione calida & sicca per ę- em in melancholiæ morbum incide- cùm tamen Olaus magnus, Gaspar ucerus, Saxo Grammaticus, & Vvierus secum Germanicis omnib. Magorum uæsitoribus assentiantur sub Arcton i congelascit mare, in Germania, per lpes, & apud Allobrogas omnia Sagis cumfluere. Populos autem Borea- is constat tam abesse à melancholia, uàm absunt à pituita Afri. Illos enim

a Plinius lib. 7. Valeri⁹ Max. Solinus.

b Lib. de atra bile.

albos esse videris, virentibus oculis & tenuibus capillis, rubicunda facie, lares & loquaces: quæ omnia hu melancholico planè aduersantur. etiam Hippocrates libro ἐπιδημιῶν p & Galenus ibidem confirmant narum in genere certiorem esse virorum valetudinem ob profluvi menstruum, quo ab innumerabilib morbis vindicantur. Nunquam fœmi næ, ait Hippocrates, podagra, nunq pulmonum exulceratione, Galenus a quit *a*, nunquam epilepsia, aut apop xia, aut phrenesi, aut lethargo, aut co uulsionibus, aut tremore infest dum menses profluunt. Et quamvis cat Hippocrates *b* comitialium & dæm niacorum morbum (quem vocat sacrum) naturalem esse, hunc tam pituitosis solùm ait accidere, bilio nunquam: quod Vvierus medicus no potuit ignorare. Fœminas autem dæmoniacas potiùs esse quàm viros prà demonstrauimus, & Sagas sæpe co pore exportari, sæpe ἐν πνεύματι abripi mo

a Lib. de venæ sectione.

b Lib. de morbo sacro.

lis diabolicis, animaq; à corpore separa-
a, & corpore rigente experte sensus. Il-
ud verò magis ridiculum, quòd Saga-
um morbus dicitur à melancholia pro-
edere, cùm morbi ex melancholia nati
ericulo semper coniuncti sint c. Ve-
umtamen videmus Sagas in arte ista
uadraginta annos aut quinquaginta
ersatas inde à duodecimo ætatis anno
vt Ioanna Haruilleria, quæ viua crema-
a est die 29. Aprilis M. D. LXXVIII.
& Magdalena Crucia Cordubensis Ab-
tissa in Hispania M. D. XLV.) fami-
liaritatem coluisse, & consortium cum
diabolo habuisse, illam quadraginta,
hanc triginta annis. Necesse est itaque
Wierus fateatur insulsum esse, indig-
num medico, & crassissimæ ignorantiæ
vitium (etsi ignorantiam quid dico?)
si melancholici morbi fœminis tribu-
untur, quibus illi non magis competunt
quàm laudabilia effecta temperatæ me-
lancholiæ, quæ virum (vt prisci omnes
philosophi & medici annotarunt) sapi-
entem, modestum, & consideratum ef-

c Galen. lib. de atra bile.

ficit: a nam affectiones istæ non mul[ta] amplius quàm ignis aquæ cohærere [non] sunt. Salomo b quoq; ante omnes [in]peramenti muliebris peritissimus [se] dixisse ait de millenis viris sapientem [u]num, sed ex omnibus fœminis ne vnam quidem. Nunc igitur lymphatorum hominum errorem omittamus, qui fœminas statuunt esse melancholicas. Etenim Vvierus ipse videns suum illud velum melancholię certissima demonstratione sublatum esse, & euidentissima veritate tot diuinarum humanarumque legum, tot gentium omnium & populorum historijs, tot confessionib⁹ voluntarijs aut vi extortis, tot iudicijs, conuictionibus, condemnationibus, executionibus ab annis ter mille toto orbe terrarum editis: alteram technam sed obesiorem cõmentus est, vt Magorum supplicia impediat: cùm Sagas dixit c à diabolo fectatas esse, eique persuasum esse quod ipse fecerit id ab eis effici. Itaque in speciem se vehementissimè Satanæ aduersari simulat, re conseruat Magos, id est (vt paucis ca-

a Arist. in problem. sect. 30. princip.

b 1 in Prouerb.

c Cap. 4. & cap. vlt. de lamijs.

cis explicemus) colludit verbis cum Sa-
tana, reipsa verò amplitudinem & pote-
statem illius stabilit, cùm non ignoret
magistratui neque iuris dicundi, neque
diabolos prehendendi facultatem esse.
Atqui hoc argumento absoluuntur non
solum Magi, sed etiam occisores omnes,
latrones, incestuosi, parricidæ, & quicun-
que ab hoste humani generis ad malefi-
cia committenda impelluntur. Deinde
verò laudibus effert mirificè *d* multam
in Papali Camera imperatam, quæ ad
veniam consequendum binûm ducato-
rum est in quamq; pœnitentem Sagam:
quam dicit alibi *e* si defenderet non solùm
ex lege Dei non esse mortem Sagis irro-
gandam, sed ne vllam quidem Sagarum
mentionem extare in Scriptura sacra, ip-
sum non facilè cõuictum iri. Hic ego te-
stem appello Deũ & legem ipsius ad istũ
hominem euincendum, appello sexcen-
tos Bibliorum locos *f*. Imò verò vt cerna-
mus oculis nihil esse coram Deo tam ab-
ominabile, nihil frequẽtius in Scriptura
sacra prohiberi, Balcham à Deo inspira-

d lib. de la-
mijs cap.
24.

e Lib. 3. de
præstig.
cap. 35.

f Exod. 7.
& 8. & 9.
& 22.
Leuit. 19.
& 20.
Deut. 18.
2. Reg. 9.
& 21. &c.

tus,

2. Paral. 33. Esai. 8. & 34. & 47. Daniel. 2. Miche. 3. & 5. Ezech. 13. Ierem. 19. 23. 27. & 50. Actor. 16. Nahum. 3. Num. 13.

tus, quamuis summopere instante Balaco Moabitarum Rege ne faceret, populo Israelis benedixit, & tanquam propheta rationem reddidit: nam nequaquam cantator est, inquit, neque Magus in isto populo, sed Deus ipsi cùm opus est ostendit voluntatem suam. Cúmq; Deo placuit ostendere quantopere à magicis sortibus abhorrereret, inquit, Cauete vobis pro vita vestra, ne sequamini consuetudines abominandas istarum gentium quas excidi è terra propter sortilegia, magicas artes, & diuinationes, atque ibidem nouem recenset genera quibus reliqua continentur *a*. Sed illud in primis oportet obseruari, non homicidij, parricidij, incestus, tyrannidis, idololatriæ nomine Deum dicere populos illos sibi exterminari, sed ob sortes magicas: & quoniam populi suos liberos diabolo Moloch consecrabant ad facienda sortilegia sua, Deum præcipere vt quisquis rem istam abominandam commiserit lapidibus obruatur *b*, morte omnium (vt R. Maymonides ait *c*) crudelissima-

a Deut. 18.

b Leui. 20.

c lib. 3. more nebochim.

rum

tum verò Deum adijcere se furorem suum immissurum contra populum qui impune scelera ista abire siuerit. Itaque volens Samuel grauitatem peccati regi Sauli exponere, Peccatum, inquit, tuum eque magnum est ac magorum crimen. Similiter vt demonstretur quantopere Manassem Regem Deus exhorruit, scriptum est Manassem suis execrandis scelebus prouocasse Deum, atque subijcitur eum fuisse magum, & conuentionem cum diabolis iniuisse: itaque spoliatum fuisse regno, & numella in carcere fuisse coercitum. Et quamuis eum posteà pœnituerit, eo tamen exstincto post annos quinquaginta Ieremiæ dixit Deus *d*, Igne & cædibus delebo istud oppidum propter execrabilia scelera Manassis Regis: de loco verò Topheth vbi Satanæ sacrificauerat, dicitur is fore locus cædium ad vindictam iræ diuinæ (vt contigit) excendam. Similiter libro IIII. Regum cap. 17. dicuntur decem tribus extermiatæ & in exilium raptæ, quòd in res magicas & sortilegia incumberent. Atque

d Iere. 19. & 15.

hos

hos quidem locos apprimè cõuenit ob-
ſeruari: nititur enim hoc vno cri-
decem tribuum captiuitas: de du-
autem reliquis tribub⁹, dicitur Deus
ad vltiones eſt tardiſſimus) poſt an-
quinquaginta ſortilegia Manaſſis vi-
caſſe, cùm igne cædibusq; permiſta
runt Hieroſolyma & duæ tribus de-
a Iere. 15. tatæ. Alibi verò dicitur *a*, Gladius ad
uinos, gladius ad Chaldæos: & apud
b Miche. 5. chæam *b*, delebo è terra magos diui-
que: Et cum Eſaias euerſionem Baby-
minatur, cædes & incendia, omnis
calamitates, inquit, eueniẽt tibi prop-
amplitudinem ſcelerũ tuorum exe-
bilium quæ commiſiſti cum Magis
Deniq; infinitũ eſſet omneis ſacræ Scri-
turæ locos minutatim expẽdere: vt
ſos faciamus Doctores, Legislatores, Phi-
loſophos, Hiſtoricos exemplis circum-
fluenteis, ex quibus apparet magos poſt
omnem hominum memoriam Deo
hominib. viſos fuiſſe execrabiles. In hanc
quoq; ſentẽtiam ſuprà annotauimus ab
Auguſtino ſcribi, ſupplicia contra Magos

abho-

ab omnibus sectis decreta esse: vt demõ-
straremus Vvierum quidem legisse opti-
mè & intellexisse pœnas diuinis & hu-
manis legibus constitutas, sed de indu-
stria appetiuisse cauillis atq; calumnijs,
cùm eas non de Magis dixit, sed de vene-
ficis solùm agere. Iam igitur videamus
quid Lamiarum nomine intelligat: in
hoc enim vertitur tota disputatio. Hæc
Vvieri definitio *c*. Lamia est quæ ob fœ-
dus præstigiosum aut imaginarium cum
dæmone initum, propriè ex suo delectu,
vel maligno dæmonis instinctu impulsu-
que illiusq; ope qualiacunq; mala vel co-
gitatione, vel imprecatione, vel re ludi-
mq; atq; ad institutum opus inepta desig-
nare putatur: id est (vt paucis contrahã)
Maga est quæ putatur fœdus habere cum
dæmonibus, & id quod non facit ope eo-
rum facere. Hic verò nemo non videt,
quàm multum Vvierus ab arte medica aber-
rauit cùm de melancholia fœminarum
ageret, eum iterum errari in ratione Di-
alectica & longè grauiùs, cum definiti-
onem in imaginatione ponit: proprium
enim

c Lib. 7. de præstig. cap. 1. & li. de Lamiis, cap. 5.

enim definitionis mun⁹ est vt tanquam digito pertingat & commonstret ocu germanam rei naturam siue essentiam cuius est definitio. Id verò magis ridiculum, quod in definitione sex disiunctiones coaceruat: cum vitiosa sit definitio, ait Aristoteles *a*, quæ vel vnicam disiunctionem continet, velut si dixeris, occisor est is qui percutere putatur, aut occidere, aut ludificari alterum. Huic persimilis est Vvieri definitio. Atqui si ea Saga est quæ putatur esse, & non est Saga aut Lamia, certè nec fuerunt de Lamijs scribendi libri, nec perueſtigandæ rei quæ non est definitio. Primùm enim quæritur vtrum id quo de agitur sit in rerum natura, nécne igitur an sit, tum quid sit, deinde quale sit, postremò cur sit. Librum igitur Vvieri de Lamijs deleri oportuit, non autem rei quæ nusquam est definitionem poni: qui lapsus in re philosophica est vitiosissimus. Vvierus tamen sortilegum *b*, quem magum infamem vocat, definit eum qui conatur accersere & inuocare diabolum, vt se exhibeat

a Lib. 6. Topic.

b Lib. 2. de præstigijs cap. 2.

et & ad postulata respondeat. Hæc
ncis placuit annotare: nam Vvieri de-
nitio paginam propè continet, ac dis-
ctiones duodecim. Non ita facilè
ouinci Petrus de Appono potuit, qui
emonas existere non audebat confite-
um vt eleuaret opinionem vulgi (nã
agus habebatur vulgo) tum vt alios
dem perduceret: at Vvierus postquam
nfessus est esse malignos spiritus, eti-
nq; indicem eorum conscripsit ad fin.
de præst. Magis prætereà confessus
communicationem cum Satana &
los intercedere, mirum est profectò
od idem negat Sagam cum Satana
deratam esse, idq; totum imaginari-
asserit, cùm disertè lex Dei Sagæ cum
aligno spiritu fœdere iunctæ memine-
. Quia verò Inquisitores quinq; *c*, qui
mmatim infinitum Sagarum nume-
m conscripserunt quæ in Germania i-
s autoribus fuerunt neci traditæ, com-
erunt ex confessione omnium eas
m Satana fœdus consertis manibus
pigisse, hic Vvierus *d* adducit fieri non

c In malleo maleficarum.

d Lib. de Lamijs. cap. 7.

posse vt conserantur manus, quia dem
nes, inquit, non carnea sed spiritua
cretione constant. Atqui vox
tionis naturæ spirituum omnino
satur: nihil est, ait Tullius a, in
concretum, nihil mistum: idque
stotele b, qui intellectum vocat
ἀπαθῆ. Quòd si in spirituum natura
cretio admittitur, id quoq; fatendum
rit eis esse corpora: vt fecit Augu
sequutus definitionem Apulei, qui
monas vocat natura corporeos,
Philoponus Peripateticus c, Porp
us, d Iamblichus e, Plethon, Psellus,
tinus Academici, & Gaudentius Mer
hoc vno argumento freti quòd res
corporea non possit quicquam à corp
rea perpeti. Itaq; Basilius ipsæque A
gelis ac Dæmonibus esse constituit
pora, eademque occasione veteres di
runt dæmonibus diuisionem conti
re. Communis verò Theolog. opin
ac nominati Ioannis Damasceni, Gr
gorij Nazianzeni, Thomæ Aqui
tis f & Magistri sententiarum est dæm

a In Tusc. qu.

b Lib. 2. de anima.

c Lib. de anima.

d lib. περὶ ἀποχῆς ἐμψύχων.

e Lib. de myster.

f lib. 3. sent.

as & Angelos eadem natura esse, om-
es formas puras simplices: quamuis in
am quoq; rem consentiunt, bonos &
alignos spiritus sibi cùm opus est, for-
are corpus aspectabile, vt id σωματικῶς
ficiant, quod volunt. Plena est Scrip-
ura exemplis, vt visionis Abrahamo ob-
z, Iacobo, Mosi, Eliæ, Manohæ, Aba-
cho, Tobiæ, alijsque innumeris: pleni
nt libri Iamblichi de mysterijs AEgyp-
orum, Plutarchi *f*, Procli, Porphyrij, & Plotini, denique omnes totius antiqui-
is libri ad nostrum vsque seculum: vt
aus magnus scribit frequentissimè in
gionibus singulis ad Boream sitis spiri-
s spectari humana forma, qui tangunt
ominum dexteras, posteaque euanes-
nt. Verumtamen ponamus nec na-
ræ concretionem in dæmonibus esse,
ceos corpus vllum assumere, sed na-
uras esse puras, simplices, & planè dispa-
ras, vt de Angelis siue intelligentijs lo-
quitur Aristoteles: Vvierus tamen nega-
non potest quin velit illudere, cum ar-
umento isto abutitur vt probet nullum

f lib. περὶ τῶν ἐπιλοιπόντων χρησμῶν.

pactum hominibus nullam conuen-
nem cum Satana intercedere. Ex
ad conuentionem ſimplex con-
ſufficit, qui conſenſus ſine ſtipula-
ſine verbo, ſine ſcriptura, oculo &
ſolo, ait lex *a*, fieri poteſt. Imò Vi-
ipſe annuit Magos paciſci & conuen-
nem inire cum Satana, & hunc eos
qui & reſponſa dare: Cur verò Ma-
potius quàm Magas? nam lex De
gis fœminis diſertè loquitur & no
minas exemplis innumeris infe
hoc malo quàm viros eſſe ſuprà co
monſtrauimus. Amplius etiam Vier
aſſentitur *b*, dæmonas ſibi corpora ho-
minum beſtiarumq; aſſumere: adeò
ex ſcriptis ipſius iudicari queat contra
ctio, & ἀναπόλυθον concluſionum ipſ
vinci. Nobiſcum enim in eo conuen
quòd Dæmonas tradit exportare homi-
nes & in aera efferre ſine corpore: cu
rei plurimas adducit hiſtorias *c*, & vi
ſeipſo narrat. Ridet quoq; Vvierus d
uiter Magorum cum Dæmonibus copu-
lationem, quam omnis antiquitas om-

a l. nutu. de legat. 3. ff. lib. 2. de præſtig. cap. 2.

b Lib. de Lamijs, cap. 16. & lib. 3. de præſtigijs, cap. 12. & lib. 4. cap. 14.

c Lib. 3. & 4. de præſtigijs.

d Lib. de lamijs.

q; populi certissimam esse duxerunt
Theologi confirmarunt: Augustinus
libro 15. de ciuitate Dei, magnæ im-
dentiæ scribit esse si quis hoc negaue-
Hæc illius verba, Dæmones creber-
na fama est, quos Latini Incubos, Gal-
Dusios vocant, mulierem attentare at-
peragere concubitus: & hanc assi-
immunditiam & attentare & effice-
plures talesq; assecuerant, vt hoc nega-
mpudentiæ esse videatur. Constat a-
omneis non esse moris vt fœminæ
scortationibus suis glorientur: quî er-
fatērētur illæ, rem sibi fuisse cum dia-
lis, nisi ita se habuisset? Omnes autem
rmaniæ, Hispaniæ, Galliæ, Italiæq; Iu-
es monumentis literarum consigna-
nt, & nos legimus Sagas omneis iudi-
ipsorum condemnatas, fuisse confes-
& in suis confessionibus ad mortem
q; perstitisse, complureis etiam quibus
nia data est dixisse copulationem sibi
isse cum dæmonibus, & frigidum illo-
m semen expertas esse, vt ex libro Quę-
orum quinque e (per quos innumeri

e malleo maleficarum.

fuerunt ad mortem damnati) & ex il-
a Lib. de artileg. lo Grillando a didicimus. Demon-
ſuprà multis ſingularium iudicio-
exemplis quæ ad me perlata ſunt, id ex-
mè cùm factis ἀβασανίστως confeſſioni-
tum conuictionibus certis comprob-
neq; dubium eſt quin ſcortationis cu-
poreæ cupiditas fœminas præſertim
ſpiritualem ſcortationē pertrahat. Hu-
referri poteſt abominanda illa & exec-
b Deut. 4. bilis impietas expreſſa Lege b, qui om-
nes qui diabolo Pehoris ſeſe coniunxe-
rant, miſerè dicuntur perijſſe. Cumque
c Exod. 22. lex Dei c prohibuit ne Saga ſinatur viue-
re, paulo pòſt ſubijcit, qui animanti bru-
tæ concubuerit plectatur morte. Verbo-
rum autem in lege Dei ſeries obſcure
perſtringit turpia & incredibilia ſcelera.
Sic vbi dicitur, non offeres Deo mercedem meretricis aut pretium canis, ſcortorum coniunctio cum canib' oſtenditur, quam inſignibus exemplis antè demonſtrauimus: & Leuitici 17. dicitur, nec euntes ampliùs ſacrificabitis Satyris veſtris diabolis, poſt quos ſcortati eſtis.

Sed

ed cum Vvierus medicus animaduer-
ret, neq; oppilationem hepatis, neque
uteriam sanis & incolumibus fœmi-
is adscribi posse, atque hunc morbum
ormienti solum accidere, à tota verò
ntiquitate non solùm dęmonum (quos
Græci Ephialtas, Latini Incubos vocant)
um fœminis copulationem, sed etiam
rorum cum dæmonibus specie mulie-
ri, Hiphialtas vocant aut Succubos, e-
mque inter vigilandum fieri, & in qui-
usdam 30 aut 40 an. perdurare, vt ipse
Vvierus agnoscit: propterea non dixit
hunc morbum esse in Magis, sed nega-
uit, dicens fœminas esse melancholicas
quæ id se putant facere quod non faci-
unt. Atqui nunquam ex eis cremantur
furiosæ d: sed fraus in eis cernitur, discre-
tio, iudicium, quo negant constanter fa-
ctum, vt quædam faciunt, aut excusant
veniamque postulant, vt aliæ, aut se ab-
dunt & proripiunt fuga, quæ actiones fu-
riosorum non sunt. Adde quòd conui-
ctiones, testimonia, comparationes te-
stium, & confessiones gentium omnium

d l. diuus. de offic. præsid. ff. l. pœna. §. sanè de parrici. ff.

ad Indos occidentales vsque ma
inter se habent conuenientiam &
litudinem, item Dæmonum cum
nis copulationes: vt in historijs
legimus, & suprà annotauimus. V
ex Vviero libenter quæsiuerim, quis
iste sit Sagarum morbus, quo puer
qui deprehenduntur occisi putant se
cidisse, quo elixant & liquant eos vt pi
guedinem ex eis habeant, vt fatentur il
læ & sæpe compertæ sunt. Imaginantur
(ait Vvierus *a*) se id totum effecisse, fal
luntur tamen: Cui verò in tam execran
do scelere fides habebitur, nisi oculis ha
beatur? nisi sensui? nisi tactui? nisi in
culpatis testibus? nisi confessionibus vo
luntariè aut ad quæstionis tormenta fa
ctis? nisi deniq; euidenti & permanenti
facto, vbi fuerint deprehensæ? Sprange
rus scribit *b* obstetricem vnam quæ fre
quenter aderat puerperijs, in Constanti
ensi agro fuisse morti traditam eo quod
XLI. pueros recentes ab vtero necauis
set, inditis clàm in eorum capita grandi
bus aciculis. Eadem parricidia à Medea

a Lib. de Lamijs cap. 8.

b In mal. leo male. fic.

Saga

ga legimus fuisse perpetrata, cum mo-
ò fratrem, modò suos ipsius liberos oc-
ideret. Sortes quoq; magicas Canidiæ
pud Horatium legimus c, Erichthonis c Lib. E-
pud Lucanum, bufones, angues, ossa, podon.
uæ Sagæ nostræ plerumq; ferunt & qui- ode 5.
us comperiuntur instructæ. Nulla sors
agica est quam Orpheus ante annos
rè ter mille non descripserit, & Home-
us ex parte, quam lex Dei ante annos ter
ille quingentos non annotauerit. Su-
rà ex Ammiano exemplum Magi addu-
imus, qui mulierem grauidam execuit
t haberet fœtum, Valente imperium
btinente. Ante annos 100. Raziorum
aro conuictus est quòd post multas pu-
orum cædes vxorem suam prægnan-
em conatus sit discindere, vt Satanæ sa-
rificaret filium, idque edoctus à Sata-
a, cui nihil gratius potest accidere: non
utem vt pingue haberet ad res detesta-
iles consumendum. Ista Satanæ est per-
uasio, vt Magos adducat ad parricidia:
nam pingue infantis defuncti ex natura
ege ineptum esse suis rebus prædicant.

Demõstrauit modò id exemplum quod adducebamus puerorum 41. quos interemit Saga, necdum baptizatos, sed lustrinæ consecratos. Vvierus autem simulans se nihil eorum credere quæ tam bene quàm magister ipsius Agrippa nouit, ausus est scribere ac potiùs fingere se baptistæ Portæ Itali opinionem sequi, eumque summopere laudibus euehit. Scribit tamen iste Sagas sibi confessas esse, vnguentum à se ex pueris elixis & liquatis fieri, & pharmaca quædam adhiberi, quæ hic dissimulari præstat: Sic reipsa docet parricidia ista committere, idq; ex falsa diaboli persuasione hoc vnguento fieri, vt homines huc illuc transuolent. Sagæ autem Gallicæ nec agiliores nec leuiores sunt Germanicis aut Italicis: verumtamen pars earum maxima (vt in Cenomannis, Verberianis, Lognianis apud Porezanos quas antè obseruauimus) scopis solùm quos inter crura ponebant & verbis quibusdam vtentes, in aera subito attollebantur: & Paulus quoq; Grillandus earum plurimas quas in Italia necari vidit

dit confessas narrat hircum ipsis præ
oribus adesse, quem conscendebant ex-
ortandæ sine pingui vnguentóve vllo.
aptistam Italum in libro de Magia, id
st, sortilegio, & Vvierum in id videmus
ncumbere, vt istud vnguentum esse do-
ceant facultate naturali & soporifera, ne
quis periculum dubitet facere. Etenim
erbæ soporiferæ sunt mandragora, pa-
auer, solanum mortiferum, hyoscia-
mus, cicuta: at nunquam medicus Græ-
cus, Arabs, aut Latinus extitit, qui dorso,
brachijs, cruribus vnguenta imposuerit
quibus eo vsque hominem soporaret vt
planè careret sensu. Sin autem quid ex-
trinsecus adhibuerit, frontale fortasse fu-
erit ex seminibus frigidis quæ mistioni-
bus & infusionibus emendantur. Pingue
verò (vt medicorum placitis exponitur)
calidum est & inflammat natura sua.
Quo igitur pacto afferret somnum, siue
dorso siue brachijs adhibitum? somnum
enim faciunt venæ carotides sanguinem
à corde ad cerebrum exportantes, & le-
nis humorum fluxus (qui vt vapores in
aerem,

aerem, sic in cerebrum ascenderunt, uiter in partes cordi adiunctas rec... Verùm vt doceamus animam à Sa... extra corpus abripi, tanquam si viz... sensus expers relictum esset (quema... modum in capite de ecstasi disseruim... neq; id sommo simplici adscribendum esse, omnia simplicia soporifera manifestum est impedire non posse quin homo, quamuis soporatus & sepultus somno, ignem cuti admotum sentiat: maget verò in ecstasin abreptos nec ignem sentire nec dolorem vllum, est explorati... mum, vt suprà demonstrauimus, l... cum Virgilij agentis de Saga,

-- quæ se promittit soluere mentes.

Alio quoq; argumento quod nullæ ma... chinę labefactare possunt, confirmamus neq; id vnguentum efficere, neque somnum esse, sed verè animam extra corpus abripi: nempe quòd omnes qui sic rapiuntur post semihoram redeunt, aut simulac videtur ipsis: hoc verò homines narcoticis soporati non possunt, sed vnum duosúe interdum dies obruti somno per-

o permanent. Vsus prætereà compro-
auit homines ecstasi abreptos (vt antè
ostendimus a) veritatem rerum ad cen- a In c. de
esimum milliare gestarum annotare. ecstasi.
Illud verò notari conuenit, vnguenti il-
ius confectionem quam autor Magiæ
naturalis docet, non ex simplice vllo so-
porifero constitutam esse, sed ex pericu-
losis venenis compluribus. D. Augusti-
nus de hac ecstasi (quam certam esse &
indubitatam affirmat) loquens, & vires
diaboli admirans, Serpit, inquit, hoc ma-
lum dæmonis per omneis aditus sensua-
les, dat se figuris, accommodat se colori-
bus, adhæret sonis, odoribus se subijcit. Si
ergo dæmones iustissimè annuente Deo
animam à corpore separare possunt, ec-
qui non possent eos corpore exportare?
Illud enim multo plus habet admiratio-
nis, si soluta anima separabitur à corpore
atque eodem reuertetur, quàm si corpus
animaq; simul à diabolo auferantur. E-
quidem istam ecstasin siue aphæresin se-
cundum legis diuinæ testimonia validis-
simum esse argumentum iudico, quo de-

monstre-

monſtremus animas immortales, [illegible] Ariſtoteleam illam decidamus hypothe- ſin *a*, animam ſi quid poteſt ſine corpore immortalem eſſe: corpus enim [illegible] rum principes (qui id experientia, vt Or- pheus, cognouerant) carcerem dicunt animæ. Empedocles & Zoroaſtes nobi- liſſimi ſua ætate Magi ſepulchrum vo- cant, Plato σῶμα, corpus, tanquam mo- monumentum, appellari putat, quod Sacrates animæ cauernam appellabat *b*. Ad argumēta & rationes iſtas, quas Vie- rus non ſoluit, adeſt clarorum virorum omnium ab omni ſeculo autoritas Plu- tarchi *c*, à quo plura & innumerabilia ex- empla afferuntur, Plotini *d*, Plinij *e*, Au- guſtini *f*, Thomæ Aquinatis *g*, Doctoris Bonauenturæ *h*, Durandi, Theologo- rum denique omnium, item Sylueſtris Prieræ, Pauli Grillandi, *i* & quæſitorum quinque Germaniæ *k*, qui de innumeris Sagis iudicia habuerunt, & acta eorum breuiter in librū vnum retulerunt. Cum itaq; præter autoritatem hominum tam multorum, ordinaria quoq; ex infinitis iudi-

a Lib. 2. de anima.
b Lib. 4. de Repub. Plato.
c Putar. in Romulo.
d Plotin. li. de anim.
e Plinius lib. 7.
f Auguſt. li. 10. & 21. de ci. Dei.
g Thom. in ſecunda ſecundę, q. 95. art. 5. tit. de ſuperſt. & in tract. primæ partis q. 8. & tit. de mirac. q. 16. art. 5. & 6. tit. de dæmon.
h Bonauē. in li. 3. ſen. diſt. 19. q. 3
i Grilland. lib. 2. de ſort. ca. 7.
k in malleo malefic.

iudicijs habeatur experientia, in quibus extant testimonia, repetitiones, comparationes testium, conuictiones, & confessiones ad mortem vsque stabiles, non illhæc pertinacia est Vvieri quòd sententiam contrariam defendit, sed maxima impietas est studium, quo rapitur vt Satanæ regnum amplificet. Visa enim est Sagarum probatio, quæ cùm de nocte abfuissent, confessæ verum causam absentiæ suæ indicarunt. Tempus quoque visum est, cùm ij qui recentes in illos cœtus venerant, ope Dei implorata aut earum rerum quas videbant metu aut horrore concepto se procul à domo abesse compererunt ad milliaria quinquaginta aut centum, & eò reuerti maximis itineribus vnde ipsos Satanas momento exportauerat. Exempla recentis memorię notauimus, Lochianum, Lugdunense, Cenomannicum, Pictauiense, Castello russanum, Lognianum, aliaque innumera apud autores à nobis adductos expositа, qui omnia simul Vvieri argumenta resecant dicentis Magos esse melan-

melancholicos: istud enim de duobus saltem non potest dicere, qui doctissimis tineribus maximis reuerterunt. Quamquam Vvierus [a] sibi ipsi contrarius passim assentitur Simonem Magum per Neronis honorariam statuam dedicatam aerem volauisse: quod prisci etiam Doctores [b] nec pauci consignauerunt scriptis. Summæ igitur dementiæ istud est, Vvierum confiteri Simonem magum per aera volitasse, & nihilominus contrariam sententiam affirmare, fallaces pe Magos cæteros qui se per aera exportari in cœtus Magorum putent. An minus virium iam habet Satanas quam tum habuerit? hæc enim post mortem Christi gesta sunt. Quinetiam Vvierus ipse [c] narrat histrionem magum à se in Germania visum, qui spectante populo cœlum versus ascendebat clara luce, cumque vxor pedibus eum prehenderet pariter sublatam esse, hac item comprehensa ancillam sursum abiuisse: ita multo tempore in aere versatos esse, corona populi attonita & miraculum admirantium

[a] Lib. de Lamijs, cap. 3.

[b] Ambrosius in Hexamero, Irenæus, Eusebius, Clemens in itinerario, Hegesippus li. 3. de excid. Hierosol. c. 2. Niceph. li. 2. hist. eccles. c. 27. Fulg. li. 8. cap. 11.

[c] Lib. de præst.

te. Si-

Simile exemplum in Hugonis Flo-
cenſis hiſtoria legimus, Matiſconen-
m quemdam Comitem maxima voce
mantem, amici adiuuate me, abrep-
m in aera & delatum eſſe, nec deinceps
ſum: ſicuti nec Romulus apparuit ex
o præſente exercitu in aerem fuit ſub-
us. Quamquam ex contextu Euan-
lij diſcimus Chriſtum à Satana ad tem-
verticem, deinde ad cacumen mon-
fuiſſe exportatum: vnde Aquinas cõ-
it id dubio procul eſſe conſectarium,
hil minus Satanam ex permiſſione
dalijs quoq; transferendis poſſe, cùm
tiſſimè apud omneis ſanos conſtet
um hominem ac non imaginarium
iſſe Chriſtum. Ego verò ſatis habue-
, ſi Vvierum ex ſermonibus ipſius &
iptis vicero. Idem enim *d* qui ſe ho-
ines vidiſſe ſcribit à diabolis in aerem
blatos, eamq; rem non eſſe abſurdam
dit: qui rem falſam ibidem ſcribit, quę-
um fuiſſe in Germania Magum qui ſe
olliceba tur liberos Frãciſci I. Regis Ma-
co ex arce educturum & ex Hiſpania

d Lib. 2. de præſtigijs. cap. 12. pag. 6.

in Galliam per aerem deuecturum
at nihil fuisse effectum, quòd
tur ne hoc duce ruerent &
ceruices diffringerentur: quin

a de præstigijs. lib. 4. cap. 19 *a*. scribit diabolum
specie agentem causam, cùm
uersarium diabolo sese dedere
spite pecuniam accepisset, dimissis
festim subsellijs periurium spectan
omnibus exportasse, eamque
re vera in Germania confirmat
se: qui multis exportatorum
virorum accumulatis exemplis,
nino certum nullaq; ex parte
concludit esse: idem ergo
in libro de Lamijs rem planè
am asserit, eoq; pacto leuitatem
bri & confusam instabilitatem
vbique testatum facit. Ac
quidem historicorum & Theologorum
repudiat fidem *b*, verum tamen
quoque aurea vtitur, ex S. Germani
producens historiam, S. Germanum
visendam Sagarum saltationem
se, inde repentè ad cubilia virorum

b Lib. 2. cap. 13. de præstigijs.

ſſe in quibus illæ compertæ ſunt, tan-
am ſi leuior Satana S. Germanus ex-
iſſet, ac non eadem celeritate qua de-
xerat eas potuiſſet reuehere. Quod
tem Vvierus ait non eſſe in propria
garum facultate vt tonitru immittant
grandinem, accipio lubens: ac ne ho-
ines quidem cereis imaginibus aut vo-
bus enecare poſſe. Sed illud negari non
teſt, & ipſe Vvierus annuit homines,
ctias, fruges à Satana perdi, niſi ſeruet
eus, idq; ſacrificijs Magorum, votis &
cibus, iuſtaq; Dei permiſſione inimi-
s ſuos operâ inimicorum vlciſcentis.
que Magi ante alios ſupplicijs mille
gni ſunt quòd Deo renuntiauerint &
anam adorauerint: & quidem grauio-
ibus digni ſupplicijs quàm ſi ſuis ipſo-
m manibus parentes occidiſſent & ſe-
es incendiſſent. Hæ enim offenſæ
ntra homines ſunt, ait Samuel c, illa c Lib. 1. cap. 2.
ectè petit maieſtatem Dei. Multo igi-
r magis ſupplicia merentur illi qui &
um ipſum non obſcurè prouocant
enſionibus, & homines ſortibus ſuis

enecant, & fruges perdunt: ac propter
12. tabulis in eos constituebantur pœn
qui fruges incantassent: quod Vvier
ludificari non miror, cùm ipsam Dei
gem petat calumnijs. Atqui hoc pos
regeri, debuisse Vvierum de colore
hypostasi vrinę & rebus consimilibus
dicium facere, non res sacras attingere
in diuinas humanasque leges attentare
Etsi enim à Satana Vvierus illud facer
fieri, minimè tamen negaturus est eum
Magis incitari, pelli, pertrahi, adiuuari,
temque à Satana Magos, vt ea quæ pe
petrantur scelera perpetrent: quemad
modum id etiam dici nec iniuria potes
populos ardentibus Mosis, Eliæ, Samu
lis, aliorumque sanctorum votis seru
tos esse, cùm Deus ad preces eorum in
clinans manum subduxerit & abacce
sa ira conquieuerit. In eam ergo sente
tiam Magi dici possunt abominand
precibus & sacrificijs in causa esse c
tam multæ calamitates accidant. Fat
lib. 6. de præstigijs, cap. 15. tur Vvierus ipse a cùm famosæ illius S
gæ Cliuensis meminit ad Eltanum p
gum

m, Sibyllæ Dinſcops nomine, ſtatim
cremata eſt illas viatorum infeſtatio-
s deſtitiſſe, qui manu aſpectabili (nihil
im ampliùs conſpicuum erat) atro-
ſimè cædebantur: ex quo manifeſtum
hanc primariam illius vexationis
ſam extitiſſe, cùm effecta repentè
ſauerint ea cauſa expugnata. Hoc e-
n commune in omni ſcientia axio-
obtinet, ceſſante cauſa ceſſare effe-
m *b*: quemadmodum ex contrario
i potuiſſet iſtam non fuiſſe cauſam *c*,
infeſtationes illę perſtitiſſent. Nihilo-
ius tamen apud omnes conſtat iudi-
m aduerſus Satanam à Iudicibus non
ſſe latum, ſed eo vim ac potentiam il-
s imminutam eſſe, quòd Sagam illam
ſtulerint quæ manum ſuam ei com-
odauerat, eum orauerat adoraueratq;
e, eiusque conatus adiuuerat. Biebra-
e Sagæ ſuprà meminimus, quæ ad Lao-
num cremata fuit anno M. D. LVI.
ec infirmabat homines, mirificéq; di-
rtos reddebat, eosq;, beſtias, & fruges
debat. Sed vt primùm fuit exuſta, ceſ-

b l. adigere. §. quãuis. de iure patronat. ff.

c l. conditionis. §. pupillus, princ. de condit. & demon. ff. l. pen. ex quibus cau. maiores. ff.

ſauerunt hæc omnia, vt ex Iudice
de ea quæſtionem habuit cognou
Idem mihi prætereà narrauit, cu
cuidam fœminæ comminata eſſet
nunquam lactaturam, ita accidiſſe
eius ſubitò exaruiſſe, & quamuis
liberos pareret, tamen vbera ſemper
ruiſſe: Cremata verò Saga ſtatim co
sè lacte abundaſſe, quamuis non pro
tereà Satanas viuere deſtitiſſet. Ex
dam nobili honorato viro cognoui,
ori ſuæ ab amita impedimentum fuiſſ
factum ne páreret (ſic illa moriens co
feſſa eſt) vt ſucceſſionem liberis acquir
ret: Illa vt mortua eſt, hanc breui gra
dam factam peperiſſe ſemel atq; iterum
cùm annos iam vndecim coniugati v
xiſſent. Satanas verò (quem Vvierus ſo
lum in cauſa fuiſſe dicit) non erat mo
tuus. Hebræis coram Bahal pehore pro
cumbentibus & orantibus eum, erax
ira Dei in populum totum, & occubu
runt breui tempore viginti quatuor h
minum millia. Populum autem ad iſta
idololatriam à Satana fuiſſe prouoca
nem

mo negauerit: Verumtamen Pinhas
cerdos zelo honoris Dei percitus trās-
it ducem cuidam Madianitidi con-
mbentem, quæ ad istam idololatriam
m pellexerat: itaque repentè ira Dei
lata est, qui Pinhaso benedicens am-
is benedictionibus, furorem suum ac-
ensum contra populum ab eo extin-
um esse pronuntiauit. At Satanas ta-
en nonerat mortuus, quem Vvierus,
anè excusans Sagas, fuisse & esse auto-
m asserit istorum malorum omnium.
his igitur concludimus Sagas συνεργοὺς
impellentes, causas esse morborum &
eis hominibus pecoribusq; illatę, cùm
is affectis morte omnia ista desinant:
quę hoc responso argumenta singula
uertuntur quæ adduci solent, & quæ
Vvierus deprompsit è Doctorum quo-
umdam scriptis a similiter vt ipse dispu-
antium, id est, Physicè de Metaphysi-
is, insigni errore innumeraque absurda
ariēte. Nam si Physicè agetur ex naturæ
ege, dicendum erit Sagas nec fruges nec
nimalia enecare posse, quia præditas

a Alex. cō. 128. lib. 1. Alciatus.

esse potentia oporteret: vt autem potentiam habeant tria sunt opus, vis & facultas agentis, apta constitutio rei patientis, & conueniens quæ possit fieri commodaq; rei vnius ad alteram applicatio. At mulieri non ineſt facultas conficiendi de elementis, nec verbis alia facultas quàm illius qui ea pronuntiauerit: si autem ne illa quidem potest, certè nec illius verba (quicquid Ioannes Picus in positionibus magicis asserat) vt supra demonstrauimus, adeò quamuis Sagæ esset potentia, ineptus tamen modus quo vtitur, verborum pronuntiatio, eam carere potentia arguit. Hoc argumentum ratione nititur. Quòd si negabitur Saga id cum Satana non posse facere quod sola per se non potest, vt Vierus ait, id verò falsum est. Hoc argumentum captiosum est, & elenchus sophisticus à simplicibus ad composita. Est enim certo certius, quemadmodum nec solum corpus sine anima quicquam potest, nec sola anima corporeas actiones præstare, puta bibere, edere, dormire, digerere,

gerere, & quæcunque naturalia ſunt animæq; coniunctè & corporis communia, ſed alterum cum altero ſuis actionibus optimè defunguntur: eadem quoq; ratione dici id poſſe fieri vt nec ſola Saga, nec Satanas ſolus ac ſeorſim poſſit quod alter cum altero coniuncti poſſunt. Fundamentum rationis huius eſt naturalis cauſarum demonſtratio ad vnum effectum concurrentium & inter ſe adiuuantium, vt progenies à mare & fœmina iunctis, ad quam nihil diſparati poſſunt: & apud veterem quemdam Rabinum memini legere corpus & animam ſubire pœnas, quia coniunctè peccauerint. Iſtorum itaq; à rebus diſiunctis ad coniunctas excuſatio tam probabilis eſt, quàm illa cæci & pedibus capti, quos accuſabat holitor ingreſſos fuiſſe hortum & fructus eius comediſſe. Reſpondenti cæco, at nihil video, nec hortum, nec arbores, Capto pedibus dicenti, non ſunt mihi pedes quibus iuerim, Regeſſit holitor, cæcus captum pedibus baiulauit, hic duxit illum: ſic coniuncti fecerant quod

nunquam seorsim potuissent. Quinetiam in hac causa maior est veritatis species, cùm solus Satanas res admirabiles (vt antè diximus) possit efficere, cædere, necare, fruges perdere, ventos agere, ignes, grandines, fulmina disijcere, vt Deo permittente castiget tanquam carnifex & summæ illius iustitiæ administer: ac proinde multo magis si iuuetur, rogetur, adoreturq; à Sagis vt id faciat, cùm sine precibus earum, inuocatione & adoratione infirmentur vires illius, debilitetur potentia, & ita nocendi occasio præcidatur: vt sæpe mortuis Sagis loripedes videas erigi, curari morbos, lucem desinere, quod suprà demonstrauimus. Istud autem argumentum, Sagas indignas esse si eis Satanas ad efficiendos conatus suos abutitur, nec posse actionem simul & perpessionem eidem rei incidere, sophisticum & captiosum est. Nam actionem simul & perpessionem certissimum est posse eodem tempore concurrere, sed respectu vario, vt siquis hominem deijciat in terram qui alterũ sibi adstantem prosternat

a Iob. 1.

ſternat ruens. Alterum argumentũ quo Vvierus adſtruit (vt paſſim nititur) Sagas pœna indignas eſſe, quia Satanas earum opera abutitur, non modò ſophiſticum eſt, ſed impietate pleniſſimum. Etenim ſi huic eſſet argumento locus, maxima quæq; hominum impietas abiret impunita: nam etſi homines aut vindictæ ſtudio ad occidendum feriendumúe adducuntur, aut bruta impotentia ad pudicitiam alterius tentandam impelluntur, non ſunt tamen ex officina hac ſcelera grauiſſima, ſed commiſſa cædes de induſtria (vt ſunt Magorũ homicidia & veneficia) puerorum cædes, parricidia, & conſimilia crimina quæ homines etiam à re magica alieni faciunt, à Satana procurantur, itaq; impunita forẽt. Ne plura ſi Vvieri & Doctorum à quibus ſua tela habuit argutiæ obtinerent, ſemper graſſatoribus latronibusq; eſſet effugium vindiciæq; à diabolis, in quos nec iuriſdictionẽ habent Iudices, nec præhenſionis facultatem: itaq; omneis diuinas & humanas leges de ſupplicijs criminum oporteret

cancel-

cancellari. Hoc argumento quidam Academicus aduersus Possidonium Stoicum vtebatur vt absurditatem illam demonstraret quam efficiebat planè fatalis necessitas Stoicorum omnia ex necessitate fieri confirmantium. Iureconsultorum enim axiomate l. si stuprum. de adult. ff. cum similib⁹, quod diserte in lege Dei confirmatur, ille absoluitur cui vis facta est, & qui ad faciendum aliquid coactus est, quia necessitas (quod aiunt) non habet legem, nec subest discretioni legum Itaque hanc absurditatem vt effugeret, à sententia sua discessit Possidonius *b*. At hæc nostra causa est potior: nam inter omneis Magos conuenit non cogi à Satana quemquam vt Deo renuntiet, aut se diabolo voueat, sed contrà puram liberamque voluntatem à suis subditis exigit, & cum eis contrahit liberis conuentionibus. Fatali ergo Stoicorum necessitati non est hic locus, nec edicto De eo quod metus causa. ff. eum enim edictum restitui iubet quem metus mortis aut tormentorum oppresserit:

b Galen. lib. de placitis Hippocratis.

rit: *e* alius metus quicunq; fuerit, doloris, infamiæ, bonorum amissionis, non excusatur lege *d* sed eas actiones voluntarias lex esse iudicat. Itaq; multo magis contractus, conuentiones, sacrificia, adorationes, & detestabilia Magorum cum Dæmonibus consortia non solùm voluntaria oportet dici, sed liberæ ac spontaneæ (vt philosophi nominant) voluntatis effecta, & sponte ἑκουσίως καὶ αὐτομάτως (vt Græci loquuntur) facta. illud ergo minimè dicendum est, quod Vvierus rationem sequutus Doctoris cuiusdam dixit, si Satanas Magis vt instrumentis vtitur, non esse plectendos Magos, quia ab instrumentis non æstimantur actiones, sed in quæstione de supplicijs ad finem solum attendi opus est *e*: quæ rationes è medio iure petitæ *f* Doctoribus istis ex diametro aduersantur. Saga enim malignos spiritus veluti instrumenta ad malefaciendum & nefarios suos conatus efficiendos adhibet, cùm nec pulueri, nec verbis, nec carminibus facultas vlla sit. Nam Magos communicantes cum Satana

d l. metum. de eo quod met. causa. ff. *d* l mulier. eod. ff.

e l. diuus. ad l. Corn. de ficar. l. aut facta. de pœnis. l. verum. de iniur. ff.

f arg. l. qui mihi. de dona. ff.

tana antè oſtendimus orare Satanam vt hunc interimat, infirmet illum, prout id permiſſione Dei à diabolis præſtari poſſe Tertullianus doctè exponit in Apologetico *a*, & in ſingulis quoq; Magorum iudicijs videmus confeſſiones ipſorum iſtis rebus abundare. Quamobrem longè grauiora ſupplicia promerentur Magi quàm ij qui certo condicto; pretio locant prædonum operam vt inimicos interimant: quos ſine ſpe veniæ iura addicunt morti *b*, quamuis homicidium prædo non perpetrauerit *c*, & quotidiana iudicia condemnant. Quanto igitur eſt capitalior Magus, qui in rebus iſtis Satanam occupat? qui orat? qui adorat? Non eſt igitur quod Vvierus & boni eius Doctores expoſtulent Magos pœnas dare de Satanæ maleficijs, aut indignè calumnientur legem Dei *d* quæ hos vetat illorum pœnas luere: nam tota ſcriptura Sacra documentis iſtis plena eſt, Deum à Magis ſummè abhorrere, cosq; plus quàm parricidas, inceſtuoſos, atq; Sodomitas abominationi eſſe, imò tanto-

a cap. 22.

b l. non ſolum. §. nec mandatu. de iniur. l. qui mihi bona. §. qui iuſſu. de acquir. hæred. ff. & ibi Bar. *c* l. ſi quis non dicam rap. de epiſc. C. & ibi Bald. Angel. Salicet.

d Ezec. 22. l. crimen patronum de pœnis. C. l. ſancimus eod.

tãopere eos detestari vt quoties eorum meminit, toties æstum, furorem, vltionem pronuntiet: quod nusquam in alio scelere fit præterquam in causa idololatriæ *e*. Eodem responso argumentum alterum refellitur quod Vvierus à bonis suis Doctoribus mutuatur, confessionibus stari non oportere nisi verę sint atq; possibiles: fateor. Sed assumptio qua dicit nihil esse ex iure possibile quod à natura nõ sit possibile, hæc ergo assumptio falsa est & impietatis plena: tollit enim singula Dei miracula operáque contra ordinem naturæ facta, adeoq; ipsa religionis & pietatis omnis in Deum fundamenta: imò si huic axiomati daretur locus, omnes articuli fidei delendi essent. Verùm vt in argumento iuris consistamus, Hermaphroditas aliaq; monstra contra naturã esse nemo negauerit: ea verò admittit atque agnoscit lex *f*. Nec verò negari potest id contra naturam esse quod se Vvierus oculis suis vidisse narrat, cùm homo feras ita sistit verbo vt tandem ad se pertrahat. Etiam contra naturam est diuinare

e Exod. 15.32. Leuit. 20. 26. Num. 11. 25. Deut. 29. 33. Iosue 7.23. 1. Sam. 24. 2. Reg. 13. 2. Paral. 12. 28. 29. & 36.

f l. Hermaphroditus. de stat. hom. ff.

quis

quis furtum fecerit: capitali tamen supplicio afficitur *a* quisquis Magos de furto consulit, & quisquis ex hac præsumptione furem in ius vocauerit. A natura enim non potest vt homines grandinem tempestatémve cieant, frugésve carminibus enecent: at id leges accipiunt tanquam certissimum *b*, quamuis natura & supplicium capitale vtentibus hac arte irrogant. Non iura solùm igitur gentium, sed diuinæ leges quàmplurima agnoscunt natura quidem impossibilia, sed possibilia contra naturæ ordinem & legem: sed has leges Vvierus & consortes eius è Pandectis & Codice ipso lubentissimè eximerent: etiam Dei lege animus esset idem faciendi, dum aiunt si quarum legum causæ non ampliùs conseruantur veræ, eas leges corrigi oportere. Scilicet id pro confesso habent quod est totius disputationis caput, & principium, ἀρχὴ αἰτεῖται petunt, vt dicitur in sophistica, id assumentes quod fuerat concludendum, errore in Dialectica grauissimo. Atqui tantum abest vt assumptionem

a Item Labeo. §. si quis astrologos. de iniur. ff.

b l. eorum. l. multi. l. nemo aru. & toto tit. tul. de maleficis. C.

em istius argumentationis eis conce-
amus, & res post omnem hominum
emoriam ab annis quater mille de
agis exploratissimas nunc demum
vieri & Doctorum eius seculo dicamus
alsi compertas esse, vt contrà Augusti-
us ipse (quod antè diximus) annota-
erit omneis philosophorum & religio-
um quæ vnquam extiterunt sectas Ma-
is pœnas decreuisse. Plutarchus etiam
n Apophthegmatis à Persis scribit sup-
icio omnium crudelissimo affectas fu-
sse Sagas, quarum caput inter duos lapi-
es elidebant. Multos scripturæ Sacræ
ocos annotauimus quibus hoc ipsum
aculeatur, & grauissima mortis suppli-
ia aduersus Magos in lege Dei decer-
untur. Platonis quoq; leges annota-
imus capitali supplicio addicentis Ma-
os. Historias complureis adduximus
at ne centesimam quidem earum par-
em) iudiciorum in Magos capitalium,
c in eos pariter qui libris Magicis vte-
antur. Erroris igitur & ignorantiæ to-
am antiquitatem necesse est condem-

nari, deleri omneis hiſtorias, diuinas & humanas leges antiquari, vt falſis luci-cras & falſis nitentes principijs: atque hi omnibus opponi. Vvieri & aliorum ali-quot Magorum ſententiam, qui inter ſe ad ſtabiliendum & confirmandum regnum Satanæ conſociati ſunt. Hoc Vvierus infitiari non poteſt, niſi verecundiam omnem abiecerit, qui in libro de præſtigijs a plus execrabilium magicarum ſortium promulgauit quàm magiſter ipſius Agrippa vnquam fecerit. Ille enim libros ſuos de occulta philoſophia planè retractauit cap. 48. de vanit. ſcientiæ. hic verò diſcipulus illius cõmonſtrat digito & ante oculos ponit quicquid Satanas principes Magos docere poſſit: ſcit multas Dei voces ſanctorumq; Doctorum interſerit, vt venenum cum melle infundat animis, prout hic eſt ſemper fuit communis ſtylus Satanæ. Quamquam iſti homini mentem ſic ademit Deus, vt non ampliùs aquæ aduerſetur ignis quàm ipſe ſibi. Fatetur enim locus quàmplurimis, non Sagas, ſed cum qui

a Lib. 5 ca. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 14. 15. 17. 18. 21. 25. de præſtigijs.

artem

attem magicam exercet capitali ſupplicio affici oportere. Confiteor, ait *b*, magicas artes capitales eſſe, ſed Lamiæ non continentur: vt ſi quis dixerit homicidas ſuſpendi oportere, ſed graſſatoribus condonari. Innumera ſunt dicta eiuſmodi. Alibi autem dicit *c* non eo ſupplicium mereri magos quod cum Sathana pepigerint & Deo renuntiauerint, quia decepti ſunt & cauſam præbuit contractui dolus: ideoq; contractum eſſe irritum, & hominibus deceptis, ac non decipientibus ignoſcendum. Hæc ridicula ſunt Doctorum Italicorum argumenta, qui tam ſtrenuè in iſta arte profecti ſunt vt iſta lues Italiam totam peruaſerit & infecerit Galliam, vim facientes legibus vt itud malum induant aliqua probabilitatis ſpecie. Nemo autem tam ſtupidus eſt aut demens, qui inſulſum iſtorum argumentorum non videat ἀτοπίαν. Si enim a ſubdito facta conuentio ſuaſu inferni qui eius principem odit capitaliter, ſine vlla ipe veniæ punitur morte, quo tandem iure conuentio facta cum

b Lib. 6. cap. 24. de præſtig.

c Libr. de Lamijs cap. vlt.

Satana excusari posset infensissimo Dei & piorum aduersario? Etenim vnquam Magus homines, pecudes, liberos nece maleficióve affecerit, sed hominum sortibus infestos semper sanauerit, & tempestatem propulerit (vt quidam blasphemus Curio Sauillaci ad Tholosam tempestates semper à parochia sua abercobat) cùm tamen Deo renuntiauerint & cum Satana pepigerit, dignus est qui viuus pereat incendio. Nam conuentio hęc longè est capitalior quàm si igneg. diove fruges homines aut pecora enecet, quia hoc maleficium in res creatas intenditur, quibuscum iniri potest conuentio d: qui autem cum Satana pacisci- d 1. Sam. 2.
tur, maiestatem Dei oppugnat palam & contemnit eum. Itaq; lex Dei mulierem Sagam statim necari iubet, non adhibita distinctione vtrum fruges an pecudes perdiderit: quem in locum annotauimus Legem vti voce מְעוֹנֵן, id est, præstigiatricis, oculos fascinantis, vt Doctor Abram Aben Ezra, & interpretes omnes consentiunt. Atque hoc quidem

apprimè

pprimè oportet obſeruari (nam lex Dei ita ſe habet vt nulla vox emphaſi ſua ca-reat) vt illud neminem fugiat, Magos non eam ob cauſam præcipuè caſtigan-dos quod homines pecoráve necaue-rint, ſed quòd Satanæ pactum iniuerint. Vt verò naſcuntur ij qui cum Satana pe-pigerint, Lex vnam ſpeciem oculis exhi-bet digitoq; monſtrat, puta illius qui ſic oculos præſtinguit atque faſcinat vt id quod non eſt ſæpe videndum præbeat, aut qui incantat carmine: itaque ſtatuit certiſſimam hanc & indubitatam inter alias probationem eſſe exiſtimandam pacti cum Satana initi, ſi quis oculos fa-ſcinet, incantet carmine, aut alia com-mittat eiuſmodi: Hæc enim Magi perſæ-pe faciunt, vt riſum moueant, & induſtrij homines habeantur. Sic Vvieri & ſocio-rum dicta radicitus exſecantur, & Iudici-bus materia præciditur ampliùs quæren-di, vtrum Magus cum Satana pepigerit, aut an nociturus alicui ſortem vllam maleficiúmve immiſerit: harum enim rerum probationes penè forent ἀδύνατοι,

quia non nisi in tenebris & desertis locis & modis propè incredibilibus ijs qui factum non audiuerint, plurimùm committuntur. Non quod alienum sit à vero quo & bono, si de his rebus quæstio habebitur: sed Deus lege docere voluit, Iud sufficere si Magum probabitur crimine fuisse vsum, aut oculos fascinasse: quod præsente Rege Triscalanus fecit, orbes catenæ aureæ quam gestabat nobilis quidam ad manum suam pelliciens intactos, cùm tamen integra ad collum nobilis illius catena permaneret: itemque alibi Breuiarium Sacerdotis ita dissimulans, vt chartarum ludus esse videretur. Ista probatio sufficit vt ad condemnationem Magi procedatur, quia res istas quæ non vllo diuino miraculo fiunt sed contra naturam veniunt, à Satana præstari constat certissimè, idq; etpressa conuentione cum eo facta & litramento confirmata. Hæc eò dicimus vt ad istos magistros sortium artificesque probè attendatur, & tempestiuè ac seriò animaducrtatur. Sic fuit Iudæus Magus

nomine

nomine Sedechias qui (vt narrat Ioan. Abbas Tritemius) emittebat hominem in aera, in membra discerpebat, eaq; recollecta adunabat, vt Simon magus Neronе præsente fecit: currum etiam onustum fœno cum equis & agitatore coram toto populo absorbebat. Vvierus ipse a non auditum à se in Germania sed visum tradit fuisse hominem qui cœlum versus ascendebat, & trahebat post se vxorem atque ancillam hærentes pedibus hanc heræ, illam viri, cum maxima populi admiratione, vt suprà meminimus. Atque hoc quidem pacto & Vviero & Doctoribus illius responderi potest, id cedendum esse negantibus quod naturæ sit impossibile, cum à se Vvierus ipse b reseiusmodi confiteatur visas quæ natura tamen sunt impossibiles: vt idem se oculis suis vidisse autor est cùm puella Henrietta nomine à diabolo sine quiete vlla per aerem ferebatur in arce Laldebrocensi Ducatu Geldriæ: quæ historia, vt sola esset, labefactandis omnibus Vvieri sociorúmque argumentis suffi-

a Lib. de præstigijs.

b Lib. 1. cap. 12. de præstigijs.

ceret. Quamquam totus liber eius exemplis abundat rerum quæ contra ordinem & facultatem naturæ accidere, & quas fatetur idem ſpirituum malignorum opera effectas eſſe: vt de cultro extracto è ventre puellæ cui nullum veteris veſtigium inerat, quod ſe in maxima virorum frequentia vidiſſe narrat, & cultrum adhuc in rerum natura eſſe; ſimiliter quod ſe vidiſſe ait *a*, cùm Vlrici Nuſſenſeri faſcinati corpus ſecaretur, ex eo educi cultros quatuor, baculum craſſum, clauos multos, & fili plurimum, multis medicis alijsq; præſentibus ſpectaculum illud admirantibus. Falſus igitur ſermo & impietatis plenus, quod natura fieri non poteſt id credi non oportere. Verùmtamen vt miraculoſas iſtas actiones & faſcinationes contra naturam venientes omittamus, id præcipuè agitur vt ſummo iure puniantur ij, qui Deo renunciauerint & ſe Satanæ permiſerint, quam actionem eſſe impoſſibilem Vvierus non affirmauerit. Quoniam verò difficilis eſt iſtius impietatis probatio, lex

a lib. 4. de præſtigijs, cap. 6.

Dei

Dei multari morte fascinatores iubet oculos phantasiamq; præstinguentes, idq; sine cunctatione: nimirum pro certo habens fascinatorem esse magum pactionis cum Satana expressæ tacitæúe reum. Multò igitur magis summo iure cum eo agi opus est, si aut confessionibus aut testimonijs aut scripto patebit conuenisse cum Satana, aut maleficia exercuisse quę natura committi nequeunt. Illud enim notari (vt dixi) & sæpe inculcari conuenit, legem Dei, cùm de Magis & pœna eorum capitali loquitur, disertè non meminisse necis pecorũ hominúmve, aut maleficiorum fruges infestantium (nam hæc minima sunt mala quæ Magi perpetrent) sed eorum qui fascinant & carminibus oculos præstinguunt, qui mortuos consulunt, qui denique res faciunt cæteras quarum interpretationem antè attulimus. Nam quia θαυματυργοὶ isti contra naturam venientes ludibria persæpe exhibent, molliuntur ludicum animi, & nihil eis inesse mali omnes existimant. Sic vir quidam magnus & autoritate valens,

lens, qui post mortem incusatus est magicarum sortium, solebat seueritatem iudicum ad risum flectere vt Magos eriperet. Sic elcuando impietatis cumulo Satanas risus excitat: sic carmipibus indulgent Sagæ, & procurant vt dum sortilegijs vnum aliquod factum agyrticum illabatur, vt quicquid faciunt agyrticæ subtilitatis & agilitatis esse videatur. Quamobrem Deus nominatim cauit vt qui oculos fascinant plectantur morte, & (quod grauius est) præcipit ne sinantur viuere, vt statim eo ipso die (inquit Hebræus Philo a) dedantur mortiquod idem autor ait fuisse obseruatum. Quibus ex verbis apparet, iudicia non laborauisse de inquirendis alijs magorum maleficijs, ne probationis grauitas supplicia retardaret. Vvierus autem vt euertat leges in magos latas, omnesq; historias in dubium vocet, in refutanda opinione Lycanthropiæ operam consumit, id meram esse illusionem prædicans. At ne eo quidem pacto respondet ad legem Dei, quæ præcipit vt qui sic il-

a Lib. de specialib. legibus.

ludunt

lúdunt plectantur morte: neq; hic quæstio agitur sitne vera mutatio corporis humani in lupum ratione integra permanente, an plena corporis & animæ transmutatio, an verò simplex illusio & fascinatio eorum qui spectant corpore animóq; integris. Amplius tamen Vvierus audet *b*, nihilque nisi illusionem defendit esse. Id verò nec Mathematici hominis nec philosophi factum est, id temere affirmare quod non intelligas: sed in hac causa ad effectum attendi necesse est, idq; obseruari quod dicitur ὅτι ἐγὶ, causam verò, id est, τὸ δι ὅτι, permitti Deo. Omnia autem Vvieri argumenta nituntur caduco & putri fundamento, cùm de spiritibus, dæmonibus, & actionibus eorum perinde disputat ac si de rebus naturæ ageret, cœlum terræ miscens, vt in præfatione operis demonstrauimus. Historiam Iobi veram confitetur esse, à Satana excitari ventos, fulmina, ignem, inimicos, quibus euertit & consumpsit domos, liberos, familiam, pecoraq; Iobi momento vno; hunc quoque opera

b Auguſt. li. 18. de ciuit. Dei, cap. 18. & lib. de ſpiritu & litera cap. 26.

opera illius à vertice ad pedes immundicie incurabili afflictum esse, quæ omnia factu difficiliora sunt, quàm in lupum transfiguretur homo: at permagnam istam potentiam Satanæ Deus tradidit. Nabuchodonozorem quoque Monarcham Assyriæ Vvierus non negaturus est in bouem mutatum esse depascentem herbam annos septem, versa pelle, pilo, vnguibus formáq; tota, deinde figuram pristinam recepisse, vt Danielis Prophetæ historia docet. Quòd si mutationem istam Regis Nabuchodonozoris non fabulosam illusionem, sed veram historiam esse cum sacra Scriptura dixerit, fateatur ergo æquè posse fieri vt homines in lupos aliasq; feras transfigurentur: Sin Magorum mutationem in lupos & alias feras affirmet fabulosam illusionem esse, certè historiam quoque sacram fabulosam illusionem esse concluserit: Nam si factum est in vno, in alijs etiam potest, cùm potentia Dei minuta non sit. Hoc argumento vtitur, vt ostendat re vera Magos à Satana deportari, exemplo veri homi-

hominis Iesu Christi super templum & montem à Satana exportati. Quòd si Deus Satanæ in Iobum & Iesum Christum hanc facultatem dedit, quis dubitet in Magos atq; impios etiam ampliorem dari? Etenim Vvierus *a* assentitur in libro de Lamijs Nabuchodonozorem à Satana in bouem mutatum esse: Rem pudendam planè, Vvierum in Nabuchodonozore confiteri (nam infitiari qui posset?) transfigurationem in bestiam in Satana effectam esse, negare in alijs. Nam Canon Episcopi *b* & consimiles alij de transformatione eos spectant solummodò qui facultatem efficiendi res istas Magis aut Satanæ per se inesse putant. Illud verò dementiæ foret atque hæreseos, si quis facultatem istam, cùm videtur, Satanæ dari à Deo non putet improbis castigandis: blasphemiæ, si terminos potentiæ Dei præfigeret: capitalis temeritatis, si de secretis eius iudicium faceret. Nam, vt apertè dicam, potentia rerum creatarum est potentia Dei, nec minus elucet Dei gloria in potentia quam

a Lib. de Lamijs. cap. 16. & lib. 1. de præstigijs cap. 24.

b 26. q. 5.

quam tradit Satanæ, quàm in omnibus creatis quæ in terra degunt, cùm in lobo dicatur, non existere in terra potestatem quæ cum potentia illius comparetur: quibus ex verbis cognoscimus actiones Satanæ supra naturam esse, nec eas adlegem causarum naturalium metiri oportere. Magos quoque Regis AEgypti legimus baculos in serpentes exemplo Mosis conuertisse: Mosem verò nequaquam illusisse certum est: fuerunt igitur serpentes veri, quod longè est difficilius quàm vt natura vnius animalis in alterum transformetur. Verum quidem illud est Deum creauisse omnia, nec alium creatorem esse quàm Deum solum: at illud non dicitur, nec vsquam legitur Satanam aut Magis omnibus creatam nouam speciem vnicam aut formatam esse. Sed si potestatem hanc Deus Mosi contulit, eam certè potuit & adhuc potest Satanæ & Magis tradere: ea enim semper est potentia Dei, siue ordinaria, siue extra ordinem, siue *ἀμέσως*, siue per res creatas, vt Aquinas [a] & Scotus consentiunt, &

[a] Lib. 1.

nos

nos antè demonstrauimus. Sed Vvierus fallitur, cùm creationem pro generatione, & generationem pro transmutatione accipit. Prima est de nihilo, Creatoris propria: Secunda ex eo quod subsistit, diciturq; γένεσις in formarum generatione: tertia non est motus, siue κίνησις, sed ἀμοίωσις solùm & μεταβολὴ, mutatio & accidentalis alteratio essentiali forma remanente *b*. Quod itaq; semel à Creatore creatum est, id creaturæ generant successione, & transformant proprietate ac potentia quam dedit ipsis Deus. Hanc Aquinas *c* virtutem naturalem vocat, de spiritibus sic loquens, Omnes angeli boni & mali habent ex virtute naturali potestatem transmutandi corpora nostra. Veteres autem inde ab Homeri seculo, & quicunq; de Magis mutationem istã expertis cognouerunt, consentiunt (vt suo loco diximus *d*) rationem formamq; essentialem manere immutabilem. Hęc ergo simplex accidentalis formæ & corporis est alteratio, nõ vera trãsformatio. Sed Vvier[us] Physicè de reb[us] metaphysicis disse-

b Aristot. lib. 3. & 5. ποιότης ἀμοιότητος.

c Dist. 7. art. 5.

d Lib. 3.

differens, ad fundamenta & principia Phyſicæ impingit paſſim: cumq; ſe infinito diuinarum humanarumq; hiſtoriarum numero de transfiguratione hominum in beſtias oppreſſum vidit, dicit corpora à Satana ſoporari. Atq; id quidem in horam poſſet diemue fieri: ſed hominem incolumem amplius ſex dies ſine cibo à naturâ viuere eſt impoſſibile. Id Plinius autor eſt [a] exploratum eſſe veteres in ijs omnibus qui ſententia lata necabantur fame, iuuenesque magis quàm ſenes fame affici: quamobrem fame in obſeſſis locis priores, teſte Hippocrate [b], moriuntur. Sed in Liuonia dies minimùm duodecim homines in lupos verſi manent, alij treis menſes: etiam veteres annotarunt [c] qui decem annos transformati fuerint poſtquàm fluuium quendam traiecciſſent. Illud verò obſeruatu dignum, non extare exemplum vllum ferarum verſarum in humana corpora, vt Peucerus ſcribit. Præterea iudicio in Parlamento Dolenſi lato 18. Ianuarij M. D. LXXIIII. contra Aegidium Garne-

[a] Lib. 11. cap. 54.

[b] Lib. de carnibus.

[c] Plinius.

Garnerium Lugdunensem continetur ipsius confessio: nempe puellas duas puerumq; vnum ab ipso voratos esse, primam die S. Michaelis ad Serranam sylvam in vico Castenoij, dimidio milliari ab oppido, eamq; occisam & vnguibus specie lupi fuisse laniatam, vt suprà copiosius diximus *d*: quæ confessio pucrorum morte, loco, tempore, forma, & testimonijs eorum qui superuenientes factospeciem viderunt lupi fuit confirmata. Certè aut corpus in figuram lupi versum oportuit, aut humanam animam in corpus lupi transmeasse, vt omnia tam accuratè obseruare posset. Quamuis ex posteriore hac sententia fatendum esset duas simul formas in vnum subiectũ concurrere, quod ex diametro principijs Physicæ aduersatur *e*: Vverus autem qui de rebus Metaphysicis disceptat Physicè, fatetur sexcentis suorum librorum locis diabolos (hi autem sunt intelligentes formæ (ingredi corpora hominum quos ea de causa veteres δαιμονιῶντας appellabant. Quamobrem nunquam

d Lib. 2. cap. 6.

e Aristot. lib. de ortu & interitu.

Aristoteles in libris Physices de spiritibus & intelligentijs disputauit, sed reiecit libros τῶν μετὰ τὰ φυσικά, ab ijs incommodis rebusq; absurdis metuens quibus ijs omnes res implicauerat qui Mathematicas questiones cum Physica confundebant, nomine reprehensione ipsius subterfugit. In eundem errorem Vvierus labitur, & quicunq; adhærent cuius argumentis. Nam Aristoteles Physicum axioma statuit, formam physicâ separatam à naturali corpore interire, in Metaphysicis verò animam humanam excipit, quam in lib. de partibus animantium, ait θύραθεν εἰσιέναι καὶ θεόθεν, καὶ μόνον extrinsecus ad hominem venire, & corrupto humano corpore subsistere. Vvierus etiam qui actiones spirituũ Physicæ conatur exponere, mullies in libris suis asserit diabolos migrare de loco in locũ: & ita res habet, prout in eis cernimus quos obsident exorcistæ dæmones: nihilominꝰ si vera sunt principia Physicæ q statuit Aristoteles, à natura fieri non potest quin res omnes mobiles q locum occupat sint corpora: id autem

a Lib. 1. φυσικῆς ἀκροάσεως.

spirituum naturæ planè aduersatur. Id vero Aristot. Theolog. id est, Metaphysice disputas ait *b* separatos spiritus motionis autores esse corporib. cœli, & per accidens motum quoq; excepto primo moueri perpetuo. Et De ipse purissima simplicissimaq; natura Angelos omnes is superans de seipso dicit, Cœlum & terram ego impleo, ac propterea appellatur τοπος id est, locus, quia mundus in ipso est, non autem ipse mundo includitur, vt Hebræi Doctores in illud Esaiæ tradunt, Cœlum mihi sedes est & terra scabellum pedum meorum. Quòd si quis cum Augustino dixerit ex Apuleiana definitione dæmonum quam Academici acceperunt, Dæmonas esse corporeos: id verò admirabilius, & à conuenientia naturæq; lege alienius futurum est. Nam corpus vnum in alterum penetrare posset: itaq; tota pene Physica euerteretur hoc principio niteus, non posse in dimensiones penetrari, cum dæmones in hominum corpora penetrent, quod Vvierus ipse confiteatur. Ineptum igitur fuit fundamenta

b Lib. 8. τῶν μετὰ τὰ φυσικὰ.

argumentorum de Magis & actionibus dæmonum ex principijs & hypothesibus Physicis petere, ijsque pessimè (vt diximus) intellectis. Hæc ita se habere videbit manifestò quilquis Philosophorum libros seriò legerit & intellexerit; illis enim, inprimis verò Academicis, in causa Dæmonum, bona ex parte cum Theologis conuenit. Nam cœlorum motus & cœlestium luminum æquè à Scriptura sacra atque à Philosophorum grege Angelis tribuitur, vt videmus apud Ezechielem & Psal. 68. vers. 18. vbi ait Chaldæus interpres esse vicies mille luminaria, & eis mouēdis Angelos totidē. Thomas itē Aquinas (quem recentiores Græci, p philosopho tanto habuerunt vt librorū illi præstantissimum fecerint è Latino Græcum) singulas spirituum Magorumque actiones veras esse putat, vt antè demonstrauimus: nec mirum esse asserit, quòd Simon Magus diabolorum opera fecit vt loqueretur canis. Sic Magi quatuor qui Pictauij anno M. D. LXIIII. fuerunt cōcremati, dicebant hircum quem

a Clemens in itinerario.

adora-

adorabant de nocte secum loqui solitum: & Paulus Grillandus *b* scribit Sagam à se Romæ fuisse visam cùm illic esset, Franciscam Senensem nomine, quæ coram omnibus faciebat vt loqueretur canis. Atq; hæ quidem actiones omnes & similes aliæ mirificæ, quas Vvierus fatetur, contra naturam fiunt. Hic ergo necesse est ceruices coram Deo demittamus, & tenuitatem confitentes nostri ingenij principia naturæ rationesq; negligamus: quibus toties profecto fallimur quoties ex eis volumus spirituum actiones, dæmonumq; societatem cum Magis expendere, eoque pacto παραλογισμὸν istū conficere, actiones istas veras esse non posse, quia cōtra naturā sunt, & quicquid à natura fieri non potest id esse impossibile. Purū certè paralyllogismū & elenchum sophisticum: vt siquis de scelerato homine dixerit, bonus lanista est, bon' igitur: nam à coniūctis ad simplicia nō valet consequentia. Vvierus autem *c* omnino volens quacunq; ratione Sagis præbere effugiū, eas à diabolo possideri &

b Lib. de sortilegijs, section. 7. num. 24.

c Lib. de Lamijs. cap. 16.

vim pati narrat. Atqui nemo tam facilis
captus est qui non videat quantum sit dis-
crimen inter eas Sagas, quæ se voluntà
dicarũt addixerũntq; Sathanæ, & eas quas
malignus spiritus obsidet: cùm illæ pa-
stibulis impurissimis, has pudicis lectu-
bus vim passis compatandas sumbet. Pu-
tereà quis Sathanam erga suos fideles sub-
ditos credat tam inconsyderatò agere? I-
dem postea cõfirmat fieri non posse ma-
tura vt Sagę tam brevi temporis spatio in
ecstasis suos transportentur. Nos autem
ad sermonem istum copiosè satis respon-
dimus. Hic verò Vvierus domo alnus quã
parum sit Mathematicus, quem paruu-
lum Physicæ degustauisse supra ostendi-
mus. Nam si cœlum cum astris omnibus
horis 24. videmus conuertati, cuius am-
bitus est supra quatuor millies centies mil-
lenos, vt vbis mille passus Germanicus sol-
uiari assignemus. Et enim hic Archime-
des dixit olim, si in terra illum solis tota
solum demonstrauerimus orbem, ne mira-
mur vera quæ dimidio die fieri aut
hominem in quamuis milliarium
millia

lib. bis mille passuum tribuas, ambitus ad terræ semidiametrorum 6. cum 7. parte semidiametri, prout lectis Hipparchi observationibus Ptolemæus demonstrauit) Arabes tamen Alphragã, Albategni, Tebitgãpan Mercurius, puchentes scripserunt ad terræ semidiametros, cœlo 20081. terræ semidiametris, & omnium vigintiocto, quę efficiunt milliaria 36145600. R. Moles Hebraeus lib. 3. More nebochim amplius retexit, quam demonstrationes Astronomicæ ex sensu fiunt. Verum tamen vt minimum ex oppositionibus numerorum retinemus, certa est illa Ptolemæi demonstratio, tantam esse proportionem semidiametri circuli arcu, quanta est 32. ad 60. cuius ibidem demonstrationem in li. 1. sexsemidiametro vnius circuli præcisè fieri hexagonum: itaq; semidiametrũ terræ ad cœlum octauum vsq; se. ries plane comperietur in octauo cœlo. Interuallum igitur series 612480. milliaria, cum dimidio circuli graduum 48. Quòd si octo gradus ad vnumquemq; arcum hexagoni circuli assumpseris, præter sex illa

ſemidiametra, conficientur mil. amplius 28916690. addc quæ omiſimus minuta 28. milliarium 800. totus ambitus octaui cœli futurus eſt 245991440. milliarium quæ horis 24. percurruntur. Longè ampliora ſunt nonum decimumq; cœlum. Optimè enim Ptolemæus in Almageſto monſtrat totam terram (cuius ambitus eſt 11160. milliarium) cum Solari tantùm circulo comparatam qui longè octauo minor eſt, tam exiguum punctũ, eſſe vt ſenſu nequeat percipi. Quòd ſi horis viginti quatuor fit octaui cœli conuerſatio, certè minuto horæ (ſexagena autem minuta conſtituunt horam) emetitur octauum cœlum 1706155. mill. motu Angeli diuinitus hac facultate præditi, quem Hebræi a vocant Cherubinum verſantem rotam flammantis gladij, i. cœleſtium luminarium: an igitur non poſſet Satanas, quem Deus tanta in terram poteſtate inſtruxit, horæ ſpatio hominem ad centum ducentaue mill. tranſuehere? Manifeſtum eſt igitur non eſſe hũc motum à natura

a Leo Hebræus li. 2.

na Haruilleria (quam viuam die April. vltimo anno M. D. LXXVIII. crematam fuiſſe ſuprà meminimus) ſe poſtremò in longinquiſſimas partes fuiſſe exportatam, multumque temporis antequam perueniret ad cœtum conſumpſiſſe fatebatur, reuerſam verò defatigationis plurimum ac laſſitudinis expertam eſſe, vt ex iudicio illius didici quod mihi Claudius Fayus Procurator Regis apud Ribemontenſes attulit. Illa verò ſpectat eſt Vieri malitia, cùm ſcribit cap. 8. de Lamijs confiteri Sagas id ſibi negotij à Satana mãdari, vt dum monſtratur hoſtia aut terram inſpuant, aut crucem terant pedibus. Quam occaſionem Vvierus arripit vt eos decipiat qui à miſſa defecerunt, dicens rem eſſe ridiculã. Sprangerus etiam ſcribit, ſe quæſtionem de Sagis habentem audiuiſſe multos expreſſo cum Satana pacto recipere ſe artus diffracturos Crucifixis, ideq; præſertim die antepaſchalis Veneris. Hoc Vvierus totum ſtultitiæ imputat. Hic verò non placet quæſtionem aggredi de religionis

meritò, quam multi Theologi scitos explicauerunt. Neque est præsentis instituti, sed technas Satanæ, quibus inscios homines, nisi prouidè cauerint, quotidie nouerit, quibus pueros malefactorum consortes, ludum de Satanæ stratagematis. Illud enim est consilium Satanæ, vt ipsius subditi, ad contemptum diuinæ gratiæ omnis Dei cultum abducantur, sed etiam omnis religionis & earum rerum quæ putantur esse Dei, omnino à maleficijs abstinere possint, & ad Satanam omnino auertantur. Iure Magorum itaq; conuenit, id primum Satanæ ministronibus nouitijsq; Magis exigere, vt omni religioni renuntient, prorsus nobis quisquis religionis cuiuis renuntiauerit eum ad omnem impietatem facilè proiectum fore. Etenim Romæ nocturnis etiam Bacchi sacrificijs innumeri Magi comperti sunt, qui mille incestos & nefarios coitus exercebant, innocentissimos quoq; maletabãt, quamobrem per totam Italiam in perpetuum decreuerunt vetitæ, & Magi quamplurimi affecti mor-

16.

Sic in primitiua Eccles. (vt Epipha- a Liuius.
nius testis est) insinuauit Satanas damna-
bilem Magorum Gnosticorum sectam,
qui religionis specie sacrificabant infan-
tes ex incestis congressibus ipsorum natos,
tundebant in mortarijs cũ farina & mel-
le, factasq; ex eis placẽtas suis sectatorib⁹
vescendas dabant, atq; hanc suam cœnã
esse prædicabãt. Hi veri fuerũt Magi edo-
cti à Satana, cuius hic præcipuus est scop⁹
vt omnem religionẽ ex humanis mẽtib.
eliminet ad stabiliendum potẽtiam suam,
agat etiam vt superstitiosa religionis spe-
cie tegat omnia scelera quæ fieri possunt
ad contemptum Dei vel eius qui putatur
Deus. Nam quisquis aliquid committit
ad contemptum lapidis materiæue alte-
rius quam habet pro Deo, hũc tantundẽ
penè tõto animo offendere, quãtum is offẽ-
dit qui Deum verum æternũ quẽ nouit
blasphemauerit: vt olim Caligula b Io- b Suet. in
uis assumens imaginem in aurem ei⁹ in- Caio.
fundebat cogitationes, & statuam com-
minuebat vestes quam vestales oculan-
dam præbuerant. Non quod à natura

sit ma-

sit maleficium comminui Vestalium statuam: sed in Caligula blasphemum fuit & impium facinus, cuius istud fuerit propositum vt eum contemptu prouocaret quem habebat pro Deo. Deus enim ad animum semper intentemq; hominum respicit, & gestus negligit, ideoq; scrutator cordium appellatur. Sciens itaque Baruc populum in Babylonia captiuum eò impelli vt coram imaginibus è metallo, ligno, lapide procideret, scribit in hanc formam, Cùm imagines humeris portari videbitis vt reuerentia ipsis habeatur, dicite cum animis vestris, ad te, ô æterne Deus, hic honos pertinet. Idem in prisca Ecclesia factitabant multi, qui vi aut metu intererant gentium sacrificijs, aut ad præuertendum scandalum ne existimarentur Athei, & quamuis in genua coram imaginibus procederent, Deum orabant tamen vt se ab omni pollutione & idololatria integros cõseruaret, bonumq; ipsorum animum & conscientiam ac ignari rudisque populi accipiat æquo animo & probet. Ex hisi-

gitur

gitur concludimus cuiuscunq; actionis seu bonæ seu malæ fundamentum esse voluntatem & intentionem hominis in omneis partes: adeò vt si voluntas cõtra id vencrit quod bonum ratio iudicat etiam decepta ratione offendatur Deus. Hæc decisio Thomæ Aquinatis *a* in tractatu de bonitate actus interioris voluntatis, vbi sic ait, Quando ratio errans ponit aliquid vt præceptum Dei, tunc idem est contemnere dictamen rationis & Dei præceptum: quod item Augustinus sensit *b*. Quapropter videns Satanas Deum ad intentionem attendere, vim, metum, iustamq; ignorantiam excusare, tentat non veram modò religionem euellere, sed etiam omnem diuinitatis opinionẽ ex humanis mentibus eximere: itaque nullum lapidem non mouet vt qui vnicum adorat Deum plures ei adhibeat socios, tum à Creatore ad res creatas auocat, à creaturis intelligentib⁹ ad eas quas sensus percipit, à nobilibus cœlestibusq; creaturis ad elementareis, ad immundas vsq; animantes, serpentes bufonesq;, & à

a In prima secundæ, q. 19. ad 5.

b Libr. retractat.

crea-

creaturis Dei ad hominum opera
animabominabilius idolis quæ
cernit homines honor habeatur, quã
si ante buſones & crocodilos, quos ad
ſtuerunt Ægyptij, creaturas Dei
pera procidatur. Quamobrem procurat
Satanas vt ſecundum has humanis ope-
rious honos habeatur, puta imaginibus
& ſtatuis quas Græci idola, Hebræi Pe-
lim appellabant: neq; hoc contentus eo
randem homines perducit, vt imagi-
busipſis (quarum metu ab offenſionib
quodammodo abſterrentur) tanquam
res adorent ipſum: atq; vt impediat ſuos
ne redire in gratiam cum Deo poſſint, e-
os obſtringit maleficijs inſignib & hor-
rendis blaſphemijs ne vnquam veniam
ſperare audeant. Verbi gratia, autor eſt e-
is vt ad Dei cõtumeliam ſacratas hoſtias
præbeant buſonib comedendas, inſtitu-
to execrabili, q ab eis ſolũ ſeruari iubet q
pro certo habent hoſtiam eſſe Deum, vt
ſupra docuimus: ſimiliter vt ad deſpe-
ctum Dei ſagittis configant crucifixos,
altero non minus deteſtando ſcelere, q

Mages

Magos Sagittarios in Germania dictos antehac Satanæ duces fcisse notauimus. iam vero desiuerũt illi ex quo bona pars Germaniæ credidit nihil in crucifixis diuinum esse. Vt enim animos scrutatus Deus & consilia hominum introspicit, sic imitatus Deum Satanas sic coli pro Deo curat, quod maximi quiq; Magi fabricant cum dentata in terram faciem adorantes, idq; adhibitis etiam cæremoniis & ritibus honorificis qui Deo putantur grati, vt cùm oscula iunguntur reliquijs, & lucernæ accenduntur. Sic cultum sibi Satanas exhiberi iubet, vt in iudicio cõpertum est Magorum quatuor qui apud Pictonas viui cremati sunt anno M. D. LXIIII. Hi enim dixerunt se ad crucem quamdam cum lucernis ardentibus podicem Satanæ apparentis hircinæ speciei osculatos esse. Si Sacerdotes illi quos Monstreletus & Froissardus memorarunt cum busonib' baptismum communicauisse, hostiamque illis præbuisse, nequicquam diuinitatis in hostia esse putauissent, non fuisset id officij desyderatu-

deraturus ab eis Satanas: neque Magorū ab omni memoria facile cipi, aut Caligulæ illius patruo autor vt statuas Iouis, Veneris, proculcarent, nisi aliquam eis tem esse putauissent. Itaque omnibus & abominandis communicationibus singulæ propu ces cruce, singulæ orationis & S. Trinitatis nomine ac (benedictam vocant) aspergun quod scelus cereis imaginibus perpetrari, eas corporalibus, camitur, Satanas subdi iubet tis iudicijs fuisse cōpertum Paul landus narrat) baptizari in comme mine quos diris volunt deuouere, horrendas voces mysteriaque vlu profecto non vnquam imprimis perpetuum supprimi oportuit. rō ante omnia opus est doctorum, nam ab omni seculo Sacrificu ces, & sacerdotes ad se pellexit, genius religionis inquinet, semper quam alijs

Lib. 2. de sortilegijs ca. 5. n. 11.

dum conferat. Itaq; Plato lib. de legibus 9. capitale ſuppliciũ in Sacerdotes decernit qui ſacrificijs & arte magica occiderunt: quod Rom. Senatus conſ. iudicatum fuiſſe ſuprà annotauimus ad legis Corn. interpretationem l. ex Senatuſcõſulti de ſic. ff. legis de ſicarijs latæ pœna damnari qui ſacrificia iſta fecerit habuerit. Et apud Sprangerum, Paulum Grillandum, & Pontanum legimus maximos quoſq; Magos ſacerdotes exſtitiſſe, vt populum totum corrumperent: nam quo ſanctiorem atq; integriorem miniſtrum Dei oportet eſſe vt populum ſanctificet, orationéſq; & laudes Deo acceptas offerat, eo magis abominandum eſt facinus & deteſtabile, cùm ſe is addicit Satanæ ſacrificiáq; exhibet qui Deo ſacrificare debuerat. Ipſe enim Porph. à veteribus annotatum fuiſſe ſcribit, ſi quæ ſacrificia Ioui, Apollini, & alijs Dijs indignè fierent, ſuperuenire malignos ſpiritus & preces in execrationem verti: non quod Deus idololatrias (quas indicta capitali pœna vetat) probauerit, ſed eum,

probabile est ad imperitorum mentes respexisse, & pro voluntate qua erant de eis iudicasse. Iacobum Perutinum Sacerdotem Grillandus ait [a] maximum fuisse totius Italiæ Magum, qui cum iam canens versus populum se obtulisset vt diceret, *Orate pro me*, &c. dum dixit, Orate pro castris Ecclesiæ, quæ laborant in extremis, eodem momento castra fuisse castra, quæ Perusio vicinebat missam) viginti quinque milliaribus aberant. Similem historiam Philippo Comminæo legimus de quodam Italo Viennensi Archiepiscopo, qui præsente Ludouico Rege XI. die Epiphaniæ Missam celebrans in æde S. Mariæ Turonensis, quando pacem Regi cuidam præbuit, hæc verba pronunciauit, Pax tibi, ô Rex, hostis tuus est mortuus: & hora eadem compertum est Carolum Ducem Burgundiæ ad Nanceum in Lotharingia occidisse. Prophetas alios id tempus quam nunc afferat an peperit Italia nescio: equidem valde metuo vt artem illam coluerit quæ ab antiquis

[a] Lib. 2. de sortileg. cap. 6.

istius frequentatur, quibus Satanas a-
pud Principes vtitur emissarijs vt ista lue
inficiat eos; multa enim de hoc bono
Archiepiscopo Comminæus narrat, quæ
nihil magis redolent quàm veri Magi ef-
fecta certissima. Atque hæc ad dictum
Vuleri responsio, ridiculum id esse præ-
dicantis quòd suis Satanas imperat Cru-
cifixos effugere, in terrā despuere cùm
pectanda hostia proponitur, aquam lu-
stralem vel benedictam non attingere.
Idem vero Sagam nescio quam ridet, cui
Satanas mandauit vt accuratè calceos
veteres asseruaret, qui pro amuleto ab a-
lijs Magis essent. Istud consilium Satanæ
esse duplex affero significatione: calcei
qui semper sordibus obducuntur, pecca-
ta significant; nam edicens Deus Mosi
& Iosuæ, amouc calceos tuos, hic locus
purus & sacer est, innuebat (inquit He-
bræus Philo) animam optimè à peccatis
purgandam esse vt Deum contempletur
& laudet. Vt autem cum Satana conuer-
setur, eam opus est inquinari & immergi
perpetua impietate sceleribusq; atrocis-

simis: tum bonis suis administrum vsi-
atur Satanas. Quod si proprium fi-
rem sensum præoptaueris, Satanam
mus omnem operam consumet vt ho-
mines à fide in Deum, ac res
ducat, quæ vera est de fi
à Theologis tradita: ac
crediderit se calcei
alijsue magis per
posse, hic in perpetua
Aliud etiam Satanas
os subditos ad obsequium
fuefaciatq; sicut Satanam
dim puellam ad suam
lecturum edixisse
litio, quod illa fecit
ad ædem S. Mariæ
tur: hoc cum
gauisse vt peregrinationem
ad S. Iacobum susciperet, ad
dixisse Satanæ vt
deret: quod postquam
cisset vt à maligno
cum longè grauius
le. Hoc autem certo

illud

illud in Deum fore, si preciperet Satanas legem diuinam obseruari, & illud quispiam studio obsequendi prestaret. Quãobrem illud in primis cauẽdum est, ne quis vllo pacto Satanæ obsequatur. Quod ad Canonẽ Episcopi, toties à Vvichero inculcatum, antea demonstrauimus, neq; generali Concilio, neq; Synodali fuisse firmatum, sed in Cõciliabulo: & quod Magorum deportationem negat id à Theologorum viribus improbari: cùm eam confirmant Augustinus, Thomas Aquinas, Durandus, Bonauentura, Syluester Prierias, Inquisitores, Paulus Grillandus, & alij innumeri. Nihilominus non est in canone, nec mirum, §. magicas artes dicuntur Magi solo verbo fascinare & maleficium violentum committere. Idem confirmant Hebræus Philo in libro de specialibus legibus, Augustinus, & Tertullianus in Apologetico. Id etiam bucanus hoc versu innuit:

Vrit harum illa senes pollutaq; venena

Virus, & in longo granuiat ore mali.

Sagas, ipsa fatebitur se in Germania vidisse

a Augustin. lib. 10. & 21. de ciuitat. Dei. Thomas in secunda secundæ, q. 95. art. 5. tit. de iustitit. & in tract. 1. part. q. 2. & tit. de miracul. q. 18. art 5. & tit. de dæmon. Bonauentura in 3. sent. dist. 19. q. 3. Sprang. in malleoma. Paul. Grilland. lib. 2 de fortil.

Sagas, quæ repentè verbo vnico homines enecabant, rem multo plus risu dignam quàm fuit transactio; non quòd istud efficiatur verbo, sed opera Satanæ quem adorans Saga de cæteris. Quamquam non perficitur cædes huiusmodi, nisi aut Deus iustè malefactum hominis malè meriti vleiscatur, aut etiam permittat, vt antè demonstrauimus. Postremo cap. de Lamijs. Vvierus cœlum terræ miscet, vt effugium Magis comparandum esse doceat ridiculo quodam elencho, nec absimili ab eo quem Corace Tisiáque prolatum narrat Gellius. Nam sic ait ille, Sagis pœnitentibus oportet ignosci, vt hæreticis ignoscitur: obfirmatis verò condonari, ne corpus & anima perimantur pariter. Sic magistro suo in iure dicebat Tisias, si persuasero me nihil debere soluere, absoluar sententia: si persuadere non potuero, ne tum quidem exoluam quicquam; nam effecturum se promisit Corax vt bonus orator fiam, id est, quicquid placuerit oratione persuadeam. Ad illud magister dixit, iudicio

poteris pluadere nihil deberi abste, nihi
men solutum es, quia bonus orator
ueris iudicatus; sin autem eo condem-
aberis quod pluadere non potueris, eti-
am nihil exlementia solues. Iudices fen-
tentiam ferent, manorui malum ouet. Κίρας.
Vvero regeram, si prædones atq; fi- corunæ.
cam, quam uis relpiscentes, diuinis hu-
manisq; legibus addicuntur morti, quia
executio iuris & pœna maleficiorum à
culpa & pœnitentia distant longissime:
omnino æquius futurum est vt obfirma-
tus Magus, omnib' prædonibus, sicarijs,
& parricidis peior, reusque diuinæ & hu-
manæ maiestatis lesæ, multetur morte.
Pœnitentia autem efficit vt condone-
tur culpa, quam Vvierus à pœna nescluit
distinguere. Postquam Dauidi indicat
Deus culpam eius condonari, non eo
minus pœnas de co vltum est sumere: &
quamuis Deus dixisset Non peccatum
populi condonatum esse, leuere tamen
fuit castigatus. Quamobrem paulo post, a Exo. 34.
Ego sum, inquit a, Deus maximus, æter-
nus, exercens misericordiam, condonãs
peccа-

peccata & iniquitates, sed impunitum
sirens: vel habet textus Hebraei
Notabilis interpretatio. Non quod
cata omnia pro merito eorum pu
nam humanum genus iam olim pe
sem vltam exercet Deus iudicium mi
cium, & misericordiam: iudicium qui
dem, peccata hostium coniuratorum ex
merito eorum puniendo: sed iustum,
mercedem cuique benefactori tri
buendo: misericordiam verò, eum
amplius benefaciendo, tum leniùs cā
gando quàm promeruerat quisquam.
Hoc vnum est è præstantissimis hu
scripturæ mysterijs, ac fortasse pri
omnium à plerisque intellectum lā
mias enim has proprietates cum vi
mentissima exclamatione assignat.
Quòd si Deus deliberauerat popu
sum in deserto mortuos afficere
cepisset abiugurum octies decies
es mille minimùm, quòd procid
gerum imaginem contra Legem
tes sacrificia adobaluisset, fre
eumque respuens, de his mi

dicæ

cauit: quid, obsecro, mercantè nec cauit Magi, Satanam adorantes & sacrificantes? Si quis igitur Vvierum non dixerit à Deo planè reiectum esse, qui tam audè absurdam sit ausus scribere, condonandis opponere qui blasphemãt Deum pertinacissimè & bellum aduersus eum gerunt? Melius fuisset cum Vvierum actum, si apertè dixisset vt Agesilaus, qui de amici cuiusdam causa ad iudices scribebat in hanc sententiam, si iustum eum faceret, secundum eum iudicaret; si non contra ius ageret, viderent tamen iudices ne litem amitteret: nam inimicus esset, amicum in lite volebat vincere. Ita Vvierus satagit, qui Magis scelestis pacem, veniam dari cupit; si periculosum fuerit, eosdem condonari, ne quoque & anima eorum intereant: itaque nouissimum Magorum supplicij, prout debitè factum lege b, quisquis Magorum quòd publicum seueritati legum subtraxerit, is ultimo omnium Magis supplicium persoluit. Quod autem Vvierus subiungit in eiusdem sententiæ corpore, iudices

a Plutarc. in Apophthegm.

b l. vlti. de malefic. C.

dices vocat cabnifices, magnum certe
dubi est præsumptionis argumentum, ob
eo valde urgui ne quis Magus plus
cloquatur, dum que pueros imitatur
ex metu deorsum trahat. Res autem
minim absurdissima quæ in divinis
humanis legibus obseruari possit, per-
pcà Deo in Lege & à Iure com-
nimicum nec crimina impune agant, res
inquam ista argumentis Vvierianis
tur, quando voce maxima absit blas-
phemis, incestis, parricidis, adulteriis
Dei & naturæ, id est, Magis condonan-
dum esse, licet in blasphemijs, incestibus
que horrendis perseuerent. Animadver-
tens autem Vvierus tandem diuina, a-
què ac humanas leges ubi obtinere om-
niumq; gentium consuetudinem, red-
dita sua circumquaque aliqua specie, de
legem in duobus locis ubi putauit cor-
rumpendam. Primum enim ubi ve-
gis Dei præcipit vt fallentes amentur
mortoq; deinde mandat vt fur occidatur
qui dedit damnum alterius vt persolua
Si domi nocturnus, aut furtiuus, aut fide ex cor-

al. conue-
niri. de
pact. dot.
l. si ma-
ritus. §. le-
gis. de ad-
dulc. l. ita
vulnera-
tus. ad l.
Aquil. ff.

c. ea. 14. de
Lamijs,
colum. 6.
num. 10.

rupcrit

perit, dignus est suspendio. Vvierus his duabus lineis Dei corrupit legem. Nam falsum testem lex Dei c supplicio libidem addicit quod in alterum fuisset imposturus, si falsum protestimonio dixerit ad tollendum vitam, falsi vitam adempturi, si ad flagra incurienda, perfusum flagra: si ad mulctam vnius aurei, aureo multatum iri. Impudentius vero Lex ab Vvierus corrupta est. Lex enim sicui interdiu furem occiderit, cum sanguinis d reum esse sanguine: contra quam Vvierus asserit. Capitalius verò falsi crimen illud est, cum legem Dei vetantem pestigiatrix sinatur viuere, de venefica solùm dicit accipi oportere. Nam lex Dei de ea loquitur quæ fascinat, quæ præstinguit oculos, & id quod non est videndum exhibet, nempe id pro certo statuens, non posse hoc fieri nisi cum Satana fœdus intercesserit. Sed vt tandem aliquando finem scribendi faciamus, restat vt omnes videant & iudicent, vtrum potiùs ne blasphemijs & falsis scriptoribus Vvierij sit habendum quàm legi Dei tot tam

c Deut. 19.

d Exod. 22

sacra

sacra Scriptura inculcatæ, qua pœnas capitales in Magos maximas grauissimasque Dei execratione infestos decernunt: potiusne cum tenui medico faciendum, quàm cum libris & sententijs philosophorum omnium qui vno ore condemnauerunt Magos: potiusne tenenda puerilis Vvieri argutia, quàm Platonis leges, 12. tabulæ, prudentum responsa, Imperatorum placita, decreta populorum legislatorumq; Persarum, Hebræorum, Græcorum, Latinorum, Germanorum, Gallorum, Italorum, Hispanorum, Anglorum capitales pœnas constituentium aduersus Magos & eos qui aut receptauerint Magos, aut impunitatem eorum procurauerint: potiusne habenda Vvicro fides quàm communi populorum, Regum, Principum, Legislatorum, Magistratuum, Iurecons. experientiæ, quæ dicerimus impia & execrabilia coperta habuerunt scelera quibus contaminantur Magi: potiusne eundum in sententiam illius hominis qui discipulus fuit Magorum omnium qui vllo seculo vnquam extitere

omnium peri-

ceritissimi, quàm Prophetis, Theologis, Doctoribus, Iudicibus, & Magistratibus accedendum, qui veritatem exploraucrunt per multis millibus violentarum presumptionum, accusationum, testimoniorum, repetitionum, comparationum, recognitionum, resipiscentium admonitorum, & confessionum sibi ad mortem usq; constantium. Habemus quoq; Dei ipsius iudicium a, qui se exponit Palæstinos gentes è terra exstirpasse non aliam ob causam quàm propter horrenda sortilegia quibus vtebantur, qui se non Magos solùm pronuntiauit exterminaturum, sed eos omneis etiam qui Magos sinent viuere b, quile remię edixit, quàm maxima voce prædicaret se igne cædibusq; euersurum esse Hierosolyma omneisque incolas ob execranda Manassę Regis sortilegia. Hæc ergo mihi videntur ad Vticri libros respondere posse. Aduertat autem vir clarissime, lectoribusq; omnibus veniam mihi dari postulo, si quid alterius forte conscripserim: etenim fieri non potest vt quisquis vel le-

a Deut. 18.

b Leui. 20.
c Ierem. 5.

uissimo

uissimo honoris Dei studio afficitur, tot blasphemias audiat & legat sine stomacho iustissimaque indignatione, prout sanctissimis hominibus Prophetisq; accidit si quando rerum tam abominandarum meminissent: quarum recordatione totus perhorresco & zelo accendor, quo omneis inprimis opus est inflammari, ne Dei honos sic teratur & proculcetur eorum pedibus, qui scelera blasphemias impunitatemque Magorum solent defendere.

FINIS.

FRANCOFVRTI AD Mœnum, apud Nicolaum Bassæum, Anno 1590.

FINIS.

FRANCOFVRTI AD
Mœnum, apud Nicolaum
Basseum, Anno
1590.

uissimo honoris Dei studio afficitur, tot blasphemias audiat & legat sine stomacho iustissimaque indignatione, prout sanctissimis hominibus Prophetisque cidit si quando rerum tam abominandarum meminissent: quarum recordatione totus perhorresco & zelo accendor, quo omneis inprimis opus est inflammari, ne Dei honos sic teratur & proculcetur eorum pedibus, quiscelera blasphemias impunitatemque Magorum solent defendere.

FINIS.

FRANCOFVRTI AD Mœnum, apud Nicolaum Bassæum, Anno 1590.

FRANCOFVRTI AD
Mœnum, apud Nicolaum
Bassæum, Anno
1590.